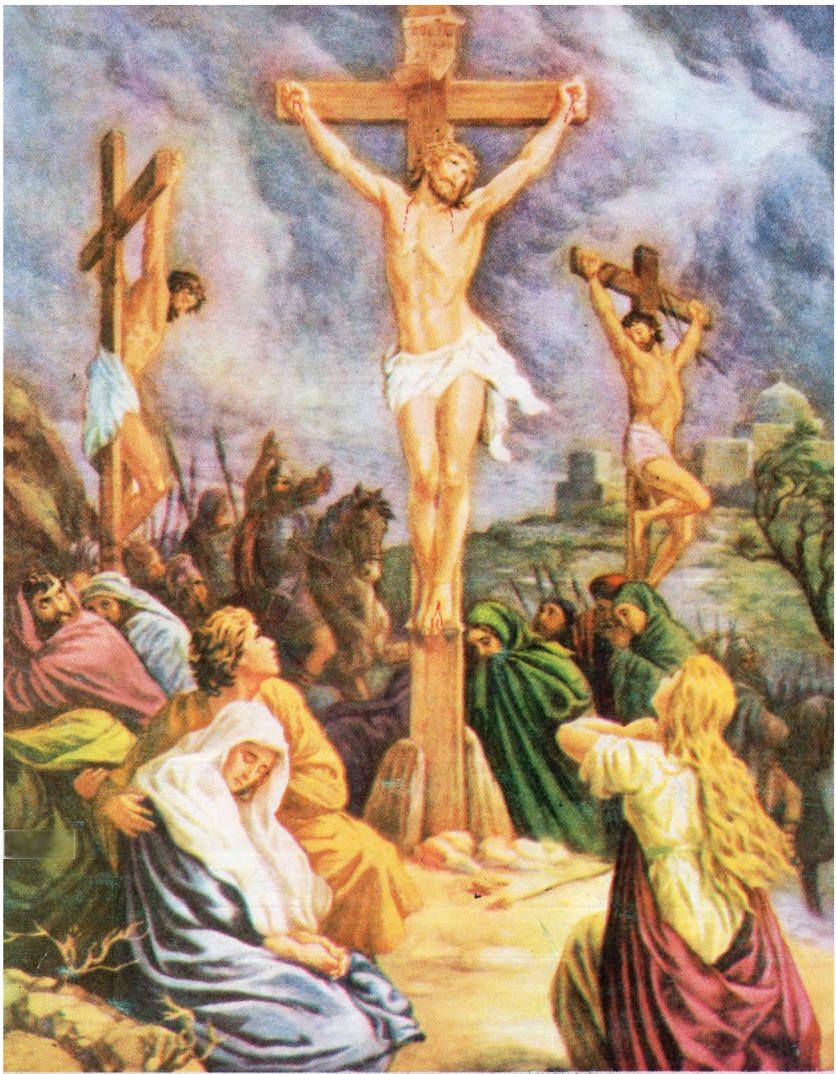

P. Blaj

CREȘTINISMUL PĂRINȚILOR NOȘTRI

AUTORUL ANTOLOGIEI

Dr. PETRU BLAJ

CREŞTINISMUL PĂRINŢILOR NOŞTRI

Consultant: Pr. Teodor Huţanu

Casa de Editură
Viaţă şi Sănătate
Bucureşti 1995

Motto:

„fiind zidiţi pe temelia apostolilor şi proorocilor piatra din capul unghiului fiind Isus Hristos"

(Efeseni 2, 20)

În memoria bunului şi regretatului prieten drag,

preotul ortodox ANDONE GRIGORAŞ

„Nu cunosc un alt izvor de putere morală în afară de cel pe care-l asigură religia. Nu există sistem pedagogic, nici o formă de guvernământ care să nu eşueze. Izbăvirea rezultă din jertfă, iar jertfa este esenţa religiei creştine."

Franklin Roosvelt

(Din tezaurul ortodoxiei - 1991 - de Ştefan Slevoacă, p.293)

ISUS HRISTOS

adevărata jertfă ce mântuieşte

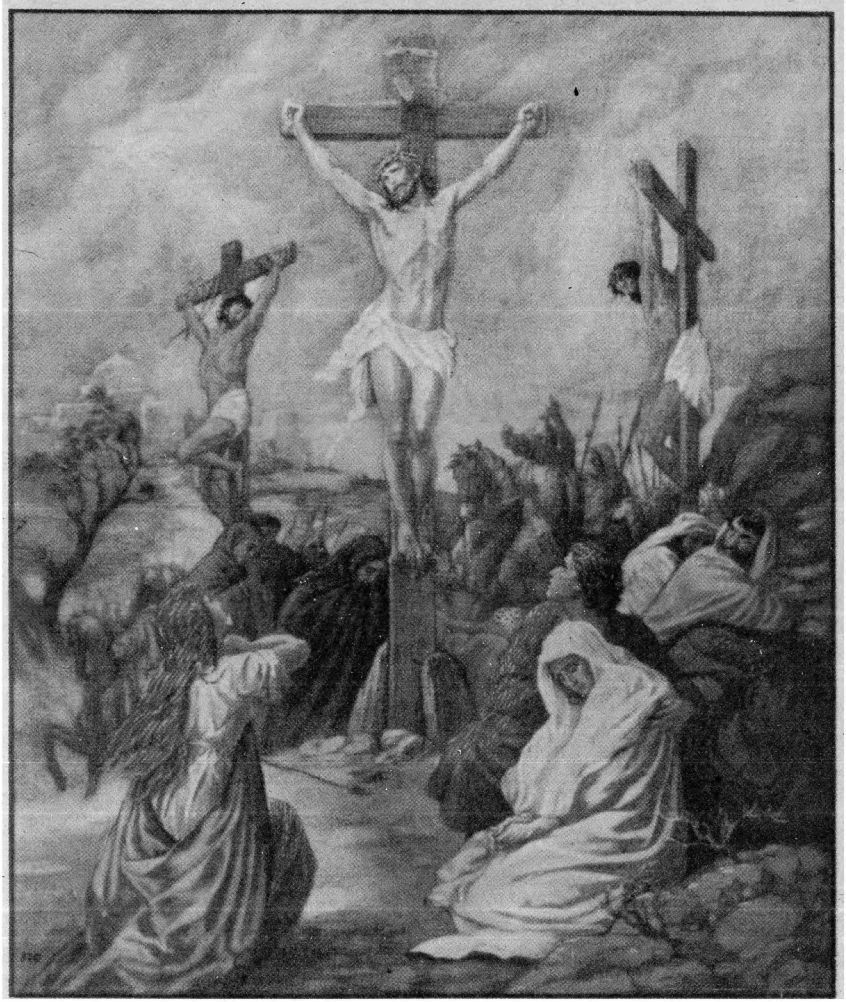

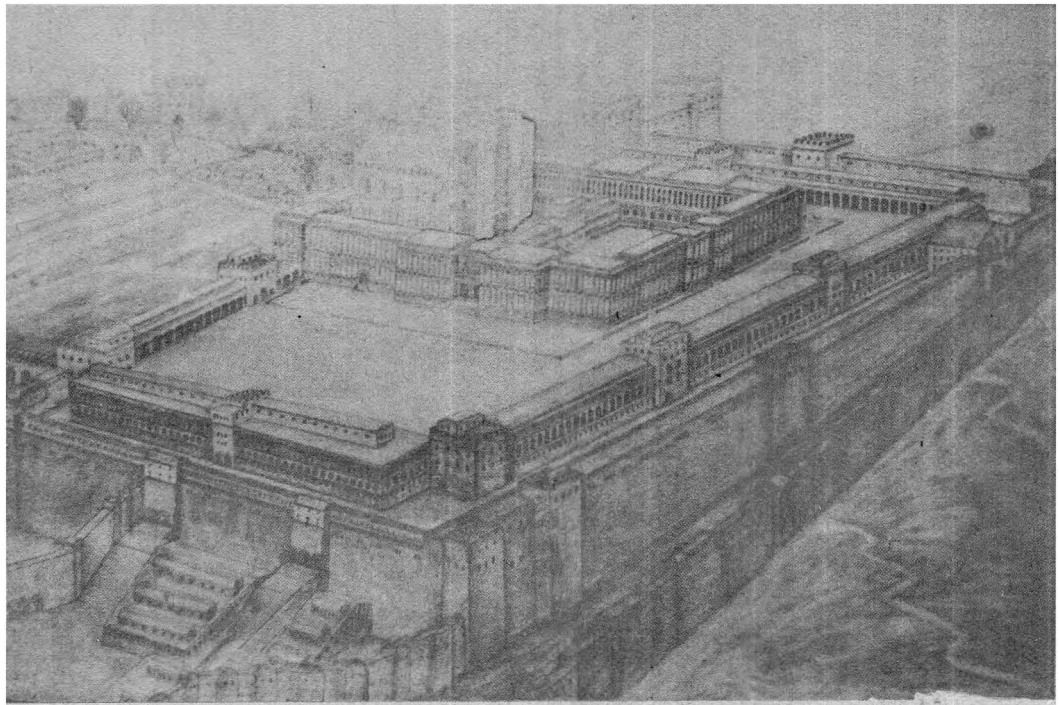

TEMPLUL DIN IERUSALIM
umbră a jertfei ce mântuieşte

*„Şi ISUS Se plimba prin Templu pe sub **pridvorul lui Solomon**".*

Ioan 10,23

*„Fiindcă cl (ologul vindecat) se ţinea de Petru şi de Ioan, tot norodul, mirat, a alergat la ei în **pridvorul lui Solomon**".*

Faptele Apostolilor 3,11

*„Prin mâinile apostolilor se făceau multe semne şi minuni în norod. Toţi stăteau împreună în **pridvorul lui Solomon**".*

Faptele Apostolilor 5,12

*„Doctrina noastră purcede de la **pridvorul lui Solomon**, care însuşi a spus că trebuie să slujim lui Dumnezeu în simplitatea inimii.*
Feriţi-vă voi care aţi născocit creştinismul platonic şi dialectic!
Noi nu mai avem nevoie să ne încordăm cugetele noastre, de vreme ce avem pe Isus Hristos, nu mai avem nevoie să căutăm ceva - de vreme ce avem Evanghelia".

Tertulian (De praescr. haer. 7)

CU O PREFAȚĂ DE:
Pr. NELU DUMITRESCU
- LICENȚIAT AL INSTITUTULUI TEOLOGIC ORTODOX

În literatura creștină (ortodoxă), această carte este un fel de „culegere de canoane", tip Pidalion, sau mai bine zis o culegere de citate ortodoxe eclesiastice și laice, vrednice de crezare prin corespondența lor cu adevărul relevat de veacuri în Scripturi.

Cartea de față prezintă, cu dovezi de necontestat, creștinismul apostolic în frumusețea lui primară ce se lasă descoperit sub inovațiile cultice de mai târziu, care au contribuit la denaturarea lui.

Folosind peste o mie șapte sute de citate, nerepetabile, pentru frumusețea prezentării, cu un conținut limpede, clar, ușor de înțeles chiar și de cititorul mai puțin inițiat în teologie, respectând contextul de unde au fost luate, indicându-se minuțios izvoarele pentru a putea fi verificate de cititor, cartea de față este o adevărată „PAMPAEDIA" din visul lui J.A. Komensky. Întâlnim în lectura cărții cele mai frumoase expresii și fraze creștine, cu puterea și forța de a trezi în noi nesfârșita gamă de sentimente ale spiritului uman. Orice afirmație din această carte poate fi verificată de Sfintele Scripturi în forma lor originală. Dacă s-au folosit expresii și propoziții în ebraică, greacă sau latină, cele dintâi transliterate în alfabet latin și traduse în limba română, s-a avut în vedere și cititorul inițiat, studiat, dornic de argumente pe măsura pregătirii sale, lucru ce se speră a nu împiedica pe cei mai puțin inițiați să se mulțumească cu ceea ce este pe înțelesul lor și să nu se supere pe textele „prea teologice" din punctul lui de vedere.

Deși citatele au ordinea lor într-o înșiruire tematică bine stabilită, iar parcurgerea lor este cursivă, atrăgătoare, totuși este nevoie să fie citite cu atenție, cu meditație profundă după fiecare concluzie cu care autorul antologiei ne invită la întreruperea lecturii pentru reflecție, având în vedere complexitatea problemelor teologice abordate.

Cu această antologie ortodoxă, neamul nostru românesc pune la dispoziția omenirii întregi valorile spirituale apostolice trăite de strămoșii noștri până în secolul IX și parțial și după aceea, iar de mai bine de o sută douăzeci de ani, redescoperite integral de zeci de mii de români și de milioane de creștini din toate semințiile pământului.

Că strămoșii noștri daco-romani au fost încreștinați chiar din vremea apostolilor o dovedește apostolul Pavel în epistola către Coloseni 3,11, vorbind despre sciți. Locuitorii Sciției Mici, Dobrogea de mai târziu, se numeau sciți chiar din secolul I d.Hr., lucru mărturisit și de poetul Ovidiu, exilat la Tomis- Constanța de azi - care se plânge că a fost exilat „printre sciți", deși majoritatea populației era daco-romană.

Nu este locul și momentul pentru a cita din scrierile respective, dar creștinismul, în forma lui apostolică, s-a răspândit foarte repede printre geto-

daci, care erau vegetarieni de peste 300 de ani înainte de Hristos şi nu consumau vin de mai bine de 100 de ani înainte de misiunea apostolului Andrei printre ei. (Vezi Herodot, Strabon, Iosif Flavius, etc.).

Scriitorii creştini din primele secole, ca: Iustin Martirul, Tertulian, Origen, Eusebiu de Cezarea, Epifanie şi alţii, mărturisesc despre răspândirea creştinismului în Dacia, în special în Scythia Minor (Dobrogea), prin activitatea misionară a apostolului Andrei şi a ucenicilor săi.

Romanizarea dacilor în 160 de ani, ca şi mai târziu slavizarea bulgarilor în doar 150 de ani sunt fapte istorice similare şi de necontestat. Daco-romanii, păstrând fondul latin al graiului lor, au primit noţiunile creştinismului apostolic (nu catolic sau ortodox) din latina vulgară. În limba română, rugăciunea „Tatăl nostru", „Cele Zece Porunci dumnezeieşti", Crezul creştin" din secolul IV, deci noţiunile creştinismului apostolic, sunt păstrate până azi în cuvinte de origine latină, demonstrând cu prisosinţă că românii nu au luat creştinismul nici de la latinii oficiali ai catolicismului, nici de la bulgarii încreştinaţi în rit ortodox abia în secolul IX, ci chiar de la misionarii din Imperiul roman din primele secole, cunoscători ai Bibliei în traducerile „vetul latina". Aceasta o dovedeşte chiar denumirea de „Dumnezeu" la români, care vine din „Domine Deus", atât de des întâlnit în psalmii lui David, în traduceri latine ale Scripturii, forma populară fiind „Domne Deu", adică Dumnezeu, sau cuvântul „Sâmbăta" care derivă din Sambata, vulgarizare latină a biblicului Sabata. Nimic din cultul apostolic al primelor secole creştine nu lipseşte din fondul latin daco-raman al limbii române. Descoperirile arheologice de pe teritoriul Daciei, în afara Dobrogei încreştinate forţat, arată o frecvenţă sporită a monogramei lui Hristos, formată din literele greceşti X (Chi) şi P (Ro), pe obiectele găsite, sau a cuvântului grecesc IHTUS, adică PEŞTE, ca pe gema de la Potaissa, sau plăcuţa votivă de la Biertan. Aceasta dovedeşte continuitatea creştinismului neidolatru printre daco-romanii din Dacia. Încreştinaţi treptat prin evanghelizare de la om la om, prin alegerea liberă, neforţată, păstrând simplitatea apostolică în rit, strămoşii noştri au trăit alături de populaţiile migratoare secole de-a rândul. După unii istorici, acest rit străin de limba şi de tradiţia apostolică a strămoşilor noştri s-a impus în mod violent, sub presiunea bulgaro-slavă dinăuntrul şi dinafara Daciei, abia după secolul IX, când s-a încheiat procesul de formare al dogmelor şi ritului ortodox, primele opt secole de creştinism fiind considerate perioada patristică pentru ortodoxism. Marii istorici, ca N. Dobrescu, A. D. Xenopol, D. Onciul şi Eugen Lovinescu, recunosc acest lucru în mod direct, alţi istorici, ca P.P. Panaitescu şi D.C.Giurescu, în mod indirect. După secolul XI asistăm la o concurenţă între catolicism şi ortodoxism, în vederea atragerii poporului român la unul din riturile străine lui. Catolicii polonezi, unguri, austrieci şi instituţia papală încearcă introducerea limbii latine oficiale şi a ritului sofisticat catolic prin înfiinţarea de episcopii şi mănăstiri de rit latin, prin influenţarea domnitorilor ţărilor româneşti.

Bulgarii vor impune prin forță ortodoxismul lor, sârbii, grecii și ruşii se vor grăbi să-l înrădăcineze, înființând mănăstiri și episcopii ortodoxe. Astfel, asistăm la o adevărată năvălire în țările române a călugărilor greci, sârbi, bulgari, unguri, georgieni, albanezi, profitori de ospitalitatea românilor, ocupând locuri de conducere în formele noi de creștinism pe care românii nu le avuseseră. Astfel, domnitori români căsătoriți cu femei catolice, ca Alexandru cel Bun sau Nicolae Alexandru al Țării Românești, sau ei înșiși fiind catolici, ex. Latcu al Moldovei, Petru Cercel, Ieremia Movilă, Petru Șchiopul, Grigore Ghica și alții, înființează episcopii catolice, unele chiar înaintea celor ortodoxe. Domnitori căsătoriți cu femei ortodoxe de neam grec, sârb, rutean ca de exemplu: Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Neagoe Basarab etc., sau ei înșiși fiind de neam grec, cum a fost Mihai Viteazul, sau albanez, Vasile Lupu înconjurat de boieri și arhierei greci, vor înființa episcopii ortodoxe folosind ierarhi greci: Iacint Kritopol, Ioasaf mitropolit în Ardeal, Daniil episcopul Severinului, Sava Brancovici mitropolit, Nicodim întemeietorul de mănăstiri sârbești în toate cele trei țări românești, sau georgieni ca Antim Ivireanu, ajuns mitropolit al Țării Românești. Toate acestea au dus la înăbușirea treptată a simplității apostolice sub presiunea elementului slav autohton și din afară. Nimic românesc nu este în ritul slavo-ortodox impus neamului. Toate cuvintele ce definesc ritul ortodox la noi nu sunt de origine daco-romană, ci bulgărească, slavă. Astfel, următoarele cuvinte de origine bulgară și rusească, precum: ființanie, staret, vecernie, căldelniță, utrenie, miruire, blagoveștenie, praznic, tămosire, cazanie, precistă, minei, schivnic, mănăstire, maslu, blagoslovire, mătănii, bogdaproste etc. demonstrează cu prisosință apartenența lor de ritul ortodox și nu de cel apostolic primit de strămoșii noștri. Că ritul ortodox nu are nimic comun cu munții Valahiei o dovedește scrisoarea Patriarhului Dositei al II-lea Nottara al Ierusalimului către domnitorul Constantin Brâncoveanu (1641-1714) care luase apărarea unui presupus calvin. Patriarhul Dositei îi scrie domnitorului român: „Legile creștinești nu s-au întocmit pe munții Valahiei, nici de domnii Țării Românești, ci în Constantinopol, de către împărați și sinoade". Într-adevăr, legile creștine ortodoxe sunt cele ce s-au format la Constantinopol de împărați și sinoade, nu legile creștine apostolice care s-au format la Ierusalim de apostoli și nu de împărați. Deci, creștinismul de rit ortodox nu avea legături strămoșești cu locuitorii munților Valahiei, și acest lucru trebuia să fie înțeles de domnitorul român, care îndrăznise să se creadă urmaș al apostolilor și să se amestece în problemele creștine. Era de fapt o umilire, sau mai bine zis o nedreptate făcută unui popor care mai bine de șase secole păstrase nemodificat creștinismul părinților lor primit din gura apostolilor.

Nu avem a ne umili nici în fața Romei, nici a Constantinopolului, nici a Americii, căci dovezi istorice, cât și limba ce o vorbim demonstrează că, după greci și romani, suntem al treilea popor în lume încreștinat fără sabie încă din primele secole creștine. Citiți această carte și veți vedea bogăția creștinismu-

lui apostolic, temeinicia adevărului său scripturistic, consensul celor mai luminate minţi de-a lungul secolelor, frumuseţea şi atractivitatea simplităţii sale, forţa sa morală, principiile sale de viaţă universal valabile şi veţi descoperi „credinţa dată sfinţilor odată pentru totdeauna".

Iar dacă există astăzi mai multe forme de creştinism în lume, aceasta se datorează faptului că, în afara apostolilor şi proorocilor descrişi de Biblie ca părinţi ai creştinismului au apărut şi alţi „părinţi bisericeşti" secole de-a rândul şi, dacă au fost consideraţi „părinţi", bineînţeles că ei „au născut" biserici după ideile lor. Cât despre autorul acestei antologii, acesta ne invită chiar din motto-ul cărţii spre adevăraţii părinţi ai creştinismului: „fiind zidiţi pe temelia apostolilor şi proorocilor, piatra din capul unghiului fiind Isus Hristos" (Efeseni 2,20). Aceşti părinţi spirituali au fost dascălii părinţilor noştri după trup, daco-romanii munţilor Valahiei de mai târziu, daco-ramanii cetăţilor de la Dunăre cu episcopii lor ce s-au împotrivit inovaţiilor cultice din secolul IV, trecând de partea celor ce, conform apostolului Pavel, nu trec „peste ce stă scris".

Nu pot să nu vă recomand această carte, pe care o consider o operă românească de excepţie în cadrul spiritualităţii creştine, o sinteză a scrierilor acceptate de ortodoxism atât neo, cât şi paleocreştine, neocreştinismul nefiind altceva decât o întoarcere la paleocreştinism după îndemnul milenar al Scripturii Sfinte: „Aşa zice Domnul: 'Opriţi-vă de la căile voastre! Priviţi şi întrebaţi de căile celor de demult, de calea cea bună şi mergeţi pe dânsa şi veţi afla odihnă sufletelor voastre.'" (Ier. 6,16). „Căci chiar de aţi avea zece mii de învăţători în Hristos, totuşi nu aveţi mai mulţi părinţi." (1Cor. 4,15 p.p.).

Am citit cu mult interes paginile acestei lucrări, care se înscrie ca unicat în domeniu. De multă vreme se simţea nevoia unei clarificări, a unei puneri la punct pe bază de documente a problemei atât de controversată a creştinismului autentic.

Autorul acestei lucrări, printr-o muncă de cercetare pe termen lung, a reuşit să ne desfăşoare o panoramă de declaraţii autentice ale părinţilor spirituali. Este necesar să ne întoarcem la izvoare, ca puncte de referinţă, pentru ne convinge că ne găsim în adevăr. În acelaşi timp ne trebuie cinste sufletească, precum şi curaj moral să recunoaştem eroarea şi să o părăsim. Dar trebuie făcut şi pasul următor: să îmbrăţişăm adevărul şi să-l urmăm pentru ca să devenim cu adevărat liberi în Hristos.

Dacă vrea cineva să facă voia lui Dumnezeu spune Mântuitorul, „va ajunge să cunoască dacă învăţătura este de la Dumnezeu, sau dacă Eu vorbesc de la Mine." (Ioan 7,17).

Aşa să ne ajute Dumnezeu.

Pr. Nelu Dumitrescu,
licenţiat al Institutului Teologic Ortodox din România

Capitolul I

CREDINŢA

„Şi credinţa este siguranţă cu privire la cele nădăjduite, convingere cu privire la lucrurile care nu se văd."

Apostolul Pavel (Evrei 11,1 - Biblia G.B.V.)

ÎN CINE CRED:

„Credeţi în Dumnezeu, credeţi şi în Mine"

Isus (Ioan 14,1 u.p. - Biblia sinodală - 1991)

MĂRTURISIRE DE CREDINŢĂ

„Iată în întregime *SIMBOLUL CREDINŢEI*:

1. _____ *CRED întru unul Dumnezeu Tatăl, atotţiitorul*, făcătorul cerului şi al pământului, văzutelor şi nevăzutelor.
2. _____ *Şi întru unul Domn Iisus Christos, Fiul lui Dumnezeu* unul născut care din Tatăl s-a născut mai înainte de toţi vecii, lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut nu făcut, cel de o fiinţă cu Tatăl prin care toate s-au făcut.
3. _____ *Carele pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire* s-a pogorât din ceruri şi s-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara şi s-a făcut om.
4. _____ *Şi s-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponţiu Pilat* şi a pătimit şi s-a îngropat.
5. _____ *Şi a înviat a treia zi după Scripturi*
6. _____ *Şi s-a suit la cer* şi şade de-a dreapta Tatălui
7. _____ *Şi iarăşi va să vie cu mărire* să judece viii şi morţii a cărui împărăţie nu va avea sfârşit.
8. _____ *Şi întru Duhul Sfânt, Domnul de viaţă făcătorul*, care din Tatăl purcede, cel ce *împreună* cu Tatăl şi cu Fiul este *închinat* şi *mărit*, carele a grăit prin prooroci.
9. _____ *Şi întru una sfântă, sobornicească şi apostolească biserică.*
10. _____ *Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor.*
11. _____ *Aştept învierea morţilor.*
12. _____ *Şi viaţa veacului ce va să vie.*

Amin!"[1]

„Cred în *Dumnezeu*..., cred într-un Domn *Isus Hristos*..., cred în *Duhul Sfânt*... aştept viaţa veşnică...". Iată constituţia creştinătăţii!

1 „Dogmele religiunii creştine ortodoxe" de Econ. St. Călinescu - profesor. Aprobat de Sf. Sinod în şedinţa din 17 octombrie 1905, cu ordinul Nr.155, octombrie 19/905, Bucureşti, 1906, pag.10.

Ierusalimul cel ceresc din vedenia sfântului Ioan evanghelistul se răzima pe 12 temelii de pietre preţioase: iaspis, safir, smaragd, topaz (Apocalips 21,1). Viaţa religioasă a creştinilor se sprijină pe cele 12 articole de credinţă, mai rezistente ca orice diamant".[2]

„Biserica universală ţine acelaşi simbol, în care şi noi suntem botezaţi. Trebuie a cunoaşte pe *Dumnezeu Tatăl*, pe Fiul său *Isus Hristos* şi pe *Spiritul Sfânt*..."

(Ciprian)[3]

„...Conducătorii creştinismului în scrierile lor... îşi mărturiseau credinţa lor prin *simboluri* formulate de ei *pe baza Sfintei Scripturi*".[4]

CONCLUZIE:

„Căci şi aceasta se cuvine să o ştim:
'Învăţăturile credinţei n-au fost alcătuite aşa cum li s-a părut oamenilor, ci cele mai însemnate au fost adunate din toată Scriptura şi împlinesc o singură învăţătură a credinţei. După cum sămânţa de muştar dintr-un mic grăunte îşi întinde împrejur multe ramuri, tot astfel şi Simbolul credinţei, în puţine cuvinte a cuprins ca într-un sân, toată cunoştinţa evlaviei din Vechiul şi Noul Testament'".

(Ciril al Ierusalimului, Cateheza IV)[5]

„Mărturisirile de credinţă (ortodoxă n.n.) din secolul al XVII-lea:... nu fac parte din Tradiţia dumnezeiască şi apostolică (aşa ca mărturisirea de credinţă menţionată mai sus, bazată pe Sfânta Scriptură n.n.).[6]

---

2 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr. Ştefan Slevoacă, Editura episcopiei Buzăului - 1985, pag.29.

3 „Tezaur liturgic" - de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf. Sinod, volumul II, Bucureşti 1911, pag. 506.

4 Ibidem, pag. 559.

5 „Cuvântări liturgice" de Vasile, Episcopul Oradiei. Ediţia a II-a, Oradea - 1976, pag. 194.

6 „Istoria bisericească universală" - Manual pentru Seminariile teologice, de Pr. Prof. Dr. Ioan Rămureanu, Ed. IBM al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti - 1992, pag. 463.

PE CE BAZĂ CRED:

*„Cercetaţi **Scripturile**... căci în ele aveţi viaţa veşnică".*

Isus (Ioan 5,39 p.p. - Biblia sinodală - 1991)

BIBLIA SAU SFÂNTA SCRIPTURĂ

1. Biblia cu adevărat sfântă are 66 de cărţi, nu mai multe:

„*Sfânta Scriptură* este colecţia cărţilor scrise sub insuflarea Sfântului Duh, într-un răstimp de aproape 1500 de ani, adică de la Moise şi până la autorul Apocalipsei (de la 1400 î.Hr. şi până la anul 100 d.Hr.)... Această colecţie cuprinde un număr de 66 de cărţi *canonice*, care, după timpul când au fost scrise, înainte sau după Hristos, se împart în 39 de cărţi ale Vechiului Testament şi 27 de cărţi ale Noului Testament."[1]

„Cuvântul 'canon' derivă din grecescul 'kanon' sau ebraicul 'cane' şi înseamnă în sens propriu *măsurătoare*... Denumirea de *canon* a fost folosită pentru desemnarea colecţiei cărţilor în care se cuprinde *regula de credinţă*."[2]

„*Sfânta Scriptură* cuprinde cuvântul lui Dumnezeu, fiecare scriere *sfântă* este o mică Scriptură. Toate laolaltă se numesc *Sfânta Scriptură*... Ele poartă fiecare în parte şi numirea de carte (biblion), iar împreună BIBLIA."[3]

VECHIUL TESTAMENT

„Vechiul Testament cuprinde cărţile *sacre* scrise înainte de venirea Mântuitorului. *Canonul* iudaic fixat probabil în timpul lui Ezra, după întoarcerea iudeilor din exil, cuprinde 39 de cărţi.

Biserica *ortodoxă şi protestanţii* menţin acelaşi număr de cărţi *canonice* ale Vechiului Testament."[4]

„Cărţile Vechiului Testament sunt în număr de 39."[5]

---

1 „Studiul Vechiului Testament" - manual pentru seminariile teologice, Bucureşti 1978, pag.14.

2 Ibidem, pag.21.

3 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" - de Preot Dr. Ioan Mircea, Bucureşti 1984, pag. 433.

4 „Istoria religiilor" - de Diac. Prof. Dr. Emilian Vasilescu, Bucureşti 1982, pag. 359.

5 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă" - Bucureşti 1978, pag. 35.

„...adevărata bibliotecă *sfântă* a Vechiului Testament alcătuit din 39 de cărţi *canonice*..."[6]

„...cele 39 de cărţi *canonice* ale Testamentului Vechi..."[7]

„Biserica ortodoxă venerează ca Cuvânt al lui Dumnezeu, Vechiul Testament, tot aşa ca şi pe cel Nou. Cărţile Vechiului Testament pe care ea le consideră drept *canonice* sunt următoarele care formează şi *canonul Evreilor*: Facerea, Ieşirea, Leviticul, Numeri, Deuteronomul, Iosua, Judecători şi Rut, Cele patru cărţi ale împăraţilor, două cărţi Paralipomena (cronici), Cartea întâia şi a doua a lui Ezra, Estera, Iov, Psalmi, Proverbe, Eclesiastul, Cântarea cântărilor, Isaia, Ieremia (două cărţi), Ezechiel, Daniel şi cei doisprezece Profeţi (mici)."[8]

„Cărţile Vechiului Testament sunt următoarele:

5 cărţi ale lui Moise: Facerea (Genesa), Ieşirea (Exodul), Leviticul, Numeri, Deuteronomul, Iosua (sau Isus Navi), Judecătorii, Rut, 1 Regi (1 Samuel), 2 Regi (2 Samuel), 3 Regi (1 Regi), 4 Regi (2 Regi), 1 Cronici şi 2 Cronici (1 şi 2 Paralipomena), Ezra, Neemia, Estera, Iov, Psalmii, Pildele lui Solomon, Eclesiastul, Cântarea cântărilor, Isaia, Ieremia, Plângerile lui Ieremia, Ezechiel, Daniel, Osea, Ioel, Amos, Avdie (Obadia), Iona, Miheia (Mica), Naum, Avacum (Habacuc), Sofonie (Ţefania), Agheu (Hagai), Zaharia şi Maleahi."[9]

„După tradiţia păstrată în scrierile sfinţilor părinţi aflăm că cele 39 de cărţi (amintite mai sus n.n.) ale *canonului* Vechiului Testament sunt recunoscute ca *Scriptură inspirată*."[10]

NOUL TESTAMENT:

„Noul Testament cuprinde un număr de 27 de cărţi".[11]

---

6 „Omiletica" - manual pentru seminariile teologice, de Pr. Nicolae Petrescu, Bucureşti 1977, pag. 177.

7 „Tezaurul liturgic al sfintei biserici creştine ortodoxe de răsărit" Tomul II de Badea Cireşeanu, Bucureşti 1911, pag. 570

8 „Expunerea doctrinei Bisericii creştine ortodoxe" de W.Guettee, Bucureşti - 1901, pag. 132-133.

9 „Studiul Vechiului Testament" - manual pentru seminariile teologice, Bucureşti 1978, pag. 14.

10 Ibidem, pag. 24.

11 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă" - Bucureşti 1978, pag. 35.

„Să nu ne lenevim a le spune:

- patru Evanghelii: a lui Matei, Marcu, Luca şi Ioan, apoi după acestea Faptele Apostolilor şi şapte epistole ale Apostolilor ce se numesc catoliceşti, aşa:

- una a lui Iacov, două ale lui Petru, trei ale lui Ioan şi una a lui Iuda,

- ale apostolului Pavel sunt 14 epistole, care astfel sunt numite: una către Romani, două către Corinteni, după aceasta către Galateni, către Efeseni, către Filipeni, către Coloseni, către Tesalonicieni două, către Evrei şi apoi către Timotei două, iar către Tit una, şi cea după urmă către Filimon şi apoi Apocalipsul lui Ioan."

(Atanasie - părintele ortodoxiei)[12]

De reţinut:

„Atât Vechiul, cât şi Noul Testament (cu cele 66 de cărţi amintite n.n.) formează împreună *un tot unitar*, indisolubil, organic, care cuprinde iconomia *mântuirii*."[13]

„Încât pe drept cuvânt s-a spus că „Vechiul Testament în cel Nou se descoperă, iar Noul Testament în cel Vechi se ascunde."

(Augustin)[14]

„Deci acest prea nemincinos *canon* (cele 66 de cărţi citate mai sus n.n.) să fie al Scripturilor celor *insuflate de Dumnezeu*."

(Amfilohie al Iconiei)[15]

„Cărţile canonice sunt *insuflate* de Dumnezeu, adică cuprind într-însele *adevăratul cuvânt* al lui Dumnezeu."

(Nicodim - patriarh BOR)[16]

---

12 „Pidalion" de Arhimandrit Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 149.

13 „Studiul Vechiului Testament" - manual pentru seminariile teologice, Bucureşti 1978, pag. 349.

14 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Ioan Mircea, Bucureşti 1984, pag. 338.

15 „Pidalion" de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşi 1933, pag. 148.

16 „Biblia sau Sfânta Scriptură" - cu binecuvântarea Sf. Sinod, Bucureşti 1944, pag. 16.

„Acestea (cele 66 de cărţi ale Bibliei n.n.) sunt *izvoarele mântuirii*, ca cel ce însetează să se sature de cuvintele cele dintr-însele. În *acestea singure* se binevesteşte *dreapta credinţă*. Nimeni să nu mai adauge la acestea, nici din ele să scoată ceva. Pentru aceasta Domnul mustra pe Saduchei (şi am putea adăuga: pe foarte mulţi astăzi n.n.) zicând:

„Vă rătăciţi *neştiind Scripturile*, nici puterile lor", iar pe Iudei îi sfătuia:

„*Cercetaţi Scripturile*, că acestea sunt care mărturisesc pentru Mine."

(Atanasie - părintele ortodoxiei)[17]

„Aceste *Sfinte Cărţi* sunt tezaurul cel mai preţios de lumină şi mântuire pe care Dumnezeu l-a dat celor ce vor crede în El. Biserica creştină le păstrează ca pe o comoară de mare preţ şi le foloseşte ca pe un izvor de apă vie, din care soarbe învăţătura cea dumnezeiască."[18]

2. *Traducerea BIBLIEI în limbile popoarelor:*

a) Biblia în original a fost scrisă:

Vechiul Testament: în ebraică şi foarte puţin în aramaică.

„Limba *ebraică* în care s-au scris cărţile Vechiului Testament este limba vorbită de urmaşii lui Avraam."[19]

„În limba *aramaică* sau haldaică sunt scrise următoarele texte din Vechiul Testament:

Daniel 2,4 - 7,28; Ezra 4,8 - 6,18; 7,12-26; Ieremia 10,11 şi un cuvânt în Genesa 31,47."[20]

Noul Testament: în greaca post-clasică

17 „Pidalion" cu orânduire nouă şi tâlcuiri de Arhimandritul Zosima Târâlă şi Iconom Stavofor Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 149.

18 „Studiul Vechiului Testament" - manual pentru seminariile teologice, Bucureşti 1978, pag. 13.

19 Ibidem, pag. 27.

20 Ibidem, pag. 28.

„Limba greacă din cărţile Noului Testament se leagă direct de greaca numită post-clasică."[21]

b) Traduceri în alte limbi:

„Spiritul pururea liberal al Bisericii Răsăritene a îngăduit totdeauna, fără şovăială, traducerea şi folosirea Scripturii în limbile vorbite de popoarele ortodoxe."[22]

* *traducerile după originalul ebraic primează:*

„Studenţii teologi se deprind de la început să vadă în Vechiul Testament *ebraic* depozitul cel adevărat al revelaţiunii vechi-testamentare."[23]

* *când traducătorii folosesc Septuaginta, textul trebuie confruntat cu originalul (ebraic):*

„Niciodată n-a fost oprită îndreptarea critică a Septuagintei de către bărbaţii bisericeşti pe baza *originalului*, după care, de altfel, s-a făcut şi traducerea Vulgata, care este folosită de Apuseni."[24]

c) Traduceri româneşti de-a lungul anilor:

„Această carte dumnezeiască a apărut tipărită în întregime, întâia oară în viaţa poporului român, de-abia acum vreo două sute şi şaizeci de ani." (Gala Galaction, febr. 1935).[25]

„Iată o listă a Bibliilor traduse şi tipărite în româneşte, în întregime sau în parte a fiecăruia din cele două Testamente. Lista a fost alcătuită de pr. N. Şerbănescu, profesor la Institutul teologic din Bucureşti:

1. Palia, Orăştie 1582 (numai Pentateuhul) (de fapt, 37 din 39 de cărţi ale Vechiului Testament traduse de protestanţi români n.n.).
2. Noul Testament, Bălgrad 1648 (Simion Ştefan).

---

21 „Ermeneutica biblică" de Arhimandrit I Scriban, Bucureşti 1922, pag. 88.

22 „Simbolica" de Hr. Andruţos, Craiova 1955, pag. 121.

23 „Biblia adică dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament" tradusă de preoţii profesori Vasile Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, pag. 7.

24 „Simbolica" de Hr. Andruţos, Craiova 1955, pag. 120.

25 „Ziua Domnului" de Gala Galaction, Bucureşti 1958, pag. 338.

3. *Biblia*, Bucureşti 1688 (Şerban Cantacuzino) (de fapt Radu şi Şerban Greceanu împreună cu Nicolae Milescu n.n.).
4. Noul Testament, Bucureşti 1703 (Antim Ivireanul).
5. *Biblia*, Blaj 1795 (Samuel Klein şi Ion Bob) (traducătorii fiind greco-catolici români n.n.).
6. Noul Testament, St. Petersburg 1817 (text după Biblia de la Blaj n.n.).
7. Vechiul Testament, St. Petersburg 1819.
8. Noul Testament, Neamţ 1818 (în traducerea monahilor Silvestru şi Ilarie şi tipărit de mitrop. Veniamin Costachi n.n.).
9. Noul Testament, Bucureşti 1839 (cele patru Evanghelii).
10. Noul Testament, Buzău 1834 (cele patru Evanghelii).
11. Noul Testament, Smirna 1838.
12. Noul Testament, Smirna ed. a II-a 1846.
13. *Biblia*, Buzău 1854-1856 (de fapt cea de la Blaj colaţionată cu alte versiuni n.n.).
14. *Biblia*, Sibiu 1856-1858 (Şaguna) (de fapt textul de la Petersburg îmbogăţit cu aproape 100 de ilustraţii n.n.).
15. Noul Testament, ed.IV Bucureşti 1857.
16. *Biblia*, Iaşi 1865 (Britanică).
17. Noul Testament, Bucureşti 1867 (Britanică).
18. *Biblia*, Iaşi 1871 (Britanică).
19. *Biblia*, Pesta 1873 (Britanică).
20. *Biblia*, Iaşi 1874 (Britanică).
21. *Biblia*, Bucureşti 1893 (Britanică).
22. Noul Testament, Bucureşti 1897 (Niţulescu).
23. Noul Testament, Bucureşti 1905.
24. Noul Testament, Bucureşti 1906 (Britanică, Niţulescu).
25. *Biblia*, Viena 1905 (Britanică).
26. *Biblia*, 1906 (Britanică, Niţulescu).
27. *Biblia*, 1909 (Britanică).
28. *Biblia*, Bucureşti 1912 (Britanică).
29. Noul Testament, Bucureşti 1912 (Britanică).
30. *Biblia*, Bucureşti 1913 (Britanică).

31. *Biblia*, Bucureşti 1914 (Sf. Sinod).
32. *Biblia*, Londra 1920 (Britanică).
33. Noul Testament, Bucureşti 1920 (Cornilescu, Britanică).
34. Noul Testament, Bucureşti ed. a II-a 1922 (Britanică, Cornilescu).
35. Noul Testament, Bucureşti 1922 (Sf. Sinod).
36. Noul Testament, Bucureşti 1924 (Britanică).
37. Noul Testament, Neamţ 1924 (Nicodim).
38. Noul Testament, Bucureşti 1925 (Britanică).
39. Noul Testament, Ed. II Neamţ 1926 (Nicodim).
40. *Biblia*, Bucureşti 1926 (Britanică).
41. Noul Testament, Bucureşti 1927 (Gr. Pişculescu) (cunoscut sub pseudonimul Gala Galaction n.n.).
42. Noul Testament, Bucureşti 1928 (Britanică).
43. Noul Testament, ed. a II-a Bucureşti 1930 (Gr. Pişculescu, cunoscut sub pseudonimul Gala Galaction).
44. *Biblia*, Bucureşti 1930 (Britanică).
45. Noul Testament, ed. a III-a Neamţ 1931 (Nicodim).
46. *Biblia*, Bucureşti 1936 (Institutul Biblic) (traducere de V.Radu, Gala Galaction şi Nicodim - n.n.).
47. Noul Testament, Bucureşti 1938 (Britanică).
48. *Biblia*, Bucureşti 1938 (Carol II).
49. Noul Testament, ed. a I-a Bucureşti 1941 (Nicodim).
50. Noul Testament, Cluj 1942 (Nic. Colan).
51. *Biblia*, ed. a II-a Bucureşti 1944 (Institutul Biblic).
52. Noul Testament, Bucureşti (Mihălcescu, T.Popescu).
53. Noul Testament, ed. a II-a Cluj 1945.
54. Noul Testament, Bucureşti 1951.
55. *Biblia*, London 1965.
56. *Biblia*, Bucureşti 1968 (texte selectate din mai mulţi traducători anteriori n.n.).
57. *Biblia*, Bucureşti 1975.
58. Noul Testament cu Psalmi, Bucureşti 1972.
59. Noul Testament cu Psalmi, Bucureşti 1979.[26]

26 „Dascăli de cuget şi simţire românească" de Dr. Antonie Plămădeală, episcopul Buzăului. Ed. Institutului Biblic, Bucureşti 1981, pag. 441-442.

„De această Sfântă Carte se leagă taine, meniri şi binecuvântări negrăite. Ori de câte ori unde *Sfânta Scriptură* apare - ca o floare în vârful unei ramuri - din seva, din dorinţa, din cucernicia unei noi generaţii, şi *într-o nouă traducere*, un capitol de viaţă începe."

(Gala Galaction)[27]

„Iar faptul că în limba literară românească de azi nu există o versiune acceptabilă a *Sfintelor Scripturi*, ne recomandă iarăşi şi iarăşi generozităţii Institutului Biblic Britanic."

(Gala Galaction)[28]

3. BIBLIA - scrisă de oameni, dar sub îndemnul Duhului Sfânt

„*Sfânta Scriptură* sau *Biblia* este colecţia de cărţi... scrise sub inspiraţia Duhului Sfânt şi deci care cuprind cuvântul lui Dumnezeu scris, descoperit oamenilor odată pentru totdeauna şi necesar mântuirii lor."[29]

„*Sfintele Scripturi* nu sunt operele oamenilor (ca o creaţie a lor firească n.n.), ci sunt scrise din *îndemnul Duhului Sfânt*, cu voinţa Tatălui, prin Isus Hristos." (Origen)[30]

„Privite în ansamblul lor, cele două Testamente, *inspirate* de Unul şi Acelaşi Duh al lui Dumnezeu, dovedesc cu prisosinţă că ele conţin *cuvântul veşnic al lui Dumnezeu*, adevărul etern, neschimbat şi unic al dreptăţii Lui."[31]

„Prin acest canon (68 - sinod VI - 691 d.Hr.) se porunceşte să se păstreze şi să se respecte cărţile Vechiului şi Noului Testament ca cele ce conţin *învăţătura cea mai sublimă* pentru fericirea şi *mântuirea* noastră."[32]

---

27 „Ziua Domnului" - pagini creştine de Gala Galaction, Bucureşti 1958, pag. 337.

28 Ibidem, pag. 332.

29 „Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic - 5" - Galaţi 1989, pag. 17.

30 „Studiul Vechiului Testament" - Bucureşti 1978, pag. 20.

31 Ibidem, pag. 352.

32 „Pidalion" de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 284.

„Foarte bine ştim că *Scripturile* sunt desăvârşite, fiind spuse de Cuvântul lui Dumnezeu şi de *Duhul Lui*."

(Irineu)[33]

„În concluzie, Sfânta Scriptură este produsul cooperării *dumnezeieşti şi omeneşti*" (a nu se uita partea omenescului în judecarea Scripturii Sfinte n.n.).[34]

4. Cum trebuie citită Biblia?

CU RESPECT SFÂNT

„Sfânta Scriptură *nu e o carte la fel cu celelalte*. Ea are un caracter deosebit şi o însemnătate fără pereche pentru sufletul omenesc, pentru că îl introduce în taina *infinitului* şi a veşniciei şi îl învaţă să-şi satisfacă cele mai înalte şi mai nobile aspiraţiuni ale sale... Întreprinderea *citirii* ei (a Sfintei Scripturi n.n.) trebuie să fie ca intrarea într-un *templu măreţ* şi *sfânt* care ne umple de cutremur şi *respect*."[35]

CU RUGĂCIUNE

„Augustin spune că cei ce *citesc* Sfânta Scriptură trebuie *să se roage* ca să înţeleagă, fiindcă prin rugăciune omul se înalţă peste condiţiile vieţii de faţă şi caută cu fiinţa sa sufletească a locui în vecinătatea lui Dumnezeu."

(De doctrina christiana, lib. III, c.37).[36]

CU UMILINŢĂ ŞI MODESTIE

„La început, când eram copil - zice Augustin - voiam să ajung culmea în mânuirea Scripturilor mai înainte de a căuta pietatea, iar cu apucăturile stricate, însumi îmi închideam uşa Domnului meu. Căci *mândru* fiind, îndrăzneam să caut ceea ce nu se poate găsi decât când eşti *umilit*... Eu, nenorocitul, mă socoteam în stare să zbor şi am părăsit cuibul, dar în loc să zbor, am căzut."

(Sermo LI, 5)[37]

33 „Studiul Vechiului Testament" - manual pentru seminariile teologice, Bucureşti 1978, pag. 20.

34 Ibidem, pag. 20.

35 „Ermeneutică biblică" - manual pentru învăţătura clasei a VII-a a seminariilor teologice din România Veche de Arhimandritul I. Scriban, Ed. II-a, Bucureşti, 1922, pag. 18.

36 Ibidem, pag. 19.

37 „Ermeneutica biblică" - manual pentru învăţătura clasei a VII-a a

CU MINTEA CLARĂ, LIMPEDE

„Fericitul Ieronim zicea... către Vigilanţiu:

„Nu poate acelaşi om să cerceteze Scripturile şi *banii*, nici *să guste vinul* şi să înţeleagă pe profeţi sau apostoli"

(Epist. 61,3)[38]

„Aceasta corespunde şi cu ceea ce spunea Sf. Apostol Pavel:

„Omul pământesc nu primeşte cele ce sunt ale Duhului lui Dumnezeu (1 Cor. 2,14)".[39]

5. Efectul Sfintei Scripturi în viaţa celui ce o citeşte

„Toată *Scriptura* este insuflată de Dumnzeu şi *folositoare* şi nimeni nu poate împiedica pe cel ce vrea să se *mântuiască*".

(Petru Damaschin)[40]

„Ea (*Sfânta Scriptură*) are o mare însemnătate şi valoare pentru *mântuirea* noastră. În parabola semănătorului ni se arată *roadele* pe care le poate aduce Cuvântul lui Dumenzeu în *viaţa noastră* (Mat. 13,1-23), iar în parabola bogatului nemilostiv şi săracul Lazăr citim: 'Au pe Moise şi pe prooroci, să asculte de ei' (Luca 16,29).

Mântuitorul Însuşi a spus mulţimilor care Îl urmau:

„Fericiţi cei ce ascultă *Cuvântul lui Dumnezeu* şi îl păzesc pe el" (Luca 11,28).[41]

„Sfânta Scriptură este, de asemenea, pentru sufletul credincioşilor un adevărat *balsam* pe care Dumnezeu li-l acordă. De aceea Sfântul Apostol Pavel ne cere *s-o citim cu stăruinţă* (2 Tim. 3,15), iar sfinţii Părinţi o socotesc *'hrană a sufletelor', 'leac împotriva rănilor sufleteşti'* şi *'scară pe care ne urcăm la Dumnezeu'*".[42]

---

seminariilor teologice din România Veche de Arhimandritul I. Scriban. Ediţia a II-a Bucureşti 1922, pag. 20.

38 Ibidem, pag. 20

39 Ibidem, pag. 20

40 „Filocalia sau culegere din scrierile Sfinţilor Părinţi care arată cum se poate omul curăţi, lumina şi desăvârşi - Vol. V; Traducere, introducere şi note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Bucureşti 1976, pag. 47.

41 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă", Bucureşti 1978, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii ortodoxe române, pag. 36.

42 „Istoria religiilor" de D. Prof. Dr. Emilian Vasilescu, Bucureşti 1982, pag. 389.

„Nici gloria, nici puterea, nici prezenţa prietenilor, nici vreun al lucru omenesc - spune Sf. Ioan Gură de Aur - nu poate să *mângâie* un suflet cuprins de tristeţe, aşa cum o poate face *citirea Sfintei Scripturi*, căci această citire este o *convorbire* cu Dumnezeu."[43]

6. Cunoaşterea Bibliei este necesară şi obligatorie pentru creştini

„Ştim că toată *Scriptura* este inspirată de Dumnzeu şi folositoare. Ea este de *o trebuinţă atât de mare*, încât *fără ea* este *cu neputinţă* să fie cineva drept credincios în vreun fel."

(Mărturisirea lui Dositei)[44]

„Din această cauză, *citirea* ei este, în adevăr, *necesară şi obligatorie*..."

(Hr. Andruţos)[45]

„De aceea nu-i deloc un lucru de mirare că bătrânica cutare învaţă carte la 60 de ani, ca să poată citi Biblia."[46]

„Sfântul Ambroziu este acela care într-un înalt avânt de elocvenţă mărturiseşte creştinilor săi: *cupa înţelepciunii* este în mâinile voastre. Această cupă însemnează *Vechiul şi Noul Testament. Bea din ea*, căci bei pe *Hristos*... Bea *Cuvântul* din cele două Testamente..."[47]

„În Anglia, Sfânta Evanghelie şi *toată Biblia* însemnează bun *sufletesc naţional*. Primii miniştri, membrii parlamentului, ca şi fiii cei mai umili ai neamului englez sunt metodici, sunt zilnici cititori ai *Sfintelor Scripturi*."

(Gala Galaction)[48]

---

43 „Istoria religiilor" de D. Prof. Dr. Emilian Vasilescu, Bucureşti 1982, pag. 389.

44 „Simbolica" de Hr. Andruţos, traducere din limba greacă de Iustin Moisescu profesor universitar - Editura centrului mitropolitan al Olteniei - Craiova 1955, pag. 121

45 Ibidem, pag. 121

46 „Împărăţia lui Dumnzeu după Noul Testament" - Pr. Prof. Dr. Gh. I. Ghia, Craiova 1925, pag. 4.

47 „Ziua Domnului" - pagini creştine de Gala Galaction. Editura Institutului biblic şi de misiune ortodoxă. Bucureşti 1958, pag. 324.

48 Ibidem, pag. 323.

„Sufletul care *se adapă cu Dumnezeiasca Scriptură* este ca şi pomul cel sădit lângă izvorul apelor, se îngraşă şi *dă roade coapte*, adică *credinţa adevărată* şi se împodobeşte cu frunze mereu verzi, adică cu fapte bine plăcute, căci Sfânta Scriptură ne îndreaptă atât spre fapte bune, cât şi spre gânduri netulburate... Nimeni să nu se lenevească deci la *citirea* ei. De va citi o dată sau de două ori şi nu va înţelege să nu se lenevească, ci *să stăruiască*."

(Ioan Damaschin)[49]

„Nu mai este necesar (pentru a ne convinge n.n.) să facem trimiteri la scrierile episcopilor ortodocşi Theodochis, Evghenie Bulgaris, Platon şi alţii care *recomandă tuturor citirea Scripturii*, pe baza lui Hrisostom (Omilia a II-a la Matei şi altele)".[50]

„Această stare sufletească este o dorinţă arzătoare a creştinului de a-şi da seama de credinţa sa, de a colabora la luminarea sa lăuntrică şi de a putea să *citească* şi el *acasă* Cuvântul lui Dumnezeu."[51]

„Nouă ne mai trebuie poate încă o sută de ani până să ajungem acolo unde popoarele culturale apusene se găseau acum un veac şi două veacuri. Dacă îngerii Domnului ar voi să facă printre noi un control de sărbători şi să cerceteze - pentru informarea noastră - câţi români ştiutori de carte vor citi câteva pagini din Sfânta Evanghelie: rezultatul ar înveseli adâncurile Iadului şi pe toţi cei ce sălăşluiesc în ele!"

(Gala Galaction)[52]

„ Într-o astfel de împrejurare, întoarcerea la Evanghelie este foarte firească şi necesară, dar nu în înţelesul de a o citi o dată pe săptămână la slujba bisericească, ci a o face pâinea cea de toate zilele, a noastră şi a enoriaşilor noştri."[53]

---

49 „Studiul Vechiului Testament" - manual pentru seminariile teologice, Bucureşti 1978, pag. 14-15.

50 „Simbolica" de Hr. Andruţos, Craiova 1955, pag. 121.

51 „Împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" - Pr. Prof. Dr. Gh. I. Ghia, Craiova 1925, pag. 5.

52 „Ziua Domnului" - pagini creştine de Gala Galaction, Bucureşti 1958, pag. 321.

53 „Împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" - Pr. Prof. Dr. Gh.I.Ghia, pag. 6.

„'Cercetaţi Scripturile' a devenit o dorinţă, un îndemn şi o *obligaţie* pentru *toţi*."

(Iustinian - patriarh B.O.R.)[54]

7. Sfânta Scriptură este singura tradiţie sfântă şi sigură fiind tradiţia profeţilor şi apostolilor:

VECHIUL TESTAMENT

de la forma lui orală la cea scrisă:

„...Spiritul sfânt... prin *profeţi* a propovăduit *poruncile* lui Dumnezeu."

(Irineu)[55]

„*Profeţii* se grupează în trei perioade.

I. De la creaţiune până la Moise:

1. Adam (Gen. 2,16.17); *2. Enoh* (Gen. 5,23.24); *3. Lameh* (Gen. 5,28.29); *4. Noe* (Gen. 6,9.13; 8,20.21); *5. Avraam* (Gen. 15,12.13); *6. Isaac* (Gen. 26,3); *7. Iacov* (Gen. 27,27-29); *8. Iosif* (Gen. 41,15-36); *9. Moise* (Num. 12,6-8; Deut. 34,10- 12)".[56]

„Trebuie avut în vedere că din timpul morţii patriarhului Iacov, ca cel din urmă mare reprezentant al epocii patriarhale, pentru veacuri întregi au contenit orice contact direct cu Dumnezeu... În astfel de împrejurări pentru fiii lui Israel rămase singurul izvor al cunoaşterii lui Dumnezeu *tradiţia părinţilor*, de care fără îndoială se şi ţineau... *După aceea* (pe timpul lui Moise n.n.) în *legiuirea din Sinai*, multe din legiuiri ne arată limpede că la popor *existau* multe din acele obiceiuri şi aşezăminte religioso-morale (transmise şi păstrate corect de la profeţi n.n.) care în această *legiuire* numai s-au întărit şi s-au lămurit. (*Legea scrisă* fiind o pecetluire a ceea ce era cu adevărat tradiţie sfântă n.n..)"[57]

54 „Biblia sau Sfânta Scriptură" - cu aprobarea Sfântului Sinod, Bucureşti - 1968, pag. 5.

55 „Tezaurul liturgic" - de Badea Cireşcanu, doctor în teologie, vol. 2, cu aprobarea Sf. Sinod al BOR la 23 octombrie 1909, Bucureşti, 1911, pag. 560.

56 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, Ed. Episcopiei ortodoxe române, Oradea 1955, pag. 25.

57 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.II Bucureşti 1944, pag. 13.

II. „De la Moise până la robia babiloniană sunt 56 de profeţi şi 4 profetese. Cei patru mari: Isaia, Ieremia, Iezechia, Daniil, şi 12 mici: Iona, Oseia, Amos, Ioiel, Mica, Naum, Sofonia, Habacuc, Obadia, Agheu, Zaharia, Maleahi, plus cei care apar *în Scriptură.*"[58]

„...*tradiţia* generală...şi-a găsit expresia în *Sf. Scriptură*..."[59]

„Transmiterea *orală* a tradiţiei *este înlocuită* cu studierea şi explicarea *textelor scrise.*"[60]

III. „De la luarea în robie până la Hristos; în această perioadă n-a apărut decât un singur *profet* mare: Ioan Botezătorul... Deoarece profeţii sunt însufleţiţi, luminaţi şi *trimişi* de Dumnezeu, sunt numiţi şi robii lui Dumnezeu... Ei îşi îndeplineau misiunea prin *Sf. Duh,* cum accentuează *Noul Testament* (2 Petru 1,21)."[61]

NOUL TESTAMENT
de la forma lui orală la cea scrisă:

„Sfinţii Apostoli, după înălţarea Domnului la cer au continuat să răspândească învăţătura creştină, la început prin *viu* grai ca şi Mântuitorul..."[62]

„Între acestea, curând a trebuit să se nască şi interesul pentru aceea ca să se dea *în scris* ceea ce până acum se transmitea numai verbal. Curând se ivi nevoia ca ceea ce se comunica numai după tradiţie să se facă *mai temeinic cu ajutorul scrisului* cu atât mai vârtos că scrisul dădea putinţa să se răspândească istorisirile despre viaţa lui Isus Hristos şi printre asemenea confraţi, care nu s-au aflat în cercul cel mai de aproape al *apostolilor*..."[63]

---

58 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcopul ortodox al Oradiei. Oradea 1955, pag. 25.

59 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, Vol.I, Bucureşti 1944, pag. 166.

60 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, vol. II, Bucureşti 1991, pag. 235.

61 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcopul ortodox al Oradiei, Oradea 1955, pag. 25.

62 „Pidalion cu o cârmuire nouă şi tâlcuiri" de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 1.

63 „Istoria biblică, Noul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim patriarhul României. Bucureşti 1946, vol.V, pag. 634-635.

„Tradiţia deci încredinţată Sfinţilor *Apostoli* poartă numele de *Tradiţie apostolică*... (şi e consemnată în Sf. Scriptură n.n.)".[64]

„Acestor *aleşi* s-au descoperit adevărurile, iar ei le-*au scris* şi lăsat în *scrierile lor*, care formează *Sfânta Scriptură*."[65]

Deci tradiţia apostolică sigură este de găsit:

„În lumina *Sfintelor Evanghelii* şi a *Faptelor Apostolilor, a epistolelor Sfântului Pavel* şi ale celorlalţi *sfinţi Apostoli* - documente creştine *sigure*, cunoscute, folosite şi socotite *autentice* înainte de anul 100..."[66]

Datorită acestui fapt:

„Tradiţia apostolică a fost socotită ca *regulă de credinţă*" (fiind biblică, deci sigură n.n.).[67]

„...iar Tradiţia care *s-a dezvoltat după* moartea Sfântului Apostol şi Evanghelist Ioan (deci după epoca biblică şi apostolică n.n.) poartă numele de Tradiţie *bisericească*.(şi e nebiblică, nesfântă, de aceea nu poate fi regulă de credinţă n.n.)."[68]

8. Deci tradiţia biblică judecă tradiţia bisericească, pentru că tradiţia biblică este singura tradiţie sigură:

„Cât priveşte neschimbarea şi nealterarea Sfintei tradiţii, aceasta se poate cunoaşte dacă se controlează menţinerea următoarelor condiţii:

Să nu conslinţească formulări cuprinzând în sine contraziceri sau care se contrazic cu tradiţia apostolică sigură şi *să nu contrazică Sfânta Scriptură*...

Când tradiţia nu îndeplineşte aceste condiţii, ea nu poate fi *adevărată şi sfântă*, deci nu poate fi *admisă şi urmată*" (deci tradiţia biblică este singura tradiţie sfântă şi regulă de credinţă n.n.).[69]

---

64 „Îndrumător bisericesc, misionar şi patriotic - 5" Galaţi 1989, pag. 17.

65 „Dogmele religiunii creştine ortodoxe" de Ec.Prof.St.Călinescu, Bucureşti 1906, pag. 7.

66 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Bucureşti 1982, pag. 390.

67 „Îndrumător bisericesc, misionar şi patriotic - 5 Galaţi, pag. 18.

68 Ibidem, pag. 17.

69 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhimandrit Cleopa Ilie, Bucureşti 1981, pag. 25.

9. Astfel credinţa creştină se stabileşte pe temeiul Sfintelor Scripturi ca tradiţie sigură şi sfântă a proorocilor şi apostolilor.

„Cu cât mai larg se răspândea Biserica, cu cât se depărta mai mult timpul, cu atât mai mult a trebuit să crească interesul pentru *expunerile scrise...*"[70]

„*Scripturile Sfinte* şi inspirate de Dumnezeu *sunt îndestulătoare în sine* pentru vestirea adevărului." [71]

„Ia împreună *Legea şi Profeţii*, cu *evangheliile* şi scrierile *apostoleşti* şi *de aici scoate credinţa.*"

(Tertulian)[72]

„Scrierile sfinte care cuprind *Legea şi proorocii* alcătuiesc laolaltă ceea ce se numeşte *Vechiul Testament...* iar cele scrise de *apostoli şi evanghelişti* alcătuiesc *Noul Testament* (deci bine zicea Tertulian: de aici din Vechiul şi Noul Testament scoate credinţa n.n.)."[73]

„Dar noi ne ţinem cu îndrăzneală de dreapta credinţă pe temeiul *dumnezeieştilor Scripturi*, punând-o ca un sfetnic în candelabru."

(Atanasie cel Mare)[74]

„Pentru aceasta Apostolul Pavel zice: 'Toată *Scriptura* este de Dumnezeu insuflată şi de folos spre învăţătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înţelepţirea cea spre dreptate, ca omul lui Dumnezeu să fie deplin şi gata spre tot lucrul bun.'"[75]

---

70 „Istoria biblică. Noul Testament", vol. V de Prof.A.P.Lopuhin, Bucureşti 1946, pag. 635.

71 „Simbolica" de Hristu Andruţos, Craiova 1955, pag. 100.

72 „De prescriptione haereticorum" de Tertulian, cap. 36 (Legem et Prophetas cum evangeliis et apostolicis litteris miscet et inde potat fidem).

73 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Ioan Mircea, Bucureşti 1984, pag. 433.

74 „Sfântul Atanasie cel Mare" - trad. Pr.Prof.Dumitru Stăniloae, Bucureşti 1987, pag. 163.

75 „Dogmele religiunii creştine ortodoxe" de Ec.Prof.St.Călinescu, Bucureşti 1906, pag. 7.

CONCLUZII:

„Fiţi, fraţilor ambiţioşi şi zeloşi în cele ce priveşte mântuirea. Cercetaţi Sfintele Scripturi, cele adevărate, cele date prin Duhul cel Sfânt (cele canonice, nu apocrifele n.n.). Ştiţi că nimic nedrept, nici neadevărat nu este scris în ele."

(Clement Romanul)[76]

„Este semnul virtuţii a cerceta Scripturile, după glasul dumnezeiesc şi a-şi da silinţa, după putere spre a le înţelege."

(Epifanie - patriarhul Târnovei)[77]

„Păcatele contra îngrijirii intelectuale sunt: nepăsarea faţă de adevăr, disprețul ştiinţei şi al culturii spirituale şi lenea..."[78]

„Neglijarea Scripturilor înseamnă neglijarea lui Hristos (Ignoratio Scripturarum, ignoratio Christi est)".

(Ieronim)[79]

76 „Scrierile părinţilor apostolici" trad. Pr.D.Fecioru, Bucureşti 1979, pag. 69.

77 „Mircea cel Mare" de Preot Prof.Niculae Şerbănescu şi Prof.Dr.Nicolae Stoicescu, Bucureşti 1987, pag. 188.

78 „Morala creştină ortodoxă" de Dr.Orest Tarangul, Valea Uţei, Vatra Dornei, 1925,apag. 118.

79 „Ziua Domnului" - pagini creştine de Gala Galaction, Bucureşti 1958, pag. 325.

TRADIŢIA NEBIBLICĂ ŞI CREDINŢA

„Să nu treceţi peste 'ce e scris'."

Ap. Pavel
(1 Cor. 4,6 p.m. - Biblia sinodală - 1991)

TRADIŢIA BISERICEASCĂ SAU NEBIBLICĂ

1. Tradiţia nebiblică a fost condamnată de Isus şi de apostoli:

„Deosebit de învăţătura Evangheliei, scrierile Noului Testament vorbesc şi de 'învăţătura fariseilor şi saducheilor' de care Domnul şi apostolii îndeamnă pe ascultătorii lor să *se ferească* (Matei 16,12) şi de *'învăţături care sunt porunci omeneşti'* deci *zadarnice* (Mat. 15,9; Marcu 7,7; Col. 2,22) şi să apere dreapta învăţătură."[1]

„Pe vremea Mântuitorului, comentariile făcute de rabini la textele Sfintei Scripturi nu erau fixate în scris, ci se păstrau ca *tradiţii orale* cu putere de lege şi se completau necontenit cu noi interpretări de la caz la caz. După multe ezitări, au început să se redacteze şi în scris aceste comentarii, aceste Mişnah, formând adevărate coduri de legi juridico-religioase iudaice... (precum canoanele sinoadelor creştine n.n.). Cu vremea, Mişna a devenit pentru evrei o a doua Lege şi încă mai importantă decât cea dintâi, lucru pentru care Mântuitorul îi *certa* (Mat. 15,2-3; Marcu 7,5-8)."[2]

...aşa numitele *'tradiţii părinteşti'* ...cu o pioasă *exagerare* se atribuiau chiar lui Dumnezeu, care le-ar fi comunicat verbal lui Moise pe muntele Sinai (de fapt o minciună inventată pentru a fi crezute de popor n.n.)"[3]

„Când Sfânta Scriptură şi tradiţia s-au dovedit în *dezacord* între ele, atunci importanţa cea mai mare s-a dat acestei din urmă. Fariseii proclamară pe faţă aceasta şi după *sentinţa evanghelică* şezură pe scaunul lui Moise, *înlăturând pe marele legiuitor* (Mat. 23,2)."[4]

„Astfel, le observa Iisus, aţi înlăturat *porunca lui Dumnezeu* prin *tradiţia voastră*. Făţarnicilor - cu indignare exclamă El, demascând goliciunea lor internă - bine a proorocit de voi Isaia zicând: 'oamenii aceştia se apropie de Mine cu buzele lor şi Mă cinstesc cu limba, iar cu inima sunt departe de Mine."[5]

---

1 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Ioan Mircea, Bucureşti, 1984, pag. 252.

2 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Bucureşti, 1982,pag.372.

3 „Istoria biblică. Noul Testament", vol. V de Prof.A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1946, pag. 381.

4 Ibidem, pag. 381-382.

5 „Istoria biblică. Noul Testament". de Prof.A.P.Lopuhin, vol. V, Bucureşti, 1946, pag. 384.

„Sfântul Apostol Pavel îi previne pe creştini despre aceasta: 'luaţi seama fraţilor să nu vă amăgească cineva cu filozofia şi cu înşelăciune deşartă după *tradiţia omenească*, după *datinile* lumii, iar nu după Hristos" (Col. 2,8).[6]

2. Abaterea de la Cuvântul scris al lui Dumnezeu duce la dezastru:

„Politiceşte iudeii aveau să suporte jugul roman cu mult mai greu decât orice alt popor, numai din cauza exclusivismului lor, iar *moralmente* viaţa lor nu se deosebea mult de a popoarelor păgâne, pentru că *legea* lui Moise *nemaifiind respectată* în spiritul ei, *credinţele deşarte* şi imoralitatea se înmulţiseră simţitor, ceea ce face pe istoricul Iosif Flaviu (95 d.Hr.) să asemene Ierusalimul cu Sodoma şi Gomora de altădată."[7]

„La bizantini se observă o deosebită predilecţie pentru *formă*, pentru partea dinafară a cultului, pe când fondul, îmbunătăţirea vieţii sufleteşti, înălţarea morală este *cu totul neglijată*. Acest *formalism* stăpâneşte pe toţi deopotrivă de sus până jos, de la împărat până la slugă, de la patriarh până la ţârcovnic." [8]

3. Tradiţia bisericească fiind nebiblică nu se găseşte în Sfânta Scriptură, ci în literatura bisericească:

„În Biserică s-a dezvoltat încă de timpuriu o literatură proprie (nesfântă n.n.), numită *literatura bisericească*, spre deosebire de *literatura sfântă* sau *Sfânta Scriptură*."[9]

„Nu însă toată *literatura bisericească* (tradiţia bisericească n.n.) are aceeaşi valoare şi operele scriitorilor creştini n-au toate aceeaşi greutate, chiar dacă din punct de vedere ştiinţific ar fi egale, ci litera-

6 „Catehism creştin ortodox" de mitropolitul Antonie al Kievului, tipogr. Mânăstirii Neamţu 1925, în româneşte de Econ.I.P.Ţincoca, pag.133-134.

7 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti - 1911, pag. 15-16.

8 „Istoria bisericească universală de la 1054 până azi" de I.Mihălcescu, Bucureşti - 1920, pag. 37.

9 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti - 1911, pag.98.

turei bisericeşti din cele dintâi opt veacuri şi operele scriitorilor bisericeşti din acest timp li se dă numele special de *literatură patristică*" (patristică pentru ortodoxism, care a avut nevoie de opt secole pentru a se naşte n.n.).[10]

4. Tradiţiile nebiblice (ierurgiile sau sfinţirile de tot felul, fastul, etc.) au dus la degradarea simplităţii cultului apostolic:

„...lipsa ierurgiilor (sau molitvelor, sfinţirilor) *nu atrage* după sine pierderea mântuirii... (deci sunt invenţie fără rost n.n.). În timp ce Tainele au fost orânduite chiar de Mântuitorul (botezul şi Sf.Cină n.n.) şi privesc numai viaţa omului (nu şi lucrurile înconjurătoare ca la molitve n.n.), ierurgiile *sunt orânduite de Biserică* (de tradiţia bisericească, neiblică n.n.)".[11]

„Avântul pe care-l luă Biserica după proclamarea religiunii creştine ca religiune de stat s-a resimţit şi în serviciul divin, care se dezvoltă acum *foarte mult* (prin tot felul de inovaţii n.n.) şi deveni *mai pompos* (neapostolic, ci păgân n.n.)".[12]

„Vigilanţiu (an 362 d.Hr.) un preot din Galia... susţinea (pe bună dreptate n.n.) că cultul *a degenerat* din ce în ce mai mult prin *practica cea nouă* (neapostolică n.n.) şi şi-a pierdut astfel curăţenia lui".[13]

5. Tradiţia bisericească este plină de rătăciri de tot felul:

- erori:

„Sfântul Filip, se zice că a predicat în Frigia şi că a murit răstignit. Tradiţiunea *îl confundă adesea* cu diaconul Filip şi de aceea mai spune că ar fi predicat şi în Samaria".[14]

„Mărturiile *nu coincid* în ce priveşte semnul văzut de Constantin înainte de bătălia hotărâtoare de la podul Milvius, în care adversarul

10 Ibidem, pag. 98.

11 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" de Valerian Zaharia, episcopul ortodox al Oradiei, Ed. Episcopiei Oradiei - 1955, pag. 60.

12 „Istoria bisericească universală - până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti - 1911, pag. 255.

13 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.I, Bucureşti - 1910, pag.53.

14 „Istoria bisericească universală - până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti - 1911, pag. 43.

său, Maxențiu și-a aflat moartea. După Lactanțiu, Constantin 'a fost avertizat *în vis* să-și pună pe scuturile oștirii semnul ceresc (inițialele numelui Christos n.n.) și astfel să înceapă lupta; el s-a supus și a însemnat pe toate scuturile *numele lui Hristos*' (De mortibus persecutorum, 48). Dar în Vita Constantini (I, 28-29) (lucrare mai târzie n.n.) Eusebiu, episcopul Cezareei înfățișează *o poveste deosebită*."[15]

„Sfântul Iustin a murit relativ tânăr: nu la 30 de ani cum din *eroare* ne transmite Sf. Epifaniu, ci probabil pe la 50-60 de ani, adică în plenitudinea forțelor sale spirituale."[16]

„Sfântul Iacob cel mic, numit și Iacob fratele Domnului, Iacob cel drept și Iacob al lui Alfeu a stat toată viața în Ierusalim și a condus Biserica de aci... Despre moartea sa sunt *două versiuni*."[17]

„Ceea ce tradițiunea ne spune despre ceilalți opt apostoli este mai *puțin hotărât* și mai *nesigur*."[18]

- *legende:*

„Romano-catolicii pretind că sfântul Petru a fost de două ori în Roma și că el este întemeietorul Bisericii din Roma, pe care a și păstorit-o ca cel dintâi episcop, timp de 25 de ani. Ei știu să ne spună că sf. Petru ar fi avut în Roma dispută publică cu Simon Magul și că, atunci când a izbucnit persecuțiunea lui Neron, el plecase din Roma de teama de a nu fi omorât, dar în cale întâlni pe Mântuitorul, pe care îl întrebă: 'Unde te duci, Doamne? Quo vadis, Domine?', la care Mântuitorul i-ar fi răspuns: 'La Roma, ca să fiu răstignit a doua oară', ceea ce ar fi hotărât pe sf. Petru, ca să se întoarcă înapoi și să primească moartea de martir. Toate acestea sunt însă *simple legende*, fără *nici o bază istorică*."[19]

---

15 „Istoria credințelor și ideilor religioase" vol.II de Mircea Eliade, București 1991, pag. 375-376.

16 „Patrologie" vol.I de Preot Prof.Dr. Ioan G.Coman, București, 1984, pag.268.

17 „Istoria bisericească universală - până la 1054" de I.Mihălcescu, București - 1911, pag.43.

18 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, București - 1911, pag. 43.

19 Ibidem, pag. 41.

- *adăugiri false (interpolări):*

„Cuvintele 'sed primatus Petro datur' din versiunea *interpolată*..." (deci se practicau interpolări n.n.)[20]

„...Teodorit... introducând câteva *interpolări* contrare doctrinii Bisericii ortodoxe, fără asentimentul autorilor (culegerii de canoane n.n.)..."[21]

- *fantezii imposibil de crezut:*

„La amănuntele date de Rufin care *nu sunt neapărat reale*, alţi Părinţi *au adăugat* altele şi mai nuanţate anume că cele 12 articole (ale Crezului n.n.) au fost elaborate şi pronunţate fiecare de câte un apostol. E de la sine înţeles că aceste amănunte sunt *creaţii tardive cu mult post-apostolice, răsărite* din evlavia credincioşilor faţă de simbolul de credinţă (evlavia inventatoare de minciuni, deci falsă evlavie n.n.)".[22]

„O tradiţie târzie spune că sfântul Iacob ar fi predicat în Spania şi spaniolii pretind că au şi moaştele sale în oraşul 'Sant-Iago' din Compostella, dar aceasta *nu e de crezut*... (ca multe altele din literatura bisericească n.n.))".[23]

- *apariţia cultului fecioarei Maria şi al sfinţilor:*

„*Nu se cunosc* în primele trei secole *sărbători* ale Sfintei Fecioare..." (inventarea lor fiind apostazie n.n.)[24]

„În jumătatea a doua a sec.IV... *se ivirâ* şi secte ce se întreceau în *onorarea* îngerilor, Mariei şi sfinţilor...; de la 373 a început secta Coliridianilor (Coliridiensis) în Arabia, care sectă era compusă mai mult din femei şi dădea fecioarei Maria închinarea dumnezeiască ca adoraţiune şi aduceau ca jertfă o plăcintă (*colivis*) precum păgânii aduceau odinioară o astfel de jertfă *zeiţei Ceres*."[25]

20 „Patrologie", vol.II de Preot Prof.Dr. Ioan G.Coman, Bucureşti, 1985, pag. 140.

21 „Pidalion cu ocârmuire nouă şi tâlcuiri" de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti - 1933, pag. 5.

22 „Patrologie" vol. I de Preot Prof.Dr. Ioan G.Coman, Bucureşti - 1984, pag. 88.

23 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti - 1911, pag. 42.

24 „Istoria bisericească universală" vol.I (1-1054), Bucureşti - 1975, pag. 166.

25 „Istoria dogmelor" - după prelegerile D-lui Dr. C.Chiricescu, curs litografiat 1904 - Litrogr. Andreescu, pag. 163.

„Sanctificarea treptată, şi în cele din urmă *divinizarea Mariei* reprezintă mai ales *opera* evlaviei populare (evlavie falsă cu care ne-am mai întâlnit n.n.).“[26]

„Cel mai mare număr de evanghelii apocrife (false, neadevărate n.n.) *au apărut* în secolul IV şi V.

...În aceste evanghelii necanonice (nesfinte n.n.) se întregea timpul şi activitatea sfintei Fecioare din decursul vieţii sale, a apostolilor şi a altor persoane. Negreşit că acele completări erau *născociri* ale pseudo-evangheliştilor (adică evangheliştii mincinoşi, falşi n.n.)“[27]

„În aceste condiţii se înţelege de ce în *primele veacuri* ale creştinismului nu s-a vorbit deloc de vreun cult al Mariei.“[28]

- alte invenţii cultice (sărbătorile):

„Naşterea Domnului (25 decembrie) a fost serbată *mai întâi* în Apus de la anul 336, a fost *recomandată* în Răsărit de sfântul Grigore de Nazianz şi Sf.Ioan Gură de Aur.“[29]

„Creştinii orientali au introdus sărbătoarea Naşterii Domnului în a doua jumătate a secolului al IV-lea.“[30]

„Sărbătoarea naşterii lui Mithra pare să fi avut loc în Occident la 25 decembrie, când se sărbătorea *naşterea soarelui* (Natalis Solis Invicti).“[31]

„Fixarea datei naşterii Mântuitorului (la 300 de ani după înălţarea Sa la cer n.n.) *în aceeaşi zi* cu natalis Solis Invicti (naşterea Soarelui neînvins) poate fi socotită ca o dovadă a concurenţei între cele două religii“ (amestecul cu păgânismul fiind de necontestat n.n.).[32]

---

26 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase“ vol. II de Mircea Eliade, Bucureşti 1991, pag. 374.

27 „Tezaurul liturgic“ vol.II de Badea Cireşeanu, Bucureşti, 1911, pag. 384.

28 „Povestirile evangheliştilor“ de Zenon Kosidowski, pag. 238.

29 „Istoria bisericească universală“ vol.I Bucureşti, 1975, p.320.

30 Ibidem, pag. 165.

31 „Istoria religiilor“ de Emilian Vasilescu, Bucureşti - 1982, pag. 310.

32 Ibidem, pag.312.

„Schimbarea la faţă *a început* să se serbeze din secolul al V-lea şi tot din aceeaşi epocă datează sărbătoarea Bunei-Vestiri."[33]

„Sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului numită şi a luării sale la cer a fost serbată *din secolul V* în Siria, iar *de la sfârşitul secolului al VI-lea* ea a devenit generală şi obligatorie prin dispoziţiile *împăratului Mauriciu (582-602)*" (inovaţii ale unora impuse asupra tuturor n.n.).[34]

„În veacul VII *se introduse* sărbătoarea Naşterii Maicii Domnului, iar în *veacul VIII* a Intrării în Biserică.[35]

- *inventarea iconostasului:*

„Eusebiu ne spune că pe timpurile lui, acest sanctuar (altarul bisericilor ortodoxe n.n.) era despărţit de naos (locul unde stăteau credincioşii n.n.) prin nişte *zăbrele* de lemn împletite ca o plasă, dar alcătuite cu mult gust... latinii le ziceau 'cancelii', zăbrele, parmaclâcuri, balustrade...

Aceste zăbrele erau pe timpul lui Eusebiu înalte numai până la piept - pectorale - (alteori doar până la genunchi n.n.) cu timpul *se tot înălţară* şi se împodobiră cu mult gust. Iustinian (împăratul n.n.) înfrumuseţă zăbrelele din Biserica Sfintei Sofii, cu columne mici perpendiculare, îmbrăcate în aur; după aceea a pus deasupra lor alte columne şi apoi *umplu locurile goale dintre ele cu icoane...*"[36]

„Dar cum zăbrelele *modificate* de Iustinian... nu garantau destulă soliditate... de aceea se puse mai târziu peste columnele lui Iustinian o grindă orizontală - iperthiron - de lemn, de metal, ori chiar de marmură. Grinda aceasta împodobită şi ea... motivă înălţarea mai departe a acestui perete şi aşa vedem după sinodul VII ecumenic (an 787) (de fapt al VIII-lea din punct de vedere istoric n.n.) când se statornici cultul icoanelor, că se ridică pe partea despre naos, peste grindă *un rând de icoane, peste acesta altul şi în fine al treilea rând de icoane.* Aşa *a luat*

33 „Istoria bisericească universală" vol.I, Bucureşti - 1975, pag. 320.

34 Ibidem, pag. 320.

35 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihăilescu, Bucureşti, pag. 257.

36 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici creştine ortodoxe de răsărit" de Badea Cireşeanu - doctor în teologie, Tomul II, Bucureşti - 1911, pag. 129.

naștere (s-a inventat n.n.) și s-a dezvoltat inconostasul" (în privința aceasta apusenii au fost mai puțin inovatori, ei nu au așa ceva n.n.).[37]

- *târziu se inventează și toaca de lemn:*

„...în Africa nordică (an 340) se obișnuia trâmbița pentru chemarea la cult a creștinilor, tot așa ca și odinioară la Iudei."[38]

„...abia *în secolul al VIII-lea* găsim mărturii despre 'toaca de lemn'..."[39]

- *introducerea târzie după sute de ani de la Hristos a veșmintelor liturgice:*

„...în cele dintâi trei secole *nu cunoaștem* la servitorii bisericești niște veșminte anumite de cult..."[40]

„Costum special clerul nu pare să fi avut în primele trei secole. Clericii purtau desigur costumul timpului (moda de atunci n.n.) și al regiunii lor. La cult ei se vor fi îmbrăcat în haine mai bune și curate... Veșmintele liturgice speciale se cunosc *din secolul al IV-lea.*"[41]

- *introducerea foarte târzie în cult a tămâierii după ceremoniile model iudaic și păgân:*

„Africanul Arnobiu din Sica, pe la începutul secolului al IV-lea, compunând scrierea sa în șapte cărți contra păgânilor intitulată 'Adversus nationes' sau 'Disputationes adversus gentes', în cartea VII, 26-27, *combate fumegațiunile de tămâie* din cultul păgân, probabil că el *nu cunoștea nici un fel de tămâiere în biserica creștină.* Tot așa și liturghia din Constituțiunile apostolice (cartea VIII, cap. 6-15) *nu conține nici un cuvânt despre tămâierea Bisericilor.* Acestea toate făcură pe mulți învățați să se îndoiască (și pe bună dreptate n.n.) de existența tămâierilor la sacrificiul euharistic în cele dintâi trei secole, mai ales că texte precise în această privință nu aflăm, ci scriitorii

37 Ibidem, pag. 129.

38 Ibidem, pag. 157.

39 Ibidem, pag. 158.

40 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici creștine ortodoxe de răsărit" de Badea Cireșeanu - doctor în teologie, Tomul II, București - 1911, pag. 415.

41 „Istoria bisericească universală" - manual pentru Institutele teologice ale Bisericii Ortodoxe române, vol.I, ed. a II-a, București - 1975, pag. 122.

vechi întrebuinţează numai numirea de 'tămâie' cu alte întrebuinţări decât în aprinderea ei la serviciul divin."[42]

„Deci e păcat şi întinăciune a stărui în slujirea în umbre şi a se aduce lui Dumnezeu fie grăsime, fie tămâie, după ce s-a arătat Hristos..."

(Sf. Chiril al Alexandriei)[43]

- contradicţii în regula de credinţă şi în cult:

„Astfel sinodul ţinut la Ierusalim (sec. XVII n.n.) pe vremea lui Dositei... *considera canonice*...: Înţelepciunea lui Solomon, Iudit, Tobit, Istoria Balaurului, Istoria Suzanei, Macabeii şi Înţelepciunea lui Sirah."[44]

„*Dimpotrivă* sinodul ţinut în anul 1672 (deci în acelaşi secol XVII n.n.) la Constantinopole pe vremea lui Dionisie al IV-lea, constată cu privire la cărţile bune de citit (anaghinoskomena) (cele amintite mai sus: Înţelepciunea lui Solomon... lui Sirah n.n.) că ele sunt *numai bune* (Kala) şi *virtuoase* (enareta). De asemenea Critopulos socoteşte că 'acestea n-au fost niciodată primite *canonice* şi autentice în Biserica lui Hristos (nici măcar în a evreilor n.n.)"[45]

„Biserica Ortodoxă nu s-a pronunţat, oficial, în sinod ecumenic asupra cărţilor bune de citit (anaghinoscomena) (cele amintite mai sus, numite apocrife de autorii Bibliei lui Şerban Cantacuzino din 1688 n.n.). Sinoadele locale ale secolului al XVII-lea şi în acord cu ele, teologii au exprimat *opinii diferite*, unii socotindu-le *canonice*, iar alţii *morale şi virtuoase* (contradicţii grave ce pun la îndoială întreaga mărturisire de credinţă a unei astfel de biserici n.n.)."[46]

---

42 „Tezaurele liturgice" de Badea Cireşeanu, Tomul II, Bucureşti, 1911, cu aprobarea sf. sinod, pag. 407.

43 „Sfântul Chiril al Alexandriei" - scrieri, partea întâi, Închinarea şi slujirea în duh şi adevăr. Trad. de Pr.Prof.Dr.Dumitru Stăniloaie, cu binec. Preafericitul Părinte Teoctist, patriarhul BOR. Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 356.

44 „Simbolica" de Hr. Andruţos, traducere din limba greacă de Iustin Moisescu - profesor universitar. Editura centrului mitropolitan al Olteniei - 1955, pag. 119-120.

45 Ibidem, pag. 120.

46 Ibidem, pag. 119.

„Serbarea Paştelor a dat de lucru Sfinţilor Părinţi ai Bisericii creştine (ortodoxe n.n.) deoarece înainte de împăratul Constantin cel mare, adică până la sinodul de la Niceea, *nu era o regulă* formal stabilită. Erau *diferite păreri* (tradiţii nebiblice n.n.) care desigur trebuia să dea naştere la împrejurări şi *vederi deosebite*."[47]

„Policarp episcopul Smirnei (168 d.Hr.) merse la Anicet episcopul Romei în anul 155 ca să se înţeleagă amândoi asupra potrivirii timpului pascal. Aceşti doi episcopi discutând *diferenţa* sărbătoarei, Policarp *susţinu* că practica (tradiţia n.n.) din Asia proconsulară este moştenită de la apostolii Ioan martirizat în Efes şi Filip martirizat în Ierapole din Frigia.

Anicet *arătă* şi el că practica (tradiţia n.n.) romană a rămas de la apostolii Petru şi Pavel martirizaţi în Roma. *Neînţelegându-se* între dânşii (căci nici unul nu aveau o tradiţie biblică n.n.) asupra uniformizării serbării paştelor, Policarp şi Anicet s-au despărţit 'cu pace' (rămânând fiecare la aşa zisa tradiţie strămoşească n.n.)".[48]

„Mai iute a fost *cearta* asupra acestei *sărbători*, în finele secolului al II-lea, între Victor, episcopul Romei (202 d.Hr.) şi Policrat, episcopul Efesului.

Fiecare dintre ei convocând câte un sinod local pentru sprijinirea praxei (tradiţiei n.n.) moştenite, au terminat *excomunicând* Victor pe Policrat cu asiaticii lui, iar acesta pe Victor cu toţi părtaşii săi, răspândindu-se şi epistole sinodale cu aceste hotărâri (în nici un caz nu pot fi învinuiţi apostolii pentru inveţiile contradictorii ale urmaşilor n.n.)".[49]

„Chiar şi împăratul Constantin cel Mare avea dorinţa pentru fixarea acestei sărbători creştineşti care producea încurcături *regretabile*."[50]

---

47 „Pidalion cu orânduire nouă şi tâlcuiri" de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti, 1933, pag.30.

48 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu. Tomul III, Bucureşti 1912, cu aprobarea sf.sinod, pag. 257.

49 Ibidem, pag. 257.

50 „Pidalion cu orânduire nouă şi tâlcuiri" de Arhimandrit Zosima Târâlă şi Iconom Stravofor Haralambie Popescu, Bucureşti - 1933, pag. 30.

„Din această abatere nu se face nici o călcare de lege după cum arată şi Ioan Hrisostom (şi aceasta era bine s-o ştie şi Constantin cel Mare n.n.): 'scumpătatea timpului şi paza (sărbătorirea n.n.) zilelor, biserica lui Hristos nu ştie.' Şi mai departe: 'Că Dumnezeu nu poartă grijă pentru paza vremilor şi a zilelor (neorânduite de El n.n.) ci pentru pacea şi unirea tuturor' (lucru de care nu s-a ţinut cont n.n.).[51]

. - *meşteşugire mincinoasă în serviciul liturgic:*

„Motivele care au determinat pe Hrisostom de a prescurta liturghia Sf.Vasile şi a se acomoda prin aceasta timpului său, ni le arată Proclu, patriarhul Constantinopolului zicând adică, că Ioan Hrisostom purtând grija de mântuirea oilor, cum se cuvine unui păstor, şi luând în vedere *uşurinţa firei omeneşti*, s-a hotărât a scoate din rădăcină toată *meşteşugirea mincinoasă satanică* (ce venise prin tradiţia nebiblică n.n.). În scopul acesta, el a tăiat multe prelungiri liturgice şi a rânduit a se face astfel sfântul serviciu mai scurt."[52]

- *păgânisme:*

„Conducătorii Bisericii creştine (ortodoxe din sec. IV-V n.n.) veniră la ideea de a face aceste veşminte (liturgice n.n.) *cât mai strălucitoare*... mai ales că şi în *cultele păgâne* se întrebuinţau *haine luxoase*. De aici urma să *se introducă* şi în creştinism veşminte liturgice su semnificaţiuni simbolice şi *străluciri superioare*."[53]

„Nenumărate sunt chipurile în care *obiceiurile păgâneşti* - buruienile acestea prădalnice - au furat *straie bisericeşti* pentru a fi luate drept altceva decât ceea ce sunt într- adevăr."[54]

„De praznicul Pogorârii Duhului Sfânt în unele părţi ale ţării încă şi astăzi (sec. XX n.n.) sunt legate obiceiurile de a purta pelin de la Rusalii' la Sânziene sub cuvânt că Rusaliile ar fi nişte zâne duşmănoase faţă de fete tinere şi flăcăi (şi - până la Sânziene, când in-

51 Ibidem, pag. 31.

52 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol. I, Bucureşti 1910, pag. 41.

53 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, volII, Bucureşti 1911, pag. 417.

54 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" - de Valerian Zaharia, episcopul ortodox al Oradiei - 1955. Editura episcopiei ortodoxe române - Oradea, pag. 39.

tră din nou în împărăţia apelor - aceste zâne ar fi în stare, la miezul nopţii să fure mintea aceluia care le priveşte cumva.

Iată, aşadar că tocmai praznicul cel mare al întemeierii pe pământ a Bisericii creştine a fost folosit de Satana pentru a păstra mai departe chiar şi în sufletele creştinilor, *datinile cele păgâneşti* de pe timpul romanilor."[55]

„La Romani, victima (de jertfă n.n.) se aducea la altar de către mai marele preoţilor numit '*popa*' (sacrificator)."[56]

„*Popă*, la păgâni se numea acel care junghia animalele ce se aduceau jertfă."[57]

„Preoţii români în limbajul poporului sunt numiţi '*popi*' (termen specific păgânismului n.n.)... '*popa*=sacrificator'."[58]

„Ştiţi doar cu toţii că nu o dată aţi aflat pe cineva care spunea oţărându-se: 'Vai, m-am întâlnit cu un *popă* şi-o să-mi meargă rău!' Şi ca să nu-i meargă rău - acea persoană atingea ceva de fier, răsucea un nasture, sau făcea alte semne ciudate, chipurile ca să desfacă vraja."[59]

„Abia prin sec. VI *se introdusera* clopotele în Biserica occidentală, iar în sec. IX în cea orientală, pentru chemarea pioşilor la rugăciune" (pe atunci nu existau ceasuri ca acum n.n.).[60]

„...ele (clopotele) erau în întrebuinţare din vechime *la păgâni*..." (tradiţia bisericească doar le-a adoptat n.n.).[61]

---

55 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" de Valerian Zaharia, episcopul ortodox al Oradiei, Oradea - 1955, pag. 39.

56 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf. Sinod, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 593.

57 „Acoperământul Maicii Domnului şi vieţile sfinţilor martiri Ciprian şi Iustina" alcătuită de Ioan Săvescu, ed. I, 1935, pag. 25.

58 „Tezaurul liturgic" - de Badea Cireşeanu, vol. II, Bucureşti, 1911, pag. 323.

59 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" - de Valerian Zaharia, episcop ortodox al Oradiei - 1955, pag. 38.

60 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.II, Bucureşti, 1911, pag. 303.

61 „Tezaurul liturgic" - de Badea Cireşeanu, vol.II cu aprobarea Sf. Sinod, Bucureşti - 1911, pag. 159.

6. Avertismentul Domnului Isus cu privire la tradiţia neiblică e valabil în toate timpurile, chiar şi azi.

„El zice: 'Fiecare plantă, pe care *n-a sădit-o* Tatăl Meu cel ceresc, *se smulge*. Lăsaţi-i: ei sunt conducători *orbi ai orbilor*, iar dacă *orb conduce*, apoi amândoi vor cădea în groapă' (Mat. XV, 12-14)".[62]

„Dar în zadar mă cinstesc, învăţând învăţături şi porunci *omeneşti* (Mat. XV, 8-9)".[63]

CONCLUZIE:

„Sfânta Scriptură poartă deci pe bună dreptate numirea de 'Cartea cărţilor'. Ea este unică în felul ei. În ea ne vorbeşte însuşi Dumnezeu, în vreme ce în celelalte scrieri religioase vorbesc oameni aleşi, dar oameni."[64]

„Celor ce sunt pioşi cu adevărat şi filozofi (iubitori de înţelepciune n.n.), raţiunea le dictează să cinstească şi să iubească numai adevărul şi să renunţe a urma părerile celor vechi, în cazul când acestea ar fi greşite. Şi tot raţiunea cea înţeleaptă dictează iubitorului de adevăr, nu numai să nu urmeze pe acei care săvârşesc sau învaţă vreo nedreptate ci ea în tot chipul şi mai presus de însuşi sufletul său, să prefere a săvârşi şi a spune numai cele drepte, chiar dacă l-ar ameninţa moartea."

(Iustin Martirul)[65]

„Se pare că de nimic în lume nu se face atâta abuz ca de cuvântul 'credinţă'. Toţi îl rostesc, cei mai mulţi din poporul nostru se socot creştini, nădăjduiesc să fie mântuiţi în legea pe care au moştenit-o de la moşii şi strămoşii lor. Dar la o cercetare atentă se constată că bunul pe care-l poartă nu e aur veritabil ci metal fals!"[66]

---

62 „Istoria biblică. Noul Testament", vol. V de Prof.A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul României, Bucureşti - 1946, pag. 385.

63 Ibidem, pag. 384.

64 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Bucureşti - 1982, pag.390.

65 „Apologeţi de limbă greacă" - trad. T.Bodogoe, Olimp Căciulă şi D.Fecioru, Bucureşti - 1980, pag. 26 (Apologia I - Sf. Iustin).

66 „Tezaurul Ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă Edit. Episcopiei Buzăului - 1990, pag. 91.

SUPERSTIŢIILE ŞI CREDINŢA

„Iar de ***basmele*** *cele lumeşti şi băbeşti fereşte-te şi deprinde-te cu* ***dreapta credinţă.***"

Ap. Pavel (1 Tim. 4,7 - Biblia sinodală - 1991)

SPIRITISMUL - antic şi modern

1. Păgânismul ca tradiţie creştină prin amestecul bisericii cu statul:

„Viaţa religioasă-morală din acest timp nu mai este la *înălţimea* la care se afla *înainte* de proclamarea religiunii creştine ca *religiune de stat*. Aceasta ne-o spune cu multă amărăciune sfântul Atanasie cel Mare (secolul IV d.Hr. n.n.)".[1]

„Trecerea *în masă* la Creştinism a *păgânilor*, făcută de multe ori numai din interes, iar nu din convingere, năvălirile *barbare*... au făcut ca în inimile multora, indiferenţa şi fărtărnicia să ia locul pietăţii de mai înainte, *superstiţiile* locul credinţei adevărate..."[2]

„Buruienile *obiceiurilor păgâneşti* au pătruns şi pătrund tot mai mult în grădina Bisericii..."[3]

„Printre aceste feluri de *obiceiuri păgâneşti*... putem număra:

- chiromanţia (citirea în liniile palmei)
- oniromanţia (tâlcuirea viselor)
- vrăjitoria (farmece, descântece)
- necromanţia (citirea în oase, mădulare, etc.).
- astrologia (citirea în aştri a sorţii). Şi astăzi se mai spune că cineva are 'o stea norocoasă' sau, de cade vreo stea, se spune că 'a murit cineva'.
- spiritismul (chemarea duhurilor morţilor)
- hipnotismul (somn indus pentru a afla taine)
- telepatie (a afla ce se întâmplă la distanţă)

În afară de faptul că toate acestea sunt nişte simple înşelătorii - bune de amăgit pe cei lesne încrezători în tot felul de *basme* - toate acestea sunt osândite de Dumnezeu ca *obiceiuri păgâneşti*..." (numite azi cu pretenţie: *parapsihologie* n.n.).[4]

---

1 „Istoria bisericească universală - până la 1054" de I.Mihălcescu, profesor la Fac. de Teologie, Bucureşti 1911, pag.261.

2 Ibidem, pag. 261.

3 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" de Valerian Zaharia, episcopul român ortodox al Oradiei. Editura episcopiei Oradiei, 1955, pag. 38.

4 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" de Valerian Zaharia, episcopul român ortodox al Oradiei, Editura episcopiei Oradiei, Oradea - 1955, pag. 36.

„Chiar şi în zilele noastre - în veacul acesta de lumină, când mintea omului, blagoslovită de harul dumnezeiesc a ajuns la adevărate culmi de gândire - chiar şi azi la câteva mii de ani după ce Domnul a pus poruncă straşnică împotriva obiceiurilor păgâneşti şi diavoleşti a tot felul de *farmece, descântece şi vrăjitorii* - încă mai întâlnim nu rare ori în oraşele şi în satele noastre creştini - bărbaţi şi femei, bătrâni şi tineri - care încă mai dau crezare sau mai folosesc asemenea *obiceiuri păgâneşti.*"[5]

„Fie că se numesc *descântece* sau *vrăji, farmece* sau *făcături*, boscoane sau nevrăji şi aşa mai departe, întâlnim astfel de *obiceiuri păgâneşti* - mai ales în lumea satelor - mai la tot pasul în legătură cu naşterea şi botezul, cu nunta şi înmormântarea, cu vânatul şi pescuitul, cu păstoritul şi albinăritul, cu plugăritul şi cu alte munci - precum şi diferite feluri de vrăji pentru prinsul hoţilor, aducerea ploilor, alungarea furtunilor, vindecarea boalelor, sau în legătură cu dragostea, îndrăgitul şi măritatul, ursitul de bine sau de rău şi altele."[6]

„Unii... descântă pe cei bolnavi, *ghicesc în ghioc*, în orz sau în bobi. Alţii poartă buruieni sau aţe să nu se *deoache*, alţii fac baiere, alţii prezic viitorul sau *tâlcuiesc visele*... Unii vor să afle viitorul *în drojdie de cafea* sau în *cărţi de joc*, în *zodii*, planete şi de la *papagali*, alţii cred că le va merge rău sau se va întâmpla vreo nenorocire dacă le iese cineva cu *golul dinainte*, sau vreun iepure, sau dacă sunt treisprezece la masă, sau dacă se varsă sarea sau piperul - în sfârşit sunt nenumărate buruieni de tot felul - mai mari sau mai mici, dar toate otrăvitoare, *păgâneşti* şi *diavoleşti* - care înăbuşe florile şi plantele credinţei celei adevărate în sufletele unora dintre credincioşii noştri de la sate sau de la oraşe."[7]

„Alte *farmece*, vrăjitorii şi *ghicitorii* se fac cu unele lucruri bisericeşti...: Astfel prin unele sate de la noi şi de aiurea sunt vestiţi aceia care *citesc în Pravilă*, adică - pretind ei - ghicesc în Biblie sau în Psaltire despre cele ce-l interesează pe cutare sau cutare: boală,

5 Ibidem, pag. 31.

6 Ibidem, pag. 33.

7 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" de Valerian Zaharia, episcopul român ortodox al Oradiei. Editura episcopiei Oradiei, Oradea - 1955, pag. 33.

noroc, măritiş ş.a.m.d. Va să zică îndrăzneşte cineva să facă ghicitoare, vrajă păgânească tocmai cu Sfânta Scriptură, care osândeşte - încă de pe timpul lui Moise - orice fel de vrăji, *descântece*, ghicitorii şi tâlcuiri de semne."[8]

„Descântecul sau vraja - orice ar spune şi ar crede cineva, chiar dacă ar fi făcute pentru o ţintă bună şi cinstită, ca vindecarea unui bolnav - *vrăjitoria* sub orice formă nu-i rugăciune, nu-i cinstire adusă lui Dumnezeu, ci-i *slujire Satanei*, obicei *păgânesc*."[9]

„Unii încep semănatul la asfinţitul soarelui şi cu ochii închişi, crezând că astfel păsările nu vor vedea seminţele şi nu le vor mânca.

Unele femei lasă uşa descuiată la naştere ca să nască mai uşor. Alţii ca să plouă trec apa printr-un ciur în chip de ploaie. Alţii folosindu-se de dinţii, părul, unghiile, haina, cârpa (baticul) sau alt obiect care a fost al cuiva, cred că pot cu anumite vrăji să pună stăpânire pe eugetul şi pe voinţa acelei persoane, fie pentru dragoste, fie pentru ură."[10]

„Începând încă de la naşterea omului - cum ar fi *banul de aur sau de argint* pus în scăldătoarea nou-născutului - terminând cu moartea sa - cum ar fi înfigerea unui ţăruş în mormântul cutăruia, despre care se spune că este strigoi, sau ungerea uşilor cu usturoi împotriva *strigoilor* în noaptea Sfântului Andrei - o sumedenie de *datine* (tradiţii n.n.) *păgâneşti* însoţesc din umbră viaţa multor creştini, mai ales de pe la sate - aceste datini îmbrăcând straiul *creştinesc*, pentru a fi mai uşor crezute şi primite de credincioşi."[11]

„Asemenea acestora sunt aceia care... se încăpăţânează să citească în împărtăşania bolnavilor, dacă aceştia se vor vindeca sau vor muri cumva, după felul în care sfânta cuminecătură pluteşte deasupra sau se cufundă în linguriţă sau potirul Cuminecăturii. A se cufunda mai repede sau mai încet *împărtăşania bolnavului* în potir sau lin-

8 Ibidem, pag. 40.

9 Ibidem, pag. 40.

10 „Buruieni crescute la umbra Bisericii", de Valerian Zaharia, episcopul ortodox român al Oradiei, Oradea - 1955, Editura episcopiei Oradiei, pag. 33.

11 Ibidem, pag. 39.

guriţă, aceasta nu-i nici un fel de semn, ci atârnă numai de umezeala care a pătruns mai repede sau mai încet în Sfânta Împărtăşanie."[12]

„Preoţii trebuie să atragă luarea aminte credincioşilor care vor să ghicească zilele omului din Sfânta Cuminecătură că acesta-i *un păcat tot atât de groaznic* ca şi acela al folosirii Cuminecăturii pentru vrajă sau farmece."[13]

„Tot din ale Bisericii furate sunt descântecele, farmecele şi vrăjitoriile pe care unii le fac cu *aghiazma* sau *apa sfinţită*."[14]

2. *Spiritism, şarlatanic şi creştinism:*

„Nu puţină zarvă au stârnit în ultimul sfert de veac în diferitele colţuri ale patriei noastre aşa numitele 'vedenii, semne, minuni' şi 'proorocii' care au pus pe unii pe gânduri, iar pe alţii pe drumuri, aducând tulburări mai mari sau mai mici în sufletele unora dintre creştini, în sânul Bisericii şi în rândul obştei. Ba unul a văzut un *'moş'*, ba altul a făcut o călătorie prin *'vămile văzduhului'*, văzând 'raiul' cu fericirile şi 'iadul' cu munciie."[15]

„Unul a văzut un alt 'moş', alta a văzut chiar pe Mântuitorul şi pe Maica Domnului, care i-au poruncit să vorbească lumii. Într-o parte a ţării alt *'moş'* zice că a prefăcut o femeie în măgăriţă, iar în altă parte zice că pe geamul bisericii din sat ar fi apărut un semn în chip de peşte din care curge sânge. Acum câţiva ani zice că s-ar fi arătat Maica Domnului unor copii, făgăduind să spună lumii ceva foarte de seamă."[16]

„De curând în multe sate şi oraşe de ale noastre s-a răspândit o scrisoare vorbind de nişte pietre căzute din cer cu chipul Domnului Hristos, cu chipul Maicii Domnului şi cu porunca de a cinsti duminicile şi sărbătorile, însă în aceste scrisori ameninţându-se cititorii că dacă nu le-ar scrie de trei ori şi nu le-ar da în 24 de ceasuri la trei oameni, atunci vor arde de vii."[17]

12 Ibidem, pag. 41.

13 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" de Valerian Zaharia, episcopul ortodox al Oradiei, Oradea 1955, pag. 41.

14 Ibidem, pag. 40.

15 Ibidem, pag. 10.

16 Ibidem, pag. 10.

17 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" de Valerian Zaharia, episcopul ortodox al Oradiei - 1955, pag. 11.

„...cercetându-se cu luare aminte de Biserică şi de credincioşi s-a dovedit că:

- mulţi dintre cei care au spus că au avut vedenii şi au început să prooroceasscă neadevărat, erau de fapt oameni cu mintea întunecată, necunoscători ai Scripturii şi care-şi luau *închipuirile lor* drept lucruri aevea, adevărate. Alţii dintre cei cu proorociile 'adevărate' - sau sprijinitorii lor, nelipsind chiar şi unii preoţi, călugări sau călugăriţe printre aceştia - erau de fapt nişte *şarlatani* care visau să strângă averi de pe urma jertfelniciei credincioşilor care le dădeau crezare."[18]

CONCLUZIE:

„Şi aşa, părăsind calea cea dreaptă, oamenii au rătăcit. Ogorul cel frumos al dreptei credinţe s-a umplut de buruieni."[19]

„În lături aşadar cu obiceiurile cele păgâneşti pierzătoare de suflet, întunecătoare de cuget, agonisitoare de osândă."[20]

„Fiul meu, să nu ghiceşti viitorul după zborul păsărilor, pentru că aceasta duce la închinare de idoli; să nu descânţi, să nu citeşti în stele, să nu faci vrăji, să nu vrei să auzi de ele, nici să le vezi, căci din toate acestea se naşte închinarea la idoli."

(Didahia)[21]

„Credinţa într-un singur Dumnezeu înseamnă şi păzirea învăţăturii descoperite de El... ferirea de superstiţii şi de practicarea lor..."[22]

18 Ibidem, pag. 12.

19 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr. Ştefan Slevoacă, cu binecuvântarea Prea Sfinţitului Epifanie Norocel, episcopul Buzăului, Editura Episcopiei Buzăului - 1990, pag. 185.

20 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" de Valerian Zaharia, episcopul ortodox al Oradiei, 1955, pag. 62.

21 „Scrierile Părinţilor Apostolici", cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR. Traducere Pr.D.Fecioru, Bucureşti 1979, pag. 26.

22 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă" - Bucureşti 1978, pag. 155.

Capitolul II

ÎNCHINAREA

„De aceea, iubiţii mei fugiţi de ***închinarea la idoli.***"

Apostolul Pavel
(1 Cor. 10,14 - Biblia Sinodală - 1991)

CUM MĂ ÎNCHIN:

„Duh este Dumnezeu şi cei ce I se închină trebuie să I se închine în duh şi adevăr."

Isus
(In. 4,24 - Biblia Sinodală - 1991)

EPOCA PATRIARHALĂ

„Până la Moise, neamul *cel ales* consta din patriarhi singuratici, care transmiteau succesiv unul altuia făgăduinţele primite de ei şi amanetul încredinţat lor al *adevăratei religii*, primind în acelaşi timp explicaţia, confirmarea şi completarea în arătările personale şi revelaţiile făcute lor de Dumnezeu sau de sfinţii Lui îngeri."[1]

„Despre viaţa *patriarhilor* cronicarul sacru nu ne dă mai departe nici un fel de detalii."[2]

„Ei au fost, cum se ştie, zece, numărând de la *Adam* până la Noe inclusiv..." (dacă adăugăm pe Avraam, Isaac şi Iacov după potop, în total sunt treisprezece n.n.).[3]

„...fiecare din ei a fost adevărat monument atât al credincioşiei lui Dumnezeu întru îndeplinirea făgăduinţelor Sale, cât şi al *credinţei* şi răbdării părinţilor. Fiecare din ei a trăit timpul hărăzit lor şi fiecare a *transmis credinţa* şi făgăduinţa încredinţate lor spre păstrare moştenitorului său cu generaţiunea sa. Pentru o păstrare mai bună a acestui mare testament, lor le-a fost dată şi o viaţă minunat de lungă."[4]

„Aşa Adam a putut istorisi despre viaţa sa fericită în rai, despre căderea în păcat şi despre marea făgăduinţă dată lui pentru izbăvirea din robia păcatului şi a morţii în curgerea de câteva generaţiuni, până la naşterea lui Lameh, tatăl lui Noe, iar ultimii patriarhi, ca Lameh şi Metusalah, au trăit chiar până la acea vreme când a fost începută *facerea corabiei*, care avea să servească de leagăn al omenirii celei noi de după potop, deoarece ultimul din ei a murit chiar înainte de potop."[5]

„Noe era nu numai moştenitorul cuviosiei şi credinţei, ci şi propovăduitorul ei pe pământ, şi 'primind revelaţia despre ceea ce nu

1 „Istoria Biblică. Vechiul Testament" - de Pr. A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, Bucureşti - 1944, vol.II, pag. 259.

2 Ibidem, vol.I, pag. 165.

3 Ibidem, vol.I, pag. 167.

4 Ibidem, vol.I, pag. 165.

5 „Istoria biblică. Vechiul Testament" - de Pr.A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.I, pag.166, Bucureşti - 1914.

era încă văzut' (Evr.XI,7), păşi la facerea corăbiei pentru mântuirea casei sale, mustrând *prin predica sa* lumea şi necredinţa şi nelegiuirea ei."[6]

„ Cu moartea lui Iacov... se încheie epoca patriarhală a istoriei biblice. Particularitatea ei distinctivă a fost comunicarea directă şi nemijlocită a patriarhilor, adică a căpeteniilor principale şi a părinţilor neamului *ales* cu Dumnezeu şi cârmuirea poporului de către ei pe baza acelor temeiuri şi *pravile morale* nemijlocit comunicate."[7]

CULTUL:

„Religia începu să se exprime în forme externe, şi prin urmare şi în rugăciune, încă din vremea *primilor* fii ai lui Adam: în aducerea *de dar* lui Dumnezeu."[8]

„Credinţa patriarhilor şi-a găsit expresia ei exterioară *în cult*."[9]

„Astfel pe lângă statornicirea *sâmbetei* şi a *căsătoriei* (din Eden n.n.) au fost adause încă trei noi aşezăminte... Acestea sunt aşa numitele 'legi ale lui Noe'..."[10]

„Acum cultul se cuprindea în ridicarea de altare, de stâlpi (de aducere aminte n.n.), *sacrificii* (jertfe n.n.), rugăciuni, făgăduieli sfinte, *tăierea împrejur*..."[11]

Preoţia expiatoare:

„*Preot* - evreieşte Cohen..."[12]

„În timpurile patriarhale şeful oricărei familii era *preotul* ei."[13]

6 Ibidem, pag. 187.

7 Ibidem, pag. 531.

8 Ibidem, pag. 164.

9 „Istoria biblică. Vechiul Testament" - de Pr. A. P. Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.I, Bucureşti - 1944, pag. 533.

10 Ibidem, pag. 190.

11 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti - 1912, pag. 53.

12 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia - episcop de Oradea, 1955, pag. 25.

13 Ibidem, pag. 25.

„Deşi se pomeneşte câteodată de *'preoţi'* (Eş.XIX,22, greceşte *'iereis'*) apoi prin aceste nume se înţelegeau simplu reprezentanţii familiilor, care după obiceiul patriarhal *săvârşeau cultul* pentru popor."[14]

„Actele de cult erau săvârşite de capul familiei, care împlinea astfel funcţia de *preot*."[15]

„Prezenţa lui Melhisedec *'preotul* Dumnezeului celui Prea Înalt' (*'iereis* toy Theoy toy hipsistoy') în mijlocul unei populaţii păgâne cum se poate crede, a Salemului, în sine e foarte de mirare."[16]

„*Preoţia* lui impunea asupra sa datoria de a aduce *jertfă* şi a împărţi binecuvântare, ceea ce a şi săvârşit el la întâlnirea cu Avraam."[17]

„...în una din ţările vecine apăru alt drept vestit, Iov, viaţa căruia se descrie într-o carte deosebită, care poartă numele lui."[18]

„Întocmai după obiceiul patriarhal, Iov este nu numai capul familiei sale, ci şi *preotul casei* sale, aşa că el personal aducea *jertfe* lui Dumnezeu spre *curăţirea păcatelor* copiilor săi."[19]

Exista şi o preoţie generală a tuturor credincioşilor:

„De aceea *Cain* şi *Abel*, fiii protopărinţilor omenirii, aduc lui Dumnezeu *sacrificii* (miel ca jertfă n.n.) din roadele ostenelilor lor (produse agricole - Cain n.n.) pe care le considerau ca daruri obligatorii faţă de Cerescul Părinte" (ei nu erau capi ai familiilor lor, nefiind nici căsătoriţi n.n.).[20]

---

14 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de A.P.Lopuhin, vol.II, Bucureşti, 1944, pag. 152.
„Septuaginta Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes", edidit Alfred Rahlfs 1933, D.B.Stuttgart, pag. 119.

15 „Istoria religiilor" de Diac. Prof. Dr. Emilian Vasilescu, Bucureşti - 1982, pag. 361.

16 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de A.P.Lopuhin, vol.I, Bucureşti - 1944, pag.311.
„Septuaginta" - edidit Alfred Rahlfs, D.B.Stuttgart - 1933, pag. 19.

17 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Pr.A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.I, Bucureşti, 1944, pag. 314.

18 Ibidem, pag. 540.

19 Ibidem, pag. 542.

20 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod, vol.III, Bucureşti - 1912, pag. 53.

Slujbaşi în cadrul preoţiei generale:

„Dreptul de *întâi născut*, ca unul ce cuprinde în sine moştenirea dumnezeieştii făgăduinţe... era mai scump ca orice."[21]

„În acest sens se vorbeşte şi de *întâi-născuţi* ai evreilor în Egipt..."[22]

„(Isaac) binecuvântă pe Iacov cu binecuvântarea de întâi născut: ...să fii *stăpân* peste fraţii tăi..."[23]

Impunerea mâinilor ca binecuvântare

„În Vechiul Testament găsim foarte multe locuri de unde vedem *impunerea mâinilor* îndătinate la iudei. Aşa de exemplu Isaac binecuvântează pe Iacov în locul lui Esau, iar bătrânul 'Israil (Iacov) îşi întinse mâna sa cea dreaptă şi o puse pe capul lui Efraim... şi mâna sa cea stângă pe capul lui Manase' spre a-i *binecuvânta*, căci erau fiii săi."[24]

CONCLUZIE:

„Manifestările principale ale acestei religiuni patriarhale era şi circumciziunea, jertfa şi paza sâmbetei..."[25]

„În astfel de trăsături generale se prezintă viaţa patriarhilor neamului celui ales, care erau purtătorii exclusivi ai adevăratei religii şi a marei făgăduinţe, legate de dânsa, despre Mântuitorul şi care de aceea se aflau sub o deosebită conducere a Providenţei divine."[26]

21 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Pr. A. P. Lopuhin, Bucureşti - 1944, pag. 410-411, vol.I.

22 „Dicţionar al Noului Testament" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.I.B.M. al BOR, Bucureşti - 1984, pag. 247.

23 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Pr. A. P. Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.I, Bucureşti, 1944, pag. 413.

24 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, Bucureşti - 1911, pag. 48.

25 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Pr. A. P. Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.II, Bucureşti - 1944, pag. 13.

26 Ibidem, vol.I, pag. 535.

EPOCA VECHIULUI ISRAEL

„Prefigurarea 'zidirii' sau a întemeierii Bisericii se începuse de mult de Dumnezeu în Vechiul Testament, prin alegerea lui Israel, a templului şi rânduielilor lui cultice şi prin vestirile proorocilor despre Mesia şi cele ce aveau să se întâmple cu El."[27]

„Póporul *israelit* s-a produs în Egipt din *doisprezece* fraţi, fiii lui Iacov."[28]

„Faptele Apostolilor vorbesc despre cei *doisprezece patriarhi* născuţi din Iacov (Fp.Ap. 7,8.9).[29]

„Propriu vorbind triburi s-au format *treisprezece*, deoarece după deosebite împrejurări generaţia lui Iosif, rezultată de la cei doi fii ai săi - Efraim şi Manase - a alcătuit două triburi..."[30]

„În timp ce lumea păgână era lăsată în voia legii dezvoltării firești, păcătoase, poporului Israelit îi era descoperită legea sfinţeniei."[31]

„Scopul aşezământului era de a separa pe poporul israelit din cealaltă omenire şi a-l face *popor ales* în care ar fi putut să se păstreze şi să crească semintele mântuirii predestinată să se răspândească apoi în toată omenirea."[32]

„Acest popor nu-i nici filozof şi nici politic. *Chemarea* lui în istorie se mărginea exclusiv la problema *religioasă*. Scopul final al istoriei universale se cuprindea în realizarea pe pământ a Împărăţiei lui Dumnezeu (Apoc. XX,1-7; 1 Cor. XV,28)... iată determinarea *juridică* a situaţiei poporului lui Israel în istorie."[33]

---

27 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" - de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1984, pag. 57.

28 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Pr. A. P. Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.II, Bucureşti - 1944, pag. 344.

29 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" - de Ioan Mircea, Bucureşti 1984, pag. 356.

30 „Istoria biblică. Vechiul Testament" - de A.P.Lopuhin, vol.II, Bucureşti - 1944, pag. 344.

31 Ibidem, vol.IV, Bucureşti - 1946, pag. 143.

Ibidem, vol.II, Bucureşti - 1944, pag. 260.

33 „Istoria biblică. Vechiul Testament" - de Pr. A. P. Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.IV, Bucureşti - 1946, pag. 143.

I. TEMPLUL ŞI SERVICIUL EXPIERII

1. Prezenţa lui Dumnezeu în sanctuar

„Întreg cultul poporului se concentra astfel împrejurul templului, care trebuia să servească ca simbol adevăratei prezenţe a lui Iehova în mijlocul poporului Său... la sanctuar, unde, după credinţa întregului popor *locuia* Însuşi Dumnezeu pe sicriul aşezământului (chivotul legii n.n.), între aripile întinse ale heruvimilor."[34]

„Cortul *Sfânt* a fost construit după planul lui Dumnezeu, descoperit lui *Moise*..."[35]

„*Sanctuarul* sau templul propriu-zis (naos) era locaşul sfânt sau Casa lui Dumnezeu (Mat. 23,21) „Casa Tatălui" (Ioan 2,16) în care n-aveau voie să intre credincioşii, nici când aduceau ofrande (Mat. 5,23-24)."[36]

„...*'naos'* se referă la templul propriu-zis iudaic, care cuprindea: Sfânta, rezervată preoţilor şi Sfânta Sfintelor, despărţite printr-o perdea, unde intra numai Arhiereul o dată pe an, de ziua Ispăşirii sau a Împăcării."[37]

2. Preoţia aronică (preotul şi marele preot):

a) *Terminologie* (preoţii Domnului spre deosebire de ai idolilor):

„ (cohen) = preot" (în ebraică, după originalul ebraic n.n.)[38]

„preoţii, fiii lui Aaron (*ohi iereis, ohi yhioi Aaron*)" (greceşte, după Septuaginta n.n.) Lev. 1,5.[39]

---

34 Ibidem, vol.III, Bucureşti, 1945, pag. 402.

35 „Studiul Vechiului Testament" de Preot Prof.Dr.Nicolae Ciudin, Manual pentru seminariile teologice. Ed.IBM al BOR, Bucureşti, 1978, pag. 74.

36 „Dicţionar al Noului Testament" de Preot Dr.Ioan Mircea, Bucureşti, 1984, pag. 482.

37 Ibidem, pag. 481.

38 „Elemente de gramatica limbei ebraice" de Preotul Ec.I.Popescu Mălăeşti, prof. la Facultatea de Teologie, Craiova - 1921, pag. 248.

39 „Biblia sau Sfânta Scriptură" - cu aprob.Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1991, pag. 115. „Septuaginta" - Stuttgart, 1935, p. 158.

„*'preot'*, 'servitor' al altarului'."[40]

„În timpul lui Moise, familia lui Aaron şi urmaşii ei erau aleşi de Dumnezeu să îndeplinească toate funcţiunile *sacerdotale* ale întregii naţiuni."[41]

„La evrei *arhiereul* era 'supremul preot' ales dintre fiii întâi născuţi ai familiei lui Aaron din neamul lui Levi. La început arhiereul funcţiona pe viaţă... Rolul lui *sacramental* era de a aduce jertfă pentru sine şi pentru popor (Ev. 5,3)."[42]

„Core, Datan şi Abiram, împreună cu două sute cincizeci de căpetenii din Israel s-au revoltat contra lui Moise, voind să fie *preoţi* împotriva lui Aaron. Dar Dumnezeu i-a pedepsit cu moarte năpraznică, ca poporul să ştie că numai cei din seminţia lui Levi şi din familia lui Aaron pot fi *preoţi*."[43]

„...în statul lui Moise toate drepturile şi privilegiile *preoţilor* se reduc exclusiv la *sfera religioasă*, iar nu se extind asupra sferelor politice sau sociale."[44]

b) Slujbele expiatoare ale preoţiei aronice

„Preoţie (gr. ierosini - ierateuma, lat. sacerdos - sacerdotium slujirea la templu, *celebrarea şi aducerea jertfei*)."[45]

„Cultul este rânduit în perioada exodului până în cele mai mici amănunte. Apare un sacerdoţiu bine organizat, preoţii (Kohanim) îndeplinind în primul rând rolul de *mijlocitori* între om şi Dumnezeu... Ei sunt însă şi *săvârşitorii cultului public*, cei ce aduc ofrandele şi *sacrificiile*."[46]

---

40 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.I, Bucureşti, 1910, pag. 3.

41 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia - episcop de Oradea, 1955, pag. 25.

42 „Dicţionar al Noului Testament" de Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 37.

43 Studiul Vechiului Testament" de Prof.Dr.Nicolae Ciudin, Bucureşti - 1978, pag. 91.

44 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de A.P.Lopuhin, vol.II, Bucureşti - 1944, pag. 339.

45 „Dicţionar de Teologie Ortodoxă" de Pr.Prof.Dr.Ion Bria, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1981, pag. 304.

46 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Bucureşti - 1982, pag. 363.

„Jertfele au caracter latreutic pentru adorarea şi preamărirea lui Dumnezeu; euharistic pentru mulţumire lui Dumnezeu, ...şi *expiator*, adică de împăcare cu Dumnezeu."[47]

„*Preoţii* au datoria de a săvârşi toate actele de cult, de la altarul de jertfă, din Sfânta şi Sfânta Sfintelor."[48]

„Cultul dumnezeiesc ebraic de toate zilele, după rânduirile Legii, se plinea aducând la templu în fiecare zi dimineaţa şi seara, în numele poporului evreu, câte *un miel* de un an ca ardere de tot. Împreună cu aceasta se aprindea *tămâie* pe altarul tămâierii..."[49]

c) Rolul sanitar al preoţiei aronice:

„Preoţii erau toţi fii ai lui Aaron, iar apoi şi descendenţi ai lui Aaron, vrednici de această chemare preoţească după însuşirile lor sufleteşti şi trupeşti... Ei aveau îndatorirea de... *a curăţi* după anumit ritual *lepra* şi alte necurăţii..."[50]

„...cel vindecat trebuia să intre să se arate preoţilor şi să aducă darul statornicit, ca să primească *adeverinţa* formală despre *curăţirea* sa."[51]

„Apoi i-a zis Iisus: vezi, nu spune nimănui, ci mergi, arată-te preoţilor şi adu darul pe care l-a rânduit Moise, *spre mărturie* lor" (să vadă cu ochii lor lucrarea lui Mesia n.n.).[52]

---

47 „Studiul Vechiului Testament" - de Prof.Dr.Nicolae Ciudin, Bucureşti - 1978, pag. 84.

48 Ibidem, pag. 92.

49 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, Bucureşti - 1912, pag. 56.

50 „Istoria biblică. Vechiul Testament" - de A.P.Lopuhin, vol.II, Bucureşti - 1944, pag.326.

51 „Istoria biblică. Vechiul Testament" - de A.P.Lopuhin, vol.V, Bucureşti - 1946, pag. 319.

52 „Biblia adică dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi a Noului Testament", trad. de preoţii profesori Vasile Radu şi Gala Galaction, Bucureşti - 1938, pag. 1106.

II. SINAGOGA - PRELUNGIRE A TEMPLULUI DIN IERUSALIM

1. ADUNAREA sau comunitatea credincioşilor:

„Cultul iudaic se săvârşi nu numai în Templul din Ierusalim, ci şi în *sinagoge*..."[53]

„*sinagoga* = o *adunarea* împreună - un termen aplicat ambelor noţiuni: *comunitate*... şi *spaţiul* în care lumea se aduna pentru învăţătură mutuală, discuţii ori distribuirea justiţiei, iar Sâmbăta pentru rugăciuni şi cult..."[54]

„Iudeii... înfiinţează *sinagoge* sau *case de rugăciuni* (în ebraică: batei hakenesat; în greacă: sinagoghe, proseikteria) pentru a se aduna într-însele sâmbăta..."[55]

„...*sinagoga*, sau casa obştească de rugăciune... înlocuia în oarecare măsură... templul din Ierusalim."[56]

„*Sinagoga* se prezenta mai degrabă ca o *completare* a templului."[57]

2. PREOŢIA generală a tuturor credincioşilor:

„...clasa preoţilor nu avea o importanţă exclusivă, pentru că poporul israelit în *toată alcătuirea* sa era 'popor *sfânt*', 'împărăţie *preoţească*' (Eş.XIX 5,6; Deut.VII,6)."[58]

3. SLUJBAŞII comunităţii (adunării):

a) prezbiterii sau bătrânii poporului

„Fiecare familie (comunitate din vremea lui Moise n.n.) avea în capul său un *reprezentant*, aşa numit *'bătrânul'*."[59]

---

53 „Tezaurul liturgic" - de Badea Cireşeanu, vol. III, Bucureşti - 1912, pag. 55.

54 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcop ortodox al Oradiei, Oradea 1955, pag. 10.

55 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, Bucureşti 1912, pag. 55.

56 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de A.P.Lopuhin, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 62.

57 „Dicţionar al Noului Testament", de Preot Dr.Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 446.

58 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de A.P.Lopuhin, vol.II, Bucureşti - 1944, pag.339.

59 Ibidem, pag. 348.

„bătrân = presbiteros; termenul grecesc este tradus în românește prin *bătrân* sau ... *'bătrânii poporului'*...“[60]

„Apoi a zis Dumnezeu iarăşi către Moise: 'Suie-te la Domnul, tu şi Aaron... şi şaptezeci dintre *bătrânii lui Israel (presbiterōn Israel - în greaca Septuagintei* n.n.).“ Ex. 24,1.[61]

„Apoi s-a întors Moise în tabără împreună cu *bătrânii lui Israel* (greceşte: *presbiteroi Israel*) Numeri 11,30.“[62]

„Aceşti *'bătrâni'* (gr. prezbiteri n.n.) care constau din oameni înţeleptiţi de viaţă şi de experienţă se înfăţişau... ca *reprezentanţi* ai poporului în înţeles social, ca aleşi şi expresie a conştiinţei lui.“[63]

„...*prezbiterii* sinagogii, *sau bătrânii* adunării (ohi *presbiteroi* tes sinagoghes)“.[64]

„Regula era să nu se clădească nici *o sinagogă*, până nu se găsesc 10 oameni cu răgaz, care trebuia să se ocupe cu administraţia instituţiei. Ei se mai numeau şi *păstorii* - 'mai marii sau *bătrânii* (greceşte: prezbiteroi n.n.)'. Li se rezervau locuri de onoare în timpul serviciului divin (Fapte XIII,15; Matei XXIII,6).“[65]

„Iar după ce a intrat (Isus) în templu, s-au apropiat de El, pe când învăţa, arhiereii şi *bătrânii poporului* (în greacă: presbiteroi toi laoi - Mat. 21,23 în original n.n.) şi au zis: Cu ce putere faci acestea? Şi cine Ţi-a dat puterea aceasta?“[66]

---

60 „Dicţionar al Noului Testament“, de Preot Dr.Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 52.

61 „Biblia sau Sfânta Scriptură“ cu aprob.Sf.Sinod, Bucureşti - 1991, pag.94 (Ieşirea 24,1); „Septuaginta“ edidit Alfred Rahlfs, D.B.Stuttgart - 1935, pag. 126.

62 Ibidem, pag. 163.235 (Numeri 11,30)

63 „Istoria biblică. Vechiul Testament“ de A.P.Lopuhin, vol.II, Bucureşti - 1944, pag. 345.

64 „Septuaginta“ edidit Prof.D.Dr.Alfred Rahlfs, D.B.Stuttgart - 1935, pag. 162 (Lev. 4,15).

65 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi“ de Valerian Zaharia, Ed. Episcopiei ortodoxe române Oradea - 1955, pag.10.

66 „Biblia sau Sfânta Scriptură“ cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti - 1991, pag.1124; „The New Greek E. I. New Testament“ - Illinois - 1990, pag. 80.

- Prezbiterii sau *bătrânii* erau numiţi şi păzitori sau *supraveghetori:*

„*Supraveghetorii* se numesc (în originalul ebraic n.n.) *Soterim.* Aşa se numesc chiar cei şaptezeci *bătrâni;* Numeri XI,16" (înainte să fie aleşi 70, n.n.).[67]

„ (şoter) = *supraveghetor (overseer)*[68]

„Şi a zis Domnul către Moise: adună-Mi Mie şaptezeci de bărbaţi din *bătrânii* (greceşte: *presbiteron*) lui Israil, pe care-i ştii tu, că sunt *bătrâni* (greceşte: *presbiteroi*) şi *supraveghetori* (ebraică: *şoterim*) ai lui, şi ia-i în cortul adunării ca ei să stea acolo cu tine (Numeri XI,16)" (deci, prezbiter = bătrân = supraveghetor n.n.).[69]

- Bătrânii (*prezbiterii*) nu se confundau cu *preoţii* sau *arhiereii*

„Membrii sinedriului erau deci *arhiereii, preoţii*... cărturarii şi *bătrânii poporului.*"[70]

- Colegiul *prezbiterilor* sinagogii:

„Tot ei (bătrânii sinagogii) alcătuiau *tribunalul* (sinedriul local)."[71]

„Superiorul sinagogii (roş hakenasat = căpetenia înţelepţilor n.n.) conducea *colegiul bătrânilor* (prezbiterium n.n.)."[72]

„...*Şef* de sinagogă, adică şeful principal al parohiei, care se bucura la iudei de mare respect (era numit şi 'mai marele *păstor*')."[73]

---

67 „Istoria biblică. Vechiul Testament" - de A.P.Lopuhin, vol.II, Bucureşti - 1944, pag.71.

68 „The analytical hebrew and chaldee lexicon", Benjamin Davidson, Ed. Zondervan - 1970, pag.711.

69 „Istoria biblică. Vechiul Testament" - A.P.Lopuhin, Bucureşti - 1944, vol.II, pag.376; „Septuaginta - edidit Alfred Rahlfs, D.B.Stuttgart - 1935, pag. 234.; „Torah, Nebiim, Ketubim - Biblia hebraica", pag. 265 (Numeri XI,16).

70 „Dicţionar al Noului Testament" de Preot Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 447.

71 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" - de Valerian Zaharia, Oradea - 1955, pag. 10.

72 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, Bucureşti - 1912, p.56.

73 „Istoria biblică. Noul Testament" - de A.P.Lopuhin, vol.V, Bucureşti - 1946, pag.341; „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" - de Valerian Zaharia, Oradea - 1955, pag. 10.

b) alţi slujbaşi ai comunităţii:

„Sinagoga - ca o comunitate iudaică - era administrată de un conducător (Mc. 5,35-36) ajutat de un *slujitor* (Lc. 4,20).“[74]

„...era oficialul sau asistentul permanent (Lc. 4,20) ale cărui sarcini erau în parte eclesiastice, în parte civile. Adesea el funcţiona ca *învăţător*.“[75]

„Leviţii erau *simpli servitori* bisericeşti (aleşi în locul *întâilor născuţi* din comunitate n.n.) care erau destinaţi treburilor inferioare la cort.“[76]

„Adu după aceea pe *leviţi* înaintea cortului adunării, unde vei aduna toată *obştea* fiilor lui Israel.“[77]

„Astfel de *adunare* se alcătuia din *bătrânii poporului*...“ (deci obştea fiilor lui Israel era obştea prezbiterilor n.n.).“[78]

„Să se apropie *leviţii* înaintea Domnului şi fiii lui Israel (bătrânii sau prezbiterii n.n.) să-şi *pună mâinile* pe leviţi.“[79]

„Ei au fost aleşi de Dumnezeu... în locul *întâilor născuţi* ai evreilor.“[80]

„În Vechiul Testament, *'întâiul-născut'* între mai mulţi fraţi era privilegiat cu drepturi speciale; (o dată cu impunerea mâinilor primea şi o binecuvântare specială n.n.)“ (vezi paragraful 23 de la Epoca Patriarhală).[81]

---

74 „Dicţionar de Teologie Ortodoxă“ - de Pr.Prof.Dr.Ion Bria, Bucureşti - 1981, pag. 187.

75 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi“ - de Valerian Zaharia, Oradea - 1955, pag. 10.

76 „Istoria biblică. Vechiul Testament“ - vol.II de A.P.Lopuhin, Bucureşti - 1944, pag.326.

77 „Biblia sau Sfânta Scriptură“ cu aprob. Sf.Sinod - 1991, pag. 159 (Numeri 8,9).

78 „Istoria biblică. Vechiul Testament“ de A.P.Lopuhin, vol.II, Bucureşti - 1944, pag.351.

79 „Biblia sau Sfânta Scriptură“ cu aprob. Sf.Sinod, Bucureşti - 1991, pag. 159 (Numeri 8,10).

80 „Studiul Vechiului Testament“ de Preot Prof.Dr. Nicolae Ciudin, Bucureşti - 1978, pag.88.

81 „Dicţionar al Noului Testament“ - Preot Dr.Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 247.

„Prin *impunerea mâinilor* de către fiii lui Israel, fură sfinţiţi şi Leviţii pentru serviciul dumnezeiesc."[82]

„Drept *leviţi* se socoteau toţi membrii de parte bărbătească ai tribului lui Levi, *afară de familia lui Aaron* (rezervată exclusiv preoţiei n.n.)."[83]

4. CULTUL sinagogal şi particular, ca prelungire a Templului din Ierusalim

a) Serviciul divin propriu-zis:

- forma de salut

„Evreii se salutau cu *'pace'*" (la fel ca apostolii şi creştinii Noului Testament n.n.).[84]

- jertfe duhovniceşti (rugăciune, cântare, predică)

„Sinagoga este o casă de *adunare*, în care sacrificiile de la Templu *sunt* înlocuite cu rugăciuni, lecturi din cărţi sacre, etc."[85]

„În sinagoge se citea *Sfânta Scriptură*, se traducea în limba cunoscută poporului, se făceau *rugăciuni* şi se intonau *cântări religioase*."[86]

„Cultul dumnezeiesc se începea în sinagoge, cu o *rugăciune* rostită de *unul din cei de faţă*..."[87]

„În aceste sinagogi se adunau ei în zilele de sărbătoare şi *sâmbăta*... pentru a se ruga lui Dumnezeu şi a asculta citirile din *Lege şi din prooroci* (adică V.T. n.n.) şi tâlcuirile lor."[88]

---

82 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprob. Sf.Sinod, Bucureşti - 1912, pag. 49.

83 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de A.P.Lopuhin, vol.II, Bucureşti - 1944, traducere de patriarhul Nicodim, pag. 326.

84 „Eusebiu de Cezareea" trad. Pr.Prof.T.Bodogoe, Bucureşti - 1987, pag.374.

85 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Bucureşti - 1982, pag. 368.

86 „Tezaurului liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprob. Sf.Sinod, Bucureşti - 1912, pag. 55-56.

87 Ibidem, pag.56.

88 „Dicţionar al Noului Testament" de Preot Dr.Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 446.

„Tot în sinagogi au *propovăduit* (predicat n.n.) mai întâi Mântuitorul *Hristos* (Lc. 4,15-33) şi *apostolii* şi ucenicii (Fapte 9,20; 13,5.14.43; 14,1; 17,10)."[89]

- şcoala de Sabat (şcoala biblică)

„Sinagoga era domeniul deosebit al *cărturarilor*. În ea s-a stabilit contactul între cărturari şi popor" (cărturarii erau slujbaşii şcolii de Sabat n.n.).[90]

„...*şcoala* în majoritatea cazurilor se instala în sinagogă."[91]

„La vârsta de 5 ani, orice copil iudeu participa la cultul *sinagogii*, adică al comunităţii din care făceau parte părinţii săi."[92]

„Cultul avea loc în fiecare zi de *sabat*, când membrii comunităţii se adunau la *sinagogă* pentru rugăciune şi *citiri* din scrierile Vechiului Testament."[93]

„Făcându-se acestea, superiorul îndemna pe *unul* din mulţime ca *să explice* cele citite (Lc. 4,16)."[94]

„prin intermediul lecturilor şi *comentariilor biblice* de la sinagogă, Iisus a cunoscut foarte bine Vechiul Testament"[95]

„Pentateucul s-a împărţit din vechime de Iudei, în 54 de tăieturi sau paraşe (pharaşah) pentru cele 54 de *sâmbete ale anului* 'intercalar'" (paraşe sau lecţiuni pentru studiul Bibliei n.n.).[96]

---

89 „Dicţionar al Noului Testament" de Preot Dr.Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 446.

90 Ibidem, pag. 446.

91 „Istoria biblică. Noul Testament" de A.P.Lopuhin, vol.V, Bucureşti - 1946, pag. 60.

92 „Dicţionar de Teologie Ortodoxă" de Pr.Prof.Dr.Ion Bria, Bucureşti - 1981, pag.187.

93 Ibidem, pag. 187.

94 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprob. Sf.Sinod, Bucureşti - 1912, pag. 56.

95 „Dicţionar de Teologie Ortodoxă" de Pr.Prof.Dr.Ion Bria, Bucureşti - 1981,p. 187.

96 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprob. Sf.Sinod, Bucureşti - 1911, pag.382.

„Astfel că *sinagogile* iudeilor nu erau numai case de rugăciune, ci şi *şcoli de educare religioasă* şi civică."[97]

- jertfe materiale (zecimi şi daruri)

„...sinagoga era nu numai izvorul educaţiei religioso- morale, ci şi *centru obştesc*, împrejurul căruia se concentra toată comunitatea cunoscută şi sub conducerea căreia mergea toată viaţa obştească."[98]

„Pe lângă colegiul sinagogii mai era un *împărţitor de mile* (datorită darurilor pentru săraci aduse de credincioşi n.n.)."[99]

„Apoi a grăit Domnul lui Moise şi a zis; 'Vorbeşte leviţilor şi le zi: când veţi lua de la fiii lui Israel *zeciuiala*, pe care v-am dat-o ca moştenire, să înălţaţi din ea *dar* Domnului *a zecea parte*, ca *zeciuială*, şi vi se va socoti acest *dar* al vostru ca grâul din arie şi ca mustul de la teasc."[100]

b) Serviciul divin al circumciziei:

„*Tăierea-împrejur* este un semn al Legământului făcut de Dumnezeu cu Avraam (Fapte 7,8) căruia i s-a impus prima oară *tăierea-împrejur*. Iar legea se numea iniţial 'legământul tăierii-împrejur' (Fapte 7,8) şi era semnul legăturii dintre Dumnezeu şi Israel, poporul ales care avea să fie înfiat de El ca urmaşii lui Avraam."[101]

„Acolo (în Betleem) în ziua a opta, spre împlinirea legii, pruncului i se săvârşi *ritualul* tăierii împrejur."[102]

---

97 „Dicţionar al Noului Testament" de Preot Dr.Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 446.

98 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.V, Bucureşti - 1946, pag. 64.

99 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, prof. la Facultatea de Teologie, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti - 1912, pag. 56.

100 „Biblia sau Sfânta Scriptură" cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti -1991, pag. 171-172.

101 „Dicţionar al Noului Testament" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1984, pag. 478.

102 „Istoria biblică. Noul Testament" vol.V, de Prof. A. P. Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, Bucureşti - 1946, pag. 35.

„Deşi operaţia aceasta de obicei se săvârşea de *tatăl copilului*, dar putea să o săvârşească şi oricare *israelit* şi în caz de nevoie chiar şi o femeie..." (acasă sau la sinagogă, fără preot n.n.).[103]

„Propriu însuşi *ritualul circumciziunii* era foarte simplu. Săvârşindu-l tatăl rostea rugăciunea... Toţi cei de faţă răspundeau la această binecuvântare 'amin', după care se cântau locuri alese din *psalmi*. La săvârşirea circumciziunii *noului născut* i se dădea numele... (circumcizia marcând deci naşterea după trup spre deosebire de botezul creştin care va marca naşterea după spirit şi care după modelul lui Isus se poate produce doar unui adult n.n.)."[104]

„În Vechiul Testament, Dumnezeu a ales un popor unit trupeşte (de aceea legământul se efectua la naştere n.n.), în Noul Testament un popor unit sufleteşte prin credinţă (de aceea botezul se efectuează la adult pe baza credinţei lui n.n.)."

(Preot Prof.Dr.Dumitru Stăniloae)[105]

„Nici chiar sfinţenia Sâmbetei nu putea servi de pretext pentru amânarea săvârşirii acestui ritual mai departe de *ziua a opta* (intrarea în Israelul după trup putând să aibă deci *o dată fixă* n.n.)."[106]

„Dispoziţiunile ulterioare dădeau o importanţă deosebit de mare circumciziunii: ea deveni pecetea indispensabilă *naţionalităţii iudaice* (într-adevăr a face parte dintr-o naţiune nu trebuie să fii întrebat dacă vrei, de aceea circumcizia se putea practica la copii n.n.)."[107]

c) Serviciul divin pascal

„Apoi a chemat Moise pe toţi *bătrânii* fiilor lui Israel şi le-a zis: 'Mergeţi şi vă luaţi *miei* după familiile voastre şi junghiaţi Paştele'."[108]

---

103 „Istoria biblică. Noul Testament" vol.I, de Prof. A. P. Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, Bucureşti - 1944, pag.330.

104 Ibidem, vol.V, Bucureşti - 1946, pag. 36.

105 „Sfântul Chiril al Ierusalimului - scrieri, partea întâia. Închinarea şi slujirea în duh şi adevăr", traducere de Preot Prof.Dr.Dumitru Stăniloae, Ed. IBM al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti - 1991, pag. 373.

106 Ibidem, vol.I, Bucureşti - 1944, pag.330.

107 Ibidem, pag. 330.

108 „Biblia sau Sfânta Scriptură" cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti - 1991, pag.80 (Ex.12,21).

„Când începu să apună soarele şi înainte de a scânteia stelele, mieii şi iezii au fost junghiaţi şi pregătiţi pentru solemnitatea pascală de sutele de *leviţi*..." (locţiitorii întâilor-născuţi ai poporului n.n.).[109]

„După jupuire (mielul) era luat la casa unde intenţiona să se adune grupul. Acolo era fript la foc şi mâncat cu ierburi amare, fără îngăduinţa ruperii nici unui os. Trăsătura principală...

- Mâncarea *pâinii nedospite* pe toată durata sărbătorii."[110]

d) Serviciul divin al căsătoriei

„Căsătoria e rânduită de Dumnezeu (Gen. I, 27-28; II, 18-20; 23.24)".[111]

„La vechii israeliţi ceremonia se săvârşea în 'camera de sus'. Mirii stau sub un baldachin... Cel care oficia căsătoria nu era un *rabin*, ci putea fi un *bătrân*..." (în nici un caz preot n.n.).[112]

e) Serviciul divin de impunere a mâinilor

„Dar şi Iehova porunceşte lui Moise, zicându-i: 'Ia-ţi pe Iosua, fiul lui Nun şi pune peste dânsul *mâna ta*', arătându-i cu aceasta ca să-l *consacre* urmaş al său în conducerea lui Israel."[113]

„...când i s-a spus lui Moise să-şi *pună mâinile* asupra lui Iosua şi ...Dumnezeu a adăugat: 'Şi Eu voi pune asupra lui din Duhul care este în tine'."[114]

„Binecuvântarea era însoţită mai întotdeauna de actul acesta... (al punerii mâinilor n.n.)."[115]

---

109 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.IV, Bucureşti - 1946, pag.88.

110 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, Ed.Episcopiei Oradea - 1955, pag.23.

111 Ibidem, pag. 15.

112 Ibidem, pag. 14.

113 „Tezaurul liturgic" de Prof. Preot Badea Cireşeanu, vol.III cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti - 1912, pag. 48--49.

114 „Apologeţi de limbă greacă", traducere de T.Bodogoe, O.Căciulă şi D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1980, pag. 146.

115 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, Bucureşti - 1912, pag. 49.

f) Serviciul divin de înmormântare

„Înmormântarea se practica la evrei din cele mai vechi timpuri."[116]

„Cum orientalii considerau cadavrul *necurat*, înmormântarea se făcea la câteva ore după deces (ca şi primii creştini, vezi Fapte. 5,5-7 n.n.)."[117]

„Mormintele se aflau în afara oraşelor şi satelor şi morţii erau duşi la groapă pe năsălii în mijlocul jelaniei prietenilor... (fără preot conform Levitic cap.21 n.n.)."[118]

CONCLUZIE

„Legea mozaică fiind 'conducător spre Hristos'... avea să trezească în Israel conştiinţa păcătoşeniei şi a vinovăţiei sale şi recunoaşterea necesităţii de a-şi curăţi păcatele prin jertfe, precum şi nădejdea că, prin ajutorul harului divin, ei vor dobândi un Mântuitor (Mesia)."[119]

„Iehova i-a izbăvit din robie, a avut grijă deosebită de dânşii în pustiu, 'i-a purtat oarecum ca pe nişte aripi de vultur şi i-a adus la Sine, în sanctuarul Său, ca să-i sfinţească şi pe ei şi să-i facă 'poporul ales' al Său, 'împărăţie preoţească şi popor sfânt', deosebit purtător al dreptăţii dumnezeieşti în lume."[120]

„Oriunde trăiau iudei, ei neapărat se adunau sâmbăta în sinagogi, care erau pentru dânşii şcolile legii lui Dumnezeu, pentru rugăciunea comună şi edificarea reciprocă şi a explicării Sf.Scripturi, şi aceste adunări susţineau într-înşii duhul comun al unirii şi al reciprocităţii."[121]

---

116 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi", de Valerian Zaharia, Ed.Episcopiei, Oradea - 1955, pag. 19.

117 Ibidem, pag. 20.

118 Ibidem, pag. 19.

119 „Morala creştină" de Arhid. Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed. a II-a, Ed. IBM al BOR, Bucureşti - 1985, pag. 32.

120 „Istoria biblică. Vechiul Testament" - de Prof. A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, Bucureşti - 1944, vol.II, pag.143.

121 Ibidem, vol.IV, pag.535.

EPOCA NOULUI ISRAEL

„Termenul de Israel se aplică în sens *spiritual* creştinilor, numiţi *'Israelul lui Dumnezeu'* (Gal. 6,16), *noul Israel* - Biserica - poporul creştin, sau noul popor al lui Dumnezeu, care a fost prezis încă de proroci (Is. 62,4; Osea 2,1.25; 1 Petru 2,9-10; Rom. 9,25)."[122]

„*Noul Israel* se naşte prin puterea tainică a *credinţei avraamice*, şi aceasta explică de altfel şi succesul misiunii creştine propovăduind *credinţa* în Iisus Hristos înviat" (intrarea în acest popor se face prin *credinţă* n.n.).[123]

„Noul popor Israel include şi 'rămăşiţa lui Israel cel vechi care se va mântui' (Rom. 9,27), căci 'nu toţi din Israel sunt şi *israeliţi*', ci numai cei ce au primit pe Mesia-Hristos, *au crezut* şi trăiesc şi în inimi şi în fapte 'viaţa lui Hristos'."[124]

„Prin urmare, tăiaţi şi netăiaţi împrejur, iudei, elini, barbari, sciţi, robi, liberi, bărbaţi şi femei toţi alcătuiesc, *prin credinţă*, o familie şi o frăţietate - Biserica, o unitate *spirituală* în Hristos."[125]

„Aşa se formează un *'nou popor ales'*, un *nou Israel*, care se va numi Biserica, asupra căreia aveau să treacă toate titlurile şi prerogativele Vechiului Israel (1 Petru 2,9-10; Matei 21,43)."[126]

I. TEMPLUL CERESC ŞI SERVICIUL EXPIERII

1. ÎNCETAREA rolului Templului (cortului) pământesc

„*Templul* în curgerea tuturor celorlalte veacuri a rămas moştenirea şi mândria cea mai mare a poporului, pentru care israeliţii erau gata să-şi pună capul."[127]

122 „Dicţionar al Noului Testament - A-Z", de Preot Dr.Ioan Mircea tip. cu binec. P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, Bucureşti 1984, pag. 224.

123 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase", vol.II, de Mircea Eliade. Ed.Ştiinţifică, Bucureşti - 1991, pag. 312.

124 „Dicţionar al Noului Testament - A-Z", de Preot Dr. Ioan Mircea, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 224.

125 Ibidem, pag. 228.

126 Ibidem, Pag. 57.

127 „Istoria biblică Vechiul Testament", vol.III de Pr.A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1945, pag. 401.

„...în 66 (după Hristos n.n.) izbucneşte răscoala evreilor împotriva Romei; ea se termină în anul 70, cu dărâmarea Ierusalimului şi *distrugerea Templului*."[128]

„Din acel timp, fiecare iudeu la intrarea în Ierusalim întâia oară în viaţa sa, neapărat îşi sfâşie hainele sale şi exclamă: 'Casa noastră sfântă şi măreaţă, unde părinţii noştri Te-au lăudat pe Tine, e *arsă cu foc*'."[129]

„Prin aceasta - zice sfântul apostol Pavel - Duhul Sfânt ne lămureşte că drumul către Sfânta Sfintelor (*din cer*) nu era să fie arătat, câtă vreme cortul întâi mai sta în picioare (Ev. 9,8)."[130]

2. *ÎNCETAREA preoţiei, umbră a celei cereşti*

„Legea *ceremonială*.

Cea mai mare parte a Legii mozaice o constituie prescripţiile *ceremoniale* în legătură cu: cortul sfânt şi obiectele lui, *preoţia*, sărbătorile, jertfele, spălările şi curăţirile, făgăduinţele, etc. Această parte a Legii era de altfel cea mai greu de îndeplinit, căci atunci când Mântuitorul vorbeşte de *'jugul Legii'* iar sfântul apostol Pavel despre *'robia Legii'* ei se referă îndeosebi la *această parte a Legii* mozaice."[131]

„Această parte a Legii (ceremoniale cu serviciul *preoţiei pământeşti* n.n.) a avut numai un caracter *temporar*, fiind obligatorie numai până la *venirea Mântuitorului* (adevăratul preot n.n.) (Ev.10,1; Gal. 4,9), iar după aceea a fost *abrogată* ca aducătoare de moarte (Fapte 15,10)."[132]

---

128 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, vol.II, Ed.Ştiinţifică, Bucureşti, 1991, pag. 322.

129 „Istoria biblică. Vechiul Testament", vol.III, de Pr.A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, Bucureşti - 1945, pag. 401.

130 „Dicţionar al Noului Testament - A-Z", de Pr.Dr.Ioan Mircea, cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1984, pag. 441.

131 „Morala creştină" - manual pentru seminariile teologice. Ed. a II-a de Arhid.Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag.33.

132 „Morala creştină" - manual pentru seminariile teologice. Ed.a II-a de Arhid. Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1985, pag. 34.

„Moise prin care Dumnezeu a dat poporului iudeu Legea, cu rânduielile ei, a alcătuit *cortul* şi cele din el, care erau 'închipuiri şi *umbre* ale celor *cereşti*' (Ev. 8,5.6)."[133]

„...Legea cu *jertfele* şi toate rânduielile ei (deci şi preoţia n.n.) au fost 'închipuiri şi *umbră* a celor *cereşti*' (Ev.8,5), sau *'umbră* a bunurilor viitoare' (Ev. 10,1) care sunt adevărul, *realitatea* sau *modelul* celor din legea veche. (Dumnezeu îi prezentase lui Moise modelul din cer n.n.)".[134]

„Din dispoziţiile *ceremoniale* ale Legii mozaice rezultă mai evident rostul ei *pedagogic*... De aceea, ea cuprinde numeroase prescripţii de natură externă, care au mai ales o însemnătate *simbolică* şi *tipică*" (spre deosebire de Legea morală cu valoare veşnică n.n.).[135]

3. INTRAREA lui Isus în Templul (cortul) ceresc

„'Sfânta' şi 'Sfânta Sfintelor' sunt denumiri indicând cele două încăperi ale Cortului sau Templului Vechiului Testament. Ele erau despărţite printr-o perdea numită catapeteasmă şi *prefigurau* 'Altarul şi cortul *ceresc*', al cărui 'Slujitor' (liturghisitor) este Hristos, *Arhiereul*, Care a şezut de-a dreapta tronului slavei în *ceruri* (Ev. 8,1-2)."[136]

„Sfeşnicul, masa cu pâinile prinoase şi jertfelnicul tămâierii *preînchipuiau* pe Iisus Hristos, care luminează, nutreşte şi înalţă rugăciunile noastre la Dumnezeu Tatăl. *Sfânta Sfintelor* în care putea să intre singur numai arhiereul o dată pe an cu sângele jertfei, însemna însuşi *cerul*, unde Hristos Mântuitorul *a intrat* cu sângele Său pentru noi înaintea feţei lui Dumnezeu."[137]

„Acelaşi termen indică şi '*Cortul ceresc* al lui Dumnezeu' unde Hristos-*Arhiereul* este 'liturghisitor (leitoyrgos) *Altarului* şi *Cortului*

133 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" - de Preot Dr. Ioan Mircea, cu binecuv. P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, Ed. IBM al BOR, Bucureşti - 1984, pag. 311.

134 Ibidem, pag. 501.

135 „Morala creştină") - Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR, Bucureşti, 1985, pag. 33.

136 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" - de Pr.Dr.Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 440.

137 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Pr.A.P.Lopuhin, tradus de patriarhul Nicodim, vol.II, Bucureşti - 1944, pag. 325.

celui adevărat pe care Dumnezeu l-a înfipt, *nu omul*' (Ev.8,2; 9,11; Apoc.13,6; 15,5 şi 21,3)."[138]

„Citim în epistola către evrei: 'Hristos a intrat în *ceruri* ca să se înfăţişeze acum pentru noi înaintea lui Dumnezeu' (Ev. 9,24)."[139]

„Avem un Arhiereu mare, care a străbătut *cerurile*..." (Ev. 4,15). „În legătură cu acest adevăr, sfântul Ciprian zice: 'Iisus s-a şuit *la cer* cu ranele Sale, fiindcă vrea să le arate Tatălui. Fiecare rană este o gură deschisă prin care Domnul şi Mântuitorul nostru mijloceşte spre folosul şi izbăvirea sufletelor noastre.' Ce frumoasă asemănare!... Fruntea însângerată a Domnului Iisus, urmele cuielor din mâini şi din picioare, rana produsă de suliţă... toate pledează pentru noi! Cum să nu primim iertarea şi să nu ne bucurăm?"[140]

„Sfântul Ioan evanghelistul vorbeşte în Apocalipsă (11,19) şi de 'Legământul (Testamentul) lui Dumnezeu, de sus'; 'Şi s-a deschis - zice el - *templul lui Dumnezeu*, cel din *cer* şi s-a văzut în templul Lui chivotul Legământului Său (în original: he kivotos tes diathekes)'."[141]

4. PREOŢIA lui Isus înlocuieşte preoţia umbră din Vechiul Testament

a) Terminologie în creştinism

„*Iereis, eos, ho* = preot (pretre)" (aşa este numit în Biserica creştină doar Isus n.n.).[142]

„*arhiereu (archiereys)* = mare preot" (şi acest termen îl găsim în creştinism doar în dreptul lui Isus n.n.).[143]

---

138 „Dicţinar al Noului Testament A-Z" de Pr. Dr. Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1984, pag. 96.

139 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr. Ştefan Slevoacă, cu binecuv.P.S.Epifanie Norocel, episcopul Buzăului, Ed. Episcopiei Buzăului 1990, pag. 157.

140 Ibidem, pag. 157.

141 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr. Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1984, pag. 485-486.

142 „Dictionnaire grec-francais du Nouveau Testament" - de Maurice Carrez şi Francois Morel. Editions du CERF, Paris; Delachaux et Niestle, Neuchatel (Switzerland, Suisse) 1971,, pag. 122.

143 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Pr.Dr.Ioan Mircea, Bucureşti-1984, pag. 37.

b) Comparaţie biblică între Noul Testament şi Vechiul Testament

„În Epistola către Evrei (7,21-28) se vorbeşte pe larg despre *preoţia unică*, netrecătoare (la altul n.n.) a lui Hristos, *Arhiereul* care s-a adus pe Sine însuşi jertfă răscumpărătoare odată pentru totdeauna. Epistola face o *comparaţie* între *preoţia* Vechiului şi Noului Testament, reproducând întreg vocabularul sacerdotal."[144]

În Vechiul Testament

- *Aaron* din seminţia lui Levi:

„Aaron din 'seminţia lui Levi' pentru rânduiala *preoţiei* Vechiului Testament (Ev.7,5.9; Apoc.7,7)."[145]

În Noul Testament

- *Isus* din seminţia lui Iuda:

„Din acest Iuda (fiul lui Iacov) avea să vină Iisus (Ev.7,14; Apoc. 5,5)."[146]

„Căci Acesta este *preot ales* şi împărat *veşnic*, Hristos, ca Unul care este Fiul lui Dumnezeu."[147]

În Vechiul Testament

- Preoţii erau în mare număr căci erau muritori:

„Apoi acolo s-a ridicat *un şir* de preoţi, fiindcă *moartea* îi împiedica să dăinuiască."[148]

„Şi au împlinit Aaron şi *fiii lui* toate rânduielile, câte le poruncise Domnul prin Moise."[149]

144 „Dicţionar de Teologie Ortodoxă" - Pr.Prof.Dr.Ion Bria - Bucureşti - 1981, pag. 304.

145 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" - Preot Dr.Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 268.

146 „Apologeţi de limbă greacă" de T.Bodogae, Olimp Căciulă, D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1980, pag. 231.

147 „Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură" - trad.preoţii profesori V.Radu şi G.Galaction, Bucureşti - 1938, pag. 1333 (Ev. 7,23).

148 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" - Preot Dr.Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 225.

149 „Biblia sau Sfânta Scriptură" - cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR Bucureşti - 1991, pag. 123.

În Noul Testament

- Există un singur preot nemuritor ce nu dă altuia preoţia:

„Aici însă Iisus, prin aceea că rămâne *în veac*, are o preoţie care *nu mai trece la altul*."[150]

„Acesta este cel ce este mai înainte de toţi şi *veşnicul* lui Dumnezeu *preot*, şi împărat şi Hristos."[151]

În Vechiul Testament

- Preoţii Vechiului Testament erau oameni cu greşeli:

„Căci Legea pune ca arhierei *oameni* care au *slăbiciuni*..."[152]

În Noul Testament

- Fiul lui Dumnezeu este preot desăvârşit:

„...pe când cuvântul jurământului venit în urma Legii, pune pe Fiul, *desăvârşit în veacul veacului*."[153]

În Vechiul Testament

- Preoţia lui Israel era după rânduiala lui Aaron:

„Acolo se aminteşte de... preoţia leviţilor *'după rânduiala lui Aaron'*..." (preoţia umbră din epoca Israelului după trup n.n.).[154]

În Noul Testament

- Preoţia creştinilor e după rânduiala lui Melhisedec:

„Iisus Hristos este numit 'Preot (*iereis*) sau Arhiereu (*Archiereis*) în veac, după *rânduiala lui Melhisedec*"' (preoţia lui Melhisedec aparţinând epocii patriarhale n.n.).[155]

„Melhisedec, rege şi preot, era mai presus de Avraam, asemenea lui Hristos, care este regele regilor, mare arhiereu, aşa că în com-

150 „Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură" - trad.preoţii profesori V.Radu şi G.Galaction, Bucureşti - 1938„ pag. 1333.

151 Ibidem, pag. 1364 (Evr.7,28).

152 „Apologeţi de limbă greacă" - Ed.IBM al BOR Bucureşti - 1980, pag. 206.

153 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Pr.Dr.Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 394.

154 „Biblia sau Sfânta Scriptură" - cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1991, pag. 1364.

155 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Pr.Dr.Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 394.

paraţie cu El toţi ceilalţi preoţi (ai V.T. n.n.) sunt numai *umbre trecătoare.*"[156]

„Apostolul Neamurilor vorbeşte de superioritatea *preoţiei lui Hristos,* faţă de cea după rânduiala lui Aaron şi de nevoia schimbării ei şi a Legii vechi, care nu desăvârşeau pe nimeni (fiind doar umbră a preoţiei lui Hristos n.n.) prin Noua Lege şi prin Preoţia lui Hristos, care *rămâne în veac.*"[157]

„Noi avem în *cerul cerurilor* cel mai desăvârşit mijlocitor, care poate scoate din osândă şi să mântuiască *desăvârşit* pe cei ce se apropie, *printr-Însul* (nu prin altcineva n.n.) de Dumnezeu, 'căci pururea e *viu,* ca să mijlocească pentru ei' (Ev.7,25)."[158]

„...Hristos este *singurul* Preot universal al tuturor popoarelor şi al tuturor veacurilor, care S-a adus pe Sine jertfă pentru toţi şi mijloceşte *acum* pentru oameni..."

(Nici un conducător în comunitatea creştină nu este numit iereu sau arhiereu - adică preot sau mare preot - doar Isus Hristos n.n.)[159]

„Să ne apropiem, deci, *cu încredere* de tronul harului, ca să aflăm har, spre ajutor, la vreme *potrivită*" (Ev. 4,16).[160]

II. BISERICA - PRELUNGIRE A TEMPLULUI DIN CER

1. ADUNAREA sau episinagoga sau ecclesia

„În Septuaginta, *ecclesia* este traducerea a două cuvinte: 'eda' şi 'cahal' şi primeşte o nuanţă religioasă însemnând *adunarea comunităţii* lui Israel ca popor ales. Cu înţeles religios trece cuvântul şi în Noul Testament."[161]

„În aceste stihuri (Matei 16,17-19) pentru prima oară întâlnim în Evanghelie termenul de *ecclesia.* În greaca clasică, acest cuvânt înseamnă *adunarea convocată*..."[162]

156 „Istoria biblică. Vechiul Testament" - A.P.Lopuhin, Bucureşti, 1944, pag. 315, vol.I.

157 „Dicţionar al Noului Testament" de Preot Dr.Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 294.

158 „Din tezaurul ortodoxiei" - Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului, 1990, pag. 157.

159 „Istoria biblică. Vechiul Testament" - de Prof.A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.I, Bucureşti - 1944, pag. 315.

160 „Din tezaurul ortodoxiei" - de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, 1990, pag. 158.

161 „Împărăţia lui Dumnezeu" - Pr.Prof.Dr.Gh.I.Ghia, Craiova - 1925, pag.57.

162 „Împărăţia lui Dumnezeu" - Pr.Prof.Dr.Gh.I.Ghia, Craiova - 1925, pag. 56.

„'Faptele apostolilor' ne lasă să întrevedem viaţa primei comunităţi *creştine* din Ierusalim, pe care autorul o desemnează cu numele grecesc de *ecclesia*."[163]

„Termenul *ecclesia* derivă din verbul *eccleo* - a chema, a *aduna*..."[164]

„eclisia (*ecclesia*, din *ec* + *caleo*, chem) sau *adunarea creştină* cum zice Isidor din Pelusim (mort în 435 d.Hr.)."[165]

„*ec* = din; în combinaţie exprimând ieşirea, scoaterea, separarea (Mat. 27,53; Luca 21,18; Fapte 9,3).
clesis = chemare, invitaţie (Rom. 11,39; Ef. 1,18; 4,4 2 Tim. 1,9; Ev. 3;1, etc.)
ecclesia = adunare (mai ales politică: Fapte 19,39) adunare a israeliţilor (Fapte 7,38; Ev. 2,12) adunare creştină, biserică locală sau universală (1 Cor. 11,18; Fapte 8,1; Rom.16,1; 1 Cor. 1,2; Ef. 1,22; Rom. 16,16)."[166]

„Spune-voi numele Tău fraţilor mei; în mijlocul *adunării* (în greaca Septuagintei: *ecclesias*) Te voi lăuda" Ps. 21,24 sau 23 în LXX).[167]

„Spune-voi fraţilor mei numele Tău. În mijlocul *Bisericii* (în greaca Noului Testament: *ecclesias*) Te voi lăuda" (Evrei 2,12). (Deci ecclesia = adunare = biserică şi tot în Epistola Sf.Ap.Pavel 10,25, biserica creştină e numită *episinagogă*, iar în Iacov 2,1 chiar *sinagogă* n.n.).[168]

---

163 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, Bucureşti - 1991, pag. 314, vol.II.

164 „Dicţionar al Noului Testament" - de Preot Dr. Ioan Mircea, Bucureşti, 1984, pag.57.

165 „Tezaurul liturgic" - de Pr.Badea Cireşeanu, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 102.

166 „Dictionnaire grec-francais du Nouveau Testament" - Maurice Carrez D.N.N.Suisse, Editions du CERF, Paris - 1971, pag. 82; 142; 83-84.

167 „Biblia sau Sfânta Scriptură" - sinodală - 1991, pag. 574; „Septuaginta" edidit Alfred Rahlfs, vol.II, pag. 20 (Ps. 21,23).

168 „Biblia sau Sfânta Scriptură" - sinodală - 1991, pag. 1360 (Ev. 2,12); „The New Greek E.I. New Testament" - Illinois - 1990, pag. 761.

2. *PREOŢIA generală a tuturor credincioşilor:*

„Biserica este constituită ca un popor *'sacerdotal'*: 'Iar voi sunteţi seminţie aleasă, *preoţie împărătească*, neam sfânt, popor agonisit de Dumnezeu' (1 Petru 2,9)."[169]

„Iubirea şi recunoştinţa ce datorăm lui Dumnezeu se arată prin supunere la voia Sa şi prin glorificarea numelui Său întru faptele noastre. În această privire, ap. Pavel consideră pe creştini ca nişte pietre vii şi-i îndeamnă a-şi zidi casă spirituală (templu viu), *preoţie sfântă* să ofere sacrificii spirituale lui Dumnezeu... ca în toate să se glorifice Dumnezeu prin Iisus Christos (I Petru II,5-12; IV,11)."[170]

„Apostolul Petru afirmă că *preoţia* este o stare *generală a tuturor membrilor* Bisericii (I Petru 2,4-10). Preoţia creştină se deosebeşte de sacerdoţiul de la templul iudaic anume prin aceea că *toţi credincioşii* au devenit *'preoţi ai lui Dumnezeu* şi *ai lui Hristos'* (Apoc.1,6; 20,6). Există deci o consacrare preoţească a *întregii Biserici*."[171]

„Aşadar, pentru că suntem parte *sfântă*, să facem fapte de *sfinţenie*..."

(Clement Romanul)[172]

3. *SLUJBAŞII adunării sau comunităţii*

„Domnul însă nu a voit să fie cineva dintre apostoli mai deosebit de fraţii săi (lucru valabil pentru întreaga comunitate n.n.) şi de aceea la Matei cap. 20,27 aflăm aceste cuvinte zise de El apostolilor Lui: 'Şi cel ce dintre voi va voi să fie *întâiul*, să fie vouă *slugă*'. Tot aşa la Matei cap. 23,8 găsim această învăţătură a Domnului rostită învăţăcceilor săi: 'Iară voi să nu vă numiţi Ravi, că unul este învăţătorul vostru Hristos; iar voi *toţi sunteţi fraţi*'."[173]

---

169 „Dicţionar de Teologie Ortodoxă" - de Pr.Prof.Dr.Ion Bria Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1981, pag. 304.

170 „Elemente de Morală Creştină" de Moise N. Pacu - profesor onorar, Ed.VIII-a, Bucureşti - 1921 (Ed.Viaţa românească) pag. 47.

171 „Dicţionar de Teologie Ortodoxă" - de Pr.Prof.Dr.Ion Bria, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1981, pag. 304.

172 „Scrierile părinţilor apostolici - trad. Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1979, pag. 61.

173 „Tezaurul liturgic" - de Preot Prof.Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod, vol.II, Bucureşti - 1911, pag. 3309.

„Pavel şi Timotei, robi ai lui Hristos Iisus, celor ce sunt în Filipi, împreună cu *episcopii* şi *diaconii* (Filipeni 1,1)."[174]

„Apostolii primind deci poruncă, încredinţaţi fiind prin învierea Domnului Iisus Hristos şi având încredere în cuvântul lui Dumnezeu, au ieşit cu adeverirea Duhului lui Dumnezeu, binevestind că are să vină împărăţia lui Dumnezeu. Predicând dar, în ţări şi în cetăţi, au pus *episcopi* şi *diaconi* pentru cei ce aveau să creadă... Şi acest lucru n-a fost o noutate (acesta fiind şi sistemul sinagogal evreiesc n.n.) că de multă vreme era scris despre *episcopi* şi *diaconi*."[175]

a) Episcopii sau prezbiterii adunării:

„În vechime *presviterii* se chemau *episcopi* şi servitori ai lui Hristos, iar *episcopii* se chemau *presviteri*."

(Ioan Hrisostom)[176]

„Şi din Milet trimiţând (ap.Pavel) în Efes a chemat pe *presviterii bisericei*... Drept aceea luaţi aminte (le-a zis apostolul n.n.) de voi şi de toată turma întru care Duhul Sfânt v-au pus pe voi *episcopi*" (Faptele apostolilor 20,17 şi 18 - biblia sinodală - 1914).[177]

„*'episcopi'* sau supraveghetori (episkopoi - în originalul grec), şi *'presviteri'* sau bătrâni (presbiteroi - în originalul grec)."[178]

„Acelaşi Apostol zice către *bătrânii* Bisericii din Efes: 'Privegheaţi asupra voastră şi asupra turmei peste care Sfântul Duh v-a pus *priveghetori*, pentru a cârmui Biserica lui Dumnezeu, pe care a câştigat-o cu sfânt sângele Său'."[179]

---

174 „Biblia sau Sfânta Scriptură" - cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti - 1991, pag.1333

175 „Scrierile părinţilor apostolici" - cu binecuv. P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, Ed.IBM al BOR, trad.Pr.D.Fecioru, Bucureşti - 1979, pag.68.

176 „Tezaurul liturgic" - de Badea Cireşeanu, vol.II cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti - 1911, pag.323-324.

177 „Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură a Legii vechi şi a celei nouă" - Ediţia Sf.Sinod, Bucureşti - 1914, pag.1497- 1498.

178 „Tezaurul liturgic" - de Preot Dr.Badea Cireşeanu, vol.II cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti, 1911, pag. 311.

179 „Expunerea doctrinei Bisericii Ortodoxe" - de W.Guettee cu binecuvântarea Sf.Sinod, Bucureşti - 1901, pag.79.

„*Presbiteros* = persoană înaintată în vârstă; *bătrânii* poporului" (vezi şi slujbaşii adunării vechiului Israel n.n.).[180]

„bătrân = *presviteros*... Episcop = *Episcopos, supraveghetor.*"[181]

„*Bătrânul* (în original: *ho prezbiteros*) alesei Doamne şi fiilor ei pre care eu iubesc. (II Ioan I,1 - Biblia cu aprobarea Sf.Sinod - 1914)"[182]

„*Presbiterul*, lui Gaie... (III Ioan 1)."

(traducere Andrei Şaguna - mitropolit al Ardealului)[183]

„*Presbiterul*, alesei Doamne şi fiilor ei... (II Ioan 1,1)"

(Andrei baron de Şaguna - Mitropolit)[184]

„Dar nici în aceasta (I epistolă a lui Ioan n.n.) nici în 'a doua şi a treia Epistolă', care sunt atribuite lui Ioan, deşi sunt scurte, Ioan nu-i indicat cu numele, ci se declară doar în formă anonimă *'Presbiterul'*".

(Eusebiu de Cezareea)[185]

„Pre *Presbiterii* cei dintru voi îi rog, ca cel ce sunt împreună *Presbiter* şi mărturisitor al patimilor lui Hristos şi al măririi, cei ce va să se descopere, părtaş... (I Petru 5,1- 3)" (vezi şi Biblia - 1688 unde zice 'pe *bătrâni*'... n.n.).[186]

„Atunci sfinţii apostoli s-au adunat în sinod dimpreună cu *bătrânii* şi au hotărât..."[187]

---

180 „Pidalion" de Arhim. Zosima Târâlă şi Ic.Stravofor Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, p. 15.

181 „Istoria bisericească" - de Arh.Callist I.Botoşăneanu şi Protopresb. Simeon Popescu cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti - 1903 pag.22.

182 „Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură a Legii vechi şi a celei nouă" - Bucureşti - 1914 (II Ioan 1,1); „The New Greek E.I.N.Testament" - Illinois - 1990, pag.845.

183 „Noul Testament al Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos" - cu binec. P.A.M. - Andrei Şaguna, Sibiu - 1867, p. 445.

184 „Noul Testament al Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos", tipărit cu binec.Presfinţitului Arhiepiscop şi Mitropolit al Românilor de la Reletea ortod. răsăriteană din Ardeal şi Ungaria, Andreiu baron de Şaguna - Sibiu 1867, p. 445.

185 „Eusebiu de Cezareea" - trad. Pr.Prof.T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag.297.

186 „Noul Testament" - Andrei Şaguna, Sibiu 1867, pag. 430.

187 „Istoria bisericească universală până la 1054" - de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, p. 36.

„Apostolii şi *bătrânii* (în original: *presbiteroi*) şi fraţii, celor de la Antiohia şi Siria şi Chilichia fraţi...
(Fapte 15,23 - Biblia Şerban Cantacuzino - 1688)".[188]

„*Presviterii* purtară în decursul timpului titluri corespunzătoare cu demnitatea lor (administrativă n.n.) Eusebiu şi Sinesiu îi numesc *fruntaşi* (proedroi) ai poporului; Vasile cel Mare şi Grigorie de Nazianz îi intitulează *proestoşi* (proestotai - cârmuitorii); Ioan Hrisostom îi cheamă *prezidenţi* (prostatai)..."[189]

„Primele noastre documente îi numesc de cele mai multe ori *'presbiteri'*, adică *bătrâni*."[190]

b) Diaconi şi diaconese în comunitate

„...numirea de *diacon* (diakonos - în originalul grec), însemnează în greceşte *'servitor'*..."[191]

„*Diacon* (gr. diakonos = *slujitor*): slujitor bisericesc."[192]

„*Diakonos* = servitor..."[193]

„*Diacon* (diakonos) însemna *slujitor*."[194]

„Diaconii sunt 'evanghelişti' (predicatori) cum a fost Filip..." (şi au orice altă slujbă în comunitate n.n.).[195]

„Ioan Hrisostom... afirmă în omilia XI asupra capitolului I din Epistola către Filipeni, că în timpul apostolilor 'atât de comune erau

188 „Biblia - adecă Dumnezeiasca Scriptură" - tip.întâia oară la 1688 şi reedit. de IBM al BOR la Bucureşti - 1988 (Fapte 15,23).

189 „Tezaurul liturgic" - de Badea Cireşeanu, vol.II cu aprob.Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag.327.

190 „Ziua Domnului" - de Gala Galaction, Bucureşti - 1958, pag.62.

191 „Tezaurul liturgic" - de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod, vol.II Bucureşti 1911, pag.328.

192 „Dicţionar de Teologie Ortodoxă" - de Pr.Prof.Dr.Ioan Bria, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1981, pag. 126.

193 „Pidalion" - Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti - 1933, pag. 15.

194 „Istoria bisericească universală" - vol.I (1-1054) ed.II revăzută şi completată. Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1975, pag.58.

195 „Tezaurul liturgic" - de Badea Cireşeanu, vol.II, Bucureşti 1911, p. 331.

numirile, încât *episcopul* se chema şi *diacon*" (cu înţeles larg al cuvântului de slujbaş al bisericii n.n.)."[196]

„*Diaconesele.* În epistola către Romani (16,1), apostolul Pavel scrie creştinilor din Roma următoarele cuvinte: 'Vă încredinţez vouă pe Fivi sora noastră *diaconească* a Bisericii din Chenhrea' (Chenhrea era portul oriental al Corintului). Prin această *diaconească* a trimis apostolul epistola sa către Romani (deci şi diaconesele există în biserică din vremea apostolilor n.n.).[197]

4. *CULTUL ADUNĂRII ca prelungire a templului ceresc*

Pregătiri speciale pentru SERVICIUL DIVIN

POSTUL

ORIGINE

„Postul e instituit de Dumnezeu Însuşi (Ioel 2,12-15)"[198]

DEFINIŢIE

„Prin cuvântul 'post' noi înţelegem o înfrânare de la toate mâncărurile - iar în caz de boală numai de la unele... pentru ca creştinul să-şi poată face rugăciunea cu uşurinţă."[199]

SCOP

„Rostul postului este folosul trupului şi al sufletului."[200]

„Şi după cum meşterii nu pot fără unelte să-şi îndeplinească meseria lor, tot aşa şi sfinţii nu pot fără post să săvârşească fapte mari cu ajutorul harului divin."[201]

196 „Tezaurul liturgic" - de Badea Cireşeanu, vol.II, Bucureşti 1911, p. 330.

197 Ibidem, p. 338.

198 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, Ed.Episcopiei Ortodoxe Române, Oradea, pag. 24.

199 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhimandrit Cleopa Ilie, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 90.

200 Ibidem, pag.91.

201 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă" - Bucureşti - 1978, p. 139.

„Postul este o armă puternică împotriva lăcomiei, împotriva celui rău şi a tot ce vine de la el."[202]

„Postul însă să fie însoţit *de rugăciune, de mărturisirea păcatelor de umilinţă*."[203]

POSTUL CA PRACTICĂ BENEVOLĂ:

„Singurul post orânduit de lege era ziua ispăşirii la 10 Tişri (Levitic XVI)." [204]

„Afară de postul instituit de legea lui Moise din ziua milostivirii, fariseii au născocit o mulţime de posturi şi săptămânal posteau lunea şi joia" (după exemplul lor alţii au instituit miercurea şi vinerea n.n.).[205]

„Pe vremea sfântului Irineu postul Paştilor era foarte scurt: unii ţineau *o zi*, alţii două, alţii mai multe, iar unii rămâneau 40 de ceasuri nemâncaţi."[206]

„Nu este vorba, zice Irineu, numai despre ziua în care trebuie să se sărbătorească Paştele, ci despre modul cum trebuie a se posti înaintea lui. Unii cred că *o zi* trebuie să postească, alţii *două*, unii *mai multe*, alţii *patruzeci de ore*" (vezi şi Eusebiu, Istoria bisericească V, 24).[207]

„În secolul III şi începutul secolului al IV-lea postul se mai mări. Dionisie episcopul Alexandriei (264) mărturiseşte că în părţile diocesei lui patruzecimea era de *o săptămână*."[208]

„În secolul al III-lea postul s-a lungit la 6 zile în care se mânca odată pe zi pâine cu sare şi cu apă la ora a noua (3 după-amiază) ajunându-se vineri şi sâmbătă zilele şederii Mântuitorului în mor-

202 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă" - Bucureşti - 1978, pag. 135.

203 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici creştine ortodoxe de răsărit", de Badea Cireşeanu, vol.III, Bucureşti 1912, pag. 384.

204 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcopul Oradei. Ed.Episcopiei Ortodoxe Române, Oradea 1955, pag. 24.

205 „Istoria biblică. Noul Testameent", vol. V de A.P.Lopuhin, Bucureşti 1946, p. 310.

206 „Eusebiu de Cezareea" - scrieri, partea întâi. Istoria bisericească. Martirii din Palestina. Traducere de Pr.Prof.T.Bodogae, Bucureşti 1987, pag. 217.

207 „Tezaurul liturgic" Tomul III de Badea Cireşeanu, Bucureşti 1912, pag. 393.

208 Ibidem, pag. 393.

mânt, postul s-a lungit apoi ajungând la 40 de zile, iar în perioadele următoare chiar la *mai mult*."[209]

„Ca şi până aici, tot aşa şi în secolul al V-lea postul patruzecimei nu se ţinea în creştinism în acelaşi *chip*."

(Vezi Socrat şi Sozomen în op. Istoriile bisericeşti).[210]

„Se mai postea cu prilejul botezului de către primitorul lui, de către săvârşitor şi de cei *care mai voiau*."

(vezi „Didahia" cap. VII, 4)[211]

„Postul naşterii Domnului până în secolul al XII-lea s-a ţinut de creştini *după datinile locului*."[212]

„Şi această atât de mare variaţie în ţinerea postului nu s-a produs (zice Irineu) în zilele noastre, ci cu multă vreme înainte, pe când trăiau înaintaşii noştri, care probabil că nu le-au fixat cu amănunţime, ci au păstrat acest obicei în mod simplu şi nevinovat, transmiţându-L generaţiilor viitoare. Dar cu toată această *varietate*, creştinii trăiau în pace, aşa cum trăim şi noi azi în pace, căci deosebirea în felul de a posti dovedeşte o şi mai mare unitate de credinţă."[213]

„Mântuitorul recomandă postul *discret*, nefăţarnic: 'Când postiţi, nu fiţi trişti, ca făţarnicii... să nu te arăţi oamenilor că posteşti' (Matei 6,16-18)."[214]

„...El porunci următorilor Săi: 'Iar tu când posteşti, ungeţi capul tău şi spală-ţi faţa, ca să te arăţi că posteşti nu oamenilor, ci Tatălui tău, care este în ascuns, şi Tatăl tău care vede cele *ascunse* îţi va răsplăti la arătare.' (Mat. VI,17- 18." (nu e nevoie să ştie oamenii când posteşti n.n.).[215]

---

209 „Istoria bisericească universală" manual pentru institutele teologice ale Bisericii ortodoxe române. Vol.I Bucureşti - 1975, pag. 166.

210 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici creştine ortodoxe de răsărit" de Badea Cireşeanu, Tomul III, Bucureşti 1912, pag. 393.

211 „Istoria bisericească universală" vol. I, Bucureşti 1975, pag. 166.

212 „Tezaurul liturgic", Tom. III, Bucureşti 1912, pag. 390.

213 „Eusebiu de Cezareea" - scrieri, partea întâi. Traducere de Pr.Prof.T.Bodogae, Bucureşti 1987, pag. 217.

214 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea; Bucureşti 1984, pag. 391.

215 „Istoria biblică. Noul Testament", vol.V, de A. P. Lopuhin, Bucureşti 1946, pag. 310.

De reţinut:

„Nimic nu-ţi va lipsi din cele din casă din pricina postului."
(Vasile cel Mare)[216]

„Bun este postul, bună privegherea, bună de asemenea nevoinţa, bună este şi vieţuirea care minunează. Dar acestea sunt numai *un început* al vieţuirii iubitoare de Dumnezeu. De aceea e un lucru cu totul *nesocotit să se încreadă cineva simplu în acestea.*"[217]

POCĂINŢA

DEFINIŢIE

„În limba greacă pocăinţa se cheamă 'metanoia', iar româneşte cuvântul acesta înseamnă 'prefacere', 'schimbare'. Minunat nume! Într-adevăr când *ne pocăim*, în sufletul nostru se produce o prefacere."[218]

„În cartea 'Mărturisirea ortodoxă' la întrebarea 'ce este pocăinţa?' se spune că ea se cuprinde *într-o durere a inimii* pentru păcatele ce-a făcut omul... *cu gândul hotărât de a-şi îndrepta viaţa în viitor.*"[219]

„Prin pocăinţa cerută de Iisus Christos se înţelege prefacerea radicală, în înţeles religios-moral, a mentalităţii şi purtării de până acum, renunţarea la idealurile anterioare şi consacrarea întregii persoane lui Dumnezeu şi voiei Lui sfinte."[220]

EVENIMENTELE POCĂINŢEI

a) Recunoaşterea vinovăţiei:

„Din toate scrierile duhovniceşti rezultă că smerita cugetare este un har al sufletului creştinului credincios, prin care *recunoscându-şi*

216 „Despre post" - Sf. Vasile cel Mare. Bucureşti 1943, pag. 11.

217 „Filocalia", vol.V, traducere de Pr.Prof.Dumitru Stăniloae, Bucureşti 1976, pag. 362.

218 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Editura episcopiei Buzăului 1985, pag. 219.

219 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, cu o prefaţă de prea sfinţitul Epifanie, episcopul Buzăului. Editura episcopiei Buzăului 1985, pag. 228.

220 „Împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Preot profesor Dr.Gh.I.Ghia, Craiova 1925, pag. 51.

nevrednicia şi slăbiciunile sale, omul se încrede în puterea lui Dumnezeu şi se poartă potrivit cu această convingere."[221]

b) Căinţa:

„Cel ce ajunge să-şi plângă cu *căinţă* greşelile este fericit pentru că a scăpat de un tiran care-l ţinea legat în poftele lui; el este fericit pentru că a scăpat de închisoarea în care îl ţinea legat fărădelegea lui."[222]

„Dumnezeu fiind bun, şi de oameni iubitor are îndelungă răbdare şi aşteaptă mult pocăinţa fiecăruia dintre păcătoşi, făcând sărbătoare cerească din întoarcerea *celui ce se căieşte*. 'Căci bucurie se face în cer pentru un păcătos care se pocăieşte.' Dar dacă cineva, văzând această bunătate şi îndelungă răbdare... nesocoteşte porunca, iar bunătatea o ia ca prilej de dispreţuire... se pierde fiind lăsat până la sfârşit pe seama celui rău. Aşa s-a întâmplat cu cei din Sodoma. Umplând şi întrecând hotarele păcatelor aşa mult încât nu le-a mai rămas *scânteie de căinţă*, aceia au fost daţi de judecata dumnezeiască pradă focului."[223]

c) Mărturisirea păcatelor:

* *păcate împotriva lui Dumnezeu*

„Stăpânul, fraţilor, nu are nevoie de nimic, nu cere de la nimeni nimic decât să i se *mărturisească*. Că spune David, alesul Său: 'Mărturisi-mă-voi Domnului şi-I va place Lui mai mult decât un viţel tânăr, căruia îi cresc coarnele şi unghiile.

Să vadă săracii şi să se veselească'."[224]

* *păcate împotriva aproapelui:*

„Poate oare să primească Dumnezeu pocăinţa noastră câtă vreme n-am mers să ne împăcăm cu vecinul? Nu poate, însă nu pentru faptul

221 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1985, pag. 237.

222 „Cuvântări liturgice" de Vasile Episcopul Oradiei, ed. a II-a, Oradea 1976, pag. 149.

223 „Filocalia" sau culegere din scrierile Sfinţilor părinţi care arată cum se poate omul curăţi..., vol.V, traducere de Pr.Prof.Dumitru Stăniloae, Bucureşti 1976, pag. 335-336.

224 „Scrierile părinţilor apostolici", trad. D.Fecioru, Bucureşti 1979, pag. 72-73.

că El n-ar fi milostiv, ci pentru motivul că noi n-am dărâmat fiinţa păcatului din noi."[225]

* *păcate de neiertat:*

„Păcat spre moarte este tot păcatul *nepocăit*" (nemărturisit şi neabandonat, neglijând influenţa Duhului Sfânt n.n.).

(Marcu Ascetul)[226]

„Până la finele secolului al IV-lea *mărturisirea păcatelor* se făcea în public."[227]

„...episcopul, inclusiv *toţi fraţii* primeau mărturisirea păcătoşilor *în public*. Erau scene de neuitat, care mai ales la a doua mărturisire zdrobeau psihologic şi smereau profund pe mărturisitori. De aceea mai târziu s-a renunţat (împotriva Sfintelor Scripturi care recomandă mărturisirea 'unii altora' n.n.) la caracterul public al spovedaniei (o abatere gravă de la tradiţia apostolică n.n.). Totuşi cei care în acea vreme (200-220 Tertulian) realizau spovedania dramatică deveneau *oamenii unei vieţi noi*, capabili să suporte îngrozitoarele persecuţii ale lui Septimiu Sever, Deciu etc."[228]

„Se zice că împăratul bizantin Teodosie avea uneori obiceiul să judece singur pe criminalii politici. După ce le aducea în faţă toate dovezile vinovăţiei lor şi-i făcea să-şi *mărturisească* fărădelegile lor, oamenii se aşteptau să fie osândiţi la moarte. Dar, deodată faţa împăratului se schimba şi în loc de pedeapsa supremă, monarhul îi lăsa liberi, fără nici o osândă. Sf. Ambrozie care povesteşte aceste lucruri încheie:

'Împăratul voia să biruiască prin dragoste, nu să pedepsească.' O, adâncul dragostei Părintelui ceresc!"[229]

---

225 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.episcopiei Buzăului 1985, pag.230.

226 „Filocalia sfintelor nevoinţe ale desăvârşirii", ediţia a II-a, traducere de Pr.Prof.Dr.Dumitru Stăniloae, Ed.Harisma, Bucureşti 1992, vol.I, pag. 295.

227 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, Tomul II, aprobat de Sfântul Sinod la 23 octombrie 1909, Bucureşti 1911, pag. 113.

228 „Patrologie" de Preot prof.Dr.Ioan G.Coman. Editura IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 504, carte tipărită cu aprobarea prea fericitului părinte Iustin, Patriarhul Bisericii ortodoxe române.

229 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.episcopiei Buzăului 1985, pag. 224.

„Sunteţi datori, creştinilor să mergeţi la biserică, ca să vă împăcaţi şi să vă iertaţi cu fraţii voştri. Că de veţi avea vrăjmăşie cu cineva şi nu vă cereţi iertare nu este primită la Dumnezeu jertfa şi rugăciunea voastră..."[230]

d) Îndreptarea relelor:

„Pe vremea când învăţa Isus prin Iudeea, trăia în Ierihon un vameş, om bogat, lacom, iubitor de argint, răpitor, nedrept. Dar într-o zi a avut fericirea să-l cunoască pe Păstorul cel ce căuta oile cele pierdute ale casei lui Israil. A primit omul harul ce-l chema şi dintr-o dată a devenit altă făptură: un milostiv care a dăruit jumătate din avuţia sa săracilor, gata *să repare* orice nedreptate ce făcuse. E pocăinţa lui Zaheu."[231]

e) Iertarea:

„Atunci când păcatul a pus stăpânire pe făptura noastră, să nu ne lăsăm biruiţi de el, ci să 'ne luptăm în rugăciune', cum ne spune Sfântul Apostol Pavel, şi Hristos-Domnul ne va ajuta să dobândim *iertare* şi să ieşim biruitori asupra lui."[232]

„Cerem mai ales lui Dumnezeu şi numai Lui *'iertarea păcatelor şi greşelilor noastre.'* Căci dacă din celelalte lucruri trebuitoare vieţii, hrană, îmbrăcăminte, ajutor, mângâiere, mai putem primi şi de la oameni, iertarea păcatelor o primim numai de la Dumnezeu, *prin Domnul nostru Isus Hristos*. Nimeni oricât de învăţat sau puternic ar fi nu poate lua de pe conştiinţa semenilor povara păcatelor, decât *numai Fiul lui Dumnezeu*, care a zis slăbănogului din Capernaum, înainte de a-l tămădui: 'Fiule, iartă-se ţie păcatele tale' (Matei 9,2)."[233]

„Rugaţi-vă stăruitor Domnului Dumnezeului vostru, ca să vă miluiască şi va şterge păcatele voastre."

(Teofil al Antiohiei)[234]

---

230 „Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic - 5", apare cu binecuv. înalt prea sfinţitului Dr. Antim Nica, Galaţi 1989, pag. 56.

231 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Editura episcopiei Buzăului 1985, pag. 215.

232 „Cuvântări liturgice" de Vasile Episcopul Oradiei, ed. a II-a, Oradea 1976, pag. 24.

233 Ibidem, pag. 186.

234 „Apologeţi de limbă greacă" - trad. T.Bodogae, Olimp Căciulă, D.Fecioru, Bucureşti 1980, pag. 336-337.

f) Schimbarea vieţii:

„Sufletul care s-a învrednicit să primească în sine sălăşluirea puterii de sus şi care are amestecat în mădularele sale focul acela dumnezeiesc şi dragostea cerească a Duhului cel bun, se desface fără greutate de toată dragostea lumească. Căci precum fierul sau plumbul, aurul şi argintul, *predându-se* focului se topesc şi îşi leapădă duritatea firii şi se fac moi şi cu cât stau mai mult în atingere cu focul cu atât se înmoaie şi se desfac mai mult lepădând soliditatea naturală din pricina puterii focului, aşa şi sufletul, primind focul ceresc al dragostei Duhului, se desface din împătimirea duhului lumesc şi din lanţurile păcatului şi *se preschimbă* din învârtoşarea firească a păcatului, socotindu-le şi dispreţuindu-le pe toate ca neînsemnate."[235]

g) Consacrarea:

„...Duhul ne ridică la înţelesul mai înalt că mai întâi trebuie *aduse lui Dumnezeu* ca o jertfă sfinţită a arderii de tot... cele dintâi din alcătuirea firii noastre, adică mintea, conştiinţa, puterea iubitoare a sufletului..: şi să petrecem neîncetat în dragostea Lui tainică şi mai presus de fire. În felul acesta putem primi creştere şi înaintare zi de zi, ajutaţi de harul dumnezeiesc, iar sarcina dreptăţii poruncilor ni se va părea uşoară... odată ce Însuşi Domnul *le va lucra* prin *credinţa noastră în El*."[236]

CONCLUZII:

„Darurile care ni se dau de sus trebuie să le primim şi să conlucrăm cu ele. Începutul pocăinţii noastre, chemarea, mila, vin de la Dumnezeu. Însă datoria noastră este să le lăsăm să lucreze în inimile noastre şi să rodească împăcarea cu Stăpânul ceresc."[237]

235 „Filocalia", vol. V, Bucureşti 1976, pag. 335.

236 Ibidem, pag. 302.

237 „Făclii pentru dreapta credinţă" de preot Dr.Ştefan Slevoacă, Editura episcopiei Buzăului 1985, pag. 215.

„Multe sunt, dar mai bine spus, nenumărate, cele spuse în Sfintele Scripturi despre ***pocăinţă****, pentru că Dumnezeu totdeauna voieşte să se întoarcă neamul omenesc de la toate păcatele lui."*

(Teofil al Antiohiei)[238]

„...Noe vestind oamenilor de atunci că va veni potopul le-a profeţizat zicând: 'Veniţi, vă cheamă Dumnezeu la ***pocăinţă****'."*[239]

„Iar cuvântul cei dintâi care a răsunat de pe buzele Dumnezeiescului Învăţător (Isus Hristos n.n.) a fost: ***'Pocăiţi-vă!'*** *(Marcu 1,15)."*[240]

„Să ne ***pocăim*** *dar, din toată inima, ca să nu piară nimeni dintre noi."*

(Clement Romanul)[241]

„Când va sosi clipa să vină Hristos, în zadar vă veţi mai pocăi, în zadar veţi mai plânge, căci nu veţi mai fi auziţi."

(Iustin Martirul)[242]

238 „Apologeţi de limbă greacă" - traducere Pr.Prof.T.Bodogae, Olimp Căciulă, D.Fecioru, pag. 336, Bucureşti 1980.

239 Ibidem, pag. 340.

240 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, pag. 213.

241 „Scrierile părinţilor apostolici" - traducere, note şi indici de Pr.D. Fecioru, Bucureşti 1979, pag. 102, Ed.Instit.biblic şi de misiune al Bisericii ortodoxe române.

242 „Apologeţi de limbă greacă", pag. 121, Bucureşti 1980.

A. SERVICIUL DIVIN sau SFÂNTA LITURGHIE

DEFINIŢIE:

„...*serviciul public*, acesta e sensul gramatical al cuvântului *Liturghie*."[243]

„În Faptele Apostolilor însă şi anume în cap.13,v.2, găsim verbul leitoyrgheo însemnând iarăşi *rugăciunile* făcute de credincioşii din Antiohia, când apostolul Pavel şi Varnava au fost trimişi să predice cuvântul."[244]

RITUALUL SAU FORMA:

„Deşi nu se înlătură din cult închinarea făcută de pios în orice timp şi în orice loc şi este chiar recomandată mai ales când ea se face cu toată curăţenia inimii, totuşi *adunările în comun* au fost preferate din toate punctele de vedere, pentru întărirea deplină a creştinismului."[245]

„Preotul sau Marele Preot Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, a întemeiat Biserica sau cultul creştin nu pentru a cinsti memoria *strămoşilor* sau a *conducătorilor* temporari ai oamenilor, cum au procedat *păgânii*, ci pentru *a adora* pe unicul şi adevăratul *Dumnezeu*. Acest cult nu era un sistem sau o colecţie de rituri exclusive. El era un întreg complex de educaţie de la simplitate la înţelepciune şi de *transformare totală* a spiritului omenesc."[246]

„...ca unii care venerăm pe Creatorul acestui univers, spunând aşa precum am fost învăţaţi că El *nu are trebuinţă* de jertfe sângeroase, de libaţiuni şi de tămâieri, noi Îl lăudăm pe cât ne stă în putinţă cu cuvinte de rugăciune şi de mulţumire pentru toate cele ce ni se oferă... fiindu-I recunoscători prin adresarea de omagii şi prin înălţarea de imne pentru viaţa pe care ne-a dat-o..."

(Iustin Martirul)[247]

243 „Expunerea doctrinei Bisericii Creştine Ortodoxe" de W.Guettee, Bucureşti 1901, pag. 211.

244 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.I, Bucureşti 1910, pag. 5.

245 „Tezaurul liturgic" De Badea Cireşeanu, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 53.

246 „Patrologie" de Preot Prof.Dr.Ioan G.Coman, vol.II, Bucureşti 1985, pag. 230-231.

247 „Apologeţi de limbă greacă", traducere de T. Bodogae, Olimp Căciulă şi D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag.33.

„Participarea la serviciul dumnezeiesc public, era obligatorie pentru toţi creştinii. Acum (primele secole după Hristos n.n.) din *serviciul divin* făceau parte ca şi în secolul apostolic: rugăciunea, cântarea, citirea Sfintei Scripturi şi cuvântul sau predica."[248]

a) Ţinuta vestimentară:

„Ciprian deşi era episcop, totuşi purta pe sine în afară de Biserică, o manta scurtă, fără mâneci ca şi filozofii. Mulţi scriitori însă cred că episcopii şi ceilalţi clerici plineau cele sfinte în primele trei secole, îmbrăcaţi *în hainele pe care le purtau în viaţa socială*."[249]

„În ce priveşte *portul* (costumul), ei *nu se deosebeau* de credincioşii lor *cu nimic*. Existenţa şi-o asigurau desigur din lucrul mâinilor, aşa cum făcuse şi marele apostol Pavel, dar şi din ofrandele credincioşilor."

(Preot Prof.Dr.Mircea Păcurariu)[250]

„Femeile purtau... aceleaşi veşminte ca şi bărbaţii, tot aşa ca şi în orientul de astăzi, cu deosebirea numai că veşmintele femeieşti erau mai uşoare."[251]

„...gâteala e sabie şi venin oferită privirilor, chiar dacă *inima... e curată*... Bogăţia adevărată e bogăţia în har, în credinţă şi în virtute. Sf.Ciprian critică sever *vopsirea* feţei, a părului şi a altor mădulare."[252]

b) Rugăciunea:

„Fără jertfă nici nu se poate concepe o religie, fie ea jertfa şi numai aceea a *rugăciunii*..."[253]

„El (Dumnezeu) numeşte jertfe *rugăciunile*..."

(Iustin Martirul)[254]

248 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, Bucureşti 1912, pag. 65.

249 Ibidem, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 416.

250 „Istoria Bisericii Ortodoxe Române" de Preot Prof.Dr.Mircea Păcurariu, ediţia a II-a, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 181.

251 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 416.

252 „Patrologie" de Pr. Prof.Dr.Ioan G.Coman, vol.II, Bucureşti 1985, pag. 143.

253 „Istoria religiilor" de Diac.Pr.Dr.Emilian Vasilescu, Bucureşti 1982, p. 406.

254 „Apologeţi de limbă greacă", traducere T.Bodogae, O.Căciulă, D.Fecioru, Bucureşti 1980, pag. 229.

„Evreii se rugau stând în picioare, sau în genunchi, ori plecaţi la pământ... Aceste deprinderi trecură şi în creştinism."[255]

„Încă din primele secole ale creştinismului, *rugăciunea* a fost rostită infinit atât în mijlocul creştinilor (liturgică) cât şi îndeosebi fiecare creştin pentru sine (particulară)."[256]

„În felul acesta, *rugăciunea* a devenit în creştinism o adevărată viaţă în Dumnezeu, o adevărată viaţă în Hristos, dând credincioşilor o mare *putere sufletească*."[257]

„În creştinism, rugăciunea se face 'în duh şi adevăr'. Creştinul se roagă *oriunde*. Se roagă şi în biserică împreună cu ceilalţi credincioşi, dar mai ales se roagă în singurătate, după exemplul Mântuitorului."[258]

„Se cuvine să facem rugăciuni mai ales dimineaţa, la amiază şi seara, înainte şi după mâncare, la începutul şi la sfârşitul oricărui lucru."[259]

„Un rege în purpura sa nu e atât de strălucit ca creştinul care se roagă, căci pe el îl împodobeşte convorbirea sa cu Dumnezeu. Precum ostaşul care vorbeşte cu regele său în faţa întregii oştiri, a căpeteniilor şi oştirilor, atrage asupra sa ochii tuturor şi creşte în vază, astfel e şi *cel ce se roagă*. Socoteşte numai ce însemnează dacă unui om îi e dat să păşească înaintea regelui regilor şi să vorbească cu El în faţa îngerilor şi a arhanghelilor, a serafimilor, heruvimilor şi a tuturor puterilor cereşti. Care mărire e asemenea acesteia?" (deci rugăciunea nu e înjosire n.n.).

(Ioan Hrisostom)[260]

---

255 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, Tom. III, Bucureşti 1912, pag. 56-57.

256 Ibidem, Tom.II, Bucureşti 1911, pag. 538.

257 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Bucureşti 1982, pag. 405-406.

258 Ibidem, pag. 405.

259 „Cuvântări liturgice" de Vasile episcopul Oradei, ed. a II-a, Oradea 1976, pag. 23.

260 „Morala creştină ortodoxă" de Dr.Orest Tarangul - Valea Uţei, protoprezbiter şi profesor. Ed. a II-a 1925. Aprobat de Sf. Sinod (Nr. 326 din 15/28 XI 1921), pag. 73.

„Rugăciunea cuprinde în sine toate formele zbuciumului sufletesc al omului: ea este bucurie şi plâns, e preamărire şi cerere, e vijelie şi pace, e îndoială şi certitudine, e suspin şi fericire, e înălţare şi smerenie. De aceea iubite frate, când mintea ta este în întuneric, *roagă-te* şi se va umple de lumină, când voinţa ţi-e şovăielnică, *îngenunchează* şi te vei ridica hotărât, când inima ţi-e tulbure, roagă-te şi vei dobândi pacea; când simţurile îţi sunt răscolite, îngenunchează şi se vor însenina; când ai căzut în ispită îndreaptă-te spre Dumnezeu şi te va mângâia...

Ea modelează sufletul după chipul lui Dumnezeu şi-i sfinţeşte trupul, făcându-l vas ales şi curat al neprihănirii. Rugăciunea este *cheia de aur* cu care întoarcem orologiul sufletului şi-l potrivim să meargă *după voia lui Dumnezeu.*"[261]

„Până în secolul IV totdeauna se alcătuiau rugăciuni *noi* (fiecare credincios se ruga sub impresionarea inimii sale de puterea Cuvântului care sfinţeşte, sau a Duhului Sfânt. Mult mai târziu s-au introdus rugăciunile robot-mătănii după model păgân n.n.)."[262]

c) Muzica sau cântarea:

„Lui Dumnezeu îi trebuie oferit ca dar curăţia sufletului, iar ca jertfă, lauda şi *imnul*..."

(Lactanţiu)[263]

„...lăudarea lui Dumnezeu prin *cântarea* a dulce răsunătoarelor versete şi a muzicii, devenite oarecum *'jertfa buzelor'* (Osie XIV,3)."[264]

* cântarea cu adunarea

„Ioan Hrisostom se exprimă astfel:

'De demult se adunau toţi creştinii şi *cântau împreună;* aceasta o facem şi noi acum'."

(Homil. XXXVI în I Cor.)[265]

---

261 „Îndrumător bisericesc, misionar şi patriotic - 5", Galaţi 1989, pag. 107.

262 „Tezaurul liturgic" tom.II de Badea Cireşeanu, Bucureşti 1911, pag. 541.

263 „Patrologie", vol.II de Preot Prof.Dr.Ioan G.Coman, Bucureşti 1985, citând pe Lactanţiu din Epit.divin.instit.cap.VI, 25,6-7.

264 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, Bucureşti 1945, p.334.

265 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.II, Bucureşti, p. 476.

„Împreună cu cântăreţul cânta psalmi *toată adunarea*, după cum a cântat şi Isus Hristos împreună cu discipolii Săi la cina cea de taină (Mat. 26,30)."[266]

„Şi femeile şi bărbaţii şi bătrânii şi tinerii se deosebesc după vocea cântării, spiritul cântării armonizând cu vocea fiecăruia; o singură melodie lucrează *întru toţi*."

(Ioan Hrisostom)[267]

„Ambrozie vorbind din biserica sa din Mediolan şi de cântările liturgice de aici, zice că: 'Răspunsurile psalmilor prin cântarea bărbaţilor, femeilor, fecioarelor şi copiilor se aseamănă cu zgomotul ce iese din undele mării'."[268]

„Vedem dar că poporul a cântat totdeauna în Biserică"[269]

* corul comunităţii

„În afară de aceasta (cântarea cu adunarea n.n.) trebuia înfiinţată instituţia specială a psaltilor pentru menţinerea melodiilor bisericeşti şi a spiritului dogmatic."[270]

„Cu începutul secolului al II-lea al creştinismului, Biserica nu se mai îndestulă cu cântările scoase din Vechiul Testament şi cu cântarea psalmilor, ci de acum înainte se ridicară bărbaţi creştini înzestraţi cu ştiinţă şi focul pietăţii şi începură *a compune* imne în spiritul evangheliei."[271]

„Potrivit canonului 17 al sinodului din Laodiceea: 'Nu trebuie să se cânte în adunări psalmi fără întrerupere, ci *după fiecare psalm* să se citească'."

(pentru armonia serviciului divin n.n.).[272]

---

266 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu Tom.II, Bucureşti 1911, pag. 476.
267 Ibidem, pag. 476.
268 Ibidem, pag. 476.
269 Ibidem, pag. 478.
270 Ibidem, pag. 478.
271 Ibidem, pag. 491.
272 Ibidem, pag. 387.

* reguli ale cântării

„Voim ca cei ce vin în biserică spre a cânta să nu întrebuinţeze *strigări necuviincioase*, silind şi firea spre *răcnire*, nici a pronunţa ceva din cele nepotrivite şi neînsuşite în biserică; ci cu multă luare aminte şi cu umilinţă a aduce lui Dumnezeu privitorul celor ascunse, acest fel de Psalmodii, căci sfinţitul cuvânt (Biblia n.n.) a învăţat că fiii lui Israel să fie evlavioşi."

(Can.75.Sinod VI (691)).[273]

„Să-I înălţăm dar laudă, nu numai *din gură*, ci şi *din inimă*, ca să ne primească ca fii."

(Clement Romanul)[274]

d) Citirea Sfintei Scripturi (Şcoala de Sabat)

„Creştinii începură serviciul lor divin mai întâi prin *citiri* de bucăţi din *Vechiul* apoi şi din *Noul Testament*."[275]

„...în folosul serviciului divin, evangheliile se mai împărţiră (pe lângă capitole şi versete n.n.) şi în pericope sau *lecţiuni* (lectiones)" (pentru studiu în fiecare Sabat n.n.).[276]

„În primele trei secole alegerea citirilor evanghelice depindea de autoritatea superiorilor, căci încă nu erau fixate pericope (lecţiuni n.n.) pentru anumite zile. În canonul 16 al sinodului din Laodiceea citim numai că:

'*Sâmbăta* (sabaton - în original n.n.) împreună cu alte *scripturi* să se citească şi *Evanghelia*.' (deci în Şcoala de Sabat n.n.)."[277]

„Pericopele (*lecţiunile* n.n.) lui Eutalie erau aşa de mari încât una singură conţinea *5 ori 6 capitole* din ziua de astăzi. Lucrul acesta se

273 „Pidalion cu ocârmuire nouă şi tâlcuiri" de Arhimandr.Zosima Târâlă şi Icon.Stav.Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 288.

274 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere Pr.D.Fecioru, Bucureşti 1979, pag. 98.

275 „Istoria bisericească" de Arhiereu Callist I. Botoşăneanu şi Protoprezbiterul Simeon Popescu, cu aprobarea Sf.Sinod nr. 184, din 17-V-1902, Bucureşti 1903, pag. 49.

276 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 382.

277 Ibidem, pag. 382.

explică prin faptul că serviciul divin nu era aşa de bogat în imnologie (accentul se punea pe învăţarea Bibliei, nu pe cântece n.n.) cum îl vedem mai târziu."[278]

„Evanghelia să o citească diaconul (*diakonos*) sau prezbiterul (*presbiteros*)." (Constit. Apost.lib.II, c.LVII în l.greacă).[279]

„Păstorii pe care îi puneau apostolii să conducă turma cuvântătoare, fără îndoială că trebuie să fi dat în serviciul, deopotrivă însemnătate cărţilor *Vechiului Testament* şi celor din *Noul Testament*." (ca lecţiunile de azi n.n.).[280]

e) Predica sau cuvântul

„Istoria Bisericii creştine este într-o mare măsură istoria *predicării cuvântului* lui Dumnezeu."[281]

„Adevăratul cult e alcătuit din virtute, dreptate şi *cuvânt*, căci Dumnezeu e *Cuvânt*..."

(Lactanţiu)[282]

„Cuvântarea cea mai dezvoltată în Biserică este *predica* propriu-zisă, fără a se ignora celelalte tipuri de cuvântări."[283]

„Veacul al II-lea, de asemenea, ne dă mărturii despre predica necurmată, mai bine organizată, despre rânduirea ei *în mijlocul* sfintei Liturghii (serviciului divin n.n.) şi despre legătura ei cu citirea Sfintei Scripturi."[284]

„Domnul Hristos a poruncit apostolilor Săi: 'Mergeţi în toată lumea şi propovăduiţi Evanghelia la toată făptura' (Marcu XVI,15) şi 'iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârşitul veacului' (Matei XXVIII,20). Însuşi Domnul Hristos, capul Bisericii (Efes.V,23) a

278 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 382.

279 Ibidem, pag. 332 (vezi citatul din Constit.Apostolice în original).

280 Ibidem, pag. 568.

281 „Omiletica" - manual pentru seminariile teologice - de Pr.Nicolae Petrescu, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1977, pag. 19.

282 „Patrologie", vol.II de Preot Prof.Dr.Ioan G.Coman, Bucureşti 1985, citând pe Lactanţiu din Edict. divin. instit. cap.VI, 25,6-7.

283 „Omiletica" de Pr.Nicolae Petrescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1977, pag. 164.

284 Ibidem, pag. 256.

rânduit în Biserică dregătoria de *a predica cuvântul lui Dumnezeu* ca mijloc divin pentru dobândirea mântuirii.

'Binevestitorii' şi 'învăţătorii' sunt puşi alături de apostoli: Şi a dat pe unii ca să fie apostoli, pe alţii prooroci, pe alţii învăţători, pe alţii *păstori* şi învăţători' (Efeseni IV,11)."[285]

„Propovăduirea este una din funcţiile esenţiale ale Bisericii. Prin *predică* se învaţă adevărurile de credinţă şi în mod special se îndrumează credincioşii pe calea desăvârşirii morale, adică spre practicarea virtuţilor creştine. Predica nu urmăreşte numai o expunere a învăţăturii divine, ci ea ţinteşte la educarea sufletului credincioşilor, ca ei să ajungă la roade ale duhului: dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, facerea de bine, credinţa, înfrânarea, curăţia (Galateni V,22)."[286]

„Cuvântările bisericeşti fură numite în diferite chipuri. Apostolul Pavel le intitulă 'cherigma' adică 'propovăduire' (1 Cor. 2,4). Tertulian le numeşte 'adlocutiones'; grecii le numeau 'logos' (cuvinte), ori 'didascalia' (învăţătură) sau mai des 'homiliai' (vorbiri; Ieronim şi Augustin le cheamă 'disputationes' ori 'sermones'. Mai târziu cuvântările bisericeşti fură numite 'predicationes' (predicatio, predica) adică *'predici'* sau rostiri înaintea poporului, iar vorbitorul fu intitulat *'predicator'* sau vorbitor în faţa adunărilor creştine."[287]

„Credincioşii puneau mare preţ pe *predică* şi de aceea, predicile predicatorilor distinşi *se scriau*, după ce erau rostite în Biserică."[288]

„Unii dintre părinţii bisericeşti compuneau cuvântări şi apoi le dau la alţii ca să le pronunţe."[289]

„Părinţii bisericeşti îndătinau a rosti o cuvântare în timp de *o oră*, iar Hrisostom înzestrat fiind cu strălucirea retorică cuvânta deseori şi câte *două ore*."[290]

---

285 „Omiletica" de Pr.Nicolae Petrescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1977, pag. 19-20.

286 „Omiletica" - manual pentru seminariile teologice, de Pr.Nicolae Petrescu, cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1977, pag. 16.

287 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, apărut cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, vol.II, pag. 574.

288 „Omiletica" de Pr.Nicolae Petrescu, Bucureşti 1977, pag. 257.

289 Ibidem, pag. 577.

290 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, apărut cu aprobarea Sf.Sinod, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 577.

„Aveau îngăduiala diaconii de la episcop (prezbiter sau păstor n.n.) ca să predice poporului, ca şi odinioară diaconii Filip şi Ştefan. Ieronim ne spune că Efrem Sirul pe când era diacon al Bisericii din Edesa a cuvântat cu îndestulare şi frumuseţe poporului; tot aceasta ne-o afirmă cu adâncă admiraţie şi Sozomen. Cele mai strălucite dintre cuvântările lui Ioan Hrisostom şi anume 'despre firea dumnezeiască, despre anateme', şi altele, sunt rostite de el când era diacon în Antiohia."[291]

„Latura practică a slujirii lor (diaconilor) a rămas caracteristică diaconatului şi s-a întins în epoca următoare la toate nevoile asistenţei în comunitate. Este ştiut că ei cu îndeplinit şi slujba cuvântului *predicând* şi botezând."[292]

„Din timpuri vechi *femeile* îndrăzneau să explice în biserică ca şi în public din textele Sfintei Scripturi."[293]

„Iată ce citim în Pidalionul de Neamţ, la fila 188 verso: 'De va fi vreun mirean iscusit în cuvânt şi cu chip cucernic, nu se opreşte de a răspunde şi de a învăţa... În acest chip a vorbit Apolo şi învăţa cele pentru Domnul, cu toate că numai botezul lui Ioan ştia (Fapte 18,25) şi Acvila şi Priscila, care l-au învăţat pe acest Apolo mai cu scumpătate calea Domnului'."[294]

„Căci acolo unde există oameni în stare să aducă servicii fraţilor lor, ei sunt invitaţi de sfinţii episcopi să vorbească poporului. Aşa a vorbit Evelpist în Laronda la rugămintea fericitului episcop Leon; tot aşa şi la Iconium, Paulin fiind rugat de episcopul Celsus, precum şi în Sinada, Teodor, de faţă fiind episcopul Aticus. Şi se poate ca astfel de cazuri să se fi petrecut şi în alte locuri, dar pe care noi nu le cunoaştem."

(Eusebiu de Cezareea)[295]

---

291 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, apărut cu aprobarea Sf.Sinod, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 334

292 „Istoria bisericească universală", vol.I (1-1054), ed. a II-a, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1975, pag. 58.

293 „Pidalion" de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 285.

294 „Despre credinţa ortodoxă" de Arh.Cleopa Ilie, Bucureşti 1981, pag. 273.

295 „Eusebiu de Cezareea - scrieri", traducere de Pr.Prof.T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 244 (cartea VI, cap. 19,18).

* ţinuta predicatorului

„Predicatorul bisericesc (keryx) să nu se amăgească de 'aplauzele poporului' şi să nu umble după ele."

(Ioan Hrisostom)[296]

„Erudiţia cea mai autentică şi dovezile de specialitate cele mai concludente sunt... (doar) o podoabă exterioară şi melancolică pentru un teolog, dacă în intimitatea vieţii lui, el este *călcătorul Decalogului.* Cât de jalnic scot capul de sub hlamida retoricii de pe catedră sau de pe *amvon*, trenţele şi păcatele celui ce a uitat că din comoara inimii vorbeşte gura."

(Gala Galaction)[297]

„În timpurile vechi, toţi părinţii şi scriitorii bisericeşti răsăriteni şi apuseni şi-au concentrat atenţia şi *studiul* lor în prima linie asupra cărţilor *Vechiului şi Noului Testament*, explicându-le, făcând omilii asupra lor şi scoţând din ele cele mai bogate învăţături liturgice, dogmatice, morale, istorice şi canonice. Pe atunci nu era hotărâtă ordinea citirilor din Sfânta Scriptură şi de aceea era lăsată în voia păstorilor bisericeşti (şi era acesta un drept divin n.n.)."[298]

f) Zecimi şi daruri (colecta):

* zecimi

„Ia, după socotinţa ta, pârga din argintul, din hainele şi din toată averea ta şi o dă *potrivit poruncii.*"

(Didahia)[299]

„Avraam... i-a dat *zeciuială* din toată prada..."[300]

„Iacov în Betel (Fac. XXVIII, 22) a consacrat *zeciuială* lui Dumnezeu."[301]

---

296 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 577.

297 „Gala Galaction" de Preot Gheorghe Cunescu, cu binec. P.S.Dr.Antim Nica. Ed.Arhiepiscopia Tomisului şi Dunării de jos, Galaţi 1989, pag. 116.

298 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.II, Bucureşti, pag. 570.

299 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 31.

300 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Pr.P.A.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.I, Bucureşti 1944, pag. 315.

301 Ibidem, pag. 315.

„Să nu stai la îndoială când dai şi nici să murmuri când dai, că vei cunoaşte cine este Bunul *Răsplătitor* al plăţii."

(Didahia)[302]

„În genere plata *desatinei* sau a părţii *a zecea* din avere către atotputernicul Dumnezeu, cum se vede, era lege naturală, originea căreia, ca şi originea aducerii de jertfe se pierde în negura vechimii, deoarece pravilele de mai târziu ale legiuirii lui Moise în chestiunea aceasta nu au fost decât o *confirmare* a *obiceiului din străvechi* existent."[303]

„Din Faptele Apostolilor se ştie că cei dintâi creştini făceau bisericii tot felul de daruri şi că în comunităţile bogate se făceau colecte pentru cele mai sărace. Cu timpul se pomeneşte chiar de *dijmă*, adică *a zecea parte* pe care creştinii o dau bisericii din tot ce aveau." (vezi şi Matei 23,23, în original n.n.).[304]

* daruri (colecte)

„Biserica creştină are o dimensiune proprie şi *sacră*: de Biserică *slujitoare*. Dimensiunea aceasta sacră pune pe fruntea ei o tărie de neînvins: 'încât porţile iadului nu o vor birui' (Matei 16,18)."[305]

„Această slujire prin *darurile materiale* date fraţilor era considerată ca o slujire *liturgică* (leitoyrgos): ca *jertfă* bine plăcută lui Dumnezeu, pentru care ei slăveau pe Dumnezeu" (2 Cor. 9,12).[306]

„Primim adunarea ce se face în Biserica lui Dumnezeu spre folosul tuturor şi fericim *facerile de bine* ale fraţilor ce se fac prin Biserică la *săraci*."

(Canonul 21 - Sinod Gangra 340)[307]

302 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere Pr.D.Fecioru, Bucureşti 1979, pag. 27.

303 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de P.A.Lopuhin, vol.I, Bucureşti 1944, pag. 315.

304 Istoria bisericească universală de la 1054 până azi" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1920, pag. 20.

305 „Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic - 5", Galaţi 1989, pag. 144.

306 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 452.

307 „Pidalion" de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 137.

„Nu pretinde că aduni bogăţii pentru a le da săracilor ca să te mântuieşti... pentru că împărăţia lui Dumnezeu se poate cumpăra numai cu *doi bănuţi.*"

(Ioan Scărarul)[308]

„În fiecare zi ne faci *lupi* - îi reproşau lacomii vremii sfântului Ioan Gură de Aur - şi mereu repeţi acest lucru de ani de zile. 'Oare v-aţi lăsat voi de *lăcomie* ca să mă las şi eu de a vă numi lupi?' le răspundea marele ierarh şi predicator."[309]

„Tot conţinutul teoretic şi conceptual, în alè credinţei să-l convertim în *trăire*, ca să treacă la înfăptuire. .

'Străinul nu petrecea noaptea niciodată afară; porţile mele le deschideam călătorului (Iov 31,32). Dătu-m-am în lături când săracul dorea ceva şi lăsat-am să se stingă de plânsete ochii văduvelor? Mâncam oare singur bucata mea de pâine, orfanului nu-i dădeam din ea?' (Iov 31,16-17). 'Dacă un frate sau o soră, sunt goi şi lipsiţi de hrana cea de toate zilele şi cineva dintre voi le-ar zice: Mergeţi în pace! Încălziţi-vă şi vă săturaţi, dar nu le daţi cele trebuitoare trupului, care ar fi folosul? (Iacov II 15-16). Iată deci stringenta nevoie ca fiecare dintre noi să realizeze o veritabilă concordanţă între *credinţă şi fapte.*"[310]

„Un necredincios a întrebat odată pe un copil sărac care ieşea dintr-o biserică: 'Ce-ai învăţat tu astăzi...' Băiatul a răspuns că a învăţat că Dumnezeu este iubire - 'Dacă e adevărat asta, de ce n-a trimis Dumnezeu pe cineva să-ţi dăruiască o haină mai bună?' - După o clipă de gândire copilul răspunse: 'Cred că Dumnezeu a trimis pe cineva, dar acela *a uitat.*'" (Doamne ajută-ne să nu uităm n.n.).[311]

CONCLUZII:

„Pe la începutul secolului al II-lea şi chiar în tot cuprinsul acestui secol cultul creştinilor era îmbrăcat tot în simplitatea lui apostolică."[312]

---

308 „Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic - 5", Galaţi 1989, pag. 87.

309 Ibidem, pag. 127.

310 „Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic - 5", Galaţi 1989, pag. 144.

311 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed. Episcopiei Buzăului 1990, pag. 201.

312 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 64.

*„Închinarea în **comun** aşadar este putcrea de viaţă a creştinătăţii; în ea se oglindesc toate învăţăturile sfinte şi prin ea se explică luminos tot ce ni s-a orânduit de Mântuitorul lumii."*[313]

*„Rugăciunile voastre, milosteniile şi toate faptele voastre aşa să le faceţi, cum este scris în **Evanghelia Domnului nostru**."*

(Didahia)[314]

B. SERVICII DIVINE SPECIALE

Despre sacrament ca jurământ de credinţă (misterion, taină)

„Taină (*misterion*) care însemnează tot ce descoperă omului pe Dumnezeu, sau ceea ce înalţă pe om la Dumnezeu şi la lumea spirituală şi care-i aduce binecuvântare cerească (sau prin profanare blestem n.n.)."[315]

„*Botezul* nu-i o lucrare *magică* sau un automat care să ne asigure împărăţia cerurilor, cum emit aparatele din anumite localuri ciocolată printr-o simplă apăsare a unui buton. Ci... trebuie să fie o *permanentă* şi *responsabilă angajare* a noastră, personală." (nu a naşilor cum s-a inventat mai târziu n.n.).[316]

„Omul e o fiinţă înţelegătoare. El trebuie să ştie cu cine se împărtăşeşte ca să ştie ce obţine prin *sfânta Împărtăşanie*. Euharistia nu lucrează *magic* asupra lui, ca un obiect cu forţă atractivă asupra unui alt obiect. Hristos care se dă spre împărtăşire e un Hristos care S-a explicitat în cuvinte ce trebuie cunoscute şi primite cu *credinţă* de cei ce vor să se împărtăşească de El."[317]

---

313 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 53.

314 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere de Pr. D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 32.

315 „Simbolica" de Hristu Andruţos, trad. de Iustin Moisescu, profesor universitar. Editura centrului mitropolitan al Olteniei, 1955, pag. 250.

316 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, tipărită cu binecuvântarea şi sub îndrumarea P.S.Epifanie Norocel, episcopul Eparhiei Buzăului, Ed. Episcopiei Buzăului, 1990, pag. 201.

317 „Spiritualitate şi comuniune în Liturghia ortodoxă", tipărită cu binecuvântarea I.P.S.Nestor, arhiepiscopul Craiovei şi mitropolitul Olteniei; autor: Preot Prof.Dr.Dumitru Stăniloae; Ed. Mitropoliei Oltenia, Craiova 1986, pag. 399.

„Sf. Ioan Hrisostom zice despre *botez* şi *euharistie* că: 'din *amândouă* a fost constituită Biserica' (Omilia 84 la Ioan) (cei doi stâlpi ai bisericii: unul la intrare şi unul în interior n.n.), iar Augustin le numeşte *'genuina'* şi Ioan Damaschin le aminteşte tot numai pe acestea *două*. (Expunerea credinţei ortodoxe 4,13) (vezi şi Chiril al Ierusalimului în Catehezele sale şi Ambrozie în cele şapte cărţi despre taine n.n.).[318]

„Spre exemplu, nu avem nici o mărturie *scripturistică* ori o hotărâre *oficială* a Bisericii că tainele sunt *şapte*."

(Hr. Andruţos - teolog grec)[319]

1. Serviciul divin special al BOTEZULUI (Legământul credinţei)

DEFINIŢIE

„*BOTEZUL* a fost practicat de Ioan Botezătorul şi apoi adoptat de Biserica creştină ca sfântă taină (sacramentum = jurământ de credinţă n.n.) însemnând *pocăirea de păcate* şi intrarea într-o *nouă viaţă* de sfinţenie. Cuvântul înseamnă *cufundare* sau *scufundare*, acesta fiind felul originar de botez."[320]

ISUS ÎNTEMEIETORUL BOTEZULUI CREŞTIN

„Botezul lui Ioan astfel era numai un simplu simbol al curăţirii, de care avea nevoie inima şi în urmă el trebuia să-şi găsească completarea în botezul de la *Duhul Sfânt*."[321]

„Mergând, învăţaţi toate neamurile *botezându-le* în Numele Tatălui şi al Fiului şi al *Sfântului Duh*" (Matei 28,19). Acestea le-a grăit (Isus) după învierea Sa din morţi."[322]

---

318 „Simbolica" de Hristu Andruţos, traducere din greacă de Iustin Moisescu, prof. universitar, Ed. centrului mitropolitan al Olteniei 1955, pag. 251.

319 Ibidem, pag. 98.

320 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcopul ortodox al Oradei, Editura Episcopiei ortodoxe române, Oradea 1955, pag. 13.

321 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 194.

322 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă", tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 43.

„Dacă, cum dovedesc unii rabini, exista şi mai înainte obiceiul de a boteza pe prozeliţi, care părăsind păgânismul lor, se sileau să capete accesul în comunitatea izraelită, apoi ritualul introdus de Ioan ca aplicat de dânsul *însuşi poporului iudeu*, cuprindea în sine ceva neobişnuit...

În cazul acesta, raportul său cu poporul israelit avea acel înţeles, ca şi cum însuşi acest popor a devenit păgân şi avea nevoie de aceea, că pe el iară din nou, ca pe nişte păgâni, să-i introducă în moştenirea lui Iehova" (dovedind prin aceasta necesitatea unui legământ al *adultului* cu Dumnezeu în locul circumciziei n.n.).[323]

„Ioan era un om bun care îndemna pe iudei să săvârşească între ei numai *fapte virtuoase*, iar faţă de Dumnezeu să fie cu *credinţă* (legământ al credinţei n.n.) şi să vină cu toţii la botez, zice el, căci numai atunci e plăcut botezul înaintea Domnului, dacă te cureţi nu atât ca să ţi se ierte anumite greşeli, cât mai ales că te purifici *sufleteşte* printr-o viaţă mai *sfântă* (ceea ce un sugar nu realizează n.n.).

(Eusebiu din Cezareea)[324]

SITUAŢII EXCEPŢIONALE

„Afară de botezul prin apă, mai este şi botezul *sângelui* şi botezul *dorinţei*. Cel dintâi (botezul sângelui n.n.) este însuşi martirismul pentru numele lui Hristos care ţine loc de botez valid, chiar dacă martirul nu a fost botezat, dar a încetat din viaţă în munci. Cel de al doilea (botezul dorinţei n.n.) este dorinţa fierbinte a cuiva de a se mântui (situaţia tâlharului de pe cruce n.n.) deşi nu a fost botezat."[325]

„Ambrozie în 'Cuvântări funebre asupra împăratului Valentinian II' nr. 53, ce a murit catehumen (înscris la clasa de botez n.n.) zice: 'martirii se spală prin sângele lor; acesta (Valentinian) prin dorinţa lui" (de fapt şi unii şi alţii prin credinţa fierbinte în Isus Hristos n.n.).[326]

323 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 194.

324 „Eusebiu de Cezareea", scrieri, partea întâia, tipărită cu binec. P.F.P. Teoctist, patriarhul BOR, traducere de Pr.Prof.T.Bodogae, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 57.

325 „Tezaurul liturgic" de Prof. Dr.Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf Sinod, vol III, Bucureşti 1912, pag. 310-311.

326 Ibidem, pag. 311.

BOTEZUL - LEGĂMÂNT AL CREDINŢEI

„Iată, creştini suntem cu toţi şi purtăm botezul. Cel ce *a crezut* şi *s-a botezat*, mântui-se-va" (nu cel ce *a fost botezat* fără voia lui n.n.).[327]

„Deci naşterea din nou înseamnă a avea botezul din apă şi Duhul Sfânt, pe care l-au primit şi îl dau apostolii Domnului, cărora le-a zis Domnul după învierea Sa: 'Mergeţi în toată lumea şi propovăduiţi Evanghelia la toată făptura. Cel ce *va crede* şi *se va boteza* se va mântui, iar cel ce *nu va crede* se va osândi'."[328]

„Deci botezul a devenit expresia *votului moral*, prin dorinţa de a arăta prin viaţa sa cea mai bună, că în adevăr s-a produs *o schimbare* şi în însăşi dispoziţia *inimii*."[329]

„În Vechiul Testament, Dumnezeu a ales un popor unit *trupeşte* (de aceea tăierea împrejur ca legământ se făcea la naştere n.n.) în Noul Testament un popor unit *sufleteşte prin credinţă*" (Deci botezul marchează credinţa celui ce a hotărât să încheie legământul n.n.)

(Preot Prof.Dr.Dumitru Stăniloae)[330]

„Pentru că nici Botezul, nici Dumnezeu, nici Satana nu sileşte *voia omului*."

(Marcu Ascetul)[331]

CREDINŢA ADEVĂRATĂ FACE VALABIL BOTEZUL

„Sinodul ecumenic (canonul 8) şi sinodul de la Laodiceea (canonul 7) statornicesc că: *dogma*, adică *învăţătura despre Hristos* este criteriul validităţii (valabilităţii n.n.) botezului" (de aceea există

327 „Filocalia" sau culegere din scrierile sfinţilor Părinţi, vol.V, traducere de Pr.Prof.D.Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1976, pag. 37.

328 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhimandrit Cleopa Ilie, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 118.

329 „Istoria biblică. Noul Testament" de prof. A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 194.

330 „Sfântul Chiril al Alexandriei" - scrieri, partea întâia: Închinarea şi slujirea în duh şi adevăr, traducere de Pr.Prof.Dr.Dumitru Stăniloae, cu binecuvântarea P.F.P.Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pa. 373.

331 „Filocalia sfintelor nevoinţe ale desăvârşirii", traducere de Preot Prof.Dr.Dumitru Stăniloae, ediţia a II-a, Ed. Harisma, Bucureşti 1992, vol.I, pag. 321.

şi botez fals întemeiat pe o învăţătură falsă sau lipsa unei învăţături ca în cazul copiilor n.n.).[332]

SEMNIFICAŢIA BOTEZULUI

„Verbul grecesc *'baptizein'* are acelaşi înţeles ca şi verbul ebraic *'tabal'* adică *'a afunda'*.[333]

„Această formă a botezului (prin scufundare) în primul rând este în acord cu însemnătatea cuvântului *baptisma-afundare*."[334]

„Sfânta noastră biserică face botezul prin *afundare*, nu prin turnare sau prin stropire pentru că chiar cuvântul *botez* are însemnătatea de *'a afunda'*, *'a cufunda'*.[335]

„Afundarea *închipuieşte* moartea şi îngroparea Mântuitorului şi moartea omului *celui vechi al păcatului*, iar ridicarea din apă *închipuieşte* învierea de a treia zi a Domnului şi naşterea omului *celui nou*, curat şi drept în Hristos."[336]

„Toţi cei ce trec prin apa botezului trebuie să omoare (prin Duhul Sfânt n.n.) toată tabăra răutăţii în apă şi anume: lăcomia, pofta desfrânată, cugetul răpitor, patima înfumurării şi mândriei, pornirea mânioasă, furia, pizma, bârfirea, toate acestea şi cele asemenea. Deoarece aceste patimi obişnuiesc să urmeze firii noastre, trebuie să le omorâm în apă."

(Grigorie de Nyssa)[337]

„Omul născându-se astfel duhovniceşte, se face mădular al trupului tainic al lui Hristos, adică se face membru al bisericii cum zice sf.Apostol Pavel: 'Împreună cu El (cu Hristos) ne-am îngropat prin

332 „Simbolica" de Hristu Andruţos, traducere de Iustin Moisescu, profesor universitar, Ed. centrului mitropolitan al Olteniei, 1955, pag. 267.

333 „Tezaurul liturgic" de Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 308.

334 „Simbolica" de Hristu Andruţos, 1955, pag. 265.

335 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă", Bucureşti 1987, pag. 44.

336 „Catehismul creştinului drept credincios", tipărit cu binecuvântarea I.P.S.mitropolit Iustin al Moldovei şi Sucevei, Iaşi 1957, pag. 42.

337 „Sfântul Grigorie de Nyssa" - scrieri, partea întâia, tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, traducere de D.Stăniloae şi Ioan Buga, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 62.

botez întru moarte, pentru ca după cum Hristos a înviat din morţi prin mărirea Tatălui, aşa şi noi *să avem o viaţă nouă*'."[338]

„Isus a răspuns: 'Adevărat, adevărat zic ţie, de nu se va naşte cineva *din apă* şi din *Duh*, nu va putea să intre în împărăţia lui Dumnezeu' (Ioan 3,5)" (aceasta este regula dar cu tâlharul de pe cruce Isus ne-a arătat că Dumnezeu poate admite şi excepţii ca situaţii deosebite n.n.).[339]

„Apa îndeplineşte icoana morţii iar Duhul dă arvuna vieţii."
(Ioan Damaschin)[340]

„Iar această mântuire prin apă închipuia botezul, care vă mântuieşte astăzi şi pe voi, nu ca ştergere a necurăţiei trupului, ci ca deschiderea *cugetului bun* către Dumnezeu, prin învierea lui Iisus Hristos (1 Petru 3,21)."[341]

„Denumirile date tainei sfântului botez (ne dezvăluie semnificaţia sa n.n.): 'baie', 'izvor sfânt', 'iluminare', 'renaştere', 'naştere din nou', 'sfinţire', 'pecetea lui Hristos', 'baia vieţii', 'baia renaşterii', *'baia pocăinţei'*" (observaţi legătura cu pocăina n.n.).[342]

„Botezul era numit baie sau spălare = loytron, lavracum, renaştere = paliggenesia = regeneratio, baia renaşterii = lavracum regenerations, luminare = fotismos = illuminatio, *pecetea credinţei* = sfraghis tes pisteos ş.a." (observaţi legătura botezului cu credinţa n.n.).[343]

„Sfântul apostol Pavel îl numeşte 'înnoire a vieţii'(Rom. 6,3-5), făcută prin *lucrarea Sfântului Duh* (Tit 3,5)."[344]

---

338 „Catehismul creştinului drept credincios", Iaşi 1957, pag. 42.

339 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhim.Cleopa Ilie, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 118.

340 „Omiletica" de Pr.Nicolae Petrescu, tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1977, pag. 274.

341 „Biblia sau Sfânta Scriptură" cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1380.

342 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă", Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 44.

343 „Istoria bisericească universală", manual pentru Seminariile teologice, de Pr.Prof.Dr.Ioan Rămureanu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1992, pag. 90.

344 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhim. Cleopa Ilie, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 119.

„Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor."

(Simbolul credinţei)[345]

HRISTOS ŞI CONSECINŢELE PĂCATULUI LUI ADAM

„Primii noştri părinţi supuşi la cercare şi la înrâuriea lui Satana, căzură în rău. Mai multe din privilegiile naturei lor primare dispărură cu nevinovăţia în care fuseseră creaţi, şi nu mai rămaseră decât cu o natură *degenerată*. Neavând copii decât în urma căderii, ei nu putură să le transmită decât acea *natură degenerată* şi viţiată. Şi acest viţiu natural (concupiscenţia n.n.) al omenirii se numeşte păcat originar (deci moştenim înclinare spre păcat - fire pământească - nu păcat sau vinovăţie n.n.)."[346]

„... la cap.VII din Epistola către Romani... apostolul nu descrie starea omului *renăscut* (prin convertire n.n.), ci pe a celui natural (moştenit n.n.)."[347]

„Păcatul *strămoşesc* ca necurăţie ereditară şi întinare a sufletului *nu se impută*, iar omul *nu este răspunzător* de aceasta (omul e răspunzător nu pentru înclinaţia spre păcat, ci pentru păcatele făptuite de el însuşi pentru care va plăti cu moartea a doua n.n.)"

(Damalas - teolog grec)

(deci noul născut nu are nici o vină pentru care să trebuiască botezat n.n.)[348]

„Dumnezeu a voit să reformeze, în ordinea spirituală, omenirea căzută. Pentru aceasta, în persoana Fiului sau Cuvântului său, El împărtăşi omenirei:

1) adevărul
2) graţia (harul) sau un ajutor supranatural pentru a face binele
3) un principiu de înviere şi de nemurire pentru corpul supus morţii.

---

345 „Carte de rugăciuni", tipărită cu binecuvântarea P.S.A.Dr.Antim Nica, Ed.Arhiepiscopiei Galaţi 1981, pag. 21.

346 „Expunerea DOCTRINEI Bisericii Creştine Ortodoxe" de W.Guette, ediţia a III-a, cu voia şi binecuv.Sf.Sinod. Tipografia cărţilor bisericeşti, Bucureşti 1901, pag. 26-27.

347 „Simbolica" de Hr.Andruţos, traducere de Iustin Moisescu, Ed.Centrului Mitropolitan al Olteniei 1955, pag. 155.

348 Ibidem, pag. 166.

Pentru a opera această regenerațiune a omenirii, Dumnezeu se făcu om în persoana *Fiului*."[349]

„Așadar, precum prin greșeala *unuia* a venit osânda pentru *toți oamenii*, așa și prin îndreptarea adusă de *Unul* a venit pentru *toți oamenii*, îndreptarea care dă viață" (dreptul de a candida la viața veșnică pierdută prin Adam, l-am recăpătat prin moartea lui Isus Hristos; deci vina păcatului strămoșesc a fost ștearsă la cruce n.n.).[350]

DOGMA VINOVĂȚIEI COPILULUI PRIN PĂCAT STRĂMOȘESC E ABSURDĂ ȘI PENTRU CEI CE AU INVENTAT-O

„Dificultatea principală (recunosc ei n.n.) pentru care dogma (vinovăției prin păcat strămoșesc n.n.) devine *de neînțeles* pentru noi (ortodocșii greci n.n.) este elementul *liberei voințe* (posibilitatea de a alege n.n.) care lipsește în chip limpede (la nou născut n.n.) din păcatul moștenit. Dacă se dovedește în realitate că: unde este păcat și vină acolo este și liberă voință (pe care copilul sugar nu o are n.n.) cum ne arată rațiunea, este evident că ne găsim în acest fel în fața unei probleme foarte dificile și *insolubile*."

(Hristu Andruțos - teolog ortodox grec)[351]

COPIII MORȚI NEBOTEZAȚI NU VOR FI OSÂNDIȚI

„În Biserica Greacă... Economos a scris în Catehismul său pe baza unor expresiuni ale Părinților bisericești că *nu vor fi osândiți* copiii care mor nebotezați." (Dumnezeu în prețiința Sa va învia pentru viață veșnică pe cei care dacă ar fi trăit I-ar fi slujit Lui n.n.).[352]

„Căci Dumnezeu știe de mai înainte pe cei care vor urma să se mântuiască prin pocăință și pe cei ce nu vor face aceasta, chiar dacă aceștia din urmă încă nu *s-au născut*."

(Iustin Martirul)[353]

---

349 „Expunerea DOCTRINEI Bisericii Creștine Ortodoxe" de W.Guette, ediția a III-a cu aprobarea Sf.Sinod, București 1901, pag. 27.

350 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, București 1991, pag. 1280 (Rom. 5,18).

351 „Simbolica" de Hristu Andruțos, traducere din limba greacă de Iustin Moisescu, Ed. Centrului Mitropolitan al Olteniei 1955, pag. 168.

352 Ibidem, pag. 262.

353 „Apologeți de limbă greacă", traducere de T.Bodogae, Olimp Căciulă, D. Fecioru, Ed. IBM al BOR, București 1980, pag. 43.

NICI ACEI DINTRE EI CE NU VOR ÎNVIA NU VOR FI OSÂNDIŢI

„Teodoret, Atanasie cel Mare şi Sfântul Grigorie socotesc că aceştia nu vor fi *osândiţi*, dar nici nu vor fi slăviţi. (Pentru că dacă ar fi trăit n-ar fi ales pe Dumnezeu - şi El ştie aceasta în preştiinţa Sa, ei nu vor fi mântuiţi, nici condamnaţi, ei neînviind vor fi ca şi cum n-au existat niciodată n.n.).

Cu aceasta sunt de acord şi teologii scolastici."[354]

CHIAR NEBOTEZAŢI, COPIII CREDINCIOŞILOR SUNT SFINŢI

„În căsătoriile mixte dintre un soţ creştin şi altul necredincios, Apostolul Neamurilor spune că copiii sunt *'sfinţi'*, fiindcă se sfinţeşte necredinciosul prin soţia creştină (I Cor.7,14)."[355]

„Căci bărbatul necredincios se sfinţeşte prin femeia credincioasă şi femeia necredincioasă se sfinţeşte prin bărbatul credincios. Altminterea, copiii voştri ar fi necuraţi, dar acum *ei sunt sfinţi*."[356]

„Domnul a spus: 'Să nu-i opriţi de la Mine' (înseamnă că ei doresc, înţeleg, deci să nu fie opriţi n.n.) să vină dar la Domnul când se fac mari (şi ei pot dori aceasta n.n.) să vină când deja pot învăţa, când vor înţelege la cine trebuie să meargă; atunci să devină creştini când *îl pot cunoaşte* pe Hristos. Această vârstă *inocentă* de ce s-ar grăbi pentru iertarea păcatelor? (de vreme ce Dumnezeu îi consideră sfinţi n.n.). Oare, legea civilă să fie mai *prudentă* faţă de prunci, că *nu le dă în sarcină* administrarea de bunuri pământeşti, iar noi *sa le punem* în seamă cele dumnezeieşti? (este omul mai bun decât Dumnezeu?) Cel puţin să ajungă acolo să poată fi *capabili* să ceară mântuirea şi să apară că i se dă aceasta unui solicitant." (ca botezul să nu fie o constrângere a voinţei n.n.)

(Tertulian)[357]

354 „Simbolica" de Hristu Andruţos, traducere din limba greacă de Iustin Moisescu, profesor universitar, Craiova 1955, pag. 262.

355 „Dicţionar al Noului Testament" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 439-440.

356 „Biblia sau Sfânta Scriptură", tipărită sub îndrumarea P.F.P.Iustinian, patriarhul BOR cu aprobarea Sfântului Sinod, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1968, pag. 1284 (I Cor. 7,14).

357 „De baptismo" de Tertulian; cap. XVIII, 5.

„La rabini s-a păstrat tradiţia, că Moise a părăsit casa tatălui său când era de *doisprezece* ani... Din această cauză în timpul lui Hristos, ei considerau această vârstă ca încheiere a copilăriei şi sosirea majoratului." (după majorat tânărul va hotărî singur să candideze la mântuire sau nu, libertatea de conştiinţă fiind un drept divin n.n.)[358]

„Până la *treisprezece* ani îndatoririle lui religioase (ale copilului n.n.) trebuie să fie săvârşite pentru dânsul de tatăl lui, dar din ziua împlinirii a treisprezece ani, tatăl mai mult nu mai răspunde de păcatele fiului său. Astfel, dumnezeiescul tânăr Iisus, care în acest timp împlinise doisprezece ani, se considera după lege aproape om independent şi capabil să dispună de timpul Său după chibzuinţa Sa (în ceea ce priveşte lucrurile spirituale n.n.)."[359]

CREŞTINII PRIMELOR SECOLE NU ŞI-AU BOTEZAT COPIII
(exemple stau sfinţii părinţi ai bisericii din sec. IV)

„Grigore Teologul s-a născut la anul 329 după Hristos... *Tatăl* său numit tot Grigorie *era episcop* la Nazianz. Dacă sf. Grigorie a avut viaţa cea mai fără prihană şi cea *mai sfântă*... aceasta se datoreşte *mamei* sale Nona, care avu grijă *să-l crească în sfintele precepte ale religiunii creştine.*

Primele învăţături le căpătă Grigorie în casa părintească. Fu apoi trimis la Cezareea din Capadocia ca să-şi completeze studiile (de şcoală n.n.). După *terminarea studiilor* (deci când ajunsese matur n.n.) se întoarse în sânul familiei, unde *se botează* şi *ajută* pe bătrânul său tată în conducerea episcopiei de Nazianz."[360]

„Sf.Vasile s-a născut în anul 330 după Hristos la Cezareea Capadociei dintr-o familie nobilă, bogată şi *foarte pioasă* (cu strămoşi martiri n.n.). Începutul instrucţiunii şi educaţiei sale *religioase* şi l-a făcut *în casa părintească* (unde nimănui nu i-a trecut prin gând să-l

358 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 76

359 Ibidem, pag. 76-77.

360 „Manual de Istoria bisericii creştine" de preotul iconom C.Ionescu, licenţiat în teologie. Carte aprobată de Sf.Sinod, ediţia a II-a, Bucureşti 1913, pag. 42 (vezi şi Istoria bisericească universală de Ioan Rămureanu, pag. 176-186).

boteze copil, căci ar fi fost contrar Sfintei Scripturi n.n.). Se botează *la etatea de 28 de ani* şi imediat fu numit ceteţ."[361]

„Ambrozie, episcopul Mediolanului s-a născut *din părinţi creştini* între anii *335-340* la Trier în Galia unde tatăl său era prefect... Murind episcopul Mediolanului şi făcându-se alegerea unui alt episcop se născu o mare neînţelegere... Ambrozie auzind de aceasta fu nevoit să intervie ca împăciuitor... deodată când toată lumea asculta în tăcere cuvântarea împăciuitoare a lui Ambrozie se aude strigătul unui copil din adunare zicând: 'Ambrozie episcop!' Auzindu-se acest strigăt... cu toţii au strigat: 'Ambrozie să fie episcop!'. În zadar se luptă Ambrozie ca să nu fie ales episcop, puindu-le înainte (explicându-le n.n.) *că el nu e creştin*, ci e numai *catehumen* (care se pregăteşte pentru botez n.n.) şi că el n-a învăţat decât dreptul. Poporul însă entuziasmat strigă... 'baia botezului va şterge totul'. Astfel Ambrozie fu ales episcop şi el a trebuit să primească, iar împăratul confirmă alegerea. *După ce se botează* fu hirotonisit (deşi creştini părinţii lui nu-l botezară sugar n.n.).[362]

„La Răsărit precum şi la Apus era răspândit în tot sec. al 4-lea (ca de altfel şi în primele 3 secole n.n.) şi chiar în sec. al 5-lea uzul (apostolic, biblic n.n.)... că copiii din părinţi creştini (I Cor. 7,14 n.n.) primeau botezul tocmai *la vârsta matură*... (abia în anul 418 în sinodul din Cartagina pe baza părerilor personale ale unor părinţi bisericeşti - Origene ce considera naşterea întinare trupească, Ieronim ce considera că la 3 ani copiii pot fi botezaţi, Ciprian ce susţinea că în a 2-a sau a 3-a zi de la naştere - a fost introdus botezul infantil, botezul constrângerii n.n.).[363]

---

361 „Manual de istoria bisericii creştine" de preotul iconom C.Ionescu, licenţiat în teologie. Carte aprobată de Sf.Sinod, ediţia a II-a, Bucureşti 1913, pag. 47-48.

362 Ibidem, pag. 42.

363 „Istoria bisericească universală" de Euseviu Popovici, profesor la Facultatea Teologică din Cernăuţi. Cartea întâia, vol.II, Tipografia cărţilor bisericeşti, filiala din Mănăstirea Cernica 1926, pag. 219.

ACTUL BOTEZULUI

a) Pregătirea pentru botez:

„De prin veacul II (în sec.I majoritatea celor ce se botezau erau prozeliţi iudei cărora le lipsea doar credinţa în Hristos n.n.) cei care doreau să se boteze (venind direct din păgânism n.n.) erau supuşi unei pregătiri mai îndelungate, care consta din *învăţarea adevărurilor fundamentale* ale credinţei creştine. Cei care se pregăteau astfel se numeau *catehumeni*."[364]

„*Catehumeni*, adică: oameni care învaţă."[365]

„Catehumenul, cel ce vine să se boteze trebuie să cunoască *învăţăturile fundamentale* ale Bisericii."[366]

„După practica primară creştină şi chiar cea de astăzi, *Decalogul* (cele 10 porunci ale lui Dumnezeu n.n.) *se învaţă* cu Simbolul Credinţei de către catehumeni. Iar fericitul Augustin spune că aşa de plăcut era *Decalogul* creştinilor primari încât şi săracii îl învăţau *pe dinafară* şi-l rosteau la uşile bisericilor când cereau milostenie (oare din ce carte sfântă rostesc cei care cer milostenie astăzi? n.n.)."[367]

„Clovis, un rege al Francilor, în urma predicii unui misionar, se hotărăşte să se încreştineze. Întrebând regele pe duhovnicul său (cel care predicase n.n.) *ce are de făcut* pentru *a fi admis* la sfântul botez, acela i-a răspuns: 'Să arzi ceea ce ai adorat până acum şi să adori ceea ce (până acum n.n.) ai ars'. Adică să distrugi idolii de care ţi-ai ţinut inima legată până astăzi şi apoi să slujeşti lui Hristos, pe care l-ai disprețuit."[368]

---

364 „Istoria bisericească universală - până la 1054" de I.Mihălcescu, profesor la facultatea de Teologie, Bucureşti 1911, pag. 135.

365 „Sfânta Liturghie - lămurită pe înţelesul tuturor" - Pr.C.Vuiescu în colaborare cu Pr.C.Dron. cu aprobarea şi bunecuv. Î.P.S.Irineu, mitropolitul Moldovei şi Sucevei. Ed. Ziarului Universul 1942, pag. 40.

366 „Tezaurul liturgic" de Prof. Dr.Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 309.

367 „Elemente de morală creştină" de Moise N. Pacu, carte reaprobată de Ministerul Instrucţiunii la 27 Aprilie 1921, ediţia a VIII-a, Bucureşti, pag. 14.

368 „Făclii pentru dreapta credinţă" - de Pr.Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1985, pag. 219.

„Înainte de botez să postească cel ce botează şi cel botezat şi alţi câţiva, *dacă pot*."[369]

b) Rolul slujbaşilor bisericii (adunării)

„Puterea (dreptul n.n.) de a împărtăşi botezul o are presviterul cel mai înalt care e episcopul (păstorul n.n.); după aceea o au presviterii şi diaconii, dar nu fără îngăduirea episcopului."

(Tertulian)[370]

„Dacă vreun *episcop* sau *prezbiter* nu ar boteza după porunca Domnului... să se afurisească (adică să fie destituit din funcţia de slujbaş al comunităţii n.n.)[371]

„Dar în cazuri extraordinare Biserica îngăduie... chiar *laicilor* (membrilor comunităţii fără funcţii administrative n.n.) să boteze pe cei ce sunt bolnavi greu (avându-se în vedere preoţia generală a tuturor credincioşilor în care sunt cuprinşi atât conducătorii cât şi cei conduşi n.n.).[372]

„Epifanie al Salaminei zice că 'este de luat în seamă că tagma *diaconeselor* este de mare trebuinţă în ordinea bisericească."[373]

„Apoi erau servicii care nu puteau fi îndeplinite decât de femei."[374]

„Datoriile *diaconeselor* erau:
- asistau la botezul femeilor
- instruiau femeile care se pregăteau pentru botez
- vizitau femeile bolnave şi purtau grijă de ele."[375]

---

369 „Scrierile părinţilor apostolici" de Pr.D Fecioru, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 28 (Didahia VII, 4).

370 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 317.

371 „Pidalion cu orânduire nouă şi tâlcuiri" de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 131.

372 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 333.

373 Ibidem, pag. 339.

374 „Pidalion" de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 17.

375 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf. Sinod, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 341-342.

„... în biserica creştină botezul... la caz de nevoie poate fi săvârşit şi de un mirean (membru fără slujbe în comunitate n.n.) şi chiar de o *femeie*."[376]

c) Momentul scufundării în apă:

„Taina (sacramentul - jurământ de credinţă n.n.) botezului se săvârşea prin *cufundarea* în apă (*per imersionem*) a catehumenilor..."[377]

„Gulielm Caveus întemeiat pe documente vechi susţine cu tot dreptul; că baptisteriile erau *mari*, spaţioase şi *cu apă din destul*."[378]

„Fântâna (bazinul) cu apă din fiecare baptisteriu, trebuincioasă pentru *a se afunda* în ea cei ce se luminau, se chema de Ciril al Ierusalimului colimvitră - adică *cisternă* ori *lac de înotat*; iar Optatus din Mileve o numea *piscină*."[379]

„Tot acolo - în Baptisteriu - zice Tertulian, fiind apă pentru cei chemaţi mai'nainte mărturisim îndestul credinţa *sub mâna presviterului* (căci pe temeiul mărturisirii credinţei sale, catehumenul va fi botezat n.n.)."[380]

„Cu privire la botez, aşa să botezaţi: după ce ai spus mai înainte toate cele de mai sus (sub mâna prezviterului n.n.) 'botezaţi *în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh*' în apă proaspătă. Iar dacă nu ai apă proaspătă, botează în altă apă; iar dacă nu poţi în apă rece, în apă caldă."[381]

„Din istorie se ştie că în Spania se săvârşea botezul printr-*o singură afundare* în secolul al VI-lea, pentru a se indica *unitatea de fiinţă*

376 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A. P. Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, Bucureşti 1944, vol.I, pag. 330.

377 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 152, cu aprobarea Sf.Sinod.

378 Ibidem, pag. 152.

379 Ibidem, pag. 153.

380 Ibidem, pag. 96.

381 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere, note şi indici de Pr.D.Fecioru, tipărită cu binecuvântarea P.S.P. Iustin, patriarhul BOR, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 28.

a persoanelor Sfintei Treimi (însuşi Hristos a murit o singură dată şi cu El suntem îngropaţi şi noi n.n.)."[382]

„Este îndeobşte cunoscut că şi în primele veacuri ale creştinătăţii, Taina Botezului era săvârşită, de cele mai adeseori prin cufundarea în apă naturală. Prin aceasta ea era alcătuită din două mişcări: întâi *afundarea* care simboliza moartea spirituală a omului vechi, a păcătosului şi apoi *ieşirea* din apă, care închipuia învierea morală a credinciosului la o viaţă nouă şi renăscută."[383]

„Locul botezului este Biserica..., dar se pot boteza catehumenii şi în afară de Biserică spre exemplu *în râuri, lacuri curate*, şi *în orice apă limpede*, curgătoare, proaspătă, vie, căci şi Mântuitorul în undele Iordanului s-a botezat, iar diaconul Filip în apa din apropiere a botezat pe eunuc. Se poate face botezul în paraclise, ori în casele particulare, la întâmplări grele."[384]

„Botezul se săvârşea de obicei în grup, ceea ce îl făcea mai solemn şi mai important. La primirea Botezului, candidaţii erau îmbrăcaţi în *haine albe* ca semn al curăţirii lor sufleteşti."[385]

d) După botez:

„Iar noi după ce l-am botezat pe cel ce s-a întărit în adevăr - zice apologetul Iustin - îl aducem în locul unde se găsesc adunaţi cei pe care noi îi numim fraţi, făcând rugăciuni comune pentru noi înşine şi pentru cel luminat, ca şi pentru toţi ceilalţi de pretutindeni, cu multă stăruinţă, ca să ne învrednicim ca, aflând *adevărul* să ne găsim şi prin fapte a fi nişte *buni trăitori* şi *păzitori* ai celor ce ne sunt poruncite... Încetând rugăciunile noi ne îmbrăţişăm unii pe alţii cu sărutarea păcii."[386]

---

382 „Simbolica" de Hristu Andruţos, traducere din limba greacă de Iustin Moisescu, prof. universitar. Ed.Centrului Mitropolitan al Olteniei, Craiova; Craiova 1955, pag. 267.

383 „Tâlcuiri din Sfânta Scriptură" de Teofil Herineanu, arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului, Ed.Arhiepiscopiei, Cluj-Napoca 1987, pag. 158.

384 „Tezaurul liturgic" de Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 312.

385 „Istoria bisericească universală", Manual pentru Seminariile teologice, de Pr.Prof.Dr.Ioan Rămureanu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1992, pag. 91.

386 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, tom.III, Bucureşti 1912, pag. 66. „Apologeţi de limbă greacă", trad.T.Bodogae, O.Căciulă şi D.Fecioru, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 70.

„Cel ce *a crezut* şi *s-a botezat*, e dator să păzească toate *poruncile lui Hristos*, şi când le va împlini pe toate să zică: *'slugă nevrednică sunt'* (nu mi-am făcut decât datoria n.n.)."[387]

CONCLUZIE

„Împăcarea cu Dumnezeu şi revenirea la dragostea Lui s-a împlinit (au devenit posibile n.n.) prin moartea şi învierea Domnului nostru Isus Hristos.

Precum prin greşeala unuia a venit osânda pentru toţi oamenii aşa prin jertfa de pe cruce a Mântuitorului a venit harul (pentru toţi oamenii; Tit 2,11 n.n.), iertarea şi îndreptarea pentru toţi cei ce cred (cei ce au acceptat harul n.n.).

În chip văzut, taina prin care intrăm iarăşi în părtăşia iubirii dumnezeieşti (şi care este deschiderea cugetului bun către Dumnezeu 1 Petru 3,21 n.n.) este sfântul botez."[388]

„Fericitul Augustin, într-o scrisoare a sa spune că Dumnezeu ne-a creat fără noi, dar nu ne poate mântui fără voia noastră (Luca 9,23.24 n.n.). Adică la fiecare chemare de sus pentru mântuire, se cere colaborarea omului (legământul botezului e legământ al conştiinţei care alege n.n.).[389]

„Căutaţi să plăceţi Celui în a Cărui oaste sunteţi, de la Care şi plata o primiţi. Să nu fie găsit careva dezertor. Botezul vostru să vă rămână armă, credinţa coif, dragostea suliţă iar răbdarea armură."

(Ignatie Teoforul)[390]

* <u>un cuvânt al lui Vasile cel Mare:</u>

„Nu te târgui cu *harul!* Să nu spui: 'Bună este legea, dar mai plăcut păcatul!'

---

387 „Filocalia" sau culegere din scrierile sfinţilor Părinţi, vol.V, trad.Pr.Prof.D.Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1976, pag. 37.

388 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1985, pag. 57.

389 Ibidem, pag. 35.

390 „Scrierile părinţilor apostolici", tipărită cu binecuvântarea P.F.P. Iustin, patriarhul BOR, traducere de D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 189.

Fă ce a făcut eunucul! Eunucul a găsit pe catehet şi n-a dispreţuit învăţătura (Fapte 8,27-39); bogatul a poftit pe sărac să urce în căruţă, cel falnic şi mândru, pe omul simplu şi nebăgat în seamă; a fost învăţat *Evanghelia împărăţiei*, a primit în inimă credinţa, dar n-a amânat pecetea Duhului (botezul n.n.); iar când a întâlnit apă a zis: 'Iată apă!' - cuvânt izvorât din o mare bucurie sufletească. *Iată ce căutăm!* Ce mă împiedică să *mă botez?* Unde voinţa este gata, nu este nici o piedică. Dumnezeu, Cel ce ne cheamă, este iubitor de oameni, slujitorul lui la îndemână iar *harul din belşug*.

.....

Mută-te cu totul la Domnul! Dă-ţi numele tău! Înscrie-te în Biserică!... Înscrie-te în această carte, ca să fii scris *în cea de sus!* Învaţă şi învaţă-te *vieţuirea evanghelică*... Fii mort pentru păcat; răstigneşte-te împreună cu Hristos; mută-ţi *toată dragostea spre Domnul*."[391]

2 Serviciul divin special al SFINTEI CINE (Înnoirea Legământului credinţei)

DENUMIRI:

„În timpul apostolilor... se chema 'pâinea' sau *'frângerea pâinii'*" (Fapte 2,24; 2,46; 20,11 n.n.).[392]

„Asemenea se mai chema... *'Cina Domnului'* (1 Cor. 11,20 - kuriakon deipnon n.n.).[393]

„Ea se numeşte Euharistie (în greacă euharistia = *mulţumire*) pentru că la instituirea ei, la cina cea de taină, Domnul *a mulţumit* lui Dumnezeu Tatăl, înainte de a frânge pâinea şi a o da apostolilor..." (denumirea aceasta nu se găseşte în Sf.Scriptură ci doar în literatura neibliică n.n.).[394]

---

391 „Sfântul Vasile cel Mare - scrieri, partea întâi", traducere de Pr.D.Fecioru, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1986, pag. 494-496.

392 „Tezaurul liturgic al Sf. Biserici creştine ortodoxe de răsărit" de Badea Cireşeanu, Tomul III, aprobat de Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 90.

393 Ibidem, pag. 90.

394 „Dicţionar al Noului Testament" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 318.

ISUS INSTITUIE SFÂNTA CINĂ CU PÂINEA ŞI VINUL RITUALULUI DE PAŞTI (SEDER)

„Iar în ziua cea dintâi a *Azimelor* (azime = pâine nedospită n.n.), când *jertfiau mielul* de Paşte, ucenicii Lui L-au întrebat: Unde vrei să mergem să-ţi gătim ca să mănânci *Paştele*? (Marcu XIV, 12)."[395]

„În ajunul patimilor Sale, în seara zilei de joi, 14 Nisan, Domnul Hristos a prăznuit Paştile legii vechi şi a întemeiat, tot atunci, Paştile legii celei noi" (deci ritualul Cinei Domnului a fost instituit de Isus cu pâinea şi vinul ritualului Paştilor evreieşti n.n.).[396]

„Ziua de 14 (Nisan - data sărbătoririi Paştelui la evrei şi la creştinii răsăriteni de mai târziu n.n.) începând cu *apusul soarelui din 13* (deci cu o seară înainte n.n.) era de asemenea prima zi a *sărbătorii azimelor* (Eş.XIII,7)... Prin case, cum era legea, către acest timp nu trebuia să fie rămăşiţă nici a unei bucăţele cât de mici de *pâine dospită* (vezi Talmudul n.n.).

Capul fiecărei familii cu sosirea serii începea să cureţe casa sa cu rugăciunea: 'Binecuvântat eşti Tu, Doamne, Dumnezeul nostru, Împăratul lumii, Cel ce ne-ai sfinţit cu poruncile Tale şi ne-ai poruncit să îndepărtăm *dospitura*'... După aceea cu o deosebită îngrijire se făcea coacerea însăşi a *azimelor*."[397]

„În vremea sărbătorilor de Paşti, evreii făceau să dispară orice urmă de aluat din casele lor şi nu mâncau, vreme de şapte zile, decât azimă, adică pâine nedospită."[398]

„Când Sărbătoarea *Azimilor* era de opt zile, *prima zi a Azimilor* corespundea cu *Paştele* (Mc.14,1.12; Fapte 12,3; 20,6). După dărâmarea Ierusalimului (an 70 d.Hr. n.n.) zilele azimilor se socoteau de şapte zile (Gheorghiu, Ev.Matei, pag. 710-712)."[399]

---

395 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcopul ortodox al Oradei, Ed. episcopiei ortodoxe române, Oradea 1955, pag. 284.

396 „Tâlcuiri din Sfânta Scriptură" de Teofil Herineanu, Ed. Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului şi Clujului, Cluj- Napoca 1987, pag. 154.

397 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 71-72.

398 Ibidem, pag. 156.

399 „Dicţionar al Noului Testament" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 47.

„Dar partea principală a Paştilor evreieşti era înjunghierea unui miel fără cusur, de parte bărbătească, de un an, care trebuia înjunghiat seara şi mâncat, fript la foc, în cursul nopţii. Trebuia mâncat cu *azimi* şi cu verdeţuri amare."[400]

„Şi când a sosit ceasul, S-a aşezat la masă împreună cu apostolii. Şi a grăit către ei: Cu dor am dorit să mănânc cu voi acest Paşte, mai 'nainte de patima Mea (Lc. XXII, 14.15)."[401]

a) Pâinea rituală de Paşti era azima

„Sunt organizate... Paştile sau Sărbătoarea azimelor, în care se comemora ieşirea din Egipt... prin jertfirea unui miel şi consumarea de *azimă* timp de şapte zile."[402]

„Şi a sosit ziua *Azimelor*, în care trebuia să se jertfească Paştile... Şi luând pâinea (gr.artos aşa cum sunt numite şi pâinile punerii înaintea Domnului în V.T. deşi erau azime - vezi Lev.2,4-11 şi 24,5-9 n.n.) mulţumind a frânt şi le-a dat lor..." (Luca 22,7.19)[403]

„Am pomenit mai înainte că evreii, în timpul sărbătorilor de Paşti, după ce cu grijă au făcut să dispară orice urmă de aluat dospit ce s-ar fi găsit în locuinţa lor, timp de şapte zile nu mâncau decât *pâine azimă* adică fără aluat, pâine nedospită. *Paştile noastre au început în timpul Paştilor iudaice. Paştile noastre au început în săptămâna azimilor.*"[404]

„Evreii serbează din străvechime Paştele cu bucurie şi cu mâncare de *azime*, căci *aluatul de dospire* era simbolul *stricăciunii morale*."[405]

---

400 „Tâlcuiri din Sfânta Scriptură" de Teofil Herineanu, arhiepiscop, Cluj-Napoca 1987, pag. 161.

401 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, Ed. Episcopiei Oradei 1955, pag. 284.

402 „Istoria religiilor" de Diac.Prof. Dr.Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 364.

403 „Biblia sau Sfânta Scriptură" cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1197-1198.

404 „Tâlcuiri din Sfânta Scriptură" de Teofil Herineanu, arhiepiscop, Cluj-Napoca 1987, pag. 159.

405 „Tezaurul liturgic al sf.Biserici creştine ortodoxe de răsărit" de Preot prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.II cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.Bucureşti 1911, pag. 597 (vezi şi sinodul din Toledo - 693 - canon 6).

„Deci precum acolo poruncind să se mănânce pasca cu *pâinea nedospită* - adică neamestecată cu aluat vechi - legea dă de înţeles să nu se amestece în viaţa lor următoare nimic din *rămăşiţele răutăţii.*" (deci dospirea reprezenta păcătuire n.n.)

(Grigorie de Nyssa)[406]

„Sfântul apostol Pavel vorbeşte de *azime* în sens figurat (căci el cunoştea foarte bine ce simbolizează aluatul n.n.) când zice: 'Curăţiţi aluatul cel vechi, ca să fiţi frământătură nouă precum şi sunteţi - *azimi - fără aluat*, căci Paştele noastre, Hristos S-a jertfit pentru noi (I Cor. 5,7)'. 'Prin aceasta - zice Hrisostom - arată că răul (păcatul n.n.) încă mai stăpânea pe mulţi...' (simbolizat de aluatul, dospitura neînlăturată complet n.n.)."[407]

„Pâinea *dospită* e chipul (tipul) vieţii încă *necurăţate* prin sfântul botez şi neeliberată cu totul de *necurăţia lumească*. Iar turta *nedospită* (azima), al celei curăţite în Hristos *prin credinţă*, adică a celor *desăvârşiţi*, cărora le-a spus dumnezeiescul Pavel: 'Aşadar, să prăznuim nu în aluat vechi, nici în aluatul răutăţii şi al vicleniei, ci în azimele sincerităţii şi adevărului' (I Cor.5,8) şi iarăşi: 'Curăţiţi deci aluatul cel vechi, ca să fiţi frământătură nouă, precum sunteţi *fără aluat*.' (I Cor. 5,7)."

(Chiril al Alexandriei)[408]

„Dacă însă vrei să aduci jertfa prinosului de pâine din aluaturi coapte în cuptor, să aduci pâini de făină bună de grâu, *nedospite*, frământate cu untdelemn şi turte *nedospite*, unse cu untdelemn. Dacă jertfa ta este prinos de pâine copt în tigaie, să fie de făină bună de grâu, frământată cu untdelemn şi *nedospită*...

Orice prinos de pâine, ce aduceţi Domnului să *nu-l faceţi dospit*..." (căci simboliza pe Hristos, vezi pc.16 de la Epoca Noului Israel n.n.)."[409]

---

406 „Sfântul Grigore de Nyssa", scrieri, partea întâia, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 63.

407 „Dicţionar al Noului Testament" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 47.

408 „Sfântul Chiril al Alexandriei", traducere de Preot Prof.Dr.Dumitru Stăniloae, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 442.

409 „Biblia sau Sfânta Scriptură" cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 116 (Lev. 2,4.5.11).

„Istoria Bisericii *armene* şi cercetarea obiceiurilor lor liturgice dovedesc că în esenţă ei sunt *ortodocşi*... săvârşind euharistia cu *azime*."

(Vezi aceeaşi practică apostolică în biserica creştină abisiniană, la creştinii chaldei, creştinii lui Toma din India, creştinii din vechea Persie, creştinii nestorieni, etc., la care se adaugă practica bisericii catolice şi protestante n.n.)[410]

„Drept aceea să facem praznicul nu cu aluat vechi, nici cu aluat de răutate şi de vicleşie, ci cu *azimele* curăţiei şi ale adevărului. (I Cor. 5,8)."[411]

b) Vinul ritual de Paşti era nefermentat, numit „rod al viţei".

„Adevăr grăiesc vouă, că de acum înainte nu voi mai bea din *rodul viţei* până în ziua aceea când îl voi bea nou, întru împărăţia lui Dumnezeu (Mc.14,25; Mat.26,29; Lc. 22,18)."

(în toate evangheliile sinoptice, Isus numeşte vinul ritual al Sederului de Paşti: 'rod al viţei', ca cel din Egiptul lui Iosif şi al primului Paşti n.n.)[412]

„Interesant e că egiptenii *se abţineau de la vin* (nu toţi n.n.), considerându-l ca o invenţie a zeului rău Tifon. Ei beau numai *mustul înainte de fierbere* (Geneza 40,11)."[413]

„Visul paharnicului (din Geneza cap.40 n.n.) ne prezintă un tablou curat egiptean. El a văzut o viţă de vie cu trei ramuri; ea s-a dezvoltat, s-a arătat pe ea floare, au crescut şi s-au copt struguri, pe care el i-a luat şi *i-a stors în cupă* şi a dat lui faraon. Băuturile din *must de struguri* se pregăteau în Egipt din cele mai vechi timpuri..."[414]

---

410 „Simbolica" de Hristu Andruţos, teolog ortodox grec, traducere de Iustin Moisescu, prof.universitar, Ed. Centrului mitropolitan al Olteniei, Craiova 1955, pag. 15.

411 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcopul ortodox român al Oradei, Ed. episcopiei Oradea 1955, pag. 372.

412 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhimandrit Cleopa Ilie, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 137.

413 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, Ed. Episcopiei Oradea 1955, pag. 31.

414 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, Bucureşti 1944, vol.I, pag. 450.

„...faraonul vremii descrise... întrebuinţa numai *must nefermentat*, abia stors din struguri. (Istoricul evreu Iosif Flaviu, contemporan cu apostolii, numeşte în scrierile sale mustul proaspăt consumat de faraonul egiptean: 'rod al viţei' aşa ca şi Isus mustul de la Sf.Cină n.n.)."[415]

„În afară de călcarea strugurilor (Is. 63,2.3) se pregătea (în poporul Israel n.n.) un *vin dulce* din boabe *uscate*... (aşa cum practică şi astăzi creştinii abisinieni, creştinii chaldeeni, creştinii din India zişi ai lui Toma, cei din Asia occidentală numiţi nestorieni etc. toţi aceştia folosind la sf.cină vin nefermentat stors proaspăt din struguri uscaţi sau neuscaţi păstrând obiceiul bisericii primare n.n.)."[416]

„Iacov, fratele Domnului, fusese aşezat la conducerea Bisericii de către apostolii înşişi (de fapt de biserică cu consimţământul apostolilor n.n.). Încă de pe vremea lor şi până astăzi - scrie Hegesip din generaţia imediat următoare apostolilor n.n. - el a fost numit 'cel drept' pentru că mulţi alţi iudei mai purtau numele de Iacov; dar el era sfânt parcă de când era încă în pântecele mamei lui: *n-a băut* nici *vin* şi nici altă *băutură beţivă*..." (lucru ce l-ar fi împiedicat să ia sf.cină dacă aceasta s-ar fi servit cu vin fermentat, ceea ce n-a fost cazul n.n.).

(Eusebiu din Cezareea)[417]

„După evangheliile sinoptice, se pare că în ultima zi de joi din viaţa sa, Isus cu ucenicii săi a intrat în Ierusalim pentru a mânca Paştile împreună în sfânta cetate; dacă lucrurile au fost astfel, pâinea şi vinul din timpul slujbei sau al serviciului de împărtăşire care a fost instituit de el ca o comemorare a fost *pâinea fără dospitură* şi *vinul*

415 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, Bucureşti 1944, vol.I, pag. 452; „Antichităţi iudaice" de Iosif Flaviu, cf.II,5,2, trad. după „Josephus Complete Works" (Grand Rapids) 1947, pag. 48.

416 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcopul ortodox al Oradei, Ed. episcopiei ortodoxe române, Oradea 1955, pag. 30.

417 „Eusebiu de Cezareea" scrieri, partea întâia. Istoria bisericească. Martirii din Palestina, traducere Pr. Prof. T. Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 92 (citându-l pe Hegesip).

nefermentat al cultului de Seder (de la mesele rituale legate de Paşte; vezi şi 'Hagada', comentarii iudaice despre Paşti n.n.)."

(Enciclopedia iudaică)[418]

PREGĂTIREA SPECIALĂ A CREDINCIOŞILOR PENTRU SFÂNTA CINĂ

a) Pregătirea sufletească

„...frângeţi pâinea şi mulţumiţi, după ce mai întâi v-*aţi mărturisit* păcatele voastre..."[419]

„Tot cel care e certat cu tovarăşul său să nu vină împreună cu voi *până nu se împacă*..."[420]

„Deci, fiecare să se *cerceteze pe sine* însuşi şi aşa să mănânce dintru această pâine şi să bea dintru acest pahar."[421]

b) Serviciul umilinţei

„Cum că în Biserica veche era *îndătinată* în apus şi în răsărit *spălarea picioarelor* după pilda Mântuitorului la Cina cea de taină, dovedesc şi pericopele din Evanghelie intitulate până azi: 'La spălarea' şi 'După spălarea picioarelor' (Conf.Sf.Evanghelii, Râmnicu Vâlcea 1865, pag. 188)."[422]

„Deci dacă Eu, Domnul şi învăţătorul, v-am spălat vouă picioarele şi voi *sunteţi datori* ca să spălaţi picioarele *unii altora*."

(Isus)[423]

„Hristos însuşi Se dă pe Sine *exemplu: 'Pildă* v-am dat, ca precum am făcut Eu şi voi *să faceţi*" (Ioan 13,15)."[424]

---

418 „The Jewish Encyclopedia", ediţia 1904, vol. V, pag. 165, articolul „Isus"

419 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 31.

420 Ibidem, pag. 31.

421 „Tezaurul liturgic" de Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.Bucureşti 1912, pag. 63.

422 „Tezaurul liturgic" de Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.II cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.Bucureşti 1911, pag. 132.

423 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", ediţia sinodală, Bucureşti 1982, Ed.IBM al BOR, pag. 1225 (Ioan 13,14).

424 „Dicţionar al Noului Testament - A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 380.

MODELUL SERVIRII PÂINII ŞI AL VINULUI

a) Pâinea nedospită: binecuvântarea şi servirea ei

„El (Mântuitorul) ia pâinea în mână, o *binecuvântează*, o frânge şi *dând-o* ucenicilor (nu o amestecă în pahar n.n.) zice cu glas tare care răsună şi răzbate veacurile:

'Luaţi, mâncaţi, acesta este trupul Meu care se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor'."[425]

b) Vinul nefermentat: binecuvântarea şi servirea lui

„Apoi luând paharul şi *binecuvântându-l* l-a dat de asemenea (fără pâine în el n.n.) ucenicilor zicând:

'Beţi dintru acesta toţi, acesta este sângele Meu, al legii celei noi care pentru voi şi pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor'."[426]

CUM TREBUIE ÎNŢELESE CUVINTELE LUI ISUS LA SFÂNTA CINĂ

a) Apostolul Pavel recurge pentru explicare la Vechiul Testament.

„În cult Evreul se deosebeşte prin o mulţime infinită de formalităţi ritualistice, toate cu caracter *simbolic*."[427]

„Jertfele din cultul iudaic, îngăduite de Dumnezeu ca un pogorământ, ca o concesie făcută acestui popor, n-au servit decât ca *preînchipuire* a jertfei ispăşitoare, aceea a Domnului nostru Iisus Hristos..."[428]

---

425 „Sfânta Liturghie - lămurită pe înţelesul tuturor", lucrare alcătuită de Pr.C.Vuiescu, în colaborare cu Pr. C.Dron; cu aprobarea şi binecuvântarea Î.P.S.Irineu, Mitropolitul Moldovei şi Sucevei, Ed.1942, pag. 26.

426 „Sfânta Liturghie - lămurită pe înţelesul tuturor", lucrare alcătuită de Pr.C.Vuiescu, în colaborare cu Pr.C.Dron; cu aprobarea şi binecuvântarea Î.P.S.Irineu, Mitropolitul Moldovei şi Sucevei, Ed.1942, pag. 26.

427 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 593.

428 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Bucureşti 1982, Ed.IBM al BOR, pag. 406.

„Jertfele sângeroase se aduceau dintre animalele domestice *curate* şi fără *defecte* corporale, ca *simbol* al integrităţii spirituale (acest lucru va fi valabil şi pentru pâinea şi vinul fără fermenţi n.n.). Aceasta a *prefigurat* tipul jertfei curate şi perfecte, adusă pe cruce de Domnul nostru *Iisus Hristos* pentru mântuirea neamului omenesc (jertfa simboliza pe Hristos n.n.)."[429]

„Pe lângă aceasta trebuie amintit că exceptând aşa numitele arderi de tot, cea mai mare parte din animalele aduse jertfă *se mâncau de cei ce le aduceau*..."[430]

„Şi porunca de a fi *consumat* tot mielul acela (de Paşti n.n.) era un *simbol* al pătimirii crucii, prin care Hristos avea să pătimească (şi în acelaşi timp o împărtăşire în moartea Lui n.n.)."[431]

„...(mielul de Paşti) era tăiat după jertfa de seară în curtea tabernacolului, iar sângele său era stropit în jurul *altarului* arderii de tot."[432]

„*Altarul* sacrificiilor închipuia *comunicarea cu Dumnezeu* (deci împărtăşirea celui ce consuma din jertfă era împărtăşire cu Dumnezeu n.n.)."[433]

„...ele (*altarele* de piatră) *închipuiesc* pe *Hristos*, piatra cea din capul unghiului' (deci împărtăşirea era cu Hristos cel aşteptat n.n.)."
(Simeon Tesaloniceanul)[434]

„Şi aducând exemplul de la Templu (Ap.Pavel) adaugă:
'Priviţi la Israelul după trup: cei care *mănâncă jertfele* (simbol sigur al lui Hristos n.n.) nu sunt ei oare *părtaşi altarului*?' (în împărtăşire sfântă cu Dumnezeu şi cu Fiul Său? n.n.)."[435]

---

429 „Studiul Vechiului Testament", manual pentru Seminariile teologice de Preot Prof.Dr.Nicolae Ciudin, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 84.

430 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, vol.III, tradus de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1945, pag. 400.

431 „Apologeţi de limbă greacă", traducere de T.Bodogae, Olimp Căciulă şi D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 136.

432 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcopul Oradiei, Ed.Episcopiei Ortodoxe Române a Oradei 1955, pag. 23.

433 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 593.

434 Ibidem, pag. 138.

435 „Dicţionar al Noului Testament - A-Z de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 235.

„El (Hristos) a fost *unicul Răscumpărător* al lumii (în toate timpurile n.n.), fie cu titlul de *Mesia* cel aşteptat (simbolizat în jertfele V.T. n.n.), fie cu titlul de *Mântuitor*, Fiul lui Dumnezeu întrupat (simbolizat în pâinea şi vinul fără fermenţi din N.T., împărtăşirea fiind deci în amândouă situaţiile, sau mai bine zis în toate timpurile cu *Hristos* n.n.)."[436]

„În acest sens vorbeşte sfântul apostol Pavel: 'Paharul binecuvântării pe care-l binecuvântăm nu este oare *împărtăşirea* cu sângele lui Hristos? Pâinea pe care o frângem nu este oare *împărtăşirea* cu trupul lui Hristos?' (căci împărtăşirea cu simbolul orânduit de Dumnezeu era de fapt împărtăşirea cu Cel care l-a orânduit n.n.)."[437]

„De altfel chiar şi cei care au fost mântuiţi în Egipt, atunci când au fost pierduţi cei întâi născuţi ai egiptenilor , au fost smulşi de *sângele paştelui* (mielului n.n.), cu care s-au uns uşorii uşilor de o parte şi de alta şi pervazul lor. Căci paştele *era* Hristos." (Iustin Martirul foloseşte acest mod biblic de exprimare „era" în loc de „simboliza"; mielul *era* Hristos în V.T., în măsura în care pâinea şi vinul *sunt* trupul şi sângele lui Hristos în N.T. n.n.).[438]

b) Chiar şi împărtăşirea păgânilor poate fi un exemplu clarificator

„...precum zice Apostolul (Pavel): 'Căci cele ce jertfesc păgânii, jertfesc *demonilor* şi nu lui Dumnezeu (şi prin aceasta ei intră în împărtăşire cu demonii n.n.). Şi nu voiesc ca voi să fiţi *părtaşi* demonilor." (deci împărtăşirea se realizează şi fără credinţa că jertfa se preface real în demon n.n.).[439]

c) Înţelesul cuvintelor lui Isus nu poate fi decât simbolic, spiritual

„Cele zise despre mâncarea Trupului şi Sângelui Mântuitorului şi Sfânta Împărtăşanie (vezi contextul In. 6,32-64) trebuie *înţelese*

436 „Expunerea Doctrinei Bisericii Creştine Ortodoxe" de W.Guettee, ediţia a treia, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1901, pag. 214.

437 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 234.

438 „Apologeţi de limbă greacă", traducere de T.Bodogae, Olimp Căciulă şi D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 222.

439 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 235.

duhovniceşte, iar nu trupeşte, adică nu în sensul că omul, pentru ca să aibă viaţă veşnică trebuie să mănânce din carnea lui Iisus. Nu!"[440]

„Cu *trupul,* Fiul lui Dumnezeu nu se va arăta a doua oară *decât când va veni* pe norii cerului. Dar, cu *harul,* cu *puterea* şi îndurarea El este cu noi aici şi acum, până la sfârşitul veacurilor."[441]

„Aici s-a adus *odată pentru totdeauna* jertfă sângeroasă de către Mântuitorul lumii, însuşi *trupul Său* prin răstignirea pe cruce, iar de atunci se aduc ca *amintire* de ea numai pâine şi vin, care *înfăţişează* trupul şi sângele Domnului."[442]

d) Biserica însăşi afirmă că liturghia sa este simbolică recunoscând...

„...adâncul şi piosul *simbolism* al liturghiei Bisericii Ortodoxe." (sublinierea aparţine autorului de unde a fost luat textul n.n.).[443]

e) De aceea repetarea reală a jertfei lui Isus nu poate avea loc ci doar simbolic, în nici un caz altfel:

„Altfel ar fi trebui să pătimească *de mai multe ori* de la întemeierea lumii..."[444]

„ Într-adevăr, Hristos S-a jertfit o *singură dată* şi jertfa Lui *nu se mai repetă* (în realitate n.n.), pentru că de s-ar repeta, ar însemna că n-a avut efectul aşteptat şi ar fi fost asemenea jertfelor din Vechiul Testament (ar fi rămas tot umbră a unei alte realităţi n.n.). De vreme ce ea însă, a avut acel efect, orice repetare a ei ar fi fost *fără rost.*"[445]

---

440 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhimandrit Cleopa Ilie, tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 88.

441 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 136.

442 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, profesor la Facultatea de Teologie, Bucureşti 11911, pag. 125.

443 „Expunerea Doctrinei Bisericii Creştine Ortodoxe" de W.Guettee, Ed. a III-a, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1901, pag. 222.

444 „Biblia sau Sfânta Scriptură" cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1366 (Evrei 9,26 p.p.).

445 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhimandrit Cleopa Ilie, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 139.

„Iisus Şi-a vărsat sângele Său 'spre iertarea păcatelor' *o dată pentru totdeauna* şi pentru toţi."[446]

„Şi întru această voinţă suntem sfinţiţi, prin jertfa trupului lui Iisus Hristos, *odată pentru totdeauna*. Căci printr-*o singură* jertfă adusă, a adus la veşnică desăvârşire pe cei ce se sfinţesc. (Evrei X,10.14)."[447]

f) De aceea chiar după sfinţirea prin binecuvântare, pâinea rămâne pâine, mustul rămâne rod al viţei cum mielul rămânea miel.

„Sfinţirea (pâinii şi a vinului n.n.) *figurează* moartea sau jertfirea lui Iisus Christos." (figurează nu realizează n.n.).[448]

„...potrivit acestor cuvinte ale Sfântului Pavel: 'Toţi împreună suntem o pâine şi un trup, pentru că ne *împărtăşim* toţi din aceeaşi *pâine* (pâine nu altceva n.n.)."[449]

„Şi a zis lor: Acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulţi se varsă. Adevărat grăiesc vouă că de acum nu voi mai bea din *rodul viţei* (rod al viţei nu altceva n.n.) până în ziua aceea când îl voi bea nou în împărăţia lui Dumnezeu." (afirmaţia lui Iisus despre rodul viţei e valabilă atât înainte de sfinţire ca în Luca 22,18 cât şi după sfinţire ca în Mc.14,24-25 şi Matei 26,29 n.n.).[450]

g) A mânca trupul şi sângele lui Isus înseamnă a-ţi însuşi credinţa şi dragostea Lui în viaţa de toate zilele.

„Voi însă într-armându-vă cu bunătate, zidiţi-vă din nou în credinţă, care este *trupul Domnului* şi în *dragoste*, care este *sângele lui Iisus Hristos*."

(Ignaţie Teoforul)[451]

---

446 „Sfânta liturghie - lămurită pe înţelesul tuturor" de Pr.C.Vuiescu în colaborare cu Pr.C.Dron, Ed.1942, pag. 29.

447 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcop ortodox al Oradiei, Oradea 1955, pag. 334 (Evrei X, 10.14).

448 „Expunerea Doctrinei Bisericii Ortodoxe" de W.Guettee cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1901, pag. 227.

449 Ibidem, pag. 227.

450 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură" cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1158 (Mc. 14,24.25).

451 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 172.

„Hristos promite să Se sălăşluiască numai în *cei ce cred* în El, care păstrează *credinţa neştirbită* în El, *păzind* toate cuvintele Lui, ca semn al *iubirii* faţă de El... De aceea sfinţirea în El e sfinţirea în *adevărul Lui* sau în cuvântul Lui cunoscut de ei (nu doar în forme exterioare n.n.)."[452]

„De fapt cum poate *să se unească* cineva cu Hristos în Euharistie, dacă nu se uneşte cu El *în Duh* şi *în adevăr* şi în voinţă, *păzind poruncile* Lui, arătând prin aceasta că Îl iubeşte?"[453]

h) De aceea împărtăşirea cu simbolurile sfinte ale lui Hristos în Vechiul şi Noul Testament a fost şi rămâne un act deosebit de sfânt.

„Toate slujbele expuse (împărtăşirea cu jertfele-simbol în V.T. n.n.) îşi aveau de scop al lor de a întreţine *sfinţenia* în popor, care ca popor ales trebuia să fie *'popor sfânt'*." (cu o vieţuire într-adevăr sfântă n.n.).[454]

„Drept aceea, oricine va mânca pâinea aceasta sau va bea paharul Domnului cu *nevrednicie*, vinovat va fi corpului şi sângelui Domnului." (ca o nesocotire a jertfei de pe Golgota şi călcare în picioare a legământului botezului n.n.).[455]

„Nu puteţi să beţi paharul Domnului şi paharul demonilor; nu puteţi să vă *împărtăşiţi* din masa Domnului şi din masa demonilor (fiecare prin viaţa lui va alege - Sf.Cină fiind înnoirea legământului botezului n.n.)."[456]

---

452 „Spiritualitate şi comuniune în Liturghia ortodoxă" de Pr.Dr.D.Stăniloae, Ed. Mitropoliei Olteniei, Craiova 1986, pag. 400.

453 Ibidem, pag. 400.

454 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Preot Pr. A. P. Lapuhin, traducere de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1944, vol.II, pag. 332.

455 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod, vol.III, Bucureşti 1912, pag. 63.

456 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 235.

SERVIREA SFINTEI CINE ÎN SECOLELE PRIMARE ALE CREŞTINISMULUI

„Ciprian ne arată anume că creştinii din Cartagina... se adunau în casa Domnului cu *presviterii* lor pentru ca aceştia zilnic să sărbătorească sfânta euharistie."[457]

„Lucrarea aceasta se cheamă în Sfânta Scriptură *'frângerea pâinii'* (klasis toy artoy) Fapte 2,42; 2,46; 20,11. Ea se începea după exemplul lui Hristos cu rugăciuni de mulţumire..."[458]

„Cu privire la frângerea pâinii: 'Îţi mulţumim Ţie, Părintele nostru, pentru viaţa şi cunoştinţa pe care ne-ai făcut-o cunoscută nouă prin Iisus, Fiul Tău. Ţie slavă în veci. După cum această *pâine frântă* era împrăştiată pe munţi şi fiind adunată a ajuns una, tot aşa să se adune Biserica Ta de la marginile lumii în împărăţia Ta.

Că a Ta este slava şi puterea prin Iisus Hristos în veci'."[459]

„...şi se încheia din partea poporului cu afirmaţiunea *'amin'* (1 Cor. 14,16)."[460]

„Cuvântul *Amin* este un cuvânt ebraic care înseamnă *'aşa să fie'*. După ce întâi-stătătorul a terminat euharistia (mulţumirea) şi tot poporul a rostit Amin, slujitorii aceia care sunt numiţi la noi *diaconi* dau fiecăruia dintre cei ce se găsesc de faţă să se împărtăşească... iar celor ce nu sunt de faţă, li se duc pe la casele lor."[461]

„...luând pâinea şi frângând-o se împărtăşeau cu corpul Domnului."[462]

---

457 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 96.

458 Ibidem, pag. 61.

459 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere de Pr. D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 11979, pag. 29 (Didahia).

460 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, Bucureşti, 1912, pag. 61.

461 „Apologeţi de limbă greacă", traducere de T.Bodogae, O.Căciulă, D. Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 70.

462 „Tezaur liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 60.

„Pâinea se da *în mână*. (După Ciril al Ierusalimului 'se primea în vechime de pioşi *pe palme*'. Vezi şi canonul 101 sinod VI ecumenic n.n.).[463]

„...cu privire la potir: 'Îţi mulţumim Ţie, Părintele nostru, pentru sfânta *vie a lui David*, sluga Ta, pe care ne-ai făcut-o nouă cunoscută prin Iisus, Fiul Tău. Ţie slavă în veci.'"[464]

„După aceea luând paharul cu vin, îl binecuvântau şi se împărtăşeau astfel şi cu sângele lui Hristos."[465]

„În această liturghie se întrebuinţau *mai multe... potire.*" (numărul paharelor varia după numărul credincioşilor n.n.).[466]

„Mulţimea acestor *potire*, dovedeşte vechimea acestei liturghii, cum şi numărul cel mare al credincioşilor din acele timpuri, vrednici de a se împărtăşi..."

(Conf.Daniel, Codex p. 127 Tom IV, n.XLIII)[467]

„Toate acestea le fineau cu *cântări* şi psalmi şi *rugăciuni*."[468]

„După ce v-aţi împărtăşit mulţumiţi aşa:

'Îţi mulţumim Ţie, Părinte Sfinte, pentru sfânt numele Tău, pe care l-ai sălăşluit în inimile noastre şi pentru cunoştinţa, credinţa şi nemurirea pe care ne-ai făcut-o nouă cunoscută prin Iisus, Fiul Tău. Ţie slavă în veci. Tu Stăpâne atotputernice 'ai zidit toate' pentru numele Tău. Mâncare şi băutură ai dat oamenilor spre desfătare ca să-ţi *mulţumească* Ţie, iar nouă ne-ai dăruit prin Fiul Tău, mâncare şi băutură duhovnicească şi viaţă veşnică. Înainte de toate, Îţi mulţumim că eşti puternic. Ţie slavă în veci. Adu-ţi aminte Doamne de Biserica Ta şi *'adună din cele patru vânturi'* această Biserică sfinţită în împărăţia

463 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 125.

464 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 29.

465 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 60.

466 Ibidem, pag. 80.

467 Ibidem, pag. 80.

468 Ibidem, pag. 60.

Ta pe care ai pregătit-o. Căci Ţie este puterea şi slava în veci. Să vină harul şi să treacă lumea aceasta!

'Osana Dumnezeului lui David!'

Dacă este cineva sfânt, să vină! Dacă nu este *să se pocăiască! 'Maranatha'* Amin.

Profeţilor însă, îngăduiţi-le să mulţumească atât cât vor."!469□

„Nimeni să nu mănânce, nici să bea din euharistia voastră, ci acei care *au fost botezaţi* în numele Domnului."!470□

„Hrana aceasta se numeşte la noi euharistie. Nimeni nu poate participa la ea, numai cel ce *crede* că cele propovăduite de noi sunt adevărate şi care a trecut prin baia iertării păcatelor şi a renaşterii, *trăind* mai departe *cum ne-a transmis Hristos.*"

(Iustin Martirul)

RITMUL SERVIRII SFINTEI CINE POATE VARIA

„După înălţarea Domnului la ceruri, apostolii *frângeau pâinea* prin case particulare, adică săvârşeau sfânta liturghie *'în toate zilele'* (cath eemeran - în originalul grec) Fapte 2,46." (deci în primele secole Sf.Cină nu a marcat sfinţenia deosebită a vreunei zile din săptămână, nici ziua a 5-a când a instituit-o Isus, nici ziua întâia când e amintită cu o ocazie de Ap.Pavel n.n.).!472□

„Iată ce zice Ciprian în 'Epistola ad Caecilium' cap. XIII: 'Deşi Iisus a sărbătorit cina cea de taină *seara*... noi însă trebuie să o facem aceasta în timpul dimineţii." (şi nu neapărat joia n.n.).!473□

„Asemenea şi Eusebiu al Cezareei, Ambrosie al Mediolanului, Ioan Hrisostom, Augustin şi alţi părinţi şi scriitori mărturisesc că în

469 „Scrierile părinţilor apostolici", carte tipărită cu binecuvântarea P.F.P. Iustin, patriarhul BOR, traducere de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 29 (Didahia).

470 Ibidem, pag. 29.

471 „Apologeţi de limbă greacă", traducere de T.Bodogae, O.Căciulă, D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 70.

472 Text of Footnote

473 Ibidem, pag. 98.

timpul lor se făcea liturghia în Biserică *în oricare zi*, atât în răsărit cât şi în apus."!474□

„Biserica a statornicit ca creştinii să se împărtăşească *de patru ori pe an*."!475□

PAŞTELE şi SFÂNTA CINĂ - *VECHIUL şi NOUL MONUMENT AL GOLGOTEI*

a) PAŞTELE : prevestitor al GOLGOTEI

„Prin sacrificiile Vechiului Testament s-a pregătit, atât religios cât şi moral, *calea spre Golgota*, spre sacrificiul desăvârşirii şi mântuirii."!47

„Paştele aveau o importanţă *preînchipuitoare*... În semnificaţia sa supremă ele (Paştele) erau *preînchipuirea* vădită a operei răscumpărătoare a lui Hristos..."!477□

„Jertfa mielului pascal a *preînchipuit* jertfa Mântuitorului (Ioan 1,29)."!478□

b) GOLGOTA: împlinirea PAŞTELOR

„Hristos, Care ca 'Paştele nostru *a fost junghiat* pentru noi' (1 Cor. V,7) şi pe lângă aceasta junghiat chiar în timpul săvârşirii *paştelor rituale* (transferate de iudei în acel an cum zice Ioan Hrisostom şi alţii n.n.), ca 'un Miel *curat* şi *fără de prihană*' (1 Petru 1,19)."!479□

---

474 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf. Sinod, vol.III, Bucureşti 1912, pag. 96.

475 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhimandrit Cleopa Ilie, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 136.

476 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 406.

477 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1944, vol.II, pag. 329.

478 „Studiul Vechiului Testament" de Preot Prof. Dr. Nicolae Ciudin, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 74.

479 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de A.P.Lopuhin, vol.II, Bucureşti 1944, pag. 330.

„Apostolii stăteau între *simbol* şi *realitate*. Ei au văzut cum *s-a rupt* simbolul şi cum a apărut realitatea... Între *miel* şi *Miel* stăteau apostolii."!480□

„Providenţială şi zguduitoare întâlnire! Mielul din Egipt, mielul *prefigurativ*, instituit pentru vremurile Vechiului Testament se întâlneşte cu Adevăratul Miel Pascal, care ridică într- adevăr păcatul lumii... De aici înainte, *umbra* este *abrogată* de lumina sosită; *simbolul*, de realitatea simbolizată; profeţia, de *împlinirea ei!*"!481□

c) SFÂNTA CINĂ: act comemorativ al GOLGOTEI şi înlocuitor al PAŞTELOR

- Sf.Cină - act comemorativ al Golgotei:

„Iar după aceasta (după predică n.n.) se săvârşea Sfânta Cină în *memoria morţii* lui Iisus Christos."!482□

„La Cina cea de taină, Iisus frângând pâinea şi luând paharul cu vin le-a dat ucenicilor... Apoi a adăugat: 'Aceasta să o faceţi întru *pomenirea* Meà (Mat.26,26; Mc.14,22-24; Lc.22,19- 20)."!483□

„Iar sfântul apostol Pavel zice: „De câte ori mâncaţi această *pâine* şi beţi acest *pahar, moartea Domnului* vestiţi, până la venirea Lui." (1 Cor.11,26)."!484□

„Cuminecarea este *simbolul înmormântării*."!485□

„euharistia: expresia *recunoştinţei* faţă de un binefăcător." (care a murit pentru noi n.n.).!486□

480 „Spiritualitate şi comuniune în Liturghia ortodoxă de D.Stăniloae, Ed.Mitropoliei Olteniei, Craiova 1986, pag. 119.

481 „Ziua Domnului" de Gala Galaction, Bucureşti 1958, pag. 44.

482 „Istoria bisericească" de Arhiereul Callist I.Botoşăneanu şi Protoprezbiterul Simeon Popescu, cu aprobarea Sf.Sinod, Nr.184 din 17.V.1902, Bucureşti 1903, pag. 49.

483 „Cuvântări liturgice" de Vasile episcopul Oradiei, ed. a II-a, Oradea, 1976, pag. 7.

484 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhimandrit Cleopa Ilie, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 138.

485 „Expunerea Doctrinei Bisericii Creştine Ortodoxe" de W.Guettee, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1901, pag. 227.

486 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 317.

„ Da şi eu sunt de acord (zice Iustin Martirul n.n.) că rugăciunile şi euharistiile (mulţumirile n.n.) care se aduc de cei vrednici sunt singurele jertfe desăvârşite şi bine-plăcute lui Dumnezeu. Căci numai pe acestea au primit poruncă să le aducă creştinii, chiar în timpul în care ei fac *comemorarea Patimii* pe care a suferit-o Fiul lui Dumnezeu pentru ei, adică mai înainte de a mânca şi de a bea la vremea prânzului (cinei n.n.) lor..." (Sf.Cină este deci o comemorare a Patimii de la Golgota n.n.).[487]

- Sf.Cină - act înlocuitor al Paştelor

* în V.Testament:

„Astfel, taina mielului pe care a poruncit Dumnezeu ca să-I jertfiţi de paşte, era o *imagine* a lui Hristos..."

(Iustin Martirul)[488]

* în N.Testament

„Numai icoana Sfintei Cine poate fi îngăduită ca *imagine* a lui Hristos."
(Sinodul ecumenic din 754 cu 338 episcopi)[489]

„Dar simbolul Mielului e folosit mai departe în Liturghie îmbinat cu *simbolul* pâinii."[490]

„Partea pâinii astfel ridicată (în timpul euharistiei n.n.) se numeşte *agneţ (miel)*, pentru că ea este figura *mielului pascal* ce *reprezenta* pe Iisus Christos în Vechiul Testament."[491]

„Iar în preajma împărtăşirii se spune: 'Se sfarmă şi se împarte *Mielul* lui Dumnezeu'."[492]

---

487 „Apologeţi de limbă greacă", traducere de T.Bodogae, O.Căciulă, D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 229.

488 Ibidem, pag. 135.

489 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 207.

490 „Spiritualitate şi comuniune în Liturghia ortodoxă" de D.Stăniloae, Ed.Mitropoliei Olteniei, Craiova 1986, pag. 418.

491 „Expunerea Doctrinei Bisericii Ortodoxe" de W.Guettee, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1901, pag. 213.

492 „Spiritualitate şi comuniune în Liturghia ortodoxă de D.Stăniloae, Ed.Mitropoliei Olteniei, Craiova 1986, pag. 418.

„Între înţelesul lui Hristos ca Pâine ce se frânge şi se dă spre mâncare şi ca Miel ce se junghie, pentru a se da de asemenea ca mâncare este o mare înrudire. Amândouă sunt bune şi se dau spre mâncare. Amândouă întreţin viaţa trupului jertfindu-şi existenţa lor...

Totuşi (în N.T.) Biserica nu ne (mai) dă să mâncăm pe Hristos sub chipul mielului (ca în V.T.) ci sub *chipul* pâinii."[493]

„Dar Hristos fie că e *simbolizat* ca pâine, fie ca miel, reprezintă prin amândouă bunătatea supremă personificată. El este izvorul vieţii pentru că este izvorul bunătăţii. Şi Binele personificat are pornirea de a se dărui."[494]

„El (Hristos) le porunci să săvârşească *totdeauna* această taină în *amintirea Sa*... care *a înlocuit pe totdeauna paştile* Vechiului Testament." (deci în locul Paştelui, creştinii au Sfânta Cină n.n.).[495]

„*Paştile creştineşti* au început la *Cina cea de taină*..."[496]

CONCLUZIE

„Jertfa de pe Golgota a lovit cu atâta putere cugetele, încât toţi vor înţelege de acum înainte ce este şi cum se poate câştiga mântuirea şi fericirea după care năzuim. Pentru aceasta ea trebuie să fie prezentată ochilor minţii omeneşti, trebuie înţeleasă şi trăită spre a face din om o 'făptură nouă' în care deprinderile rele să fie nimicite, iar năzuinţele bune înlesnite şi înteţite. Întărit astfel omul poate lucra fapte de preţ..."[497]

„Ce făceau apostolii când mâncau cinele cele sfinte? Oare nu le mâncau în *rugăciuni şi cântări? Nu în învăţătură îndelungată şi multă înţelepciune?"*

(Ioan Hrisostom)[498]

493 „Spiritualitate şi comuniune în Liturghia ortodoxă de D.Stăniloae, Ed.Mitropoliei Olteniei, Craiova 1986, pag. 418.

494 Ibidem, pag. 418.

495 „Istoria biblică. Noul Testament" de A.P.Lopuhin, vol.V, tradus de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1946, pag. 547.

496 „Tâlcuiri din Sfânta Scriptură" de Teofil Herineanu, arhiepiscop, Cluj-Napoca 1987, pag. 158.

497 „Sfânta Liturghie - lămurită pe înţelesul tuturor" de Pr.C.Vuiescu şi C.Dron, Ed. 1942, pag. 23.

498 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 58.

3. Serviciul divin special al CĂSĂTORIEI

ORIGINEA CĂSĂTORIEI

„De la început Dumnezeu *a legiuit* (căsătoria nu a fost înfiinţată în Noul Testament n.n.) şi a aşezat *căsătoria* prin cuvintele ce ni le pune în vedere Scriptura: Nu este bine să fie omul singur; să-i facem ajutor asemenea lui!"[499]

„Nunta este din *rai*, de când a făcut Dumnezeu pe cei dintâi oameni şi i-a *binecuvântat* zicându-le: 'Creşteţi şi vă înmulţiţi, umpleţi pământul şi-l stăpâniţi' (Fac.1,28)."[500]

DEFINIŢIE GENERALĂ:

„căsătorie - a se căsători (gr.gamos) = în înţeles profan este un *'contract social'* sau o unire *legală* între un bărbat şi o femeie... Ea e *legală* când se încheie în faţa ofiţerului stării civile şi se înregistrează acolo.

Din punct de vedere biblic şi creştin, căsătoria este *o instituţie divină*..."[501]

„Cei ce se căsătoreau se numeau *'miri'* sau *'mire şi mireasă'*, iar nunta îşi avea ritualul şi obiceiurile ei, *la fiecare popor*."[502]

CĂSĂTORII BINECUVÂNTATE DE DUMNEZEU

„Noul Testament aminteşte de *două* feluri de căsătorie. Una este a soţilor cu *aceeaşi credinţă*, ca mirii din Cana Galileii (binecuvântată de prezenţa lui Hristos n.n.)...

Altfel de căsătorie era cea *mixtă*..."[503]

„...dacă unii aflându-se în *necredinţă* şi încă nenumăraţi (adică nefiind socotiţi n.n.) în ceata celor drept măritori (a creştinilor adevăraţi n.n.) s-au însoţit prin *nuntă legiuită* (recunoscută drept fa-

499 „Dogmele religiunii creştine ortodoxe" de Economul St.Călinescu, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1906, pag. 34.

500 „Catehism creştin ortodox", Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag. 139.

501 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 79.

502 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 79.

503 Ibidem, pag. 79.

milie, nu adulter, deşi păgână, Mat. 27,19 n.n.) apoi numai o parte (unul din soţi n.n.) alegând binele a păşit spre lumina adevărului, iar cealaltă parte persistă încă în rătăcire, necăutând către dumnezeieştile raze ale adevărului... *să nu se despartă* după dumnezeiescul Apostol: 'Că se sfinţeşte bărbat necredincios prin femeia credincioasă..." (1 Cor.7,12-16)."

(Canon 72, sinod VI - ecumenic)[504]

„...pe baza textului din Sfânta Scriptură: 'Că se sfinţeşte bărbat necredincios prin femeie credincioasă şi se sfinţeşte femeie necredincioasă prin bărbat credincios"... *se permite* ca un creştin să convieţuiască cu un necreştin, în aşa numitele *'căsătorii mixte'* (1 Cor.7,12-16"[505]

„Biserica creştină în conformitate cu principiile sale, nu poate a se opune sentimentelor omeneşti şi *să desfacă* legături familiare *deja existente*, căci...sf.Apostol Pavel... se referă la acei care contractaseră căsătoria legală, ambele părţi fiind eterodoxe (străine de creştinismul adevărat n.n.) şi în cursul vremii o parte (adică unul din soţi n.n.) s-a convertit la creştinism (ca în 1 Petru 3,1 şi 1 Cor.7,14 n.n.)."[506]

„Căsătoria mixtă se permite numai când într-o căsătorie *încheiată afară de Biserică*... unul din soţi *se converteşte* (devenind astfel căsătorie mixtă după ce la origine fusese păgână; vezi situaţia din 1 Cor.7,14 şi 1 Petru 3,1 n.n.)."[507]

„Dacă soţul *necreştin nu voieşte* să rămână în căsătorie cu soţia creştină (sau invers n.n.), atunci căsătoria *se desface*." (doar pentru că aşa vrea necredinciosul şi nu că ar pútea fi învinuiţi de trăire în adulter, căci conform Bibliei nu este necesară oficierea vreunui serviciu divin de recăsătorire a familiilor păgâne ce se convertesc la creştinism n.n.).[508]

504 „Pidalion" de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 250-251.

505 „Pidalion" de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 250.

506 Ibidem, pag. 250.

507 Ibidem, pag. 251.

508 „Pidalion" de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 251.

„De asemenea *nu se cunună* credincioşii cu necredincioşii." (Dacă cineva riscă va fi exclus pentru căsătorie nebiblică - nu adulter - , iar dacă mai târziu dovedeşte ataşamentul faţă de *toate* principiile lui Dumnezeu şi revine în Biserică singur sau împreună, situaţia e identică cu 1 Cor.7, sau cu a unei familii păgâne ce se converteşte la creştinism. Biserica nu recomandă nimănui acest *mare risc* n.n.).[509]

PREGĂTIREA CANDIDAŢILOR PENTRU CĂSĂTORIE

„Familia este *temelia* vieţii sociale sau, după expresia unor învăţaţi ea e *celula societăţii*."[510]

„Fiind căsătoria atât de însemnată, *candidaţii* ei, ca să se afle în această legătură sfântă, liman de bunăstare pământească şi chezăşie pentru fericirea cea veşnică, trebuie să observe următoarele *principii:*

1) La hotărârea de a încheia această legătură să fie excluse orice *motive egoiste.*

2) Să se examineze candidaţii căsătoriei dacă se potrivesc *temperamentele* şi *caracterele* lor.

3) Deoarece creşterea şi mai ales gradul de cultură şi profesiunea socială au mare influenţă asupra calităţilor sufleteşti ale omului, candidaţii căsătoriei *să aparţină aceleiaşi confesiuni...*

4) Candidaţii căsătoriei să fie conştienţi de înalta demnitate şi *sfinţenie* a legăturii conjugale de datoriile şi raportul lor reciproc.

5) Să se încreadă *graţiei dumnezeieşti.*"[511]

„Singura formă de familie admisă în creştinism este *familia monogamică*, deci familia compusă dintr-un soţ şi o soţie."[512]

„Nu se face cununie între cei *înrudiţi prin sânge...* ori prin încuscrire (vezi exemplul din Marcu 6,18 n.n.)."[513]

---

509 „Simbolica" de Hristu Andruţos, traducere din limba greacă de Iustin Moisescu, Ed.Centrului mitropolitan al Olteniei, Craiova 1955, pag. 321.

510 „Morala creştină" de Arhidiac.Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 295.

511 „Morala creştină ortodoxă", manual didactic de Dr.Orest Tarangul, Valea Uţei, ed.a II-a, Vatra Dornei 1925, pag. 170.

512 „Morala creştină" de Arhid.Prof.Dr.Ioan Zăgrean, manual pentru Seminariile teologice, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 297.

513 „Simbolica" de Hristu Andruţos, Ed.Centrului mitropolitan al Olteniei, Craiova 1955, pag. 321.

SERVICIUL DIVIN AL CĂSĂTORIEI

„Cununia se săvârşeşte *în Biserică*, iar la împrejurări grele şi într-o casă curată."[514]

„În timpurile vechi creştine, cununiei îi premergea *serviciul logodnei* făcut în naosul Bisericii."[515]

„Actele statului civil sunt de atribuţiunea autorităţilor *civile*." (Dar aceste acte trebuie avute de către miri în momentul cununiei religioase n.n.)."[516]

„Legătura conjugală se încheie prin... declararea mirelui şi a miresei, cum că în urma unei *învoiri libere* întreolaltă voiesc să intre în legătură conjugală şi să petreacă în ea până la moarte."[517]

„Legătura ce se creează astfel între bărbat şi femeie este mai puternică şi mai intimă decât orice altă legătură de sânge: 'Pentru aceasta va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va *lipi* de femeia sa şi vor fi amândoi *un trup*" (cf.Fac.2,24)."[518]

„Apoi urmează *rugăciuni* pentru *binecuvântarea* logodnicilor (ce vor fi apoi declaraţi soţ şi soţie n.n.) cu multe asemănări din Vechiul Testament (vezi rolul bătrânilor comunităţii la căsătorie în 'Epoca Vechiului Israel' n.n.)."[519]

„Impunerea mâinilor se află des repetată şi în Noul Testament (binecuvântarea fiind în toată Biblia aproape întotdeauna însoţită de actul acesta n.n.)."[520]

---

514 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 327.

515 Ibidem, pag. 328.

516 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 327.

517 „Morala creştină ortodoxă" de Dr.Orest Tarangul, Valea Uţei, ed. a II-a, manuaal didactic, Vatra Dornei 1925, pag. 169.

518 „Morala creştină" de Arhid.Prof. Dr.Ioan Zăgrean, manual pentru Seminariile teologice, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 296.

519 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, Bucureşti 1912, pag. 328.

520 Ibidem, pag. 49.

„...Pavel zice: 'Cinstită să fie nunta întru toate' - ca şi la începutul lumii - adică să aibă *binecuvântarea lui Dumnezeu*... (şi să fie respectată de parteneri ca un jurământ de credinţă n.n.)."[521]

„Iar *imnurile* ce se cântă pun în vedere tinerilor să fie luptători contra tuturor patimilor şi să biruiască orice patimă, cum au luptat şi biruit mucenicii."[522]

„Mare nevoie au tinerii căsătoriţi... de o *predică*... în care să le vorbească de datoriile lor, să-i povăţuiască în numele Bisericii, ca să se iubească cu sfinţenie unul pe altul în toată viaţa, să creadă în nevoi şi nenorociri unul altuia şi să se mulţumească cu orice le va trimite Dumnezeu asupra lor. Să-i îmbărbăteze în fine în această cale nouă şi să-i felicite pentru a lor *sfântă legătură*."[523]

„Beţiile şi *jocurile* (dansurile n.n.), care atrag pedeapsa lui Dumnezeu, n-au ce căuta cu acest prilej (1 Cor.10,7; 1 Petru 4,3-6)."[524]

„Nici să fiţi *slujitorii idolilor*, ca unii dintre ei, precum este scris: A şezut norodul de-a mâncat şi a băut şi s-a *sculat la joc* (1 Cor. 10,7)."[525]

„Ce iaste năravul dracului? măriile, şi săltâturile, şi zbiarâtele (chiuiturile n.n.), şi *danţurele*, şi beţiile..."

(text cules de popa Grigorie din Măhaci în jurul lui 1600 n.n.)[526]

---

521 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhimandrit Cleopa Ilie, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 162.

522 „Dogmele religiunii creştine ortodoxe" de Econom St.Călinescu cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1906, pag. 35.

523 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. Bucureşti 1912, pag. 329-330.

524 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhim.Cleopa Ilie, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 162.

525 „Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi a Noului Testament", traducere de preoţii profesori V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, pag. 1279.

526 „Cuvinte din bătrâni" de B.P.Haşdeu, vol.II, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti 1984, pag. 179, ediţie îngrijită şi note de G.Mihăilă.

OBLIGAŢIILE CELOR CĂSĂTORIŢI:

„Familia se întemeiază prin actul căsătoriei, care este o formă solemnă prin care cele două persoane de sex opus *se obligă* a convieţui împreună *întreaga lor viaţă*."[527]

„După învăţătura apostolului Pavel, cei căsătoriţi intră într-un raport reciproc, asemenea raportului *dintre Hristos* şi *biserica Sa* (aceasta presupune dragoste care se jertfeşte n.n.)."[528]

„Mirii sunt datori să ştie că Sfânta Evanghelie nu îngăduie *divorţul* decât în caz de *moarte* şi de *desfrânare*, care tot moarte este: pângărirea şi moartea credinţei."[529]

„*Sfântă* este legătura conjugală, dacă ambii soţi lucrează împreună pentru *mântuirea reciprocă*, îndemnându-se la împlinirea datoriilor şi la exercitarea virtuţilor *creştineşti* şi edificându-se *reciproc*."[530]

CONCLUZIE

„Din punct de vedere religios, căsătoria este o legătură sfântă, întemeiată de Dumnezeu... 'Ceea ce a unit Dumnezeu, omul să nu despartă' (Mat. 19,6)."[531]

„Aici este temeiul scripturistic al căsătoriei, atât ca act natural şi creaţional, cât şi ca instituţie divină; căci pe cei ce se căsătoresc Dumnezeu îi uneşte."[532]

---

527 „Morala creştină" de Arhid.Prof. Dr.Ioan Zăgrean, Bucureşti 1985, pag. 296.

528 „Morala creştină ortodoxă" de Dr.Orest Tarangul, Valea Uţei, ed. a II-a, Vatra Dornei 1925, pag. 168-169.

529 „Catehism creştin ortodox", Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag. 141.

530 „Morala creştină ortodoxă", manual didactic, de Orest Tarangul, Valea Uţei, ed. a II-a, Vatra Dornei 1925, pag. 169.

531 „Morala creştină" de Arhid. Prof.Dr.Ioan Zăgrean, ed. a II-a, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 296.

532 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 79.

4. Serviciul divin special al ELEONTESIEI
(ungerea bolnavilor cu untdelemn)

TERMINOLOGIE:

„*elaion* (cit.eleon n.n.) = untdelemn (fr.huile)... Ic.5,14..."[533]

„*epi-thesis* = a pune deasupra (fr. imposition)"
(*eleon-epi-tesie* = a pune untdelemn deasupra; *eleon-tesie* = a pune untdelemn; a unge cu untdelemn pe cineva n.n.).[534]

„În Noul Testament este vorba numai de untdelemn din măsline, măslinii ca pomi, fiind din abundenţă cultivaţi atât în Palestina cât şi în părţile Asiei Mici, Grecia şi în ţările mediteraneene."[535]

RUGĂCIUNE ÎNSOŢITĂ DE UNGERE:

„Se vede introdusă (această ungere sfântă a bolnavilor), în Marcu VI,13 şi recomandată şi transmisă credincioşilor de Iacob V,14."[536]

„Aceste texte arată limpede că *ungerea cu untdelemn* a celor bolnavi şi *rugăciunea creştină* pentru tămăduirea lor şi iertarea de păcate era o rânduială care exista în Biserică. Ea n-a fost instituită, pentru întâia oară, de către Apostoli."[537]

„Ungerea mai semnifica în Noul Testament şi curăţirea spre *însănătoşire*... Sfântul Marcu relatează că apostolii scoteau mulţi demoni şi *'ungeau* cu untdelemn pe mulţi bolnavi şi îi tămăduiau' (Marcu 6,13)."[538]

---

533 „Dictionnaire grec-francais du Nouveau Testament" de Maurice Carrez şi Francois Morel, Neuchatel (Suisse) 1971, pag. 86.

534 Ibidem, pag. 99.

535 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr. Ioan Mircea, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 503.

536 „Simbolica" de Hristu Andruţos, traducere de Iustin Moisescu, Ed.Centrului mitropolitan al Olteniei, Craiova 1955, pag. 323.

537 „Simbolica" de Hristu Andruţos, traducere de Iustin Moisescu, Ed.Centrului mitropolitan al Olteniei, Craiova 1955, pag. 323.

538 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 503.

UNGEREA PUTEA FI ÎNLOCUITĂ CU PUNEREA MÎINILOR *(hirotesic)*

„Iisus recomandă *impunerea mâinilor* şi discipolilor săi, ca să o facă la vindecarea *bolnavilor* (Marcu 16,18)..."[539]

„...pe bolnavi îşi vor *pune mâinile* şi se vor face sănătoşi (Marcu 16,16-18)."[540]

„Şi a văzut în vedenie, pe un bărbat, anume Anania, intrând la el şi *punându-şi mâinile* peste el ca să-şi capete iar vederea. Fapte 9,12." (epithesis ton cheiron = a pune deasupra mâinile tale = hirotesie n.n.).[541]

CONCLUZIE

„În lume aveţi tulburare (necazuri, suferinţă n.n.); ci îndrăzniţi. Eu am biruit lumea." Ioan 16,33.

„De aici începe creştinismul."[542]

„Tot cel ce s-a botezat după dreapta credinţă a primit tainic *tot harul... Căci el se revarsă peste cei botezaţi în chip desăvârşit, asemenea soarelui, dar fiecare dintre noi se luminează în măsura în care, urându-şi patimile care-l întunecă, le smulge din sine; precum de asemenea se întunecă în măsura în care, iubindu-le, cugetă la ele." (Deci vindecarea celui bolnav depinde în primul rând de el n.n.).*[543]

539 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 49.

540 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 503.

541 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, Oradea 1955, pag. 314 (vezi şi „Dicţionar al N.T." de Ioan Mircea, pag. 402 şi 503).

542 „Ziua Domnului" de Gala Galaction, Bucureşti 1958, pag. 9.

543 „Filocalia". vol.I, traducere de Preot Prof. Dr.Dumitru Stăniloae, membru al Academiei Române, ediţia a II-a, Bucureşti 1991, pag. 300-303.

5. Serviciul divin special de ÎNMORMÂNTARE

ÎN UMBRA TRECERII - TEMPORARE

„Priveşte pe om şi cunoaşte că din pământ este şi în pământ *se va întoarce.*"

(Petru Damaschin)[544]

„Tot corpul, fie că seacă precum pulberea, fie că se dezleagă în apă, ori se strânge prin cenuşă, sau se păstrează prin mirosuri tari, ori în ce chip, el totuşi se duce de la noi, şi numai *lui Dumnezeu îi este în putere a păstra elementele.* Să nu credeţi că avem vreo pagubă şi ne temem de vreun fel de *înmormântare,* dar noi creştinii făptuim pe cel mai vechi şi mai bun obicei, adică de *a îngropa* pe cei morţi."

(Minuciu Felix)[545]

SOMNUL INCONŞTIENT AL MORŢII

„'Nu plângeţi că n-au murit *ci doarme'.* Aşa au zis Fiul lui Dumnezeu, când au văzut moartă în pat pe fata lui Iair, mai marele Sinagogii... 'Nu plângeţi că n-au murit *ci doarme'.* Fericitul ei sfârşit iaste *adormire,* iar nu moarte. Drept aceia nu cere de la voi lacrămi, nu pohteşte suspinuri, nu primeşte întristăciune, nici *plângere.*"

(Antim Ivireanul)[546]

„pentru că moartea a fost primită în creştinism ca *un somn,* ori *repaos,* de aceea în vechime nici *doliurile* prin veşminte nu erau bine văzute de părinţii bisericeşti. Nu ne mirăm dar de Ciprian când îndeamnă ca *cei vii să nu plângă* pe cei morţi şi *să nu se îmbrace în negru* în semn de întristare" (de aceeaşi părere e şi Ieronim n.n.).[547]

„Aşa ni-o avertizează nemincinoasa gura lui Hristos la sfânta Evanghelie: 'Cela ce crede întru Mine nu va muri în veci'. Şi de

544 „Filocalia", vol.V, traducere, introducere şi note de Pr.Prof.Dumitru Stăniloae, Editura şi tipografia Institutului biblic şi de misiune ortodoxă, Bucureşti 1976, pag. 231 (la cap. Petru Damaschin).

545 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, tom.III, aprobat de Sf.Sinod al BOR, Ed.Bucureşti 1912, pag. 365.

546 „Didahii" de Antim Ivireanul, Ed.Minerva, Bucureşti 1983, pag. 147.

547 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, tom.III, aprobat de Sfântul Sinod al BOR, Ed. Bucureşti 1912, pag. 379.

vreme ce credinciosul nu moare, iaşte lucru adevărat că sfârşitul lui nu iaste moarte, ci *adormire*. O mărturiseşte marele Vasile la cuvântul ce face asupra morţii: 'Moartea dreptţilor iaste *adormire*'."[548]

„Creştinii... însă, dădură mai multor morminte la un loc, numirea de *cimitire* (coemiteria, de la coimao = *dorm*) pentru că ei priviră moartea ca un *'somn dulce'*, ori ca un *repaus*, iar nu ca o pieire şi nimicire a omului (vezi şi Iustin Martirul, Meliton de Sardes, Tatian şi Arnobius n.n.)."[549]

„Aceste locuri de îngropare primiră numele de koimitiria, adică *dormitoare*" (cel care doarme e inconştient n.n.).[550]

„Nu cei morţi *Te vor lăuda* pe Tine Doamne, şi nici cei ce se coboară în împărăţia morţii (Ps. 115,17)" (căci sunt inconştienţi n.n.).[551]

„Tot ceea ce prinde mâna ta să săvârşească, fă-o cât de bine poţi, căci *nu se află* nici lucrare, nici socoteală, nici ştiinţă, *nici înţelepciune*, în *şeol* (locuinţa morţilor) unde te vei duce (Ecl.9,10)" (nimic nu e conştient din om după moarte n.n.).[552]

„Oare mai poţi să te îndoieşti că Saul s-a mistuit osândit de faptele lui?... Astfel vine la femeia care *întreba morţii*, adică la prezicători, sau la cei ce îşi închipuie că ştiu cele viitoare. Apoi spune: 'Adu-mi-l pe Samuil', nu pentru că descântecul sau meşteşugul vrăjitorilor poate aduce *sufletul sfântului*, ci pentru că totdeauna vrăjitorii întrebuinţează astfel de cuvânt."

(Chiril al Alexandriei)[553]

„Căci am aflat că aceia chemând *pe draci* prin anumite cuvinte secrete... dracii înşişi *îşi dau nişte chipuri* pentru a aduce *chipurile celor*

548 „Didahii" de Antim Ivireanul, Ed.Minerva, Bucureşti 1983, pag. 148.

549 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, tom.III, aprobat de Sfântul Sinod din Bucureşti al BOR, Ed.Bucureşti 1912, pag. 358.

550 „Istoria bisericească universală până la 1054" cu noţiuni de patrologie, de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 127.

551 „Biblia" de Gala Galaction, Ed.Bucureşti 1938, pag. 612.

552 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, Ed.Ştiinţifică, Bucureşti 1991, pag. 239.

553 „Sfântul Chiril al Alexandriei. Scrieri, partea întâia: Închinarea şi slujirea în duh şi adevăr", traducere de Pr.Prof.Dr.Dumitru Stăniloae, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 195.

numiţi... N-a fost nici o greutate să se vadă umbra şi chipul fericitului Samuil cu înfăţişarea egală şi asemănătoare, alcătuit prin *lucrarea drăcească*" (deci nu sufletul lui Samuel a venit la Saul n.n.).

(Chiril al Alexandriei)[554]

MOARTEA VEŞNICĂ (MOARTEA A DOUA)
(adică pentru totdeauna fără posibilitatea învierii)

a) O sentinţă definitivă, irevocabilă

„Un proces pierdut în tribunalele justiţiei pământeşti poate fi revizuit şi câştigat la curtea de apel, sau la Curtea supremă. *Nu aşa va fi* sentinţa care se va da la *judecata din urmă*. Ea va fi *definitivă, fără drept de apel!*"[555]

„Trebuie ştiut că cel ce moare în păcate grele, moare îndepărtat de Dumnezeu, iar... dincolo *nu se mai poate îndrepta* (Ioan 9,4). Acolo păcatele lui *rămân veşnice*... (pentru că nu au fost mărturisite şi părăsite în timpul vieţii n.n.)."[556]

„În ce stare te-a găsit moartea, în aceea te afli, scrie un părinte bisericesc. Adică, de te va găsi moartea mântuit, vei moşteni împărăţia veşnică (la venirea lui Isus, 2 Tim. 4,8 n.n.); iar de te află în păcate, chinurile iadului sunt partea ta (Apoc.14,10 n.n.). Deci *mortul nu poate să-şi mai schimbe* starea de dincolo."[557]

„La sfârşitul vieţii fiecăruia... cel ce a suportat moartea... e păstrat pentru judecata lui Hristos. Căci cum a fost când l-a apucat moartea, aşa se va şi înfăţişa."

(Chiril al Alexandriei)[558]

554 Ibidem. pag. 195.

555 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 168.

556 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhimandrit Cleopa Ilie, Editura Institutului biblic şi de misiune al BOR, Bucureşti 1981, pag. 217.

557 „Carte de rugăciuni" pentru trebuinţele şi folosul creştinului ortodox - tipărită cu binecuvântarea Î.P.S.Arhiepiscop Dr.Antim Nica, arhiepiscopul Tomisului şi Dunării de Jos, Galaţi 1981, pag. 313.

558 „Sfântul Chiril al Alexandriei - Închinarea şi slujirea în duh şi în adevăr", carte tradusă de Pr.Prof.Dr.Dumitru Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 583.

„Şi am auzit un glas din cer zicând: 'Scrie: Fericiţi cei morţi, cei ce de acum mor întru Domnul! Da,grăieşte Duhul, odihnească-se de ostenelile lor, căci *faptele lor vin cu ei*' (nu ale altora făcute pentru ei) (Apoc.14,13)."[559]

b) Nimicirea pentru totdeauna a răului

„Sufletul care păcătuieşte *va muri* (Ezechiel 18,20)."[560]

„Sufletul se împărtăşeşte de viaţă, pentru că Dumnezeu voieşte ca el să trăiască. Şi ca atare sufletul *nu se va mai împărtăşi* din viaţă, când Dumnezeu va voi ca sufletul *să nu mai trăiască*. Căci sufletul nu trăieşte *prin el însuşi* (nu e nemuritor n.n.), cum trăieşte Dumnezeu."

(Sf.Iustin Martirul)[561]

„Singur Dumnezeu *este nemuritor* şi nestricăcios şi tocmai pentru aceasta este Dumnezeu, în vreme ce toate celelalte, care vin după El, sunt născute şi stricăcioase. Pentru aceasta sufletele *vor şi muri* şi vor fi şi *pedepsite*."

(Sf.Iustin Martirul)[562]

„Încurajând pe ucenicii Lui şi pe credincioşi... Mântuitorul le spune: 'Nu vă temeţi de cei ce *ucid* trupul, iar sufletul *nu pot să-l ucidă*; ci temeţi-vă mai degrabă de Acela care poate şi *sufletul şi trupul* să le *piardă* în gheenă" (Mat.10,28).[563]

„Iar cerurile de acum şi pământul sunt ţinute prin acelaşi cuvânt şi păstrate pentru *focul* din ziua judecăţii şi *a pieirii* oamenilor necredincioşi (II Petru 3,7)."[564]

559 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1405.

560 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. Institutului biblic şi de misiune al BOR, Bucureşti 1991, pag. 811.

561 „Apologeţi de limbă greacă" de T.Bodogae, Olimp Căciulă, D.Fecioru, Ed. Institutului biblic şi de misiune al BOR, Bucureşti 1980, pag. 99.

562 „Apologeţi de limbă greacă" de T.Bodogae, Olimp Căciulă, D.Fecioru, Ed. Institutului biblic şi de misiune al BOR, Bucureşti 1980, pag. 98.

563 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1108.

564 Ibidem, pag. 1384.

„Origen, Didim cel Orb şi Evagrie din Pont învăţau că pedepsele viitoare *vor avea sfârşit*" (fiecare va fi pedepsit după faptele lui n.n.).[565]

„Tot aşa, Sodoma şi Gomora şi cetăţile dinprejurul lor, care, în acelaşi chip ca acestea, s-au dat la desfrânare şi au umblat după trup străin, stau înainte ca pildă, suferind pedeapsa *focului celui veşnic* (Iuda 1,7)" (vezi şi Luca 17,28-29 cuvântul 'veşnic', având şi sensul 'pentru totdeauna' atunci când nu se referă la divinitate n.n.).[566]

„Astfel sufletele... (care au păcătuit n.n.) vor fi pedepsite *atâta vreme* cât Dumnezeu voieşte ca ele să exite şi să fie pedepsite" (apoi vor pieri pentru totdeauna n.n.).[567]

„Prin urmare sufletele *nu sunt nemuritoare.*"

(Sf.Iustin Martirul)[568]

„*Nemurirea* se acordă celui ce persevereză (în a primi haina neprihănirii lui Hristos n.n.)."[569]

„Iar partea celor fricoşi şi necredincioşi şi spurcaţi şi ucigaşi şi desfrânaţi şi fermecători (cei ce fac farmece n.n.) şi închinători la idoli şi a tuturor celor mincinoşi este în iezerul *care arde cu foc* şi cu pucioasă, care este *moartea a doua* (Apoc. 21,8)" (moarte nu viaţă veşnică în chinuri n.n.).[570]

„Gheena se confundă cu iadul sau tartarul (2 Petru 2,4), locul de chin al celor păcătoşi care *nu s-au pocăit* în această viaţă de faptele lor (după aceea nemaifiind posibil n.n.)."[571]

---

565 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhim.Cleopa Ilie, Ed.IBM al BOR, Ed.Bucureşti 1981, pag. 85.

566 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", ediţia sinodală, Bucureşti 1991, pag. 1392 (Ep.sob. a Sf.Ap.Iuda 1,7).

567 „Apologeţi de limbă greacă" de T.Bodogae, Olimp Căciulă, D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 98.

568 Ibidem, pag. 98.

569 „Patrologie" de Preot Prof.Dr.Ioan G.Coman, Bucureşti 1985, vol.II, pag. 143.

570 „Biblia sau Sfânta Scriptură"; cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1411.

571 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 180.

c) singura posibilitate de a nu pieri

„Să ne pocăim, dar, câtă vreme *suntem pe pământ*. Suntem lut în mâna meşterului. După cum olarul, dacă face un vas şi vasul pe care îl face iese rău, sau se strică în mâinile lui, îl poate face din nou, dar dacă apucă de-l bagă în cuptorul de foc, nu-l mai poate îndrepta, tot aşa şi noi; câtă vreme suntem în această lume să ne pocăim din toată inima de păcatele pe care le-am făcut în trup, ca să fim mântuiţi de Domnul, cât avem vreme de pocăinţă. După ce ieşim din lume, dincolo *nu ne mai putem* mărturisi sau *pocăi*."

(Clement Romanul)[572]

„Căci Fiul omului nu va osândi decât pe acei care, greşiţi fiind, *n-au vrut* să-L recunoască şi să vină la *pocăinţă*" (vezi subcapitolul 'Pocăinţa' n.n.).[573]

SERVICIUL DIVIN PROPRIU-ZIS DE ÎNMORMÂNTARE

a) Privegheri după moarte

„Vegheri în apropierea corpului se făceau ziua şi noaptea."[574]

„Corpul lui Ambrosiu... a rămas noaptea fiind vegheat în cântări."[575]

b) Ziua înmormântării - la domiciliu

„Acolo, în curte... se începe... serviciul înmormântării... plin de cea mai înaltă filozofie creştină."[576]

572 „Scrierile părinţilor apostolici", carte tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, traducere de Pr.Dr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 97.

573 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 169.

574 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, tom.III, aprobat de Sf.Sinod din Bucureşti al BOR, Ed.Bucureşti 1912, pag. 372.

575 Ibidem, pag. 372.

576 „Tezaurului liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, tom.III, aprobat de Sf.Sinod din Bucureşti al BOR, Ed.Bucureşti 1912, pag. 354.

„La asemenea ocaziuni de întristare, tot omul să fie cuviincios şi tăcut."[577]

c) Spre cimitir

„Creştinii îşi petreceau pe morţii lor cu *cântări de psalmi*."[578]

„Iar Ieronim spune că la îngroparea matroanei Paula din Betleem *s-au cântat psalmi* în limbile: ebraică, greacă, latină şi siriacă, fiindcă era popor mult adunat şi asculta *psalmi* fiecare în limba sa. La înmormântarea Macrinei, sora lui Grigore de Nyssa *s-au cântat imne şi psalmi*, tot asemenea s-a făcut şi la înmormântarea lui Chesarie, fratele lui Grigorie de Nazianz."[579]

„Dar şi la înmormântările creştinilor de rând *se cântau psalmi şi imne* până la locul de îngropare."[580]

d) Simplitatea ceremoniei

„Părinţii bisericeşti *combăteau energic luxul şi risipa* făcută la înmormântări. Aşa Grigorie de Nyssa ne spune în biografia lui Efrem Sirul că acest înţelept bărbat şi-a lăsat în testament o înmormântare umilicioasă... Acelaşi lucru l-a recomandat şi Vasile cel Mare în omiliile sale."[581]

„La noi în România, luxul şi risipa ce se fac cu înmormântările, cu coroanele de prisos, cu dricurile..., sunt *fapte nechibzuite*."

(Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu)[582]

e) La cimitir

„La locul de înmormântare al oamenilor folositori creştinătăţii se ţineau *discursuri funebre* numite grecește 'epitafia' întru lauda acestor

577 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe din Răsărit" de Badea Cireşeanu, tom.III, aprobat de Sf.Sinod din Bucureşti al BOR, Ed.Bucureşti 1912, pag. 370.

578 Ibidem, pag. 374.

579 Ibidem, pag. 374.

580 Ibidem, pag. 370.

581 Ibidem, pag. 364.

582 Ibidem, pag. 364-365.

încetaţi din viaţă în Domnul , pentru a-i da de pildă şi altora din cei vii şi spre a arăta întristarea pentru adormirea lor. Aşa Eusebiu,... Ambrosiu,... Grigorie de Nazianz,... Grigorie de Nissa etc."[583]

„Se rostesc... *cuvântări funebre*, învăţând pe credincioşi despre lume, deşertăciunile ei, voia lui Dumnezeu şi moartea în creştinism."[584]

„În cele dintâi trei secole, creştinii nu se îngropau nici în Biserică şi nici în oraşe (ci în afara lor n.n.), pentru că urmaşii evangheliei aveau un respect nemărginit faţă de casa Domnului şi ei nu şi-ar fi îngăduit să îngroape într-însa trupuri omeneşti."[585]

„Optatus de Mileve ne arată că Donatiştii fiind *călcători de legi* civile şi bisericeşti îşi îngăduiau a îngropa *în Biserici* pe unii."[586]

f) *Lumânări doar pentru noapte, nu ziua*

„Cât despre timpul îngropărilor cunoaştem că păgânii din motive superstiţioase obişnuiră a-şi înmormânta noaptea pe răposaţii lor. Creştinii însă acomodându-se împrejurărilor, în timpul persecuţiilor îşi îngropară şi ei *noaptea* pe ai lor, după cum citim aceasta în scrierea intitulată 'Patimile lui Ciprian şi înmormântarea lui'."[587]

„Dar când martirul pătimise munca decretată de păgâni şi încetase din viaţă în chinuri, atunci se da creştinilor corpul şi-l *îngropau ori ziua* ori *noaptea* (noaptea utilizându-se ca necesitate lumânări de ceară n.n.)."[588]

„...citim în canonul 34 al sinodului din Elvira ţinut în Ispania (Spania de azi n.n.) la anul 305, prin care *se opresc* pioşii de *a aprinde ziua* în cimitire *lumânări de ceară*...: 'Ceros per diem placuit in coe-

583 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, tom.III, aprobat de Sf.Sinod din Bucureşti al BOR, Ed.Bucureşti 1912, pag. 375.

584 Ibidem, pag. 355.

585 Ibidem, pag. 359.

586 Ibidem, pag. 361.

587 Ibidem, pag. 368.

588 Ibidem, pag. 368.

meterio non incendi', 'Hotărâm ca în timpul *zilei* în cimitire *să nu se aprindă* lumânări de ceară' (noaptea fuseseră o necesitate, ziua nu aveau nici un rost n.n.)."[589]

g) Nădejdea învierii

„Moartea, aici jos, oricât de dureroasă ar fi, prin ruperea legăturilor celor mai strânse pe care le pricinuieşte, ne lasă cel puţin *nădejdea* că *ne vom revedea odată* cu cei pe care îi aşezăm în groapă."[590]

„Drept aceia zic iară: 'Nu plângeţi că n-au murit, ci doarme', şi cu mine împreună vă zice şi cel cu rostul (gura n.n.) de aur, Ioan: 'Să cuvine la moarte să ne bucurăm, iară să nu plângem" (ca cei ce nu au nici o nădejde n.n.).[591]

„Să mai amintim... şi pe fericitul Papirius şi chiar pe Meliton eunucul, care tot timpul (cât trăiau n.n.) petrecea întru Duhul Sfânt şi acum *odihneşte* în Sardes, aşteptând a doua venire din cer (a lui Isus n.n.), în care va învia şi el din morţi."

(Policrate al Efesului citat de Eusebiu din Cezareea)[592]

RITURI ŞI CREDINŢE PĂGÂNE STRECURATE ÎN CREŞTINISM

a) Neadevărul orfic că sufletul e nemuritor

„Orfismul considera sufletul omenesc ca fiind de natură divină şi nemuritor" (orfismul fiind filozofie păgână n.n.).[593]

589 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, tom.II, aprobat de Sf.Sinod din Bucureşti al BOR, Ed.Bucureşti 1911, pag. 399.

590 „Din tezaurul ortodoxiei" de Pr.Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 168.

591 „Didahii" de Antin Ivireanul, Ed.Minerva, Bucureşti 1982, pag. 149.

592 „Eusebiu de Cezareea", istorie bisericească, Martirii din Palestina, carte tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Teoctist, patriarhul BOR, traducere de Pr.T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 216.

593 „Istoria religiilor" de Diac.Dr.Emilian Vasilescu, tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 273.

„Mă îndrept acum - zice Tertulian - spre partea intelectuală a sufletului despărţit de corp, aşa cum lăudând-o *a prezentat-o Platon*... (filozof păgân grec n.n.)."[594]

„În ceea ce priveşte *cauza ereziilor*, Irineu şi Hippolytos o găsesc în *contaminarea Scripturii* de spiritul *filozofiei greceşti*."

(Mircea Eliade)[595]

b) Credinţa în strigoi derivată din nemurirea sufletului

„După credinţa romanilor (păgâni n.n.) ... *lemures* erau sufletele morţilor deveniţi *strigoi* şi venind printre cei vii ca să facă răutăţi."[596]

c) Practica păgână a bocitoarelor

„Obiceiul însă de a se întrebuinţa şi în creştinism femei bocitoare la înmormântări fu *aspru combătut* de Hrisostom şi alţi părinţi bisericeşti, ca o rămăşiţă *adusă din păgânism*."[597]

d) *Expresii păgâne la înmormântare*

„Obligaţiile familiei la moarte şi la înmormântare au fost codificate la romani (păgâni n.n.) şi respectate cu stricteţe... Pe pietrele funerare era obiceiul să se scrie... fraze augurale, între care cea mai obişnuită era: *Sit tibi terra levis* (Fie-i ţărâna uşoară!), menită să uşureze ieşirea spiritului din mormânt pentru a lua parte *la mesele* date de rude *în amintirea sa*."[598]

e) Ospeţele de pomenire sunt obicei păgânesc

„Romanii (păgâni n.n.) făceau pomeniri *pentru umbra sufletului* la 3 zile după îngropare, la şapte, la nouă, la douăzeci, treizeci şi la patruzeci de zile."[599]

---

594 „Între antichitate şi renaştere. Gândirea evului mediu", Bucureşti 1984, pag. 24, cap. „Tertulian".

595 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, Ed.Ştiinţifică, Bucureşti 1991, pag. 363.

596 „Istoria religiilor" de Diac. Prof. Dr. Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 303.

597 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, tom.III, aprobat de Sf.Sinod din Bucureşti al BOR, Ed.Bucureşti 1912, pag. 74.

598 „Istoria religiilor" de Diac. Prof. Dr. Emilian Vasilescu, pag. 303.

599 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, tom.III, aprobat de Sf.Sinod din Bucureşti al BOR, Ed.Bucureşti 1912, pag. 377.

„În cinstea morţilor (la egiptenii păgâni n.n.) se săvârşeau de asemenea *ospeţe deosebite*, la care se invitau părinţii şi prietenii lor."[600]

„Iată ce zice Augustin cu o ocazie: 'Nu ştiu dacă se găseşte ceva în *Scripturi* despre aceste nouă zile de pomeniri, care se cheamă la Romani (păgâni n.n.) "novemdiale". De aceea mie mi se pare că *e mai bine să opresc* pe creştini de la acest obicei *de origine păgână*'."[601]

„Mesele acestea în unele localităţi se transformau în *îmbuibări necuviincioase* ca şi acelea de la arderea cadavrelor *păgâneşti*, căci vedem pe Tertulian combătând cu energie decadenţa aceasta însoţită adeseori de consecinţe urâte."[602]

„Dar azi ca şi în vechime mesele acestea adeseori se fac numai între neamuri, iar altădată procură sătenilor *ocazii de ceartă şi bătăi*" (ce e păgânesc, păgânesc rămâne n.n.).[603]

f) Biserica Ortodoxă recunoaşte că mai există:

„...o serie de *obiceiuri necreştine*, practicate din generaţie în generaţie şi *insuficient combătute* de Biserică" (de fapt slujire la doi stăpâni n.n.).[604]

DUMNEZEU INTERZICE ORICE CULT AL MORŢILOR

„Împrejurările morţii lui Aaron şi Moise de asemenea au alcătuit *o vădită osândire* a superstiţiilor egiptene referitoare la cultul morţilor. Ca poporul să nu aibă dorinţa să arate acestor doi mari conducători ai lor *onoruri*..., Dumnezeu i-a silit să moară unul după altul în depăr-

600 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, traducere de Patriarhul Nicodim, tom.II, Tipografia cărţilor bisericeşti, Bucureşti 1944. Colecţia „Ogorul Domnului", vol.XXXI, pag. 166.

601 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, tom.III, aprobat de Sf.Sinod din Bucureşti al BOR, Ed.Bucureşti 1912, pag. 379.

602 Ibidem, pag. 376.

603 Ibidem, pag. 377.

604 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, pag. 408.

tare şi în absenţa poporului lor" (Numeri XX,25-28; Deut.XXXII,49,5; XXXIV, 5, 6).[605]

„Oprirea de prinoase şi de jertfe *în cinstea morţilor* se cuprinde în acel vădit protest, care după lege erau datori să-l facă israeliţii, când ei aduceau pârgă de fructe: 'când tu vei osebi toate zeciuielile produselor pământului tău..., atunci spune înaintea Domnului Dumnezeului tău: eu n-am mâncat din ele în întristarea mea şi nu am osebit-o în necurăţie *şi nu am dat din ele pentru morţi*" (Deut. XXVI 13,14).[606]

CONCLUZIE:

„Moartea este un mare domn. Ea nu aşteaptă pe nimeni, dar pretinde ca toţi s-o aştepte."

(Efrem Sirul)[607]

„Ce ai făcut tu cu timpul ce ţi-am dat?"[608]

„A stinge în sine dorinţa de ceea ce trece, a se încrede în Pronia Dumnezeiască, a nu voi decât ceea ce ea voieşte, precum ea voieşte şi când ea voieşte, iată calea păcii şi singura temelie solidă de nădejde pentru ora cea mai de pe urmă."[609]

„Să ne grăbim deci a sfărâma lanţurile noastre, să nu căutăm decât pe Iisus, să nu-L dorim decât pe El: La cine vom merge? El are cuvintele vieţii veşnice. Să părăsim toate pentru a urma Lui şi să lăsăm morţii să-şi îngroape pe morţii lor" (Luca IX,60).[610]

---

605 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A. P. Lopuhin, trad. de Patriarhul Nicodim, tom.II, Tipografia cărţilor bisericeşti, Bucureşti 1944. Colecţia „Ogorul Domnului", vol.XXXI, pag. 168.

606 Ibidem, pag. 168.

607 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, cu o prefaţă de P.S.Epifanie, episcopul Buzăului, Ed. Episcopiei Buzăului 1985, pag. 159.

608 „Urmarea lui Iisus Hristos", tipărită cu binecuvântarea I.P.S.D.D.Dr.Pimen, arhiepiscop şi mitropolit primat al Moldovei şi Sucevei, cartea III, vol.IV, Tipografia Mânăstirii Neamţu, 1923, pag. 17.

609 Ibidem, pag. 17.

610 Ibidem, pag. 7.

6. Serviciul divin special al ADUNĂRII ADMINISTRATIVE

CREDINCIOŞII ADUNĂRII CONSTITUIE BISERICA

„*Creştinii* sunt *Biserica* lui Dumnezeu" (nu doar ierarhia ei, cum eronat susţin unii n.n.).[611]

„Biserica *în întregimea ei*, adică în *întreaga ei alcătuire* din clerici şi din mireni (laici), formează Trupul Tainic al Domnului, în care sălăşluieşte *Duhul Sfânt* - izvorul harului sfinţitor - care lucrează fără întrerupere."[612]

„Iar dacă aflăm în scrierile Noului Testament cuvântul de *'Biserică'*, se înţelege prin această expresiune *adunarea credincioşilor*" (nu doar a conducătorilor n.n.).[613]

„...termenul de 'biserică' cu dublul lui sens: locaş de cult şi comunitate creştină" (Mat.18,17: „spune-l Bisericii", adică comunităţii creştine n.n.).[614]

„...termenul grec ekkclesia (din Mat. 18,17 n.n.) care înseamnă adunarea credincioşilor, comunitatea creştină..."[615]

ÎN COMUNITATE DOAR ADUNAREA CREDINCIOŞILOR LEAGĂ ŞI DEZLEAGĂ

„*'A lega şi a dezlega'* în Biserică (deci în adunarea credincioşilor n.n.)... înseamnă: *a organiza* (a), *a legiui* (b), *a disciplina* (c), *a excomunica pe cei neascultători* (d) *şi a ierta sau nu păcatele* (e), etc."[616]

---

611 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1295.

612 „Îndumător bisericesc, misionar şi patriotic" de Dr.Antim Nica, arhiepiscopul Tomisului şi Dunării de Jos, Galaţi 1989, pag. 135.

613 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, tom.II, Ed.Bucureşti 1911, pag. 56.

614 „Sfinţi români şi apărători ai Legii strămoşeşti" de Î.P.S.Nestor, arhiepiscop al Craiovei, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 130.

615 Ibidem, pag. 130.

616 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 264.

Să le luăm pe rând:

a) Comunitatea se organizează alegându-şi slujbaşi.

- alegerea de prezbiteri (episcopi) ai comunităţii

„...episcopi, adică *supraveghetori,* ori presviteri, adică *bătrâni*..."[617]

„*Episcopos* = bătrân; supraveghetor."[618]

„De aceea te-am lăsat în Creta ca să isprăveşti ce mai rămăsese de făcut şi să pui *presviteri* prin cetăţi după cum ţi-am poruncit eu, adică dacă este cineva fără prihană, bărbat al unei femei, având copii credincioşi şi neînvinuiţi pentru desfrânare sau neascultare. Căci *episcopul* ca cel ce este econom al lui Dumnezeu trebuie să fie neprihănit, neîngâmfat, nemânios, nebeţiv, nebătăuş, neiubitor de câştig urât, ci primitor de străini, iubitor de bine, treaz la minte, drept, cuvios, înfrânat" (Tit 1,5-7).[619]

„În consecinţă vedem că fiecare Apostol la plecare îşi lasă câte un locţiitor... *în înţelegere cu comunitatea* respectivă. Aceşti locţiitori, în general oameni bătrâni, veneraţi de toţi, se numeau *bătrâni* (presviteri, greceşte n.n.) şi erau însărcinaţi cu învăţarea şi cu săvârşirea... cu deosebire a sf.Botez şi a sf. Cuminecături."[620]

„Potrivit Sfintelor Scripturi, *presviterii* urmează a se alege după merit şi înţelepciune, iar nu *după etate*" (deci puteau fi şi tineri, ex.Timotei n.n.)..

(Ieronim)[621]

---

617 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, tom.II, Ed. Bucureşti 1911, pag. 311.

618 „Pidalion" de Arhim.Zosima Târâlă şi Iconom Stravofor Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 11.

619 „Biblia sau Sfânta Scriptură" după textul grecesc al Septuagintei prin osârdia Î.P.S.Nicodim, patriarhul României, cu binecuvântarea Sf.Sinod, ed.a II-a, 1944 (Tit 1,5-7).

620 „Istoria bisericească" de Arhiereul Callist I.Botoşăneanu şi Protoprezbiterul Simeon Popescu, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1903, pag. 46.

621 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, tom.II, Ed.Bucureşti 1911, pag. 323.

„...au fost puşi *episcopi* (prezbiteri n.n.) de Apostoli sau între timp de alţi bărbaţi vrednici, cu *aprobarea întregii Biserici*..."

(Clement Romanul)[622]

„*Episcopul* era *prezbiterul* cel mai de seamă (acolo unde erau mai mulţi prezbiteri n.n.) din fruntea comunităţii."[623]

„*Episcop* (greceşte episkopos, latineşte episcopus = *supraveghetor, păstor*, cârmuitor)."[624]

„*Episcop* (episkopos): cleric având funcţia de *'supraveghetor'* pus peste *o comunitate*..."[625]

„Pe *păstorii* cei dintre voi, ca cel ce sunt împreună *păstor* şi mărturisitor patimilor lui Hristos... îi rog şi le zic: *Păstoriţi* turma lui Dumnezeu..." (1 Petru 5,1-2).[626]

„Aşa, în Faptele Apostolilor citim că apostolul Pavel şi Varnava trecând prin Listra, Iconia şi Antiohia 'întăreau spiritele discipolilor... şi rugându-se cu postiri au rânduit *presviteri* pe la Biserici'."[627]

„...mulţimile fiind adunate s-ar ruga să se facă aşezarea episcopului (prezbiterului n.n.) *cerut de dânsele*..."[628]

„...episcopul nu se va alege... fără darea *consimţământului poporului* (consimţământul adunării n.n.)."

(Canonul 6 - Sardica)[629]

622 „Scrierile părinţilor apostolici", tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, traducere de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 69.

623 „Istoria Bisericească Universală", Manual pentru Institutele Teologice, vol.I (1-1054), ed. a II-a, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1975, pag. 59.

624 „Dicţionar de teologie ortodoxă A-Z" de Pr.Prof. Dr.Ion Bria, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 148.

625 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 137.

626 „Biblia sau Sfânta Scriptură" cu binecuvântarea Sf.Sinod, ed. a II-a, 1944 (1 Petru 5,1-2).

627 „Tezaurul liturgic al Sfintei biserici creştine ortodoxe de răsărit" de Badea Cireşeanu, tom.II, pag. 324.

628 „Pidalion" de Arhim.Zosima Târâlă şi Iconom Stravofor Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 12.

629 Ibidem, pag. 13.

„Sf.Ciprian, episcopul (prezbiterul n.n.) Cartaginei în una din scrisorile sale pastorale spune: 'trebuie să păstrăm sârguincios şi să ţinem strict tradiţia divină şi aşezământul apostolic, păstrat aproape în toate teritoriile după care să se numească legal *pe seama poporului* (a membrilor adunării n.n.) cel ce-i va fi întâi sfătuitor'."[630]

- alegere de diaconi şi diaconese în comunitate

„(Apostolii) chemară pe *toţi credincioşii* şi le spuseră să-şi *aleagă* dintre ei şapte bărbaţi cucernici şi înţelepţi, care să poarte grijă de mesele comune şi de săraci. *Comunitatea alese* pe: Ştefan, Filip, Procor, Nicanor, Timon, Parmena şi Nicolae, peste care sfinţii apostoli îşi puseră mâinile şi-i binecuvântară. Aceşti şapte bărbaţi primiră numele de *diaconi*, adică *slujitori*."[631]

„...în Constituţiile apostolice (lib.VIII, c.XIX) găsim cuvintele 'impunerea mâinilor (epitheseiso episkope aite tas cheiras)' la *primirea*... în ordinea *diaconeselor*" (alegerea identică cu a diaconilor n.n.).[632]

- alegerea în alte slujbe necesare:

„Atunci apostolii şi bătrânii (*prezbiterois*), cu *toată biserica* au hotărât să *aleagă* bărbaţi dintre ei şi să-i trimită la Antiohia... (Fapte 15,22 p.p.)."[633]

b) Legiuiri ale adunării (comunităţii)

- Prezenţa la adunare:

„Cel care nu vine la *adunare* este un îngâmfat şi singur s-a şi despărţit, că este scris: 'Celor mândri Dumnezeu le stă împotrivă'."
(Ignatie Teoforul)[634]

630 „Pidalion" de Arhim.Zosima Târâlă şi Iconom Stavofor Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 79.

631 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 32.

632 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, tom.II, Ed.Bucureşti 1911, pag. 340.

633 „Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi a Noului Testament" de Gala Galaction, Bucureşti 1938, pag. 1238.

634 „Scrierile părinţilor apostolici" cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, trad. de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al.BOR, Bucureşti 1979, pag. 159.

„la *adunare*, adică: la slujbele de la biserică."[635]

„Statornici în făgăduinţele făcute la intrarea în sânul Bisericii prin baia botezului, creştinii înfruntară *orice piedici* şi apărară cu bărbăţie obiceiurile înrădăcinate în mijlocul lor cu privire la *adunările religioase*."[636]

„Şi să îndreptăm luarea aminte unii asupra altora spre întraripare de iubire şi lucruri bune, *nepărăsind adunarea noastră*, după cum au unii obicei, ci îndemnându-ne şi cu atât mai mult cu cât vedeţi ziua apropiindu-se (Evr.10,24-25)."[637]

- scrisori de recomandare:

„Nimeni dintre străini să nu se primească fără de *scrisori* paşnice" (se vorbeşte şi de scrisori *de recomandare*).[638]

„...pretutindenea se cereau de la străini *cărţi de recomandare* (grammata tetipomena), din partea episcopului lor" (în înţelegere cu comunitatea n.n.).[639]

- formulă de salut:

„*Pace* este...formulă de salutare, cu care încheie sau încep apostolii epistolele lor" (vezi şi Matei 10,13).[640]

- respect faţă de conducători:

„Să ne temem de Domnul Iisus, al Cărui sânge s-a dat pentru noi, să *respectăm* pe *conducătorii* noştri."

(Clement Romanul)[641]

---

635 „Scrierile părinţilor apostolici" cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, trad. de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 159.

636 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, Ed.Bucureşti 1911, pag. 53, tom.II.

637 „Noul aşezământ", tradus din limba greacă sub domnia M.S.Carol I, regele României, de Dr.N.Nitzulescu, pag. 370.

638 „Pidalion" de Arhim. Zosima Târâlă şi Ic.Stravofor Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 40.

639 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, Ed.Bucureşti 1911, pag. 106- 107, tom.II.

640 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 352.

641 „Scrierile părinţilor apostolici", Ed.IBM al BOR, 1971, pag. 58.

„Nu-i disprețuiți, că ei (episcopii și diaconii) sunt *cinstiți* între voi împreună cu profeții și dascălii (învățătorii n.n.).“[642]

„...trebuie să primim pe cel pe care Stăpânul casei îl trimite să-i *administreze casa* ca pe *Însuși Cel ce l-a trimis*. Este lămurit, așadar, că trebuie să privim pe episcop (prezbiter n.n.) ca pe *Domnul Însuși*.“
(Ignatie Teofirul)[643]

c) Adunarea își disciplinează membrii

„Membrii Bisericii creștine n-au fost numai din acei fericiți care să nu se abată măcar o iotă de la aceste principii și deci se văd *sancțiuni* și-n această instituție, dar cu totul speciale și de *ordin moral*.

1) ...*atragerea atențiunii* celui vinovat...

2) ...*excluderea de la cuminecare*... (punerea sub cenzură n.n.)

3) ...*degradarea* sau despoierea de gradul său pe care-l are (dacă are vreo slujbă în conducerea comunității n.n.)

4) ...*excluderea din Biserică*...“[644]

d) Excomunicarea celor neascultători (excluderea)

„*Excluderea* din comunitatea creștină și-o pronunță singur acela care nu este predispus la evlavia cuvenită creștinilor (comunitatea confirmând acest lucru n.n.) și pe deasupra lipsește intenționat de la *adunarea* credincioșilor la Biserică.“[645]

„Mustrați-vă *unul pe altul*, nu cu mânie, ci în pace, cum este scris în Evanghelie; cu cel care greșește împotriva altuia, nimeni din voi să nu vorbească, nici să-l asculte, până nu *se pocăiește*“ (în sensul de a nu-l încuraja în părerile lui eronate n.n.)
(Didahia)[646]

642 „Scrierile părinților apostolici“, Ed.IBM al BOR, 1971, pag. 31-32.

643 Ibidem, pag. 159.

644 „Pidalion“ de Arhimandrit Zosima Târâlă și Ic.Stravofor Haralambie Popescu, București 1933, pag. 37.

645 Ibidem, pag. 291-292.

646 „Scrierile părinților apostolici“, traducere de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, pag. 32.

„Iar de nu te va asculta, ia cu tine încă unul sau doi, ca din gura a doi sau trei martori să se statornicească tot cuvântul. Şi de nu-i va asculta pe ei spune-l *Bisericii* (adunării n.n.); iar de nu va asculta nici de Biserică să-ţi fie ţie ca un păgân şi vameş."[647]

„Numai existenţa, sau numai singură lucrarea clerului fără participarea laicilor (deci a întregii adunări a credincioşilor n.n.) *nu pot fi socotite ca suficiente*, nici pentru păstrarea credinţei..."[648]

„Curajosul vindecat al lui Hristos, izgonit din *adunare* şi *exclus* din sinagogă s-a pomenit într-o grea situaţie. În puterea *excluderii* acum toţi trebuia să-l evite şi să-l ocolească, ca pe un vameş sau ca pe un păgân... (vezi şi Mat. 18,17 n.n.)."[649]

„Tertulian istoriseşte întâmplător despre un *prezviter*, care a alcătuit biografia lui Pavel şi a Teclei şi se apucă să o dea drept autentică. Când faptul se descoperi, atunci pe acela l-a ajuns pedeapsa *excluderii*."[650]

„Cei care păcătuiau... se *excludeau* din Biserică."[651]

e) Comunitatea iartă sau nu pe păcătos

„Iar cui *îi iertaţi* (voi, comunitatea din Corint n.n.) ceva, *îi iert şi eu*; pentru că şi eu, dacă am iertat ceva, am iertat *pentru voi* (pentru că voi aţi iertat n.n.), în faţa lui Hristos (2 Cor.2,10)" (deci adunarea iartă - dezleagă - iar apostolul se conformează adunării credincioşilor n.n.).[652]

---

647 „Biblia sau Sfânta Scriptură" cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1119-1120 (Matei 18,16-17); „The New Greek - English - Interlinear - New Testament" - Tyndale House Publishers, Inc., Wheaton, Illinois 1990, pag. 69.

648 „Îndrumător bisericesc, misionar şi patriotic" de Dr.Antim Nica, Galaţi 1989, pag. 135.

649 „Istoria biblică. Noul Testament" de A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul României, Bucureşti 1946, vol.V, pag. 466.

650 Ibidem, pag. 630.

651 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, tom.II, Ed.Bucureşti 1911, pag. 106.

652 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf. Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1311.

CONCLUZIE

„Aşadar, Biserica, sau trupul tainic al Domnului, nu este formată numai din clerici (cum cred unii neştiutori ai Scripturilor n.n.) sau numai mireni (laici), tot aşa cum nu este sălaş al Duhului Sfânt, numai în mod parţial, adică numai prin elementul clerical sau prin cel laic (mirenesc), ci în alcătuirea ei deplină şi absolută se numără atât clericii, cât şi mirenii. Aceasta-i dovada şi viziunea biblică şi din epistola către Efeseni cap.4.4" (de acèea prin Duhul Sfânt întreaga biserică leagă şi dezleagă n.n.).[653]

„Dacă Biserica Mântuitorului nu se zbuciumă, nu clocoteşte sub căldura Duhului, nu cenzurcază pe fiii căzuţi în păcate, nu luptă pentru răspândirea Împărăţiei Cerurilor şi nu ridică zilnic, spre ceruri, cu puteri suprafireşti scara din viziunea Patriarhului Iacov - nu-şi mai merită numele şi nu mai are partea Mariei 'care nu se va lua de la ea!' (comunităţile îşi hotărăsc singure soarta n.n.).

(Gala Galaction)[654]

7. Serviciul divin special de CONSACRARE (sau ordinaţiune)

I. CONSACRARE DIRECTĂ
(prin alegere şi recomandare făcute direct de Dumnezeu)

„În Epistola către Efeseni 2,20, se spune că Biserica - creştinii - este zidită pe temelia (învăţătura) *apostolilor* şi a *proorocilor*, piatra cea din capul unghiului fiind Însuşi Hristos. aceasta este 'temelia cea bună, aducătoare de viaţă veşnică' (1 Tim. 6,19) sau temelia cea tare a lui Dumnezeu (2 Tim. 2,19)."[655]

653 „Îndrumător bisericesc, misionar şi patriotic", cu binecuvântarea Dr.Antim Nica, Galaţi 1989, pag. 135.

654 „Ziua Domnului" de Gala Galaction, Ed.IBMO, Bucureşti 1958, pag. 34-35.

655 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Pr.Dr. Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 480.

a) Apostolii:

„*Apostol*, cuvântul înseamnă împuternicit, un *trimis*, un *delegat*, un împuternicit. Se aplică celor 12 şi sf. Pavel (în sensul consacrării direct de Dumnezeu n.n.). Toţi apostolii au *'văzut pe Domnul'* aceasta fiind calificarea esenţială (Fapte 1,21-26; 1 Cor. 9,1-2)."[656]

„*Apostol* (gr.apostolos = *trimis*)[657]

„Toţi cei doisprezece apostoli *au fost aleşi* de *Iisus Hristos*..." (deci consacrare directă, nemijlocită de biserică n.n.).[658]

„El i-a ales în număr de *doisprezece*, aşa ca poporul ales al Noului Testament, asemenea poporului Vechiului Testament să aibă de asemenea doisprezece *protopărinţi duhovniceşti* sau patriarhi."[659]

„Pavel era singurul dintre cei ce nu Îl cunoscuseră pe Iisus care a primit titlul de *apostol* (în adevăratul sens al cuvântului n.n.). El a fost într-adevăr convertit la creştinism de *Hristos înviat;* Evanghelia pe care o propovăduia nu o primise de la *un om* 'ci prin descoperirea lui Iisus Hristos' (Gal.1,11-12; 1 Cor. 2,16)."[660]

„Se vorbeşte şi de cele douăsprezece pietre de temelie ale cetăţii cereşti (Noul Ierusalim n.n.), pe care sunt scrise numele celor *doisprezece apostoli*, ca temelii (Ev.11,10; Apoc.21,14-19)" (fiind consacraţi direct de Dumnezeu n.n.).[661]

b) Proorocii (inclusiv patriarhii):

„'Nu vă atingeţi de unşii Mei şi proorocilor Mei nu le faceţi rău!' zice Domnul, subînţelegând pe *patriarhi*" (Ps. 104,15).[662]

---

656 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, Oradea 1955, pag. 11.

657 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Pr. Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag.33.

658 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul României, tom.V, Ed.Bucureşti 1946, pag. 289 (vezi şi pag. 346 şi 287).

659 Ibidem, pag. 296.

660 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, vol.II, Ed.Ştiinţifică, Bucureşti 1991, pag. 316.

661 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Pr.Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 480.

662 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul României, vol.I, pag. 352.

„Dar în ce înţeles Avraam era *prooroc* (nabi)? Noi ne-am prea deprins să dăm această numire numai acelor persoane insuflate de Dumnezeu, care preziceau viitorul. Dar întrebuinţarea acestui cuvânt în Sf. Scriptură nu se mărgineşte numai la acest înţeles. Aşa se numeşte *tot cel insuflat* de Dumnezeu sau cel ce serveşte de *unealtă a comunicării voii Lui* oamenilor" (vezi şi Epoca patriarhală n.n.).[663]

„Chemarea şi misiunea *proorocului* vin *de sus*, el fiind un mijlocitor între Dumnezeu şi oameni. El nu adaugă nimic de la sine, ci grăieşte numai ce-i comunică Dumnezeu sau Duhul Sfânt" (el este consacrat direct de Dumnezeu n.n.).[664]

„*Profet* - era trimisul lui Dumnezeu, care transmitea poporului voinţa lui Dumnezeu."[665]

„Termenii folosiţi în Vechiul Testament pentru a desemna înalta misiune a *profetului* sunt mai întâi *roeh* sau *hozeh*, apoi *nabhi*, cei doi dintâi cu sensul de *'cel ce vede'* ceea ce este ascuns, vizionar, iar cel de-al treilea, nabhi, care cu vremea va lua locul celorlalţi, cu sensul de 'cel ce vesteşte', *'cel ce vorbeşte'* în numele Domnului. *Profetul* era deci vestitorul, crainicul lui Iahve, *'grăitor din partea lui Dumnezeu'* (Ieş.IV,16)."[666]

„*Proorocul* e glas ce vorbeşte în numele lui Dumnezeu, mână ce scrie tot ce-i insuflă Dumnezeu; sol mânat de Dumnezeu să-i dea de ştire celui ce s-a abătut din drum, celui ce şi-a uitat de învoială, celui ce nu stă de veghe. E secretarul, tălmaciul, *trimisul lui Dumnezeu*; stă deci mai presus de Regele care n-ascultă de Dumnezeu, de Filozoful care-L neagă pe Dumnezeu, de Neamul care L-a părăsit pe Dumnezeu ca să alerge după idolii *de lemn* şi *de piatră*."[667]

663 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul României, vol.I, pag. 352.

664 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Prof. Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 400.

665 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcop de Oradea, 1955, pag. 25.

666 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 364.

667 „Viaţa lui Iisus" de Giovani Papini, tradusă de Alexandru Marcu, Ed. a II-a, Bucureşti 1941, pag. 70.

II. CONSACRARE INDIRECTĂ (săvârşită de Dumnezeu prin Biserică)

a) Consacrare ca preot împărătesc, moştenitor cu Hristos = cler prin botez

„Este vorba de *preoţia generală* care aparţine tuturor celor botezaţi, care au responsabilităţi şi harisme personale, cu caracter eclezial general."[668]

- terminologie:

„...*cler*, ceea ce înseamnă *'ales'*..."[669]

„*cler* (greceşte *cleros* înseamnă *'chemare', 'alegere'*)."[670]

„Creştinii - zice Petru - sunt *'aleşi* după preştiinţa lui Dumnezeu Tatăl, întru sfinţirea de Duhul şi spre *ascultarea* şi stropirea cu sângele lui Iisus Hristos' (1 Petru 1,2)" (bineînţeles nu fără voia noastră n.n.).[671]

„...Părintele nostru cel bun şi milostiv, Care ne-a făcut pe noi Lui şi partea *alegerii Sale*."

(Clement Romanul)[672]

„Mulţumind cu bucurie Tatălui celui ce ne-a învrednicit pe noi să luăm parte la moştenirea *(cleroi)* sfinţilor, întru lumină" (Col. 1,12).[673]

„Şi l-au îngropat în ţinutul moştenirii sale *(cleroi aitoi)*..."[674]

668 „Dicţionar de teologie ortodoxă" de Pr.Prof.Dr.Ion Bria, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 304.

669 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 117.

670 „Eusebiu de Cezareea", trad.T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 386.

671 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Pr.Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 41.

672 „Scrierile părinţilor apostolici", carte tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, trad.Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR Bucureşti 1979, pag. 61.

673 „Biblia sau Sfânta Scriptură", tipărită cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, 1991, pag. 1337; „The New Greek - English Interlinear New Testament", Illinois, 1990, pag. 698.

674 „Biblia sau Sfânta Scriptură", tipărită cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1991, pag. 261 (Iosua 24,30); „Septuaginta", pag. 404 (vol.I).

„Moştenirea - a moşteni - moştenitor (*cleronomia*, cleronomein, *cleronomos*)" (cleros = parte atribuită, moştenire; nomos = lege; deci cleronomos = alegere legală n.n.).[675]

„Moştenirea este deci *o chemare*, o binecuvântare şi un dar al lui Dumnezeu, la care sunt chemaţi - *toţi cei înfiaţi* - 'ca să moştenească (*cleronomesete*) binecuvântarea' (1 Petru 3,9)."[676]

„Şi devenind fiii lui Dumnezeu prin har, ei devin 'moştenitori şi împreună - moştenitori (*cleronomoi*) cu Hristos'."[677]

„El care era numărat între noi (e vorba despre Iuda) şi fusese ales (*cleron*) la această slujbă (Fapte 1,17)" (deci cleron = ales n.n.).[678]

„Nu ca şi cum aţi fi stăpâni peste Biserică (gr. *ton cleron*), ci pilde făcându-vă turmei (1 Petru 5,3)" (deci toată biserica e cler n.n.).[679]

„Pre prezbiterii cei dintru voi îi rog...: Păstoriţi turma lui Hristos cea dintru voi, purtând grija nu cu sila, ci de voe şi dupre Dumnezeu... Nici ca cum aţi stăpâni preste *cliruri*, ci pilde făcându-vă turmei (1 Petru 5,1-3)" (deci membrii bisericii sunt numiţi *cliruri*, deci cler n.n.).[680]

„Pre presbiterii cei dintru voi îi rog... Păstoriţi turma lui Dumnezeu... Nici ca şi cum aţi stăpâni peste *cliruri*, ci pilde făcându-vă turmei" (1 Petru 5,1-3).[681]

---

675 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Pr.Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 315.

676 Ibidem, pag. 316.

677 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 316, pag. 20-21 (vezi şi originalul grec al N.T.).

678 „Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament" de Gala Galaction, Bucureşti 1938, pag. 1220; The New Greek English Interlinear New Testament", Illinois 1990, pag. 411.

679 „Biblia sau Sfânta Scriptură", tipărită cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1381, 1 Petru 5,3 (vezi şi originalul grec al N.T.).

680 „Noul Testament", tradus de Andreiu baron de Şaguna, Sibiu 1867, pag. 430.

681 „Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură", ediţia Sf.Sinod, Bucureşti 1914, pag. 1615.

„...Biserica nu este o instituţie *clericală* (împărţită în cler şi laici n.n.)... Fiecare creştin are o *'demnitate preoţească'* şi are acces direct la obiectul preoţiei..." (fiecare creştin este un ales = cleros n.n.).[682]

Iisus - modelul consacrării preoţiei împărăteşti la botez

„Botezul era aşezământ dumnezeiesc, care era introdus de proorocul Lui în calitate de introducere în Noul Testament. El alcătuia o parte 'a dreptăţii', adică alcătuia o parte a legii lui Dumnezeu, *pilda* împlinirii căreia *Hristos* şi venise să arate lumii, atât după literă, cât şi după duh."[683]

„Afară de asta El (Hristos) nu primise încă o *consacrare vădită* de la Duhul lui Dumnezeu, care odihnea peste Dânsul şi nu primise încă marea vrednicie de Mesia, ci rămăsese până acum un necunoscut locuitor al Nazaretului. Atunci Ioan nu s-a mai împotrivit şi introducând pe Iisus în râu, a săvârşit *botezul* asupra Lui."[684]

„Aceasta a fost înălţarea solemnă a Lui în demnitatea de arhiereu al Noului Tetament. De la fiii lui Aaron cerea legea rituală ca ei să se *consacre* în înalta lor vrednicie prin spălare şi ungere, şi Acela, Care acum se îmbrăcă într-o *preoţie* incomparabil mai înaltă, a trebuit de asemenea să păşească în vrednicia Sa înaltă prin spălare şi ungere, un ritual însă mult mai înalt şi miraculos de *consacrare*. În loc de templu făcut de mână, El avea împrejurul Său marele templu al naturii, în loc de spălătoare de bronz, El avea curenţii curgători ai Iordanului, care răsfrângeau în sine măreaţa boltă cerească. Dacă pe Sine nu avea haine ţesute cu aur (ca în V.T. n.n.), apoi pe Dânsul era veşmântul cuviosiei fără de păcat, şi în locul uleiului sfinţit asupra Lui era turnat harul *Sfântului Duh*" (model desăvârşit pentru toţi creştinii n.n.).[685]

682 „Dicţionar de teologie ortodoxă" de Prof.Dr.Ion Bria, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 304-305.

683 „Istoria biblică. Noul Testament" de A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul României, Bucureşti 1946, vol.V, pag. 209.

684 Ibidem, pag. 209.

685 Ibidem, pag. 210.

„Botezul Mântuitorului se înfăţişează după vechea iconografie bisericească, făcând pe Iisus Hristos în apele Iordanului, primind botezul de la Ioan, care ţine *mâna dreaptă asupra* Domnului..."[686]

„Cei ce se botează, primesc darurile graţiei, *impunându-li-se mâna*..." (în semn de consacrare a preoţiei lor n.n.).[687]

„La început era folosită de apostoli *punerea mâinilor* peste cei botezaţi, pentru a le împărtăşi Duhul Sfânt (Fapte 8,17.18; 19,6; 'punerea mâinilor = epithesis tas cheiras')."[688]

„Prin botez, creştinul 'l-a îmbrăcat pe Hristos' (2 Cor.5,17)... Botezaţi într-un *singur Duh* 'ca să fim un singur trup, fie iudei, fie elini, fie robi, fie liberi, şi toţi la un *Duh ne-am adăpat*' (1 Cor.12-13)" (Duhul Sfânt dă garanţia consacrării preoţiei împărăteşti n.n.).[689]

„...creştinii primind în inimile lor la botez *Duhul Fiului lui Dumnezeu*, sunt înfiaţi prin har; de aceea şi ei numesc pe Dumnezeu: 'Ava, Părinte!' (Gal.4,6), 'Tată'."[690]

„Sau, ca să vorbim mai lămurit, va putea ea (fiinţa) să vadă vreodată pe Dumnezeu, câtă vreme nu este împodobită de *Duhul Sfânt*?"
(Iustin Martirul)[691]

„Există deci o *consacrare preoţească* a *întregii Biserici*... starea de *consacrare sacerdotală* a tuturor creştinilor..."[692]

---

686 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, Ed.Bucureşti 1911, tom.II, pag. 272.

687 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, Ed.Bucureşti 1912, tom.III, pag. 39.

688 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Pr.Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 402.

689 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, Ed.Ştiinţifică, Bucureşti 1991, pag. 318.

690 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Pr.Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 47.

691 „Apologeţi de limbă greacă" - carte tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarh al BOR, traducere de T.Bodogae, Olimp Căciulă, D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 96.

692 „Dicţionar de teologie ortodoxă A-Z" de Pr.Prof.Dr.I.Bria, Bucureşti 1984, pag. 304.

b) Consacrare ca slujbaş al Bisericii = hirotonie

- terminologie:

„*Cheirotonia* (cheirôtonia) = *întinderea mâinii*, cu alte cuvinte de a *consacra*; vot, sufragiu; alegere."[693]

„Cheirotonia (în gr.) de la *cheir* = mână şi *teino* = pun; aştern; adică *'punerea mâinilor'*."[694]

„După pilda sfinţilor apostoli, *hirotonia* se face prin rugăciune şi prin punerea mâinilor, cum arată însăşi însemnarea cuvântului hirotonie."[695]

„Faptul că în primul canon apostolic, se vorbeşte numai de *hirotonie*, iar nu de *alegere*, este că în noţiunea de hirotonie la cei vechi, era cuprinsă şi cea de *alegere*, după cum afirmă şi Zonara (în Pidalionul său n.n.)" (vezi şi 2 Cor.8,19 în original n.n.).[696]

- consacrare în slujba de prezbiter (episcop)

„'În timpul vechi se numia *hirotonie* şi însăşi *alegerea*, fiindcă cetăţenii (creştinii n.n.) când le era permis să aleagă *episcopi*, se adunau la un loc, spre a-şi da *votul*, pentru unul sau altul. Pentru aceasta alegătorii obişnuiau să ridice *mâinile* şi după mâinile ridicate numărau voturile' (Pidalionul). Hirotonia însă în înţeles restrâns, însemnează *punerea mâinilor* pe capul candidatului..."[697]

„Instituirea lor (a prezbiterilor) prin *hirotonie* cu post şi rugăciuni este dovedită de Faptele Apostolilor (cap.XIV,23) unde se spune că Sfântul Apostol Pavel a *hirotonit prezbiteri* la Bisericile înfiinţate în prima călătorie misionară."[698]

693 „Pidalion" de Arhim.Zosima Târâlă şi Ic.Str.H.Popescu, 1933, pag. 11.

694 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, Ed.Bucureşti 1912, tom.III, pag. 319.

695 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 140.

696 „Pidalion" de Arhim Zosima Târâlă şi Ic.Str.Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 13.

697 Ibidem, pag. 13.

698 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 58.

„*Hirotoniţi*-vă vouă *episcopi* şi *diaconi*, vrednici de Domnul, bărbaţi blânzi, neiubitori de argint, adevăraţi şi încercaţi; că şi ei îndeplinesc slujirea preoţeţilor şi dascălilor."

(Didahia)[699]

„...sfaturile pe care le dă Didahia în mod expres:
'*Hirotoniţi-vă* episcopi şi diaconi... şi nu-i dispreţuiţi'..."[700]

- consacrare în slujba de diacon:

„Diaconii... primeau însărcinarea prin *consacrare*. Iar consacrarea consta în rugăciune însoţită de *punerea mâinilor* (hirotonie)..."[701]

„...în canonul XV al sinodului din Halcedon, în Novela 123 (c.13) a lui Iustinian şi în canonul XIV al sinodului trulan, aflăm chiar cuvântul *hirotonia* (cheirotoneisthai) pentru primirea femeilor între *diaconese*..."[702]

„...prezbiterul sau diaconul se va aşeza la biserica la care *s-a hirotonisit*."[703]

- consacrarea pentru alte slujbe evanghelice:

„Şi pe când slujeau Domnului şi posteau, Duhul Sfânt a zis: Osebiţi-mi pe Barnaba şi pe Saul, pentru *lucrul la care i-am chemat*. Atunci postind şi rugându-se şi-au *pus mâinile* peste ei şi i-au lăsat să plece" (Fapte 13,2.3).[704]

„Şi am trimis împreună cu el şi pe fratele a cărui laudă, întru Evanghelie, este în toate Bisericile; Dar nu numai atât, ci este şi ales (*cheirotonetheis*) de către Biserici ca *împreună-călător* cu noi la darul acesta, slujit de noi, spre slava Domnului însuşi şi spre osârdia noastră."[705]

---

699 „Pidalion" de Arhim.Zosima Târâlă şi Ic.Str.Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 13.

700 „Patrologie" de Preot Prof.Dr.Ioan G.Coman, Bucureşti 1984, pag. 69.

701 „Istoria bisericească" de Arhiereul Callist I.Botoşăneanu şi Protoprezbiterul Simeon Popescu, vol.I, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1903, pag. 49.

702 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, Ed.Bucureşti, tom.II, 1911, pag. 340.

703 „Pidalion" de Arhim.Zosima Târâlă şi Ic. Str. H. Popescu, Bucureşti 1933, pag. 43.

704 „Biblia sau Sfânta Scriptură" - tipărită cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1252 (Fapte 13,2.3).

705 Ibidem, pag. 1316 (II Cor. 8,18.19); „The New Greek English Interlinear New Testament", Illinois 1990, pag. 640.

„Nimeni să nu se *hirotonisească* fără destinaţie, nici prezbiterul, nici diaconul, nici *altul oarecarele...*"[706]

CONCLUZIE:

„Duhul Sfânt este 'Duhul puterii şi al slavei'. El a dat putere... daruri sau harisme pe care le lucrează 'unul şi acelaşi Duh, împărţind fiecăruia, deosebi, după cum voieşte' (1 Cor. 12,11)."[707]

„După darul pe care l-a primit fiecare, slujiţi unii altora, ca nişte bun iconomi ai harului celui de multe feluri al lui Dumnezeu" (1 Petru 4,10).[708]

„Ca să fim spre lauda slavei Sale, noi cei ce mai înainte am nădăjduit întru Hristos. Întru Care şi voi auzind cuvântul adevărului, Evangielia mântuirii voastre, crezând în El, aţi fost pecetluiţi cu Sfântul Duh al făgăduinţei, care este arvuna moştenirii (cleronomias) noastre..." (Efes.1,12-14).[709]

„Textele biblice confirmă cu prisosinţă acest lucru: 'Precum într-un singur trup, avem multe mădulări şi mădularele nu au toate aceeaşi lucrare; aşa şi noi cei mulţi, un trup suntem în Hristos şi fiecare suntem mădulare unii altora" (Rom. 12,4- 5)" (nu stăpânitori şi stăpâniţi n.n.).[710]

„Darurile Duhului fiind diferite şi nici unul (singur) neputând să le primească pe toate, nici toţi să fie la fel, se cuvine ca fiecare să persevereze cu înţelepciune şi cu mulţumire în ce i s-a dat şi toţi să fie de acord între ei, în dragostea lui Hristos, ca membrele în corp, încât nici cel mai mic, în compararea darurilor, să nu fie îndepărtat de superiorul lui, nici cel mai mare să nu fie disprețuit de cel mai mic."[711]

---

706 „Pidalion" de Arhim. Zosima Târâlă şi Ic. Str. H. Popescu, Bucureşti 1933, pag. 246.

707 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Pr. Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 404.

708 „Biblia sau Sfânta Scriptură", tipărită cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1380 (1 Petru 4,10).

709 Ibidem, pag. 1327 (Efeseni 1,12-14); „The New Greek English Interlinear New Testament", Illinois 1980, apg. 670.

710 „Îndrumător bisericesc, misionar şi patriotic" nr. 5, cu binecuvântarea şi îndrumarea Î.P.S.Dr.Antim Nica, Galaţi 1989, pag. 135.

711 „Sfântul Vasile cel Mare, Scrieri, partea a doua; Asceticele", traducere de Prof. Iorgu D.Ivan, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1989, pag. 154.

UNDE MĂ ÎNCHIN:

*„Casa Mea, **casă de rugăciune** se va chema."*

Isus
(Mat. 21,13 p.m. - Biblia sinodală - 91)

COPIIND SINAGOGA IUDAICĂ, ADUNAREA CREŞTINĂ POARTĂ ÎN BIBLIE ACEEAŞI DENUMIRE:

• Terminologie:

„*adunare* - a se aduna = sinagoghe, ecclesia"[1]

„'dacă va intra în *adunarea* (sinagoghe - în original) voastră un om cu inele de aur în degete', spune sfântul Iacob, (2,2) aceasta nu trebuie tratat cu mai multă atenţie decât cel sărac" (vezi Epist.Iacob 2,2, n.n.).[2]

„*Sinaxeis* sau *adunarea* creştinilor la serviciile dumnezeieşti... Originea acestui cuvânt se află în verbul *sinago (adun, împreun)* de unde şi *sinagoghe* (adunare, *sinagogă)*... Ciril din Ierusalim întrebuinţează acest cuvânt în cateheza I cap.VI şi cateheza XIV cap.XXIV cu înţelesul de *adunare* a creştinilor în Biserică..." (vezi şi Ieronim, Cesar din Arelate, Casian etc. n.n.).[3]

„Fără să părăsim *adunarea* (*episinagoghen* în original) înde noi, precum le este obiceiul unora, ci îndemnători făcându-ne, cu atât mai mult cu cât vedeţi că ziua se apropie." (Evr. 10,25; „Fără să părăsim Biserica noastră" traduce Sinodala 1991 n.n.).[4]

„În apus s-au mai dat Bisericilor numele de 'conciliabula' şi 'conventicula', adică *locaşuri de adunări* ale creştinilor."[5]

„Mai găsim la răsăriteni şi numirea de *proseikteria*... adică *case de rugăciune* (oratoria). Eusebiu, Socrat şi Sozomen întrebuinţează des aceste numiri."[6]

---

1 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 16.

2 Ibidem, pag. 16; „ Greek New Testament" (Epist.Iacob 2,2,).

3 „Tezaurul liturgic" de Preot Dr.Badea Cireşeanu, vol.I, Bucureşti 1910, pag. 57.

4 „Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi a Noului Testament", tradusă de preoţii profesori V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, pag. 1336; „The New Greek - English Interlinear New Testament", Illinois 1990, pag. 781.

5 „Tezaurul liturgic" de Prof. Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 102.

6 Ibidem, pag. 100.

• ADUNAREA sau Casa de rugăciune, model sinagogal

„Sfinţii Apostoli şi primii creştini, urmând pilda Mântuitorului s-au închinat la început în templu şi în *sinagogile* iudeilor."[7]

„Numai după ce apostolii au fost alungaţi din *sinagogi*, de invidia şi ura iudeilor şi mai marilor lor, ei s-au întors către neamuri (Fapte 13,46)."[8]

„...până la începutul secolului al III-lea nu găsim Biserici construite anume pentru cult în suprafaţa pământului, ci numai *case de rugăciune*."[9]

„Se mai făceau rugăciuni arare-ori sub cerul liber pe lângă râuri (Fapte 16,13) şi se intonau imne de laudă în temniţele întunecoase în care erau aruncaţi propovăduitorii cuvântului (Fapte 16,25)."[10]

„Sfântul apostol Pavel vorbeşte de 'Biserica din casa lui Priscila şi Acvila' (Rom. 15,3-5) etc."[11]

• Forma Caselor de rugăciune:

„Constituţiile apostolice scrise la finele secolului III şi începutul secolului al IV-lea, sfătuiesc în cartea II, c.57, ca Biserica 'înainte de toate să fie lungă şi încăpătoare... în fine să fie asemenea unei corăbii'."[12]

„În timpul lui Constantin, după cum ne spune istoricul Eusebiu, se zidiră Biserici în Orient cu *diferite forme*: rotunde, pătrate, hexagonale, octogonale şi cu câte o mică cupolă emisferică... Tavanul era din lemn şi aşezat orizontal ca la toate bisericile zidite de Constantin."[13]

---

7 „Cuvântări liturgice" de Vasile, Episcopul Oradiei, Oradea 1976, pag. 30, ed. a II-a.

8 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 446.

9 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 175.

10 Ibidem, pag. 57.

11 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 58.

12 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr. Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 103.

13 Ibidem, pag. 176.

„Iar Suicerus şi Allaţiu (sec.XVII) mai vorbesc de biserici vechi în formă de *turn*, de *cilindru*, de *cerc*, aşa ca Panteonul din Roma."[14]

Orientări în spaţiu diferite ale clădirilor:

„...pe principiul că 'Dumnezeu e în toate direcţiile şi nu e loc unde să nu fie Dumnezeu (impunerea vreunei reguli de orientare e o încumetare n.n.)."[15]

„Uneori se transforma în biserică un vechi locaş al idolilor (care era orientat în orice direcţie n.n.)."[16]

INTERIORUL CASEI DE RUGĂCIUNE (BISERICII)

• Amvonul sau vima sau chorus sau tribuna bisericii

„Grecii cei vechi înţelegeau prin cuvântul *amvon* (Amvon), o ridicătură, ori chiar o creastă de munte; creştinii însă luară expresiunea aceasta şi o alipiră de *tribuna* ce ne preocupă. Sozomen dă *amvonului* numirea de *vima* (vima), aşa cum obişnuiau şi oratorii greci când vorbeau de tribuna lor. Demostene nu întrebuinţează alt cuvânt decât *vima* (vima), atunci când el arăta *tribuna* pe care îşi rostea discursurile sale." (Deci amvon = vima = tribuna n.n.).[17]

„Prima, cea mai mare încăpere (a sinagogii n.n.) era destinată pentru cei ce se rugau; a doua (care corespundea tribunei amvonului n.n.) ceva *ridicată de la nivel*, pentru citeţi şi propoveduitori."[18]

„Conc.Laod.can.56: 'Nu se cuvine prezbiterilor să intre şi să şadă la amvon înaintea intrării episcopului' (Oti oy dei presbiterois pro tes eisodoy toy episkopoy eisienai kai kathezesthai en te *vimati*)." (la amvon sau vima stăteau prezbiterii şi episcopul n.n.).[19]

14 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 105.

15 Ibidem, pag. 105.

16 „Eusebiu de Cezareea", tradusă de Pr.Prof.T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 344.

17 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 121-122.

18 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, Bucureşti 1946, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, vol.V, pag. 63.

19 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 127.

„Chiar şi Constituţiile apostolice sfătuiesc 'să fie în mijloc tronul episcopului (al prezbiterului cel mai de seamă n.n.); iar pe de ambele laturi ale lui să şază presviterii" (deci pe amvon existau mai multe, scaune n.n.).[20]

„Dar scaunul episcopului... fu numit de Eusebiu *vima* (vima); iar latinii îi ziceau 'sedes' ori *'cathedra'*."[21]

„*vima* (vimatos, vimato) = *tribunal* (Fapte 18,12)... *estradă, tribună* (Fapte 12,21) (vezi traducerea sinodală 1991 n.n.)."[22]

„estradă = platformă ridicată faţă de *nivelul unei săli* pe care este aşezată *masa prezidiului, catedra* etc."[23]

„Ciprian numea amvonul *'pulpitum'* şi *'tribunal ecclesiae'*..."[24]

„pulpitum = estradă, scenă, *tribună, catedră*"[25]

„tribunal (ecclesiae) = tribună (*estradă de lemn* semicirculară pe care şedeau magistraţii...) (pt.biserică înseamnă tribuna, estrada bisericii unde şedeau slujbaşii bisericii n.n.)."[26]

„Nu se cuvine să cânte în biserică de pe cărţile de piele (cu cântări speciale n.n.) decât psalţii canonici (corul comunităţii n.n.) care *se suie în Amvon*" (deci pe tribuna bisericii, la amvon stăteau vorbitorii şi cântăreţii speciali n.n.).[27]

„*Pe amvon* ceteau diaconii evangheliile, iar lectorii ceteau bucăţi din Vechiul şi Noul Testament apoi *cântau imne* (corul psalţilor n.n.) după cum vedem aceasta în canonul al XV-lea al sinodului din Laodicea... iar unii dintre oratorii (predicatorii evangheliei n.n.) cei

20 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 135.

21 Ibidem, pag. 135.

22 „Dictionaire grec-francais du Nouveau Testament" de Maurice Carrez şi Francois Morel, Ed.Delachaux et Niestle, Neuchatel 1971, pag. 56.

23 „Dicţionarul explicativ al limbii române", Ed.Academiei 1975, pag. 306.

24 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 122.

25 „Dicţionar latin-român" de G.Guţu, Ed.Ştiinţifică şi encicopedică, Bucureşti 1983, pag. 1003.

26 Ibidem, pag. 1245.

27 „Pidalion" de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 193. (canonul 15 - Sinodul Laodicea 343), pag. 337.

vechi ca Hrisostom şi Augustin, îşi rosteau discursurile lor tot pe *această tribună*..."[28]

„În alte părţi creştine se înţelegea cu toate acestea prin cuvântul *'chorus'* (în loc de vima sau amvon folosite mai des n.n.), locul unde şedeau ceteţii şi cântăreţii" (unii numesc şi astăzi amvonul, chorus n.n.).[29]

• Masa pentru Sfânta Cină accesibilă credincioşilor

„Despre faptul că sfânta masă *era de lemn* în timpurile vechi creştine, ne spun mulţi scriitori şi părinţi bisericeşti."[30]

„Ea (absida unde şedeau slujbaşii bisericii n.n.) nu avea masă fixă pentru săvârşirea Sfintei Euharistii ci una *mobilă de lemn* care se aducea şi se lua, *după trebuinţă*" (zidirea ei din piatră este o inovaţie n.n.).[31]

„...vedem (prin secolul al III-lea) în unele locuri, că atât bărbaţii, cât şi femeile se apropiau chiar de sfânta masă şi acolo se împărtăşeau... (căci încă nu se inventase iconostasul n.n.). Despre aceasta ne încredinţează Dionisie Alexandreanul, când sfătuieşte pe bărbaţii care vin la sfânta masă să aibă mâinile curate ca să primească nutrimentul euharistic... Poporul din Galia însă s-a bucurat de acest privilegiu până prin secolul al VI-lea."[32]

• Lipsa fastului ornamental al interiorului bisericii

„Biserica aceasta lipsită *de ornamente*, dar măreaţă în felul ei, a servit de normă arhitectonică pe acel timp, în tot imperiul orientului. Acesta este 'stilul basilicilor' recomandat de Constituţiile apostolice şi întrebuinţat în orient până în secolul al V-lea."[33]

---

28 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr. Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 122.

29 Ibidem, pag. 129.

30 Ibidem, pag. 137.

31 „Istoria bisericească universală", manual pentru Institutele teologice ale Bisericii Ortodoxe Române, vol.I (1- 1054), ed.a II-a, Ed.IBM al BOR Bucureşti 1975, pag. 167.

32 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 134.

33 Ibidem, pag. 176.

• Existenţa în biserică a băncilor şi scaunelor pentru credincioşi

„După ce a isprăvit astfel biserica, el (Paulin de care povesteşte Eusebiu de Cezareea n.n.) a împodobit-o în cinstea întâi-stătătorilor cu *tronuri* prea frumoase în cinstea celor din frunte, iar pe deasupra cu *bănci* aşezate într-o rânduială şi ordine cuviincioase, cu *străni*... aşa cum se cuvine."[34]

„Înăuntru (în sinagogă) erau *bănci*..."[35]

„Constituţiile apostolice ne arată lămurit că 'la cult şedeau femeile separate de bărbaţi'... De aceea Ioan Hrisostom într-una din omiliile lui zice că 'după cum el a auzit din bătrâni, *la creştinii cei vechi* (din vremea apostolilor n.n.) nu era această *despărţire*... pentru că în Hristos Iisus nu este nici parte bărbătească, nici femeiască. Şi chiar în timpul apostolilor, bărbaţii şi femeile se rugau *împreună*... Învăţaţii bisericeşti, cred că acest separatism s-a introdus în răsărit şi apus *după timpul apostolilor*..." (deci nu e vrednic de urmat n.n.).[36]

„Mai sunt însă în acest locaş sfânt şi *tronuri*, precum şi *nenumărate bănci şi scaune*, care corespund la tot atâtea suflete în care au fost împărţite daruri ale Duhului Sfânt, cum 's-au arătat ele la sfinţii apostoli şi la *însoţitorii lor*, împărţite limbi ca de foc şi au şezut pe *fiecare* dintre ei'."[37]

„...la cincizeci de zile după Înviere S-a pogorât Duhul Sfânt peste *apostoli* şi *întreaga comunitate* a celor *'ca la 120'* (Fapte 1,12.15; 2, 1-4)." (Deci din citatul anterior înţelegem că existau bănci şi scaune pentru toată adunarea n.n.).[38]

---

34 „Eusebiu de Cezareea", trad. de Pr.Prof.T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 373.

35 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1946, pag. 264, vol.V.

36 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 122-123.

37 „Eusebiu de Cezareea", trad. de Pr.Prof.T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 378.

38 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 86.

„Şi acum *să ne ridicăm* (comunitatea şedea pe scaune n.n.) şi să-L rugăm cu glas tare..."

(Eusebiu de Cezareea)[39]

„Apoi, *ne ridicăm* în picioare *toţi laolaltă* şi înălţăm rugăciuni..."

(Iustin Martiul)[40]

ALTARUL ADUNĂRII CREŞTINE

1) Definiţie:

„*Altar* = locul prezenţei lui Dumnezeu"[41]

2) Creştinii nu aveau altare în felul celor iudaice sau păgâne, adunarea creştină fiind o prelungire a Templului din cer.

„Min.Felix ibidem: 'Temple şi *altare nu avem* (Delubra et *aras non habemus*...)'."[42]

„În cuvântarea sa, Ştefan strigă: 'Cel Preaînalt nu locuieşte în temple *făcute de mână* omenească' (Fapte 7,48)" (începuse închinarea în duh şi adevăr cum proorocise Hristos n.n.).[43]

„Ce templu să-i ridicăm Lui, când toată această lume, făcută prin lucrarea Sa nu poate să-L încapă?"

(Minuciu Felix)[44]

„Cu adevărat: Plin este cerul şi pământul de mărirea Lui."[45]

„...din pricină că creştinii *nu aveau temple* de jertfe, păgânii se credeau în drept să acuze pe creştini de ateism."[46]

---

39 „Eusebiu de Cezareea", trad. de Preot Prof.T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 379.

40 „Apologeţi de limbă greacă", trad. de T.Bodogae, O.Căciulă, D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 71.

41 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 22.

42 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 93.

43 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, vol.II, Bucureşti 1991, pag. 315.

44 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 93.

45 „Cuvântări liturgice" de Vasile, episcopul Oradiei, ed.a II-a, Oradea 1976, pag. 203.

46 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, trad.de Nicodim, patriarhul BOR, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 346.

„Mai ales când s-a văzut faţa retrasă a Creştinilor, când s-a văzut că ei, de frica presecuţiunilor, se întrunesc noaptea, prin păduri, când s-a văzut că ei n-au zei (pictaţi n.n.), *nici temple, n-au altare*, nu aduc jertfe: insinuările... că Creştinii ar fi atei, că ar urmări scopuri contrare statului şi societăţii, au fost crezute."[47]

3) Creştinii ei înşişi sunt un templu viu în Domnul

„Aşa este, deci, acest *templu viu* al unui Dumnezeu viu, care e zidit din *noi înşine*..."

(Eusebiu de Cezareea)[48]

„Toţi proorocii au profeţit că Hristos, născut după trup din neamul lui David, va zidi lui Dumnezeu *un templu veşnic*, care se va numi Biserică. Prin aceasta El cheamă toate neamurile la adevărata religie. Aceasta e casa credinţei, templul nemuririi, în care, dacă cineva nu jertfeşte, nu va avea premiul nemuririi. Hristos fiind constructorul acestui mare şi veşnic *templu*, e necesar ca în templu să fie o preoţie veşnică, ce nu poate fi acordată *decât aceluia* care s-a hotărât să ajungă la *templu şi în faţa lui Dumnezeu*. Proorocul Zaharia a profeţit cu circa 500 de ani înainte că *acest preot va fi Iisus, Fiul lui Dumnezeu* (Zah. 3,1-8)."[49]

„...oricât de multă şi de mare ar fi fost râvna celor care au clădit ori s-au străduit la această lucrare (construirea unei case de rugăciune n.n.), ea scade în vrednicie înaintea Celui pe care-L numim Dumnezeu, când ne gândim mai ales la *templul viu*, care sunteţi voi, care v-aţi făcut 'pietre vii' şi bine închegate, el (templul viu n.n.) fiind zidit pe temelia Apostolilor şi Proorocilor, a căror piatră din capul unghiului este Hristos..."[50]

47 „Istoria bisericească" de Callist I. Botoşăneanu şi Simion Popescu cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.Bucureşti 1903, pag. 26.

48 „Eusebiu de Cezareea", trad. de Preot Prof.T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 368.

49 „Patrologie", vol.II de Preot Prof. Dr.Ioan G.Coman, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 230.

50 „Eusebiu de Cezareea", trad. de Preot Prof. T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 368.

4) Creştinii au intrare liberă la altarul din cer unde Hristos este preot şi mare-preot (adunarea creştină fiind o prelungire a Templului din cer)

„Moartea lui Hristos în adevăr a fost însoţită de semne extraordinare. Preotul ce intra chiar în această clipă în sanctuar pentru aducerea jertfei de seară, cu groază văzu că perdeaua *templului se rupse* în două de sus până jos. Această perdea era simbolul deosebit al trupului lui Hristos... şi prin sfâşierea sa a mărturisit că de-acum pentru *intrarea în sanctuar* (în cel ceresc n.n.) s-a deschis o cale *nouă şi liberă* pe care Hristos 'ne-a deschis-o nouă prin perdea, adică prin trupul său'(Evr.X,20)."[51]

„Să ne apropiem, dar de El (de Dumnezeu n.n.) cu cuviosia sufletului, înălţând către El mâini curate şi fără de prihană (având pe Iisus ca mare preot slujind la altarul din cer; vezi şi Evr.10,21-22 n.n.)."[52]

„Că întotdeauna rugăciunea... să se *urce la jertfelnicul* (altarul n.n.) *lui Dumnezeu*."[53]

„Avem (noi creştinii n.n.) *altar*, de la care nu au dreptul să mănânce cei ce slujesc cortului (în templul de pe pământ n.n.)... Căci nu avem aici cetate stătătoare, ci o căutăm pe aceea ce *va să fie* (Evr.13,10.14)."[54]

„Dar Tatăl nostru ceresc e necontenit aproape de noi şi ajunge o rugăciune sinceră către Dânsul, ca să ne audă... Însuşi Hristos... era prin *sinagogi* în timpul rugăciunii, în mijlocul *adunării* şi a spus limpede, că unde câţiva oameni *se adună* în numele Lui, prin urmare cu atât mai vârtos în biserică, ridicată în numele Lui (nu în numele unor fiinţe muritoare n.n.) e şi El acolo *în mijlocul* celor ce se roagă."[55]

---

51 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof. A.P. Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1946, vol.V, pag. 606.

52 „Scrierile părinţilor apostolici", trad. de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 61.

53 Ibidem, pag. 260.

54 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1371.

55 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, trad. de

„Marele Preot al lumii, *Iisus Însuşi*, Cel Unu născut al lui Dumnezeu, primind cu o faţă surâzătoare şi cu mâinile ridicate... darurile nesângeroase şi nematerialnice aduse prin mijlocirea rugăciunilor şi *le duce Tatălui* care este în ceruri... (altarului din Sanctuarul ceresc n.n.)."[56]

„Că *prin El* avem şi unii şi alţii *apropierea către Tatăl*, într-un Duh (Efes.2,18)."[57]

„Căci jertfa Fiului lui Dumnezeu a surpat zidurile despărţitoare *dintre cer şi pământ* şi i-a unit pe toţi într-unul singur."[58]

„Drept aceea, fraţilor, având îndrăzneală, *să intrăm* în Sfânta Sfintelor (din cer n.n.), prin sângele lui Iisus. Pe calea *cea nouă şi vie* pe care pentru noi a înnoit-o, prin catapeteasmă, adică prin trupul Său. Şi având *mare preot* peste casa lui Dumnezeu să ne apropiem cu inimă curată întru plinătatea credinţei... (Evr.10,19-22)."[59]

„Aceasta este, iubiţilor, calea în care am găsit mântuirea noastră, pe Iisus Hristos, *arhiereul* jertfelor noastre, ocrotitorul şi ajutorul slăbiciunilor noastre. *Prin El* căutăm la *înălţimile cerurilor; prin El* vedem ca într-o oglindă, nepătata şi prea înalta Lui faţă; *prin El* s-au deschis ochii inimii noastre, *prin El* nepriceputa şi întunecata noastră minte înfloreşte la lumina Lui, *prin El* Stăpânul (adică Tatăl n.n.) a voit să gustăm cunoştinţa cea nemuritoare."

(Clement Romanul)[60]

5) Orice loc unde Hristos e prezent, devine o prelungire a altarului din cer

- inima omului:

„Cel mai mare *altar* al lui Dumnezeu este *inima omului* (dacă Hristos locuieşte în ea n.n.)... Pe acest altar stau dreptatea, răbdarea,

Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1946, pag. 310, vol.V.

56 „Eusebiu de Cezareea", trad. de Preot Prof.T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 378.

57 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1328.

58 „Cuvântări liturgice" de Vasile, episcopul Oradiei, ed. a II-a, Oradea 1976, pag. 68.

59 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1367.

60 „Scrierile părinţilor apostolici", trad. de Pr.D.Fecioru, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 65.

credinţa, inocenţa, castitatea, abstinenţa. Acesta este *cel mai veritabil rit.*"[61]

- casa de rugăciune:

„...mult întrebuinţată era şi numirea de *'eclisiastirion'* (adică *altarul adunării* prin care se înţelegea clădirea unde se adunau credincioşii n.n.)... 'altceva este *ekklisia* şi alta este *eclisiastirion* (ekklisiastirion); căci aceea este fondată din inimi nepătate; aceasta însă se zideşte din lemne şi pietre'." (Deci casa de rugăciune = altarul adunării = eclesiastirion n.n.).

(Isidor din Pelusium)[62]

- natura:

„Este şi un loc pentru rugăciunea (Fapte 16,13): şi *în natură*..."[63]

„El (Iisus) deodată părăsi şi pe ceilalţi şi plecă repede de la ei spre vârful muntelui, ca acolo în singurătate să se roage... Dumnezeiescul Arhiereu se ridica pe treptele pietroase la acest *altar de munte*, care în timpul nopţii îl ridica oarecum spre stelele lui Dumnezeu."[64]

„Dionisie Alexandreanul ne arată că pe timpul său se practica închinarea creştină pe câmpii, în singurătăţi, în corăbii pe apă, în grajduri, în temniţe, şi în fine *pretutindenea* creştinul adora pe Dumnezeu."[65]

„...căci El (Hristos) a zis: 'Unde vor fi doi sau trei *adunaţi în numele Meu*, acolo sunt şi Eu în mijlocul lor' (Matei 18,20)." (prelungind astfel altarul ceresc pe pământ n.n.).[66]

---

61 „Patrologie" de Preot Prof.Dr.Ioan G.Coman, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 232.

62 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, vol.II, pag. 102-103.

63 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 418.

64 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof. A. P. Lopuhin, vol.V, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1946, pag. 372.

65 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr. Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 302.

66 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 177.

- întregul univers:

„Ce e drept, din descoperirea Scripturilor cunoaştem şi credem că Dumnezeu este duh şi ca atare El este prezent *în tot locul* El nu poate fi limitat nici în 'Ierusalim', nici în 'Garizim'. Cei ce I se închină pot fi ascultaţi *oriunde*, de I se roagă cu credinţă: în căminurile lor, pe uliţi, în munţi, când merg pe drum şi când se ostenesc la muncă.

Întregul *univers* este *'biserica Lui'*, aşa că Cel Preaînalt n-are trebuinţă de un anumit lăcaş."[67]

CONCLUZIE:

„Dar noi oamenii avem trebuinţă. Simţim nevoia să înălţăm construcţii speciale închinate lui Dumnezeu, în care credincioşii să se adune, să-L adore pe Părintele ceresc, să-L simtă mai aproape de ei.

Avem trebuinţă de o casă a rugăciunii..."[68]

„Adunaţi-vă cu toţii ca într-un templu al lui Dumnezeu, ca la un altar, în jurul unui Iisus Hristos, Care a ieşit de la Unul Tatăl, Care este unul şi la Tatăl s-a întors."[69]

„Biserica este Ierusalimul nostru, Ea este cerul pe pământ. În ea ne întâlnim cu Domnul nostru Iisus Hristos. Prin ea ne împărtăşim de darurile Duhului Sfânt, Duhul Adevărului, Vistierul bunătăţilor şi Dătătorul de viaţă... Şi împreună cu Psalmistul să mărturisim din adâncul sufletului: 'O zi în curţile Tale, Doamne, mai bună este decât o mie departe de Tine' (Ps. 83,11). Amin!"[70]

67 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 176.

68 Ibidem, pag. 176.

69 „Scrierile părinţilor apostolici", trad. Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 167.

70 „Cuvântări liturgice" de Vasile, episcopul Oradiei, ed. a II-a, Oradea 1976, pag. 34.

CUI MĂ ÎNCHIN:

„...să-I aducem lui Dumnezeu închinare plăcută cu evlavie şi cu sfială."

Ap.Pavel
(Evr.12,28 u.p. - Biblia sinodală - 1991)

ISTORIA APARIŢIEI ICOANELOR ÎN CREŞTINISM

Secolele I - II

„Biserica primitivă creştină *nu cunoştea* icoane religioase."[1]

„Urmând interzicerea din Decalog, creştinii din primele două secole *nu şi-au făcut imagini*."[2]

„Atâta sfială aveau creştinii la început de *chipurile pictate*... încât un interval de timp, urmaşii lui Hristos nici nu îndrăzniră să introducă *pictura* în Biserica lui Dumnezeu. Pe lângă aceasta ei se mai fereau de această artă ca să *aplice porunca a II-a a Decalogului* care cuprinde aceste cuvinte: 'Să nu-ţi faci ţie chip cioplit (fesel - în ebraică), nici altă asemănare (themuna - în ebraică) a câte sunt în cer sus, pe pământ jos, în apă şi sub pământ, să *nu te închini* nici *să serveşti* lor' (Eşire XX,4)."[3]

„Minuciu Felix pe la finele secolului al II-lea a scris un dialog între un bărbat Octaviu care reprezintă pe creştinul pios, şi între un Ceciliu, adică figura păgânului. Ceciliu se adresează lui Octaviu cu aceste vorbe: 'Pentru ce *nu au* creştinii nici altare, nici temple şi *nici icoane?*' Iar Octaviu (creştinul n.n.) îi răspunde: 'Statui, ori *chipuri* şi altare *nu avem*'..."[4]

Secolele III - IV

„Pe timpul lui Eusebiu, exista în Cezareea lui Filip o statuie despre care se credea că reprezintă pe Christos şi care ar fi fost pusă de femeia pe care Iisus o vindecase de scurgerea îndelungată a sângelui, şi care femeie să fi fost păgână din Cezareea lui Filip. Dar nu pare verosimil (adică vrednic de crezut n.n.) că acea statuie ar fi

1 „Istoria Dogmelor - după prelegerile Dl.Dr.C.Chiricescu, Litografia Andreescu 1904, pag. 180.

2 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1988, vol.III, pag. 66.

3 „Tezaurul liturgic al sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu cu aprobarea Sfântului Sinod al BOR, tomul II, Bucureşti 1911, pag. 193.

4 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, tomul II, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1911, pag. 93.

fost a lui Christos, deoarece şi Eusebiu se îndoieşte; dacă ar fi fost a lui Christos, apoi ea n-a fost pusă de o creştină, ci de o femeie păgână după obiceiul lor."[5]

„După acestea - zice Origen - Celsus' (un păgân n.n.) ne obiectează că *înlăturăm din cult* şi templele şi *icoanele* şi statuele.

Ne lipsesc acestea - spune Origen - fiindcă nu cinstim pe un Dumnezeu demn de adorat, *în chipul* cum se face aceasta în templul idolilor celor nesimţitori."[6]

„În ultima persecuţie (diocleţiană) fură dărâmate multe biserici şi nimicite împreună cu obiectele din lăuntrul lor; dar între aceste obiecte însemnate de scriitorii de pe atunci *nu figurează* nicidecum *icoanele* ori vreo urmă de *pictură* bisericească."[7]

„Sfânta Treime, după cum ne spune Origen, *nu se picta* în secolele prime, pentru cuvântul că creştinii păstrau o adâncă şi *sfântă admiraţie* faţă de puterea infinită a Dumnezeirii şi după cum zice Origen: 'Pe Dumnezeu cel neîncorporat şi invizibil, nu-L putem *mărgini* în spaţiu'."[8]

„La sfârşitul Periodului I (anul 313 d.H.) intrară în uzul bisericii întâi chipuri simbolice, apoi şi tablouri ce reprezintau persoane sacre sau fapte istorice, dar aceasta se făcea încă *foarte izolat* şi nu fără *opoziţie*."[9]

„Un sinod ţinut în Spania la Elvira (Illiberis, Eliberis) în 306 sau chiar 300 decretă să nu se vază pe murii (pereţii) bisericilor *icoane*, şi chiar Euseviu din Cesaria Palestinei, istoricul bisericesc (mort pe la an.340) contemporan mai tânăr cu sus zisul sinod, a fost unul din bărbaţii care considerau *icoanele* religioase ca *o datină păgână*."[10]

---

5 „Istoria Dogmelor" de Dr.C.Chiricescu, profesor de teologie ortodoxă, Litografia Andreescu 1904, pag. 180.

6 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, tom.II, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1911, pag. 94.

7 Idem, pag. 195.

8 Idem, pag. 196.

9 „Istoria bisericească universală şi statistica bisericească" de Eusebiu Popovici, vol.II, Mânăstirea Cernica 1926, pag. 222.

10 Ibidem, pag. 222.

Secolele IV - V

„Cum că în adevăr iconografia *era oprită* în multe localităţi, chiar pe la începutul secolului al IV-lea, ne aducem aminte de sinodul ţinut în Elvira (Illiberis) din Spania, la anul 305, care a mers până acolo încât *a oprit pictura bisericească* prin canonul 36. Iată şi conţinutul acestui canon: sinodul 'a găsit de cuviinţă, că *picturile* în Biserică *nu sunt de trebuinţă*, ca nu cumva ceea ce se cinsteşte ori se adorează, să *se zugrăvească* pe pereţi' (Placuit picturas in ecclesia esse *non debere*, ne quod calitur et adoratur in parietibus depingatur)."[11]

„În secolul IV însă călugării din Egipt, Siria şi Peninsula Sinai încep să picteze pe lemn imagini sacre, în credinţa că aceste *icoane*, gr. eikon = imagine, chip, pot acţiona ca un fel de intermediar."[12]

„Irineu, Epifanie şi Augustin mustră pe *eretici* şi pe *gnostici*, pentru că aceştia *se închinau* icoanelor (deci orice închinător la icoane e un eretic n.n.)."[13]

„În secolul al IV-lea şi al V-lea mai vedem *născându-se* şi obiceiul de a introduce în biserică *tablourile episcopilor*, chiar în viaţă fiind ei."[14]

„Cu mult mai târziu sunt *născocirile religioase* că Apostolii într-un sinod ţinut în Antiohia ar fi stabilit întrebuinţarea icoanelor; că evanghelistul Luca era pictor şi ar fi zugrăvit chipul lui Christos, al Mariei şi al Apostolilor; şi că ar fi existat şi o icoană a feţei lui Iisus nezugrăvită de mâini omeneşti ci tipărită de la sine pe o măhramă pe care i-o întinse pe calea către Golgota o femeie pioasă numită Veronica, spre a se şterge pe faţă.

Toate acestea sunt *invenţiuni* religioase pioase (născociri şi invenţiuni ce au dus la idolatrie n.n.)."[15]

---

11 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 195.

12 „Istoria culturii şi civilizaţiei" de Ovidiu Drâmba, vol. II, Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1987, pag. 192.

13 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 199.

14 Ibidem, pag. 203.

15 „Istoria Dogmelor" de Dr.C.Chiricescu, Litografia Andreescu 1904, pag. 180-181.

„Tradiţia spune că Mântuitorul a trimis lui Avgar (regele Edesei n.n.) împreună cu scrisoarea şi chipul Său imprimat pe o măhramă, dar nefăcut de mână omenească. Aceste scrisori împreună cu trimiterea chipului mesianic nu au temeiuri de autenticitate... (deci nu sunt vrednice de crezut n.n.).“[16]

„Sfânta Scriptură a Noului Testament nu ne-a lăsat nici o descriere ori vreo urmă despre *chipul lui Iisus;* iar istoriile despre icoanele Lui cele nefăcute de mâini omeneşti, sau cele zugrăvite de evanghelistul Luca, sunt numai tradiţiuni pioase *fără temeiuri istorice* (ca multe alte născociri cuprinse în scrierile apocrife din primele secole creştine n.n.).“[17]

„Şi dacă nu vedem chipul Mântuitorului în formă omenească *înainte de Constantin cel Mare,* se pare că creştinii erau conduşi pe atunci de ideea arătată în Isaia 53,23 că Hristos a fost prevăzut de profet ca neavând nici chip, nici asemănare frumoasă şi prin urmare de reprezentat. Aşa învăţară Clement Alexandrinul şi Tertulian; iar *de la* Constantin cel Mare *încoace* Hristos *se închipui* (nimeni nu ştie cum arăta n.n.) după idealul frumuseţii cum se zice în Ps. 44,2).“[18]

„...Găsim şi pe la finele secolului al IV-lea (an 392) o epistolă trimisă lui Ioan, episcopul Ierusalimului, de către Epifanie al Salaminei Ciprului, în care acesta mărturiseşte că venind în oraşul Anablata din Palestina a văzut la uşa unei biserici de aici o pânză, care avea zugrăvit pe ea *un chip* ce semăna cu al lui Hristos sau al unui sfânt oarecare. Epifanie *a rupt* pânza cu pictura şi a sfătuit pe păzitorii bisericii ca să înfăşoare cu ea vreun mort... Petaviu susţine că Epifanie a sfâşiat pânza pentru că în Cipru unde era el episcop, *nu se întrebuinţau icoanele.*“[19]

„La creştinii primi, icoanele religioase se amintesc la începutul secolului III. În tot decursul acestui secol întrebuinţarea lor e *rară şi nu prea bine văzută...* Istoricul Eusebiu consideră (în sec. IV n.n.) între-

16 „Tezaurul liturgic“ de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf. Sinod, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 234.

17 Ibidem, pag. 232.

18 Ibidem, pag. 88.

19 Ibidem, pag. 196-197.

buinţarea icoanelor ca *un obicêi păgânesc;* Sf.Ioan Gură de aur şi Augustin nu prea se învoiesc *cu acest obicei.* Epifaniu era un contrar hotărât şi înfocat contra icoanelor."[20]

„Astfel *nu este îngăduit* creştinului a aşeza în biserică *imaginea* lui Dumnezeu cel nevăzut, ci mai mult *în inimă* unde este în adevăr templul lui Dumnzeu."

(Augustin)[21]

Secolele VI - VII

„Dar în sec. al V-lea şi al VI-lea *uzul* (nu cultul n.n.) icoanelor se răspândi pretutindenea şi află tot mai mulţi partizani (mai mult păgâni decât creştini n.n.), excepţie de biserica nestorienilor care şi în acest punct voia să apară că menţine *uzul vechi* (apostolic n.n.) şi *făcea opoziţie* (răspândirii idolatriei păgâne în creştinism n.n.). Ba la sfârşitul Periodului II (anii 600-622 d.H.) exista la Răsărit şi un cult al icoanelor" (deci apostazia de la credinţa apostolică începe în Răsărit n.n.).[22]

„Abia spre sfâşitul secolului al VI-lea şi în cursul secolului al VII-lea imaginile (icoanele n.n.) devin *obiect* de devoţiune şi de *cult* în biserici, precum şi în locuinţe" (mai târziu, dar insistent n.n.).[23]

„La Apus se pare că venerarea icoanelor încă nu a fost în uz la sfârşitul Periodului (anul 622), dar şi aici icoanele erau foarte răspândite, deşi încă pe la anul 600 se află aici un episcop contrar icoanelor (ca dovadă că ele apăruseră şi aici n.n.), anume Seren de Marsilia."[24]

„Sanctorum imagines ne adorari debuissent... non ad adorandum in ecclesiis, sed instruendas. (Imaginile sfinţilor nu trebuie adorate... căci ele nu sunt puse în biserici pentru adorare ci *pentru instruire.*"

20 „Istoria Dogmelor" de Dr.C.Chiricescu, Litografia Andreescu 1904, pag. 181.

21 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1911, pag. 227, tom.II.

22 „Istoria bisericească universală şi statistica bisericească" de Eusevie Popovici, cartea întâia, ediţia a II-a, 1926, pag. 223, vol.II.

23 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, vol.III, Bucureşti 1988, pag. 66.

24 „Istoria bisericească universală" de Eusevie Popovici, vol.II, 1926, pag. 223.

(imaginile religioase folosite doar ca instruire fără a li se aduce vreun cult, nu constituie păcat n.n.).

(Grigorie cel Mare al Romei)an. 604[25]

„Dar cu timpul (şi aici este durerea n.n.) poporul crezu că anumite icoane sunt înzestraste cu puteri miraculoase... încât în sec. VII icoanele deveniseră de mult obiecte de *adoraţie fanatică*, ceea ce se asemăna mult cu *practicile păgâne*" (astfel păgâno-creştinismul nu mai semăna cu iudeo-creştinismul apostolic n.n.).[26]

Secolele VIII - IX

Măsuri împotriva apostaziei. Atitudini episcopale

„...prin *cultul* adus icoanelor *se ştirbeşte* porunca a II-a a Decalogului." (aceasta era constatarea episcopului Constantin din Nacolia şi a sfetnicilor religioşi ai împăratului Leon III (714-741) cu privire la alunecarea creştinismului în păgânism n.n.).[27]

„La anul 726 Leon publică un edict (după ce se consultase cu conducătorii mai însemnaţi ai bisericii n.n.) prin care oprea *închinarea înaintea icoanelor*, pentru că aceasta se cuvine numai lui Dumnezeu şi dispuse ca ele (icoanele n.n.) să fie ridicate mai sus, pentru ca poporul să nu le poată *săruta*; iar la anul 730 (din cauza ignoranţei poporului în cunoaşterea Scripturilor n.n.) prin alt edict ordonă totala lor înlăturare din biserică."[28]

„Pentru ce pe Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos nu-L înfăţişăm ochilor şi nu-L închipuim prin zugrăvitură?

Pentru că cine este El noi nu ştim, şi firea lui Dumenzeu a se face văzută, a se explica şi *a se zugrăvi, nu se poate.*"

(Grigorie al II-lea al Romei - anii 714 - 731, corespondenţă cu împăratul Leon III)[29]

25 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1911, pag. 205, tomul II.

26 „Istoria culturii şi civilizaţiei" de Ovidiu Drâmba, vol.II, 1987, pag. 192.

27 „Tezaurul liturgic" de Prof. Dr.Badea Cireşeanu, tom.II cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1911, pag. 205- 206.

28 Ibidem, pag. 206.

29 Ibidem, pag. 227.

„Cine poate să facă *chipul* lui Dumnezeu celui nevăzut şi fără corp, care nu se poate descrie şi nu are nici o formă?"

(Ioan Damaschin)[30]

„754, februarie 10 - august 8. Conciliul - sinodul n.n. - din palatul imperial din Hiereia... Constantin V convoacă conciliul la care participă *338 episcopi* (vezi şi Eusevie Popovici şi Badea Cireşeanu n.n.) şi care se declară *ecumenic;* conciliul condamnă *cultul icoanelor,* fabricarea, posesia şi *venerarea* lor..." (acesta este adevăratul al VII-lea sinod ecumenic n.n.).[31]

„Ei (cei 338 de episcopi) declară uzul şi cultul icoanelor idolatrie, opusă direct poruncii *a 2-a a Decalogului* şi introdusă în Biserică de Satana" (într-adevăr după 600 de ani de la Hristos, Satana reuşise acest lucru n.n.).[32]

Sinodul a stabilit:

„...că cultul icoanelor este *un produs păgânesc* (sublinierea aparţine cărţii de unde a fost luat citatul n.n.)."[33]

„Sinodul pronunţă apoi *anatema* asupra făcătorilor de icoane..."[34]

„Icoanele *dispărură* acum şi din locuinţele oamenilor."[35]

„...iar invocarea sfinţilor şi a Născătoarei de Dumnezeu, acum fu oprită (anul 767)."[36]

„După moartea lui Constantin Copronim (batjocorit astfel de adepţii idolatriei păgâne n.n.), urmă la tron fiul său Leon al IV-lea (775 - 780)... fiind de aceleaşi vederi ca şi tatăl său... în ajutorul său

30 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr.Badea Cireşeanu, tom. II, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1911, pag. 228.

31 „O istorie a imperiului bizantin" de Stelian Brezeanu, Bucureşti 1981, pag. 63.

32 „Istoria bisericească universală" de Eusevie Popovici, vol.II, ed. a II-a 1926, pag. 345.

33 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, tom.II, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1911, pag. 207.

34 Ibidem, pag. 207.

35 Ibidem, pag. 207.

36 Ibidem, pag. 208.

luă şi pe Pavel (Paul) *patriarhul Constantinopolului* (780 - 784) (astfel fură întrucâtva restabilite vremurile apostolice ferite de orice idolatrie păgână n.n.)."[37]

Femeile împărătese Irina (Irena) şi Teodora (Theodora) reintroduc idolatria

„780, sept. 8. La moartea timpurie a lui Leon IV urcă pe tron *minorul* Constantin VI, în vârstă de zece ani sub *regenţa* mamei sale Irena."[38]

„784, dec. 25. După ce l-a *obligat* să abdice pe *patriarhul Paul* (Pavel) la 31 august, adversar al icoanelor (conform Bibliei şi a tradiţiei apostolilor n.n.), Irena convocă la palatul Magnaura o mare adunare pentru a alege şeful bisericii; regenta *impune* (fără a ţine cont de adunare n.n.) în fruntea bisericii *pe fostul ei secretar*, Tarasios, care începe pregătirile pentru reatabilirea cultului (păgân n.n.) icoanelor."[39]

„În locul lui Pavel (care a preferat eliberarea din slujba de patriarh decât trădarea credinţei apostolice n.n.) fu ales patriarh cu consimţământul (şi impunerea după cum am văzut n.n.) împărătesei, Tarasiu, care era secretarul ei şi *încă laic* (784 - 804); (nici măcar nu avea vreo pregătire teologică fiind de fapt politician nu teolog n.n.)."[40]

„786, iul. 31. Irena şi patriarhul Tarasios convoacă un conciliu la Constantinopol în biserica Sf.Apostoli (culmea ironiei n.n.) pentru restaurarea cultului icoanelor (cult străin apostolilor n.n.); garda imperială formată din soldaţi de origine orientală (păzitori ai poruncii a II-a din Decalog n.n.) intervine şi împrăştie conciliul (cu ajutorul episcopilor necompromişi - vezi Eusevie Popovici în Istoria bisericii universale n.n.)."[41]

---

37 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, tom.II, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1911, pag. 208.

38 „O istorie a imperiului bizantin" de Stelian Brezeanu, Bucureşti 1981, pag. 65.

39 Ibidem, pag. 66.

40 „Istoria bisericească universală" de Eusevie Popovici, vol.II, ediţia a II-a, 1926, pag. 347.

41 „O istorie a imperiului bizantin" de Stelian Brezeanu, Bucureşti 1981, pag. 66.

„...din această cauză s-a strămutat sinodul la Niceea şi aci s-a deschis în Biserica Sfânta Solia, la anul 787, septembrie 24, fiind de faţă peste 300 de episcopi (mai puţini ca în 754 n.n.) şi o mare mulţime de monahi şi clerici (care beneficiau de pe urma cultului icoanelor ca şi astăzi n.n.). Pe timpul cât a ţinut sinodul din Niceea, Irina a luat măsuri ca garda imperială să nu mai tulbure şedinţele sinodului (dezarmând-o şi dizolvând-o prin şiretlic n.n.)."[42]

„Şedinţele sinodului VII (de fapt VIII, căci VII a fost cel din 754 n.n.) ţinute în Niceea au fost *numai 7* (şi a durat mai puţin de o lună, lucru ce denotă superficialitatea unică a acestui sinod n.n.)

- şedinţa I ţinută în 24 sept. 787
- şedinţa II ţinută în 26 sept. 787
- şedinţa III ţinută în 1 oct. 787
- şedinţa IV ţinută în 4 oct. 787
- şedinţa V ţinută în 6 oct. 787
- şedinţa VI ţinută în 13 oct. 787

În fine, şedinţa a VII-a, cea din urmă, s-a ţinut în 30 oct. acelaşi an în Constantinopole în sala palatului 'Magnaura' unde a fost de faţă şi împărăteasa Irina (susţinătoarea idolatriei creştine n.n.)."[43]

„...în Franţa unde *cultul icoanelor nu era încă dezvoltat* (aceşti creştini încă nu căzuseră în idolatrie n.n.), Carol cel Mare (768 - 814) prin scrierea sa 'Quatuor libri Carolini' împreună cu *episcopii francez* al curţii (şi mai târziu sinodul tuturor episcopilor n.n.) *protestează energic în contra* orânduirilor sinodului cu privire la *venerarea imaginilor* (de aici se vede clar că sinodul din Niceea zis al VII-lea nu fusese ecumenic căci altfel francezii nu ar fi fost luaţi prin surprindere de inovaţia numită venerarea icoanelor n.n.)."[44]

„Întâmpinarea susţinea că icoanele nu trebuie a se desfiinţa (fiind cunoscută funcţia lor pedagogică n.n.), dar nici a fi *venerate* (aceasta fiind alunecare în păgânism n.n.)."[45]

---

42 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 208.

43 Ibidem, pag. 208.

44 Ibidem, pag. 210.

45 „Istoria bisericească universală" de Eusevie Popovici, vol.II, ediţia a II-a 11926, pag. 349.

„Tocmai de la jumătatea sec. al IX-lea a dispărut în statul Francilor aversiunea contra sinodului VII ecumenic şi contra cultului icoanelor (cu greu şi destul de târziu, dar Satana şi-a făcut lucrarea şi aici, ar constata membrii sinodului din 754 n.n.)."[46]

„Au fost *mulţi* (episcopi şi patriarhi cu adevărat creştini n.n.) care au socotit veneraţia icoanelor *contrară* poruncii a II-a a Decalogului (aceştia au socotit Sfânta Scriptură cu tradiţia apostolică mai pe sus de tentaţiile păgânismului îmbrăcat în straie creştine n.n.)."[47]

„Pe la anul 797 Irina *torturând pe fiul ei* Constantin VI Porfirogenitul şi *scoţându-i ochii*, rămase singură împărătească (anii 797 - 802) şi ocroti cu ardoare cultul icoanelor. (Satanismul acestei femei nu mai necesită nici un comentariu n.n.)."[48]

„Împăratul Leon al V-lea Armeanul (813 - 820) decretă la anul 815 *scoaterea din nou* a imaginilor din biserici."[49]

„815, aprilie. Sinodul convocat de împărat la Constantinopol repune în vigoare hotărârile conciliului din 754 (adică respectarea Sfintelor Scripturi şi a tradiţiei primelor secole de creştinism n.n.)."[50]

„La moartea lui Theophil (împărat al Bizanţului între anii 829-842 n.n.) puterea este preluată în numele minorului Mihail III de o regenţă în frunte cu împărăteasa mamă, Theodora."[51]

„843, martie 4. În urma opoziţiei înverşunate (bazată pe adevărul Biblic şi al tradiţiei primelor şase secole creştine n.n.) faţă de hotărârea regentei şi a sfetnicilor ei de a restabili cultul icoanelor, *patriarhul* Ioan Gramaticul *este depus* (căci acesta ca şi patriarhul Pavel nu a renunţat la credinţa apostolică n.n.) şi adus în fruntea bisericii bizantine călugărul Methodios (călugării fiind primii care beneficiau de pe urma cultului icoanelor pe care tot ei îl introduseseră n.n.)."[52]

---

46 „Istoria bisericească universală" de Eusevie Popovici, vol.II, ediţia a II-a 1926, pag. 349.

47 „Morala creştină" - pentru cursul secundar şi normal, ediţia a II-a 1923 (Sinodul Trulan sau Cvinisext; Conferinţe morale), pag. 75.

48 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 210.

49 Ibidem, pag. 210.

50 „O istorie a imperiului bizantin" de Stelian Brezeanu, Bucureşti 1981, pag. 72.

51 Ibidem, pag. 75.

52 Ibidem, pag. 75.

„Teodora... hotărî a se convoca un sinod în anul 842 sub preşedinţia noului patriarh Metodie Mărturisitorul (842-846, numit astfel de adepţii inovaţiei cultului icoanelor n.n.). Sinodul acesta întărind cele stabilite la Niceea (sub cealaltă împărăteasă apostaziată, Irina n.n.) icoanele fură aşezate în biserică în Duminica I a postului mare."[53]

„Că *interdicţiile* în raport cu orice 'chip cioplit' se păstrează adânc încrustate chiar în structura creştinismului biruitor, o va confirma controversa în Bizanţul anilor 725-842, dintre iconoclaşti şi iconoduli în care victoria iconodulilor (sclavii icoanelor n.n.) *semnalizează o infiltraţie lumească*, mai devreme sau mai târziu imposibil de stăvilit (acest imposibil la oameni este posibil la Dumnezeu care a ocrotit pe adevăraţii închinători de căderea în idolatrie n.n.)."[54]

Secolele X - XX

„În secolul XII Alexie Comnenul... se arătă în contra icoanelor şi exilă pe Leon, episcopul Halcedoniei (singurul de fapt n.n.) care i se opuse."[55]

Cultul icoanelor...

„...a fost din nou atacat de Calvin în anul 1519 (iar înaintea lui de valdenzi încă din sec.XII n.n.) şi de Luther în anul 1522 când se şi *înlăturară pentru totdeauna* icoanele, statuile şi cultul sfinţilor (toate produse de origine păgână n.n.), din Bisericile acestor reformatori (şi a celor de după ei n.n.)."[56]

„Dacă *interzicerii* 'chipului cioplit' *din iudaism şi creştinismul timpuriu* sau bizantin îi adăugăm *similara restrângere* intervenită... în religia musulmană..., iar apoi *reacţiile rigoriste creştine...* din timpul Renaşterii (Savonarola) şi cele legate de protestantismul lui Luther,

53 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr.Badea Cireşeanu, tom.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 210.

54 „Raţiune şi credinţă" de Ion Ianoşi şi colab., Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1983, pag. 83.

55 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, tom.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 211.

56 Ibidem, pag. 211.

Calvin ş.a., rezultă că din religiile monoteiste *nu a dispărut niciodată* tentativa *revenirii la fundamentalul precept* spiritualist *al Bibliei*, în care şi *numai în care* se întrezărea un scut de nădejde împotriva tentaţiilor *prea lumeşti* (de fapt păgâne n.n.)."[57]

CONCLUZIE:

„O, om de nimic, care ai pe Dumnezeu în tine, afară de tine şi mai presus de tine, cum cumperi tu idoli (Imagini la care să te închini - n.n.) făcuţi de mână omenească şi te închini lor?

Tu nu ştii că ochiul care vede toate, te-a văzut?... pentru ce te prosternezi înaintea celui neînsufleţit?

Teme-te mai bine de Acela care zguduie pământul şi cerurile, înfuriază marea, mută munţii şi poate deveni pentru tine foc mistuitor."

(Meliton de Sardes)[58]

„Pentru ce nu ridicaţi ochii voştri spre ceruri... Pentru ce priviţi la perei, la lemne şi la pietre cioplite, mai bine decât aţi privi spre Cel de sus?... Ce sunt în sine însăşi icoanele?"

(Lactanţiu)[59]

„Părinţii bisericii acţionează în litera şi spiritul Scripturii atunci când se ridică împotriva artelor făuritoare ale unui 'chip' mult prea uman şi prea puţin divin şi cu deosebită vehemenţă împotriva reprezentării plastice şi spectaculare, mereu suspectate fie de proliferarea, fie de reafirmarea păgânismului."[60]

„Din aceste pricini creştinii şi iudeii se feresc de temple, de altare şi de chipuri cioplite încât sunt în stare să meargă chiar la moarte, dacă

57 „Raţiune şi credinţă" de Ion Ianoşi şi colab., Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 11983, pag. 83.

58 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr.Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 14.

59 Ibidem, pag. 94.

60 „ Raţiune şi credinţă" de Ion Ianoşi, Bucureşti 1983, pag. 82.

trebuie, numai să nu ajungă să întineze credinţa în Dumnzeul cel peste toate prin călcarea în acest chip a legii Lui.“

(Origen)[61]

„Socotesc pe drept cuvânt că se abat de la tot sfatul bun cei ce, depărtându-se de la slujirea lui Dumnezeu slujesc zidirii în locul Zidi-torului şi Făcătorului, sau coborând la o rătăcire încă şi mai ruşinoasă se închină lucrurilor mâinilor lor.“

(Sf.Chiril al Alexandriei)[62]

ISTORIA APARIŢIEI ICOANEI CRUCII ÎN CREŞTINISM

Secolele I-II d.Hr.

1. BIBLIA şi cuvântul CRUCE:

„În *Sfânta Scriptură*, cuvântul cruce are două înţelesuri:
a) un înţeles *spiritual*...
b) un înţeles *material*...“[63]

ÎN SENS SPIRITUAL

„...cruce are... înţeles de *suferinţă*... Hristos a suferit şi a luat pe umerii Săi crucea şi a purtat-o pentru răscumpărarea omenirii.

Noi trebuie *să pătimim* într-un fel ca Dânsul, să ne asemănăm Lui.“[64]

61 „Origen“ - Scrieri alese, partea a patra. Contra lui Celsus, traducere de Pr. Prof.T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 499.

62 „Sfântul Chiril al Alexandriei“, traducere de Pr.Prof.Dr.Dumitru Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 186.

63 „Despre credinţa ortodoxă“ de Arhimandrit Cleopa Ilie, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 70.

64 „Făclii pentru dreapta credinţă“ de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1985, pag. 82.

„Înţelesul spiritual este redat în cuvintele Mântuitorului: 'Oricine voieşte să vină după Mine să-şi ia crucea (necazuri, suferinţă, prigoniri din partea celor mulţi n.n.) şi să-Mi urmeze Mie' Mc.8,34. 'Şi care nu-şi ia crucea şi nu-Mi urmează Mie nu este vrednic de Mine' Mt.10,38."[65]

„Fără această *purtare a crucii* nu este mântuire. Primind o putere şi o înţelepciune cerească, adevăratul ucenic al Mântuitorului nu se teme de *necazuri*, nu le priveşte cu amărăciune sau cu revoltă. Ci supunându-se voii lui Dumnezeu, credinciosul se bucură de *crucile vieţii* şi strigă biruitor împreună cu mult încercatul şi biruitorul Pavel apostolul:

' Iar mie să nu-mi fie a mă lăuda decât numai *în crucea* Domnului nostru Iisus Hristos, prin care lumea este *răstignită* pentru mine şi eu pentru lume.' Galateni 6,14."[66]

„*Propovăduirea crucii* este...pentru cei ce se mântuiesc, puterea lui Dumnezeu. 1 Cor. 1,18 (prin propovăduirea crucii, Pavel înţelege propovăduirea lui Hristos cel răstignit n.n.)."[67]

„Însă noi (precizează apostolul Pavel n.n.) *propovăduim pe Hristos cel răstignit*... pe Hristos, puterea lui Dumnezeu şi înţelepciunea lui Dumnezeu... (versetul 23 şi 24 explică versetul 18 din 1 Cor. 1 citat mai sus n.n.)."[68]

ÎN SENS MATERIAL:

„'Şi ducându-Şi *crucea Sa* (lemnul pe care a fost răstignit n.n.) a ieşit din cetate la locul numit al Căpăţânii, care evreieşte se zice Golgota' (In.19,17).

'Şi ieşind afară, au găsit pe un om din Cirene cu numele Simon; pe acesta l-au silit să ducă *crucea Lui*' (Mt. 27,32; Mc.15,21).

65 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhimandrit Cleopa Ilie, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 70.

66 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1985, pag. 82.

67 Ibidem, pag. 81.

68 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sfântului Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1294.

'Şi stăteau lângă *crucea* lui Iisus, mama Lui şi sora mamei Lui, Maria lui Cleopa, şi Maria Magdalena' (In.19,25) (în toate aceste versete este vorba de crucea pe care a fost răstignit Isus n.n.)."[69]

2. *Semnul crucii făcut cu mâna NU SE GĂSEŞTE ÎN BIBLIE:*

„În înţelesul obişnuit, în vorbirea de toate zilele - *nu şi în Sfânta Scriptură* - cruce mai înseamnă şi semnul crucii făcut cu mâna dusă la frunte, la piept şi la cei doi umeri."[70]

„Prin *secolul al IV-lea şi începutul secolului al V-lea*, epitafiile (inscripţiile de pe morminte n.n.) aveau în frunte, la mijloc sau la urmă crucea ori monogramul lui Hristos. *Crucea* la început avea în inscripţiuni *forma literei greceşti T;* iar *din secolul al V-lea* încoace *luă chipul* pe care îl păstrează şi în zilele noastre."[71]

„Monogramul era sau în forma literelor XP ('chi' şi 'ro' - litere greceşti cu care începea numele Christos n.n.) sau în chipul X/P de obicei precedat de A şi (omega) pentru că Hristos dă începutul şi sfârşitul la tot ce există (alfa şi omega sunt prima şi ultima literă din alfabetul grecesc n.n.)."[72]

„Deşi egiptologii Champollion Francois (mort în 1831) şi Lenormat Charles (mort în 1859) au găsit semnul crucii în eroglifele templelor egiptene cum şi în peşterile din *Beni-Hasan* (în Egiptul de sus), totuşi egiptenii întrebuinţau acest semn cu 4 braţe egale într-un înţeles înspăimântător...

S-a mai aflat semnul crucii cusut şi pe veşmintele Egiptenilor, aici însă era întrebuinţat ca ornament (deci nu oriunde găsim semnul crucii ne putem gândi şi la idolatrizarea lui prin vreun cult oarecare sau că acest semn aparţine neapărat creştinilor n.n.)."[73]

---

69 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhimandrit Cleopa Ilie, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 70.

70 Ibidem, pag. 71.

71 „Tezaurul liturgic" De Preot Prof. Dr.Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod, tomul II, Bucureşti 1911, pag. 72.

72 Ibidem, pag. 72.

73 Ibidem, pag. 243.

3. Pentru creştinii primelor secole „semnul Fiului Omului" nu era crucea:

„Şi atunci se vor arăta *semnele* adevărului: mai întâi *semnul deschiderii cerului* (Mt. 24,30), apoi *semnul glasului trâmbiţei* (Mt. 24,31) şi al treilea *învierea morţilor*..."[74]

„Creştinii, adică în rugăciunile lor pronunţau formula următoare: Iesus Christos Theoy Yhios Soter (Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul; luându-se deci iniţialele acestor cinci cuvinte s-a compus cuvântul - *ihtys = peşte*."[75]

„Cum că *figura peştelui* închipuia pe Hristos ne spune Tertulian într-o scriere a sa:

'Noi *peştişorii* (creştinii), zice apologetul, după *peştele* (ihtys) nostru *Iisus Hristos* ne naştem în apă; nu altfel suntem mântuiţi decât rămânând în apă (în făgăduielille date la botez)'. Tot aceasta ne-o afirmă Clement Alexandrinul, Ieronim, Augustin, Optatus din Mileve şi *alţii*."[76]

„Despre crucea care se găseşte în zilele noastre pe sfânta masă, *nu avem mărturii* că ea ar fi aşezată aici şi înainte de *secolul al IV-lea*, adică mai înainte de *a o decreta* Constantin cel Mare de *insigniu biruitor* în contra păgânilor... Iar scriitorii care se silesc a documenta că crucea a fost introdusă pe sfânta masă înainte de Constantin cel Mare, *n-au probe serioase*."[77]

Secolele IV-XX d.Hr.

4. Cu Constantin cel Mare se conturează păgâno-creştinismul

„În secolul *al IV-lea precumpănind* creştinii cei din *păgânism* şi Constantin cel Mare punând *icoana crucii* (de fapt monograma lui Hristos n.n.) pe steagurile oastei şi pe pereţii palaturilor sale, între-

74 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 32.

75 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 233.

76 Ibidem, pag. 233.

77 Ibidem, pag. 141-142.

buinţarea *icoanelor* devine mai comună, cu toate acestea sinodul din Elvira la 306 *opri întrebuinţarea icoanelor prin Biserică* (deci inovaţia chiar şi numai a uzului, decum a cultului icoanelor întâmpină la început opoziţia bisericii n.n.)."[78]

„Tot la această dată se zice că a avut (Constantin) şi vedenia semnului crucii sub care era scris: în acest semn vei învinge. După alţii (Lactanţiu) această vedenie ar fi fost doar un simplu vis."[79]

„De asemenea, Lactanţiu, care vorbeşte de vedenie (de mort.pers. 44,5), dă o relatare diferită: Constantin ar fi avut în noaptea precedentă luptei cu Maxenţiu *un vis*, în care i s-a spus că el va fi învingător, dacă va însemna pe scuturile ostaşilor litera X traversată de P. Este vorba de *chrisma*, adică de primele două litere ale numelui lui Christos (Chi=X şi Ro=P n.n.). Această relatare este făcută de Lactanţiu cam în anul 318, când îşi publica lucrarea mai sus amintită."[80]

„Că în Vita Constantini, alcătuită după moartea împăratului relatarea este mai bogată în amănunte, se datoreşte faptului că la o depărtare atât de mare, evenimentul a fost îmbrăcat în *legendă* şi cuprinde, poate, şi unele *înfloriri*."[81]

„Se mai spune că ar fi făcut şi o statuie în vârful căreia ar fi pus semnul crucii cu inscripţia: 'prin acest semn am eliberat cetatea voastră de dominaţiunea tiranilor şi am restabilit senatul şi poporul în vechea lui splendoare.' Dar nimeni nu afirmă dintre urmaşi că ar fi văzut-o. Simpla analiză a cuvintelor puse în aşa zisa inscripţie ne face să credem în *inexactitatea acestei tradiţii*."[82]

---

78 „Istoria Dogmelor" de Dr.C.Chiricescu, profesor de teologie ortodoxă, Litografia Andreescu, 1904, pag. 181.

79 „Importanţa Sinodului I Ecumenic şi Marile lui personalităţi" - de Preot Iulian M. Constantinescu, Constanţa 1926, pag. 52.

80 „Eusebiu de Cezareea - scrieri, partea a doua. Viaţa lui Constantin cel Mare", studiu introductiv de Prof. Dr.Emilian Popescu, traducere de Radu Alexandru, carte tipărită cu binecuv. P.F.P.Teoctist, patriarhul BOR, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 30.

81 Ibidem, pag. 30-31.

82 „Importanţa Sinodului I Ecumenic şi Marile lui personalităţi" - de Preot Iulian M. Constantinescu, Constanţa 1926, pag. 52-53.

5. Nimeni nu ştie exact cum arăta crucea lui Hristos:

„Deoarece evangheliştii nu ne spun *nimic* despre *această formă*, ci ne instorisesc numai că Mântuitorul a fost răstignit pe cruce, de aceea scriitorii creştini *din toate timpurile* s-au contrariat unii cu alţii pe această temă (forma crucii lui Iisus n.n.), rămânând apoi fiecare cu *părerea sa proprie*. (Chiar 'sărbătoarea sfintei cruci' apare foarte târziu şi la date diferite în Răsărit şi Apus n.n.)."[83]

„Sărbătoarea sfintei cruci (14 septembrie) este amintită în Răsărit din acelaşi timp (sec.V), dar în Apus numai din sec.VI şi *la altă dată* (3 mai)."[84]

6. Semnul crucii făcut cu mâna imită o practică păgână:

„Divinitatea se saluta (la păgânii romani n.n.) *ducând mâna la gură;* de unde s-a format cuvântul *adorare* (ad=la; os, oris=gură n.n.)."[85]

„În acelaşi chip glăsuieşte şi Ieronim când zice: 'la toată fapta şi nevoia *atingem fruntea cu mâna*' (noutatea era fruntea în locul gurii n.n.)."[86]

„Hrisostom de asemenea rosteşte următoarele cuvinte: 'împodobim fruntea *noastră cu crucea*' (de fapt apar tot felul de inovaţii cu privire la noua practică n.n.)."[87]

„Erau însă şi mulţi creştini care-şi făceau *o cruce* pe frunte şi *alta pe piept*."

(Prudentius)[88]

---

83 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 250.

84 „Istoria bisericească universală", vol.I (1-1054), Ed.a II-a, revăzută şi completată, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1975, pag. 320.

85 „Istoria religiilor" de E.Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 301.

86 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 249.

87 Ibidem, pag. 249.

88 Ibidem, pag. 249.

7. Asemănarea cu idolatria păgână nu poate fi ascunsă:

„Biserica Ortodoxă n-a îngăduit (în teorie, nu şi în practică n.n.) icoanele *sculptate* sau *cioplite*, ci numai *pictate*... (oare icoana crucii în care categorie intră? n.n.)."[89]

„Ea (*crucea* n.n.) se face *în natură* (nu pictură n.n.) din *lemn* (cioplit n.n.), *argint, aur, fier* (turnată ca orice sculptură n.n.) *piatră, marmoră* (sculptată, cioplită n.n.) etc."[90]

„Ieremia a spus: 'Înnebunit-a omul din pricina cunoştinţei lui; ruşinat a fost orice *aurar* de cele săpate de el; în zadar *argintarul* lucrează argintul său; *nu este în ei duh*; în ziua cercetării lor, *vor pieri*.'

Acelaşi lucru îl spune şi David: 'Stricatu-s-au şi urâţi s-au făcut întru meşteşugurile lor; nu este cel ce face bunătate, nu este până la unul; *toţi s-au abătut*, împreună *netrebnici s-au făcut*'."

(Teofil al Antiohiei)[91]

„Asemenea şi Avacum (Habacuc n.n.):

'La ce-i foloseşte omului *chipul cioplit*, că a cioplit închipuirea lui *mincinoasă*? Vai de cel ce zice *pietrei*: 'Ridică-te!' şi *lemnului* 'Înalţă-te!'."

(Teofil al Antiohiei)[92]

„...a se *închipui* chiar şi *lucrul mâinilor* lui Dumnezeu, aceasta este *străin* şi *neobişnuit* la noi (creştinii din secolele I-II d.Hr. n.n.)."

(Origen)[93]

89 „Simbolica" de Hr.Andruţos, Craiova 1955, Editura Centrului mitropolitan al Olteniei, pag. 331.

90 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr. Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 248.

91 „Apologeţi de limbă greacă", trad. de Prof. T.Bodogae, Pr.Prof. Olimp Căciulă şi Pr.Prof. D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 322.

92 Ibidem, pag. 322.

93 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr. Badea Cireşeanu, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 226.

CONCLUZIE:

„E lucru nebunesc nu numai să te-nchini unor lucruri cioplite, ci şi să laşi să se înţeleagă de cei mulţi că tu ai face aşa ceva de dragul mulţimilor."

(Origen)[94]

„Dar oamenii ajunşi fără de minte au nesocotit harul lor şi prin aceasta au întors atât de mult spatele lui Dumnezeu şi au tulburat atât de mult sufletul lor încât nu numai că au uitat de cunoştinţa de Dumnezeu... dar ceea ce e cel mai rău, au mutat cinstirea de la Dumnezeu la lemne, la pietre şi la toată materia şi la oameni."

(Atanasie cel Mare)[95]

„Pentru Hristos am luat pe umerii noştri crucea, pentru El să o purtăm până la sfârşit. Luptă-te cu bărbăţie împotriva aplecărilor spre rău ale naturii, leapădă-te de tine însuţi şi poartă crucea: în cruce e tăria, nădejdea, mântuirea. Fericit e acela care nu ştie, ca Apostolul, fără numai pe Iisus, şi pe acesta răstignit! (1 Cor. II,2)."[96]

94 „Origen" - Scrieri alese, traducere de Pr.Prof.T. Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 499-500.

95 „Sfântul Atanasie cel Mare", trad. Pr.Prof. D.Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 104.

96 „Urmarea lui Iisus Hristos", vol.IV, cartea III, Tipografia Mânăstirii Neamţu, 1923, pag. 45.

IDOL ŞI ICOANĂ - ÎN CULTUL IMAGINILOR

Înţelesul de fond al celor două cuvinte este acelaşi:
(imagine - chip - statuie)

„*eidolon* = imagine, chip, idol"[97]

„*eikon* = imago, chip, icoană (imago = chip, reprezentare plastică, portret, statuie, imagine...)"[98]

„*eidolon* = formă, model, poză-chip, imagine sau statuie."[99]

„*eikon* = imagine, asemănare, chip pe o monedă."[100]

„*idolum* = imagine... (vezi Pliniu cel Bătrân 23-79 e.n.; Juvenal c. 60-135 e.n.)."[101]

„*idol* = ...chip, figură, statuie reprezentând o... divinitate şi constituind... obiecte de cult religios.

Fig: fiinţă sau lucru care reprezintă *obiectul unui cult*, sau al unei mari iubiri (deci orice imagine căreia i se aduce vreun cult devine idol n.n.)."[102]

„*icoană* = imagine pictată sau mai rar sculptată care reprezintă diferite divinităţi sau scene cu temă religioasă şi care serveşte ca *obiect de cult*" (comparaţi cele două definiţii pentru elucidare n.n.).[103]

„*eikon (icoană)* = imagine, *idol* (Apoc. 13, 14.15)."[104]

„...hoti oite to *eidolo* soi latreiomen oite te *eikoni* soi te chrise, en estesas, proskinoimen (...nici nu vom sluji *idolului* tău şi nici nu ne

97 Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr.Badea Cireşeanu, tom.II, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1911, pag. 8.

98 Ibidem, pag. 192; „Dicţionar latin-român" de G.Guţu, Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1983, pag. 571.

99 „The analytical greek lexicon revised", edited by Harold K.Moulton, 1978 Edition, Michigan - USA, pag. 117.

100 Ibidem, pag. 117.

101 „Dicţionar latin-român" de G.Guţu, Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1983, pag. 563.

102 „Dicţionar explicativ al limbii române" DEX Academia RSR, Institutul de Lingvistică din Bucureşti, Ed.1975, pag. 412.

103 Ibidem, pag. 411.

104 „Dictionnaire grec-francais du Nouveau Testament" - par Maurice Carrez, Neuchatel (Suisse) 1971, pag. 81.

vom închina *icoanei* de aur pe care ai înălţat-o.) Daniel 3,18 u.p. - Septuaginta (acelaşi chip căruia i se aduce cult religios este numit când idol, când icoană n.n.)."[105]

Dumnezeu condamnă atât închinarea la idoli, cât şi la icoane:

VECHIUL TESTAMENT

„sunt ruşinaţi toţi cei ce se închină chipurilor (gliptois) şi care se făleşc cu *idolii (eidolois)*... Ps. 96,7 p.p. - Septuaginta."[106]

„S-au mândrit cu podoabele universului (aur, argint, etc. n.n.) şi tot din ele şi-au făcut *icoane (eikonos)* grozăviilor lor." Ezech.7,20 - Septuaginta.[107]

NOUL TESTAMENT

„Ceilalţi oameni care n-au fost ucişi de aceste urgii, nu s-au pocăit de faptele mâinilor lor, ca să nu se închine demonilor şi *idolilor (eidola)* de aur; de argint, de aramă, de piatră şi de lemn, care nu pot nici să vadă, nici să audă, nici să umble." (Apoc. 9,20 în originalul grec).[108]

„Apoi a urmat un alt înger, al treilea şi a zis cu glas tare: 'Dacă se închină cineva fiarei şi *icoanei (eikona)* ei şi primeşte semnul ei pe frunte sau pe mână va bea şi el din vinul mâniei lui Dumnezeu turnat neamestecat în paharul mâniei Lui..." Apoc. 14,9.10 p.p. în originalul grec.[109]

Idolul ca şi icoana reprezintă ceva închipuit sau real:

„În locul Dumnezeului adevărat au fost şi *sunt* adorate fel de fel de fiinţe sau lucruri *închipuite* sau *reale*." (Pretenţia că în icoană este

105 „Septuaginta" - E Palaia Diatheke tois o epistemonike epimeleia, Prof.D.Dr.Alfred Rahlfs, vol.I, pag. 119.

106 „Septuaginta", vol.II, pag. 105 (Vechiul Testament în limba greacă).

107 Ibidem, pag. 779 (vol.I) Ezechiel 7,20.

108 „The greek New Testament" de Munster / Westphalia, Third Edition 1979, pag. 858-859.

109 Ibidem. pag. 871.

reprezentat ceva real, iar în idol ceva închipuit, nu are suport veridic n.n.).[110]

„Boul Apis se închipuia în forma naturală *de bou* (reprezentarea unei fiinţe cu originea sa în lume n.n.)."[111]

„Mă ruşinez s-o spun, totuşi o zic, unii s-au *închinat şi la ceapă*."
(Chiril al Ierusalimului)[112]

„Ce să mai vorbim de idolii de piatră, de aramă, de marmură? Cine nu ştie că împăraţii Romei îşi aveau în pieţe statuile lor la care mulţimile se plecau cu adâncă pietate." (Aceşti împăraţi erau fiinţe reale, nu imaginare n.n.).[113]

„Eusebiu ne spune că împăratul Constantin... îşi aşeză *icoana* chipului său în biserici."[114]

Închinătorii la idoli sau icoane cred că prin aceasta se închină unor fiinţe cereşti

„...*idolii nu sunt Dumnezeu* (materialul din care sunt făcuţi: aur, argint, lemn, etc. n.n.) ci ei sunt *numai închipuirile zeilor adevăraţi* şi *simbolurile* lor" (Deci idolii sunt doar imaginea zeilor aşa ca icoanele imaginea sfinţilor n.n.).

(Origen)[115]

„Când însă noi aducem respect şi *veneraţiune icoanelor*, nu venerăm culorile sau lemnele, ci pe acei sfinţi ale căror *imagini sunt ele* (aşa credeau şi păgânii susţinând astfel idolatria n.n.)."[116]

---

110 „Făclii pentru dreapta credinţă" - predici de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed. Episcopiei Buzăului 1985, pag. 101.

111 Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, vol.II, trad. de patriarhul BOR - Nicodim, Bucureşti 1944, pag. 164.

112 „Făclii pentru dreapta credinţă" - predici de Preot Dr. Ştefan Slevoacă, Ed. Episcopiei Buzăului 1985, pag. 101.

113 Ibidem, pag. 102.

114 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 203.

115 „Tezaurul liturgic" de Preot Dr.Badea Cireşeanu, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 226.

116 Ibidem, pag. 210.

„Păgânii *se închină* chipurilor de lemn pe care le cred *imaginea lui Dumnezeu*" (Închinătorii la icoane fac acelaşi lucru n.n.).[117]

„...în *icoană* (ca şi în idoli n.n.) este o prezenţă *simbolică* (acest lucru e valabil doar atunci când însuşi Dumnezeu stabileşte simbolul n.n.)."[118]

„Cu un cuvânt, începând cu... lumea fizică, pe cer, pe pământ şi în ape, nu era nimic de aşa fel, încât *să nu se fi închipuit* în templele sau pe grobniţele egiptene în calitate *de simbol divin...*" (Reţineţi: simbol doar, nu zeu propriu-zis n.n.).[119]

„...*IDOLATRII*, adică adoratorii statuilor... sau obiectelor de artă (icoane, chipuri, imagini, etc. n.n.) *cred* că *prin acestea* se închină unor... *fiinţe cereşti*... (deci nu aurului, lemnului sau culorilor, ci unor fiinţe cereşti exact cum susţin închinătorii la icoane n.n.)."[120]

• *amăgiri deşarte, ilogice:*

„*Onorând* noi icoanele, nu călcăm porunca a II-a din Decalog deoarece *nu onorăm* lemnul... (onorezi icoana, dar nu onorezi lemnul din ea, păi icoana nu cuprinde şi lemnul?! n.n.)."[121]

„De fapt învăţătura ariană (ca şi închinarea la idoli sau icoane n.n.) era inconsecventă, *nelogică* şi *ambiguă*. Ea afirma că Cuvântul *e creatură*, dar *nu ca una dintre creaturi* (ori îi creatură, ori nu-i creatură n.n.)."

Pr.Prof.Dumitru Stăniloae[122]

„...dar văzând icoana... şi căzând în genunchi *ne închinăm*. Fireşte *nu ne închinăm* materiei... (ori te închini, ori nu te închini.

117 „Tezaurul liturgic" de Preot Dr.Badea Cireşeanu, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 227.

118 „Cuvântări liturgice" de Vasile, episcopul Oradiei, ed. a II-a, Oradea 1976, pag. 37.

119 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, vol.II, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1944, pag. 164.

120 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, tom.II, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1911, pag. 48.

121 „Elemente de Morală Creştină" de Moise N.Pacu, profesor onorar, advocat în Galaţi, fost deputat şi senator, ediţia a VIII-a, Bucureşti, Ed.Viaţa românească, pag. 48.

122 „Sfântul Atanasie cel Mare", trad. de Pr.Prof.Dumitru Stăniloae, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 256.

Cum poţi spune că sărutând icoana nu săruţi materia ei?! Poate fi o amăgire mai mare? n.n.)."[123]

Şarpele de aramă şi heruvimii sculptaţi au fost porunciţi de Însuşi Dumnezeu şi nu pentru închinare sau adorare:

„Moise s-a rugat pentru popor şi Dumnezeu *i-a poruncit* să facă un şarpe de aramă şi să-l pună pe un stâlp şi tot cel muşcat de şarpe, de-l va privi (nu săruta sau tămâia, etc. n.n.) nu va muri."[124]

„Şi a făcut un şarpe de aramă şi l-a pus pe un stâlp şi când un şarpe muşca vreun om, acesta *privea* (nu se închina n.n.) la şarpele cel de aramă şi trăia (deşi acesta simboliza pe Hristos conform Ioan 33,14, când israeliţii i-au adus cult religios prin tămâieri, Dumnezeu a inspirat pe Ezechia să-l dărâme n.n.)."[125]

„Acesta (Ezechia) a făcut fapte *plăcute* în ochii Domnului în toate, cum făcuse şi David, tatăl său, că el a desfiinţat înălţimile, a sfărâmat idolii, a tăiat dumbrăvile şi *a stricat* şarpele de aramă pe care-l făcuse Moise; chiar până în zilele acelea fiii lui Israel îl *tămâiau* (ceea ce era cult religios interzis de Dumnezeu imaginilor n.n.) şi îl numeau Nehuştan."[126]

„Iar el (şarpele de aramă) cu trecerea timpului din cauza decăderii duhului religios al poporului devenise izvorul unui rău deosebit. Înaintea lui a fost ridicat un jertfelnic pe care se ardeau miresme (tămâie) *în cinstea* lui şi aşa-l *divinizau* (deci divinizarea înseamnă cinstirea unui chip prin ardere de tămâie înaintea lui. Câţi nu fac astăzi acelaşi lucru înaintea icoanelor? n.n.). De aceea Ezechia *distruse* şi acest monument istoric (care devenise obiect de cult n.n.)."[127]

123 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă", Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 135.

124 „Studiul Vechiului Testament" de Preot Prof. Dr. Nicolae Ciudin, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 94.

125 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcop ortodox al Oradiei, Oradea 1955, pag. 197.

126 „Biblia", ediţia sinodală 1968, pag. 416 (IV Regi 18,3-4).

127 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A. P. Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1946, pag. 21, vol.IV.

„În Vechiul Testament ni se spune despre doi Heruvimi sculptaţi, aşezaţi deasupra chivotului Legii sau în covoarele din locaşul sfânt (ca broderie)." Ieş.25,18-22; 26,32.[128]

„Dumnezeu în cinstea sicriului (chivotului n.n.) Său şi a heruvimilor a făcut *o excepţie* la opreliştile privitoare la *închipuirea fiinţelor create* (iar o excepţie nu este regulă cu cât mai mult cu cât aici nu e vorba de închinare la aceşti heruvimi n.n.)."[129]

„Însuşi Domnul vorbeşte lui Moise în această privinţă următoarele: ...Şi să faci de aur doi heruvimi, ...şi heruvimii vor fi cu aripile întinse în sus acoperind cu aripile lor capacul, ...acolo Mă voi *descoperi* ţie şi *voi vorbi* cu tine *pe capac, între cei doi heruvimi*... (chivotul cu cei doi heruvimi se aflau în Sfânta Sfintelor în întuneric n.n.)."[130]

„Interiorul acestei despărţituri (Sfânta Sfintelor n.n.) era cufundat într-un *întuneric tainic nepătruns* şi într-însa se afla numai un lucru, dar cel mai sfânt, şi anume sicriul Legii (chivotul n.n.), (deci nimeni nu săruta, nici nu aprindea lumânări heruvimilor n.n.)."[131]

„Şi apoi lumina nici nu era de trebuinţă pentru această parte a templului, deoarece în Sfânta Sfintelor intra numai arhiereul şi încă acesta o singură dată pe an, la anumite momente (deci nici vorbă de închinare ori sărutare adusă de cineva heruvimilor n.n.)."[132]

„...această lumină ar fi violat misteriozitatea încăperii însăşi, care servea de *loc înfricoşat al şederii lui Iehova* (Dumnezeu cobora acolo şi Iosua ştia acest lucru atunci când a căzut cu faţa la pământ spre locul unde era chivotul lui Dumnezeu n.n.)."[133]

---

128 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhim. Cleopa Ilie, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 63.

129 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A. P. Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, vol.II, Bucureşti 1944, pag. 174.

130 Ibidem, pag. 170.

131 Ibidem, pag. 325.

132 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, vol.III, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1945, pag. 389.

133 Ibidem, pag. 389.

Pentru a-ne ruga lui Dumnezeu nu avem nevoie de chipuri:

„Noi nu avem nevoie *să vedem* pe sfinţi şi pe îngeri în vremea sfintelor rugăciuni, ci să ne rugăm numai *prin credinţă* şi privirea cea nevăzută *a minţii* fără *nici o imaginaţie*. Căci legea cea mai de seamă a rugăciunii este *'a nu ne închipui nimic'*."

(Teofan Zăvorâtul)[134]

„Fericită este mintea aceea care a ajuns a se închina *fără de formă* lui Dumnezeu."

(Filocalia vol.I)[135]

„Biserica primitivă creştină *nu cunoştea icoane* religioase şi aceasta cu atât mai mult cu cât primii creştini erau în majoritate iudei, cărora legea dată de Moise le interzicea de a-şi face chip cioplit şi a i se închina."[136]

„...pentru că *creştinilor* şi *iudeilor* li s-a dat poruncă 'să te temi de Domnul Dumnezeul tău şi *numai Lui să-I slujeşti*' (Deut. 6,3) şi în alt loc: 'Să nu ai alţi dumnezei afară de Mine; să nu-ţi faci *chip cioplit* şi nici *vreo asemănare* a vreunui lucru din câte sunt în cer, sus şi din câte sunt pe pământ, jos şi din câte sunt în apele de sub pământ, să *nu te închini* lor şi să *nu le slujeşti* (Ieş. 20,3-5)."

(Origen)[137]

CONCLUZIE

„Dacă Iisus înseamnă 'Mântuitor', la Dânsul să alergăm noi păcătoşii şi împovăraţii, (nu la idoli sau icoane n.n.) de Dânsul să ne alipim şi Lui să-I slujim, căci în nimeni altul nu e scăpare. Hristos este Arhiereul nostru. Să ne umplem de duhul sfinţenici Lui; 'După Sfântul Care v-a chemat, fiţi sfinţi în toată petrecerea vieţii (I Petru 1,15)."[138]

134 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhim. Cleopa Ilie, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 250.

135 Ibidem, pag. 250.

136 „Istoria Dogmelor" de Dr.C.Chiricescu, profesor de teologie ortodoxă, Litografia Andreescu, 1904, pag. 180.

137 „Origen" - scrieri alese, trad. Pr.Prof.T.Bodogae, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 498-499.

138 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed. Episcopiei Buzăului 1990, pag. 130.

„Fiilor, păziţi-vă de idoli! (I Ioan 5,21)" (revezi paragraful nr. 103: orice creatură: fiinţă sau lucru care reprezintă obiectul unui cult = idol n.n.).[139]

PĂGÂNISMUL CA MODEL DE ÎNCHINARE LA UNII CREŞTINI

1. Idoli sau icoane pe la răspântii de drumuri:

„*Idolatrii* îşi aveau zeii lor *pe la răspântii.*"[140]

„De fapt Celsus (un scriitor păgân din sec. III d.H. n.n.) nu zice că statuile ar fi chiar zei, ci *doar jertfe cinstite* aduse zeilor (pe la răspântiile drumurilor n.n.)."[141]

„...mai găsim *icoane* şi... pe căile publice... şi *pe la răspântiile drumurilor* (tot ca imagini cinstite n.n.)."[142]

„Crucea străluceşte... *la răspântiile drumurilor*..."[143]

2. Idoli şi icoane cu capete de câine:

„Căci la un astfel de zeu *corcit* (trup de om şi cap de animal n.n.) se cădea să se închine numai aceia care s-au dedat cu zei ce poartă *capete de câini*... Noi (creştinii n.n.) ne închinăm numai la unul Dumnezeu (aşa susţineau creştinii din secolul III. Dar cei de azi? n.n.)."
(Tertulian)[144]

„O particularitate picturală bisericească e şi chipul *sfântului Reprov* numit în creştinism *Hristofor*, făcut cu *capul* de oaie ori *de câine*... Sfântul Hristofor este acum *patronul automobiliştilor* din lume, pentru că după o veche tradiţie creştină (oricum nu înainte de

139 „Biblia sau Sfânta Scriptură", ediţia sinodală 1991, Ed. IBM al BOR, pag. 1389.

140 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr. Badea Cireşeanu, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 60.

141 „Origen" - scrieri alese, trad. Pr.Prof.T.Bodogae, Bucureşti 1984, pag. 500.

142 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 202.

143 „Dogmele religiunii creştine ortodoxe" de St. Călinescu, cu aprobarea Sf. Sinod din 17 oct. 1905, pag. 17-18.

144 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr.Badea Cireşeanu, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 18.

Tertulian din sec.III citat anterior n.n.), acela care vede chipul său (al sfântului cu cap de câine n.n.) nu va muri pe cale în ziua aceea de moarte subită, ci îi va fi lui bine. De aceea se şi zugrăveşte el în *Biserică* în partea unde *se vede mai bine* de credincioşi. Mulţi dintre automobilişti poartă *icoana sfântului Hristofor* la piept (aşa cu cap de câine ca la păgâni; bietul Tertulian ce-ar zice astăzi? n.n.)."[145]

3. Icoane cu preotese păgâne pe pereţii bisericilor creştine:

„Sibilele se chemau la Greci şi la Romani, femeile cărora se atribuia *cunoştinţa* viitorului şi inspiraţia *zeilor*. Lumea venea şi le consulta în diferite nevoi. Ele dau *oracolele* (ghicitoriile n.n.) lor în termeni vagi şi echivoci... Aceste *preotese păgâne* (mai bine zis vrăjitoare n.n.) *nu lipsesc* din unele *picturi* mai vechi *bisericeşti*... Pe pereţii exteriori ai 'Bisericii cu sfinţi' din Bucureşti (Calea Moşilor), încă *nu lipsesc sibilele*... Din cauza sibilelor zugrăvite pe afară ca şi la *alte Biserici* din ţară, Biserica a purtat numele de *'Biserica cu sibile'*, iar mai târziu bucureştenii *nepricepând* cuvântul de 'sibile' (mai bine zis n-au vrut să creadă aşa ceva n.n.) au botezat-o cu numele de *'Biserica cu sfinţi'*."[146]

4. Şi filozofi păgâni s-au strecurat în icoanele creştinilor:

„Cei 7 filozofi greci care *s-au strecurat în pictura bisericească* se zugrăvesc astfel:

1. Solon Atenianul
2. Tucidide istoricul
3. Platon
4. Aristotel
5. Apoloniu din Rodos
6. Filo din Larissa
7. Plutarh

Unii din aceşti filozofi sunt înlocuiţi cu Sofocle ori Pitagora. *Filozofii* (păgâni n.n.) *se zugrăvesc* fiind îmbrăcaţi în haine clasice *cu coroane pe cap*... (aluzie la coroanele creştinilor n.n.)."[147]

145 „Tezaurul liturgic al sfintei biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 268.

146 Ibidem, pag. 291.

147 Ibidem, pag. 290-291.

5. Idoli ca modele pentru icoane, un alt sacrilegiu

„Gustul acestui timp (sec. IX-X) era de a se reprezenta natura şi a se *imita pictura păgână* greacă, dar sub scutul Bisericii şi cu acomodările recomandate de creştinism (adică un păgânism adaptat n.n.). Meşterii supunându-se curentului *fără nevoiţi a împrumuta* adeseori *tipurile zeităţilor* olimpice şi romane şi apoi *a le boteza* cu *nume creştinesc* (ce a mai rămas oare din creştinismul apostolic, întrebaţi-vă şi răspundeţi-vă singuri n.n.)."[148]

„*Îmbrăcămintea* antică la *zeităţile păgâne* cum se vede şi azi la frescele din Pompei este adesea *transparentă*, aşa ca să se *vadă formele corpului* (pentru a inspira desfrâul păgânilor închinători n.n.) În secolul al IX-lea şi al X-lea, modul acesta *de imitare se aplică* nu numai la oarecari figuri biblice, dar *chiar la Mântuitorul*, sfânta Fecioară, profeţi, sfinţi, aşa ca pictorii să probeze prin aceasta că imitează *gustul celor vechi* (adică păgânismul desfrânat fiind mai vechi decât creştinismul ar fi demn de urmat!!! n.n.)."[149]

6. Zeităţi păgâne continuă să trăiască în icoane zis creştine:

„Aşa se explică faptul când vedem pe *Minerva, zeiţa înţelepciunii* ivindu-se în nişte forme elegante şi inspirând pe David să cânte artistic. Altă dată privim lângă Isaia o figură - *Noaptea* - care îl însoţeşte în timpul rugăciunii sale. Noaptea este un chip femeiesc cu trăsături măreţe, purtând un *nimb creştinesc* şi un văl acoperit cu stele, aşa adică cum o vedem la Greci şi Romani (păgâni n.n.)."[150]

„*Diana* (Ekate) *zeiţa nopţii* şi a lunii se reprezintă în chipul unei femei cu veşminte lungi şi subţiri, înstelate peste tot. Cel mai renumit templu al ei a fost cel *din Efes* (Fapte 19,21-41 n.n.) ars de Erostat pentru a-şi face un renume. (Deci Diana - zeiţa nopţii din Efes inspirând pe Isaia în rugăciune. Ce ar zice apostolul Pavel!? n.n.)."[151]

148 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 215.

149 Ibidem, pag. 215-216.

150 Ibidem, pag. 215.

151 Ibidem, pag. 57-588.

„Idolul *zeiței Diana*, Artemida din Efes... (în unele traduceri biblice în Fapte 19,21-41 se întâlnește cu numele de Artemida n.n.)."[152]

„Dar în timpurile vechi (sec.IX-X), creștinii neavând o concepțiune determinată asupra icoanei sfintei Maria, *împrumutară trăsăturile fizionomice de la statuia Minervei* grecești și le uniră cu cele istorisite de Luca în evanghelia sa (unde nu scrie nimic cu privire la fizionomia Mariei n.n.), cu privire la Maica lui Hristos, și *așa compuseră icoana aceasta* (complet păgână n.n.).

Asemenea fapt îl mai vedem și în figura lui Orfeu care *reprezintă pe Mântuitorul*. (Chipul lui Orfeu socotit drept chipul Mântuitorului, de necrezut dar adevărat n.n.)."[153]

7. Fetișismul păgân îmbrăcat în straie creștine trăiește și azi:

„Fetișiștii... au convingerea că chiar *acele lucruri* naturale (obiecte sau resturi de oase, rădăcini, păr, etc.n.n.) *neînsuflețite... sunt protectorii și binefăcătorii* lor."[154]

„Sfintele icoane adeseori au dat dovadă că *au în ele* putere dumnezeiască de a face minuni (deci obiecte făcute de mână omenească și apoi zeificate și aceasta în 'creștinism' n.n.)."[155]

„În cercetările ce am făcut în vacanțele de vară ale anilor 1897, 1898, 1899 și 1904 prin muzeele mari din Europa și Africa... am văzut în aceste tezaure de lucruri vechi, pe lângă mulțimea statuilor de *zei*, încă și numeroase *obiecte magice*, de exemplu *amulete* sau *talismane* străvechi, pentru ferirea omului de răutăți, nenorociri, șerpi, crocodili și de furia animalelor fioroase."[156]

---

152 „Apologeți de limbă greacă", traducere de T.Bodogae, Olimp Căciulă și D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, București 1980, pag. 378.

153 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireșeanu, tom.II, cu aprobarea Sf.Sinod, București 1911, pag. 257.

154 Ibidem, pag. 48.

155 „Despre credința ortodoxă" de Arhimandrit Cleopa Ilie, tipărită cu binecuv.P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, Ed.IBM al BOR, București 1981, pag. 65.

156 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireșeanu, tom.II, București 1911, pag. 9-10.

„Obiceiul de a purta *creştinii aceste talismane* însoţite de *superstiţii* fu introdus prin *ereticii Gnostici* în secolul II d.H. (Antihriştii despre care apostolii Pavel şi Petru avertizează în epistolele lor n.n.)."[157]

„Obiectele acestea se făceau din aur, argint, aramă, pământ ars, lemn şi sticlă. Ele erau acoperite cu semne cabalistice (de la Kabala - carte încifrată, misterioasă n.n.) şi *li se atribuia puterea* minunată de a depărta boala, nenorocirea, paguba şi tot felul de nenorociri."[158]

„Chiar Ioan Hrisostom ne arată (ca un lucru negativ n.n.) că copiii şi femeile *atârnau la gât* cărţi mici cu conţinuturi evanghelice pentru *ferirea de răutăţi*."[159]

„Părinţii bisericeşti văzând însă că se întinde pe fiecare zi *acest obicei păgânesc*, îl opriră cu severitate în sinoadele ecumenice şi prin învăţăturile lor particulare (dar fără rezultat căci acest obicei păgân există şi astăzi la aşa zişii creştini n.n.)."[160]

„...şi *astăzi* creştinii (aşa zic ei că sunt creştini n.n.) poartă în sân cărţi mici ca de exemplu *visul Maicii Domnului, epistolia Maicii Domnului*, Avestiţa aripa Satanei şi *altele*, pentru înlăturarea boalelor şi a tuturor nenorocirilor (degeaba au combătut părinţii bisericii acest obicei păgânesc, Biserica n-a ţinut cont de ei n.n.)."[161]

„Mărţişoarele noastre de astăzi purtate de femei la gât, la mână şi pe piept, în luna Martie, cum şi *ghiocul*, adică nişte melci mici de mare descântaţi şi puşi la gâtul copiilor pentru a fi feriţi de răutăţi, sau *legăturile* mici cu cărbuni descântaţi puşi în faşa pruncilor ca să nu se sperie noaptea, toate.acestea şi altele *nu sunt decât amuletele sau talismanele* aflate în toată omenirea din vechimie şi până astăzi. Dar cu cât un popor este *mai incult*, cu atât este *mai superstiţios* şi prin urmare mai bogat *în amulete* (adică mai puţin creştin n.n.)."[162]

157 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, tom.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 600.

158 Ibidem, pag. 600.

159 Ibidem, pag. 600.

160 Ibidem, pag. 600.

161 Ibidem, pag. 600.

162 Ibidem, pag. 599.

„*Veşmintele, obiectele* şi îndeosebi *corpurile martirilor* le ţineau creştinii (fetişizanţi n.n.) cum le ţin şi în zilele noastre, ca vindecătoare de boale, ocrotitoare în contra răutăţilor, făcătoare de minuni, izvorâtoare de mir, ş.a.... Cu toate acestea s-au făcut şi răutăţi (mai mari n.n.) de călugării vagabonzi cu *vânzări de pretinse relicve*, cu obiecte despre care se ziceau că sunt purtate de martiri, cu bucăţi de lemn, *zise din crucea* pe care a fost răstignit Mântuitorul (care adunate din locaşurile zise sfinte ar fi câteva vagoane de lemn pretinse din crucea lui Isus n.n.) cu oase *luate din cimitire şi vândute* ca resturi de la *anumiţi sfinţi etc.*"[163]

8. Înspăimântat de idolatrie, creştinul Lacordaire exclamă:

„Nu ştiu prin ce *artă* (probabil satanică n.n.) *dibace*, Dumnezeu *este amestecat* cu *materia*..."[164]

CONCLUZIE

„Aşadar, Baal, Moloch, Bachus, Venus nu au dispărut... Înaintea Dumnezeului nevăzut, noi adesea cinstim şi ne robim lucrurilor care se văd, se pipăie, se măsoară..."[165]

„Vedeţi, aşadar, că porunca a doua din Decalog este foarte actuală, Dumnezeul cerului şi al pământului se pare doar că este Stăpânul pe care-L cinstim şi căruia Îi slujim.

În realitate noi avem mai mulţi 'dumnezei' cărora le dăm preocupările, gândurile, viaţa. Iar Dumnezeul părinţilor noştri, Domnul Iisus Hristos, devine neimportant, marginal, folositor doar în caz de nevoie, ca un cauciuc de rezervă! (a fi un astfel de creştin înseamnă pierzare sigură n.n.)."[166]

---

163 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, tom.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 412-413.

164 „Cine este Iisus Christos?" de Preot Teofan Herbeiu, traducere din Lacordaire, Arad 1940, pag. 46.

165 „Făclii pentru dreapta credinţă", predici de Preot Dr. Ştefan Slevoacă, cu o prefaţă de Prea Sfinţitul Epifanie, episcopul Buzăului, Ed.Episcopiei Buzăului 1985, pag. 102.

166 Ibidem, pag. 103.

PORUNCA A II-A DIN DECALOG ŞI INTERPRETAREA EI

Porunca a II-a în limbile: ebraică, greacă şi latină

ORIGINALUL EBRAIC:

„L'o thaaşe leka fesel vekal-themunah 'aşer başamaim mima'al ve'aşer ba'areţ mithachath ve'aşer bamayim mithachath la'areţ.

L'o - thişthachave lahem vel' o tha'abhdem qi 'anoky Yahweh 'Eloheyka 'El kana' poked 'aon 'aboth 'al-banim 'al-şileşim vel-ribeim lesn'ay, ve'osch cheser la'alafim le' ohabay ulşomere miţothay." Ex.20,4-6. (Să nu-ţi faci chip cioplit, nici vreo *asemănare* a câte sunt în cer sus sau jos pe pământ sau în apele mai de jos decât pământul. *Să nu te apleci* înaintea lor şi *să nu le slujeşti*; căci Eu, Domnul, Dumnezeul tău sunt un Dumnezeu gelos care pedepsesc nelegiuirea părinţilor în copii până la a treia şi la a patra generaţie a celor ce Mă urăsc şi Mă îndur până la a mia generaţie de cei ce Mă iubesc şi păzesc poruncile Mele.)[167]

TRADUCEREA SEPTUAGINTA:

„Oi poieseis seaito *eidolon* oide pantos *homoioma*, osa ei to oirano ano kai osa en te ghe kato kai osa en tois idosin ipokato tes ghes *oi proskineseis* aitois ode *me latreises* aitois..." Ex.20,4.5 p.p. (Să nu-ţi faci idol, nici vreo *asemănare* a câte sunt în cer sus şi pe pământ jos şi în apele de sub pământ. *Să nu te închini* înaintea lor şi *să nu le slujeşti religios...*)[168]

TRADUCEREA VULGATA:

„Non facies tibi *sculptile*, ne quę omnem *similitudinem* quae est in caelo desuper, et quae in terra deorsum, nec eorum quae sunt in aquis sub terra. *Non adorabis* ea, neque *coles*... Ex.20,4.5 p.p. (Să nu-ţi faci

167 „Torah, Nebi'im, Ketubim" (Legea, profeţii şi scrierile) - Biblia - Hebraica, published by the society for distributing Hebrew Scriptures, pag. 135, Exod 20,4-6.

168 „SEPTUAGINTA" Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes edidit Alfred Rahlfs. Editio minor. Duo volumina in uno. Deutsche Bibelgesellschaft Stuttgart 1935, vol.I, pag. 119, Exod 20,4.5 p.p.

ţie *sculptură*, nici vreo *asemănare* a câte sunt în cer sus şi cu ceea ce este pe pământ jos, nici a celor ce sunt în apele de sub pământ. *Să nu te închini* lor, nici să le aduci *vreun cult*...)[169]

Cum au interpretat Moise şi primii creştini această poruncă:

„...me anomesete kai poiesete himin heaitois glipton homoioma, pasan *eikona*, homoioma arsenikoi e thelikoi, homoioma pantos ktenois ton onton epi tes ghes... (Să nu păcătuiţi şi să vă faceţi asemănare sculpturală, sau *vreo icoană*, asemănare de bărbat sau de femeie, asemănarea vreunui animal de pe pământ...“ Deut. 4,16.17 p.p. Septuaginta.[170]

„În legea sinaită... Moise mai întâi de toate expune porunca, că Dumnezeu nu poate fi închipuit în *chipuri simţite:* 'să ţineţi tare în sufletele voastre că voi n-aţi văzut *nici un chip* în această zi când v-a vorbit pe muntele Horeb, din mijlocul focului.' Deut. 4,15.“[171]

„...noi nu credem că chipurile cioplite ar putea reproduce înfăţişarea lui Dumnezeu, deoarece este *cu neputinţă* să reproduci şi să redai o fiinţă care este nevăzută şi lipsită de trup.“

(Origen)[172]

„În adevăr noi nu facem nici *icoana* (eikona) Dumnezeirii celei nevăzute, nici asemănarea ei, nici umbra ori figura ei... (Oide gar tes aoratoi Theotetos *eikona*, e homoioma, e schema, e morfen tina apotiloimen...)“

(Gherman I al Constantinopolului - patriarh -)[173]

---

169 „BIBLIA SACRA“ - juxta vulgatam clementinam. Denuo ediderunt complures Scripturae Sacrae Professores Facultatis theologicae Parisiensis et Seminarii Sancti Sulpitii. Copyright 1927 by Desclee and Co. Paris, pag. 72, Exod 20,4.5 p.p.

170 „SEPTUAGINTA“, Stuttgart 1935, vol.I, pag. 292, Deut. 4,16.17 p.p.

171 „Istoria biblică. Vechiul Testament“ de Prof. A.P. Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, vol.II, Bucureşti 1944, pag. 163.

172 „Origen - scrieri alese“, trad. de Pr.Prof. T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 500.

173 „Tezaurul liturgic“ de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinof al BOR, Bucureşti 1911, tom.II, pag. 227.

„Când persecuţiile încetară, atunci numărul bisericilor crescu repede (sec. IV d.H. n.n.)... *Icoane nu erau* în acest timp prin biserici. Scârbiţi de chipurile idoleşti din păgânism şi *păzind cu strictețe a doua poruncă a Decalogului*, cei dintâi creştini se fereau de a înfăţişa pe Dumnezeu şi pe sfinţi prin *chipuri* sculptate sau *pictate*."

(Prof.I.Mihălcescu)[174]

Ce înseamnă „proskinesis" şi „latreia" din porunca a II-a?

„proskinesis = *închinare...*" (oi proskineseis înseamnă să nu te închini n.n.)[175]

„proskineo...=...a face plecăciune sau a omagia prin proşternere (Mat.2,2.8.11; 20,20; Luca 4,7; 24,52)... a acorda omagiu divin, *închinare...*"[176]

„latreia = serviciu, *ceremonie religioasă... cult*, adorare."[177]

„latreio...=...*slujire*, a face un serviciu în sens religios sau *cultic*... a aduce cult religios." (me latreises din poruncă însemnând să nu aduci cult religios imaginilor n.n.).[178]

„latrie = element secund de compunere savantă cu semnificaţia de 'adoraţie', *'cult'*, 'divinizare' (din grecescul latreia)."[179]

„Kyrion ton Theon soi *proskineseis* kai aito mono *latreiseis* (Domnului Dumnezeului tău să te *închini* şi numai Lui *să-I aduci cult religios*)" Mat.4,10 u.p. Noul Testament în original.

(Isus)[180]

---

174 „Istoria bisericească universală" - până la 1054 de I.Mihălcescu, profesor la Facultarea de teologie, Bucureşti 1911, vol.I, pag. 128-129.

175 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 237.

176 „The alatytical Greek lexicon revised", edited by Harold K.Moulton, Michigan USA 1978, pag. 350-351.

177 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 8.

178 „Dictionnaire grec-francais du Nuveau Testament", par Maurice Correz et Francois Morel, Neuchatel (Suisse), 1971, pag. 150.

179 „Dicţionar de neologisme" de Florin Marcu şi Constant Maneca, ed. a III-a, Bucureşti 1978, pag. 619.

180 „The New Greek-English Interlinear Testament", Illinois USA 1970, pag. 10, Matei 4,10 u.p.

Mutarea închinării de la Creator la creatură, de la Dumnezeu la icoane este un sacrilegiu:

„...şi *au schimbat* slava Dumnezeului nepieritor, într-o *icoană (eikonos)* care seamănă cu omul putrezirii, păsări, animale cu patru picioare şi reptile (...kai ellaxan ten doxan toi afthartoi Theoi en homoiomati *eikonos* fthartoi anthropoi kai peteinon kai tetrapodon kai erpeton)" Rom.1,23 u.p. Noul Testament în original.[181]

„...căci *au schimbat* adevărul lui Dumnezeu în minciună şi *s-au închinat (esebasthesan)* şi *au slujit (elatreisan)* creaturii în locul Creatorului care este binecuvântat în veci. Amin." Rom.1,25 Noul Testament în original.[182]

Tot ce e creatură (îngeri, sfinţi, obiecte, etc.) nu i se cuvine închinare (proskinesis) ci doar cinstire (time)

„De aceea (lui Hristos n.n.) Îi slujeau îngerii (Mat.4,11) ca Unuia ce era *altfel* decât ei (de altă esenţă n.n.) şi I se aduce *închinare* de către ei nu ca unuia ce e mai mare în slavă (un fel de şef peste ei n.n.) ci ca Celui ce e *altul* decât toate creaturile (născut şi nu făcut n.n.) şi decât ei înşişi, fiind *singur propriu* Tatălui şi Fiu după fiinţă (de aceaşi natură n.n.). Căci dacă I-ar fi adus închinare ca unuia ce-i întrecea în slavă, ar trebui ca fiecare dintre cei mai de jos să aducă închinare celui ce e mai sus. Dar nu este aşa. Căci creatura *nu se închină* creaturii... ci lui Dumnezeu.

Apostolul Petru *îl opreşte* pe Cornelie (prozelit evreu dintre romani n.n.) care voieşte să i se închine, zicând: 'şi eu *sunt om*' Fapte 10,26 (deci omul nu primeşte închinare n.n.).

Îngerul din Apocalipsă *îl opreşte* pe Ioan care voieşte să i se închine, zicând: 'Vezi să *nu faci aceasta.* Căci sunt împreună slujitor (deci creatură n.n.) cu tine şi cu proorocii, fraţii tăi şi cu cei ce păzesc cuvintele cărţii acesteia. *Închină-te lui Dumnezeu.* Apoc.22,9.

Deci e propriu *numai lui Dumnezeu* să I se aducă *închinare.* Şi aceasta o ştiu şi îngerii, pentru că deşi întrec pe alţii în slavă, toţi sunt

181 „The New Greek-English Interlinear New Testament", Editor: J.D.Douglas, Illinois 1990, pag. 533, Rom.1,23 u.p.

182 Ibidem, pag. 533. Rom.1,25.

creaturi şi nu sunt dintre cei cărora li se cuvine închinare, ci dintre cei ce *se închină Stăpânului.*"

(Atanasie cel Mare - părintele ortodoxiei)[183]

„Voi cinsti, deci, mai mult pe împărat, nu când mă închin lui, ci când mă rog pentru el. Mă închin lui Dumnezeu, Dumnezeului care este de fapt şi cu adevărat Dumnezeu, ştiind că împăratul de Dumnezeu a fost rânduit.

Dar mă vei întreba:

- Pentru ce *nu te închini* împăratului?

- Nu mă închin împăratului, pentru că Dumnezeu n-a rânduit ca oamenii să se închine împăratului, ci să-l *cinstească cu cinstea* legiuită (greceşte: time nu proskinesis n.n.). Împăratul nu-i Dumnezeu, ci om, rânduit de Dumnezeu nu pentru a i se închina lui oamenii, ci pentru a judeca cu dreptate... tot aşa *nu este îngăduit să te închini altuia decât numai lui Dumnezeu.*"

(Teofil al Antiohiei)[184]

„Pe sfinţi îi cinstim (time nu proskinesis n.n.) numai ca pe nişte *modele,* ca pe unii ce au contribuit la întărirea credinţei în Dumnezeu. Îi cinstim cum cinstim pe *învăţătorii* noştri, pe *părinţii* noştri (la care sigur nu ne închinăm n.n.)."

(Dumitru Stăniloae)[185]

„Apoi, nu numim pe sfinţi *mijlocitori* (căci Scriptura nu ne învaţă să ne rugăm la Ilie deşi e în cer, căci el e un om nu Dumnezeu şi nici nu ne-ar putea auzi n.n.); căci *unul* este mijlocitorul între Dumnezeu şi oameni, omul *Iisus Hristos,* care *singur,* în chip direct, poate să mijlocească între Tatăl şi noi (doar păgânii aveau cultul mai multor mijlocitori aşa zişii zei secundari n.n.)."[186]

---

183 „Sfântul Atanasie cel Mare" - scrieri. Partea I, traducere din greceşte de Pr.Prof.Dumitru Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 256-257.

184 „Apologeţi de limgă greacă", trad.T.Bodogae, Olimp Căciulă şi D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 289- 290.

185 „Sfântul Atanasie cel Mare", trad. Pr.Prof.Dumitru Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 256.

186 „Simbolica" de Hr.Andruţos, trad. de Iustin Moisescu, Craiova 1955, pag. 327-328.

„Idolatria avea mii de zei, dar avea *un zeu suprem*, cu care nu se egala nici unul."[187]

„Pe lângă *zeul suprem*, care era oarecum *departe de lume* şi la care se ajungea cu greu sau nu *este invocat prea des* sunt cultivaţi (în păgânism n.n.) *o mulţime* de zei... (tot aşa zic unii despre sfinţi că *'sunt mai aproape de noi* şi mai puţin de temut' n.n.)."[188]

„Mijlocitori se numesc sfinţii *în mod abuziv* (şi fără nici un temei biblic, apostolic, ci doar după modelul păgânismului n.n.)."

(Platon. Catehism p.III-a)[189]

„*'Unul* este *Mijlocitorul* între Dumnezeu şi oameni - Omul Iisus Hristos'. Acest Mijlocitor este *Unic*, pentru că numai El împlineşte toate condiţiile - întrunind în Persoana Sa cele două naturi sau firi: este şi Dumnezeu adevărat (deci ne poate auzi şi răspunde n.n.) şi om adevărat (deci aproape de noi fără a mai avea nevoie de alţi intermediari n.n.)."[190]

„Căci, nicidecum *nu zicem către vreun sfânt:* Sfinte scapă-mă sau mântuieşte-mă sau ai grijă de mine, dăruieşte-mi binele sau altceva asemănător, căci acestea sunt cu putinţă numai la Dumnezeu şi *nimănui altuia*" (uitaţi-vă prin cărţile de rugăciuni şi vă veţi îngrozi, Iisus fiind înlocuit cu Fecioara Maria şi mulţi alţi „zei secundari" n.n.).[191]

„Astfel dacă ei (unii călugări n.n.) mărturisesc cu buzele că mântuirea prin *Domnul Hristos* ne vine - ca una din persoanele *Sfintei Treimi*, care singură dă har asupra omului - iată că unii din ei au ajuns să spună pe urmă *neadevărul* că harul coboară de la Maica Domnului (numind-o: 'neschimbată mijlocitoare', 'singura folositoare', 'dezleagă de păcate pe cei ce se roagă ţie', etc. n.n.)."[192]

---

187 „Cine este Iisus Christos?" de Preot Teofan Herbeiu, traducere din Lacordaire, Arad 1940, pag. 9.

188 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 41.

189 „Simbolica" de Hr. Andruţos, trad. de Iustin Moisescu, Ed.Centrului mitropolitan al Olteniei, Craiova 1955, pag. 328.

190 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag.297.

191 „Simbolica" de Hr.Andruţos, trad. de Iustin Moisescu, Craiova 1955, pag. 327.

192 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" de Valerian Zaharia, episcopul ortodox al Oradiei, Oradea 1955, pag. 86; „Carte de rugăciuni", ediţia a III-a, Bucureşti 1981, pag. 265-267-271.

„O altă urmare a acestei false învăţături (întâlnită mai pregnant la catolici n.n.) este că, cultului adresat Sfintei Fecioare i s-a schimbat natura (de fapt cultul are doar aceeaşi natură n.n.) şi a devenit un adevărat *cult de latrie* sau de adoraţiune... (chiar prin definiţie cult = latrie n.n.). este rugăciunea propriu-zisă, adică *cultul* întemeiat pe *credinţă*, în puterea trecerii ce are Sfânta Fecioară la Însuşi Dumnezeu; adică *cultul* întemeiat pe *nădejde* în virtutea mijlocirii mai cu folos din partea Sfintei Fecioare *decât aceea a lui Iisus Christos* (adevărat sacrilegiu n.n.); adică *cultul* întemeiat pe *dragoste*, căci face din Sfânta Fecioară scopul nemijlocit a toată activitatea religioasă. Ar fi cu greu de crezut până la ce întreceri *nelegiuite* au ajuns scriitorii Bisericii romano-catolice relativ la Sfânta Fecioară (deşi creatură a înlocuit pe Iisus Creatorul n.n.)."[193]

„Maica Domnului se cuvine cinstită... ca una ce a născut după trup pe Fiul lui Dumnezeu, dar *nu este Dumnezeu, nu este împărţitoare de har* (este tot creatură ce nu primeşte închinare şi nefiind Dumnezeu nici nu ne poate auzi n.n.)."[194]

„Prin practicile *deşarte* (inventii omeneşti la sute de ani după Hristos n.n.) se atribuie *creaturilor* puteri pe care acestea *nu le au*, de asemenea li se dă acestora o *cinstire* ce nu se cuvine *decât lui Dumnezeu*."[195]

„Majoritatea *creştinilor* de astăzi trăiesc viaţa *păgânilor* de altă dată, care se *închinau făpturilor*, iar nu lui Dumnezeu."[196]

„Este un singur Dumnezeu şi părinte al tuturor, care este mai *presus de toţi* şi care ne-a iubit atât de mult încât pe unicul Său Fiu L-a dat ca preţ de răscumpărare pentru noi.

---

193 „Expunerea doctrinei Bisericii Creştine Ortodoxe" de W.Guettee, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1901, pag. 167-168.

194 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" de Valerian Zaharia, episcop ortodox al Oradiei, Oradea 1955, pag. 86.

195 „Morala creştină", manual pentru Seminariile teologice, ed. a II-a, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 205 autor: Arhid.Prof.Dr.Ioan Zăgrean.

196 „Epistola Domnului nostru Iisus Christos", ed. a II-a, 1929, de ieromonah Nicodim Mândiţă, Botoşani, pag. 5.

Să *credem* în El, să-L *iubim* mai presus de orice alt lucru, să avem *nădejde* numai în puterea Lui. Căci *în nimeni altul* nu este mântuire.

'Fiilor, *păziţi-vă* de idoli!' (1 Ioan 5,21)".[197]

CONCLUZIE

„Cu vrednicie şi cu dreptate este a lăuda şi a ne închina numai lui Dumnezeu. Parcă auzim în aceste cuvinte ecoul mărturisirilor sfinţilor martiri:

'Noi cinstim pe fiecare om după locul şi cinstea ce i se cuvine, dar preamărim şi ne închinăm numai lui Dumnezeu'. Cel ce este neajuns necuprins, negrăit, pururea fiind şi acelaşi fiind."[198]

„Dar dacă din cele arătate aţi fost pătrunşi la inimă, găsindu-vă în rândul celor ce adesea calcă în picioare porunca a II-a, am dori ca în cămara inimilor voastre să luaţi hotărâri de pocăinţă şi îndreptare şi să fiţi în stare să declaraţi ceea ce israelitenii au răspuns la o provocare a lui Iosua Navi: 'Nu, asta nu va fi ca noi să părăsim pe Domnul şi să ne apucăm să slujim la alţi dumnezei (creaturi de tot felul n.n.). căci Domnul este Dumnezeul nostru" (Iosua 24,26.27)."[199]

„Dacă porunca aceasta (a II-a din Decalog) a fost adresată credincioşilor de demult ai legii mozaice ca să-i păzească de închinarea la idoli, la lucruri făcute de mâini omeneşti, la lucruri deşarte şi trecătoare, la făpturi ale lui Dumnezeu, astăzi ea se îndreaptă şi către noi, către creştini, ca să nu ne facem idoli... ci să aducem închinare 'în duh şi adevăr' numai lui Dumnezeu (sublinierea aparţine cărţii de unde e luat citatul n.n.) Cel unul în fiinţă şi întreit în Persoane: Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh, adică Sfintei Treimi, Celei de o fiinţă şi nedespărţite."[200]

197 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Pr.Dr.Ştefan Slevoacă, Buzău 1985, pag. 103.

198 „Cuvântări liturgice" de Vasile, episcopul Oradiei, ed. a II-a, Oradea 1976, pag. 200.

199 „Făclii pentru dreapta credinţă", predici de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, cu o prefaţă de Prea Sfinţitul Epifanie, episcopul Buzăului, 1985, pag. 103.

200 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă", tipărită cu binecuvântarea prea fericitului părinte Iustin, patriarhul BOR, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 155.

ROSTUL ŞI ROLUL IMAGINILOR RELIGIOASE

1. Adevăraţii creştini nu sunt:

„- *ICONOMAHI* (gr. eiconomachoi, răd. *eikon, mache*), adică *'luptători contra imaginilor'*."[201]

„Chiar la Răsărit icoanele erau *la început* (înainte de anul 600 d.H. n.n.) numai *monumente religioase* şi mijloace *de intuiţie;* (şi în aceasta nu era nimic rău n.n.) tocmai *mai târziu* (după anul 600 d.H. n.n.) începu aici (nu şi în Apus n.n.)... a fi venerate persoanele sau evenimentele sacre ce erau reprezentate pe icoane (şi abia atunci s-a alunecat în idolatrie n.n.)."[202]

2. Adevăraţii creştini nu sunt:

„- *ICONOCLAŞTI* (gr. eikonoklastai, răd. *eikon, klao*), adică *'spărgători de icoane'*."[203]

„Deşi se introduseseră icoanele religioase, acum din început nu se priveau mai mult decât nişte *monumente* ale sfintei istorii bisericeşti, ca *un mijloc de înfrumuseţare, edificare* şi *învăţătură* (şi aşa ar fi trebuit să rămână n.n.)."[204]

3. Adevăraţii creştini nu sunt:

„- *ICONOLATRI* (gr. eikonolatrai, răd. *eikon, latreio*), adică *'persoană care se închină la icoane'*."[205]

„Icoanele să servească în loc de *cărţi* şi *scripturi* (nu pentru închinare n.n.)."

(Paulin de Nola)[206]

---

201 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 207.

202 „Istoria bisericească universală" de Eusevie Popovici. Cartea întâia, vol.II, Mânăstirea Cernica 1926, pag. 223.

203 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 207.

204 „Istoria Dogmelor" de Dr.C.Chiricescu, Litografia Andreescu 1904, pag. 181-182.

205 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf. Sinod, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 207.

206 Ibidem, pag. 202.

4. Adevăraţii creştini nu sunt:

„- *ICONODULI* (gr. *eikon* = imagine, *dulos* = sclav), adică sclavi sau *'slujitori ai icoanelor'*."[207]

„Prin urmare, imaginile erau susceptibile să desăvârşească şi să adâncească *instruirea* religioasă a celor ce *nu ştiau carte.*"

(Mircea Eliade)[208]

„De aceste vederi era între alţii şi Grigorie cel mare, dialogul, episcopul Romei (604) care a numit icoana: 'Biblia laicorum, pauperum'."[209]

„...privind icoanele ca *mijloc de intuiţie* religioasă (nu venerare sau închinare) şi ca biblia săracilor şi laicilor (biblia laicorum et pauperum); (deci cu valoare pedagogică, estetică n.n.)."[210]

5. Adevăraţii creştini nu sunt:

„- *STAUROLATRI* = care *se închină la cruce* (gr. *stauros* = cruce, *latru* - element secund... cu semnificaţia 'care se închină')."[211]

„Evreii de demult în pustie priveau la şarpele de aramă şi nu mureau. Noi *să privim* crucea şi să ne aducem aminte de *patimile Domnului* (nu să ne închinăm ei n.n.)."[212]

6. Adevăraţii creştini SUNT:

- *IMAGOFILI*, adică *„prieteni ai imaginilor"* de la: *„imago* = chip, reprezentare plastică, portret, statuie, imagine.

---

207 „Dicţionar de neologisme" de Florin Marcu şi Constant Maneca, ediţia a III-a, Bucureşti 1978, pag. 545.

208 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, vol.III, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1988, pag. 68.

209 „Istoria Dogmelor" de Prof.Dr.C.Chiricescu, Litografia Andreescu 1904, pag. 181.

210 „Istoria bisericească universală" de Eusevie Popovici, cartea întâia, vol.II, Mânăstirea Cernica 1926, pag. 223.

211 „Dicţionar de neologisme" de Florin Marcu şi Constant Maneca, ediţia a III-a, Bucureşti 1978, pag. 1018 şi 619.

212 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Buzău 1985, pag. 83.

filo = element prim de compunere savantă cu semnificaţia *'prieten'* (gr. *philos* = prieten)".[213]

„Ele (imaginile) ne trezesc simţăminte înalte de iubire şi recunoştinţă către *Domnul*. Ele sunt o *Biblie deschisă* (doar atunci când tematica scenelor e biblică n.n.) pe care o înţeleg şi neştiutorii de carte... (mai ales preşcolarii n.n.)... Ele nu se pot confunda nici cu fiinţa pe care o vedem pe ele. Ci ele *numai ne aduc aminte* de persoanele înfăţişate acolo." (departe gândul de a aduce vreun cult religios imaginilor n.n.).[214]

„De la majoritatea oamenilor care *nu se închină lui Dumnezeu* şi nu-I slujesc Lui, *Satana are închinarea*. În acest sens aflăm şi expresia: *'închinare* demonilor *şi idolilor'* (imaginilor, chipurilor cioplite sau sculptate, plăcerilor, etc. n.n.)."[215]

„Nu este vreun loc *mijlociu* ca cineva care *nu este cu Hristos* să poată fi altundeva *decât cu diavolul* (deci nu există o închinare secundară cum au inventat păgânii n.n.)."

(Augustin)[216]

7. Cult sau slujire se cuvin numai lui Dumnezeu:

„Puterea aceasta *unică*, nesfârşită, atotştiutoare şi atotcuprinzătoare se numeşte *Dumnezeu*, iar cinstirea pe care o aducem are un nume deosebit, după cum *deosebită* este şi puterea Lui.

Cu un cuvânt întrebuinţat din cele mai vechi timpuri, această *cinstire deosebită* adusă fiinţei supreme se numeşte *cult* sau *slujire* (cine susţine cultul făpturilor sau a lucrurilor făcute de mână omenească nu este creştin, ci păgân n.n.)."[217]

---

213 „Dicţionar latin-român" de G.Guţu, Bucureşti 1983, pag. 571; „Dicţionar de neologisme" de Florin Marcu şi Constant Maneca, ed. a III-a, pag. 449.

214 „Almanahul creştin ortodox pe anul 1959", Ed.Episcopiei Ortodoxe Române, pag. 157.

215 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 238.

216 „Despre merit şi păcat" de Aureliu Augustin.

217 „Sfânta Liturghie - lămurită pe înţelesul tuturor" de Pr.C.Vuiescu în colab. cu Pr.C.Dron, cu binecuv. ÎPS Irineu, mitropolitul Moldovei şi Sucevei, 1942, pag. 8.

„...El (Dumnezeu n.n.) a făcut toate cele ce există şi prin urmare nu există nimica *divin afară de Dânsul*, şi *idolii* pe care oamenii *rătăciţi îi cinstesc*... nu sunt altă ceva *decât făpturi*... (chipuri, imagini făcute de mână omenească n.n.)."[218]

„Toţi aceea care nu s-au ridicat la ceea ce este cu *adevărat divin*, în cercetările lor asupra firii lucrurilor *create* şi nu s-au luminat din *măreţia creaţiunii* au divinizat când un element din lume, când altul, nesocotind pe *Dumnezeu, care a creat totul*."

(Ipolit)[219]

„Noi am învăţat că în locul *Făcătorului* a toate şi al *'Fiului* celui Născut mai înainte de toată făptura' (Col.1,15) nu se cuvine să cinstim pe nimeni. Căci toate făpturile au fost supuse *stricăciunii* şi deşertăciunii şi sunt în aşteptarea unei nădejdi mai bune (nimic în afara Creatorului nu este vrednic de închinare n.n.)."

(Origen)[220]

„Iustin afirmă că centrul cultului creştin 'este adoraţiunea lui Dumnezeu, *Tatăl* dreptăţii şi al virtuţilor, adoraţiunea lui Dumnezeu *Fiul* şi a *Sfântului Spirit*'."

(Iustin Martirul)[221]

„O, iubite frate întru Domnul, mă înfricoşez când mă gândesc pe lângă câţi monştri de tăgadă, de primejdie şi de ignoranţă trebuie să-ţi cauţi drum, în cariera şi în zbuciumul frăţiei tale! Caută *pe Domnul*, iubeşte-L şi *slujeşte-L* cu încăpăţânare! E bun, e milostiv şi nu te va lăsa fără lumină şi fără mângâiere."

(Gala Galaction)[222]

---

218 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1944, pag. 288, vol.II.

219 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 17, tom.II.

220 „Origen. Scrieri alese", trad. de Pr.Prof.T.Bodogae, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 499.

221 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, tom.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag.-15.

222 „Ziua Domnului" de Gala Galaction, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1958, pag. 6.

CONCLUZIE

„Toate puterile sufletului meu veniţi să ne închinăm unuia Dumnezeu în Treime: Tatălui, Fiului şi Sfântului Duh."[223]

„Ca o încheiere la toate acestea, socotim că este bine să sfârşim cu cuvintele unui celebru scriitor italian Giovani Papini, care, după ce a încheiat de scris o carte, 'Viaţa lui Iisus', termina cu această rugă:

'Avem nevoie de Tine, Iisuse, numai de Tine, de nimeni altul. Toţi Te cheamă, fără a şti că Te strigă. Flămândul îşi închipuie că umblă după pâine, ci îi e foame de Tine. Însetatul crede că vrea să bea apă, ci îi este sete de Tine. Bolnavul se mângâie că râvneşte sănătate, dar boala lui nu-i decât lipsa Ta. Cine urmăreşte adevărul, Te doreşte fără voia lui pe Tine, cel ce eşti singurul adevăr vrednic să fie cunoscut."[224]

„Doar o adevărată cunoaştere a lui Dumnezeu va avea ca urmare şi o adevărată închinare a lui."[225]

223 „Acatistul prea sfintei şi de viaţă făcătoarei Treimi", cu precuvântare de Stareţul Timotei al Mânăstirii Neamţu, 1863, pag. 30.

224 „Din tezaurul ortodoxiei", în apărarea credinţei străbune, de Pr. Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 135-136.

225 „Împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Pr. Prof. Dr. Gh.I.Ghia, Craiova 1925, pag. 46.

CÂND MĂ ÎNCHIN:

„Drept aceea s-a lăsat ziua sâmbetei poporului lui Dumnezeu."

(Ap.Pavel)
(Evr.4,9 - trad. Andrei Şaguna, mitropolit al Ardealului - 1867)

DUMNEZEU - NU OAMENII FIXEAZĂ ZIUA DE ÎNCHINARE

Legea morală este aceeaşi în Vechiul şi Noul Testament

„Ce cuprinde *legea* Vechiului Testament?

Legea Vechiului Testament cuprinde:

1. *Rânduieli* care au avut putere numai pentru credincioşii evrei (jertfe şi ceremonii ce erau umbră a bunurilor viitoare n.n.).

2. *Rânduieli* care *au rămas în putere şi pentru noi creştinii.* Acestea sunt cuprinse mai ales în *Decalog,* adică în *cele zece porunci* date de Dumnezeu israelitenilor, prin proorocul Moise şi anume:

1. 'Eu sunt Domnul Dumnezeul tău... să nu ai alţi dumnezei afară de Mine'. (Eşire 20,2-3).

2. 'Să nu-ţi faci chip cioplit, nici asemănarea vreunui lucru din câte sunt în cer sus şi din câte sunt pe pământ jos şi din câte sunt în ape sub pământ. Să nu te închini acelora şi să nu le slujeşti lor.' (Eşire 20,4-5).

3. 'Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deşert, că nu va ierta Domnul pe cel ce va lua numele Lui în deşert.' (Eşire 20,7).

4. 'Adu-ţi aminte de *ziua sâmbetei* ca s-o sfinţeşti. Şase zile lucrează şi fă (în acelea) toate lucrurile tale, iar *ziua Sâmbetei* este odihna *Domnului Dumnezeului tău;* în acea zi *să nu faci* nici un lucru, nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici sluga ta, nici boul tău, nici orice dobitoc al tău...' (Eşire 20,8-10).

5. 'Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta, ca să-ţi fie bine şi să trăieşti ani mulţi pe pământ.' (Eşire 20,12).

6. 'Să nu ucizi' (Eşire 20,13).

7. 'Să nu fi desfrânat' (Eşire 20,14).

8. 'Să nu furi' (Eşire 20, 15).

9. 'Să nu mărturiseşti strâmb împotriva aproapelui tău' (Eşire 20,16).

10. 'Să nu pofteşti nimic din câte sunt ale aproapelui tău' (Eşire 20,17).[1]

1 „Catehismul creştinului drept credincios", tipărit cu osârdia şi binecuvântarea ÎPS mitropolit Iustin al Moldovei şi Sucevei, Iaşi 1957, pag. 92-93.

„Legea Noului Testament dă însă un nou înţeles şi o nouă înfăţişare (mai profundă n.n.) *poruncilor Decalogului* prin interpretarea dată acestora de Mântuitorul (vezi: Matei 5,17-48). Din această interpretare nouă rezultă că Legea *se împlineşte mai întâi în adâncul inimii* credinciosului şi apoi urmează *împlinirea externă a ei.* În *acest fel* (nu prin desfiinţare, cum le-ar place unora n.n.) Mântuitorul plineşte şi *desăvârşeşte* Legea Vechiului Testament, deoarece poruncile ei capătă *un înţeles mai deplin* (prin adăugire, nu prin eliminare n.n.)."[2]

„În înseşi exemplele pe care Mântuitorul le dă privitor la *desăvârşirea* (spiritualizarea slovei reci n.n.) Legii Vechi, El arată aceasta *în chip destul de limpede.* Astfel Legea Vechiului Testament oprea uciderea; Legea Noului Testament opreşte *înseşi mânia* - temeiul *spiritual al uciderii*" (vezi alte exemple în N.T. n.n.).[3]

„Legea Noului Testament având ca temelie iubirea, *lămureşte, interiorizează, unifică* şi *desăvârşeşte* (nu înlocuieşte n.n.) poruncile Vechiului Testament (suntem în contextul legii morale, cele zece porunci n.n.)."[4]

De reţinut:

„Într-un chip *cu totul deosebit* Şi-a exprimat Dumnezeu *voinţa* Sa de stăpânitor - *memşala* - pe muntele Sinai, când a dat *Decalogul.*"[5]

„*Decalogul,* lege morală *universală* şi *permanentă.*"

(Prelipceanu)[6]

„Tabla întâi cuprinde primele *patru porunci* despre datoriile către Dumnezeu; tabla a doua cuprinde celelalte *şase porunci* despre datoriile faţă de aproapele. Legea morală a Vechiului Testament începe,

2 „Morala creştină" de Arhid.Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 57.

3 „Catehismul creştinului drept credincios", Iaşi 1957, pag. 103.

4 „Morala creştină" de Arhid. Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Bucureşti 1985, pag. 57.

5 „Împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Prof. Preot Ar.Gh.I.Ghia, Craiova 1925, pag. 15.

6 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emiliaan Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 363.

deci, cu datoria de *a-L iubi pe Dumnezeu* şi încheie cu datoriile (iubirea n.n.) faţă *de aproapele.*" (De aceea Isus a rezumat cele două table ale legii universale şi permanente ca fiind manifestarea *iubirii către Dumnezeu şi aproapele* n.n.).[7]

„Fiul lui Dumnezeu făcându-Se om, Se coboară ca Om sub legea firii şi legea lui Moise, *împlinid* legea cum n-a împlinit-o nimeni, pentru ca să Se ridice peste lege. Duce o viaţă cum o cere cu adevărat legea, ridicându-Se mai presus de ea, arătându-Se în Sine mai presus de ea, dar *nu contrar ei.* Cine iubeşte ca Iisus, împlineşte legea cum n-a împlinit-o nimeni. 'N-am venit să stric legea, ci *s-o împlinesc'* (Matei 5,17). În El legea îşi *ajunge ţinta...* (Rom. 10,4). Persoana Lui Însăşi e legea desăvârşită, ceea ce vrea Dumnezeu să fie omul" (vezi I Ioan.2,6 n.n.).[8]

SÂMBĂTA - ZIUA A ŞAPTEA LA EVREI ŞI CREŞTINI

Sâmbăta - zi de închinare la evrei:

„*Porunca a IV-a:* 'Adu-ţi aminte de ziua *sâmbetei* ca să o sfinţeşti pe ea. Şase zile lucrează şi fă toate lucrurile tale, iar ziua *a şaptea* este *sâmbăta Domnului Dumnezeului tău:* să nu faci în ziua aceea nici un lucru, nici tu, nici feciorul tău, nici fata ta, nici sluga ta, nici slujnica ta, nici boul tău, nici asinul tău, şi nici un dobitoc al tău, nici străinul cel ce locuieşte cu tine. Că în şase zile a făcut Dumnezeu cerul şi pământul, marea şi toate câte sunt într-însele, iar în ziua *a şaptea* s-a odihnit. De aceea *a binecuvântat* Dumnezeu ziua a şaptea şi *a sfinţit-o'.*"[9]

„Tradiţia de a serba ziua de *sâmbătă,* ridicată prin cele *10 porunci* date lui Moise, la rangul unei *legi divine,* a rămas până în ziua de astăzi nealterată în sânul poporului Iudeu" (Traducerile Bibliei care nu au cuvântul sâmbătă în Vechiul Testament ci numai în Noul Testa-

7 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă", Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 153.

8 „Sfântul Chiril al Alexándriei - Scrieri, partea întâia. Închinarea şi slujirea în duh şi adevăr", traducere de Pr.Prof.Dr.Dumitru Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 326-327.

9 „Morala creştină", manual pentru seminariile teologice, de Arhid.Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 38.

ment, sau nici în unul din cele două testamente sunt traduceri neloiale, nesincere şi tendenţioase. A lipsi ziua de sâmbătă în V.T. este una din ipocriziile şi minciunile cele mai evidente n.n.).[10]

„*Ca* zi a Domnului, evreii au ţinut şi ţin şi astăzi Sâmbăta..." (căci aşa a cerut şi cere Dumnezeu în Biblie n.n.).[11]

Sâmbăta - zi de închinare la creştini:

„*Sâmbăta* s-a celebrat, întrucât priveşte ca *lege morală* şi în *secolele primitive* ale *creştinismului*."[12]

„...credincioşii mai urmau încă disciplina religioasă tradiţională (adamică n.n.)... *odihna de Sabat*, rugăciuni în Templu. Dar ei se adună laolaltă adesea (uneori zilnic n.n) pentru catehizare, frângerea pâinii, agape şi rugăciuni de laudă (Fapte 22,42.46)."

(Mircea Eliade)[13]

„În primele timpuri biserica din Ierusalim şi după obiceiul ei celelalte biserici orientale *serbau ziua Sâmbetei*."[14]

„Ziua în care creştinii *săvârşeau* cultul lor religios, la început era *sâmbăta*." (Doar împăraţii Adrian şi Constantin cel Mare au deviat cultul creştin spre ziua domnului Soare, mithraistă n.n.).[15]

„Iar femeile *pioase*, care asistaseră la sfârşietoarea priveliştе a răstignirii şi morţii Domnului Iisus Hristos, întorcându-se de la mormânt pe la vetrele lor, pregătesc încă în aceeaşi seară aromate şi mirуri, iar a doua zi, *Sâmbătă*, petrec în toată liniştea, *serbând* după

10 „Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos" de Dr.Vasile Gheorghiu, profesor titular la Facultatea de teologie din Cernăuţi, Ed.Cernăuţi 1925, pag. 116.

11 „Catehismul creştinului ortodox" de Irineu, mitropolitul Moldovei şi Sucevei, Ed.IBM al BOR, Bucureşti, Palatul Sf. Sinod, Iaşi 1990, pag. 75.

12 „Liturgica Bisericii Ortodoxe" de Ieromonahul Gabriel Răşcanu, 1876, pag. 94 (profesor la Seminarul central din Bucureşti).

13 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, vol.II, Ed.Ştiinţifică, Bucureşti 1991, pag. 314.

14 „Istoria bisericii creştine de la începutul ei şi până în zilele noastre" de Dimitrie C.Boroianu, Iaşi 1900, pag. 209.

15 „Istoria bisericească" de Arhiereul Calist I.Botoşăneanu şi Protoprezbiterul Simion Popescu, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1903, pag. 50.

cum *orânduia legea* (Mat. 27,57; Marcu 15,42; Luca 23,50; Ioan 19,31)."[16]

„Semnificativ este că *îndată ce vine ziua de Sâmbătă*, ele încetează cu tot lucrul şi *serbează după cum poruncea legea* (Luca 23,56)" (Departe de ele gândul că Hristos ar fi dezlegat Sâmbăta cum fusese învinuit n.n.).[17]

„Deci dar rămâne încă *repaus de sâmbătă* (*sabbatismos* în originalul grec n.n.) pentru poporul lui Dumnezeu" (vezi Biblia 1688 şi Biblia mitropolit Andrei Şaguna n.n.).

(Ap.Pavel)[18]

„ara apoleipetai *sabbatismos* to lao toy Theoy" Evr.4,9 (rămâne deci *serbarea Sâmbetei* pentru poporul lui Dumnezeu).[19]

„*sabbatismus* = *ţinerea sâmbetei* ca sărbătoare; vezi scrierile lui Augustin şi Hieronim." (Deci traducerea de mai sus e foarte corectă n.n.).[20]

„*sabbatismos* = *repaus de sabat*, sărbătoare a sabatului."[21]

„Iar în *sâmbăta* următoare, mai toată cetatea s-a adunat ca să audă *cuvântul lui Dumnezeu*. Fapte 13,44."[22]

De reţinut:

„Credincioşii socoteau că săptămâna de şapte zile a fost stabilită de Însuşi Dumnezeu, care şase zile a lucrat iar a şaptea zi s-a odihnit. De aceea Biblia interzicea cu stricteţe să se lucreze în ziua a şaptea -

16 „Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos" de Dr.Vasile Gheorghiu, Cernăuţi 1925, pag. 72.

17 Ibidem, pag. 73.

18 „Noul Aşezământ", tradus din limba originală greacă de Dr.N.Nitzulescu; Arhipăstor şi mitropolit primat fiind de a doua oară, D.D.Iosif Gheorghian, Bucureşti 1897, pag. 362 (Evr.4,9).

19 „The New Greek - English Interlinear New Testament", Illinois 1990, pag. 765 (Evrei 4,9).

20 „Dicţionar latin-român" de G.Guţu, Ed.Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti 1983, pag. 1080.

21 „Dictionnaire gree-francais du Nuveau Testament" de Maurice Carrez şi Francois Morel, Neuchatel (Suisse) 1971, pag. 218.

22 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 125A (Fapte 13,44).

sâmbătă - care era sfântă fiind *închinată Domnului*. Această zi era considerată *sărbătoare* de către *creştini* şi *evrei*."[23]

„Iar pe *străinii* (de alt neam n.n.) alipiţi de Domnul ca să slujească şi să iubească numele Domnului şi să fie slujitorii Săi, pe toţi câţi vor *păzi ziua Sâmbetei*, fără s-o pângărească şi vor stărui în legământul meu; pe aceştia îi voi duce în muntele cel sfânt al meu şi îi voi bucura în *casa mea de rugăciune*... iar templul Meu, casă de rugăciune se va chema pentru *toate popoarele*" Is.56..6-7.[24]

ORIGINEA DENUMIRII DE SÂMBĂTĂ

Sâmbătă de la Sabat, Sabaton:

„Ca şi *evreii* cei vechi, tot aşa şi *grecii* de demult şi cei *de azi* numesc zilele săptămânii după numărul ce ocupă ele în cuprinsul celor 7 zile spre exemplu: 1, 2, 3, 4, 5. Aşa ei zic: *deutera* (ziua a doua = Luni), *triti* (a treia = Marţi), *tetarti* (a patra - Miercuri)... *parascheve* (adică *'pregătire'* = Vineri)... *Sabaton* = *Sâmbătă*" (Noul Testament este scris în greacă n.n.).[25]

„*Grecii* nu au cunoscut săptămâna în perioada mai veche a istoriei lor, ci au împrumutat-o ulterior de la *evrei*. Unele zile ale săptămânii erau indicate prin numere: 2 pentru luni, 3 pentru marţi, etc. Altele aveau denumiri: ziua a şasea era *'ziua pregătirii'* (Paraschevi), iar *a şaptea 'Sabat'*."[26]

„...*Sâmbăta* - *Subbota* - care provine de la cuvântul din limba veche evreiască *'Sabat'* = sfârşitul lucrului, odihnă" (Vechiul Testament este scris în ebraică şi tradus în greacă n.n.).[27]

23 „Sisteme calendaristice" de Gheorghe Stănilă, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti 1980, pag. 110.

24 „BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament", tradusă după textele originale de preoţii profesori Vasile Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 11938, pag. 712.

25 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici creştine ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, tom.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.Bucureşti 1912, pag. 117.

26 „Sisteme calendaristice" de George Stănilă, Ed.Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti 1980, pag. 73.

27 Ibidem, pag. 112.

„În porunca a patra a Decalogului dat de Dumnezeu prin Moise pe muntele Sinai, s-a stabilit ca sărbătoare săptămânală *Sâmbăta - Sabatul.*"[28]

„Adu-ţi aminte de ziua *Sâmbetei* ca să o sfinţeşti pe ea. Şase zile lucrează şi fă toate lucrurile tale. Iar *ziua a şaptea* este *Sâmbătă, ziua Domnului* Dumnezeului tău" Exod 20,8-10 p.p.[29]

„...*Sâmbăta,* care înseamnă *ziua de odihnă.*" (E minunat că şi în limba strămoşilor mei când zic sâmbătă zic de fapt ziua de odihnă n.n.).[30]

„*sabbaton* = ...termenul are înţeles în primul rând de *'sabat'* sau *'sâmbătă'*..." (acest termen grec se găseşte în Septuaginta Vechiului Testament şi în Noul Testament n.n.).[31]

„*sabato* (sabbato) = *sâmbătă*" (italienii, popoare înrudite cu noi au numirea biblică a zilei a şaptea a săptămânii n.n.).[32]

„*sabado* = 1. *Sâmbătă,* 2. relig. *Sabat*" (portughezii au tot denumirea biblică pentru ziua sâmbetei din limba română n.n.).[33]

„*SABAT* = *Sâmbătă*" (deci orice evreu, grec, italian, portughez, spaniol, etc. numeşte Sâmbăta noastră Sabat n.n.).[34]

28 „Morala creştină" pentru cursul secundar şi normal, ediţia a II-a 1923, pag. 79.

29 „Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament", tradusă de preoţii profesori Vasile Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, pag. 80.

30 „Catehism creştin ortodox", Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag. 164.

31 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 428.

32 „Dicţionar italian-român", Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1983, pag. 831.

33 „Dicţionar portughez-român" de Angela Mocanu şi Adelina Bronco, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1983, pag. 541.

34 „Dicţionar de neologisme" de Florin Marcu şi Constant Moneca, ed.a III-a, Ed.Academiei RSR, Bucureşti 1978, pag. 953.

Sâmbăta este Sabatul zilei a şaptea a săptămânii (în Vechiul şi Noul Testament)

„De pildă, *ziua a şaptea*, de care vorbesc toţi oamenii, dar cei mai mulţi nu-i cunosc sensul; evreii o numesc 'sabbaton' şi se traduce în greceşte prin *'şapte'*."[35]

„...Sabaton, adică *sâmbătă*."[36]

„*SABAT* (sabbaton): Termen ebraic transcris în greacă şi care înseamnă 'zi de odihnă' sau *ziua a şaptea*, redat în româneşte prin *'sâmbătă'*..." (Chiar şi astăzi la greci 'sabaton' şi la evrei 'sabat' corespunde cu sâmbăta la români n.n.).[37]

„...în vremea când s-au scris Evangheliile şi celelalte scrieri ale Noului Testament, zilele săptămânii nu aveau numiri de planete, sateliţi şi zei, ca astăzi, numiri luate după romani (păgâni n.n.) ci atât evreii, cât şi grecii le numărau şi ziceau: prima zi a săptămânii, a doua, a treia... până la *a şaptea* care... era *sâmbăta sau sabatul*." (în latina poporului de rând: sambata n.n.).[38]

„...Vineri, ce corespunde cu numele 'parschevi' sau zi de pregătire, adică de *pregătire pentru sâmbătă*, căci aşa numea Biblia greacească (originalul Noului Testament n.n.) Vinerea sau ziua a 6-a a săptămânii... (dacă Vineri e a şasea, sigur *a şaptea este Sâmbăta* n.n.)."[39]

„Sâmbătă este odihna Domnului... ziua a şaptea este Sâmbătă."
(Chiril al Alexandriei)[40]

„După ce a trecut *Sâmbăta*, când se lumina de *ziua întâia a săptămânii* (Duminica), a venit Maria Magdalena şi cealaltă Marie ca să vadă mormântul" Mat.28,1. (dacă Duminica e ziua întâia a săp-

35 „Apologeţi de limbă greacă", trad.Pr.Prof.T.Bodogae, Pr.Prof.Olimp Căciulă, Pr.Prof.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 304.

36 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr. Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 403.

37 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 420.

38 Ibidem, pag. 129.

39 „Istoria bisericească universală" de Euseviu Popovici, vol.III, Ed. tipografiei cărţilor bisericeşti din Bucureşti 927, pag. 207.

40 „Sfântul Chiril al Alexandriei - Scrieri; Închinarea şi slujirea în duh şi adevăr.", traducere de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 236.

tămânii nu e greu de aflat chiar din Noul Testament care e ziua a şaptea a săptămânii cerută de porunca din Decalog n.n.).[41]

„...Origen (mort 254 d.H.) zice acestea: 'Avem pe *a patra* - Miercurea - şi pe *a şasea* zi - Vinerea - " (Dacă Miercurea e a 4-a sigur Sâmbăta e a şaptea n.n.).[42]

„Iar germanii ca şi toate popoarele teutonice numesc... Mittwoch (*mijlocul săptămânii* = Miercuri)." (Dacă Miercuri e mijlocul săptămânii atunci Sâmbăta este ziua a şaptea n.n.).[43]

„În limba rusă ca şi în celelalte limbi slave (ucraineană, bielorusă, bulgară, cehă, sârbo-croată, poloneză) denumirile zilelor săptămânii provin de la numerele ordinale ale acestora... cu excepţia zilei de *miercuri* - Sreda - care înseamnă *mijlocul săptămânii*..." (dacă Miercuri e la mijloc, sigur a şaptea zi e Sâmbăta ca şi în Sfânta Scriptură n.n.).[44]

„...*Sâmbăta*, ziua *a 7-a a săptămânii*..." (Biblia nu cunoaşte o altfel de săptămână n.n.).[45]

Ecoul zilei a şaptea din Eden la popoarele devenite păgâne

„La unele popoare ale *vechimii*, cu toată *întunecarea* într-însele a *conştiinţei religioase*, s-au păstrat *unele tradiţii* despre *facerea lumii* şi aceasta cu deosebire la acele persoane care au trăit în însăşi leagănul omenirii, sau nu departe de el. Aşa într-o înfăţişare mai curată tradiţia aceasta o întâlnim la vechii locuitori ai Mesopotamiei (accadienii sau asiro- babilonienii şi chiar sumerienii ca cei mai vechi n.n.)."[46]

„La asiro-babilonieni *a şaptea zi* era zi de odihnă."[47]

41 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1968, pag. 1195.

42 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 404.

43 Ibidem, pag. 117.

44 „Sisteme calendaristice" de George Stănilă, Ed.Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti 1980, pag. 112.

45 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod, vol.III, Bucureşti 1912, pag. 118.

46 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A. P. Lopuhin, trad. de patriarhul Nicodim, vol.I, Bucureşti 1944, pag. 107.

„*Ziua a şaptea* a făcut-o El *zi sfântă*, şi a poruncit să înceteze orice muncă. Atunci s-a ridicat la orizont soarele întru slavă."

(document accadian)[48]

„Sumerienii...au împărţit luna în *săptămâni de câte 7 zile* începând cu luna nouă din fiecare lună" (musulmanii şi creştinii ce au acceptat ziua soarelui deşi au 7 zile în săptămână, ei nu au săptămâna biblică cu Sâmbăta ca ziua a şaptea n.n.).[49]

ISUS - DOMNUL SÂMBETEI (Sabatului)

Isus - creatorul omului şi al Sâmbetei

„*Domnul* a îndurat patimile pentru sufletul nostru, El, Care este Domnul *întregii lumi*, căruia Dumnezeu I-a zis la întemeierea lumii: 'Să *facem om* după chipul, şi asemănarea *noastră*' (deci cel ce S-a odihnit şi a binecuvântat ziua a şaptea este chiar Isus, Domnul Sâmbetei n.n.).[50]

„Căci Fiul S-a coborât sub lege, deşi era ca Dumnezeu Dătătorul vieţii (deci şi al Sâmbetei n.n.)."

(Chiril al Alexandriei)[51]

„El, Hristos a fost numit *Domn al Sâmbetei* pentru că El a susţinut Sâmbăta ca pe ceva *al Său*. Hristos *n-a desfiinţat* Sâmbăta pe care El o ţinea."

(Tertulian)[52]

„*Că Domn* este şi al *sâmbetei* Fiul Omului. Mat.12,8."[53]

47 Civilizaţia Asiro-Babiloniană" de Constantin Daniel, Bucureşti 1981, pag. 309.

48 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A. P. Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.I, Bucureşti 1944, pag. 108.

49 „La început a fost Sumerul" de Vojtech Zamarovsky, Ed.Albatros, Bucureşti 1981, pag. 159.

50 „Scrierile părinţilor apostoliei", traducere de D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 118.

51 „Sfântul Chiril al Alexandriei - Scrieri; Închinarea şi slujirea în duh şi adevăr", traducere de Pr.Prof.Dr.Dumitru Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 326.

52 „Contra lui Marcion" de Tertulian, cartea a IV-a, cap.XII.

53 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", ediţia Sfântului Sinod al BOR,

Hristos redă Sâmbetei sensul ei primar înlăturând îngrădirile iudeilor

„Legaliştii iudei nu se mărgineau la simpla împlinire a legii lui Moise (aşa cum a dat-o Dumnezeu n.n.) ci cu trecerea timpului alăturară la ea o *mulţime* de *adause arbitrare* (porunci năucitoare omeneşti n.n.) cărora cu vremea le dădeau chiar mai multă importanţă decât însăşi *legii lui Dumnezeu.*"[54]

„Isus... a luptat printre altele cu formalismul *riguros al fariseilor* care au creat pentru apărarea Legii *o mulţime de interdicţii* şi *restricţii absurde.* În timpul *sabatului* nimeni nu putea să călătorească, să poarte un şal, să ridice de jos un prosop care a căzut, să rupă un spic de grâu ca să-şi astâmpere foamea... Isus a protestat împotriva tuturor acestor prescripţii *năucitoare,* încercând să-i redea *sabatului sensul lui primar* (ca zi sfinţită şi binecuvântată în care omul se întâlneşte cu Dumnezeul său într-un mod deosebit n.n.). Sabatul este pentru oameni (un dar special pentru ei n.n.) şi nu oamenii pentru sabat - a spus în timpul unei dispute. Pentru farisei dar şi pentru familia lui aceasta a fost o declaraţie şocantă, eretică, ba chiar rebelă."[55]

„Ucenicii deja odată stârniră o extremă nedumerire în aceste teme legaliste, că rupeau şi frecau în palme spice de orz în ziua sâmbetei, cărui lucru *cărturarii iudei* îi dădeau aceeaşi importanţă ca şi cum ei ar fi *secerat* şi *treierat* în ziua sfântă (acuzându-L pe Isus că a dezlegat Sabatul n.n.)."[56]

„Iudeii s-au remarcat în toată vremea prin o observare cât mai *strictă* şi mai *minuţioasă* a legii mozaice mai ales cu privire la serbarea zilelor de *Sâmbătă* şi de sărbătoare, *îngrădindu-le* cu o mulţime de porunci de amănunt care aveau menirea să împiedice violarea sfinţeniei acestor zile. De aceea ei la rândul lor nici nu puteau să-I ierte Domnului Iisus Hristos, că Dânsul *a cutezat* să se transpună peste aceste *porunci ale lor* (pe care El le-a dezlegat n.n.) şi să vin-

Bucureşti 1991, pag. 1110.

54 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, trad.de Nicodim, patriarhul BOR, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 378.

55 „Povestirile evanghelistilor" de Zenon Kosidowski, Editura Albatros, Bucureşti 1979, pag. 249.

56 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul României, Bucureşti 1946, pag. 378.

dece într-o zi de *Sâmbătă* pe un olog de 38 de ani de lângă lacul Bethesda dându-i ordinul expres ca să-şi ia patul (rogojina n.n.) şi să plece la casa sa."[57]

„*Pat.* Cuvântul *pat* în Biblie înseamnă *o saltea subţire,* ori *o blană,* o *pătură* sau o *cergă* mai groasă care se strângea ziua neavând loc fix şi care era întinsă noaptea jos. De un astfel de *pat* era vorba când Mântuitorul a poruncit paraliticului să-şi ia *patul* său acasă (Mat.IX,6; Marcu II,9).[58]

„Pentru a le da auzitorilor săi dovada că n-a venit ca *să strice legea* ci ca să o *împlinească* în tot cuprinsul ei, Domnul ţine să le mai spună că nici nu este mulţumit cu *felul* cum cărturarii şi fariseii împlinesc legea."[59]

„Să nu se creadă că Domnul a dezlegat în privinţa stricării Legii şi a profeţilor, ci în privinţa împlinirii şi adăugirii (creşterii) celor mai desăvârşiţi (Isus nu a dezlegat ca să scadă din legea morală, ci ca să adauge n.n.).

Matei: 'Să nu socotiţi că am venit *să stric* legea sau proorocii, n-am venit să stric, ci să împlinesc'.

Către Romani: 'Desfiinţăm noi legea prin credinţă? *Să nu fie!* Dimpotrivă, întărim legea.'

Aşa cum legea interzice faptele cele rele, la fel Evanghelia (opreşte) înseşi *patimile* ascunse ale sufletului."

(Sf.Vasile cel Mare)[60]

„Şi pentru a le arăta cât de insuficientă este împlinirea legii cum o practică cărturarii şi fariseii şi ce pretinde Dânsul de la ai Săi în această direcţie, Domnul *discută* în faţa tuturora mai multe porunci din lege:

a) Porunca a 8-a din Decalog:

---

57 „Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos" de Dr.Vasile Gheorghiu, profesor titular la Facultatea de teologie din Cernăuţi, 1925, pag. 96.

58 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcop ortodox al Oradiei, Oradea 1955, pag. 23.

59 „Sfânta Evanghelie după Matei" cu comentar de Dr.Vasile Gheorghiu, vol.I, Cernăuţi 1925, pag. 216.

60 „Sfântul Vasile cel Mare", traducere de Prof. Iorgu D.Ivan, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1989, pag. 136.

'Să nu ucizi!' (Mat.5,21-26).

b) Porunca a 7-a:

'Să nu desfrânezi!' (Mat.5,27-30)..."[61]

„Întrebare:

Dar în Evanghelie se pomeneşte numai de poruncile 5, 6, 7, 8 şi 9. Pe 1, 3, 4 şi 10 *le-a întărit* oare Domnul?

Răspuns:

Pe cea dintâi *a întărit-o* (nu a desfiinţat-o, nici nu a înlocuit-o cu altceva n.n.) în răspunsul dat legiuitorului la întrebarea care poruncă este mai mare din lege; pe a treia când a învăţat împotriva jurământului; *pe a patra* când i-a *explicat înţelesul* făcând vindecări (susţinând viaţa n. n.) *Sâmbăta*; pe a zecea când s-a ridicat împotriva gândurilor către femeia străină şi în pilda despre plata egală a lucrătorilor viei."[62]

„Fiind *'Domn şi al Sâmbetei'* Domnul S-a transpus *numai peste uzanţele fără rost* ale iudeilor de pe vremea Sa când serbau zilele de *Sâmbătă* (nu peste porunca a IV-a din Decalog dată de Dumnezeu, deci şi de El n.n.), arătând prin faptele Sale bune şi de îndurare, precum şi prin vindecările Sale minunate, că în zilele de *Sâmbătă* nu poate fi oprit nimănui de *a face bine* (susţinând viaţa cuiva n.n.) Marcu 3, 4. În realitate nimeni nu putea ca *să-L vădească* pe Domnul de vreun păcat; Ioan 8,46 (învinuirea că ar fi dezlegat ziua Sâmbetei a rămas doar *învinuire* n.n.)."[63]

61 „Sfântul Vasile cel Mare", traducere de Prof. Iorgu D.Ivan, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1989, pag. 216.

62 „Catehism creştin ortodox" de mitropolitul Antonie al Kievului, cu o prefaţă de Î.P.S. mitropolit Pimen al Moldovei, tradus în româneşte de Econ.I.P. Ţincoca, profesor Iaşi, Tipografia sfintei mănăstiri Neamţu, 1925, pag. 134.

63 „Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos" de Dr.Vasile Gheorghiu, Cernăuţi 1925, pag. 83.

Hristos Însuşi ne arată cum să serbăm Sâmbăta

„Râvnind la paza legii şi lăudându-se cu dreptatea, aceşti învăţători ai poporului în realitate *pervertiră* întreg sensul intern al legii. În mărunţişurile ritualelor, *născocite de ei*, ei (cărturarii şi fariseii n.n) observau severitatea *neobişnuită*, ca de exemplu în observarea hotărârilor pentru *sâmbătă* şi curăţenie."[64]

„Urmărind *viaţa* Mântuitorului aşa cum ni se înfăţişează ea în Sf.Evanghelii, constatăm că în cursul activităţii Sale pământeşti, Domnul... *a îndeplinit* legea ca nimeni altul şi a desăvârşit-o (spiritualizând, adâncind litera rece a slovei n.n.)."[65]

„De *odihna* impusă de porunca *a patra a Decalogului* trebuie să se bucure nu numai oamenii, ci şi toate dobitoacele cu care se ajută omul în munca sa. Iar obligaţia de a nu face nimic în ziua de odihnă nu trebuie înţeleasă cum o înţelegeau *fariseii*, abţinându-se de la orice lucru, ci aşa cum *a învăţat Mântuitorul* nostru Isus Hristos că nu este oprit a face o faptă bună în ziua de odihnă (creştinii după modelul lui Isus sărbătoresc Sâmbăta altfel decât iudeii n.n.)."[66]

„PALADIE: Aşadar, Sâmbăta ne vom opri, după voinţa Celui ce a dat legea, de la orice lucru.

CHIRIL: Nu simplu de la oricare, Paladie. Căci oprirea de la a cugeta şi a face cele care plac lui Dumnezeu şi aduc un folos mare, nu învredniceşte de laudă. De aceea nu în zadar a adăugat, socotesc, Sfânta Scriptură, că ziua Sâmbetei trebuie să fie *sfinţită* de noi. 'Aduţi aminte, zice, de ziua Sâmbetei ca să o sfinţeşti pe ea'."

(Chiril al Alexandriei)[67]

„Chiar legile sâmbetei, cu nesfârşitele lor aşezări (fariseice şi cărturăreşti aberante n.n.) au găsit în El (Isus) o tâlcuire înviorătoare şi

64 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A. P. Lopuhin, vol.IV, tradus de Nicodim, patriarhul României, Bucureşti 1946, pag. 301.

65 „Împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Preot Prof. Dr.Gh.I.Ghia, Craiova 1925, pag. 13-14.

66 „Catehismul creştinului drept credincios" sub îndrumarea şi binecuvântarea Î.P.S. Iustin, mitropolitul Moldovei şi Sucevei, Iaşi 1957, pag. 97.

67 „Sfântul Chiril al Alexandriei - Scrieri: Închinarea şi slujirea în duh şi adevăr", traducere de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 232.

scurtă: 'E îngăduit a face bine sâmbăta' (uşurarea suferinţelor celor bolnavi, izolaţi etc. n.n.)... O astfel de învăţătură a fost ascultată printre rabini şi ei au fost umpluţi de o extremă agitaţie."[68]

„Repausul zilei sabatului nu e însă numai o reţinere de la lucrările fizice, ci şi un prilej *de examinare a vieţii*, de *aducere-aminte de crearea lumii*, iar pentru poporul evreu îndeosebi de aducere-aminte de scoaterea lui din robia egipteană şi de toate binefacerile primite de la Dumnezeu (Deut.5,15). Porunca aceasta... *înalţă pe om* (cel care o respectă n.n.) din punct de vedere *moral* şi îi dă prilejul de a cultiva cele mai *alese virtuţi* religioase şi *morale*. (De aceea Domnul Sâmbetei a inclus-o în Legea morală numită Decalog n.n.)."[69]

„Fericit este *omul* (nu doar iudeul n.n.) care săvârşeşte acestea şi care ţine la ele: *păzeşte ziua Sâmbetei* să nu fie pângăriţă şi îşi fereşte mâna lui ca să nu săptuiască nici o faptă rea; şi să nu zică *cel de alt neam*, care s-a alăturat de Domnul: 'Osebi-mă-va Domnul de poporul Său!' Is. 56,2.3 p.p."[70]

Pregătirea pentru serbarea Sâmbetei începe cu o zi înainte

„Ziua de Vineri, numită de Marcu (15,42) 'ziua înainte de *Sâmbătă (pro-sabbaton)*' este caracterizată de toţi evangheliştii totdeodată ca *'zi de pregătire (parascheve)'*- (grecii păstrează acelaşi limbaj biblic până azi numind ziua de Vineri, ca 'zi de pregătire'; vezi şi expresia sfânta Paraschiva sau sfânta Vineri n.n.)."[71]

„Iudeii elenişti (ca şi apostolii şi grecii până azi n.n.) numeau *vinerea (parascheve)* adică *pregătire*, deoarece această zi ei o consacrau *pregătirii pentru sâmbătă*."[72]

---

68 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1946, vol.V, pag. 383.

69 „Morala creştină" de Arhid. Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 38.

70 „BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament", tradusă de preoţii profesori Vasile Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938 pag. 712.

71 „Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos" de Dr.Vasile Gheorghiu, Cernăuţi 1925, pag. 74.

72 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A. P. Lopuhin, trad. de patriarhul Nicodim, vol.IV, Bucureşti 1946, pag. 546.

„*Prepararea bucatelor* era iertată în zilele de sărbătoare, dară *oprită în zile de Sâmbătă*" (vezi Exod 16,23 în original sau traducerea de la 1688 n.n.).[73]

„Dară şcoala lui Hillel era de socotinţa, că în afară de prepararea bucatelor în zile de sărbătoare se mai puteau plini şi alte lucrări, care *erau oprite în zile de Sâmbătă*."[74]

„Evreii calculau ziua de la *un apus* de soare până la *alt apus* de soare, şi asemenea calcul *e admis în Biblie*, cum se vede aceasta din determinarea *duratei sâmbetei*... Asemenea calcul se păstrează până astăzi în tipicul bisericesc şi în cărţile de cult ale Bisericii ortodoxe."[75]

„Ziua se apropia de sfârşit şi *de la asfinţitul soarelui* se începea *sâmbăta*" (nu de la miezul nopţii cum procedează păgânii n.n.).[76]

„Ziua bisericească începe la creştinii ortodocşi *ca şi în Vechiul Testament* cu *apusul soarelui* şi de aceea se face vecernia (serviciul divin de seara n.n.) fiecărei zile în seara ce o precedează (exemplu: vineri seara n.n.); iar după împărţirea romană (păgână n.n.), ziua civilă începe cu miezul nopţii" (din acest punct de vedere se pare că păgânismul e mai mult uzitat n.n.).[77]

„...începutul sâmbetei - vineri seara la apusul soarelui şi se termina sâmbătă seara la ivirea stelelor -

1. Interzise:

a) scoaterea slugilor şi animalelor la muncă în această zi (Exod 23,12)

b) aprinderea focului (cărat lemne, spart lemne, etc. n.n.) şi gătitul hranei (Exod 16,23; 35,3)

---

73 „Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos" de Dr. Vasile Ghoerghiu, Cernăuţi 1925, pag. 103.

74 Ibidem, pag. 103.

75 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A. P. Lopuhin, trad. de patriarhul Nicodim, vol.IV, Bucureşti 1946, pag. 545.

76 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof. A. P. Lopuhin, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 607.

77 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, tom.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.Bucureşti 1912, pag. 117.

c) aratul şi recoltatul (Exod 34,21)
d) comerţul (Neemia 10,31; 13,15).

2. Îngăduite:

a) lucrările pentru oficierea slujbelor religioase (Lev.6,9-13; Numeri 28,3-10).
b) ospeţele jertfelor (Luca 14,1)
c) cazurile *la nevoie* şi lucrări *caritabile* (în scopul salvării vieţii n.n.) Matei 12,8.12; Marcu 2,27.
d) vindecarea bolnavilor (Matei 12,10.12; Marcu 3,1-4; Ioan 5,8-10; 9,14) (Isus ştie mai bine ca oricine cum trebuie serbată Sâmbăta n.n.).
e) hrănirea şi adăparea animalelor (Luca 13,14-16)
f) sau salvarea acestora (Luca 14,5)
g) astâmpărarea necesară foamei (Matei 12,1-5; Marcu 2,23; Luca 6,1-5). (Observaţi exemplul lui Hristos n.n.)."[78]

„Vindecările acestea (amintite mai sus n.n.) ca săvârşite *într-o sâmbătă*, iarăşi stârniră cârtire *printre farisei*, dar totodată au servit şi ca prilej nou pentru Mântuitor *să lămurească adevărata menire a sâmbetei*, duhul căreia nu contrazice nicidecum facerea de bine *altora* (în ceea ce priveşte susţinerea vieţii n.n.)."[79]

De reţinut:

„Dacă vei stăpâni piciorul tău *în ziua Sâmbetei* şi nu-ţi vei mai vedea de treburile tale *în ziua mea cea sfântă*, ci vei socoti *ziua sâmbetei* ca desfătare şi vrednică de cinste, ca *sfinţită de Domnul* şi vei cinsti-o, fără să mai umbli (pe căile tale n.n.), fără să te mai îndeletniceşti cu nevoile tale şi fără să mai vorbeşti deşertăciuni, atunci vei afla marea ta *bucurie întru Domnul*" Isaia 58,13.14 p.p. (Domnul Sâmbetei - Isus Hristos - te va binecuvânta şi sfinţi şi pe tine n.n.).[80]

78 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia episcopul ortodox al Oradiei, Oradea 1955, pag. 27.

79 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1946, vol.V, pag.478.

80 „BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi a Noului Testament", tradusă după textele originale ebraice şi greceşti de preoţii profesori V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, pag. 714.

„Tot în Legea Veche este amintit muntele Sinai. Pe el a văzut Moise în drum spre Canaan, mărirea lui Dumnezeu. Pe Sinai a primit 'Tablele legii' cu *cele zece porunci*. El este astfel muntele în care s-a descoperit *legea morală naturală*, temeiul de căpetenie *al vieţii creştine*."[81]

„Să ne bucurăm... că stelele au un *stăpân* şi sufletele noastre o *inviolabilă lege morală*."

(Gala Galaction)[82]

SABATE CEREMONIALE ÎMPLINITE PRIN VENIREA LUI MESIA

1. Cele 7 sărbători şi sabate, altele decât Sâmbăta săptămânală

„Dealtcum zilele sărbătoarei *Azimilor* şi tot aşa sărbătoarea *Cincizecimii* şi a *Colibelor* erau *sărbători de rangul prim* şi fiecare Iudeu căuta să le serbeze în toată curăţenia, ferindu-se a face vreo faptă, prin care s-ar fi violat *sfinţenia lor*" (caracterul lor de sâmbete făcea să fie uneori numite cu termenul de Sabate n.n.).[83]

a) *Sărbătoarea Paştilor*

„*Paştile*, fiind cea mai solemnă dintre sărbătorile anuale se serba timp de şapte zile... Paştele aveau o importanţă *profundă preînchipuitoare*" (cele şapte zile erau numite sărbătoarea Azimilor n.n.).[84]

„Între *ziua de Sâmbătă* (săptămânală n.n.) şi ziua de 15 Nisan nu există aşadară altă deosebire în serbarea lor, decât numai aceea că în ziua de 15 Nisan (prima zi a Azimilor n.n.) se permitea pregătirea bucatelor strict necesare pentru trai" (din cauza caracterului lor asemănător cu al Sâmbetei săptămânale, aceste sărbători erau numite

81 „Cuvântări liturgice" de Vasile, episcopul Oradiei, ediţia a II-a, Oradea 1976, pag. 17.

82 „Ziua Domnului" de Gala Galaction, Ed.Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, Bucureşti 1958, pag. 327.

83 „Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos" de Dr.Vasile Gheorghiu, Cernăuţi 1925, pag. 98.

84 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, trad. de patriarhul Nicodim, Bucureşti 1944, vol.II, pag. 392.

sabate deşi nu se confundau în totul cu Sabatul zilei a şaptea, Sâmbăta n.n.).[85]

b) *Sărbătoarea trâmbiţelor*

„*Sărbătoarea trâmbiţelor*, care se săvârşea în ziua întâia a lunii Tişri, în care se începea anul civil, dar care era al şaptelea, aşa zicând, lună *sâmbătală* a anului sfânt. Deoarece această zi cădea sâmbăta, de aceea şi însuşi prăznuirea ei avea *caracterul sâmbetei*. Sosirea ei se vestea prin *trâmbiţe*, de unde şi-a şi primit numirea."[86]

c) *Sărbătoarea Cincizecimii*

„*Cincizecimea* (Rusaliile n.n.) sărbătoarea secerişului, era ca o *completare a Paştelui*. Ea ţinea numai o zi, după 50 de zile de la Paşti, la finele lui Mai. Intervalul dintre ele era timpul vesel al secerişului şi în ziua cincizecimii se aduceau jertfă primele pâini (daruri de mâncare n.n.) din roadele noi. Cu această sărbătoare se împreuna şi amintirea dării legii celei din Sinai."[87]

d) *Sărbătoarea corturilor*

„*Sărbătoarea corturilor* încheia ciclul sărbătorilor anuale şi se distingea prin mari veselii. Ea era în acelaşi timp şi mulţumire pentru secerişul adunat şi amintire a acelui timp, când israeliţii trăiau în 'corturi' în timpul petrecerei lor în pustie. Ea se săvârşea toamna, când erau deja adunate toate roadele pământului şi ţinea 7 zile şi se termina în ziua a opta 'prin adunarea sfântă'." (asemănătoare Sâmbetei săptămânale, de aceea se mai numea cu termenul de Sabat n.n.)[88]

„Da, în a cincisprezecea zi a lunii acesteia a şaptea, după ce veţi fi cules venitul pământului să serbaţi sărbătoarea lui Iehova şapte zile; în întâia zi să fie *sabat* şi a opta zi să fie *sabat*. Lev. 23,39" (aici cu-

85 „Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos" de Dr.Vasile Gheorghiu, profesor titular la Facultatea de teologie din Cernăuţi, Cernăuţi 1925, pag. 98.

86 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A.P. Lopuhin, trad. de patriarhul Nicodim, vol.II, Bucureşti 1944, pag. 328.

87 Ibidem, pag. 330.

88 Ibidem, pag. 330.

vântul sabat are şi sens de sărbătoare, odihnă, alta decât cea a zilei a şaptea a săptămânii, adică alta decât sâmbăta săptămânală n.n.).[89]

e) *Sărbătoarea lunii noi*

„*Sărbătoarea lunii noi*, care se săvârşea după ivirea fiecărei luni noi, despre care se vestea poporului cu două trâmbiţe de argint. Sărbătoarea consta în sporirea puternică a jertfelor.[90]

f) *Anul sabatic, sâmbătal*

„...Iudeilor încă din timpul lui Moisi li se poruncise ca să serbeze tot al *7-lea an*, care se numea *an sabatic*, pentru că corespundea *Sabbatului (Sâmbetei)* dintr-o săptămână de zile...“[91]

„Anul *sâmbătal*... Particularităţile anului al şaptelea erau acelea, că în curgerea lui şi însuşi pământul, care aparţinând în totul lui Dumnezeu, trebuia să păzească *sâmbăta lui*, adică să se odihnească de lucru. Toate fructele ce rodeau de la sine se dădeau în dar săracilor şi animalelor. Anul *sâmbătal* se numea de asemenea *'anul iertării'* pentru că împrumutătorii trebuiau *să ierte* datoriile celor împrumutaţi de dânşii (Deut.15,1-2). Tot în acest an se folosea de *dobândirea libertăţii* fiecare israelitean căzut în robie. Împlinirea a şapte ani sâmbătali era anul jubileu care se ţinea la fiecare 50 de ani“ (rolul preînchipuitor împlinit prin Hristos e redat în Luca 4,17-19 n.n.).[92]

g) *Ziua ispăşirii sau Sâmbăta Sâmbetelor*

„Cu totul separat de aceste *sărbători* stătea *ziua curăţirii*, singura zi de pocăinţă şi de post după legea lui Moise. Ea se ţinea cu cinci zile înainte de sărbătoarea corturilor şi avea caracterul unei *sâmbete solemne* (deşi nu era Sâmbătă săptămânală, ziua a şaptea a săptămânii

89 „Sfânta Scriptură a Vechiului şi a Noului Testament“, ediţie nouă revizuită după texturile originale, Iaşi 1874, pag. 96.

90 „Istoria biblică. Vechiul Testament“ de Prof.A.P. Lopuhin, trad. de patriarhul Nicodim, Bucureşti 1944, vol.II, pag. 328.

91 „Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos“ de Dr.Vasile Gheorghiu, Cernăuţi 1925, pag. 7.

92 „Istoria biblică. Vechiul Testament“ de Prof.A.P. Lopuhin, trad. de patriarhul Nicodim, vol.II, Bucureşti 1944, pag. 328-329.

n.n.) când toţi trebuia să înceteze lucrul şi să-şi 'smerească sufletele' sub pedeapsa nimicirii din sânul poporului. Ritualele statornicite pentru această zi semnificau căinţa poporului pentru păcate săvârşite în cursul anului în curs şi dezlegarea făcută de arhiereu în sfânta sfintelor, în care intra el anume în această zi."[93]

„Toate jertfele din *ziua aceasta* (a ispăşirii n.n.) se aduceau de însuşi arhiereul şi se terminau prin slobozirea în pustie 'a ţapului ispăşitor', ca oarecum ducând cu sine toată povara păcatelor poporului. *Sensul preînchipuitor* (Umbră a bunurilor viitoare n.n.) al acestui ritual simbolic se cuprindea în aceea că *ispăşirea finală* a neamului omenesc se *va săvârşi* 'nu prin sângele de ţapi şi de viţei', ci 'prin *mijlocitorul Noului Testament' - Hristos.*"[94]

„*Sabat* de repaus să fie vouă aceea şi să vă amărâţi sufletele voastre în *a noua zi a lunii*, seara, din seară până în seară să serbaţi *sabatul* vostru. Lev.23,32" (evident nu e vorba de sabatul zilei a şaptea a săptămânii n.n.).[95]

„...este *ziua ispăşirii*... să fie pentru voi *Sâmbăta Sâmbetelor* (Sabat Sabaton - în original n.n.) şi să înfrânaţi cu post sufletele voastre, *în ziua a noua a lunii* (deci nu e vorba de Sâmbăta săptămânală, Sabatul zilei a şaptea a săptămânii n.n.), de seara până a doua zi seara să ţineţi cu străşnicie această mare *Sâmbătă*. Lev.23,27.32" (sensul de odihnă al termenului de Sabat este înlocuit cu cel de Sâmbătă, deşi în limba română Sâmbătă înseamnă numai ziua a şaptea a săptămânii biblice din Vechiul şi Noul Testament n.n.).[96]

„Căci în această zi se va face *ispăşire* pentru voi, ca să vă *spălaţi* de toate *păcatele voastre* şi ca să fiţi *curaţi înaintea Domnului*. Şi să vă fie vouă *zi de odihnă* desăvârşită... (în original: Sabat Sabaton n.n.) Lev.16,30.31 p.p."[97]

93 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, trad. de patriarhul Nicodim, vol.II, Bucureşti 1944, pag. 330.

94 Ibidem, pag. 330-331.

95 „Sfânta Scriptură a Vechiului şi a Noului Testament", Iaşi 1874, pag. 96.

96 „BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi a Noului Testament", tradusă după textele originale ebraice şi greceşti de preoţii profesori Vasile Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, pag. 133.

97 Ibidem, pag. 125.

„Acestea sunt *sărbătorile* lui Iehova, pe care le veţi prochiama zile *sfinte*, spre a aduce lui Iehova sacrificiu cu foc, olocaust, *daruri de pâine* (daruri de mâncare n.n.) sacrificiu libaţiuni (jertfe sau daruri de băutură n.n.) ce trebuie *pentru fiecare zi, la ziua sa*; afară de Sabatele lui Iehova... (aici se face o distincţie clară între sabatele ca sărbători preînchipuitoare şi sabatele săptămânale ce nu trebuie confundate cu cele umbră a bunurilor viitoare n.n.)."[98]

2. *Aceste sărbători şi sabate preînchipuitoare s-au împlinit în Hristos:*

„Cu timpurile sfinte (sărbători n.n.) erau strâns legate sfintele slujbe. Ele constau aproape exclusiv din *aducerea de jertfe* (de mâncare sau băutură n.n.) luate din regnul animal sau din plante (vezi şi Numeri cap.15 traducerea călugărului Cornilescu n.n.)."[99]

„Nimeni deci să nu vă *judece* pentru mâncare şi băutură (jertfe şi daruri de mâncare şi băutură ce însoţeau sărbătorile şi care preînchipuiau pe Hristos n.n.) sau cu privire la *vreo sărbătoare* sau *lună nouă*, sau la *sâmbete care sunt umbră celor viitoare*, iar trupul (este) al lui Hristos. Coloseni 22,16.17. (sabatele preînchipuitoare: ziua ispăşirii, acea 'mare Sâmbătă' sau sabatele azimilor etc., necuprinse în cele zece porunci aflate în chivot, ci în legea ceremonială şi-au găsit împlinirea în Hristos n.n.)."[100]

De reţinut:

„*Legea ceremonială*... Prin ea, cu ajutorul mijloacelor externe s-a urmărit pregătirea internă a poporului evreu pentru *opera mântuirii*" (Tot ce era umbră a lui Hristos s-a împlinit la venirea Lui n.n.).[101]

„Pentru că odată ce s-a arătat închinarea şi slujirea în *duh şi adevăr*, sunt de prisos *umbrele* şi cu totul fără rost şi fără folos *chipu-*

98 „Sfânta Scriptură a Vechiului şi a Noului Testament, ediţiune nouă revăzută după texturile originale, Iaşi 1874, pag. 96.

99 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul BOR, tom.II, Bucureşti 1944, pag. 331.

100 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1339.

101 „Morala creştină" de Arhid.Prof.Dr.Ioan Zăgrean, manual pentru seminariile teologice, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 33.

rile (adică legea ceremonială a Vechiului Testament n.n.)
(Chiril al Alexandriei)[102]

SÂMBĂTA - UN DAR SPECIAL PENTRU OM

„*Sâmbăta* ca zi de odihnă este una din cele mai *primordiale instituţiuni* care-şi trage începutul de la facerea lumii: 'şi a binecuvântat Dumnezeu ziua *a şaptea şi a sfinţit-o*' (Fac.II,3). Legiuirea din Sinai (pe timpul evreilor n.n.) numai a încadrat-o, cum arată însăşi porunca: *'Adu-ţi aminte* de ziua *sâmbetei* ca să o sfinţeşti." Aceasta este odihna obişnuită de munca zilnică grea, prin care *omul* e nevoit să-şi câştige pâinea cea de toate zilele, ziua *veselici*, însufleţirii în comuniune cu Dumnezeu, Care şi însuşi *'s-a odihnit în ziua a şaptea'*." (Deşi conform Is.40,28, Dumnezeu nu oboseşte, El S-a odihnit sâmbăta ca exemplu pentru om n.n.).[103]

„Şi (Isus) le zicea lor: *Sâmbăta* a fost făcută *pentru om*, iar nu omul pentru sâmbătă. Mc.2,27. (Sâmbăta este un dar special pentru om şi numai cine se crede maimuţă sau altceva poate respinge acest dar făcut omului n.n.)."[104]

„Despre *Sâmbătă* vorbeşte la începutul *facerii lumii*: 'Şi a făcut Dumnezeu în şase zile lucrurile mâinilor Lui şi le-a sfârşit în ziua *a şaptea* şi s-a odihnit în ea şi *a sfinţit-o*.'"[105]

„Încă şi despre *Sâmbătă* este scris în *cele zece porunci* pe care Dumnezeu le-a grăit lui Moise în Muntele Sinai, faţă către faţă ..."[106]

---

102 „Sfântul Chiril al Alexandriei - scrieri, partea întâia. Închinarea şi slujirea în duh şi adevăr", traducere Pr.Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, carte tipărită cu binecuv.P.F.P.Teoctist, patriarhul Bisericii ortodoxe române, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 307.

103 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, trad. de patriarhul Nicodim, vol.II, Bucureşti 1944, pag. 328.

104 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1140.

105 „Scrierile părinţilor apostolici", trad. Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 132.

106 Ibidem, pag. 132.

„Mai întâi vedem că porunca *a patra* din Decalog nu era *o noutate* pentru poporul Israel, ci era o dispoziţie mai veche: 'Adu-ţi aminte...'

Oare în ce vreme şi în ce loc s-a dat prima dată?

S-a dat încă de *la crearea primei perechi de oameni* (ca un dar special pentru ei n.n.) pe pământ. În primele pagini ale Bibliei citim că... *'a binecuvântat* Dumnezeu ziua *a şaptea* şi a *sfinţit-o'* (Facerea 2,2-3). Cuvintele acestea trebuie înţelese în sensul că *omului (nu doar iudeului* n.n.) i s-a dat *dintru început* indicaţia unui repaus şi consacrarea unei zile în cinstea Creatorului" (şi nu una aleasă de noi, ci El este cel care ne-a fixat ziua de întâlnire specială cu El n.n.).[107]

„Întrebare:

De ce a poruncit Dumnezeu să sfinţim ziua *a şaptea* şi nu o altă zi oarecare? (întâia sau a şasea etc. n.n.).

Răspuns:

Pentru că Dumnezeu *a creat* lumea în şase zile, iar într-a *şaptea* s-a odihnit de lucrările creaţiunei. Această zi s-a numit *Sabbat.*"

(Antonie al Kievului)[108]

„...*Sâmbătă*, de la evreescul *Sabbat*."[109]

„*Sâmbăta - Sabatul* - e a *şaptea* zi din săptămână, zi de odihnă... (Gen.II,3; Exod XX,8)."[110]

„În fine, multe urme ne arată *paza Sâmbetei*, sau a zilei de odihnă, aşa că hotărârea despre strângerea manei în pustie vinerea câte două măsuri şi înseşi forma legiuirii despre *sâmbătă* în porunca a patra (adu-ţi aminte de ziua sâmbetei) singure de sine presupun că *sâmbăta ca aşezământ*, exista deja şi se păzea de popor."[111]

---

107 „Făclii pentru dreapta credinţă" - predici de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului, 1985, pag. 108-109.

108 „Catehism creştin ortodox" de Mitropolitul Antonie al Kievului, trad. de Econom. Î.P. Tincoca, Mănăstirea Neamţu, 1925, pag. 138.

109 „Patru conferinţe religioase" de Arhiereul Nifon N.Ploeşteanu, Bucureşti 1905, pag. 97.

110 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcopul ortodox român al Oradiei, 1955, pag. 27.

111 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, trad. de patriarhul Nicodim, vol.II; Bucureşti 1944, pag. 13.

„De atunci, de când bunul Dumnezeu *a descoperit omenirii*, că a creat lumea şi tot ce există în ea în şase zile şi că în ziua *a şaptea* S-a odihnit de lucrul mâinilor Sale... *omenirea* n-a mai încetat a socoti zilele în săptămâni tot de câte 7 zile... Ziua *a şaptea* s-a numit (în Vechiul şi Noul Testament n.n.)... *'Sâmbăta'*, ceea ce înseamnă *zi de repaos.*"[112]

„Noi n-am fi în stare să facem aceste cercetări pentru timpuri atât de îndepărtate (ale V.şi N.Testament n.n.), dacă n-am şti că există *o continuitate* în împărţirea zilelor în săptămâni tot de câte 7 zile nu numai din timpurile despre care vorbim, ci şi din timpuri mult mai vechi, ba chiar *de la începutul istoriei omenirii*" (de la Adam, din Eden n.n.).[113]

„Aşa cu mult *înainte* de legislaţia lui Moise, în istorie se întâlnesc indicaţiuni la *cinstirea Sâmbetei*, la anumite pedepse pentru ucidere, pentru adulter; la existenţa legii... (Fac.9,6; 28,8.24; Exod 16,23.27-29)."[114]

„Ziditorul universului, în înţelepciunea Sa şi în *îndurarea* Sa faţă *de om* (nu doar faţă de iudeu n.n.), i-a venit *omului* în ajutor: a aşezat ziua odihnei săptămânale (ca un dar deosebit din partea Lui n.n.) în care tot lucrul trebuie să înceteze, trupul şi duhul *omului*, să se înnoiască şi să primească noi energii pentru îndatoririle muncii. Dar ziua odihnei nu are numai acest scop, aş zice biologic. Ea are şi unul religios mai important ca încetarea activităţilor de muncă. „Dumnezeu a binecuvântat ziua odihnei şi a sfinţit-o'."[115]

„Prin porunca aceasta, Dumnezeu impune cinstirea zilei de odihnă, instituită îndată după terminarea creării lumii şi a *omului* (cf. Fac.2,2). Această zi este ziua *sâmbetei* sau ziua *a şaptea*..." (zi de întâlnire specială cu Creatorul nostru n.n.).[116]

---

112 „Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos", studiu de Dr.Vasile Gheorghiu, Cernăuţi 1925, pag. 116.

113 Ibidem, pag. 115.

114 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.II, Bucureşti 1944, pag. 392.

115 „Făclii pentru dreapta credinţă", predici de Preot Dr. Ştefan Slevoacă, Episcopia Buzăului 1985, apg. 109.

116 „Morala creştină", manual pentru seminariile teologice de Arh. Prof. Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR, ed.a II-a, Bucureşti 1985, pag. 38.

„Ziua *a şaptea* (nu întâia sau a şasea n.n.) este însă în acelaşi timp ziua pe care Domnul însuşi a binecuvântat-o şi a sfinţit-o (Ieşirea 20,11) ziua pe care *oamenii* (nu doar iudeii n.n.) trebuie *să o consacre* lui Dumnezeu."[117]

De reţinut:

„Şapte zile de câte 24 de ceasuri (o seară şi o dimineaţă n.n.) alcătuiau săptămâna (Fac.29,27-28). *Ziua a şaptea* era consacrată Domnului, în amintirea odihnei Făcătorului după terminarea facerii lumii, pentru care i s-a dat numirea de *sâmbătă*, adică *odihnă* (Fac. 2,2; Eş.20,11). Deosebitele zile nu aveau numiri diferite ci se desemnau simplu prin numere: ziua întâi, a doua, etc.... (Mc.16,2; Luca 24,1; In.20,1; Mat.28,1)."[118]

„Aşa s-a încheiat *istoria creaţiunii* şi a formării lumii. „Şi a văzut Dumnezeu toate câte făcuse, şi iată erau foarte bune. Şi a fost *seară* şi a fost *dimineaţă*, ziua a şasea.' 'Şi a săvârşit Dumnezeu până la *ziua şaptea* lucrurile Sale şi S-a odihnit în *ziua a şaptea* de toate lucrurile Sale, pe care El le-a creat şi le-a făcut. Şi a binecuvântat Dumnezeu ziua a şaptea şi *a sfinţit-o. De aici îşi trage începutul statornicirea zilei de odihnă*, ca zi de repaos şi *pe această statornicire* până astăzi se întemeiază schimbatul regulat de muncă şi odihnă în viaţa omului (ca un dar al lui Dumnezeu pentru om n.n.)."[119]

ANTIHRISTUL - ÎMPOTRIVITORUL LEGII LUI HRISTOS
(înlocuirea forţată a Salvatului Domnului Dumnezeu cu ziua Domnului Soare)

Avertizări apostolice cu privire la venirea lui Antihrist

„...aţi auzit că vine *antihrist*, iar *acum* mulţi *antihrişti s-au arătat...*" (1 Ioan 2,18).

(Ap.Ioan)[120]

117 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 364.

118 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, trad. de patriarhul Nicodim, vol.IV, Bucureşti 1946.

119 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.I, Bucureşti 1944, pag. 107.

120 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1386.

„*Antihrist* se arată... 'pentru că taina fărădelegii *se şi lucrează*, până când cel care o împiedică acum va fi dat la o parte. Şi atunci se va arăta cel fără de *lege*... (2 Tes.2,7.8 p.p.)."

(Ap.Pavel)[121]

„Deci voi iubiţilor, cunoscând aceasta de mai înainte, *păziţi-vă*, ca nu cumva, lăsându-vă târâţi de rătăcirea celor fără de *lege*, să căderi din întărirea voastră (2 Petru 3,17)."

(Ap.Petru)[122]

GNOSTICISMUL - primul împotrivitor al Legii veşnice a lui Hristos

„O, Timotei, păzeşte comoara ce ţi s-a încredinţat, depărtându-te... de *împotrivirile* ştiinţei mincinoase (pseudonimoy *gnoseos*)". 1 Tim. 6,20 (Deci gnosticismul - falsa ştiinţă - apare ca un curent antihrist încă din epoca apostolică n.n.).[123]

„Gânditorii gnostici, în totalitatea lor susţineau că reprezintă 'adevăratul creştinism' (aşa cum fac cei ce ţin ca ei astăzi n.n.) pretinzând că se sprijină pe 'învăţătura secretă' a apostolilor (tradiţia nebiblică n.n.)... Biserica i-a combătut fără încetare, deşi *a asimilat* destul de mult din doctrina *gnostică*" (mai ales poziţia faţă de Sabatul Domnului Dumnezeu n.n.).[124]

„După Gnosticism, nu e nici o legătură de *continuitate* între Iudaism şi Creştinism (ca şi cum Isus n-ar fi zis că 'mântuirea vine de la iudei' Ioan 4,22 n.n.) ci dimpotrivă ele stau în *opoziţie* ireductibilă unul faţă de altul" (ca cei ce zic de Legea nouă faţă de cea veche, când de fapt Biblia vorbeşte de legământul nou şi cel vechi bazat pe aceeaşi lege doar că de pe table va fi mutată în inimă, vezi Ieremia 31,33 comparat cu Evrei 8,10 n.n.).[125]

121 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1345-1346.

122 Ibidem, pag. 1384.

123 Ibidem, pag. 1351; The New Greek Testament, Illinois 1990, pag. 736.

124 „Între antichitate şi renaştere" de Octavian Nistor, vol.I, Bucureşti 1984, pag. 7.

125 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 82.

„Cu privire la Sfânta Scriptură, Gnosticii învăţau că Vechiul Testament este opera lui Demiurg (Dumnezeul Evreilor) de aceea *îl respingeau*, iar Noul Testament *îl ciunteau*... (sărind peste pasajele care zic că 'Legea e bună, sfântă şi dreaptă' Rom.7,12 n.n.)."[126]

„Gnosticii Sirieni mai însemnaţi sunt: Saturnin, Marcion şi Taţian. Caracteristic este că... învăţătura *dogmatică* a acestor bărbaţi este cu totul *rătăcită* şi *fantastică*... (adică aiurită n.n.)."[127]

„Marcion, venit în jurul anului 140 de la Sinope la Roma, a încercat... *să înlăture* întreaga tradiţie a Vechiului Testament (inclusiv Legea celor 10 porunci n.n.). Concepţia sa în care influenţele *gnostice* sunt evidente opunea divinităţii ebraice, ca principiu al răului, pe Christos ca principiu al binelui... (de aceea, după el şi Sâmbăta trebuia înlocuită n.n.)."[128]

„Deoarece *Sabatul* (Sâmbăta) este odihna Dumnezeului *iudeilor* (zicea Marcion în rătăcirea lui n.n.)... noi sărbătorim în acea zi, care să *nu coincidă* cu ziua *ordinată* de *Dumnezeul iudeilor* (cei ce ţineau Sâmbăta erau numiţi *iudaişti* chiar dacă erau creştini şi chiar apostoli ai lui Hristos n.n.)."[129]

Închinătorii la soare impun o zi de odihnă păgână

„Mithra a devenit divinitatea *solară*, salvatorul omenirii... (în primele secole după Hristos n.n.)."[130]

„Mai mulţi împăraţi (ai imperiului roman n.n.) au susţinut *mithraismul*, mai ales din motive politice."[131]

---

126 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 85.

127 Ibidem, pag. 89.

128 „Între antichitate şi renaştere. Gândirea evului mediu de la începuturile patristice la Nicolaus Cusanus" de Octavian Nistor, Bucureşti 1984, vol.I, pag. 7.

129 „Patrologia cursus completus" - series Greaca, Paris 1857, cap.XLII, 3.4; „Adversus octoginta haereses" de Epifanius citând pe Marcion.

130 „Istoria culturii şi civilizaţiei" de Ovidiu Drâmba, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1984, vol.I, pag. 224-225.

131 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, Ed.Ştiinţifică, Bucureşti 1991, pag. 300.

„Cultul lui Mithra s-a bucurat şi de oblăduirea împăraţilor de la Roma care, începând cu sec. al II-lea d.Hr. şi-au dat titlul de *Invictus*."[132]

„...împăratul Adrian *opri* serbarea *Sâmbetei*... (anul 132)... (Pentru a impune ziua Soarelui, trebuia interzisă ziua Domnului Dumnezeu n.n.)."[133]

„Cultul *mithriac* (al soarelui n.n.) se efectua într-un fel de grote... Ca zi de sărbătoare aveau *Duminica, ziua Soarelui*" (ziua Domnului Soare n.n.).[134]

„Preoţii mithraici purtau veşminte iraniene, fapt care indica originea orientală a cultului. Cinsteau *ziua soarelui* (Duminica n.n.) şi socoteau ca zi de naştere a lui Mithra data de 25 decembrie (Natalis solis Invicti), când lumina începea să crească iarăşi."[135]

„Creştinii *adorau şi ei soarele* (căci fuseseră superficial creştinaţi n.n.) în secolul al III-lea (Tertulian, advers. gentes XVI) şi al V-lea (Leon Magn.Sermon XII în Natal.Domin.) precum şi *focul* (can.65 Sinod VI ecum.) peste care săreau (din aceste motive până azi la rugăciune se întorc cu faţa spre *răsărit* iar la ţară se sare în sărbători peste foc n.n.)."[136]

„Începutul veacului IV aduse în *conştiinţa* mulţimilor ideea unui zeu suprem, a unui *'Sol invictus'* (Soare neînvins) căruia i s-au închinat multe inscripţii şi temple şi de care *se va resimţi* însuşi Constantin cel Mare."

(Preot Prof.T.Bodogae)[137]

---

132 „Istoria religiilor", Manual pentru seminariile teologice, de Pr.Conf.Dr.Alexandru Stan şi Dr.Prof.Remus Rus, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 192.

133 „Istoria bisericească universală până la 1054", cu noţiuni de patrologie, de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 51.

134 „Istoria religiilor" de Diac.D.Prof.Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 310.

135 Ibidem, pag. 130.

136 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, tom.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 41.

137 „Eusebiu de Cezareea", trad. de T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 346.

„...începând din anul 310, în urma morţii socrului său Maximianus, Constantin a încetat să se mai considere legat de dinastia Herculiană, întemeiată de acesta, şi *şi-a ales* ca zeu protector *'Soarele neînvins'* (Sol invictus) ocrotitorul dinastiei lui Claudius II Goticus, din care el pretindea că descinde."[138]

„Ca adorator al lui *Sol invictus*, Constantin era adeptul monoteismului solar de tendinţă filozofică şi considera că aceasta nu este incompatibilă cu credinţa creştină, deoarece *suprema Divinitas*, din această religie, nu-i părea deosebită de Dumnezeul creştinilor. Constantin *n-a repudiat* dintr-o dată toată moştenirea *păgânismului* şi, la fel ca tatăl său, care fusese monoteist, el considera *soarele* ca *mediator vizibil* între Dumnezeul suprem şi oameni (înlocuind pe Domnul Sabatului cu domnul zilei soarelui n.n.)."[139]

„În tot timpul domniei sale, el păstră demnitatea de *pontifex maximus* - mare preot sau arhiereu păgân - şi *nu se leapădă* formal de păgânism decât pe patul de moarte (337)..." (şi atunci punând condiţii de însănătoşire n.n.).[140]

„În anul 321 (Constantin fiind marele preot al păgânilor n.n.) prima zi a săptămânii, cunoscută sub numele de *'ziua soarelui'* (dies Solis)... este declarată *zi de repaos* ('venerata ziua Soarelui' cum scrie în decretul lui Constantin din 7 martie - 321 n.n.)."[141]

„... *'Ziua Soarelui'* până când s-a creat expresia 'Dies - Dominica' (Sinodul din Aquilea din 386 d.H. n.n.)."[142]

---

138 „Constantin cel Mare" de Ion Barnea şi Octavian Iliescu, Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1982, pag. 68.

139 „Eusebiu de Cezareea. Scrieri, partea a doua. Viaţa lui Constantin cel Mare", studiu introductiv de Prof.Dr. Emilian Popescu, traducere şi note de Radu Alexandrescu, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 31.

140 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 153.

141 „Constantin cel Mare" de Ion Barnea şi Octavian Iliescu, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1982, pag. 42.

142 „Dicţionar al Noului Testament" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 421.

„*Duminică*... termen care a înlocuit sărbătoarea săptămânală *păgână* dies solis *(ziua soarelui)*."[143]

„Creştinismul nu s-a putut impune dintr-o dată şi fără împotrivire, ci a avut de luptat mult, şi pentru a învinge definitiv, a trebuit *să facă mici concesiuni* (dacă schimbarea Sâmbetei Domnului Dumnezeu cu Ziua Domnului Soare poate fi numită 'mică concesiune'... n.n.)."[144]

De reţinut:

„Cu multă probabilitate la început (după decretul lui Adrian şi chiar după al lui Constantin n.n.) erau *ambele* zile serbate... (urmaşii Domnului Sabatului nu renunţau la Sabatul Lui n.n.)."[145]

„*Serbaţi Sabatul*, de asemenea Ziua Domnului - scriu documentele creştine din secolul III-IV n.n. - căci primul e semnul memorial al Creaţiunii, cea de-a doua al învierii (atunci Paştile în memoria cui s-a introdus în biserică? n.n.)."[146]

„...ca sărbătoare peste săptămână rămase Duminica, dar la Răsărit *Sâmbăta* tot *se distingea* de celelalte zile de peste săptămână (adevăraţii creştini n-au renunţat niciodată la ziua sfântă ordinată de însuşi Dumnezeu pentru orice om n.n.)."[147]

„Trecerea (de la Sâmbătă la Duminică n.n.) va fi fost promovată de către *convertiţii neamurilor* (foşti închinători ai Soarelui n.n.)... şi *treptat* Duminică (ziua Domnului Soare n.n.) *înlocui* Sâmbăta (Ziua Domnului Dumnezeu n.n.)."[148]

---

143 „Istoria Bisericii Ortodoxe Române" de Preot Prof.Dr.Mircea Păcurariu, ediţia a doua, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 74.

144 „Istoria bisericească universală până la 1054" de Ioan Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 19.

145 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcopul Oradiei, Oradea 1955, pag. 2.

146 „Constituţiile apostolice", sec.III-IV. Din Alfred Vaucher „L'istoire du Salut" 1921, pag. 322-323.

147 „Istoria bisericească universală" de Euseviu Popovici, vol.II, Mânăstirea Cernica 1926, pag. 228.

148 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcopul Oradiei 1955, pag. 2.

Antihristul - „omul nelegiuirii" - în Biserica lui Hristos
(va îndrăzni să schimbe sărbătorile şi Legea)

Definire profetică a Antihristului

„Sfântul apostol Pavel foloseşte mai multe nume ca să zugrăvească acest chip al răului: *'Omul nelegiuirii', 'fiul pierzării', 'fiara', 'potrivnicul'*. 'El se va înălţa mai presus de tot ce se numeşte Dumnezeu sau e făcut pentru închinare, aşa încât *se va aşeza în Biserica lui Dumnezeu* şi se va da *pe sine drept dumnezeu*' (II Tesaloniceni 2,3.4)."[149]

„Ceea ce ni se descoperă este că acest duh al *necredinţei va face război cu sfinţii* şi *va domina lumea*. 'Şi i s-a dat *fiarei* stăpânire peste toată seminţia şi poporul şi limba şi neamul şi: se vor *închina ei* toţi cei ce locuiesc pe pământ' (Apocalipsa 13,7.8)."[150]

„Şi cele *zece coarne* (ale fiarei n.n.) înseamnă că din acest regat *se vor ridica zece regi şi un altul se va scula după ei*; el se va deosebi de cei dinaintea lui şi *va doborî la pământ trei regi*. Şi va grăi cuvinte de *defăimare (blasfemie n.n.) împotriva Celui Preaînalt* şi îşi va pune în gând (se va încumeta n.n.) *să schimbe sărbătorile şi legea*... (Daniel 7,24.25 p.p.)."[151]

„*Persoană omenească* va fi antihristul sau *instituţie* sau formă de guvernământ?... (având în vedere profeţia care zice că antihristul se va aşeza în biserica lui Dumnezeu trebuie să-l căutăm în biserica creştină n.n.)."[152]

Interpretare posibilă pe baza datelor istorice:
(interpretarea profeţiei de mai sus)

„...*fiara îngrozitoare* şi teribilă simbolizează pe *romani*, care stăpânesc în prezent - scria Ipolit în jurul anului 200 d.H. - *cele zece*

149 „Din tezaurul Ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed. Episcopiei Buzăului 1990, pag. 161.

150 Idem, pag. 161.

151 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 858.

152 „Din tezaurul Ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed. Episcopiei Buzău 1990, pag. 161.

coarne sunt emblema împărăţiilor care urmează să se ridice (cele 10 regate barbare apărute după 476 când se dezmembrează imperiul roman de apus n.n.); celălalt *corn mic* care se ridică în mijlocul lor (Daniel 7,8) înseamnă *Antihrist în mijlocul lor* (împăratul spiritual, 'deosebit de ceilalţi' ce s-a ridicat peste cele 10 state barbare n.n.)."

(Ipolit)[153]

„*Ipolit*, un discipol al sfântului Irineu... El este unul dintre *cei mai mari învăţaţi* şi a murit tot ca *martir* (acest bărbat credincios al lui Dumnezeu deschide drumul interpretării profeţiei amintite în paragrafele 149, 150 şi 151 n.n.)."[154]

1. *Antihrist în mijlocul celor zece regate*

„*476 d.H.* - Detronarea lui Romulus Augustulus, ultimul împărat roman, de către scirul Odoacru... Pe teritoriul fostului Imperiu Roman de Apus *se cristalizează astfel* (iau fiinţă n.n.) în sec V *un mozaic de regate* germanice cu a căror istorie începe un *nou ev*... (Peste cele zece regate barbare: vandalo-alan, herul, sueb, hun, alaman, burgund, ostrogot, vizigot, franc, anglo-saxon, se va ridica un 'împărat spiritual', deosebit de ceilalţi care conform părerii lui Ipolit, va fi 'antihrist în mijlocul lor' n.n.)."[155]

„Mutarea capitalei imperiului din Roma la Constantinopol, făcu ca papa să rămână cel mai însemnat personagiu din Roma, iar când *imperiul de apus căzu* în mâinile barbarilor *(476 d.H.) papa* ajunse să fie privit chiar ca *urmaş al împăraţilor romani* şi să-şi însuşească şi o sumă de drepturi politice (peste cele 10 state barbare n.n.)."[156]

„De la căderea imperiului roman de apus, din veacul V visul de aur al *papilor* a fost *supremaţia universală*. În această direcţie s-au concentrat toate sforţările lor... căci *papii ţinură* în mâinile lor *frânele*

153 „Tratat despre Christ şi Antichrist" de Ipolit; vezi „Părinţi anteniceeni", vol.V, pag. 210.

154 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 113.

155 „O istorie a lumii antice" de Horia C.Matei, Ed. Albatros, Bucureşti 1984, pag. 342.

156 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 253.

puterii lumeşti, iar regii şi împăraţii *se plecau înaintea lor* ('antihrist în mijlocul lor' cum se va exprima Ipolit n.n.)."[157]

2. *Se va aşeza în Biserica lui Dumnezeu şi se va da drept Dumnezeu*

„...pofta de stăpânire a *papei* avu urmarea dezastruoasă pentru *creştinism*... (căci s-a aşezat în Biserica lui Hristos n.n.)."[158]

„Textul bulei 'Unam Sanctam' a lui *papa Bonifaciu VIII* (zice n.n.): Declarăm deci, spunem şi hotărâm că *orice făptură omenească* trebuie să se *supună Papii din Roma*, dacă vrea să-şi mântuiască sufletul."[159]

„Toate acestea au făcut ca puterea şi autoritatea papilor *să crească* în realitate, ca ei să se socotească mai presus de ceilalţi patriarhi, să ridice *pretenţiunea absurdă* şi neruşinată, ca întreaga Biserică să-i recunoască *de cap al ei*. (Dacă pe lângă Hristos care este adevăratul cap al Bisericii ar mai fi şi papa ca un 'cap vizibil' al Bisericii, atunci Biserica s-ar transforma într-un monstru cu două capete n.n.)."[160]

„În ziua de 18 iulie 1870 se primi cu 633 de voturi, fiind contra numai două, - Constitutio prima de ecclesia Christi - în care se stabili ca *dogmă* că papa ca păstor şi învăţător al *tuturor creştinilor* şi ca cea mai înaltă autoritate... *este nesupus greşelii* şi n-are nevoie ca ceea ce hotărăşte el să fie confirmat de altcineva. *Sacrilegiul* de a fi investit pe papă cu însuşirea de *a nu putea greşi*, pe care *numai Dumnezeu o are*, era săvârşit (aşezat în Biserica lui Dumnezeu se va da drept dumnezeu n.n.)."[161]

157 „Istoria bisericească universală de la 1054 până azi" de Ioan Mihălcescu, aprobată de autorităţile în drept, Bucureşti 1920, pag. 206-207.

158 „Suferinţele sociale şi Christos" de Preot Dr.Domiţian Spânu, Cernăuţi 1925, pag. 5.

159 „Istoria bisericească universală de la 1054 până azi" de I. Mihălcescu, Bucureşti 1920, pag. 219.

160 Ibidem, pag. 254.

161 „Istoria bisericească universală de la 1054 până azi" de I. Mihălcescu, Bucureşti 1920, pag. 209-210.

3. *tiara papală - replică la puterea Sfintei Treimi*

„Episcopul Romei, Symmach (mort în 514 d.H.) puse *prima coroană* la mitra sa - mitra turbinata cum *corona*."[162]

„Bonifaciu VIII (episcop al Romei n.n.) în sec. XIII *adăugă pe a doua* (coroană la tiara papală n.n.)."[163]

„...iar (papa) Urban V (1362-1370) în sec. al XIV-lea *adăugă a treia coroană* (tiarei papale n.n.)."[164]

„Mitra epsicopului Romei primi numele de *tiara*, îşi schimbă forma până în secolul XIV şi primi ca ornament *a doua* şi *a treia coroană*, de unde se chiamă această mitră *triregnum*, adică *semnul puterii întreite* (va doborî trei regi, zicea profeţia n.n.)."[165]

„*regnum* = domnie, *putere regală*, conducere, *putere-absolută*. (Triregnum, de trei ori putere absolută, replică directă la regalitatea Sfintei Treimi n.n.)."[166]

4. *Cel Preaînalt va fi şi altfel blasfemiat*

„Reducerea sau uşurarea pedepselor (din focul iadului n.n.)... ori înlocuirea lor cu altele mai uşoare prin *mijlocirea indulgenţelor* (şi nu a lui Hristos n.n.) *se plăteşte cu bani şi cu orice fel de bunuri materiale* (cumpărarea iertării păcatelor cu diferite sume n.n.)."[167]

„În fine, preoţii şi călugării însărcinaţi cu vânzarea indulgenţelor, vorbeau aşa fel despre ele ca şi cum ar fi fost *poliţe pe care Dumnezeu trebuia să le achite în cer*."[168]

---

162 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, tom.I, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. Bucureşti 1911, pag. 433.

163 Ibidem, pag. 433.

164 Ibidem, pag. 433.

165 Ibidem, pag. 433.

166 „Dicţionar latin-român" de G.Guţu, Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1983, pag. 1044.

167 Istoria bisericească universală de la 1054 până azi" de I. Mihăilescu, Bucureşti 1920, pag. 86.

168 Ibidem, pag. 87.

„Apoi nu toţi banii rezultaţi *din vânzarea indulgenţelor* şi nu întotdeauna se întrebuinţau în scopuri bune, ci de multe ori *intrau în buzunarul episcopilor şi al papilor*, ca să-şi împlinească cu ei toate gusturile şi plăcerile, să-şi înzestreze rudele, să cumpere conştiinţe etc. (Cumpărarea iertării păcatelor cu bani şi nemărturisirea lui Isus Hristos, iată blasfemie demnă doar de antihrist n.n.)."[169]

„Şi orice duh, care *nu mărturiseşte pe Iisus Hristos*, nu este de la Dumnezeu, ci este duhul *lui Antihrist*, despre care aţi auzit că vine şi *acum este chiar în lume*" (I In.4,3).[170]

5. *acest „om al nelegiuirii" va stăpâni peste popoare etc.*

„Episcopul *Romei* a ajuns să câştige autoritatea unui rege, *ba chiar a unui împărat* 'spiritual', dar cu forţe şi 'supuşi în număr tot mai mare, până când a cuprins întreg Imperiu Roman, şi apoi a depăşit hotarele acestuia, dându-i dimensiuni *universale*, aşa cum a fost în spiritul şi dorinţa tuturor împăraţilor lumii."[171]

6. *va face război cu sfinţii care păzesc poruncile lui Dumnezeu*

„Sinodul din Toulouse în 1229 *interzice posedarea Bibliei*... singurele texte tolerate erau Breviarul, Psalmii şi Cartea orelor Fecioarei, toate în latină (Războiul începe împotriva Cuvântului lui Dumnezeu n.n.)."[172]

„De când se aliară cu protestanţii, în sec.16, 17 şi 18, chiar în jumătatea întâi a sec. 19 *valdensii* avură a suferi continuu şi *persecuţii*, între care mai multe fură *chiar sângeroase*, tinzând *a-i stârpi;* (pentru simplul motiv că trăiau conform Bibliei n.n.); în aceste *persecuţii* se trimiseră contra lor la 1655 şi 1685 *întregi armate* piemonteze care *au*

169 „Istoria bisericească universală de la 1054 până azi" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1920, pag. 87.

170 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu apróbarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, apg. 1388.

171 „Mileniul imperial al Daciei" de Iosif Constantin Drăgan, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1986, pag. 240-241.

172 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, traducere de Cezar Baltag, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1988, pag. 197.

măcelărit şi *au dus în închisori* multe *mii de valdenzi* (şi toate acestea din ordinul celui aşezat în Biserica lui Dumnezeu n.n.)."[173]

„Istoricii au evaluat ca fiind între 850 şi 5000 numărul anabaptiştilor *executaţi* de la 1525 până la 1618. Ei erau *arşi, decapitaţi sau înecaţi* (cu cruzime de fiară nelegiuită şi antihristică n.n.)."[174]

„Cu privirea sa *profetică* (pentru timpurile sfârşitului lumii n.n.) sf.Ioan deja vede *marea mulţime de mucenici* a acestor prigoniri. Ei stau înaintea tronului şi a Mielului, îmbrăcaţi în haine albe şi cu ramuri de finic în mâini şi cer dreptate şi răzbunare de la Dumnezeu împotriva *călăilor lor* (Apoc. 6,9-12; 7,9-17)."[175]

7. *va îndrăzni să schimbe sărbătoarea Sabatului Domnului Dumnezeu continuând opera împăraţilor păgâni romani*

„Împăratul roman Hadrain (sec. II d.H.) *a interzis creştinilor* să sărbătorească *ziua de sâmbătă*, ziua de odihnă fiind cea imediat următoare, adică duminică - *ziua Soarelui*. În anul 321 împăratul roman... Constantin cel Mare *a legalizat* această zi ca sărbătoarea domnului... (de fapt a domnului Soare cum o numeau mithraiştii păgâni n.n.)."[176]

„Astfel el (Constantin cel Mare) *decretă Duminica* ca zi de repaus pentru *toată lumea* (dar Constantin impune felul păgân de sărbătorire a zilei soarelui permiţând celor de la sate să lucreze în această zi n.n.)."[177]

„Chiar Constantin cel Mare ordonă a suspenda lucrări Duminica, *permiţând numai agricultorilor a munci Duminica*, dacă împrejurările

173 „Istoria bisericească universală" de Euseviu Popovici, vol.IV, Bucureşti 1928, pag. 67.

174 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, Bucureşti 1988, pag. 258, vol.III.

175 „Împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Pr. Prof. Gh.I.Ghia, Craiova 1925, pag. 78.

176 „Sisteme calendaristice"' de George Stânilă, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1980, pag. 110.

177 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 154.

agricole reclamau aceasta." (Ca zeu descendent din Helios - Soare îşi permitea să dea legi după propriile păreri, în nici un caz biblice n.n.).[178]

„În vârful unei coloane de porfir din forul principal sau forul lui Constantin, a fost aşezată la *20 noiembrie 328 d.H.* (deci la 7 ani după decretul duminical n.n.) statuia de bronz aurit a împăratului reprezentat *ca zeu al Soarelui, cu cunună de raze pe cap* (adică în postură de zeu păgân n.n.)."[179]

„...în mod oficial (Constantin cel Mare) îşi va păstra până *la moarte titlul de pontifex maximus* (adică mare preot păgân n.n.)."[180]

„Însăşi menţiunea lui Eutropius (Epitome X,8,2) că după moarte, Constantin a mers alături de ceilalţi păgâni în rândul *zeilor* (meruit inter divos referri), este un indiciu..."[181]

„În canonul 29 al Sinodului din Laodiceea (ce a urmat după decretul duminical al lui Constantin n.n.) *se porunceşte ca să se lucreze Sâmbăta*, nu să fie serbată de creştini ca Duminica (introdusă de Hadrian şi Constantin n.n.) dar se mai observă *în acest canon* ca să se serbeze Duminica *'dacă le-ar fi cu putinţă'* (după cum îşi dăduse cu părerea Constantin n.n.).

Aceasta însemnează că *nu toţi puteau serba Duminica*, mai ales plugarii de prin secolul IV, când a intervenit acest canon (în 343 sau 364 d.H. n.n.)."[182]

„Mai târziu însă Leon filozoful prin Nearaua 54 *ordonă că şi plugarii să serbeze Duminica* (iar papa Vigiliu rosteşte anatema asupra creştinilor ce respectau în continuare Sâmbăta, ziua biblică de închinare sfinţită de Dumnezeu şi de Hristos Domnul Sabatului n.n.)."[183]

---

178 „Istoria bisericească universală" de Euseviu Popovici, prof.la Facultatea Teologică din Cernăuţi, vol.II, cartea întâia, Mânăstirea Cernica 1926, pag. 227-228.

179 „Constantin cel Mare" de Ion Barnea şi Octavian Iliescu, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1982, pag. 53.

180 Ibidem, pag. 70.

181 Ibidem, pag. 71.

182 „Pidalion" cu orânduire nouă şi tâlcuiri de Arhim. Zosima Târâlă şi Iconom Stavofor Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 170-171.

183 Ibidem, pag. 171.

„Făcând parte din seria *epistolelor* apocrife (inventate n.n.) *'Legenda Duminicii'* invocă... *păzirea* acestei zile din cadrul săptămânii, reţinerea aspră de la orice lucru şi sărbătorirea duminicii *în locul* sâmbetei (de tradiţie mozaică) cum se obişnuise *până în vremea* împăratului Constantin cel Mare.

Totul a pornit de la faptul că *sâmbăta* n-a fost părăsită dintr-o dată şi de către toţi, astfel că duminica *nu era respectată* peste tot. În acest context (pentru şantajarea maselor n.n.) *s-a imaginat căderea din cer* (ceva superior Bibliei n.n.) a unei *epistole* care ameninţă cu pedepsele cele mai cumplite (demne de o fiară, cum o să vedeţi n.n.) pe oamenii care nu vor ţine duminica (şi nu se supuneau decretului împăratului şi al sinodului n.n.)."[184]

„Din cercetările lui Fabricius rezultă că prima menţiune pozitivă a Legendei Duminicii este din secolul VI, de pe la anul 584, când a stigmatizat-o într-o epistolă Licinian, episcopul Cartaginii în Africa, zicând: 'epistola, care se începe prin îndemnul de a serba ziua Duminicii şi se pretinde că s-ar fi pogorât din cer peste altarul lui Crist în templul sfântului apostol Petru, să ştiţi că este *o născocire a dracului*'."[185]

„De aceea - se spune în Epistola căzută din cer n.n.) - mă jur vouă pe dreapta Mea-că de nu îmi veţi păzi Sfânta Duminică şi Sărbătorile Sfinţilor Mei (inventate n.n.) trimite-voi din nou asupra voastră limbi păgâne ca să vă piarză *de vii*...

Bărbaţii care lucrează Duminica, trimite-voi asupra lor *o fiară* mai rea ca toate animalele, căci *un câine negru* - Diavolul ori îngerii lui întrupaţi - le va sări noaptea în spate şi-i *vor sfâşia pe ei*..." (ameninţările sunt într-adevăr *de fiară* n.n.).[186]

„Este groaznică această icoană a unei domnii a puterilor *minciunii* şi ale *întunericului*... şi stăpânirea trecătoare a *nelegiuirii*."[187]

---

184 „Manuscrisele româneşti medievale din Crişana" de Florian Dudaş, Editura Facla, Timişoara 1986, pag. 120.

185 „Cuvente din bătrâni" de B.P.Haşdeu, vol.II, Ed.Didactică şi pedagogică, Bucureşti 1984, pag. 47-48, ediţie îngrijită de G.Mihăilă.

186 „EPISTOLIA Domnului nostru Iisus Christos, trimisă din cer la anii 5508. Cum se cade a sărbători creştinii Sfânta Duminică", ediţia a II-a 1929, Ieromonarh Nicodim Mândiţă, Botoşani, Tipografia „Munca", pag. 31-32.

187 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoac, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 161.

„Scriitorii apuseni numesc acest interval de timp cu numele de *'veacul întunecos'* (cu toate acestea ziua domnului Soare nu a nimicit ziua Domnului Dumnezeu n.n.)."[188]

„Se poate considera că *evul mediu începe cu Constantin* (o dată cu aşezarea păgânismului antihristic la conducerea Bisericii creştine n.n.)."[189]

CONCLUZIE

„A nesocoti legile morale înseamnă a intra în conflict cu însăşi voinţa lui Dumnezeu, a strica rânduiala stabilită de El, a surpa temelia vieţii individuale şi obşteşti.

În Sf.Scriptură, atât în Vechiul Testament cât şi în Noul Testament se pune un accent deosebit pe respectarea principiilor morale călăuzitoare pentru viaţa noastră. Esenţa legii morale este cuprinsă în cele 10 porunci numite şi 'Decalogul' care au valoare absolută şi veşnică" (oricât de mulţi antihristi de tot felul şi din toate timpurile s-ar încumeta să le strice n.n.).[190]

BISERICA CELOR PUŢINI PE CALEA CEA STRÂMTĂ
(păstrători ai Sabatului Domnului Dumnezeu)

Secolele I-II (anii 30-132 d.H.)

(„EFES" = vrednică de dorit - biserica lucrătoare)

* denumire biblică = *NAZARINENI*

„...numele de... *Nazarei*, se da la început tuturor creştinilor."[191]

„Căci am aflat pe omul acesta ca o ciumă şi urzitor de răzvrătiri printre toţi iudeii din lume, fiind căpetenia *eresului nazarinenilor* (aşa

188 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 266.

189 „Constantin cel Mare" de Ion Barnea şi Octavian Iliescu, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1982, pag. 72.

190 „Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic" nr.5, cu binecuvântarea şi îndrumarea Î.P.S. Dr.Antim Nica, arhiepiscopul Tomisului şi Dunării de jos, Galaţi 1989, pag. 58.

191 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 78.

era considerat sf.Apostol Pavel şi urmaşii lui Hristos care vor fi numiţi eretici în toate timpurile n.n.)" Fapte 24,5).[192]

ziua de închinare

„La început *toţi creştinii* serbau *ziua Sâmbetei*."[193]

„Noi ştim că *creştinismul* a fost cunoscut de imperiul roman ca o *sectă iudaică*..." (pentru că ei ţineau Sâmbăta; denumirea de sectă şi erezie o vom întâlni des în dreptul creştinilor de pe calea cea strâmtă n.n.)."[194]

Secolele II-IV (anii 132-313 d.H.)

(„SMIRNA" = amărăciune - biserica întristată)

* denumire biblică şi istorică - *NAZARINENI - EBIONIŢI*

„...numele de *Ebioniţi*, care înseamnă *'săraci'*..."[195]

„În sânul ebionismului se deosebesc... *Nazareii*... (deci denumirea completă: nazarineni - ebioniţi n.n.)."[196]

„Ştiu necazul tău şi *sărăcia* ta, dar eşti bogat, şi hula din partea celor ce zic despre ei înşişi că sunt iudei, dar nu sunt, ci sinagogă a satanei (iudeii au persecutat crunt pe nazarinenii-ebioniţi care aşa cum am văzut din Fapte 24,5 păstrau credinţa apostolică cu Ap.Pavel în frunte n.n.) Apoc. 2,9.[197]

---

192 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1268.

193 „Manual de Istoria Bisericii Creştine pentru uzul clasei a V-a de liceu, de Preotul Iconom C.Ionescu, cu aprobarea Sf.Sinod, ed. a II-a, Bucureşti 1913, pag. 20.

194 „Importanţa Sinodului I Ecumenic" de preotul Iulian M. Constantinescu, Constanţa 1926, pag. 8.

195 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 78.

196 Ibidem, pag. 78.

197 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1395.

ziua de închinare

„...în anul 132 în timpul împăratului Adrian... *se interzice... păzirea sabatului* (Sâmbetei n.n.) şi *studierea Bibliei* sub ameninţarea pedepsei cu moartea pentru cei ce ar încălca aceste porunci (adevăraţii urmaşi ai lui Hristos nu au renunţat la ziua Domnului Dumnezeu acceptând confiscarea averilor şi persecuţii de tot felul şi alungarea din biserica celor mulţi n.n).“[198]

„Nazareii (ebioniţi n.n.)... observau *legea mozaică* (Decalogul şi alimente curate şi necurate cum scrie apostolul Pavel în 2 Cor.6,17 n.n.)... Pe Mântuitorul ei îl cinsteau ca *Dumnezeu adevărat*, iar pe sf. apostol Pavel nu-l socoteau eretic (căci doar era şeful lor, al nazarinenilor numiţi aşa de iudeii care nu primiseră pe Isus; Fapte 24,5 n.n.).“[199]

„De acum înainte (de la decretul de interzicere a Sâmbetei în 132 d.H. al lui Adrian, împăratul imperiului n.n.) ei trăiră *despărţiţi* de Biserică (de cea catolică, adică a celor mulţi n.n.) formând o sectă (separare n.n.) aparte sub numele (de la început n.n.) de *Ebioniţi* (Nazarineni cum încă din Fapte 24,5 observăm denumirea creştinilor alături de cuvântul *erezie*, cuvântul grecesc care înseamnă 'alegere' altfel decât cei mulţi n.n.).“[200]

„cuvântul *'alegere'* = greceşte *hairesis* (se citeşte eresis n.n.) - *erezie*“ (în Biblia latină Vulgata e tradus cu termenul „sectă“ n.n.).[201]

„Ca şi numele de *Ebioniţi*, tot astfel şi cel de *Nazarei* se da *la început* tuturor creştinilor (acum rămase doar pentru cei ce nu şi-au schimbat credinţa de *la început*, ţinând Sâmbăta împotriva decretului de moarte al lui Adrian n.n.).“[202]

198 „Orientalia mirabilia“ de Constantin Daniel, Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1976, pag. 54.

199 „Istoria bisericească universală până la 1054“ de Ioan Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 78.

200 Ibidem, pag. 78.

201 „Cicero în istoria culturii europene“ de Th.Zielinski, traducere după originalul din 1896 de B.Grecian şi A.Berar, Bucureşti, pag. 29.

202 „Istoria bisericească universală până la 1054“ de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 78.

„Şi *strâmtă* este poarta şi *îngustă* este calea care duce la viaţă şi *puţini* sunt care o află. Mat. 7,14."[203]

Secolele IV-V (anii 313 d.H. - 450 d.H.)

(„PERGAM" = cetăţuie - biserica tolerată)

* denumire istorică ce explică deosebirile dogmatice = *IUDAIZANŢI ÎN SÂNUL PĂGÂNIZANŢILOR*

„Cel mai de seamă mijloc de dezvoltare a vieţii religioase în Biserica primitivă alături de cult, era catehumenatul (instruirea din Biblie a celui ce urma să primească botezul n.n.). Cu vremea Biserica (celor mulţi n.n.) se interesează de creştinări de popoare *în masă*, neglijând însă acest vechi mijloc de creştinare. Din aceasta a rezultat că deşi Biserica a triumfat (cu sabia în timpul fiilor lui Constantin n.n.) împotriva păgânismului, totuşi s-au ivit pentru ea enorme dificultăţi de adaptare. Toată lumea era creştină, însă toată lumea putea să fie în mod serios? (în loc să se încreştineze păgânii s-au păgânizat creştinii n.n.)."[204]

„În vremea sinodului I ecumenic (anul 325 d.H. n.n.) şi mai ales ceva mai târziu (anul 450 d.H. n.n.) era *departe* ardoarea primitivă a *micilor comunităţi* (a celor puţini n.n.) recrutate cu grijă (după spusa lui Isus n.n.), unde creştinii se supravegheau şi se *edificau reciproc*, când sufletele trăiau în *aşteptarea revenirii apropiate* a Mântuitorului. Masa creştină (biserica celor mulţi n.n.) este acum creştină *de suprafaţă* şi de *etichetă* (adică păgânizată n.n.). Apa botezului o atinsese, însă spiritul Evangheliei *nu o pătrunsese* (de aceea a primit ca sărbători vechile sărbători idolatre: ziua Soarelui, apoi ziua de naştere a Soarelui, a lui Mithra etc. n.n.)."[205]

203 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1104.

204 „Importanţa Sinodului I Ecumenic" de Preotul Iulian M.Constantinescu, Constanţa 1926, pag. 18-19.

205 Ibidem, pag. 19.

„...iar de s-ar afla *iudaişti* (aşa numeau păgânizanţii pe cei ce rămăseseră cu Sâmbăta din vremea apostolilor, Fapte 16,13 n.n.) fie anatema" (canonul 29 - sinodul din Laodiceea, 364 d.H.).[206]

ziua de închinare a celor puţini

„Creştinii din Alexandria se adună în ziua *Sâmbetei*, nu ca şi cum ar fi devotaţi iudaismului, ci ca să adore pe Iisus, *Domnul Sâmbetei*" (devotaţi iudaismului erau tocmai acuzatorii căci ei purtau mitră, aduceau daruri legănate, şi se numeau ierei şi arhierei ca cei ce L-au răstignit pe Hristos n.n.)."[207]

„Sfinţii părinţi (ai Sinodului de la Laodiceea - 364 d.H. n.n.) hotărăsc (în canonul 16, o tolerare faţă de cei ce nu abandonaseră Sâmbăta n.n.) a se citi Evanghelia şi *Sâmbăta* în scopul de a *sustrage* pe creştinii care *încă* păstrau... *serbarea Sâmbetei*" (aceştia continuau pe nazarinenii-ebioniţi care în urma persecuţiilor din partea iudeilor, a împăraţilor şi a bisericii celor mulţi, au fost nimiciţi n.n.).[208]

„Zile de sărbătoare la Răsărit era Duminica şi în al doilea rând (ca o toleranţă faţă de cei puţini n.n.) *chiar Sâmbăta*."[209]

„...aceasta însă o lămureşte sfântul Timotei al Alexandriei (sec. IV-V d.H.) prin can.5 şi 13 spunând că vremea de rugă este atunci când se face *adunare* şi dumnezeiasca liturghie (serviciul divin n.n.) care pe atunci se săvârşea *Sâmbăta* şi *Duminica*... 'Sâmbăta şi Duminica, pentru că în aceste zile se aduce jertfă Domnului Dumnezeu'" (astfel biserica celor mulţi tolerează pentru un timp în sânul ei, biserica celor puţini n.n.).[210]

---

206 „Pidalion" de Arhim.Zosima Târâlă şi Iconom Stavrofor Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 170.

207 „Liturgica Bisericii ortodoxe" de Ieromonahul Gabriel Răşcanu, 1876, pag. 94 şi „Atanasius homal de semnete", tom.II, pag. 60, Ed.Paris 16698.

208 „Pidalion" de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 338.

209 „Istoria bisericească universală" de Euseviu Popovici, Cartea I, vol.II, Mânăstirea Cernica 1926, pag. 232.

210 „Pidalion" de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 394.

„Ştiu unde *sălăşluieşti:* unde este scaunul satanei; şi ţii numele Meu şi *n-ai tăgăduit* credinţa Mea (cea de la început când aşa cum am văzut, toţi creştinii ţineau Sâmbăta n.n.), în zilele lui Antipa, martorul Meu credincios, care *a fost ucis* la voi, unde locuieşte satana. Apocalips 2,13" (păgânizarea era într-adevăr o domnie a Satanei care a nimicit pe nazarinenii-ebioniţi ce reprezentau credinţa apostolică; Antipa = „împotriva celor mulţi", cum era de fapt biserica celor puţini n.n.).[211]

Secolele V-XV (anii 450 d.H. - 1470 d.H.)

(„TIATIRA" = mistuirea jertfei - biserica neobosită, dar căzută jertfă)

* denumiri diferite după regiuni geografice diferite = *ABISINIENI (în Etiopia); CREŞTINI HALDEI (în Mesopotamia - Caldeea); CREŞTINI AI LUI TOMA (în India); VALDENZI SABATARIENI (în Europa)* (unii îi numesc nestorieni deşi nu au nici o legătură cu Nestorie n.n.).

„...Diaconul Filip a botezat pe eunucul reginei Candacia a Etiopienilor (*Abisinienii* de astăzi)...: (Fapte 8,27 n.n.)."[212]

„Nestorienii se numesc pe ei *Creştini haldei* (adică din Chaldeea, Mesopotamia n.n.), iar cei din India se numesc *Creştini ai lui Toma.* Şi unii şi alţii tăgăduiesc (cu tot dreptul n.n.) că au vreo legătură cu Nestorie."[213]

„Rufin (410) spunea că după Toma, Bartolomeu a ajuns să predice în *India* (deci e clar că nu au nimic cu Nestorie n.n.), Matei în *Etiopia*" (Abisinia n.n.) (deci aceste biserici sunt întemeiate de apostoli, în secolul V însă se dezvoltă foarte mult încât atrag atenţia istoricilor bisericeşti n.n.).[214]

---

211 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1395.

212 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. Bucureşti 1911, pag. 150.

213 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 207.

214 „Eusebiu de Cezareea" - scrieri, traducere de Pr. Prof. T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 99.

„*Valdensii.* Aceştia, deşi persecutaţi cu înverşunare ca sectă separată de biserica romană încă de la sfârşitul sec. 12, se răspândiră în sudul Franţei... dar mai ales în văile Alpilor..." (Valdenzii sabaterieni erau numiţi „săracii din Lion", adică Ebioniţi căci aveau aceeaşi credinţă cu Ebioniţii - Nazarineni n.n.).[215]

ziua de închinare

„...creştinismul e foarte vechi în *Abisinia.* El datează din timpul *apostolilor*" (prin Edesie şi Frumenţiu în sec.IV, doar a luat amploare n.n.).[216]

„Aşa ei (*abisinienii*) practică nemâncarea cărnii de porc... *serbează* şi *Sâmbăta...*" (din sec. XIII sub presiuni papale creştinismul lor decade înspre forma păgânizată a celor mulţi n.n.).[217]

„La *Abisinieni* există... *serbarea Sâmbetei.*" (căci aşa au învăţat de la diaconul Filip şi apostolul Matei, iar decretul lui Adrian de interzicere a Sâmbetei nu s-a întins nici asupra Etiopiei, nici asupra Mesopotamiei sau Indiei n.n.).[218]

„Astfel (*creştinii haldei şi ai lui Toma*) nu admit sfintele icoane (ca şi abisinienii de altfel n.n.), nu mănâncă carne de porc, serbează deopotrivă *Sâmbăta...* cred că sufletele, după despărţirea lor de trupuri şi până la judecata de apoi, o duc în somnolenţă" (aşa crede şi Iustin Martirul conform Eccles. 9,5-10 şi spuselor lui Isus că moartea e un somn, suflarea de viaţă ce se întoarce la Dumnezeu fiind inconştientă fără trup n.n.).[219]

„mistuirea jertfei" sau (biserica ce cade jertfa)

„*Persecutaţi* de episcopi ortodocşi şi de împăraţi, Nestorienii (*Creştinii haldei*) se refugiară în Persia." (Iranul de astăzi n.n.).[220]

---

215 „Istoria bisericească universală" de Euseviu Popovici, vol.IV, Bucureşti 1928, pag. 67.

216 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 150.

217 „Istoria bisericească universală" de E.Popovici, vol.IV, ed. a II-a, Bucureşti 1928, pag. 552.

218 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.I, Ed. Bucureşti 1910, pag. 153.

219 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 207.

220 Ibidem, pag. 207.

„...comunităţile ce ei fundară în China *căzură jertfă* intoleranţei dinastiei indigene după ce în 1368 China alungase pe Mongoli şi îşi redobândiră independenţa."[221]

„...în secolul XIV ea (biserica abisiniană) fu *persecutată sângeros* de Mameluci, care dominau de la 1254, aşa că fu cu totul *redusă*."[222]

„Inchiziţia (papală formată din 'dominicani zeloşi până la exces şi *cruzi până la vărsare de sânge*') reuşi să *stingă* secta (valdenzilor n.n.) în Franţa, Germania, Polonia, Spania şi Anglia, dar ea trăi în Piemont până în veacul XVI, când se contopi cu protestantismul." („Izbăvirea rezultă din *jertfă*, iar *jertfa* este *esenţa* religiei creştine", vezi pag. I-a a cărţii n.n.).[223]

Secolele XV - XVI (anii 1470-1588 d.H.)
(„SARDES" = cânt de bucurie - biserica renăscută)

* denumirea spune şi ziua de închinare = *IUDAIZANŢI NĂSCUŢI DIN PĂGÂNIZANŢI*

„Pe la 1470 *răsări* (pe când persecuţia sălbatică mistuise jertfa din secolele anterioare n.n.) aşa zisul eres (ca în Fapte 24,5 n.n.) *'iudaizant'* (numit aşa ca cei din sec. IV, pentru că ţineau *Sâmbăta* n.n.), care nu fu însă de prea mare întindere şi durată (ca un scurt cânt de bucurie n.n.). Mitropolitul Zosima care era *în favoarea* eresului (cum se exprimă cei mai mulţi n.n.) în 1494 trebui să plece la mânăstire. În sfârşit în 1503 eresul fu stârpit în aparenţă şi căpeteniile lui *arse pe rug* (satanismul şi cruzimea păgânizaţilor nu are margini n.n.). Însă în realitate el a continuat până spre jumătatea sec.16."[224]

„Ştiu faptele tale, că ai nume că trăieşti dar eşti mort. Priveghează şi întăreşte *ce a mai rămas* şi era să moară... Dar ai câţiva oameni în Sardes, care nu şi-au mânjit hainele lor, ci ei vor umbla cu Mine îm-

221 „Istoria bisericească universală" de E.Popovici, vol.III, Bucureşti 1927, pag. 131.

222 Ibidem, pag. 132.

223 Ibidem, pag. 144; „Istoria bisericească universală de la 1054 până azi" de I. Mihălceseu, Bucureşti 1920, pag. 85.

224 „Istoria bisericească universală" de Euseviu Popovici, vol.IV, Bucureşti 1928, pag. 336.

brăcaţi în veşminte albe, fiindcă *sunt vrednici*. Apoc.3,1 u.p.,2 p.p. şi 4."[225]

Secolele XVI - XIX (anii 1588-1844 d.H.)

(„FILADELFIA" = iubire frăţească - biserica avertizată)

* denumirea vine tocmai de la ziua de închinare = *SABATARIENI (de la Sabat = Sâmbătă)*

„*Subotnicii* (subota în rusă = sâmbăta n.n.)... *ţin Sâmbăta*."[226]

„...ei trebuie bine distinşi de *Sabatarii* mai vechi din Transilvania, care existau de la începutul sec.17 (din 1588 d.H. n.n.)..."[227]

„O a treia partidă (din rândul baptiştilor n.n.) demnă de a fi menţionată, e cea existentă de la 1665 a *Sabatarilor*; aceştia în locul Duminicii serbează *Sâmbăta*."[228]

„Pentru că ai păzit cuvântul răbdării Mele şi Eu te voi păzi - zice Iisus - pe tine de ceasul ispitei ce *va să vină* peste *toată lumea*, ca să încerce pe cei ce locuiesc pe pământ.

Vin curând; ţine ce ai, ca nimeni să nu-ţi ia cununa ta. Apoc.3,10-11" (biserica este avertizată că Isus vine curând n.n.).[229]

Secolele XIX - ? (anii 1844 - ?)

(„LAODICEEA" = poporul judecăţii - biserica întâlnirii)

* denumire de la întâlnirea cu Isus şi ziua de închinare = *ADVENTIŞTI DE ZIUA A ŞAPTEA (adventus = venire, Mat.24,3)*

„Ei aşteaptă ca eveniment imminent *a doua venire* a lui Hristos (*Adventus, Adventio*)."[230]

---

225 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1396.

226 „Istoria bisericească universală de la 1054 până azi" de I. Mihălceseu, Bucureşti 1920, pag. 147.

227 „Istoria bisericească universală" de Euseviu Popovici, vol.IV, Bucureşti 1928, pag. 69.

228 Ibidem, pag. 69.

229 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1396.

230 „Istoria bisericească universală" de Euseviu Popovici, vol.IV, Bucureşti 1928, pag. 249.

„Se mărturiseşte apoi credinţa în *parusia* (venirea n.n.) Domnului, care *vine* să judece viii şi morţii. Prezentul *'vine'* în originalul grec (al Simbolului apostolic după Rufin şi Niceta n.n.) indică sosirea *dintr-o clipă în alta* a Domnului, aşa cum Acesta o spusese El Însuşi în Evanghelie" (de aici numele de adventişti dat creştinilor care aşteaptă în felul apostolilor venirea lui Hristos n.n.).[231]

„...cuvântul *'venturus'* din versiunea latină (a aceluiaşi vechi simbol apostolic n.n.) e tardiv" (acel corect de la început fiind *adventurus*, adică „va veni dintr-o clipă în alta" n.n.).[232]

„*advento* (verb folosit obişnuit la formele din tema prezentului) = a se apropia *cu paşi repezi*, a fi *gata să sosească*."[233]

„*Adveniat* regnum tuum = Vie *cu paşi repezi* sau dintr-o clipă în alta împărăţia Ta." Matei 6,10 p.p.

(Rugăciunea „Tatăl nostru")[234]

„Iată, stau *la uşă* şi bat... (zice Iisus n.n.)" Apoc.3,20 p.p.[235]

„În univers, spunea un mare predicator, nu e nimic mai mare decât *Iisus Hristos*."[236]

„Iar a *mărturisi pe Hristos* (şi venirea Lui n.n.) nu înseamnă neapărat *prozelitism*, intoleranţă religioasă etc., ci *credincioşie* faţă de mesajul *evanghelic* al iubirii aproapelui; mesaj potrivnic oricărei forme de mândrie, de desconsiderare a libertăţii şi drepturilor fireşti ale oamenilor."

(Preot Prof.Em.Vasilescu)[237]

---

231 „Patrologie" de Preot Prof.Dr.Ioan G.Coman, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 92.

232 Ibidem, pag. 92.

233 „Dicţionar latin-român" de G.Guţu, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1983, pag. 44.

234 „BIBLIA SACRA" - juxta vulgatam clementianam, Paris 1927, pag. 6 N.T.

235 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1397.

236 „Cuvântări liturgice" de Vasile, episcopul Oradiei, 1976, pag. 49.

237 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 412.

ziua de închinare:

„...Adventiştii zilei a şaptea sau Sabatarii (Sabatiştii), aşa numiţi fiindcă serbează încă de rigoare *sâmbăta...*" (conform poruncii a IV-a din Decalog rămas în putere şi pentru creştini n.n.).[238]

Sâmbăta (Sabatul Domnului) se va serba şi pe NOUL PĂMÂNT

(Ziua de naştere a Pământului se va serba în veşnicii)

„'Căci precum *cerul cel nou* şi *pământul cel nou* pe care le voi zidi' - zice Domnul - 'vor rămânea înaintea Mea, aşa va dăinui deapururi neamul vostru şi numele vostru (vezi Isaia 56,2.3.6.7). Şi din lună nouă în lună nouă şi din *Sâmbătă* în *Sâmbătă* vor veni *toţi* şi se vor *închina* înaintea Mea' - *zice Domnul.*" Isaia 66,22.23.[239]

CONCLUZIE

„Păzirea sâmbetei prin încetarea oricărui lucru în ziua a şaptea era un obicei vechi, care-şi trăgea începutul de la Adam."[240]

„Decalogul (cele 10 porunci) o menţionează ca zi de sfinţenie: 'Adu-ţi aminte de ziua Sâmbetei ca să o sfinţeşti pe ea'..."[241]

„Asta înseamnă că această zi este menită a fi un timp de comuniune cu Tatăl ceresc, de sfinţire a noastră (nu doar a iudeilor n.n.) prin lumina care vine de sus."[242]

„Legea divină pozitivă a Vechiului Testament, în special porunca a IV-a a Decalogului, ne îndeamnă a serba ziua a şaptea (nu întâia n.n.), iar Mântuitorul totdeauna în viaţa Sa pământească a fost

238 „Istoria bisericească universală" de Euseviu Popovici, vol.IV, Bucureşti 1928, pag. 249.

239 „BIBLIA adică dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi a Noului Testament", tradusă de preoţii profesori V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, pag. 720.

240 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, tradus de patriarhul Nicodim, vol.II, Bucureşti 1944, pag. 144.

241 „Studiul Vechiului Testament", Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 84.

242 „Făclii pentru dreapta credinţă" - predici de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Episcopia Buzăului 1985, pag. 109.

frecventator regulat al serviciilor religioase publice...“ (vezi Luca 4,16 n.n.).[243]

„Învinuirea că ar strica legea, Domnul o respinge... Învinuirea că ar fi violat sfinţenia zilei de Sâmbătă nu încape“ (Hristos ştia mai bine ca oricare cum trebuie serbată Sâmbăta n.n.).[244]

„Iată dară, au rămas serbarea sâmbetei, norodului lui Dumnezeu“ (de la Adam şi până în veşnicii n.n.).

(Apostolul Pavel - Biblia 1688)[245]

243 „Elemente de Morală Creşină“ de Moise N.Pacu, profesor onorar, ediţia a VIII-a, Bucureşti 1921, pag. 50.

244 „Sfânta Evanghelie după Matei“, cu comentar de Dr. Vasile Gheorghiu, vol.I, Cernăuţi 1925, pag. 55.

245 „BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură“, tipărită la 1688 în timpul lui Şerban Vodă Cantacuzino. Retipărită după 300 de ani în facsimil şi transcriere cu aprobarea Sf. Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1988, Ev.4,9.

Capitolul III

VIEŢUIREA

*„Căci **dragostea** de Dumnezeu aceasta este: Să păzim **poruncile Lui**."*

Ap.Ioan
(1 In.5,3 p.p - Biblia sinodală 1991)

CE ÎMPLINESC

„Fiindcă nu cei ce aud legea sunt drepți la Dumnezeu, ci cei ce împlinesc legea..."

Ap.Pavel
(Rom.2,13 - Biblia sinodală - 1991)

DECALOGUL
LEGEA DRAGOSTEI CĂTRE DUMNEZEU ŞI APROAPELE

1. Decalogul - voinţa sfântă a lui Dumnezeu descoperită oamenilor

„Sicriul legii (chivotul n.n.) cu tablele legii era oarecum însuşi tronul Domnului Dumnezeu, rostind oamenilor (nu doar evreilor n.n.) sfânta Sa *voinţă*."[1]

„*Cele zece porunci* (Decalogul n.n.) sunt în maiestatea lor elementară o *revelaţie unitară* a ordinii *morale celei veşnice* a lumii (nu doar a iudeilor n.n.) prin faptul că accentuează unicitatea şi spiritualitatea lui Dumnezeu; iar pentru cult şi viaţă au o valoare deosebită prin faptul că îndeamnă la reculegere şi stabilesc anumite cerinţe sociale, a căror îndreptăţire astăzi este recunoscută în mod *unanim* (mai puţin cei fără de lege n.n.) şi în faptul că în cele din urmă pretind chiar *sfinţenia intenţiilor* (aşa cum precizează Isus în predica de pe munte n.n.)."[2]

„Legiuirea din Sinai în principiile ei fundamentale se dăduse pentru *toate veacurile următoare*. Ea pune temeliile adevăratei *moralităţi* şi a demnităţii omeneşti *în lume*."[3]

„Că aceasta e testamentul (legământul, vezi Ieremia 31,33) pe care îl voi face cu casa lui Israel (cel spiritual, vezi Rom. 2,26.27 n.n.) după acele zile, zice Domnul: Pune-voi *legile Mele* în cugetul lor şi în *inima* lor *le voi scrie* şi voi fi lor Dumnezeu şi ei vor fi poporul Meu." Evr.8,10.[4]

„*Inima* omului, tron al lui Dumnezeu! Viaţa lui, o supunere desăvârşită sub *poruncile sfinte*. Voinţa creştinului, o biruinţă deplină

1 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, tom.II, traducere de Nicodim, patriarhul României, Bucureşti 1944, pag. 352-326.

2 „Morala creştină", manual pentru Seminariile teologice de Arhid. Prof. Dr.Ion Zăgrean, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 34-35.

3 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, vol.II, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1944, pag. 145.

4 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1365.

asupra lumii, asupra diavolului şi poftelor rele" (acesta este noul legământ obţinut prin Isus n.n.).[5]

„Odată marele filozof german Wilhelm Wundt a fost rugat de nişte studenţi să-şi spună părerea despre *cele 10 porunci dumnezeieşti*: mai trebuie ele respectate sau trebuie de dat omenirii alt cod de legi morale. Gânditorul răspunse: 'Neasemănată, *fără egal* este *valoarea decalogului*... Învăţătorii religiei trebuie să tâlmăcească poporului acest cod pentru vremea în care trăiesc, dar de documentul divin, nimeni n-are voie să se atingă."[6]

„În vremea cercetării continentului african, marele explorator Stanley cunoscu un rege al unui însemnat trib de oameni primitivi. Din una în alta învăţătorul european vorbi gazdei despre religia ţării sale şi-i explică *decalogul* sau cele *10 porunci*. Regele fu foarte impresionat de conţinutul legii sfinte şi-i spuse oaspetelui european: ...Dacă supuşii mei te vor asculta şi vor urma poruncile, eu voi fi cel dintâi rege din lume, iar oamenii mei cei mai fericiţi."[7]

2. Decalogul - lege a dragostei în cele două Testamente

„De altfel în Vechiul Testament *ca şi* în Noul Testament, totul se reduce la datoria omului de *a iubi pe Dumnezeu şi pe aproapele*, potrivit *poruncilor din Decalog*. Poruncile din Decalog sunt amintite în mai multe locuri din cărţile Noului Testament."[8]

„Error fundamentalis (eroarea fundamentală) este un sofism, care porneşte de la o premiză falsă (în special cea majoră) şi duce la o *concluzie greşită*. Exemplu:

Legea Veche este abolită, Decalogul face parte din Legea Veche, deci Decalogul trebuie abolit" (de acest sofism, de această concluzie

5 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 235.

6 Ibidem, pag. 291-292.

7 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 291.

8 „Studiul Vechiului Testament", manual pentru Seminariile teologice, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 348.

greşită se folosesc toţi rătăciţii care neagă Decalogul în creştinism n.n.).[9]

„Deşi Vechiul Testament are un caracter *prefigurativ*, fiind 'umbra celor viitoare' (Col.II,17) şi 'călăuză spre Hristos' (Gal.III,24) şi deşi a încetat, după cum spune sfântul apostol Pavel: 'Desfiinţează deci pe cel dintâi ca să statornicească pe al doilea' (Evr.X,9), 'Iar dacă a venit credinţa nu mai suntem sub călăuză' (Col.III,25), *totuşi* sub *aspect dogmatic şi moral* învăţăturile Vechiului Testament, în fond, *sunt ca şi cele* ale Noului Testament" (din punct de vedere moral în Dumnezeu nu este mutare nici umbră de schimbare. Iacov 1,17 n.n.).[10]

„Partea cea mai însemnată a Legii Vechiului Testament *rămâne Decalogul*. Prin faptul că dispoziţiunile lui precizează în mod amănunţit urmările imediate ale principiilor legii morale naturale, *valoarea Decalogului e absolută şi veşnică* (adică de neschimbat n.n.). El este piatra de temelie a întregii învăţături morale. De aceea *Decalogul a trecut şi în Noul Testament*, dar înţelegerea deplină a poruncilor lui se poate dobândi numai în lumina legii morale a Noului Testament (cf. Matei 5,21-48, ţinând cont de spiritualizarea slovei reci n.n.)."[11]

„Decalogul *rămâne până astăzi* cea mai desăvârşită legislaţie morală a antichităţii deoarece cuprinde principiile generale ale moralităţii, prezentate într-o formulare de ordine sistematică ceea ce dovedeşte *originea lor divină*. Îndeosebi *la el se referă* Mântuitorul atunci când spune: 'Să nu socotiţi că am venit să stric legea...' (Matei 5,17)."[12]

„Astfel *Iisus Hristos* a fost centrul a toată adevărata religie de la *începutul lumii*. Aşteptat ca Mesia, adorat ca Mântuitor, El a fost prin-

9 „Omiletica", manual pentru Seminariile teologice tipărit cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1977, pag. 90 (autor: Pr.Nicolae Petrescu).

10 „Studiul Vechiului Testament", manual pentru Seminariile teologice, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 347.

11 „Morala creştină" de Arhid. Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 34.

12 Ibidem, pag. 35.

cipiul mântuirii pentru toţi oamenii şi numai într-însul s-a putut găsi adevărul şi harul. El *a păstrat* din religia primară şi din religia israelită *fondul dogmatic şi moral*, care era adevărul, fiindcă venea de la Dumnezeu; El a înlocuit prin realitate *riturile figurative*, instituite pentru a reaminti promisiunea misiunii Sale. Astfel că de la începutul lumii *n-a fost decât o adevărată religie*, un singur Mântuitor şi Răscumpărător şi creştinismul nu este decât *dezvoltarea şi plinirea religiei primare* (adamică n.n.) şi a *religiei israelite*" (cine acuză pe creştini că iudaizează acuză de fapt pe Hristos n.n.).[13]

3. Decalogul -lege morală dumnezeiască, veşnică, deci valabilă şi pentru creştini

„Legislaţiunea mozaică (legea dată prin Moise n.n.) are un întreit scop şi cuprins, conform căruia distingem legi morale, *ceremoniale* şi civile. Dar *numai legile morale au o destinaţiune şi obligaţiune veşnică*, pe când cele ceremoniale şi civile şi-au pierdut puterea obligatorie prin Evanghelia Domnului.

Legile morale cuprinse în Testamentul Vechi se pot reduce la *cele zece porunci 'decalogul'*, pe care Dumnezeu l-a dat pe muntele Sinai. Acestea au fost scrise de *Însuşi Domnul* pe două table împărţite în două grupe de datorinţe: tabla întâia cuprindea poruncile prin care se indică datorinţele către Dumnezeu, iar tabla a doua cuprindea poruncile prin care se indică datorinţele către aproapele."[14]

„Decalogul este cea dintâi lege scrisă a Vechiului Testament şi totodată *cea mai înaltă lege morală* dată până la Domnul Iisus Hristos. *Ea rămâne în putere pentru toate timpurile*, fiindcă *cele zece porunci* sunt poruncile legii morale firesti, pe care Dumnezeu le aduce la cunoştinţa credincioşilor într-un chip mai deplin şi mai hotărât."[15]

13 „Expunerea Doctrinei Bisericii Creştine Ortodoxe" de W.Guettee, cu aprobarea Sf. Sinod, Bucureşti 1901, pag. 39-40.

14 „Morala creştină ortodoxă", manual didactic de Dr.Orest Tarangul, Valea Uţei, carte aprobată de Sf.Sinod, Ed.Tipografiei Şcoala Română, Vatra Dornei 1925, pag. 8-9.

15 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă" de P.S.Vasile, episcopul Oradiei, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 154.

„Legea morală a Vechiului Testament *rămâne în putere pentru creştini* fiindcă Mântuitorul Iisus Hristos i-a răspuns tânărului care Îl întrebase ce să facă spre a dobândi viaţa de veci: 'De vrei să intri în viaţă *păzeşte poruncile*' Matei 19,17. De asemenea tot El ne învaţă: 'Să nu socotiţi că am venit să stric legea sau proorocii, n-am venit să stric, ci să împlinesc' Matei 5,17" (Cel ce păzeşte poruncile are nevoie de Hristos, de aceea El a precizat tânărului că un singur lucru îi lipseă pe lângă păzirea poruncilor, urmarea Lui, căci numai prin puterea Lui şi credinţă în El poruncile pot fi împlinite n.n.).[16]

„*Legile divine* pozitive sunt prescurtate în poruncile date israeliţilor prin Moise, şi care *sunt propuse de Biserica Ortodoxă* după *textul biblic* astfel:

'1. Eu sunt Domnul Dumnezeul tău; să nu ai alţi dumnezei afară de Mine.

2. Să nu-ţi faci ţie chip cioplit, nici vreo asemănare a câte sunt în cer sus şi pe pământ jos, în ape şi sub pământ; să nu te închini lor, nici să slujeşti lor.

3. Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deşert.

4. Adu-ţi aminte de *ziua sâmbetei* ca să o sfinţeşti pe ea. Şase zile să lucrezi şi să faci toate lucrurile tale, iar *ziua a şaptea* este *ziua Domnului Dumnezeului* tău (nu este altă zi a Domnului decât cea numită şi scrisă de El n.n.)

5. Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta.

6. Să nu ucizi.

7. Să nu preacurveşti.

8. Să nu furi.

9. Să nu mărturiseşti mărturie mincinoasă împotriva aproapelui tău.

10. Să nu pofteşti casa aproapelui tău, nici femeia lui, nici sluga lui, nici slujnica lui, nici asinul lui, nici toate câte sunt ale aproapelui tău.'

Iisus Hristos *n-a desfiinţat* legile date prin Moise, dimpotrivă a declarat că *ele rământ îndatoritoare* (Matei 5,18). Ele trebuiese deci *a fi regula* de căpetenie *pentru tot creştinul* (nu numai pentru iudeu n.n.)

16 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă" de către P.S.Vasile episcopul Oradiei, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 154.

în datoriile sale către *Dumnezeu* (primele 4 de pe tabla întâi n.n.) şi către *aproapele* (următoarele 6 de pe tabla a doua n.n.)."[17]

„Acesta fu vestitul *Decalog*, cele *zece porunci*, din care în fiecare (deci şi în porunca a IV-a n.n.) se descoperea *adevărul cel veşnic* (dat nu de oameni ci oamenilor din toate timpurile n.n.)."[18]

„*Decalogul* însă a fost proclamat de *însuşi Dumnezeu* şi cu o astfel de măreţie invincibilă şi cu aşa simplitate uimitoare, încât adevărurile vestite într-însul imediat au devenit moştenirea întregului popor, care trebuia să le împrăştie *în omenirea întreagă* (tot omul indiferent de naţie trebuia să-şi însuşească cele zece porunci dumnezeieşti fără să le modifice, căci sunt veşnice n.n.)."[19]

„Poruncile (cele zece n.n.) au fost scrise de Însuşi Dumnezeu cu *'dumnezeieşti litere'* pe două table de piatră" (Legea dragostei faţă de Dumnezeu şi aproapele este expresia voinţei veşnice a Creatorului n.n.).[20]

„După cum planetele şi stelele îşi urmează neabătut mişcările lor în spaţiu, aşa legile *morale* izvorâte din *voia lui Dumnezeu* îşi păstrează *în orice veac* valoarea lor. Un cunoscut profesor de filozofie german, la sfârşitul veacului trecut, întrebat dacă *cele zece porunci* mai sunt valabile pentru *viaţa omenească* a răspuns: 'Valoarea fără egal a *Decalogului* stă în aceea că într-o uimitoare scurtime, el este cea mai venerabilă mărturie a nepieritoarelor principii morale pe care le avem. *A îmbunătăţi cele zece porunci* ar fi o crimă împotriva spiritului istoriei, *a le înlocui* cu legiuiri noi, moderne, ar fi o încercare prosteasca' (W.Wundt). Cuvinte pline de adevăr! *Decalogul nu poate fi modificat* pentru că 'în Dumnezeu nu este mutare (d.p.d.v. moral n.n.) nici umbră de schimbare'. Sau cum zice psalmistul: 'Iarba se

17 „Expunerea Doctrinei Bisericii Creştine Ortodoxe" de W.Guettee, ed.a III-a cu binecuvântarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1901, pag. 131-132.

18 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A. P. Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1944, vol.II, pag. 143.

19 Ibidem, pag. 145.

20 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă" de P.S.Vasile, episcopul Oradiei, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 153.

usucă şi floarea se veştejeşte, dar Cuvântul Dumnezeului nostru *rămâne în veac*' (Isaia 40,8)."[21]

4. *În Hristos cele zece porunci pot fi respectate de credincioşi*

„Apoi şi din punct de vedere scripturistic este vrednică *de respins învăţătura că poruncile lui Dumnezeu nu pot fi împlinite.* Dacă, în realitate, poruncile dumnezeieşti nu pot fi executate, nu înţelegem cum *Scriptura le recomandă pretutindeni* şi declară *pe cei ce le calcă vrednici de pedepse şi osândă.* Nu înţelegem recomandarea Scripturii, fiindcă nimeni după chibzuinţă nu cere de la altul *lucruri imposibile*; mai puţin decât oricine nu cere aceasta înţeleptul Creator de la făptura Sa."[22]

„Pentru că cine va păzi *toată legea,* dar va greşi *într-o singură poruncă,* s-a făcut vinovat faţă de toate poruncile. Căci Cel ce a zis: *'Să nu săvârşeşti adulter',* a zis şi: *'Să nu ucizi'* (Iacov citează porunca a 7-a şi a 6-a din cele zece porunci n.n.). Şi dacă nu săvârşeşti adulter, dar ucizi, te-ai făcut călcător *de lege.* Aşa să grăiţi şi aşa să lucraţi, ca unii care *veţi fi judecaţi* prin legea libertăţii." Iacov 2,10-12.[23]

„Ca *lege a libertăţii, Legea morală* a Noului Testament... nu înseamnă lipsă de orice poruncă, ci este numai o atmosferă spirituală creată în om *de iubire,* o stare favorabilă *împlinirii poruncilor.*"[24]

„Spre a fi *liber* trebuie *a asculta* (ca şi legea circulaţiei; nu este nici o osândire pentru cel ce o împlineşte n.n.). Desăvârşita libertate nu e decât împlinirea desăvârşită a învăţăturilor şi sfaturilor evanghelice."[25]

---

21 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, cu o prefaţă de P.S.Epifanie, episcopul Buzăului, Ed. Episcopiei Buzăului 1985, pag. 93.

22 „Simbolica" de Hr.Andruţos, traducere din limba greacă de Iustin Moisescu, Ed.Centrului mitropolitan al Olteniei, Craiova 1955, pag. 228-229.

23 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1373.

24 „Morala creştină" de Arhid.Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 58.

25 „Urmarea lui Iisus Hristos", tipărită cu binecuvântarea Î.P.S.D.D.Dr. Pimen, arhiepiscop şi mitropolit al Moldovei şi Sucevei. Cartea III, vol.IV, Mânăstirea Neamţu 1923, pag. 8.

„Lepădându-se de voinţa sa, omul nu făptuieşte decât *după voinţa lui Dumnezeu*, care e buna orânduială desăvârşită. Şi atunci *omul e liber* ca Dumnezeu Însuşi şi ajunge imaginea Lui adevărată..."[26]

„Să nu socotiţi, declară Iisus, că am venit să stric *Legea* sau pe Profeţi: n-am venit să stric, ci *să împlinesc*. Matei 5;17."[27]

„De aceea, *creştinul are datoria* ca în toate împrejurările vieţii conştiinţa lui să lucreze în cel mai deplin *acord cu legea morală*, precum mărturiseşte psalmistul: 'De n-ar fi fost legea, atunci aş fi pierit întru necazul meu' Ps. 108,92."[28]

„Mântuitorul ne-a dat putinţa de a trăi în trup fără a fi robi păcatului (Rom.8,3)."[29]

„Tăierea împrejur nu mai foloseşte la nimic dacă *calci legea*, iar netăierea împrejur poate să aibă valoare dacă faci *cele ale legii*. Căci adevărata circumciziune este cea interioară a inimii, care constă în *ascultarea voii lui Dumnezeu şi săvârşirea poruncilor sale*. (Rom.2,28-29)."[30]

„...în Hristos este dată posibilitatea *de a împlini efectiv ceea ce cere Legea* (Rom.7,1-25)." (Capitolul 8 precizând cine sunt cei ce se pot supune Legii şi cine nu n.n.).[31]

„Oamenii au sfărâmat tablele legii muntelui Sinai, dar fapta lor nebunească a zguduit şi a zdruncinat înseşi temeliile vieţii umane. De aceea, fraţilor, *trebuie să ne întoarcem mereu la codul legilor primite de sus*, primite şi promulgate de Moise pe muntele sfânt... Da, *trebuie*

---

26 „Urmarea lui Isus Hristos", tipărită cu binecuvântarea Î.P.S.D.D.Dr.Pimen, arhiepiscop şi mitropolit al Moldovei şi Sucevei. Cartea III, vol.IV, Mânăstirea Neamţ 1923, pag. 8.

27 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, vol. II, Ed.Ştiinţifică, Bucureşti 1991, pag. 311.

28 „Morala creştină", manual pentru Seminariile teologice de Arhid. Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 79-80.

29 „Studiul Noului Testament" de Preot Prof.Dr.I.Constantinescu, manual pentru Seminariile teologice, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 227.

30 „Studiul Noului Testament" de Preot Prof.Dr.I. Constantinescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 223.

31 „Studiul Noului Testament" de P.C.Diacon Nicolae I.Nicolaescu şi colab., ed. a II-a, cu binecuvântarea P.F.P. Iustinian, patriarhul BOR, Bucureşti 1977, pag. 116.

să respectăm cele zece porunci şi să ne supunem lor. Pentru că ele sunt vechi, *dar nu învechite*, ca o haină care nu mai e la modă. Poruncile *Decalogului* nu au izvorât din minte omenească, nu sunt expresia geniului *evreului Moise, ci sunt manifestarea înţelepciunii lui Dumnezeu, lumină din lumina Lui*, putere din *veşnicia Lui*. Moise a fost doar mijlocitorul acelei descoperiri, gura care a rostit *adevăruri veşnice*."[32]

De reţinut:

„Ei bine, *poruncile Decalogului* trebuie cunoscute, înţelese, împrospătate mereu în conştiinţele credincioşilor *şi păzite*."[33]

„Omul *fără lege* este ca şi trenul căzut de pe linie: se *distruge pe sine* şi pe cei ce cad sub sfărâmăturile sale, ca Sodoma, Gomora şi Babilonul (Gen.18-19; Apoc. 17-18)."[34]

VOIA LUI DUMNEZEU

„Esenţial pentru noi creştinii este *recunoaşterea* şi *împlinirea* voii lui Dumnezeu, ca *îndreptar* al întregii noastre vieţi spirituale. Să împlineşti voia lui Dumnezeu în toate acţiunile, gândurile, vorbirea şi faptele tale publice, private, în familie şi în toată viaţa ta, iată un program de activitate creştină."[35]

„*Voia lui Dumnezeu* este suprema lege a vieţii *creştineşti*. Pe ea o împlinesc fără zăbavă îngerii în cer şi pentru împlinirea ei *cerem ajutorul lui Dumnezeu*. Şi astfel cerul şi pământul strălucesc de aceeaşi lumină a *voii lui Dumnezeu*, ca să nu se mai deosebească cerul şi pământul ci împreună să fie o împărăţie a lui Dumnezeu."[36]

---

32 „Făclii pentru dreapta credinţă", predici de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, cu o prefaţă de P.S. Epifanie, episcopul Buzăului, Ed. Episcopiei Buzăului 1985, pag. 92-93.

33 „Făclii pentru dreapta credinţă", predici de Preot Dr.Ştefan Slevoacă cu o prefaţă de P.S.Epifanie, episcopul Buzăului, Ed.Episcopiei Buzăului, 1985, pag. 92.

34 „Catehism creştin ortodox", tipărit cu binecuv. P.F.P. Teoctist, patriarhul BOR, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag. 176.

35 „Cuvântări liturgice" de Vasile, episcopul Oradiei, ed. a II-a, Oradea 1976, pag. 232.

36 Ibidem, pag. 233.

ÎN CE CONSTĂ VOIA LUI DUMNEZEU

„Cele *zece porunci* sunt strigătul *voinţei lui Dumnezeu*, temelia vieţii religioase morale şi a tuturor legilor" (vezi subcapitolul „Decalogul - legea dragostei către Dumnezeu şi aproapele" n.n.).[37]

„Ordinea care trebuie să domnească între Dumnezeu şi om este supunerea acestuia din urmă sub *voia Celui Preaînalt*, ascultarea *poruncilor Lui*."[38]

„Poate oare omul să-şi găsească o conducere mai desăvârşită decât conducerea după *voia lui Dumnezeu*? De aceea el înainte de toate trebuie să se silească *să cunoască* această voie şi cunoscând-o să *o urmeze*... Numai urmând *legea dumnezeiască* şi conducându-se de dumnezeiasca *voinţă*, omul poate lega viaţa sa actuală cu viaţa veşnică."[39]

„Oamenii din toate vremurile, de toate vârstele pe faţa întregului pământ, oriunde a suflat harul Duhului Sfânt, s-au ridicat din moarte la viaţă, din întuneric la lumină, şi-au format inimi noi, au devenit făpturi noi, angajate pentru totdeauna în slujba *iubirii lui Dumnezeu şi a aproapelui*, ca să urmeze *poruncile Lui*, ca să păzească şi să împlinească *legile Lui*."[40]

„Voinţa Lui fiind *neschimbată şi veşnică* şi legile Lui sunt *statornice şi veşnice*. Călcarea lor aduce dezordinea şi distrugerea vieţii."[41]

SUPUNEREA FAŢĂ DE AUTORITĂŢILE OMENEŞTI

„În acest sens Mântuitorul recomandă: 'Daţi Cezarului cele ce sunt ale Cezarului şi lui Dumnezeu, cele ce sunt ale lui Dumnezeu' (Mat.22,21; Marcu 12,17; Luca 20,25). Adică să-şi achite fiecare credincios datoriile către *Stat* şi să arate ascultare faţă de ele *câtă*

37 „Catehism creştin ortodox", tipărit cu binecuv. P.F.P. Teoctist, patriarhul BOR, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag. 180.

38 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Dr.Ştefan Slevoacă, cu o prefaţă de Epifanie, episcopul Buzăului, Ed.Episcopiei Buzăului, 1985, pag. 214.

39 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A.P. Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, tom.V, Bucureşti 1946, pag. 448.

40 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului, 1985, pag. 216.

41 „Catehism creştin ortodox", Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag. 175.

vreme nu li se cere să renunţe la credinţă şi la *îndatoririle faţă de Dumnezeu.*"[42]

„Fericitul Augustin va tâlmăci poziţia invariabilă a Bisericii creştine faţă de stăpânirea lumească prin afirmaţia care a devenit proverbială:

'Qui dedit imperium Constantino christiano, ipse etiam apostate Iuliano', adică: 'Cel ce a dat stăpânire creştinului Constantin (de fapt doar simpatizant al creştinilor n.n.), Acelaşi a dat-o şi apostatului Iulian'."[43]

NEPRIHĂNIT... PRIN CREDINŢĂ, NU PRIN FAPTE

„Când se va socoti omul pe sine împlinitor desăvârşit al poruncilor, e vădit că păcătuieşte şi greşeşte împotriva poruncii, ca unul ce se judecă pe sine şi nu primeşte pe Cel ce judecă cu adevărat. Căci numai când Duhul lui Dumnezeu va mărturisi împreună cu duhul nostru - după cuvântul lui Pavel - vom fi cu adevărat vrednici de Hristos şi fii ai lui Dumnezeu, nu când ne vom *îndreptăţi pe noi înşine*, prin părerea de sine."[44]

„Iar toată cunoştinţa, virtutea şi puterea sunt *har* al lui Dumnezeu ca şi toate celelalte. Dumnezeu le-a dat tuturor puterea să se facă fii ai lui Dumnezeu prin păzirea poruncilor dumnezeieşti. *Mai bine zis aceste porunci şi harul dumnezeiesc ne păzesc pe noi. Fiindcă fără harul Lui nu putem să le împlinim nici pe ele.* Şi nu avem ce să-i aducem Lui" (ca merit al nostru n.n.).[45]

„Sufletul iubitor de Dumnezeu are obiceiul chiar dacă ar face toate faptele bune, să nu-şi pună nimic pe seama sa, ci pe toate în seama lui Dumnezeu. În felul acesta şi Dumnezeu la rândul Său, luând aminte la înţelegerea şi cunoştinţa dreaptă şi sănătoasă a acestui suflet, îi socoteşte dimpotrivă lui toate şi-i măsoară răsplată ca şi când

42 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 460-461.

43 „Îndrumător bisericesc, misionar şi patriotic" nr. 5, Galaţi 1989, pag. 65.

44 „Filocalia" sau culegere din scrierile sfinţilor părinţi, vol.V, traducere de Pr.Prof.Dumitru Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1976, pag. 300.

45 Ibidem, pag. 47.

ar fi făcut toate prin osteneala lui, cu toate că dacă ar vrea să facă judecată cu noi *nu s-ar găsi nimic cu adevărat drept în om.*"[46]

„Fără Dumnezeu şi prin sine însuşi *e cu neputinţă* să se izbăvească cineva pe sine."[47]

„Noi nu putem fi justificaţi (socotiţi drepţi n.n.) decât prin Iisus Hristos, *unicul răscumpărător*, unicul mijlocitor. Numai *întru El* putem fi *justificaţi* (îndreptăţiţi n.n.) adică identificându-ne Lui *prin credinţă*."[48]

„Credinţa care ne îndeamnă spre bine este *un dar* de la Dumnezeu, dat nouă *prin Iisus Hristos;* deci tot ce este bun în noi vine de la *harul lui Dumnezeu, în Iisus Hristos.*"[49]

„Noţiunea exactă a Răscumpărării constă în a admite:

1. că Iisus Hristos este *unicul nostru mijlocitor.*
2. că El a fost *Răscumpărătorul* omenirii fără nici o excepţie.
3. că noi suntem *justificaţi* prin unirea noastră cu El *întru credinţă.*
4. că începutul cum şi împlinirea mântuirii noastre este datorită *harului lui Dumnezeu,* dat *în dar.*
5. că meritele noastre sunt *daruri ale lui Dumnezeu,* adică aplicaţiunea ce El ne face din meritele lui Isus Hristos.
6. că sfinţii n-au câştigat mântuirea decât prin meritele lui *Iisus Hristos* şi că prin urmare, pretinsa visterie a meritelor lor prisositoare e o *închipuire greşită.*"[50]

„Drept aceea, nimeni făcând bine, să nu se laude, căci toţi cei ce s-au nădăjduit *în sineşi* au căzut."

(avva Xantie)[51]

---

46 „Filocalia" sau culegere din scrierile sfinţilor părinţi, vol.V, traducere şi note de Pr.Prof.Dumitru Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1976, pag. 367.

47 Ibidem , pag. 384.

48 „Expunerea acţiunii Bisericii Creştine Ortodoxe" de W.Guettee, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1901, pag. 37.

49 Ibidem, pag. 38.

50 „Expunerea Doctrinei Bisericii Creştine Ortodoxe" de W.Guettee, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1901, pag. 42.

51 „Patericul" ce cuprinde în sine cuvinte folositoare ale sfinţilor bătrâni, Ed.Episcopiei Ortodoxe Române, Alba Iulia, 1990, pag. 160.

DAR CREDINŢA ESTE VIE DOAR PRIN FAPTE

„Credem că nimeni nu se mântuieşte fără *credinţă*, iar credinţă numim ideea cea mai dreaptă ce este în noi despre Dumnezeu şi cele dumnezeieşti, care *fiind înfăptuită prin dragoste*, ca să zic aşa, *prin poruncile dumnezeieşti*, ne îndreptăţeşte în Christos şi fără ea este cu neputinţă a plăcea lui Dumnezeu."

(Patriarhul Dositei)[52]

„Căci zice sf.Ioan Gură-de-Aur: 'Mărturisirea *credinţei* nu se face doar cu limba, ci *şi cu faptele*. Dacă acestea lipsesc, suntem în primejdie de a fi pedepsiţi cu acei care tăgăduiesc credinţa cu totul'."[53]

„Faptele noastre cele bune n-au puterea de a ne *justifica* prin ele însele, ci ele *sunt urmarea necesară* a adevăratei credinţe şi această credinţă *manifestându-se prin fapte* ne uneşte cu Răscumpărătorul, care ne justifică (ne socoteşte drepţi n.n.)."[54]

„Aceasta o întăreşte şi sf. Vasile cel Mare când spune: 'Dovada că omul nu-L iubeşte pe Dumnezeu şi pe Hristosul Său este faptul că el *nu-I împlineşte poruncile*."[55]

„Religia face două lucruri: ea ne arată mizeria noastră şi ne arată şi vindecarea ei; ea ne învaţă că de la noi înşine nu putem nimic pentru mântuire, dar că *putem toate întru Acela ce ne întăreşte*. (Filip.IV,13)."[56]

„*Nu te osândesc* nici Eu (zice Isus; vino la El aşa cum eşti n.n.). Mergi, de acum *să nu mai păcătuieşti*" (El te va întări pentru aceasta n.n.). In.8,11.[57]

---

52 „Istoria bisericească universală" de Ioan Mihălcescu, Bucureşti 1920, pag. 240.

53 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului, 1985, pag. 30.

54 „Expunerea Doctrinei Bisericii Creştine Ortodoxe" de W.Guettee, trad. de D.D.Iosif Gheorghian, mitropolit al Ungro-Vlahiei, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1901, pag. 38.

55 „Carte de rugăciuni" Ed.Arhiepiscopiei Tomisului şi Dunării de Jos, Galaţi 1981, pag. 166.

56 „Urmarea lui Iisus Hristos", Cartea III, vol.IV, Tipografia Mânăstirii Neamţ, 1923, pag. 43.

57 „Biblia sau Sfânta Scriptură", sinodală 1991, pag. 1216.

„Strigat-am către Tine, *mântuieşte-mă* (prin harul tău n.n.) şi *voi păzi* mărturiile Tale" (păzirea poruncilor lui Dumnezeu este urmarea mântuirii primite în dar prin Isus Hristos n.n.).

(Ps. 118/119 vers 146)[58]

ÎMPLINIREA LEGILOR LUI DUMNEZEU ADUCE LIBERTATE

„Este *liber* din punct de vedere moral, numai omul care e curat şi *face voia lui Dumnezeu*. 'Unde e Duhul Domnului, acolo e slobozenia'. (II Cor.3,17)."[59]

„Păcatul, dimpotrivă, este *călcarea legii*, a voinţei şi a *poruncilor lui Dumnezeu*... Robia păcatului este cea mai mare piedică în calea mântuirii şi a fericirii" (păcatul aduce robie n.n.).[60]

ISUS - MODEL DESĂVÂRŞIT

„Sâmburele credinţei este *imitarea lui Hristos* în iubire, precum şi apostolul zice: 'Cine zice că petrece întru El, dator este precum Acela a umblat şi el *aşa să umble*' (I Ioan 2,6)."[61]

„Mântuitorul de când era prunc a îndeplinit voinţa şi *legea lui Dumnezeu*. 'Iată vin, Dumnezeule să fac voia Ta' (Evr.10,7-9). Aceasta este mâncarea şi băutura Lui (In.4,34). La fel suntem datori să facem şi noi. 'Mergi de fă şi tu asemenea' (Luc.10,37)."[62]

„Cine numeşte pe Dumnezeu: Tată, *este îndatorat* să se poarte în aşa fel, încât să nu apară nevrednic de un astfel de privilegiu."

(Ioan Gură-de-Aur)[63]

„În legile şi poruncile *morale*, Iisus Hristos ni se arată ca *modelul* nostru, ca cea mai frumoasă pildă de virtute şi sfinţenie."[64]

---

58 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 626.

59 „Catehism creştin ortodox", Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag. 206.

60 Ibidem, pag. 205.

61 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1985, pag. 245.

62 „Catehism creştin ortodox", Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag. 175.

63 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 226.

64 „Catehism creştin ortodox", Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag. 176.

„Urmează Mie (zice Iisus n.n.): *'Eu* sunt calea, adevărul şi viaţa' Ioan 14,6.

Fără cale nu e *mergere;* fără adevăr nu e *cunoaştere;* fără viaţă nu e *vieţuire...* De voieşti să intri în viaţă, *păzeşte poruncile...* (Isus îţi dă putere pentru aceasta n.n.)."[65]

CONCLUZIE

„Ascultaţi drept aceea cuvântul lui Dumnezeu şi-l împliniţi ca să se împlinească pentru voi toţi cuvintele Mântuitorului: 'Fericiţi cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu şi îl împlinesc pe el' (Luca XI,28)."[66]

„În mijlocul acestui mare naufragiu al lumii, o mână binefăcătoare ne aruncă de sus funia nădejdii, care puţin câte puţin, trage din valurile mizeriilor omeneşti şi ridică până la cer pe cel ce se apucă de ea cu tărie."

(Ioan Crisostom)[67]

„Din toată inima strig: auzi-mă Doamne, că vreau să păzesc poruncile Tale! Către Tine strig: mântuieşte-mă ca să păzesc descoperirile Tale." (Ps.119,145-146). (Numai cel mântuit prin har va putea păzi poruncile dumnezeieşti n.n.).[68]

- *rugăciune psaltică:*
  „Cămara Ta, Mântuitorul meu
  o văd împodobită şi
  îmbrăcăminte nu am să intru într-însa,
  Luminează haina sufletului meu,
  Dătătorule de lumină şi
  mă mântuieşte."
  (Vino la Isus aşa cum eşti, El te va mântui şi apoi vei putea trăi conform poruncilor lui Dumnezeu n.n.).[69]

65 „Urmarea lui Isus Hristos", Cartea III, vol.IV, Tipografia Mânăstirii Neamţu, 1923, pag. 44.

66 „Cuvântări liturgice" de Vasile, episcopul Oradiei 1976, pag. 259.

67 „Urmarea lui Iisus Hristos", Carte III, vol.V, Tipografia Mânăstirii Neamţ, 1923, pag. 33.

68 „BIBLIA - adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi a Noului Testament", trad. după textele originale de preoţii profesori V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, pag. 617.

69 „Liturghia psaltică", tipărită cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1957, pag. 265.

CE MĂNÂNC

„Căci niciodată n-am mâncat nimic spurcat şi necurat."

Ap.Petru
(Fapte 10,14 u.p. - Biblia Sinodală 1991)

HRANA OMULUI ÎN PARADIS (EDEN)

„...în Paradis nu era vin, nu se tăiau animale, nu se mânca carne."
(Vasile cel Mare)[1]

„Pe toate le-a făcut Dumnezeu cu Cuvântul... L-a făcut pe om şi l-a binecuvântat să se înmulţească şi să umple pământul; a supus lui pământul, ca să-i fie toate cele de pe pământ sub mână şi roabe; de la început i-a poruncit să se hrănească din roadele pământului, ale semințelor, ale ierburilor, ale pomilor. În acelaşi timp a poruncit ca şi animalele să fie tovarăşe omului la acelaşi fel de hrană, să mănânce şi ele din semințele tuturor celor de pe pământ."
(Teofil al Antiohiei)[2]

„Divinitatea a învăţat pe om să lucreze pământul şi i-a arătat acele fructe, cultivarea cărora îi putea fi cu deosebire folositoare" (la fel va proceda după potop când va îngădui consumarea de carne n.n.).[3]

„Şi a zis Dumnezeu: 'Iată, v-am dat toată iarba ce face sămânţă de semănat, care este deasupra întregului pământ şi tot pomul, care are în el rod cu sămânţă de semănat, ca să vă fie vouă spre mâncare; iar tuturor fiarelor de pe pământ şi tuturor păsărilor cerului şi oricărei târâtoare, care se târăşte pe pământ şi are în ea suflare de viaţă, să le fie spre mâncare toată iarba verde'."[4]

DUPĂ CĂDEREA ÎN PĂCAT, PÂNĂ LA POTOP

• *alimentaţia şi ocupaţia*

„Deja din primele zile ale noii situaţiuni, în care oamenii au fost puşi de *căderea în păcat*, necesităţile s-au dovedit numeroase şi felurite; trebuia de procurat hrană şi haine. Potrivit cu aceasta se produse la primii oameni şi necesitatea împărţirii muncii: Primul fiu, Cain, începu să lucreze pământul, pentru satisfacerea primei nevoi - hrana,

1 „Dogmatik", Berne 1974, pag. 232.

2 „Apologeţi de limbă greacă", traducere de Pr. Prof. T.Bodogae, Pr.Prof.Olimp Căciulă, Pr.Prof. D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 309.

3 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, vol.I, Bucureşti 1944, pag. 162.

4 „Apologeţi de limbă greacă", traducere T.Bodogae, Olimp Căciulă, D.Fecioru, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 303-304.

iar al doilea, Avel, începu să se ocupe cu creşterea vitelor, pentru obţinerea lânei precum şi a laptelui."[5]

• *animalele de jerfă erau arse în întregime; nu se consuma carnea lor*

„Primele jertfe. În cartea Facerii (cap.IV,3-5) sunt menţionate primele jertfe aduse de oameni lui Dumnezeu; jertfa lui Cain şi Abel. De asemenea se aminteşte jertfa lui Avraam denumită olocaust sau ardere de tot, deoarece se ardea în întregime pe altar."[6]

• *longevitatea deosebită în condiţii de viaţă deosebită*

„Când judecăm despre ea (longevitatea) trebuie să avem în vedere, că patriarhii aceştia (ce trăiau sute de ani) erau urmaşii apropiaţi ai oamenilor abia creaţi, condiţiile naturale de viaţă erau *deosebite* de cele actuale şi însăşi viaţa era *simplă* şi apoi şi în genere în starea naturii după starea ei paradisiacă nu s-au produs deodată acele schimbări, care au făcut influenţa ei adesea distrugătoare pentru viaţă."[7]

„Nu-i imposibil deci, ca şi omul în ţara originii sale primare şi faţă cu felul de trai mult mai conform cu natura, decât astăzi, să fi putut trăi aşa de mult, anume cum mărturiseşte cronica biblică." (355-969 ani).[8]

ALIMENTAŢIA PRESCRISĂ DE DUMNEZEU DUPĂ POTOP

• *legi divine orale*

„'Şi a binecuvântat Dumnezeu pe Noe şi pe fiii lui şi le-a zis: creşteţi şi vă înmulţiţi pe pământ'. Toate fiarele au fost aduse la om sub stăpânirea lui şi i s-a dat dezlegare, ca afară de *hrana vegetală* să întrebuinţeze la mâncare şi *carne de animale*, dar sângele lor nu, pentru că în sângele animalelor este sufletul lor'."[9]

---

5 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1944, pag. 154.

6 „Studiul Vechiului Testament" de Preot Prof.Dr.Nicolae Ciudin, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 65.

7 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, vol.I, Bucureşti 1944, pag. 165.

8 Ibidem, pag. 165.

9 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, vol.I, Bucureşti 1944, pag. 190.

„Aşa cu mult *înainte de legislaţia lui Moise*, în istorie se întâlnesc indicaţiuni la... deosebirea de animale *curate şi necurate* (Fac.IX,6; XXXVIII,8.24; Eş.XVI,23.27-29)" (chiar Noe ştia face această deosebire înainte de Legea de pe Sinai n.n.).[10]

• *urme ale acestor legi divine la popoarele apostaziate*

- *sumerieni (akkadieni)*

„*Porcii* erau crescuţi de sumerieni în oraşe unde mâncau resturile şi se bălăceau în murdării. De aceea erau socotite *animale impure* şi în anumite zile era interzis să se mănânce carnea lor."[11]

- *asiro-babilonieni*

„...în Mesopotamia... *porcul*... era considerat ca *necurat* căci demonii răi luau adesea înfăţişarea de porci, iar demonul Labartu care ucidea pe copii avea chip de porc..."[12]

- *egipteni*

„Mult mai ieftini erau *porcii*. Dar ei erau socotiţi *'necuraţi'* ca la iudei şi în Egiptul faraonic."[13]

„Egiptenii privesc porcul ca pe un animal impur; prin urmare dacă unul din ei este atins de un porc, este pus să coboare aşa îmbrăcat în râu, şi să facă baie dimpreună cu hainele sale; pe de altă parte porcarii egiptenilor nu intră în nici un templu. Nu li se dau fete în căsătorie şi nimeni nu se însoară cu fetele lor; nu se pot căsători decât între ei."

(Herodot, II,47)[14]

• *vechile legi date de Dumnezeu la început oral, apoi sunt scrise*

„Dintre animalele terestre sunt *curate* şi pot fi consumate cele ce au copita despicată şi rumegă, în afară de cămilă, iepure şi porc, care sunt *necurate*. Dintre fiinţele acvatice sunt *necurate* cele ce n-au aripi

10 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1944, vol.II, pag. 392.

11 „Civilizaţia sumeriană" de Constantin Daniel, Bucureşti 1983, pag. 136.

12 „Civilizaţia asiro-babiloniană" de Constantin Daniel, Bucureşti 1981, pag. 219; 204.

13 Ibidem, pag. 204.

14 „Civilizaţia Egiptului antic" de Constantin Daniel, Bucureşti 1976, pag. 81.

şi solzi. Dintre păsări sunt *necurate*: vulturul, corbul, şoimul, cioara, struţul, cucuveaua, rândunica, uliul, bufniţa, pupăza, etc..."[15]

„De unde rezultă că era permis consumul cărnii de oaie, capră, bou, cerb, căprioară, bivol, zimbru, capră neagră şi girafă; precum şi carnea acelor vietăţi 'care sunt în ape, câte au aripioare de înotat şi solzi', precum şi 'orice pasăre curată'" (vezi Levitic cap.11 n.n.).[16]

• *proorocii vor întări această lege sanitară dumnezeiască pentru toţi oamenii*

„Cei ce se curăţesc şi se sfinţesc în grădini şi înaintea uşilor, care mănâncă *carne de porc* şi urâciuni şi şoareci, împreună *vor pieri* zice *Domnul*" (Isaia 66,17).[17]

„În acelaşi timp la prooroci sunt expresiuni directe, îndreptate spre păstrarea legii (sanitare şi morale n.n.). Aşa *se respinge* mâncarea *cărnii de porc* şi animalele *necurate*... De aicea se vede clar că proorocii sunt numai interpreţii legii, aplicându-se la diferite împrejurări ale vieţii istorice, iar nicidecum inovatori..."[18]

„Căci Legea *nu era numai pentru iudei*, nici proorocii nu au fost numai pentru ei (cum le place unora să susţină n.n.) ci... *au fost pentru toţi* o şcoală sfântă a cunoştinţei de Dumnezeu şi a vieţuirii duhovniceşti."

(Atanasie cel Mare)[19]

„Deja cu Avraam a fost încheiată o alianţă în scopul păstrării adevăratei religii... Sfinţirea şi întărirea deplină, această alianţă o primi în clipa *legislaţiunii*. Aicea se produse alegerea solemnă a poporului israel ca *purtător* marelor adevăruri ale dezvoltării universal istorice... Prin aceasta se lămureşte *şi menirea lui*.

15 „Studiul Vechiului Testament" de Prof.Dr.Nicolae Ciudin, Bucureşti 1978, pag. 79.

16 „Istoria culturii şi civilizaţiei" de Ovidiu Drâmba, vol.I, Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1984, pag. 180.

17 „Biblia", adică Dumnezeiasca Scriptură a Legii vechi şi a celei nouă, Ed. Sfântului Sinod, Bucureşti 1914, pag. Isaia 66,17.

18 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1946, pag. 147-148, vol.IV.

19 „Sfântul Atanasie cel Mare" - scrieri, partea I, Bucureşti 1987, pag. 105.

El trebuia... să fie, după expresia proorocului, *făclie pentru popoare* (Isaia 42,6). De aceea într-însul trebuia să-şi găsească recunoaştere şi realizare tot ce-i *sfânt*, drept şi umanitar, ce nu avea loc în lumea păgână."[20]

DIETA ŞI HRANA ÎN CREŞTINISM

• *hrana ca necesitate*

„Hrana este absolut necesară organismului pentru menţinerea şi refacerea forţelor sale."[21]

„De nevoie este dar fiecărui bărbat să mănânce pentru ca *să trăiască*, şi cei ce duc viaţa căsătoriţi, cu fii şi cu aşezare laică, să mănânce bărbaţii împreună cu femeile, fiind lucru neprihănit, numai să mulţumească Celui ce dă hrana, iar nu prin uneltiri femeieşti, prin cântece satanice de alăute, să aducă aprinderi curveşti."[22]

• *cât priveşte darurile de mâncare şi băutură ce însoţeau jertfele, simbolizând trupul lui Hristos, acestea şi-au găsit împlinirea la cruce*

„Nimeni deci să nu vă judece pentru mâncare şi băutură (vezi Numeri cap.15, traducere călugărului Cornilescu n.n.)... *care sunt umbră* celor viitoare, iar trupul, al lui Hristos" (Coloseni 2,16-17).[23]

• *creştinismul menţine legile divine morale şi sanitare*

„În *creştinism* funcţiunea naturală a *nutriţiei* (a alimentaţiei n.n.) se ridică la o *funcţiune morală* prin *pregătirea* mâncării, reglementarea timpului de hrană şi *folosirea diferitelor feluri* de hrană."[24]

„Sf.Apostol Pavel spune că trupul e *lăcaşul Duhului Sfânt* (I Cor. 6,9-10.15-19). De aceea trebuie îngrijit şi păstrat *în curăţenie, ca o biserică*."[25]

---

20 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, tradus de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1944, vol. II, pag. 384.

21 „Morala creştină" de Arhid. Prof.Dr.Ioan Zăgrean, ed. a II-a, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 229.

22 „Pidalion" de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, culegere de canoane bisericeşti, Bucureşti 1933, pag. 111.

23 „Despre credinţa ortodoxă" de Arh.Cleopa Ilie, Bucureşti 1981, pag. 96.

24 „Morala creştină" de Ioan Zăgrean, Bucureşti 1985, pag. 229.

25 „Catehism creştin ortodox", Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag. 213.

„Mare bogăţie este a da totul lui Dumnezeu şi a *nu ne robi voinţelor noastre*. Căci ori de mâncaţi, ori de beţi, faceţi toate întru mărirea lui Dumnezeu, zice dumnezeiescul Apostol."[26]

„Porcii şi câinii totdeauna s-au considerat în răsărit animalele cele mai *necurate*. Oraşele în răsărit erau pline de câini fără stăpâni, care trăiau numai cu necurăţiile ce se aruncă în uliţă. *Porcii* se creşteau *numai de păgâni* şi de *locuitorii semipăgâni ai Palestinei* şi câteodată erau aşa de sălbatici, încât prezentau un pericol şi pentru oameni (Matei VII, 6)."[27]

„De aceea: 'Ieşiţi din mijlocul lor şi *vă osebiţi*, zice *Domnul*, şi de ce este *necurat* să nu vă atingeţi şi Eu vă voi primi pe voi. Şi voi fi vouă tată, şi veţi fi Mie fii şi fiice' zice *Domnul Atotţiitorul*. (2 Cor.6,17)."[28]

„Trebuie dar, *să păstrăm trupul* ca pe un *templu* al lui Dumnezeu" (în care nu s-a introdus nimic necurat n.n.).

(Clement Romanul)[29]

• *tradiţii fariseice fanatice cu privire la alimentaţie*

„Legea lui Moise cere în anumite cazuri *curăţire*, dar cărturarii *denaturară spiritul legii* în această privinţă, ca şi în multe altele... Cel ce mănâncă pâine *nespălându-şi* mâinile - zice rabinul Iosia - procedează la fel ca şi cum el ar umbla cu desfrânate. Rabinii de mai târziu au inventat *26 pravile* întregi la împlinirea acestui ritual."[30]

„Când mâinile *se spălau* înainte de mâncare, atunci se prescrise să se ţină în sus, iar după mâncare trebuiau ţinute în jos, dar aşa ca apa să nu curgă mai departe de pumn. Vasul, care se întrebuinţa la spălat, se cerea a-l ţine la început în dreapta, după aceea în stânga; apa tre-

26 „Pidalion", culegere de canoane ortodoxe, de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 110-111.

27 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1946, vol.V, pag. 313.

28 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod 1991, pag. 1314.

29 „Srierile părinţilor apostolici", trad. D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 98.

30 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul BOR, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 378-379.

buia turnată la început pe mâna dreaptă, iar după aceea pe mâna stângă şi după fiecare a treia oară să se rostească cuvintele: 'Binecuvântat eşti Tu, Cel ce ne-ai dat poruncă să ne spălăm mâinile'."[31]

„Conform cu nesfârşitele lor *spălări* în viaţa privată, ei (fariseii şi cărturarii n.n.) cereau ca toate vasele chiar din templu să se cureţe cu îngrijire după fiecare masă, de teama, ca nu cumva vreo persoană necurată să le fi profanat. Această riguroasă scrupulozitate în chestia de curăţenie merse până acolo, că atunci când un fariseu după o asemenea masă, a dus *să spele până şi sfeşnicul*, atunci saducheul care l-a întâlnit, nu se putu reţine, fără să-i zică în batjocură că: 'fariseii în scurtă vreme *vor spăla*, probabil, până şi soarele'."[32]

„Atunci au venit din Ierusalim la Iisus, fariseii şi cărturarii zicând: 'Pentru ce ucenicii Tăi calcă *datina* bătrânilor? Căci nu-şi *spală* mâinile când mănâncă pâine'. Iar El, răspunzând le-a zis: „'Nu ceea ce intră în gură spurcă pe om, ci ceea ce iese din gură aceea spurcă pe om'... dar a mânca cu mâinile *nespălate* nu spurcă pe om."

(Matei 15,11).[33]

„Citatul invocat aici (Mat. 15,11)... se referă *numai* la *obiceiul fariseilor* şi al cărturarilor de a nu mânca *cu mâinile nespălate*. Mântuitorul tâlcuieşte sfinţilor Săi ucenici şi apostoli cele ce nu înţelegeau spunându-le că a mânca cineva cu mâinile nespălate (în mod ritual) *situaţie în care se aflau ei atunci*, nu este un lucru *necurat*, căci necurăţia omului nu vine din afară ci din lăuntru, adică din inima lui, aşa cum adesea din inima fariseilor şi a cărturarilor farnici ieşeau cuvinte pline de hulă, de ură, de zavistie şi pizmă la adresa Mântuitorului şi acelea erau care îi spurcau pe ei...

Aşadar *acesta este înţelesul adevărat al textului*."[34]

„Apoi El învăţă atât poporul cât şi pe ucenicii Săi, că întru împărăţia cerului curăţenia inimii e mai importantă decât curăţia

31 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul BOR, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 379-380.

32 Ibidem, pag. 381.

33 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1115-1116 (Mat.15,1.2.11.20).

34 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhim.Cleopa Ilie, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 93-94.

mâinilor, 'căci din inimă ies gândurile cele rele, uciderile, desfrânările, furturile, mărturiile mincinoase, hulele'. Iată toate acestea în adevăr 'spurcă pe om, iar a mânca cu mâinile nespălate nu spurcă pe om' şi însăşi pravila aceasta (a fariseilor n.n.) e provocată numai de nevoia zilnică a *ritualismului*, iar nicidecum nu are un caracter absolut moral..." (nu este vorba de igiena mâinilor ci de un ritual instituit de farisei n.n.).[35]

• *la mulţi ani după evenimentul din Matei 15, apostolul Petru mărturiseşte rămânerea în vigoare după înălţarea lui Isus a legilor sanitare dumnezeieşti*

„Într-o vreme - *pe la anul 37* - pe când sfântul Petru se afla în Samaria, ca să-şi pună mâinile peste cei botezaţi de curând, rugându-se în oraşul Iope, în casa unui creştin, anume Simon Curelarul, şi fiindui foame, avu o vedenie" (Deci după 9-10 ani de la evenimentul din Matei 15 legat de spălarea mâinilor în mod ritual şi cuvintele lui Isus că: „nu ce intră pe gură spurcă pe om" n.n.).[36]

„Şi a văzut cerul deschis şi coborându-se ceva ca o faţă mare de pânză legată în patru colţuri, lăsându-se pe pământ. În ea erau toate dobitoacele cu patru picioare şi târâtoarele pământului şi păsările cerului. Şi glas a fost către el: Sculându-te, Petre junghie şi mănâncă. Iar Petru a zis: *Nicidecum* Doamne, căci *niciodată* n-am mâncat nimic *spurcat şi necurat.*" Fapte 10,11-14. (Petru nu răspunde: „Da, Doamne că de când ai zis că nu ce intră în gură spurcă, eu am mâncat de toate", nu căci Matei 15 se referă aşa cum am văzut la mâini spălate sau nespălate după ritual n.n.).[37]

„Petru *se înspăimântă*, căci legea mozaică nu da voe să se mănânce carnea acelor vieţuitoare..." (şi însuşi Isus niciodată nu i-a învăţat altfel nici în vorbire, nici în faptă n.n.).[38]

---

35 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1946, vol. V, pag. 385.

36 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I. Mihălcescu, profesor la Facultatea de Teologie Bucureşti 1911, pag. 32.

37 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1249.

38 „Istoria bisericească universală până la 1954" de Preot Prof.I. Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 32-33.

„...Petru *nu se dumirea* întru sine ce ar putea să fie vedenia pe care o văzuse..." Fapte 10,17 (Oare ce să înţeleagă el din această vedenie?! Cu siguranţă era creştin de peste 10 ani şi a îngăduit ca Însuşi Domnul să-i lămurească vedenia în evenimentele ce urmează n.n.).[39]

• *Petru va înţelege că legea fariseilor prin care un credincios iudeu nu sta la aceeaşi masă cu unul dintre neamuri este înlăturată în creştinism*

„Particularitatea *deosebitoare* a fariseilor era aceea că 'ei îşi *mâncau pâinea* de toate zilele cu curăţia trebuitoare (ritualică n.n.) şi la cei ce neglijau asemenea curăţie ei priveau cu dispreţ, ca la *necuraţi*'." (ura din inima dispreţuitorului spurcă în măsură mai mare, după cum Însuşi Isus a atras atenţia n.n.).[40]

„Cât de departe se ţineau iudeii de păgâni încă şi pe timpurile Domnului nostru Iisus Hristos rezultă şi din cuvintele lui Petru către păgânul Corneliu" (deşi acesta era „temător de Dumnezeu" adică prozelit iudeu n.n.).[41]

„Prozeliţii erau de două feluri: *prozeliţii dreptăţii* sau fiii alianţei, care primeau circumciziunea şi practicau sacrificiile iudaice. Alţii (precum Corneliu n.n.) respectau numai cele 10 porunci, observau Sabatul, curăţirile rituale, deosebirile dintre mâncărurile *curate* şi *necurate*, fiind numiţi *temători de Dumnezeu* (phoboymenoi sau sebomenoi ton Theon)" (vezi Fapte 10,1-2 în original n.n.).[42]

„Iar în Cezareea era un bărbat cu numele Corneliu, sutaş, din cohorta ce se chema Italica, cucernic şi *temător de Dumnezeu*, cu toată casa lui şi care făcea multe milostenii poporului şi se ruga lui Dumnezeu totdeauna. Fapte 10,1-2" (Deci Corneliu respecta deosebirea

39 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1249 (vezi şi Fapte 11,1-3).

40 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, tradus de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti, vol.V, 1946, pag. 379.

41 „Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos" de Dr.Vasile Gheorghiu, Cernăuţi, Facultatea de Teologie 1925, pag. 66.

42 „Istoria bisericească universală", Manual pentru Seminariile teologice, de Pr.Prof.Dr.Ioan Rămureanu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1992, pag. 18.

dintre mâncăruri curate şi necurate, dar nefiind circumcis, iudeii şi chiar Petru îl considerau spurcat, adică de alt neam n.n.).[43]

„'Este împotriva legii (tradiţiei n.n.) - spune Petru - ca un bărbat iudeu să se alipească sau să se apropie de un străin' (Fapte 10,28). Drept că nu orice comunicare cu păgânii era interzisă, dară orice apropiere mai intimă, de exemplu *la masă* etc. Drept aceea Tacitus (Hist.5,5) numea pe iudei „separati epulis" (adică cei ce se separă la mese n.n.)" (această lege a datinilor, tradiţiilor nebiblice, nu pe cea biblică, Dumnezeu o desfiinţează aşa ca şi multe altele şi Petru a înţeles acest lucru din cele întâmplate n.n.).[44]

„Şi (Petru) a zis către ei: Voi ştiţi că nu se cuvine unui bărbat iudeu să se unească sau să *se apropie* de cel de alt neam, dar mie Dumnezeu mi-a arătat să nu numesc pe nici un om *spurcat sau necurat* (Fapte 10,28)" (Oamenii sunt între ei fraţi, tăiaţi sau netăiaţi împrejur, căci toţi au păcătuit şi sunt lipsiţi de slava lui Dumnezeu n.n.).[45]

STRĂMOŞII NOŞTRI, DACO-GEŢII, ERAU VEGETARIENI

„Religia geto-dacilor era strâns legată de *cultivarea sănătăţii* şi de aceea orice lucru divin trebuia să aibă efect *moral* şi asupra vieţii oamenilor."[46]

„În ceea ce-i priveşte pe *strămoşii* geto-daci contemporani cu Hipocrate (şi chiar cu Strabon n.n.) se reţine faptul că Zamolxe 'regele, medicul şi zeul' cum îl numeşte Platon, a reuşit ca să *convingă* pe slujitorii săi *să renunţe* la *consumul de carne*."[47]

---

43 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1991, pag. 1248 (Fapte 10,1-2).

44 „Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos" de Dr.Vasile Gheorghiu, Cernăuţi, Facultatea de Teologie, 1925, pag. 66.

45 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1249.

46 „Istoria religiilor" pentru învăţământul preuniversitar, de Pr.Conf.Dr.Alexandru Stan, Prof.Dr.Remus Rus.Manual pentru Seminariile teologice, cu binecuvântarea P.F.P.Teoctist, patriarhul BOR, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 141.

47 „Almanahul revistei 'Sănătatea', Mondo medicina", Bucureşti 1991, pag. 86.

„Apoi când peste geţi a ajuns să domnească Burebista, (după sute de ani de la Zamolxis n.n.)... practica pythagoreică de *a se abţine de la carne* a rămas la ei (la geto-daci n.n.) ca o poruncă dată de Zamoexis" (Geographica VII,3,5).

(Strabon)[48]

„Unii istorici au arătat că 'legea' lui Zamolxis, zeul suprem al daco-geţilor era *mult apropiată*, prin *morala ei*, de *creştinism*, fapt care a uşurat introducerea noii învăţături creştine."[49]

„De aceea, dacă o mâncare sminteşte pe fratele meu, nu voi mânca *în veac carne*, ca să nu aduc sminteală fratelui meu. 1 Cor.8,13."[50]

VEGETARIANISMUL - LA ÎNDEMÂNA TUTUROR

„*Vegetarianismul* a fost susţinut de următorii luceferi ai ştiinţei şi ai artei: Cuvier, părintele naturaliştilor şi autorul Anatomiei comparate; apoi Seneca, Platon, Socnat, Ovidiu, Virgiliu, Horaţiu, Loke, Newton, Franklin, Lord Byron, Fenelon, Pascal, Rousseau, Voltaire, Bernardin de St.Pierre, Michelet, Elisee Reclus, Wagner, etc."[51]

„Vegetarianismul înlătură carnea, pentru că în descompunerea ei se preface în *otrăvuri periculoase*, care nu pot avea decât cele mai înfrozitoare urmări pentru fiinţa omenească."[52]

„Carnea, sau cadavrele animalelor, zic vegetarienii, trebuie să putrezească şi să se descompună în corpul omului, schimbat acum în *mormântul* acelor cadavre. Gazele, miasmele şi tot felul de vapori infecţi ieşiţi din carnea descompusă, au cel mai nenorocit efect asupra plăpândului nostru organism. Şi cu cât aceste cadavre vor fi în mai

48 „Istoria religiilor", Manual pentru seminariile teologice de Pr.Conf.Dr.Alexandru Stan şi Prof.Remus Rus, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 145.

49 „Istoria Bisericii Ortodoxe Române" de Preot Prof. Dr. Mircea Păcurariu, tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Teoctist, patriarhul BOR, ed. a II-a, Bucureşti 1991, pag. 69.

50 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1991, pag. 1300.

51 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 387.

52 Ibidem. pag. 388.

mare cantitate introduse, sub orice formă înşelătoare în corpul omenesc, cu atât se grăbeşte mai mult distrugerea fiinţei noastre."[53]

„*Vegetarianismul* recomandă însă celelalte alimente de provenienţă animalică: ouăle, laptele, untul; apoi priveşte cerealele, mierea, legumele şi mai ales *fructele* ca elemente dătătoare de viaţă. Mai susţine viaţa în aer liber, munca corporală, aerisirea şi curăţenia locuinţelor, cum şi facerea de bine semenilor noştri. De altfel şi eu (preotul profesor Dr.Badea Cireşeanu n.n.) am văzut în Asia şi Africa, că oamenii de acolo hrăniţi *numai cu plante şi pâine* sunt sănătoşi şi cu *puteri uriaşe*. M-au uimit *alergările* lor pe jos şi *poverile grele* ce duceau pe spate în timpul unor *călduri istovitoare*."[54]

„Teoria cu cele 600 de grame *de carne* mâncată de om în fiecare zi este falsă, în faţa faptului că pustnicii noştri şi toţi locuitorii climelor calde se hrănesc cu pâine ori numai cu vegetale şi totuşi ating *cele mai înaintate vârste* în toată puterea corporală şi mintală."[55]

„Cu privire la necesitatea prezenţei cărnii în raţia alimentară zilnică există suficiente argumente menite să justifice *rezerve*... Numeroase persoane deliberat vegetariene, abţinându-se, deci, voluntar de la consumul de carne, ating *vârste înaintate* şi au *capacităţi de efort*, uneori, *superioare* celor care folosesc carnea în alimentaţia zilnică. Literatura menţionează proporţii însemnate de longevivi, activi până la vârsta de 80 de ani şi chiar şi peste această vârstă, printre persoanele care practică regimuri *vegetariene*."[56]

„Sf.Apostol Pavel a zis pe de altă parte: 'Bine este *a nu mânca carne*...'."[57]

„Nici o vită nu-şi tânguieşte moartea. Nu se vede sânge; nu se aude nici o hotărâre adusă de neeruţătorul stomac împotriva vitelor.

---

53 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 387.

54 Ibidem, pag. 388.

55 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 387.

56 „Arta culinară. O mică enciclopedie practică", Ed.Ceres, Bucureşti 1982, pag. 89.

57 „Pidalion", culegeré de canoane ortodoxe, de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 137.

Cuţitul măcelarilor se odihneşte, iar masa *se mulţumeşte* cu acelea pe care *pământul le dă.*"

(Vasile cel Mare)[58]

ROLUL LEGII DIVINE SANITARE

• *prevenirea bolilor cardio-vasculare*

„R.T.Walden şi colab.studiind o sectă religioasă din SUA - oratorii Seventh Day Adventist - au găsit că incidenţa cardiopatiei ischemice este *cu 60 % mai scăzută* faţă de grupul similar al populaţiei generale. Infarctul miocardic (boala care ucide atât de repede n.n.) apare cu *10 ani mai târziu* în acest grup care se *diferenţiază* de populaţia generală doar prin *abstinenţă faţă de alcool, tutun, cafea.* R.T.Walden şi colaboratorii au arătat în 1964 că... colesterolul este *mult mai scăzut* şi că probabil diferenţele *în dietă* sunt cele care explică incidenţa mai scăzută, întrucât acest grup consumă cu predilecţie *grăsimi vegetale*" (10 ani primiţi în dar, doar prin respectarea legilor sanitare dumnezeieşti n.n.).

(Academician Aurel Moga)[59]

• *conservarea sănătăţii trupului şi a minţii*

„...*înfrânarea* este izvorul *vieţii îndelungate,* al înţelepciunii, al virtuţii şi al *fericirii.*"[60]

„...neamul *geţilor* (strămoşii noştri n.n.), au fost mai războinici decât oricare dintre oamenii care au trăit cândva - şi aceasta... datorită *tăriei trupului lor,* dar şi pentru că îi convinsese să fie astfel slăvitul lor Zalmoxis" (vegetarianismul conferă tărie trupului n.n.).

(Traian - împăratul romanilor, citat de Iulian Apostatul)[61]

„...la traci şi la daci *'temperanţa* şi *abstinenţa* împuţinează bolile' şi menţin *sănătatea* poporului."[62]

---

58 „Despre post", Sf.Vasile cel Mare, ed. a III-a traducere Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1943, pag. 11.

59 „Hipertensiunea arterială şi ateroscleroza" de Acad.Aurel Moga, Ed.Medicală, Bucureşti 1970, pag. 170.

60 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr.Badea Cireşeanu, tom.III, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1912, pag. 409.

61 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 448.

62 „Mondo-medicina", almanahul revistei „Sănătatea" din 1991, Bucureşti, pag. 86.

„Căci cea dintâi luptă a noastră, pe care trebuie să o dăm e *înfrânarea faţă de trup* şi cele ale lui. Şi nu cred că ar putea deprinde cineva *altfel virtutea*."[63]

• *prevenirea bolilor digestive*

„Carnea este pentru corpul omenesc o otravă. Cine mănâncă carne multă, trăieşte puţin... Carnea se mistuie greu şi uneori rămâne multă vreme în stomac şi în maţe, unde dă naştere la *răni*, care pot să învenineze, să se facă din ele *rac* (cancer)."[64]

• *prevenirea bolilor parazitare şi metabolice*

„...apoi se punea apariţia unor boli (şi ştiinţa medicală a demonstrat aceasta din plin n.n.) pe seama consumului de *carne de porc*."[65]

• *prevenirea dezechilibrelor neuro-vegetative*

„...gândurile nu ne stăpânesc prin forţa lor, ci prin puţinătatea credinţei noastre şi *lipsa împlinirii poruncilor*" (şi acest lucru merită experimentat n.n.).[66]

LEGEA SANITARĂ NU POATE FI DESPĂRŢITĂ DE LEGEA MORALĂ

„Cu privire la mâncări... fereşte-te tare de cele *jertfite idolilor*, că este *slujire* a unor zei morţi."

(Didahia)[67]

„Canonul 2 al Sinodului din Gangra, dă anatema pe unii care *osândesc* pe cei ce mănâncă carne, însă, a zis pentru cei *ce se laudă* şi *se mândresc* cu aceasta; deoarece tot acest sinod zice prin canonul 21 că este *primită înfrânarea cu umilinţă*."[68]

---

63 „Sfântul Chiril al Alexandriei", trad. de Pr.Prof.Dr. Dumitru Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 158.

64 „Album literar gastronomic" de Octavian Stoica şi Marius Vulpe, Bucureşti 1983, pag. 8.

65 „Civilizaţia asiro-babiloniană" de Constantin Daniel, Bucureşti 1981, p. 219.

66 „Filocalia", vol.I, traducere de Preot Prof.Dr. Dumitru Stăniloae, membru al Academiei Române, ediţia a II-a, Bucureşti 1992, pag. 265.

67 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere D.Fecioru, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 28.

68 „Pidalion", culegere de canoane ortodoxe, de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 137.

„Nu mănânci *carne*, dar mănânci pe *fratele tău*. Te îndepărtezi de vin, dar nu te înfrânezi *de la ocări*."

(Vasile cel Mare)[69]

DUMNEZEU CERE CUMPĂTARE CHIAR ŞI ÎN CELE ÎNGĂDUITE

„Cei ce mănâncă *prea mult* se vor osândi 'ca unii care s-au dedat desfătărilor, folosind rău cele date de Dumnezeu' cum zice sf.Maxim Mărturisitorul."[70]

„Şi după cum o corabie dacă este încărcată *prea mult*, cea mai mică furtună *o scufundă*, tot astfel şi trupurile oamenilor *îngreuiate* adesea cu *mâncare prea multă*, mai uşor se scufundă din pricina boalelor."

(Vasile cel Mare)[71]

„îmbuibare = stomac furios, ceea ce în latină corescpunde expresiei 'ventris ingluvier'."[72]

„În câte feluri putem păcătui prin *îmbuibarea pântecelui?*
În trei feluri:
- când mâncăm mai mult decât e nevoie,
- înainte de vreme,
- sau mai des decât se cuvine, fără pricini binecuvântate."[73]

„Principiul general valabil în privinţa mâncării este ca aceasta să fie privită ca un mijloc de *întreţinere a vieţii*, iar nu ca un mijloc *de îmbuibare* şi desfătare trupească. Trebuie deci ca fiecare să-şi aducă aminte că mănâncă *spre a trăi*, dar nu trăieşte *ca să mănânce*."[74]

CONCLUZIE

„Când râurile se revarsă peste maluri şi îneacă munca şi viaţa omului, când trenurile deraiază şi se răstoarnă de pe liniile de fier, când trăsnetele şi cutremurele mişcă din temelie pământul, atunci ne în-

69 „Despre post" de Vasile cel Mare, pag. 15.
70 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, pag. 171.
71 „Despre post" de Vasile cel Mare, pag. 5-6.
72 „Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic" nr. 5, Galaţi 1989, pag. 75.
73 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, pag. 171.
74 „Morala creştină" de Arh.Prof. Dr.Ioan Zăgrean, pag. 229.

grozim cu toţii, că se calcă legile firii şi mai ales pentru că atunci este primejduită viaţa omului. Tot o astfel de primejdie aduce cu sine şi călcarea legilor lui Dumnezeu."[75]

„Grăbeşte-te de a pune mâna la lucru, cât timp luminează ziua: vine noaptea, când nimeni nu poate să lucreze (Ioan 9,4), noapte grozavă, noapte dureroasă, noapte ce nu va avea niciodată aurora! Părăseşte, părăseşte fără a pierde un minut calea cea largă care duce la pierzare, spre a intra în calea cea strâmtă care duce la viaţă. (Mat.7,13.14)."[76]

„Ţinta vieţii noastre spirituale este sfinţenia.

'Fiţi sfinţi pentru că şi Dumnezeu e sfânt'" (şi acest lucru a fost spus şi cu privire la mâncări. Lev.11,45-47 n.n.).[77]

„Ce e drept, noi am fost răscumpăraţi, sfinţiţi, nouă ni s-a promis a fi împreună moştenitori cu Hristos. Dar s-ar putea ca păgânii să ne-o ia înainte. Ei să vină de la răsărit şi de la apus şi să stea cu Avraam şi credincioşii lui urmaşi la ospăţul de nuntă al Mielului 'iar fiii împărăţiei să fie scoşi afară' (Luca 13,28). Căci nici hoţii, nici lacomii, nici beţivii, nici defăimătorii, nici hrăpăreţii nu vor moşteni împărăţia lui Dumnezeu. (I Cor.6,9-10)."[78]

„'Ia aminte de tine însuţi!' Fiecare animal are, prin fire, de la Dumnezeu, Creatorul lumii, instinctul conservării fiinţei sale. De cercetezi temeinic totul, vei vedea că cele mai multe animale se feresc instinctiv de tot ce le vatămă şi iarăşi, printr-o pornire naturală se îndreaptă să mănânce numai ce le este folositor. Nouă, însă, Dumnezeu, învăţătorul nostru, ne-a dat această mare poruncă, ca noi să facem cu ajutorul raţiunii ceea ce animalele fac din instinct."

(Vasile cel Mare)[79]

---

75 „Catehism creştin ortodox" cu binecuvântarea P.F.P. Teoctist, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag. 176.

76 „Urmarea lui Iisus Hristos", cartea a III-a, vol.IV, Tipografia Mânăstirii Neamţ, 1923, pag. 45.

77 „Cuvântări liturgice" de Vasile episcopul Oradiei, Tipografia Episcopiei Oradea, 1976, pag. 69.

78 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 239.

79 „Sfântul Vasile cel Mare. Scrieri, partea întâia: Omilii şi cuvântări", traducere de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1986, pag. 366.

CE BEAU

„Nu te uita la vin când curge roşu şi face mărgăritare în pahar; el alunecă uşor, dar pe urmă muşcă întocmai ca un şarpe şi înţeapă ca o viperă.“.

(Prov.23,31.32 - Biblia GBV 1990)

EFECTUL ALCOOLULUI ASUPRA ORGANISMULUI

„Beţia (greceşte: oino + flighia) = vin şi ardere."[1]

„Nu-ţi slăbi trupul şi nu-l arde cu vinul ca să nu te năpăstuiască gânduri urâte şi planuri necugetate, spune sf.Efrem Sirul."[2]

„Alcoolul intrând în stomacul omului trece în sânge şi de aici atacă aproape întregul organism, mai ales centrii nervoşi. De aici ameţeala, împăienjenirea ochilor, înfierbântarea, vorbele încurcate, împleticirea picioarelor.

Unul dacă s-a îmbătat râde, deşi n-are nici un motiov de râs. Altul plânge şi varsă lacrimi, deşi nimic nu-l întristează. Unul vorbeşte verzi şi uscate, altul nu scoate nici o vorbă în faţa paharului ci stă ca un mut.

Mai toţi la beţie înjură, trântesc, sfarmă, se apucă la ceartă, la bătaie."[3]

„Omul dacă se îmbată, mai întâi îşi pierde mintea; mâini de are nu le poate mişca; picioare are, dar nu poate umbla; limbă are şi nu poate vorbi... căci cine iubeşte băutura vinului în veacul acesta, asemenea unui dobitoc nevorbitor nu va fi primit de Domnul nici în veacul de apoi."

(Neagoe Basarab)[4]

„Teologul rus Diacenco a rezumat succint în câteva cicluri părerea lui despre acest viciu, şi anume că:

1) beţivul este mai lipsit de minte decât fiinţele necuvântătoare.
2) gândeşte nesigur şi devine impertinent.
3) cu vremea nu mai face uz de raţiune.
4) mai obraznic şi mai nesuferite sunt femeile care încearcă beţia.

---

1 „Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic" nr. 5. Apare cu binecuvântarea şi îndrumarea Înalt Prea Sfinţitului Dr. Antim Nica, Arhiepiscopul Tomisului şi Dunării de Jos, Galaţi 1989, pag. 78.

2 Ibidem, pag. 83.

3 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, cu o prefaţă de Prea Sfinţitul Epifanie, episcopul Buzăului, Ed.Episcopiei Buzăului 1985, pag. 177.

4 „Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic" nr. 5. Apare cu binecuvântarea şi îndrumarea Î.P.S.Dr.Antim Nica, Arhiepiscopul Tomisului şi Dunării de Jos, Galaţi 1989, pag. 83.

5) beţivul devine nesuferit în familie şi ostil tuturor prietenilor.
7) beţia distruge sănătatea omului.
8) beţia face cel mai mare rău relaţiilor dintre oameni."[5]

„După Sf.Dimitrie al Rostovului, beţia are 10 struguri amari:
1) întunecarea minţii
2) neruşinarea
3) neputinţa de a ţine taine
4) trezirea poftelor trupeşti
5) furia
6) pierderea sănătăţii
7) irosirea întregului avut
8) pierderea mântuirii
9) mânia lui Dumnezeu
10) moartea finală şi definitivă a sufletului."[6]

„La întrebarea, deci, 'ce consecinţe are alcoolismul asupra sănătăţii?' nu se poate răspunde decât într-un singur fel: foarte grave."[7]

UN TRIO UCIGAŞ AL TRUPULUI ŞI SUFLETULUI

„Este vorba în primul rând de *tutun* care reprezintă una din cele mai mari nenorociri care în ultima vreme decimează omenirea... Alături de el, consumul excesiv de *cafea* care împreună cu *alcoolul* şi tutunul 'alcătuiesc un trio, pe cât de subtil în consumul ocazional pe atât de malefic în consumul exacerbat'. La acestea trei ar trebui adăugat şi consumul, din ce în ce mai alarmant al narcoticelor..."[8]

„Ce vom zice despre fumători sau despre acei vicioşi care folosesc droguri? Dorinţele dezordonate devin pentru ei o a doua natură, intră în toate fibrele trupului, le ucid voinţa, le ruinează sănătatea, îi fac neoameni, le grăbesc moartea."[9]

5 „Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic" nr. 5, pag. 82.

6 Ibidem, pag. 83.

7 „Mundus Medicamenti" de Arcadie Percek, Editura Medicală, Bucureşti 1981, pag. 173.

8 „Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic" nr. 5, pag. 83.

9 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, cu o prefaţă de P.S.Epifanie, episcopul Buzăului, Ed.Episcopiei Buzăului 1985, pag. 103.

„Între cei osândiţi la chinurile iadului apar: mincinoşii, beţivii, desfrânaţii, fumătorii, etc."[10]

NU NE PUTEM „JUCA CU FOCUL" FĂRĂ CONSECINŢE

„Cum trecerea de la uz la abuz în folosirea băuturilor alcoolice este *foarte uşoară* şi nestabilă... trebuie sprijiniţi cei care iau voluntar hotărârea de a nu bea... nici o băutură alcoolică."[11]

„Există indivizi în mod particular sensibili la alcool, şi asta chiar din start, adică din naştere, şi practic este cu totul *imposibil de a şti* pe care dintre tinerii şi tinerele care din ignoranţă sau bravură forţează nota pe linia chochetării cu alcoolul, îşi va depune acesta efigia pernicioasă a dependenţei totale."[12]

„Creştinii trebuie să evite societatea beţivilor: Nu fi printre cei ce se îmbată cu vin, îndeamnă Proverbele 23,20."[13]

„Cu un beţiv... nici să nu şedeţi la masă ne îndeamnă Sf. Ap. Pavel (1 Cor. 5,11)."[14]

„*Nu te uita* la vin cum curge el roşu, cum scânteiază în cupă şi cum alunecă pe gât, căci la urmă el ca un şarpe muşcă şi ca o viperă împroaşcă venin (Prov. 23,29-32)."[15]

„Un *ocărâtor* este vinul, spun proverbele, un *zurbagiu* băutura îmbătătoare şi oricine se lasă ademenit nu mai este înţelept (Prov. 20,1)."[16]

---

10 „Istoria Bisericii Ortodoxe Române" de Preot Prof. Dr. Mircea Păcurariu, vol.II, tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, Patriarhul BOR, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 631.

11 „Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic" nr. 5, pag. 73.

12 „Mundus medicamenti" de Arcadie Percek, pag. 172.

13 „Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic" nr. 5, pag. 72.

14 „Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic" nr. 5. Apare cu binecuvântarea şi îndrumarea Î.P.S.Dr. Antim Nica, Arhiepiscopul Tomisului şi Dunării de Jos, Galaţi 1989, pag. 73.

15 Ibidem, pag. 81.

16 Ibidem, pag. 81.

STRĂMOŞII NOŞTRI, DACO-GEŢII, RENUNŢĂ LA CONSUMUL DE ALCOOL

„Strabo consemnează însă că Burebista ar fi poruncit distrugerea podgoriilor: 'Ca o dovadă pentru ascultarea ce i-o dădeau geţii, este şi faptul că ei s-au lăsat înduplecaţi să taie viţa de vie şi să trăiască *fără vin*' (Geografia, VII, 3,11, c.303)."[17]

„Atât de mare trecere a avut Deceneu (marele preot n.n.) asupra regelui (Burebista n.n.) şi asupra poporului, încât le-a cerut să distrugă viile, pentru a feri poporul *de beţie* şi a fost ascultat (Strabo VII,3,11)."[18]

„Deceneu a reînviorat spiritualitatea geto-dacilor... De aceea nu este deloc întâmplător şi fără rezonanţe religioase profunde faptul că el a determinat autoritatea supremă să scoată din rădăcini viţa de vie - planta sacră a lui Dionysos - şi că toată preoţimea dacică *l-a sprijinit* în acest act extraordinar."[19]

„Sub raport religios, geto-dacii sunt prezentaţi de scriitorii antici şi, după ei, de cercetătorii contemporani, ca fiind *profund religioşi*. 'În neamul lor - spune Stabon - râvna pentru *cele divine* a fost un lucru de căpetenie' (Geografia VII,3,4); afirmaţie întărită de toate izvoarele antice."[20]

„Oricum, elementele de bază ale credinţei geto-dacice, morala mai *sobră* introdusă de marii reformatori: Zalmoxis, Deceneu şi Comosicus va fi creat o atmosferă de pietate şi de *spiritualitate* pe care misionarii *creştini* au găsit-o aici şi au folosit-o pentru răspândirea *Evangheliei*."[21]

---

17 „Istoria ilustrată a românilor" de Dinu C.Giurescu, Bucureşti 1981, pag. 42.

18 „Istoria religiilor" de Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 324.

19 „Istoria religiilor" de Pr.Conf.Dr.Alexandru Stan şi Prof.Dr.Remus Rus, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 145.

20 „Istoria religiilor" de Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 317.

21 „Istoria religiilor" de Alexandru Stan şi Remus Rus, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 148.

MORALA CREŞTINĂ ŞI ALCOOLUL

„Mai ales la noi românii, patima băuturii a luat o întindere îngrozitoare. Se bea peste tot, în toată vremea, la tot prilejul.

De-i omul necăjit, bea, de-i voios sau are un câştig, bea. De-a vândut, de-a cumpărat ceva 'cinsteşte' adălmaşul.

La cumetrii, la nunţi, la praznice şi pomeni, la sărbătorile sfinte, la aniversările numelui, se bea cu nemiluita. Sunt oameni care dacă ar strânge tot alcoolul cât l-au consumat în toată viaţa lor, ar avea cu ce purta o moară" (Oare aşa au dorit Deceneu şi Burebista să trăiască urmaşii lor? n.n.).[22]

„Sf.Ioan Gură-de-aur zice: 'Beţivul este un mort viu, un duh rău de bună voia sa, o ruşine pentru tot neamul omenesc... Dracului îi place foarte mult beţivul pentru că nimeni nu împlineşte voia lui mai bine decât cel beat."[23]

„De beţie fugi departe - chiar prin val cătând scăpare:
În pahar te-neci adesea mai curând decât în mare!"

(Vasile Militaru)[24]

„Vinul arde pe beţiv şi-l provoacă să bea tot mai mult... Curajosul devine laş; omul cast - neruşinat; omul dreptăţii - omul strâmb; beţivul devine iritabil, certăreţ, mincinos şi mereu aplecat spre scandal... Beţivul e mai de plâns decât naufragiatul.

Beţia este o băutură a nebuniei."

(Vasile cel Mare)[25]

„Nici un vulcan, spune Sf.Ieronim, nu svâcneşte mai puternic decât vinul în vinele beţivului."[26]

---

22 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, cu o prefaţă de P.S.Epifanie, episcopul Buzăului, Ed.Episcopiei Buzăului 1985, pag. 176.

23 Ibidem, pag. 177.

24 „Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic" nr. 5. Apare cu binecuvântarea şi îndrumarea Î.P.S.Dr.Antim Nica, Arhiepiscopul Tomisului şi Dunării de Jos, Galaţi 1989, pag. 120.

25 Ibidem, pag.82.

26 Ibidem, pag. 82.

„Ciprian se deplânge de beţiile care se făceau în Africa; iar Augustin în Serm.23 'De tempore' încă arată mâhnirea sa zicând: 'prin o amiciţie inimică se înjură oamenii care nu beau îndestul, ca să bea mai mult decât trebuie'...

'Este un fel de luptă de a bea mai mult şi acela care duce la băutură este lăudat pentru *crima* lui' zice Augustin cu privire la Africani."[27]

„Tot aşa de convingătoare de pericolul beţiei sunt locurile din Sfânta Scriptură care laudă trezia (1 Petru 4,7; 5,8; 1 Tes.5,6--8; 1 Cor.9,25, etc.)."[28]

„Dar şi Apostolul zice: 'Fie că mâncaţi, fie că beţi, fie că faceţi altceva, spre slava lui Dumnezeu faceţi'."[29]

ALCOOLUL ŞI ÎNCHINAREA

„Beţia este pierzare pentru suflet (Efeseni 5,18) este părăsirea lui Dumnezeu şi *'închinare la idoli'* Dumnezeul beţivului fiind pântecele (Coloseni 3,5; Filipeni 3,19)."[30]

„Băuturile alcoolice pot deveni şi ele *dumnezei falşi*, când oamenii le caută şi le socotesc izvor de fericire şi izbăvire de toate relele."[31]

„Nici furii, nici lacomii, nici *beţivii*... nu vor moşteni împărăţia lui Dumnezeu (1 Cor.6,10; Gal.5,19-21)."[32]

---

27 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf. Sinod al BOR, Tom.III Bucureşti 1912, pag.378.

28 „Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic" nr. 5. Apare cu binecuvântarea şi îndrumarea Î.P.S. Dr.Antim Nica, Arhiepiscopul Tomisului şi Dunării de Jos, Galaţi 1989, pag. 82.

29 „Filocalia" sau culegere din scrierile Sfinţilor Părinţi care arată cum se poate omul curăţi, lumina şi desăvârşi, vol.V, traducere, introducere şi note de Pr.Prof.Dumitru Stăniloae, Bucureşti 1976, pag. 297.

30 „Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic" nr. 5, Galaţi 1989, pag. 72.

31 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1985, pag. 102.

32 „Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic" nr. 5, Ed.Arhiepiscopiei Tomisului şi Dunării de Jos, Galaţi 1989, pag. 72.

NUMAI DUMNEZEU POATE SALVA DE PATIMĂ PRIN POCĂINŢĂ

„Slăbind dreapta judecată şi voinţa, devenind o deprindere rea ca şi tabagismul şi drogurile, *patima beţiei* este anevoie de vindecat. Dar cele cu neputinţă la oameni *sunt cu putinţă la Dumnezeu* (Matei 19,26)."[33]

ALCOOLUL NU ESTE ALIMENT

„Aceasta pentru că alcoolul *nu este nici pe departe aliment* în sensul adevărat al cuvântului, din moment ce s-a făcut dovada de pe poziţii riguros ştiinţifice, că acest produs, deşi în aparenţă bogat în elemente nutritive nu reprezintă din punct de vedere nutriţional mai nimic, de vreme ce caloriile sale nu pot fi folosite de organism *nici pentru producerea de energie* şi nici măcar pentru termoreglare."[34]

„Să practicăm *dând şi exemplul personal*, o educaţie *antialcoolică* a credincioşilor..."[35]

„În locul băuturilor alcoolice să se practice la vizite, recepţii, *folosirea băuturilor răcoritoare*, a apelor minerale, în care ţara noastră e atât de bogată."[36]

„Bagă de seamă ca *respiraţia ta să nu fie niciodată mirositoare a vin*... De asemenea fereşte-te precum de vin, aşa şi de orice alteeva de care omul se poate îmbăta şi de care *cugetarea lui poate deveni tulbure*."

(Ieroniin)[37]

„Vezi dar, ca nu cumva scuipând acum apa să doreşti mai târziu o picătură ca şi bogatul din Evanghelie. Nimeni nu s-a îmbătat *de apă*. Pe nimeni nu l-a durut capul îngreuiat fiind *de apă*. Nimeni n-a avut nevoie de picioare străine, dacă a trăit *cu băutură de apă*."

(Vasile cel Mare)[38]

---

33 „Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic" nr. 5, Ed.Arhiepiscopiei Tomisului şi Dunării de Jos, Galaţi 1989, pag. 72

34 „Mundus medicamenti" de Arcadie Percek, Editura medicală, Bucureşti 1981, pag. 170.

35 „Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic" nr. 5, Galaţi 1989, pag. 72.

36 Ibidem, pag. 72.

37 „Pidalion" de Arhim.Zosima Târâlă şi Icon.Stravofor Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 111.

38 „Despre post" de Sf.Vasile cel Mare, ed. a III-a, trad. de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1943, pag. 7-8.

CONCLUZIE

„În mod deosebit trebuie evitată folosirea băuturilor alcoolice atât din pricina păcatului beției, cât și din pricina pericolului lor pentru sănătate."[39]

„...nu erau cunoscute locuitorilor paradisului toate cele născocite mai târziu de om: nici băutul vinului, nici tăiatul animalelor, nici toate câte turbură mintea omenească."

(Vasile cel Mare)[40]

„Creștinii duc o viață morală excepțională. Viața lor e o prefață a nemuririi cerești și a vieții de dincolo. 'Creștinii trăiesc în trup, dar nu după trup; trăiesc pe pământ, dar viețuiesc ca în ceruri'."[41]

39 „Morala creștină" de Arhim.Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR, manual pentru seminariile teologice, București 1985, pag. 229.

40 „Sfântul Vasile cel Mare. Scrieri, partea întâia: Omilii și cuvântări", traducere de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, București 1986, pag. 348.

41 „Istoria bisericească universală" de Pr.Prof.Dr.Ioan Rămureanu, Ed.IBM al BOR, București 1992, pag. 71.

CE AŞTEPT

„Sufletul meu aşteaptă pe Domnul."

(Ps.130,6 p.p. - Biblia Cornilescu)

AŞTEPTÂND A DOUA VENIRE A DOMNULUI HRISTOS

Adevăratul creştin aşteaptă pe Hristos

„Sfântul Iustin, ca de altfel *mulţi creştini* din vremea sa (prima jumătate a sec. II d.H. n.n.) *aştepta* ca *foarte apropiată* cea de a doua *venire a Domnului* (Dialog.32,3; 39,2 şi 51,2)."[1]

„Ei (creştinii din vremea apostolilor) *aşteptau* cea de a doua *venire a lui Hristos*."

(Mircea Eliade)[2]

„...ideile *primilor creştini* nu erau încă îndreptate asupra viitorului îndepărtat al Bisericii pe pământ, deoarece într-înşii trăia încă mai degrabă nădejdea în *apropiata a doua venire a Domnului*."[3]

„*Privegheaţi* pentru viaţa voastră... fiţi gata, că nu ştiţi ceasul în care Domnul vostru *va veni*. Adunaţi-vă des pentru a căuta cele de folos sufletelor voastre. Că nu va fi de folos tot timpul credinţei voastre, dacă nu veţi fi desăvârşiţi *în timpul cel din urmă*."

(Didahia)[4]

„De aceea *fiecare* să ia seama, *să privegheze* şi *să fie gata* ca fecioarele înţelepte. Această *aşteptare* şi *pregătire* religioasă-morală, care se impune *creştinului din orice timp*, are pentru Mântuitorul o însemnătate mult mai mare decât cunoaşterea precisă a ultimului soroc (momentul sfârşitului n.n.) care stă numai în puterea Tatălui" (de aceea adevăraţii creştini au fost totdeauna aşteptători ai apropiatei veniri a lui Hristos n.n.).[5]

---

1 „Apologeţi de limbă greacă", traducere de Pr.Prof.T.Bodogae, Pr.Prof.Olimp Căciulă, Pr. Prof.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 121.

2 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, vol.II, traducere de Cezar Baltag, Ed.Ştiinţifică, Bucureşti 1991, pag. 314.

3 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul României, Bucureşti 1946, vol.V, pag. 633.

4 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 32.

5 „Împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Pr.Prof.Dr.Gh.I.Ghia, Craiova 1925, pag. 67.

„Se zice că odată nişte turişti au vizitat o prea frumoasă grădină de flori din Italia. Unul dintre ei, plin de admiraţie, l-a întrebat pe grădinar:

- 'De câtă vreme lucrezi la stăpânul tău?'
- 'De douăzeci şi cinci de ani.'
- 'Când a fost ultima dată să-şi vadă proprietatea?'
- 'Acum doisprezece ani. Mai toată vremea lucrez singur.'
- 'Totuşi, văzând aşa frumuseţe de grădină mi-aş da cu părerea că *mâine* l-ai aştepta pe stăpânul.'
- 'Nu mâine, domnul meu, ci *astăzi* mă aştept să vină.'

Ce răspuns înţelept, ce slugă credincioasă care trăia mereu cu grija că domnul său poate să se întoarcă *în orice clipă*!"!6□

„El (Hristos) tuturor a spus: Fiţi gata *în toată vremea* şi în *tot ceasul*... căci nu ştiţi când va veni sfârşitul. *Pocăiţi-vă* şi credeţi în Evanghelie."!7□

Semne prevestitoare ale venirii lui Isus

„...care este semnul *venirii* Tale (quod signum *adventus* tui) şi al sfârşitului veacului?" Mat.24,3 u.p.

(ucenicii lui Isus)!8□

„Deşi *venirea* Domnului şi sfârşitul lumii sunt necunoscute chiar şi îngerilor, dar *sunt totuşi* oarecare *semne*, după care se poate judeca despre *apropierea* acestor mari evenimente."!9□

„Citeşte vremile! *Aşteaptă* pe Cel mai presus de timp, pe Cel fără de ani... pe Cel care pentru noi a răbdat în tot chipul."

(Ignatie Teoforul)!10

---

6 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 162-163.

7 „Vămile văzduhului şi tainelor vieţii viitoare" de Monahul Gamaliil Păvăloiu, Ed.Sf.M.Sihăstria 1990, pag. 8.

8 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1991, pag. 1128; „Vulgata" - Biblia latină, pag. 27, Novum Testamentum.

9 „Istoria biblică. Noul Testament", vol.V, de A.P.Lopuhin, Bucureşti 1946, pag. 529.

10 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 188.

„Căci se va ridica *neam peste neam* şi împărăţie peste împărăţie şi va fi *foamete* şi *ciumă* (boli epidemice incurabile n.n.) şi *cutremure* pe alocuri" (Lisabona - 1755 şi Bucureşti - 1977, etc. n.n.). Mat. 24,7.!11□

„Alt *semn... slăbirea credinţei* în Dumnezeu şi *corupţia morală*, înmulţirea răutăţilor între fii oamenilor.

'Atunci mulţi se vor sminti şi se vor vinde unii pe alţii şi *se vor urî unii pe alţii*'. Mat.24,10."!12□

„Ci în acele zile... soarele se va întuneca şi luna *nu-şi va mai da lumina* ei (exemplu 19 mai 1780 în SUA n.n.), stelele vor *cădea din cer* şi puterile cereşti se vor clătina" (exemplu marile căderi de meteoriţi din 1799, 1833, 1866, 1885 pe aproape tot globul pământesc n.n.) Marcu 12, 24.25.!13□

„Mântuitorul insuflă ucenicilor Săi *să observe* în toate timpurile aceste *semne* şi să le *interpreteze* întocmai tot aşa cum interpretează ei semnele apropierii *verii*..."!14□

„...'Învăţaţi de la smochin pilda: când mlădiţa lui se face fragedă şi *odrăsleşte frunze*, cunoaşteţi că vara *este aproape*. Asemenea şi voi, când veţi vedea toate acestea să ştiţi că este *aproape la uşi*...' Mântuitorul Hristos, iar despre *data exactă* a venirii Lui, nimeni nu ştie, nici chiar îngerii Lui şi nici Fiul ca om (Mat.24,36), ci numai Tatăl."!15□

„Ivirea *proorocilor mincinoşi* va caracteriza, la fel, vremurile de pe urmă..." (prin tot felul de minuni şi vedenii false n.n.).!16□

„Nu puţină zarvă au stârnit în ultimul sfert de veac în diferitele colţuri ale patriei noastre aşa numitele 'vedenii', 'semne', 'minuni' şi 'proorocii' care au pus pe unii pe gânduri, iar pe alţii pe drumuri, aducând tulburări mai mari sau mai mici în sufletele unor creştini, în sânul Bisericii şi în rândul obştei. Ba unul a văzut un 'moş' (ex. la

11 „Biblia", ediţia sinodală 1991, pag. 1128.

12 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 161.

13 „Biblia", ediţia sinodală 1991, pag. 1156.

14 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 529.

15 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhimandrit Cleopa Ilie, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 200.

16 „Din tezaurul ortodoxiei" de Pr.Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 161.

Maglavit n.n.) ba altul a făcut o călătorie prin 'vămile văzduhului', văzând 'raiul' cu fericirile şi 'iadul' cu muncile."[17]

„În afară de faptul că *neadevăratele* vedenii şi proorocii de care v-am amintit mai sus, chipul lui Dumnezeu a fost foarte mult prefăcut, dacă nu chiar de-a dreptul batjocorit, iar în numele Domnului s-a venit cu tot felul de amăgiri şi ameninţări, cu groaznice nenorociri pe capul acelora care nu se lasă smintiţi - în afară de faptul acesta... nu s-au putut aduce nici măcar o singură mărturie care să stea în picioare, că aceşti prooroci neadevăraţi ar fi vindecat bolnavi, că ar fi proorocit, că ar fi făcut să ploaie în plină secetă, că ar fi înviat morţi - aşa cum se ştie că au făcut cu putere dumnezeiască Proorocii şi Apostolii din Sfânta Scriptură."[18]

„Iar în cele din urmă - după cum s-a şi întâmplat - toate, *dar chiar toate* aceste *neadevărate vedenii*, semne, minuni şi proorocii au putut fi lămurite şi tâlcuite cu mintea noastră omenească, dovedindu-se ca lucru omenesc, puse la cale de oameni, iar nu ceva venit de la Dumnezeu."[19]

„Pentru marea ei actualitate, mă opresc în scurt numai la *vedenia* Sf.Nifon al Constantianei şi voi stărui mai mult la mărturia mai puţin cunoscută a Sfântului Calinic de la Cernica, din România. În vedenia sa despre *Înfricoşata Judecată* (cartea: 'Un episcop ascet', editată de Mânăstrea Paraclitul), Sf.Nifon vede pe Dumnezeu răsfoind *cartea veacurilor* omenirii... Când a ajuns la veacul al şaptelea, Dumnezeu s-a oprit, şi-a acoperit faţa... şi a făcut un semn Arhanghelului Mihail să pregătească *începutul Judecăţii*."[20]

„Un *zvon* circula prin ţară (în România n.n.) că nu peste mult timp, adică la anul *1848* avea să aibă loc mari evenimente, *un sfârşit de lume*, un început de lume nouă" (vezi şi mişcarea millerită din SUA printr-o interpretare insuficientă a Scripturii n.n.).[21]

17 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" de Valerian Zaharia, episcopul ortodox al Oradiei, 1955, pag. 10.

18 Ibidem, pag. 12.

19 Ibidem, pag. 13.

20 „România liberă", ziar independent, de opinie, informaţie şi reportaj. Anul XLVIII Nr. 14141. Serie nouă nr. 107, duminică 29 aprilie 1990. Lumea creştină. Artic. „Vedenia Sfântului Ierarh Calinic despre anul 1992" de Arhimandrit Petroniu, Schitul Prodromu - Athos, pag. 3.

„Stareţul Calinic se gândea la acest lucru (sfârşitul în 1848 n.n.) ziua şi noaptea şi se ruga lui Dumnezeu ca să-l lumineze ce să facă... Atunci (într-o vedenie n.n.) sfinţii care îl susţineau pe braţe i-au zis: 'vezi că *nu la anul 1848 este sfârşitul lumii* ci *sfârşitul lumii* va fi când se vor împlini 7500 de ani de la Adam (Arhimandritul Petroniu face calculul: 7500- 5508 î.H. = *1992 d.H.* n.n.)... Precum vedem aici se vorbeşte *precis* despre anul 7500 de la Adam, care aşa cum am arătat mai sus, corespunde cu anul *1992.*" (alte şi alte false vedenii...!? n.n.).[22]

„Cel puţin după aceste *jalnice experienţe*, toţi ar trebui să priceapă că făgăduinţele Mântuitorului nostru Iisus Hristos despre descoperirea 'celor viitoare' prin Duhul Sfânt nu s-a referit la *data venirii Sale a doua oară* - cum li se pare unora - ci la proorociile ce se vor face în Biserică cu privire la diferite întâmplări şi *evenimente viitoare.* Astfel de *descoperiri*, într-adevăr s-au făcut prin Sfântul Duh, căci vedem - de exemplu - că *Apocalipsa* este *plină de ele...*"[23]

Descoperiri din APOCALIPSA despre vremea sfârşitului

1. - când va fi de fapt vremea sfârşitului lumii?

„Un indiciu va fi propovăduirea religiei creştine la toate popoarele pământului. 'Şi se va propovădui această *Evanghelie a împărăţiei* în toată lumea spre *mărturie* (căci conform Mat.7,14 puţini o vor primi n.n.) la toate neamurile şi atunci *va veni sfârşitul*'. Mat.24,14."[24]

„Creştinismul este religia mântuirii noastre şi *istoria acestei mântuiri* începe o dată cu protoevanghelia, cu acea primă bunăvestire cu care se deschide Sfânta Scriptură - Fac. 3,15 - şi *se încheie cu 'Evanghelia veşnică'* din viziunea Sfântului Evanghelist Ioan *(Apocalips 14,6)*'. (Deci soliile acestei evanghelii vor încheia istoria mântuirii n.n.).[25]

21 Ibidem, pag. 3.

22 „România liberă" din 29-IV-1990. Articolul „Vedenia Sfântului Ierarh Calinic despre anul 1992" de Arhim. Petroniu, pag. 3.

23 Despre credinţa ortodoxă" de Arhim.Cleopa Ilie, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 198.

24 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed. Episcopiei Buzăului 1990, pag. 160.

25 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 386--387.

2. - cu ce solii apocaliptice se încheie istoria mântuirii?

1 - Prima solie îngerească: Apocalips 14,6-7

„Şi am văzut apoi un alt înger, care zbura prin mijlocul cerului, având să binevestească *Evanghelia veşnică* celor ce locuiesc pe pământ şi *la tot neamul* şi *seminţia* şi *limba* şi *poporul*, zicând cu glas puternic:

Temeţi-vă de Dumnezeu şi daţi Lui slavă, că *a venit ceasul judecăţii Lui* şi vă închinaţi Celui ce a făcut cerul şi pământul şi marea şi izvoarele apelor." (reţineţi expresia 'a venit', la timpul trecut, nu 'va veni' n.n.). Apoc.14,6-7.[26]

a) înainte de a doua venire a lui Isus, apostolii susţin că are loc judecata bisericii lui Dumnezeu:

„Căci vremea este ca *să înceapă* judecata *de la casa lui Dumnezeu* (adică biserica: 1 Tim. 3,15 n.n.); şi dacă începe *întâi de la noi* (cei din biserica Sa n.n.), care va fi sfârşitul celor care nu ascultă de *Evanghelia lui Dumnezeu* (1 Petru 4,17 n.n.)."[27]

„Apoi (precizează Sf.Ioan în Apocalips 11,1-2 n.n.) mi-au dat o trestie asemenea unui toiag şi mi-au zis: Scoală-te şi *măsoară templul lui Dumnezeu* şi *jertfelnicul* şi pe *cei ce se închină* într-însul. Iar curtea cea dinafară a templului *scoate-o din socoteală* şi n-o măsura, pentru că a fost dată *păgânilor*... (celor care n-au răspuns chemării lui Dumnezeu şi a căror judecată 'măsurare' în limbaj profetic, nu se face o dată cu a credincioşilor n.n.)."[28]

26 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", ediţia sinodală 1991, pag. 1405.

27 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1381.

28 „BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament", tradusă după textele originale de profeţii profesoriV.Radu şi Gala Galaction. Bucureşti 1938. Apocalips 11,1-2, pag. 1365.

b) - apostolii socoteau că judecata bisericii începe în vremea lor căci considerau iminentă a doua venire a Domnului:

„Căci aceasta vă spunem, după cuvântul Domnului, că *noi cei vii*, care vom fi rămas până la *venirea Domnului* (apostolul Pavel se include şi pe el în acest: noi cei vii n.n.) nu vom lua înaintea celor adormiţi (1 Tes.4,15)."[29]

„Pentru sfântul Iustin (începutul sec.II d.H. n.n.) care potrivit *tradiţiei apostolice* aştepta ca *iminentă cea de a doua venire* a Domnului, constituia o problemă întârzierea ei..."[30]

c) - Judecata în cer a bisericii înaintea revenirii lui Isus este necesară pentru ispăşirea finală a celor ce-L vor întâmpina în văzduh.

„Pentru că Însuşi Domnul, întru poruncă, la glasul arhanghelui şi întru trâmbiţa lui Dumnezeu se va pogorî din cer şi *cei morţi* întru Hristos vor învia întâi, după aceea, *noi cei vii* care vom fi rămas, *vom fi răpiţi* împreună cu ei, *în nori* (deci o judecată prealabilă este obligatorie n.n.), ca *să întâmpinăm* pe Domnul *în văzduh* şi aşa *pururea* (judecata având caracter definitiv n.n.) *vom fi* cu Domnul." (1 Tes. 4,16-17 (Deci şi cei morţi care vor învia şi cei găsiţi în viaţă la venirea lui Isus vor fi judecaţi în cer înaintea acestui eveniment n.n.).[31]

d) - există un templu în cer unde Isus ca mare preot va face ispăşirea finală, judecata, casei Domnului, a bisericii Sale:

„Şi s-a deschis *templul lui Dumnezeu*, cel *din cer*, şi s-a văzut în templul Lui chivotul legământului Său... Apoc.11,19" (standardul judecăţii va fi legea din chivot n.n.).[32]

„*Judecata din urmă* nu va fi altceva decât confruntarea cu *poruncile sfinte*. Ea va stabili dacă omul judecat a urmat *legea lui Dumnezeu*

29 „BIBLIA", ediţie sinodală 1991, pag. 1343.

30 „Apologeţi de limbă greacă", traducere de Pr.Prof. T.Bodogae, Pr. Prof. Olimp Căciulă, Pr. Prof.Dr.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 134.

31 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1343.

32 Ibidem, pag. 1403.

(prin puterea harului lui Hristos n.n.) sau *şi-a bătut joc* de *poruncile sfinte*" (vezi şi Iacov 2,10-12 n.n.).[33]

„Lucru de căpetenie din cele spuse este că avem astfel de Arhiereu (pe Isus Hristos n.n.) care a şezut de-a dreapta tronului slavei în ceruri, Slujitor Altarului şi *Cortului celui adevărat*, pe care l-a înfipt Dumnezeu şi nu omul (Evr.8,1- 2)."[34]

„Căci voi (credincioşii n.n.)... *v-aţi apropiat*... de Ierusalimul *cel ceresc* şi de... Biserica celor întâi născuţi care *sunt scrişi în cer* şi de Dumnezeu *judecătorul tuturor* (Evr.12,12.18-23)." (Înaintea revenirii lui Isus se va stabili cine sunt cei al căror nume va rămâne definitiv înscris în cartea vieţii: Apoc.3,5 n.n.).[35]

„Iar Biserica celor *întâi născuţi, scrişi* în ceruri, spunem, că se numesc cei îndreptaţi din credinţă."

(Chiril al Alexandriei)[36]

„Numele celui necredincios *nu este scris* în cartea celor vii, nici nu se numără cu Biserica celor întâi-născuţi, cei număraţi *în ceruri*; ci numele celor necredincioşi rămâne aici pe pământ, pentru că au preferat viaţa aceasta trecătoare şi de scurtă durată în locul corturilor celor veşnice."

(Vasile cel Mare)[37]

e) - Vechiul Testament prezintă prefigurarea judecăţii sau a ispăşirii finale a bisericii în Templul din cer prin ceremonia „zilei ispăşirii"

„Cu totul separat... stătea *ziua curăţirii* (sau a ispăşirii n.n.) singură zi de pocăinţă şi de post după legea lui Moise... *Ritualele* statornicite pentru această zi *semnificau* căinţa poporului pentru păcatele săvârşite în cursul anului în curs şi *dezlegarea* (ispăşirea, curăţirea

33 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 166.

34 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod 1991, pag. 1364.

35 Ibidem, pag. 1370.

36 „Sfântul Chiril al Alexandriei. Scrieri, partea întâia: Închinarea şi slujirea în duh şi adevăr.", traducere de Pr.Prof.Dr.Dumitru Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 174.

37 „Sfântul Vasile cel Mare - Scrieri, partea întâia: Omilii la Psalmi", traducere de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1986, pag. 318.

n.n.) făcută de *arhiereu în sfânta sfintelor*, în care intra el anume în această zi. Toate jertfele din ziua aceasta se aduceau de *însuşi arhiereul* şi se *terminau* prin slobozirea în pustie 'a ţapului *ispăşitor*', ca oarecum ducând cu sine toată povara păcatelor poporului. (Templul era astfel curăţit n.n.). *Sensul preînchipuitor* al acestui ritual simbolic se cuprindea în aceea că *ispăşirea finală* a neamului omenesc se va săvârşi 'nu prin sângele de ţapi şi de viţei', ci 'prin mijlocitorul Noului Testament' - *Hristos*." (care va face această curăţire în templul din cer - cum fusese prefigurat în Levitic 16,33-34 n.n.).[38]

„...toţi trebuia să înceteze lucrul şi *'să-şi smerească sufletele'*, sub pedeapsa *nimicirii* din sânul poporului. (Faptul că cei necredincioşi erau condamnaţi la nimicire, aceasta presupune că ziua curăţirii templului sau a ispăşirii poporului era o zi de judecată n.n.)."[39]

„După lege, aproape toate *se curăţesc* cu sânge şi fără vărsare de sânge nu se dă *iertare*. Trebuie dar ca chipurile celor din ceruri (templul de pe pământ n.n.) *să se curăţească* prin acestea, iar *însăşi cele cereşti* (templul şi altarul ceresc n.n.) cu mai bune jertfe decât acestea (curăţirea făcându-se cu sângele lui Iisus n.n.). Căci Christos n-a intrat într-o Sfântă a Sfintelor *făcută de mâini*... (Evr.9,22-23)." (Când va începe ispăşirea finală sau curăţirea templului ceresc se poate vorbi de vremea sfârşitului n.n.).[40]

f) - ce altă vedenie biblică a fost dată cu privire la ispăşirea finală a bisericii în templul ceresc legată de vremea sfârşitului?

„Atunci el îi răspunse: 'Până vor trece *două mii trei sute* de seri şi dimineţi; după aceea *templul va fi curăţit* (atharisthesetai în Septuaginta şi abitur în Vulgata; vezi şi Biblia - 1688 de la Bucureşti n.n.). Dan.8,14."[41]

38 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul BOR, vol.II, Bucureşti 1944, pag. 330-331.

39 Ibidem, pag. 330.

40 „BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament", traducere de preoţii profesori V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, Evr.9,22-23, pag. 1335.

41 „Septuaginta", edidit Alfred Rahlfs, Stuttgart 1935, vol. II, pag. 918; „BIBLIA SACRA" - juxta vulgatam clementinam, Paris 1927, pag. 1144 V.T.

„Şi când eu, Daniel, am văzut *vedenia* şi m-am străduit să o înţeleg... atunci am auzit un glas... care striga şi spunea: 'Gavriile, tâlcuieşte celui de colo vedenia!' Şi el a venit unde eram eu şi când se apropia, m-am înspăimântat şi am căzut cu faţa la pământ. Şi el mi-a grăit: 'Ia aminte, fiul omului, căci *vedenia este pentru a arăta sfârşitul veacurilor*!'" Dan. 8,15-17 (Deci este clar că e vorba de templul ceresc şi ispăşirea - curăţirea - finală n.n.).[42]

„Şi mi-a spus: 'Iată, îţi voi face cunoscut ceea ce se va întâmpla în *vremea din urmă a mâniei lui Dumnezeu* (a judecăţii Sale n.n.); că pentru *vremea cea din urmă* este *vedenia*" Dan.8,19. (Judecata ce începe cu casa lui Dumnezeu este legată de cele 2300 seri şi dimineţi anunţându-se după trecerea lor n.n.).[43]

„Iar *vedenia* despre *seri* şi despre *dimineţi*, care a fost spusă *este adevărată*... Şi eu Daniel am fost istovit de puteri şi am căzut bolnav câteva zile. Dar m-am sculat şi am avut grijă de lucrurile regelui. Am rămas uimit de cele ce am văzut şi *n-am putut să le înţeleg*" Dan. 8,26-27. (Curăţirea templului după 2300 de seri şi dimineţi rămăsese o enigmă pentru Daniel n.n.).[44]

g) - frământat de vedenia cu 2300 de seri şi dimineţi, Daniel se roagă fierbinte pentru a mai primi de la Gavriil explicaţii măcar despre poporul lui în legătură cu vedenia.

„Şi în vreme ce grăiam şi mă rugam şi mărturiseam păcatul meu şi păcatul poporul meu Israel şi cădeam cu ruga mea fierbinte înaintea Domnului Dumnezeului meu... iată un om, Gavriil, pe care l-am văzut *în vedenia mea cea de la început* (cu 2300 seri şi dimineţi n.n.) în zbor grăbit, s-a apropiat de mine pe la vremea jertfei de seară şi a venit şi mi-a grăit zicând: 'Daniele chiar acum am sosit ca *să-ţi deschid mintea*... Ia aminte la cuvânt şi *înţelege vedenia!*' Dan. 9,20-23."[45]

---

42 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 859.

43 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 859.

44 Ibidem, pag. 859.

45 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 860-861.

„După aceea arhanghelul i-a făcut *o mare descoperire* despre *săptămâni*, care se cuprindea în următoarele:

'Şaptezeci de săptămâni sunt *hotărâte* (*nechtak* = tăiate din o bucată mai mare, delimitate n.n.) pentru *poporul tău* şi pentru *oraşul cel sfânt* al *tău*...' Dan.9,24." (Deci din cele 2300 de zile profetice 70 de săptămâni sunt delimitate exclusiv poporului evreu, iar Gavriil îi va descrie mai amănunţit evenimentele din această perioadă de timp n.n.).[46]

„*'Săptămânile'* de care vorbeşte îngerul Domnului, *nu pot fi* săptămâni de zile (cum nici cele 2300 de zile nu pot fi zile literale n.n.) pentru că în curs de 70 de săptămâni de zile, ceea ce face un an şi câteva luni, *nu s-ar fi putut înfăptui* toate câte se pun în vedere aici şi în cele ce urmează (şi nici vremea sfârşitului nu putea fi după 2300 zile literale n.n.)."[47]

„Dreptaceea şi *profetul* Daniil *va fi înţeles* deplin ce voieşte să zică (în limbaj profetic n.n.) îngerul Domnului, când îi vorbea despre 70 de săptămâni. Numărul *anilor* indicaţi în felul acesta este 70 x 7 = 490 *de ani* (din bucata mai mare de 2300 ani n.n.)."[48]

„...şaptezeci de săptămâni *de ani*" (deci ca în Ezechiel 4,6: „o zi pentru un an", la fel deci şi pentru 2300 ani n.n.).

(traducătorii Bibliei sinodale - 1991)[49]

h) - dacă aflăm data când încep cele 70 de săptămâni de ani aflăm deci începutul celor 2300 de ani după care încep în cer ispăşirea finală, judecata bisericii. Dan.8,14.

„Dar pentru ca să pricepem sensul real al acestei *revelaţiuni* trebuie să ne întoarcem luarea aminte la acele trăsături *istorice* care apar într-însa. Aşa prima condiţie a împlinirii revelaţiunii este *porunca*

46 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti, vol.IV, pag. 275.

47 „Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos" de Dr.Vasile Gheorghiu, Cernăuţi 1925, pag. 7.

48 „Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos" de Dr.Vasile Gheorghiu, Cernăuţi 1925, pag. 7.

49 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf. Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1911, pag. 859.

despre restabilirea şi restaurarea Ierusalimului (care pe atunci era dărâmat n.n.)."[50]

„Deci să ştii şi să pricepi: *din acel timp*, când *va ieşi poruncă (decret n.n.) pentru restaurarea Ierusalimului* până la Hristos, Stăpânul sunt: *şase săptămâni; şi şaizeci şi două de săptămâni*... şi va fi întărită pentru mulţi *o săptămână*..." (deci cele 70 de săptămâni încep când se dă decretul de rezidire a Ierusalimului n.n.).[51]

„...îngerul Gavriil le împarte în 7 + 62 + 1 săptămână..." (pentru a vorbi pe larg despre evenimentele dintre ele n.n.).[52]

„Dintre cele 4 edicte ale regilor Perşi *privitoare la Ierusalim* (decrete pentru restaurarea lui n.n.) poate veni în privire numai decretul din anul al 7-lea al regelui Artaxerxes Longimanus..."[53]

„...Artaxerxe Longimanul, *decretul* căruia în anul 457 î.d.H. serveşte drept *început al enumerării* săptămânilor (şi serilor şi dimineţilor n.n.) lui Daniel." (Marea ispăşire finală sau curăţirea templului din cer a început după 2300 de ani de la darea poruncii pentru rezidirea Ierusalimului, deci din anul 1844 d.H. n.n.).[54]

„*Proorocirile* despre *sfârşitul istoriei* (anunţat de Apocalips 14,6-14 şi Daniel 8 şi 9 n.n.) şi al lumii *nu sunt* totdeauna *lesne de înţeles* (necesită o cunoaştere aprofundată a Sfintelor Scripturi n.n.), dar ele sunt înfricoşate pentru sufletul omenesc (poate că de aceea unii nu vor să ştie de ele; vezi Fapte 24,25 n.n.).[55]

---

50 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.IV, Bucureşti 1946, pag. 277.

51 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, vol.IV, Bucureşti 1946, pag. 275.

52 „Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos" de Dr.Vasile Gheorghiu, Cernăuţi 1925, pag. 11.

53 Ibidem, pag. 11.

54 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.IV, Bucureşti 1946, pag. 305.

55 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 159.

i) - deci prima solie cu care se încheie istoria mântuirii este adevărată „a sosit (nu va sosi n.n.) ceasul judecăţii Lui" încă din 1844.

„Iar tu, Daniele, *ţine ascunse* cuvintele şi *pecetluieşte* cartea până la *vremea sfârşitului*. Mulţi vor cerceta-o cu *de-amănuntul* (nu doar răsfoire superficială n.n.) şi va creşte *ştiinţa*... Mulţi vor fi *curăţiţi*, albiţi şi *lămuriţi*, iar cei *nelegiuiţi* se vor purta ca cei *nelegiuiţi* (fără să le pese de vreo judecată n.n.); toţi cei *fără de lege nu vor pricepe*, ci numai cei înţelepţi (prin Duhul Sfânt n.n.) vor înţelege." Dan.12,4.10.[56]

„Caută deci de *cercetează* pe viitor cu *bunăvoinţă* cuvintele lui Dumnezeu, adică cele spuse *prin profeţi*" (şi nu te lăsa amăgit de false minuni şi vedenii mincinoase n.n.).

(Teofil al Antiohiei)[57]

II - A doua solie îngerească („din cele trei cu care se încheie istoria mântuirii"): Apocalips 14,8.

„Şi un al doilea înger a venit zicând: *A căzut, a căzut Babilonul*, cetatea cea mare; care a adăpat toate neamurile din vinul furiei desfrânării sale" Apoc.14,8 (reţineţi repetarea verbului „a căzut" n.n.).[58]

a) - căderea: Babilonului spiritual

„*Babilon* (Geneza 10,10) - metropola Caldeii, construită de Nimrod pe partea turnului lui Babel. Era o cetate care prin *mărimea* şi *splendoarea* ei, nu putea *fi întrecută* de nici o altă cetate (Daniel 4,27). A fost *scena* multor *experienţe întunecate* în istoria isaeliţilor, de aici folosirea ei *metaforică* în *Apocalipsă* (cazul de mai sus n.n.)" („Sf.Petru numeşte Roma - din cauza viciilor - Babilon").[59]

---

56 „BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament", tradusă după textele originale de preoţii şi profesorii V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, Dan.12,4.10, pag. 859.

57 „Apologeţi de limbă greacă", trad.de Pr.Prof. T.Bodogae, Pr.Prof. Olimp Căciulă, Pr.Prof.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 320.

58 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1405.

59 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, Ed.Episcopiei Ortodoxe Române, Oradea 1955, pag. 36 şi 13.

„De aceea s-a numit aceasta *Babilon*, pentru că acolo *a amestecat* Domnul limbile... (de aici termenul de: *babilonie*, confuzie, amestec, încâlceală n.n.)" Gen.11,9.[60]

„Ce e cu *'babilonul'* acesta de credinţe şi biserici?

De unde provin ele?

Răspunsul îl avem în pilda Evangheliei despre neghine, istorisită de către Mântuitorul...

Înţelesul parabolei e clar pentru mintea oricui. Domnul Hristos şi toţi trimişii Săi, la predicare au semănat grâul cel bun, sămânţa sănătoasă a adevărurilor de mântuire. Dar vrăjmaşul... vicleanul a *umplut ogorul lui Hristos* de neghine, adică *învăţături false* (aduse de păgâni prin încreştinare de formă n.n.), a sucit minţile unor credincioşi, le-a umplut inimile de patimi, mai ales de *duhul mândriei*..."[61]

„Încreştinarea în masă (cu grămada, fără a fi catehizaţi n.n.) a barbarilor şi sălbăticia vremurilor a *exteriorizat Creştinismul*, l-a scos *din inimi* şi l-a aşezat în *pompa papilor* şi *a prelaţilor*, a principilor şi a cavalerilor şi în apăsarea şi tiranizarea maselor. Grija principală a papei era cum să *stăpânească pământul*, nu cum să slujească pacea creştină."[62]

„Convertirea la creştinism a dat loc la *simbioze* şi *sincretisme* religioase (amestec de neghină şi grâu, de păgânism şi creştinism n.n.) care, de multe ori ilustrează cu strălucire creativitatea specifică culturilor *'populare'* agrare sau pastorale" (Babilon în toată puterea cuvântului n.n.).[63]

„Aşa, de pildă, amintirea zeilor furtunii *a supravieţuit* în legendele despre sfântul Ilie; un mare număr de eroi învingători de balauri au *fost asimilaţi* cu sfântul Gheorghe; anumite *mituri* şi cultele *diverselor zeiţe* au fost *integrate* în folclorul religios al sfintei Maria. În sfârşit,

60 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf. Sinod, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1911, pag. 21.

61 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag.184-185.

62 „Suferinţele sociale şi Christos" de Dr.Domiţian Spânu, preot, Cernăuţi 1925, pag. 4.

63 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1988, pag. 232, vol.III.

nenumăratele forme şi variante ale *moştenirii păgâne* au fost articulate într-un acelaşi corpus mitico-ritual *superficial creştinat*" (adevărată babilonie de credinţe n.n.).

(Mircea Eliade)[64]

„Sunt anumiţi învăţaţi care se ocupă îndeaproape cu cercetarea acestor *obiceiuri* rămase la noi de la *păgânii* de demult (neghine de tot felul în amestec cu idei şi practici creştine n.n.). Cărţi întregi s-au scris şi s-ar mai putea scrie asupra acestor *obiceiuri păgâneşti* de care *tare greu se dezbară* unii dintre credincioşii noştri" (pare chiar că babilonia religioasă e o stare de fapt n.n.).[65]

„Şi femeia (simbolul bisericilor-babilon n.n.) era îmbrăcată în *purpură* şi în stofă stacojie şi *împodobită cu aur* şi cu *pietre scumpe* şi cu mărgăritare, având... pe fruntea ei scris nume tainic: *Babilonul* cel mare, (deci există şi altele mai mici n.n.), *mama* desfrânatelor (deci e clar că există n.n.) şi a urâciunilor pământului. Apoc.17,4.5."[66]

„Din scrisoarea lui Bernard către papa Eugeniu III (citim n.n.): '...Despre Petru nu se ştie să fi fost *împodobit* cu *pietre scumpe*, sau să fi umblat în haine de mătase, ori să fi fost *încărcat cu aur*. De asemenea, nu călărea pe cal alb de paradă, nu era însoţit de cavaleri urmat de slugi şi totuşi a crezut că poate împlini cuvântul Mântuitorului: 'De mă iubeşti, paşte oile mele'. În aceasta tu nu eşti urmaşul lui Petru, ci al lui *Constantin*. Dacă te îmbraci în *purpură* şi *aur*... Gândeşte dar înainte de toate că sfânta biserică romană... este *mama* bisericilor..." (comparaţia cu textul biblic de mai sus este mai mult decât evidentă n.n.).[67]

„*Babilonul cel mare* a fost pomenit înaintea lui Dumnezeu ca să-i dea paharul vinului aprinderii *mâniei Lui*" (Apoc.16,19 u.p.).[68]

---

64 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1988, vol.III, pag. 232.

65 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" de Valerian Zaharia, episcopul ortodox al Oradiei, Oradea 1955, pag. 31.

66 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1407.

67 „Istoria bisericească universală" de la 1054 până azi, de Ioan Mihălcescu, Bucureşti 1920, pag. 228.

68 „BIBLIA" sinodală din 1991, pag. 1407.

„Şi am auzit un alt glas din cer zicând: *Ieşiţi din ea, poporul meu,* ca să nu vă faceţi *părtaşi* la păcatele ei şi să nu fiţi loviţi de pedepsele sortite ei (vezi Apocn16,1-21 n.n.); fiindcă păcatele ei au ajuns până la cer şi Dumnezeu Şi-a adus aminte de nedreptăţile ei" (a căzut, s-a păgânizat, ieşiţi din mijlocul ei poporul meu... n.n.) Apoc. 18,4.5.[69]

„...printr-o luptă hotărâtă *cu păcatul,* printr-o rupere definitivă cu *fărădelegile.*

'Ieşiţi din *mijlocul lor* şi depărtaţi-vă de ei (de păcătoşi), zice Domnul. Nu vă atingeţi de ce este *necurat* şi Eu vă voi primi. Vă voi fi Tată şi voi îmi veţi fi fii şi fiice' (2 Cor. 6,17-18).

'Cine numeşte pe Dumnezeu *Tată* este îndatorat să se poarte în aşa fel, încât să nu apară nevrednic de un astfel de privilegiu' (Sf.Ioan Gură de Aur)."[70]

„Dumnezeu ne-a creat *fiinţe libere,* nu roboţi (de tipul: aşa am apucat, aşa ţin fără a cerceta n.n.). Omul *poate alege* între bine şi rău, între *adevăr* şi *minciună,* între *viaţă* şi moarte" (fiecare va da socoteală de propria lui alegere n.n.).[71]

„Căci dacă Noe, Iacov şi Daniel (cei mai drepţi oameni la vremea lor n.n.) ar cere fii şi fiice (să fie mântuiţi n.n.) *nu-li se va da lor;* căci nici tatăl *în locul* fiului, nici fiul în locul tatălui, ci *fiecare* va fi pierdut *pentru păcatul lui* şi *fiecare* va fi mântuit pentru dreptatea pe care o va fi săvârşit. Ezech.14,14-20; 18,4-20."

(Iustin Martirul)[72]

b) - căderea temporară a Babilonului politic

„Desfrânata cea mare, numită *Babilonul,* umblă beată de sânge ca o fiară cu şapte capete şi cu zece coarne" (traducătorii Bibliei sinodale - 1991 fac acest comentariu la cap.17 din Apocalips n.n.).[73]

---

69 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", ed.sinodală 1991, pag. 1408.

70 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990 pag. 226.

71 Ibidem, pag. 185.

72 „Apologeţi de limbă greacă", trad. Pr.Prof.T.Bodogae, Pr.Prof.Olimp Căciulă, Pr.Prof.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 256.

73 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1407.

„Fiara pe care ai văzut-o *era* şi *nu este* şi *va să se ridice* din adânc şi să meargă spre pieire. Şi se vor mira cei ce locuiesc pe pământ... văzând pe fiară că *era* şi *nu este*, dar *se va arăta*.

Aici trebuie minte care are înţelepciune. Apoc.17,8.9" (fără Duhul Sfânt profeţiile biblice nu pot fi înţelese n.n.).[74]

„...'fiara cu zece coarne şi şapte capete', ce se ridică din adânc, adică *împărăţia romană*, care pentru Orientali ieşea din mare" (numită şi Babilon, fiara devine o putere politică n.n.).[75]

„...în secolul al IV-lea papa proclamă *supremaţia Bisericii* asupra *puterii temporale*."

(Mircea Eliade)[76]

„Gândul care muncea pe Hildebrand (papa Grigore VII n.n.) era să întemeieze o *împărăţie universală* pe pământ (ca o continuare a împărăţiei romane n.n.) al cărei cap să fie *papa*, ca reprezentant al lui Dumnezeu, iar regii şi împăraţii *să stea sub ordinele lui*."[77]

„Papii au urmărit mai departe, cu o stăruinţă vrednică de o cauză mai bună, împlinirea visului lor. Câtva timp, sub marii papi al căror şir începe cu Grigore VII şi se încheie cu Bonifaciu VIII, visul părea împlinit" („Babilonul" era din nou stăpânul lumii. Dar profeţia a spus că acest lucru „era şi nu mai este", a căzut... n.n.).[78]

- *„era şi nu mai este"*
  (Apocalips 17,8)

„Atitudinea din ce în ce mai hotărâtă pe care statele apusene au luat-o faţă de *curia papală* a pricinuit bisericii (romane, papo-cezarică n.n.) în general mult rău, iar *puterii papilor* i-a fost fatală... papa tre-

74 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1407.

75 „Împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Prof.Dr. Gh.I.Ghia, Craiova 1925, pag. 79.

76 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1988, vol.III, pag. 224.

77 „Istoria bisericească unviersală de la 1054 până azi" de Ioan Mihălcescu, Bucureşti 1920, pag. 50.

78 „Istoria bisericească universală de la 1054 până azi" de Ioan Mihălcescu, Bucureşti 1920, pag. 207.

bui să stea prizonier în mâinile Marelui Corsican (Napoleon n.n.) câţiva ani, până ce fu eliberat (1814) de învingătorii acestuia" (aceasta a fost ca o rană de moarte „fatală" cum am văzut din citat; vezi şi Apoc. 13,3 n.n.).[79]

„Revoluţia italiană din 1848 face începutul *căderii* (politice n.n.)... a *puterii papale*. Alungat de revoluţionari şi statul său transformat în republică, papa Piu IX se întoarce în Roma, la 1850... Roma fu cucerită de trupele piemonteze şi Victor Emanuel proclamat rege al Italiei unite, cu reşedinţa în Roma. De atunci papalitatea rămase... fără stăpânire teritorială şi *putere lumească*..." (era şi nu mai este... n.n.).[80]

- *„dar se va arăta"*
  (Apocalips 17,9)

„Cu toate acestea (că a pierdut puterea lumească n.n.), *Roma papală* n-a modificat parola ei primordială de *stăpânire absolută* a omenirii întregi..." (rana de moarte se va vindeca Apoc.13,3).[81]

„Exprimându-ne altfel, putem afirma că *Apocalipsa*... prezice o tot mai strânsă centralizare într-o *împărăţie unică* şi o treptată *înstrăinare de Dumnezeu* şi chiar *vrăjmăşie împotriva Lui*."[82]

„Omenirea înaintează. Dar şi contragreutatea regresului este mare. Se generează o *nouă epocă* (*New Age* - probabil o altă supremaţie religioasă după *chipul* celei vechi n.n.). Dar şi un *nou Ev Mediu* (fiara însăşi vindecată n.n.) *stă la pândă*... Continuăm, totuşi, să trăim în junglă, şi infinite sunt fiarele sălbatice umane."

(Babis Klaras - grec)[83]

---

79 „Istoria bisericească universală de la 1054 până azi" de Ioan Mihălcescu, Bucureşti 1920, pag. 202.

80 Ibidem, pag. 203.

81 „Suferinţele sociale şi Christos" de Dr.Domiţian Spânu, preot Cernăuţi 1925, pag. 5.

82 „Împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Pr. Prof. Dr.I.Ghia, Craiova 1925, pag. 81.

83 „Gândirea greacă, eseişti contemporani", traducere de Antiţă Augustopoulos Jucan, Ed.Dacia 1975, Cluj-Napoca, pag. 246.

De reţinut:

„*Teme-te de Dumnezeu* şi nu vei avea de ce să te înfricoşezi de oameni!... Pentru ce te tulburi de *judecăţile* oamenilor şi ce pot să-ţi facă zadarnicele lor cugetări?... Dumnezeu *ştie toate* şi *aceasta este de ajuns.*"[84]

III - A treia solie îngerească („cu care se încheie istoria mântuirii"): Apocalips 14,9-10

„Şi *al treilea înger* a venit după el, strigând cu glas puternic: Cine *se închină* fiarei şi *chipului* (în originalul grec: *eikona*, adică icoanei n.n.) ei şi primeşte *semnul* ei pe fruntea lui, sau pe mâna lui, va bea şi el din vinul aprinderii lui Dumnezeu, în potirul *mâniei Sale* şi se va chinui în foc şi în pucioasă, înaintea sfinţilor îngeri şi înaintea Mielului. Apoc.14,9-10." (Problema cheie este închinarea n.n.).[85]

a) - semnul sfinţirii lui Dumnezeu

„Ba i-am dat şi *Sâmbetele* mele, ca să fie *semn* între mine şi ei şi să cunoască orişicine (chiar cei ce nu le convine n.n.) că eu sunt *Domnul cel care sfinţesc*" Ezechiel 20,12. (Problema e ziua de închinare n.n.).

(Biblia Carol al II-lea)[86]

b) - semnul încumetării omeneşti:

„Istoricul bisericesc Eusebie scrie în anul 324: ...'Toate lucrurile care trebuie făcute în ziua sâmbetei, *noi* le-am adus în ziua Duminicii...'" (acest *noi* cu pretenţia de „dumnezeu" nu este decât un semn al încumetării omeneşti cu privire la închinare n.n.).[87]

---

84 „Urmarea lui Iisus Hristos", cartea III, vol.IV, Tipografia Mânăstirii Neamţu 1923, pag. 13.

85 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf. Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1405.

86 „BIBLIA - tradusă de preoţii profesori V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, pag. 806.

87 „Pentru credinţa strămoşească" de Preot Victor Moise, Ed.Arhiepiscopiei Sucevei şi Rădăuţilor 1991, pag. 90.

c) - confruntarea cu pretenţiile închinării false:

„Şi *balaurul* (adică Satana n.n.) s-a aprins de mânie asupra femeii (simbolul bisericii credincioase n.n.) şi a pornit să facă război cu ceilalţi din seminţia ei, care *păzesc poruncile lui Dumnezeu* şi ţin *mărturia lui Iisus*" Apoc. 12,17 (forma închinării adevărate e cuprinsă în poruncile lui Dumnezeu n.n.).[88]

„...se descrie lupta împărăţiei lui Dumnezeu, adică a Bisericii - simbolizată prin femeia care se chinuia să nască - împotriva Satanei, balaurul roşu (Apoc. 12) pe care îl sluşeşte 'fiara cu zece coarne şi şapte capete'." (că forţele sunt inegale e de prisos să mai comentăm n.n.).[89]

„În asemenea împrejurări *se recomandă Bisericii* credinţă stăruitoare *până la moarte*, căci la sfârşitul sfârşitului, Iisus Christos, Fiul lui Dumnezeu *va întemeia împărăţia* desăvârşită a cerurilor..."[90]

„*Apoc.XIV,12* - Aici (în confruntarea cu fiara, semnul şi icoana ei susţinută de balaur n.n.) este răbdarea *sfinţilor*, care *păzesc poruncile lui Dumnezeu* (nu ale oamenilor n.n.) şi *credinţa lui Iisus*."[91]

Finalul soliilor îngereşti „cu care se încheie istoria mântuirii": Apocalips 14,14

„Şi am privit şi iată *un nor alb* (ca semn prevestitor n.n.) şi Cel ce şedea pe nor era asemenea *Fiului Omului*, având pe cap *cunună de aur*..." Apoc.14,14 (vremea sfârşitului a fost descrisă, urmează momentul sfârşitului n.n.).[92]

88 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf. Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1404.

89 „Împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Pr. Prof. Dr.Gh.I.Ghia, Craiova 1925, pag. 79.

90 „Împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Pr. Prof. Dr.Gh.I.Ghia, Craiova 1925, pag. 81.

91 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcopul ortodox al Oradiei 1955, pag. 117.

92 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf. Sinod, Bucureşti 1991, pag. 1405.

Detaliu biblic al celei de-a doua veniri a lui Isus (şapte faze ale zilei Domnului)

1. - arătarea pe un *nor alb* a Fiului Omului:

„După semnele premergătoare sfârşitului veacului... *se va arăta* cu slavă Fiul Omului..."[93]

„Atuncea *lumea* va vedea pe Domnul, venind pe *norii cerului*."
(Didahia)[94]

„Şi am privit şi iată un *nor alb* şi Cel ce şedea pe nor era asemenea Fiului Omului..." Apoc.14,14 (vinè cum s-a înălţat: „şi *un nor* L-a luat" Fapte 1,9.11 n.n.).[95]

„...în ea (Sf.Scriptură) se spune că Domnul, după înviere a avut un corp limitat şi *văzut*. El S-a înălţat cu corpul văzut la ceruri - şi *un nor* L-a luat n.n. - de unde va şi veni, în *acelaşi fel*... (tot pe nor n.n.)."[96]

„Va veni în mărirea dumnezeiască şi se va arăta *ca un fulger*, ce străluceşte de la răsăit până la apus, însoţit de îngerii săi, 'pe *norii cerului* cu putere şi cu mărire multă' (Mat.24,30)."[97]

2. - *învierea* drepţilor şi *răpirea* lor la cer:

„Dacă totuşi, veţi întâlni pe oarecare dintre aceia care se *numesc creştini*... şi vor spune că nu există *învierea morţilor* şi că de-ndată ce mor, sufletele lor sunt luate în cer (adică în raiul lui Dumnezeu n.n.), să *nu-i socotiţi creştini*..."
(Sf.Iustin Martirul)[98]

---

93 „Împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Pr. Prof. Dr.Gh.I.Ghia, Craiova 1925, pag. 67.

94 „Scrierile părinţilor apostolici", trad. D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 32.

95 „BIBLIA" sinodală 1991, pag. 1405 şi 1236.

96 „SIMBOLICA" de Hristu Andruţos, trad.de Iustin Moisescu, Ed.Centrului mitropolitan al Olteniei, Craiova 1955, pag. 176.

97 „Catehism creştin ortodox", Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag. 46.

98 „Apologeţi de limbă greacă", traducere de Pr. Prof.T.Bodogae. Olimp Căciulă şi D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980. pag. 188.

„Căci dacă n-ar rezista *învierea*, atunci nici omul ca atare nu ar putea dăinui."

(Atenagora Atenianul)[99]

„Pavel face cunoscut 'un cuvânt al Domnului' (1 Cor.15,51) în ce priveşte *parusia* (venirea lui Isus n.n.): 'Pentru că Însuşi Domnul, întru poruncă, la glasul arhanghelului şi întru trâmbiţa lui Dumnezeu, se va pogorî din cer şi cei morţi *întru Hristos* vor *învia întâi*...'" (al căror nume a rămas scris în cartea vieţii la judecata casei lui Dumnezeu în cer n.n.).[100]

„După aceea, noi cei vii, care vom fi rămas (înscrişi în cartea vieţii la aceeaşi judecată din cer n.n.) vom fi *răpiţi*, împreună cu ei, *în nori*, ca să *întâmpinăm* pe Domnul *în văzduh* şi aşa pururea vom fi cu Domnul. 1 Tes.4,17" (fără judecarea mai înainte în cer a bisericii, morţii şi viii, n-ar putea fi răpiţi în văzduh; judecata particulară după moarte nu rezolvă problema celor vii pentru a putea fi răpiţi n.n.).[101]

„Şi atunci (la venirea lui Isus) se vor arăta semnele adevărului... *învierea morţilor*, dar *nu a tuturor*" (ci numai a celor morţi în Hristos al căror nume a rămas neşters în cartea vieţii din cer n.n.) (vezi şi Luca 14,14; 1 Cor.15,22- 23).

(Didahia)[102]

„Iar *ceilalţi morţi* nu înviază până ce nu se vor sfârşi cei *o mie de ani*. Apoc. 20,5."[103]

„În schimb, fericiţi acei care urmează drept în căile lor, păzesc poruncile şi-l iubesc pe Dumnezeu şi au dragoste de semenii lor. Către unii ca aceştia Mântuitorul le grăieşte: 'Iarăşi voi veni şi vă voi *lua la Mine* (în cer pentru 1000 de ani n.n.), ca să fiţi şi voi *unde sunt*

99 Ibidem, pag. 386.

100 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, vol.II, Ed.Ştiinţifică, Bucureşti 1991, pag. 321.

101 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", ediţia sinodală, Bucureşti 1991, pag. 1243.

102 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere D.Fecioru, Bucureşti 1979, pag. 32.

103 „BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură", traducere de preoţii profesori V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, pag. 1372.

Eu'. Ioan 14,3" (,,Sfinţii se scoală la împărăţia de o mie de ani" Gala Galaction, Biblia pag. 1372 n.n.).[104]

3. - pământul *pustiit* şi Satana *legat* pentru 1000 de ani:

,,Ziua Domnului la judecata lui înfricoşată... 'Voi prăpădi tot de pe *faţa pământului*' - zice Domnul." (Faţa pământului pustiită în Biblie e numită abissos = adânc, vezi Gen. 1,2 şi Ps.103/104 cu 6.7 n.n.).[105]

,,Cel ce ai întemeiat pământul pe întărirea lui şi nu se va clătina în veacul veacului. *Adâncul* (abissos în Septuaginta n.n.) ca o haină este *îmbrăcămintea* lui; peste munţi vor sta ape" (deci pustiul ce înveleşte pământul e numit = Adânc n.n.).[106]

,,Apoi am văzut un înger pogorându-se din cer... a prins pe balaur, pe şarpele cel vechi care este diavolul sau *Satana* şi *l-a legat* pe o mie de ani, şi l-a aruncat în *adânc* (abississ = faţa pustie a pământului n.n.)... ca să nu mai amăgească noroadele (căci au murit la vederea Domnului n.n.), până ce se vor sfârşi cei o mie de ani."[107]

,,'Voi prăpădi oameni şi dobitoace, păsările cerului şi peştii mării. *Nimici-voi* pe *nelegiuiţi* (iar cei drepţi vor fi răpiţi la cer n.n.) şi voi pierde pe oameni de *pe faţa pământului*' - zice Domnul." (pământul va fi pustiit, înveşmântat cu adâncul, iar Satana făcut prizonier al acestui pustiu timp de 1000 de ani n.n.).[108]

,,Oare, la arătarea Lui cea slăvită, nu *va nimici* El (Isus) cu totul pe *toţi cei ce L-au urât* şi pe cei ce s-au îndepărtat în chip nedrept de El (toţi cei nelegiuiţi n.n.), în timp ce pe cei ai Lui îi va odihni, dându-le lor toate bunătăţile cele aşteptate? (împărţind în cer 1000 de ani cu El n.n.)."

(Sf.Iustin Martirul)[109]

104 ,,Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Bucureşti 1990, p. 163.

105 ,,BIBLIA", traducere de preoţii V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, Sofonie 1,1-2, pag.889.

106 ,,BIBLIA", ediţia sinodală, Bucureşti 1991, Ps.103,6.7, pag. 614.

107 ,,BIBLIA", trad. de preoţii profesaori V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, Apoc.20,1-3, pag. 1372.

108 ,,BIBLIA", traducere de preoţii profesori V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, pag. 889, Sofonie 1,3.

„Spre pământul Canaanului au fost sloboziţi toţi israeliţii Dar *nu toţi* au intrat. Acei care au cârtit împotriva lui Dumnezeu, acei care au păcătuit în vremea celor 40 de ani de pribegire prin pustiul Sinai, nu s-au bucurat de făgăduinţă. 'Toţi aceia care au păcătuit, n-au intrat în odihna Lui: *trupurile lor moarte* au căzut *în pustie*' (Evr.3,17). Să ne temem ca nu cumva să ni se întâmple şi *nouă* ca acelora."[110]

4. - judecarea lui Satana şi a adepţilor lui timp de *1000 de ani:*

„Am înţeles de asemenea, că şi cuvintele: '*Ziua Domnului* ca *o mie de ani*' trebuie să se refere la aceasta (scrie Sf.Iustin Martirul n.n.). Fiindcă şi la noi a fost un bărbat al cărui nume era Ioan, unul dintre *apostolii* lui Hristos, care într-o descoperire ce i s-a făcut lui, a profeţit (Apoc. 20,4-6) că cei ce au crezut în Hristosul nostru, vor petrece *o mie* de ani în Ierusalim (cel ceresc, căci mileniul începe cu răpirea lor la cer n.n.) şi că *după aceasta* (după judecata de 1000 de ani a celor nelegiuiţi şi a lui Satana cu îngerii săi n.n.) va fi *învierea* şi judecata *generală* (adică darea sentinţei finale n.n.)."[111]

„...'*Morţii* au fost *judecaţi* din cele scrise în *cărţi*, potrivit cu faptele lor' Apoc.20,12" (şi pedepsirea după sentinţa finală va fi mai mare sau mai mică potrivit rezultatului judecăţii n.n.).[112]

„Au nu ştiţi că sfinţii (credincioşii mântuiţi n.n.) *vor judeca lumea?* Şi dacă *voi* sunteţi *judecătorii lumii*... nu ştiţi oare, că *noi* (cei mântuiţi n.n.) vom *judeca* pe *îngeri*? (1 Cor.6,2.3)."

(Ap.Pavel)[113]

---

109 „Apologeţi de limbă greacă", trad. de Pr. Prof.T.Bodogae, Olimp Căciulă şi D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 235.

110 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 238.

111 „Apologeţi de limbă greacă", trad. de Pr. Prof.T.Bodogae, Olimp Căciulă şi D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 189.

112 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 166.

113 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, Oradea 1955, pag. 233.

5. - *învierea* celor nelegiuiţi (dezlegarea lui Satana) şi sentinţa *finală*:

„Sfântul Iustin - respectând cartea revelaţiei n.n. - distinge (aşa cum am văzut n.n.) *o primă înviere*, aceea a sfinţilor (pentru a fi răpiţi n.n.), după care va avea loc mileniul; (1000 de ani de judecare în cer a celor nelegiuiţi morţi pe pământ n.n.) apoi *a doua înviere*... generală, aceea a tuturor oamenilor..." (făcând astfel posibilă „dezlegarea" lui Satana n.n.).[114]

„Şi când se vor sfârşi cei o mie de ani, Satana va fi *dezlegat* din închisoarea sa. Apoc.20,7." (pustiul, abissos, adâncul, devine repopulat cu nelegiuiţi şi se va da sentinţa finală, cei sfinţi fiind în jurul lui Isus. Apoc. 21,3; 20,9 n.n.).[115]

„În fine, se va da *sentinţa* şi va urma despărţirea (veşnică n.n.). 'Veniţi binecuvântaţii Părintelui Meu!... să gustaţi fericirea veşnică ce vă aşteaptă (pe noul pământ n.n.)... Apoi *Judecătorul* va zice păcătoşilor: 'Duceţi-vă de la Mine blestemaţilor, în focul cel veşnic."[116]

„Iar cine n-a fost aflat *scris* în *cartea vieţii* (cine n-a avut parte de prima înviere n.n.) a fost *aruncat* în iezerul de foc" (iar „diavolul, amăgitorul lor a fost aruncat şi el" Apoc.20,10 n.n.).[117]

„...pentru ca prin iconomia aceasta (planul lui Dumnezeu n.n.), şarpele cel plin de vicleşug de la început şi îngerii care s-au asemănat lui să fie *nimiciţi*."

(Sf.Iustin Martirul)[118]

„...niciodată Dumnezeu n-a aprins pe pământ toată urgia Sa. N-a făcut-o prin faptul că niciodată nu şi-a arătat toată dreptatea. Ori de câte ori a ridicat braţul Său să lovească pe vinovaţi, mânia Sa a fost îmblânzită de iubirea Sa de oameni.

---

114 „Apologeţi de limbă greacă", Bucureşti 1980, pag. 224.

115 „BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură", trad. de preoţii profesori V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, Apoc. 20,7, pag. 137.

116 „Din tezaurul ortodoxiei" de Ştefan Slevoacă, Buzău 1990, pag. 167.

117 „BIBLIA", cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1991, pag. 1410.

118 „Apologeţi de limbă greacă", trad. de Pr. Prof.T.Bodogae, Olimp Căciulă şi D.Fecioru, Bucureşti 1980, pag. 141.

Nu aşa va fi *judecata din urmă*. În ziua aceea se va arăta *toată* mânia Domnului. Atunci Dumnezeu va fi numai dreptate, fără milă. Nici o lacrimă *nu va folosi*, nici o apărare nu va ajuta.

Evanghelistul Ioan exprimă sentimentul groazei prin cuvintele: 'Atunci toţi vor striga munţilor şi stâncilor: Căderi peste noi şi ne ascundeţi de faţa Celui ce şade pe tron (Dumnezeu Tatăl n.n.) şi de mânia Mielului (Domnul Hristos n.n.)' Apoc.6,16" (căci pentru sentinţa finală însuşi tronul lui Dumnezeu cu sfânta cetate se apropie de pământ n.n.).[119]

„Din descoperire dumnezeiască aflăm mai întâi că universul întreg sau cel puţin sistemul nostru solar, se va desface, se va transforma în întregime, şi pământul cu lucrurile de pe el *vor arde* cu totul' (2 Petru 3,10)."[120]

6. - *judecarea* lui Dumnezeu:

„Sfântul Ioan Gură-de-aur, vorbind despre judecata din urmă, zice că Dumnezeu o va face pentru *două motive:* să-şi facă dreptate *Lui Însuşi* (căci Satana a denigrat pe Dumnezeu în faţa întregului Univers n.n.) şi să facă dreptate aleşilor Săi."[121]

„Judecata din urmă va fi *o descoperire totală* şi supremă a *planului divin* în *istorie* şi a biruinţei Celui ce l-a întocmit" (faptul că Dumnezeu Însuşi a suferit împreună cu creaturile Sale Îl absolvă de orice învinuire n.n.).[122]

„A trebuit ca *Dumnezeu Însuşi* să vie a ridica acea povară imensă de cădere; fără un *răscumpărător dumnezeiesc* (omul n-ar fi avut dreptul la întoarcere n.n.), *veşnicia întreagă* ar fi trecut peste ruinele omului. Acel răscumpărător a venit şi a zis: Iată-mă! Şi sângele Său a îndestulat suprema dreptate, şi harul Său a reparat *neorânduiala inimii*."[123]

---

119 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 166.

120 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 159.

121 Ibidem, pag. 165.

122 Ibidem, pag. 165.

123 „Urmarea lui Iisus Hristos", cartea III, vol.IV, Mânăstirea Neamţu 1923, pag. 19.

„Avea aşadar dreptate marele scriitor rus Dostoievski să declare: 'Bimic nu este în lume mai frumos, mai profund, mai rezonabil şi mai desăvârşit *decât Hristos*. Şi nu numai că nu este nimic, dar spun cu încredinţare fierbinte că nici nu va fi vreodată'."[124]

7. - *Noul Pământ*, mărturia *dragostei* lui Dumnezeu:

„...sfârşitul mileniului va inaugura *împărăţia cea fără de sfârşit*" (vezi şi cap.81,3-4 din Dialog de Iustin Martirul; Irineu, Tertulian, Lactanţiu, Papia şi alţii credeau la fel n.n.).[125]

„Se va arăta apoi *cer nou* şi *pământ nou* şi va începe pentru cei credincioşi viaţa veşnică... De pe un munte, un înger arătă sfântului Ioan *Ierusalimul cel nou* în neîntrecuta lui frumuseţe (coborând de la Dumnezeu pe noul pământ n.n.) unde cei drepţi se vor sătura de viaţă, vor privi pe Dumnezeu şi vor împărăţi în vecii vecilor. (Apoc. 20 şi 22)."[126]

„Că spune Scriptura: 'Ochiul n-a văzut şi urechea n-a auzit şi la inima omului nu s-au suit, câte a pregătit Domnul celor ce-L *aşteaptă pe El*'."

(Clement Romaanul)[127]

„*Toate* aceste proorociri... se vor împlini peste puţin timp: 'Iată viu degrab şi *plata Mea* este cu *Mine*, ca să dau fiecăruia precum va fi fapta lui'. Biserica hărţuită de *prigoniri* (Apoc. 20,4; 12,17 n.n.) doreşte cât *mai apropiată venirea* sfârşitului (Apoc. 22,6-21)."[128]

„...niciodată nu ne vom ruga de prisos sau prea mult, repetând cu adâncă smerenie şi necurmat în cererile noastre:
'Tatăl nostru, ... vie împărăţia Ta!'"[129]

---

124 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă 1990, pag. 128.

125 „Apologeţi de limbă greacă", Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 224.

126 „Împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Pr. Prof.Dr.Gh.I.Ghia, Craiova 1925, pag. 80.

127 „Scrierile părinţilor apostolici", Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 64.

128 „Împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Gh.I.Ghia, Craiova 1925, pag. 80.

129 Ibidem, pag. 86.

CONCLUZIE:

„...de vrem noi sau de nu vrem, de aşteptăm sau nu, arătarea a doua a lui Hristos, Împăratul veşniciilor, tot va veni."[130]

„Noi să ne luptăm, deci, să fim găsiţi în numărul celor care-L aşteaptă, ca să avem parte de darurile cele făgăduite."

(Clement Romanul)[131]

„Aproape este ziua cea mare a Domnului, aproape este şi zoreşte într-una. Se aude venind ziua Domnului!" (Ţefania 1,14).[132]

„O! Iisuse, Mântuitorul meu! 'În ce chip doreşte cerbul spre izvoarele apelor, aşa doreşte sufletul meu spre Tine, Dumnezeule!'

Vino Iisuse, nu întârzia...

Mângâie-te, suflete al meu, pleacă urechea ta, au nu auzi în depărtare ca un murmur care vesteşte venirea Mirelui? 'Încă puţin şi tu îl vei vedea (In. 16,16)'; încă puţin şi nimic nu va mai putea vreodată a te despărţi de El."[133]

„Amin! Vino, Doamne Iisuse!"

(Apoc.22,20)[134]

130 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Ştefan Slevoacă 1990, pag. 238.

131 „Scrierile părinţilor apostolici", Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 64.

132 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, pag. 235.

133 „Urmarea lui Iisus Hristos", cartea III, vol.IV, Mânăstirea Neamţu 1923, pag. 28-29.

134 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1412.

BIBLIOGRAFIE

I Scrieri ortodoxe sau chiar patristice

*** „Almanah creştin ortodox pe anul 1959", Editura Episcopiei Ortodoxe Române, Oradea.

Andruţos Hr. (Preot Prof.) „Simbolica", traducere din limba greacă de Iustin Moisescu, profesor universitar, Editura Centrului mitropolitan al Olteniei, Craiova 1955.

Antonie al Kievului (Mitropolit) „Catehism creştin ortodox" cu o prefaţă de Î.P.S. mitropolit Pimen al Moldovei. Tradus în româneşte de Economul Î.P. Ţincoca, profesor - Iaşi, Tipografia sfintei monastiri Neamţu, 1925.

*** „BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament", tipărită întâia oară la 1688 în timpul lui Şerban Vodă Cantacuzino, Domnul Ţării Româneşti. Retipărită după 300 de ani în facsimil şi transcriere cu aprobarea P.F.Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti 1988.

*** „BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură a Legii Vechi şi celei noua". Tipărită în zilele M.S.Carol I, regele României în al 49-lea an de slăvită domnie. Ediţia Sfântului Sinod, Tipografia cărţilor bisericeşti, Bucureşti 1914.

*** „BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament", tradus după textele originale ebraice şi greceşti de preoţii profesori Vasile Radu şi Gala Galaction, ediţia I-a, fundaţia Carol al II-lea, Bucureşti 1938.

*** „BIBLIA sau Sfânta Scriptură" după textul grecesc al Septuagintei. Prin osârdia Î.P.S. Nicodim, patriarhul României. Cu binecuvântarea Sfântului Sinod, ediţia a II-a, Bucureşti 1944.

***	„BIBLIA sau SÎânta Scriptură", tipărită sub îndrumarea şi cu purtarea de grijă a P.F.P.Iustinian, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea SÎântului Sinod. Editura Institutului biblic şi de misiune ortodoxă al Bisericii Ortodoxe Române 1968.
***	„BIBLIA sau SÎânta Scriptură", tipărită sub îndrumarea şi cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Cu aprobarea SÎântului Sinod, Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti. Romanian Bible societies UBS Orth.053. Printed by Unites Bible Societies UBS - EPF 1991, 50 M.
Bodogae T. (Preot Prof.)	„Eusebiu de Cezareea". Scrieri, partea întâia. Istoria bisericească. Martirii din Palestina. Traducere din limba greacă. Carte tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti - 1987.
Bodogae T., Căciulă O., Fecioru D. (preoţi profesori)	„Apologeţi de limbă greacă". Carte tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti 1980.
Bodogae T. (Preot Prof.) şi colab.	„Origen". Scrieri alese. Partea a patra. Contra Celsus. Traducere din limba greacă. Carte tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti 1984.
Boroianu C.Dimitrie (licenţiat în teologie)	„Istoria Bisericii creştine de la începutul ei şi -până în zilele noastre."

Botoşăneanu I.Callist (Arhiereu) şi Popescu Simion (Protoprezbiter)	„Istoria bisericească", carte aprobată de Sf.Sinod, nr. 184 din 17 Maiu 1902. Tipografia „Clemenţa", Bucureşti 1903.
Bria Ion (Preot Prof.Dr.)	„Dicţionar de teologie ortodoxă A-Z", tipărit cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti 1981.
***	„Carte de rugăciuni" - pentru trebuinţele şi folosul creştinului ortodox. Ediţia a III-a, tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1981.
***	„Carte de rugăciuni", pentru trebuinţele şi folosul creştinului ortodox. Tipărită cu binecuvântarea Î.P.S.Arhiepiscop Dr.Antim Nica, arhiepiscopul Tomisului şi Dunării de Jos. Editura Arhiepiscopiei Tomisului şi Dunării de Jos. Galaţi 1981.
Belu D.(Preot Prof) şi colab.	„Catehismul creştinului dreptcredincios" - tipărit cu osârdia şi binecuvântarea Î.P.S. mitropolit Iustin al Moldovei şi Sucevei. Iaşi 1957.
Călinescu Şt. (Econom, Prof.)	„Dogmele religiunii creştine ortodoxe".- aprobat de Sf.Sinod în şedinţa din 17 oct.1905.
Chiricescu C. (Preot Prof.Dr.)	„Istoria Dogmelor" - după prelegerile D-lui Dr., Litografia Andreescu 1904.
Cireşeanu Badea (Dr.în teologie)	„Tezaurul liturgic" - tomul I, Bucureşti 1910.
Cireşeanu Badea (preot Prof.Dr.)	„Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" - tomul II, Studiul liturgic general. Carte aprobată de Sfântul Sinod din Bucureşti al Bisericii Ortodoxe Române în şedinţa sa din 23 oct.1909. Ed.Bucureşti 1911.

Cireşeanu Badea (preot Prof.Dr.)	„Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" - tomul III, Studiul liturgic special. Carte aprobată de Sf.Sinod din Bucureşti al Bisericii Ortodoxe Române în şedinţa sa din 23 oct.1909. Ed.Bucureşti 1912.
Ciudin Nicolae (Preot Prof.Dr.)	„Studiul Vechiului Testament" - manual pentru seminariile teologice, tipărit cu binecuvântarea P.F.P. Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti 1978.
Cleopa Ilie (Arhimandrit)	„Despre credinţa ortodoxă" - tipărită cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti 1981.
Coman G.Ioan (Preot Prof.Dr.)	„Patrologie" - vol.I, tipărită cu binecuvântarea P.F.P. Iustin, patriarhul BOR. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1984.
Coman G.Ioan (Preot Prof.Dr.)	„Patrologie" - vol.II, Bucureşti 1984.
***	„Constituţiile apostolice sec.III-IV" cuprinse în „L'istoire du Salut" de Alfred Vaucher - 1921.
Comiţescu Constantin şi Bodogae Teodor	„Sfântul Vasile cel Mare. - Scrieri, partea a treia. Despre Sfântul Duh: Corespondenţă", carte tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Teoctist, patriarhul BOR. Editura IBM al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1988.
Constantinescu I (Preot Prof.Dr.)	„Studiul Noului Testament", manual pentru Seminariile teologice, tipărit cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1981.

Cunescu Gheorghe (Preot)	„Gala Galaction", carte tipărită cu binecuvântarea Î.P.S.Dr.Antim Nica, arhiepiscopul Tomisului şi Dunării de Jos. Editura Arhiepiscopiei Tomisului şi Dunării de Jos. Galaţi 1989.
Epiphanius (Epifanie)	„Adversus octoginta haereres" din Patrologie curs completus, series Greaca. Paris 1857.
Fecioru D. (Preot)	„Scrierile părinţilor apostolici", tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1979.
Fecioru D. (Preot Prof.)	„Sfântul Vasile cel Mare - Scrieri, partea întâia. Omilii la Hexaemeron. Omilii la Psalmi. Omilii şi cuvântări", carte tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1986.
Gala Galaction (pseudonim al preotului Grigorie Pişculescu)	„Ziua Domnului" - pagini creştine. Editura Institutului biblic şi de misiune ortodoxă. Bucureşti 1958.
Gheorghiu Vasile (Preot Prof.Dr.)	„Sfânta Evanghelie după Mateiu" comentar, vol.I. Tipografia Mitropolitul Silvestru. Cernăuţi 1925.
Gheorghiu Vasile (Preot Prof.Dr.)	„Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos" - studiu de cronologie biblică. Cernăuţi 1925.
Ghia I.Gh. (Preot Prof.)	„Împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament". Editura Institutului de Arte Grafice Ramuri. Craiova 1925.
Guettee W. (Arhimandrit)	„Expunerea Doctrineei Bisericii Creştine Ortodoxe", tradusă din franţuzeşte şi tipărită în două ediţii 1875 şi 1887 de Î.P.S. Arhiepiscop

şi Mitropolit al Ungro-Vlahiei, Primat al României, D.D.Iosif Gherghian. Această a III-a ediţie e revăzută şi îndreptată cu voia şi binecuvântarea Sfântului Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, de Dr.Const. Chiricescu, profesor şi decan al Facultăţii de teologie din Bucureşti. Tipografia cărţilor bisericeşti. Bucureşti 1901.

Herbeiu Teofan (Preot) — „Cine este Iisus Hristos?" - traducere din La Cordaire, Arad 1940. (Meditaţii - articole proprii; Reflexii de actualitate).

Herineanu Teofil — „Tâlcuiri din Sfânta Scriptură", Editura Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului şi Clujului, Cluj-Napoca - 1987. Volum îngrijit de Preot Dr.Alexandru Moraru, profesor la Seminarul Teologic Ortodox Român, Cluj-Napoca.

Ionescu C. (preot, Iconom, licenţiat în teologie) — „Manual de Istoria Bisericii Creştine", carte aprobată de Consistoriu Superior Bisericesc şi Sfântul Sinod. A II-a ediţie. Bucureşti 1913.

Ipolit (Hyppolitus) — „Tratat despre Hristos şi Antihrist" (Treatise an Christ and Antichrist - din „Părinţi antenicceni" - Ante-Nicene Fathers, vol.V).

*** — „Istoria bisericească universală" - manual pentru Institutele teologice ale Bisericii Ortodoxe Române. Vol.I (1 - 1054). Ediţia a II-a revăzută şi completată. Editura Institutului biblic şi de misiune ortodoxă. Bucureşti 1975.

Ivan D.Iorgu (Prof.) — „Sfântul Vasile cel Mare - Scrieri, partea a doua. Ascetice", carte tipărită cu binecuvântarea P.F.P. Teoctist, patriarhul BOR. Editura IBM al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1989.

Ivireanul Antim (Mitropolitul Ungrovlahiei) — „Didahii" - Antologia este realizată de Mihai Dascal. Editura Minerva. Bucureşti 1938.

Lopuhin A.P.	„Istoria biblică. Vechiul Testament" - traducere de Patriarhul Nicodim. Tomul întâi. Ediţie ilustrată. Ogorul Domnului, vol.XXX. Tipografia cărţilor bisericeşti. Bucureşti 1944.
Lopuhin A.P.	volumul II. Bucureşti 1944.
Lopuhin A.P.	volumul III. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1945.
Lopuhin A.P.	volumul IV. Tipografia cărţilor bisericeşti. Bucureşti 1946.
Lopuhin A.P.	„Istoria biblică. Noul Testament" la lumina cercetărilor şi descoperirilor celor mai nouă. Traducere de Nicodim Patriarhul României. Tomul al V-lea. Tipografia cărţilor bisericeşti. Bucureşti 1946.
Lungu C.Nicolae (conferenţiar la Institutul teologic)	„Liturghia psaltică" - tipărită cu aprobarea Sfântului Sinod şi cu binecuvântarea P.F.P. Iustinian, patriarhul României. Editura Institutului biblic şi de misiune ortodoxă. Bucureşti 1957.
Magieru Andrei (Episcopul Ardealului şi Hunedoarei)	„Catehism creştin ortodox" - tipărit cu binecuvântarea P.F.P. Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Text revizuit după cel din 1957. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1990.
Mândiţă Nicodim (Ieromonah)	„Epistolia Domnului nostru Iisus Hristos. Trimisă din cer la anii 5508". Ediţia a II-a 1929. Botoşani. Tipografia „Munca".
Mihăilescu I. (Profesor la Facultatea de teologie)	„Istoria bisericească universală până la 1054" cu noţiuni de patrologie. Conform programei analitice a seminariilor din 1908. Tipografia Episcopiei 3. Bucureşti 1911.
Mihăilescu I. (Profesor la Facultatea de teologie)	„Istoria bisericească universală de la 1054 până azi" întocmită pentru clasa a VI-a de Seminar. Bucureşti 1920.

Mircea Ioan (Preot Dr.) „Dicţionar al Noului Testament A-Z", tipărit cu binecuvântarea P.F.P. Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1984.

Moise Victor (Preot) „Pentru credinţa strămoşească", tipărită cu binecuvântarea Înalt prea sfinţitului Pimen, Arhiepiscopul Sucevei şi Rădăuţilor. Editura Arhiepiscopiei Sucevei şi Rădăuţilor - 1991.

Nestor Î.P.S. (Mitropolit al Olteniei) „Sfinţi români şi apărători ai Legi strămoşeşti" - carte tipărită cu binecuvântarea P.F.P. Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura IBM al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1987.

Nicolaescu I.Nicolae (P.C.Diacon) şi colab. „Studiul Noului Testament" - manual pentru Institutele teologice. Ediţia a II-a. Tipărită cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Iustinian, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1977.

*** „Noul Testament al Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos" - tipărit cu binecuvântarea Preasfinţitului Arhiepiscop şi Mitropolit al Românilor de Reletea ortod. răsăriteană din Ardeal şi Ungaria, ANDREIU baron de SAGUNA, conciliariu intim de Stat al Maiestăţii Sale Cesar reci. apostolice„ Kavaleriu al Ordinelui ces. austr. al Koroanei de Fier Klas I şi Komandatoriu al ordin. ces. aust. Leopoldin. Sibiu în Tipografia arhidiecesană - 1867.

*** „Noul Aşezământ" - tradus din limba originală greacă sub domnia M.S.Carol I Regele României. Arhipăstor şi Mitropolit Primat fiind de a doua oară D.D.Iosif Gheorghian, de Dr.N.NITZULESCU - profesor la Facultatea de teologie. Bucureşti 1897.

Pacu N.Moise (Profesor) „Elemente de morală creştină". Ediţia a VIII-a. Carte reaprobată de Ministerul Instrucţiunii pentru cl. III-a secundară cu ord. Nr. 259 din 27 aprilie 1921. Bucureşti. Editura Viaţa românească.

*** „Patericul". Tipărit cu binecuvântarea P.S.E piscop Andrei. Editura Episcopiei Ortodoxe Române de Alba Iulia 1990.

Păcurariu Mircea (Preot Prof. Dr.) „Istoria Bisericii Ortodoxe Române" tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Teoctist, patriarhul BOR. Ediţia a doua. Editura IBM al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1991.

Păcurariu Mircea (Preot Prof. Dr.) „Istoria Bisericii Ortodoxe Române" vol.II. Carte tipărită cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1981.

Păvăloiu Gamaliil (Monah) „Vămile văzduhului şi tainele viitoare" - carte editată de Sf.M.Sihăstria - 1990.

Petrescu Nicolae (Preot Prof.) „Omiletica" - manual pentru Seminariile teologice, tipărit cu binecuvântarea Prea Fericitului părinte Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1977.

Petroniu (Arhimandrit) „Vedenia Sfântului Ierarh Calinic despre anul 1992" din „România liberă" din 29 aprilie 1990, pag. 3. Lumea creştină.

Plămădeală Antonie (Episcopul Buzăului) „Dascăli de cuget şi simţire românească". Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1981.

Ploeşteanu N.Nifon (Arhiereu şi profesor de religiune,

	„Patru conferinţe religioase". Bucureşti 1905.
vicarul Mitropoliei Ungro-Vlahiei)	
Popescu I.Mălăieşti (Preot Prof)	„Elemente de gramatica limbei ebraice" - ediţia a doua revăzută şi adăugită. Craiova 1921.
Popescu Emilian (Prof. Dr.) şi Alexandrescu Radu	„Eusebiu de Cezareea - Scrieri. Partea a doua. Viaţa lui Constantin cel Mare".
Popovici Euseviu (Preot Prof.)	„Istoria bisericească universală şi statistica bisericească" - curs oral în limba germană ţinut ultima oară în anul academic 1909, revăzut şi mai adăugit ulterior. Traducere de Atanasie Mironescu, fost mitropolit primat. Cartea întâia. Ediţia a II-a, volumul II. Tipografia cărţilor bisericeşti filiala din mânăstirea Cernica - 1926.
Popovici Euseviu (Preot Prof.)	volumul III. Editura tipografiei cărţilor bisericeşti din Bucureşti 1927.
Popovici Euseviu (Preot Prof.)	volumul IV. Bucureşti 1928.
Rămureanu Ioan (Preot.Prof.Dr.)	„Istoria bisericească universală". Manual pentru Seminariile teologice, tipărit cu binecuvântarea P.F.P.Teoctist, patriarhul BOR. Editura IBM al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1992.
Răşcanu Gabriel (Ieromonah)	„Liturgica bisericii ortodoxe" - 1876 (Seminarul centul din Bucureşti).
***	„Sfânta Scriptură a Vechiului şi a Noului Testament", Ediţiune nouă revizuită după teesturile originale şi publicată de Societatea biblică pentru Britania şi străinătate. Iaşii 1874, Tipo - litografia H.Goldner.
Scriban I (Arhimandrit)	„Ermeneutică biblică" - manual pentru învăţătura clasei a VII-a a Seminariilor teologice din România Veche. Ediţia a II-a. Bucureşti 1922.

Sinescu Ioan	„Acoperământul Maicii Domnului şi vieţile sfinţilor martiri Ciprian şi Iustina" - Ediţia I-a - 1935.
Slevoacă Ştefan (Preot Dr.)	„Din tezaurul ortodoxiei" - în apărarea credinţei străbune. Tipărită cu binecuvântarea şi sub îndrumarea Prea Sfinţitului Epifanie Norocel, Episcopul Eparhiei Buzăului. Editura Episcopiei Buzăului 1990.
Slevoacă Ştefan (Preot Dr.)	„Făclii pentru dreapta credinţă" predici; cu o prefaţă de Prea Sfinţitul Epifanie, Episcopul Buzăului. Editura Episcopiei Buzăului - 1985.
Spânu Domiţian (Preot Dr.)	„Suferinţele sociale şi Christos", Cernăuţi 1925.
Stan Alexandru (Preot Conf. Dr.) şi Rus Remus (Prof. Dr.)	„Istoria religiilor" - Manual pentru Seminariile teologice, tipărită cu binecuvântarea P.F.P. Teoctist, patriarhul BOR. Editura IBM al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1991.
Stăniloae Dumitru (Preot Prof.)	„Spiritualitate şi comuniune în Liturghia ortodoxă" - tipărită cu binecuvântarea Înalt Prea sfinţitului Nestor, Arhiepiscop al Craiovei şi Mitropolitul Olteniei. Editura Mitropoliei Oltenia, Craiova 1986.
Stăniloae D. şi Buga I (preoţi)	„Sfântul Grigorie de Nyssa" - scrieri, partea întâia. Carte tipărită cu binecuvântarea Prea Fericitului părinte Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1982.
Stăniloae Dumitru (Preot Prof.)	„Sfântul Atanasie cel Mare" - scrieri, partea I. Carte tipărită cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1987.

Stăniloae Dumitru (Preot Prof.)	„Filocalia sau culegere din scrierile Sfinţilor Părinţi, care arată cum se poate omul curăţi, lumina şi desăvârşi". Volumul V, Editura şi tipografia Institutului biblic şi de misiune ortodoxă. Bucureşti 1976.
Stăniloae Dumitru (Preot Prof. Dr.)	„Filocalia - vol.XII. Cuviosul Isaia Pustnicul. Douăzeci şi nouă de cuvinte". Editura Harisma. Bucureşti 1991.
Stăniloae Dumitru (Preot Prof. Dr.)	„Filocalia sfintelor nevoinţe ale desăvârşirii" Ediţia a II-a. Editura Harisma. Bucureşti 1992.
Stăniloae Dumitru (Preot Prof. Dr.)	„Sfântul Chiril al Alexandriei. Scrieri. Partea întâia. Închinarea şi slujirea în Duh şi adevăr" - carte tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Teoctist, patriarhul BOR. Editura IBM al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1991.
Şerbănescu N. (Preot Prof.) şi Stoicescu N. (Prof. Dr.)	„Mircea cel Mare" - carte tipărită cu binecuvântarea Prea fericitului părinte Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1987.
Tarangul Orest - Valea Uţei (Prof. Dr.)	„Morala creştină ortodoxă" - manual didactic. Ediţia a II-a. Vatra Dornei 1925.
Târâlă Zosima (Arhimandrit) şi Popescu Haralambie (Iconom stravofor)	„Pidalion cu orânduire nouă şi tâlmăciri", Bucureşti 1933.
Timoteiu (Arhimandrit şi stareţ la măn. Neamţu şi Secul)	„Acatistul prea sfintei şi de viaţă făcătoarei treimi" - Mânăstirea Neamţul 1863.
Tertulian (Quintus Septimius Florens Tertullianus, 160 - 240 d.H.)	„De praescriptione haereticorum" - text latin tradus şi în franceză de P.de Labriolle - 1907.
Tertulian (Quintus Septimius Florens Ter-	

tullianus, 160-240 dH)	„De baptismo" - text latin. Budapesta 1944.
Tertulian (Quintus Septimius Florens Tertullianus, 160 - 240 d.H.)	„Adversus Marcianem libri IV" - text latin Paris 1864.
Tomitanul Lucian şi colab. (Episcop-vicar)	„Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic" - 5. Apare cu binecuvântarea şi îndrumarea Înalt Prea Sfinţitului Dr.Antim Nica, Arhiepiscopul Tomisului şi Dunării de Jos. Galaţi 1989.
***	„Urmarea lui Iisus Hristos" - tipărită cu binecuvântarea Î.P.S.D.D. Dr. Pimen, arhiepiscop şi mitropolit al Moldovei şi Sucevei în timpul stăreţiei P.C. arhimandrit Meletie. Cartea III, vol. IV. Tipografia monastirii Neamţu - 1923.
Vasile, episcopul Oradiei	„Cuvântări liturgice". Ediţia a II-a. Oradea 1976.
Vasile (episcopul Oradiei) şi colab.	„Carte de învăţătură creştină ortodoxă" - această carte a fost alcătuită din îndreptarea Sfântului Sinod. Tipărită cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1987.
Vasile cel Mare Sf. (Părinte bisericesc)	„Despre post". Ediţia a III-a. În româneşte de Pr. D. Fecioru. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1943.
Vasilescu Emilian (Diac. Prof. Dr.)	„Istoria religiilor" - tipărită cu binecuvântarea Prea fericitului părinte Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1982.
Vuiescu C. şi Dron C. (preoţi)	„Sfânta Liturghie lămurită pe înţelesul tuturor", cu aprobarea şi binecuvântarea Î.P.S. Irineu, Mitropolitul Moldovei şi Sucevei. Ed. 1942.

Zaharia Valerian (Episcop) „Buruieni cesute la umbra Bisericii". Editura Episcopiei Ortodoxe Române. Oradea 1955.

Zaharia Valerian (Episcop) „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" - Editura Episcopiei Ortodoxe Române. Oradea 1955.

Zăgrean Ioan (Arhid. Prof. Dr.) „Morala creştină" - manual pentru seminariile teologice. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Carte tipărită cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1985.

CUPRINS

Capitolul I: CREDINŢA

1. ÎN CINE CRED *12*

2. PE CE BAZĂ CRED *15*

3. TRADIŢIA NEBIBLICĂ ŞI CREDINŢA *33*

4. SUPERSTIŢIILE ŞI CREDINŢA *47*

Capitolul II: ÎNCHINAREA

1. CUM MĂ ÎNCHIN *54*

2. UNDE MĂ ÎNCHIN *179*

3. CUI MĂ ÎNCHIN *192*

4. CÂND MĂ ÎNCHIN *239*

Capitolul III: VIEŢUIREA

1. CE ÎMPLINESC *292*

2. CE MĂNÂNC *308*

3. CE BEAU *325*

4. CE AŞTEPT *334*

Bibliografie *363*

Tipografia
VIAŢĂ ŞI SĂNĂTATE
str. Valeriu Braniște 29
Bucureşti

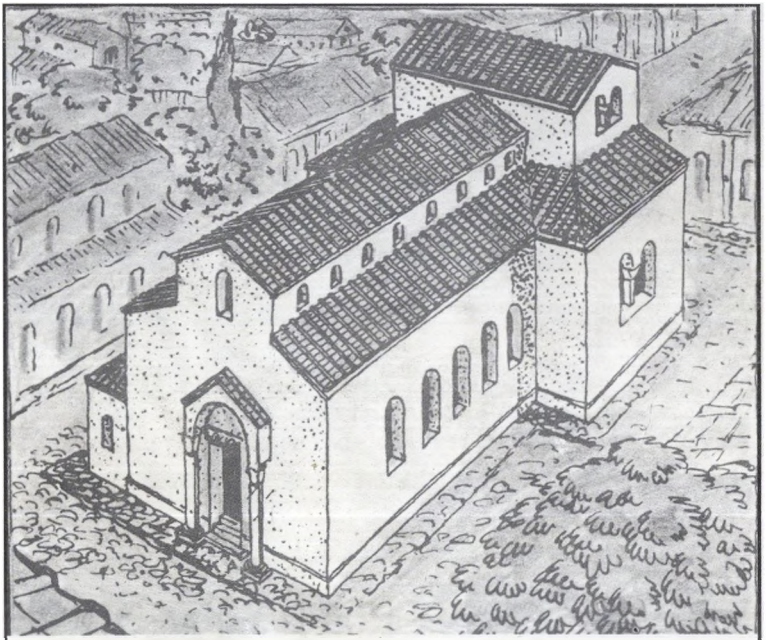

Bazilica cu transept din Tropaeum Traiani (sec. IV-VI). Reconstituire.

„Să nu te sfieşti a intra iar în biserică. Să-ţi fie ruşine de păcat nu de mărturisirea lui. Bagă de seamă ce ţi-a făcut diavolul. Sunt două lucruri: păcatul şi pocăinţa. Păcatul e rana, pocăinţa e leacul. În păcat e ca în rană: puroi, ocară, râs, în pocăinţă ca în leac: alinare, încredere, libertate, curăţie. Ia seama cu luare aminte, după păcat urmează ruşinea, dar după mărturisire urmează încrederea, Ai priceput ce spun? Satana a schimbat rânduiala aceasta şi a dat păcatului încrederea, iar pocăinţei ruşinea."

Sf. Ioan Gură-de-Aur